

COOTENTS

Section I The Collection of Kalaka Story from Jain Scriptures

Subject	Author	Page
1 Nisithacurni's Kathā	Srī Jinadāsamahattara	1-2
2 Brhatkalpabhāsyā's Kathā	Srī Sanghadāsaganī	3
3 Brhatkalpacurni's Kathā	.	4
4 Vyavahāracurni's Kathā	.	4
5 Avaśyakasūtracurni's Kathā	Srī Jinadāsamahattara	4
6 Daśācurni's Kathā		5

Section II Prakṛta Stories

1 Mūlasudditika's Kathā	Srī Devacandrasūri	6-24
2 Puspamālā's Kathā	Maladhārī Srī Hemacandrasūri	25-36
3 Kathāvalī's Kathā	Srī Bhadreśvarasūri	36-41
4 Kālikācāryakathā	Ajnātasūri	41-51
5 Kālakasūrikathā	Srī Dharmaghosāsūri	52-64
6 Kālikācāryakathā	Ajnātasūri	65-74
7 Kālikācāryakathā	...	75-82
8 "	Srī Bhāvadevasūri	83-91
9 "	Srī Dharmaprabhasūri	91-96
10 "	Srī Vinayacandrasūri	96-101
11 "	Srī Jayānandasūri	101-112
12 "	Srī Kalyānatilakagaṇī	112-121

Section III Sanskrta-Old-Gujarati Stories

13 Kālikācāryakathā	Srī Devendrasūri	122-127
14 "	Srī Rāmabhadra	128-136
15 "	Srī Vinayacandra	136-142
16 "	Srī Mahesvarasūri	142-148
17 "	Srī Prabhācandrasūri	149-161
18 "	Ajnātasūri	161-171
19 "	Srī Jinadevasūri	172-178
20 "	Srī Mānikyasūri	178-184
21 "	Srī Devakīlālamunī	185-191
22 "	Ajnātasūri	192-196
23 "	Srī Samayasundaragaṇī	197-210
24 "	Ajnātasūri	210-212
25 "	Maladhārī Srī Hemacand rācārya	212-215
26 Kālikācāryakathā	Srī Subhasīlaganī	215-221
27 "	Srī Dharmadāsaganī	221-222
28 "	Srī Somasundaragaṇī	223
29 "	Srī Rāmacandrasūri	224-230
30 "	Srī Gunaratnasūri	231-232

आगमान्तर्गतश्रीकालिकाचार्य-

कथायाः संदर्भविभागः ॥

[१]

श्रीजिनदासमहत्तरविरचित-निशीथचूर्ण्यन्तर्गतः

कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

[रथनासवत् ७३३ समीपयती]

विज्ञा-ओरस्सबली, तेपसलदी सहायलदी वा ।

उप्पाएतु सासत्ति, अतिपत कालगज्जो वा ॥२५३॥

जो विजावणेन जुत्तो जहा-अज्जावउठो, उरसजेण वा बाहुवणेन जुत्तो जहा-घाहुपली, तेपसलदीए वा सलदी वढा-अभदतो पुन्वमवै सभूतो, सहायलदीए वा जहा-हरिपसवलो, परिसो अधिकरण उप्पाएतु अतिपत सासेत्ति जहा-कालगजेण गरमिळो सासिओ ॥२५३॥

को शरभिल्लो ? को वा कालगज्जो ? कम्मि वा कज्जे सासितो ? भणत्ति—

उज्जेणी णाम णगरी । तथ य शरभिल्लो णाम राया । तथ कालगज्जा णाम आयरिया जोतिसणिमित्तबलिया । ताण भगिणी रूदवती पदमे वए वट्टमाणी शरभिल्लेण गहिता । अतपुरे छूटा । अज्जकालगा विण्णवेत्ति सषेण य विण्णत्तो ण मुचत्ति । तादे रुठो अज्जकालगो पड्ण करेत्ति—जइ शरभिल्ल रायाण रजाओ ण उम्मूलेमि तो पवयणसज्जमोवग्घामगाणं तमुवेक्खणं य गत्ति गच्छामि । तादे कालगज्जो कयणेण उम्मत्तलीभूतो तिग-चउक्क चहर महाजण्णहाणेसु इम पलवतो हिडत्ति—जइ शरभिल्लो राया तो किमत पर ? जइ वा अतेपुर रम्म तो किमत पर ? विसओ जइ वा रम्मो तो किमत पर ? सुणिवेट्ठा पुरी जइ तो किमत पर ? जइ वा जणी सुवेसो तो किमत पर ? जइ वा हिडामि भिवस्स तो किमत परम् ? जइ सुण्णे देउले वसामि तो किमत परम् । एव भावेउ सो कालगज्जो पारसकुल गतो ।

तथ एगो साहि त्ति राया भणत्ति । त समलीणो णिमित्तादिएहि आउट्टेत्ति । अण्णया तरस साहाणुसाहिणा परमरायाणेण कम्मियि कारणे रुठ्ठणं कट्टारिगा मुदेउ पेसिया 'सीस छिदाहि' त्ति । त आक्कोपमाण आयात सोय(उ ?) विमणो सजातो । तादे कालगज्जेण भणितो—मा अप्पाण मारेहि । साहिणा भणिय-परमसामिणा रुठ्ठेण एथ अच्छिउ न सरइ । कालगज्जेण भणिय—एहि हिंदुगदेस वधामो । रण्णा पडिस्सुय । तत्तुल्लाण य अण्णेत्ति पि पंचाणउतीए साहिणो सअक्केण कट्टारियाओ मुदेउ पेसियाओ । तेण पुब्बिल्लेण दूया पेसिया—मा अप्पाण मारेइ, एह वधामो हिंदुगदेस । ते उण्णउत्ति पि सुरट्टमागया । कालो य णवपाउसो वइइ वरिसाकाले ण तीरत्ति गर्हं । उण्णउइ मड्डाइ कयाणि विभत्तिउण्ण । व(ज) कालगज्जो समलीणो सो तथ रायाअधिया (?) राया ठवितो । तादे सगवसो उप्पण्णो ।

यत्ते य वरिसाकाले क्वालगाजेण भणिभो शरभिल्ल रायाण राहेमो ताहे छाडारायाणो जे शरभिल्लेण अवमागिता ते मेन्लेउ अण्णे य ततो उज्जेणी रोहिता । तस्स य शरभिल्लस्स एका विजा र्दहिल्लवधारिणी अरिय । स य एरम्मि अदाल्लमे परबलाभिमुहा रनिया, ताहे परमे अथिकप्पे शरभिल्लो राया अट्टममत्तोन्वासी त अवतरेति । ताहे सा गरभो महत्तेण सरेण णादति, तिरिक्षा मणुओ वा जो परबलीञ्चो सर सुणेति स सन्वो रुहरि वमतो भयविहल्लो णट्टसण्णो धारणि तल णिवडह । क्वालगाजो य शरभिल्ल अट्टममत्तोन्वासि णाउ सरवेदीण दक्खणाण अट्टसत्त जोहाण णिल्लूवेति-जाहे एस गरभो मुह विडधेति जाय य सर ण क्रोति ताव जमगसमग सराण सुह पुराजह । तेहिं पुरिसहिं तदेव कय । ताहे सा वागमतरी तस्स शरभिल्लस्स उतरि हग्गिउ मुचेउ च छत्ताहिं य इत्तुं गता । सो वि शरभिल्लो अवलो उम्भुत्तो । गहिया उज्जेणी ।

मणिणी पुणरवि संजमे ठविया ।

एव अथिकरणमुप्पाएउ शतिपत्त सासेति । एरिसे वा महारमे कारणे विधीए सुत्तो, अजयणापचतिय पुण करेति पच्छित्त ॥२५३॥

(१)

सोसो पुच्छात्-इदाणि कह अलुधीए अपचे पज्जोसविज्जति * । आयरिओ भणति-कारणिया चउथी अजक्काळ गायरिण पवत्तिया । कह ' भणत्त कारण क्वालगायरिओ विहरतो उज्जेणि गतो । तय वासावास द्विडो । त य य नमरीए अलमित्तो राया । तेसि भणिणी भाणुसिरी नाम । तस्स पुत्तो अलमाण् नाम । सो य पयत्तमरविणीयताए साधू पञ्जवा सति । आयरिएहिं से धम्मो कदिता । पडिबुद्धो । पव्वावित्तो । तेहिं य अलमित्त-भाणुमित्तोहिं रुट्टेहिं क्वालगाजो अपज्जोस वित्ते निव्विसओ कथो । केयि आयरिया भणति, जहा-अलमित्त भाणुमित्ता क्वालगायरियाण भागिणेज्जा भवति । मातुलो त्ति काउ महत्त आदर करेति अन्मुट्टाणादिय । त च पुरोहिपस्स अप्पतिय भणति य एस सुदपासटो वेयादिवाहरो रत्तो अगत्तो पुणो पुणो उल्लवतो आयरिण णिमहपसिणवागरणो कत्तो । ताहे सो पुरोहितो आयरियस्स पदुत्तो रायाण अणुलो मेहिंविपरिणामेति । एते रिसओ महाणुभाया जेण पहेण गच्छति तेण पहेण यदि रत्तो जणो गच्छति पदाणि वा अकमत्ति तो अश्रेय भवति । तन्हा विसज्जेहि, ताहे विसज्जता । अण्णे भणति रत्ता उद्यतेएण विसज्जता, सब्बमि नगरे किञ्च रण्णा अणेसणा कारयिता ताहे ते निगता ।

एवमादियाण कारणाण अण्णतर अण्णत्तमेण निगता विहरता पत्तिट्ठाण नगरतेण पट्टिता । पत्तिट्ठाणसमणसथस्स य अज्जकालोहिं सदिट्ट जाव ह आगच्छामि ताव तुन्नेहिं नो पज्जोसवेय'व । तय य स्तालगाहणो राया । सो य सावदो । सो य क्वालगाज पत्त सोउ निगत्तो अमिसुद्धे, समणसथो य । महत्ता त्रिमूलीए पविट्टो क्वालगाजो । पविट्टेहिं व भणिय भरवयमुद्धपचमीए पज्जोसविज्जति । समणसथेण य पहिवत्त । ताहे रत्ता भणित-तदिवस मम लोगाणुयत्ती [ए] इदो अणुय्या(ग')त'वो होहिंति साधुचेतिते न पज्जोवासेस तो छट्टीए पज्जोसवणा कज्जउ । आयरिएहिं भणित्त-न वडति अकामेत्तु । ताहे रत्ता भणित्त-तो अणागत चउथीए पज्जोसविज्जउ । आयरिण भणिय-एव भवउ, ताहे चउथीए पज्जोसविय । एव जुगप्पहाणेहिं चउथी कारणे पवत्तिया । स च्चेवाणुमया सब्बसाहूण ।

रत्ता य अत्तेपुरिया भणिया-तुन्नेमे अवमत्ताए उववास काउ पहिवदाए स जमोज्जविहीहिं साहू उतरपारणए पहि-छाभेत्ता पारेह पज्जोसवणाए अट्टम त्ति काउ पडिबदाए उतरपारणय भवति, त च सब्बलोएण य कय । ततो पभित्ति हि म्भरहट्ठविसए स्समणपूवउ त्ति छणी पवत्तो ॥

—निशाथचूर्ण्या दशमउद्देशत ।

[२]

श्रीभद्रबाहुस्वामिविरचित-बृहत्कल्पसूत्र-तन्त्रिर्युक्तिगतः
श्रीसंघदासगणिविरचित-तद्भाष्यान्तर्गतश्च कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

[]

सागरियमप्पाहण, सुवन्न सुयसिस्स खंतलवखेण ।

कहणा सिस्सागमणं, धूलीपुंजोवमाणं च ॥ २३९ ॥

उज्जेणीए नयरीए अज्जकालगा नामं आयरिया सुत्तयोववेया बहुपरिवारा विहरंति । तेसि अज्जकालगाणं सीसस्स सीसो सुत्तयोववेओ सागरो नामं सुवन्नमगीए विहरइ । ताहे अज्जकालया चित्तेति-एए मम सीसा अणुयोगं न सुणंति तओ किनेएसि मग्गे चिट्ठामि ? तत्थ जामि जत्थ अणुयोगं पवतेमि, अवि य एए वि सिस्सा पच्चा छज्जिया सोच्छिहंति । एवं चित्ठिऊग से-ज्जायरमापुच्छंति-कहं अम्मत्थ जामि ! तथो मे सिस्सा सुणेहंति, तुमं पुण मा तेसि कहेग्जा, जइ पुण गाढतरं निन्वंधं करिग्जा तो खरंटेउं साहेग्जा, जहा-सुवन्नमगीए सागराणं सगासं गया । एवं अप्पाहिच्चा रंति चेव पमुत्ताणं गया सुउण्णमूर्मि । तत्थ गंतुं खंनलक्खेण पविट्ठा सागराणं गच्छं । तओ सागरायरिया 'खंत' ति काउं तं नादाइया अम्मुट्ठागाइणि । तओ अरधपोरिसीवेलाए सागरायरिपणं भणिया-खंता । तुम्म एवं गमइ ! आयरिया मणंति-आमं । 'तो खाइ सुणेह' ति पकहिया । गवायंता य कहंति । इयेरे वि सीसा पमाए सेते संभंते आयरियं अपासंता सब्बाध मग्गिउं सिग्जायरं पुच्छंति । न कहेइ, मणइ य-जुम्मं अप्पणो आयरिओ न कहेइ, मम कहं कहेइ ? ततो आउरीमूएहि गाढनिन्वंधे कए फहिय, जहा-सुम्मच्चएण निव्वेएण सुवन्नमगीए सागराणं सगासं गया । एवं कहिच्चा ते खरंटिया । तओ ते तह चेव उच्चलिया सुवन्नमूर्मि गंतु । पंधे जोगो पुच्छइ-एस कयरो आयरिओ जाइ ? ते कहंति-अज्जकालगा । तओ सुवन्नमगीए सागराणं जोगेण कहिय, जहा-अज्जकालगा नाम आयरिया बहुसुया बहुपरिवारा इहाऽऽगंतुक्कामा पंधे वटंति । ताहे सागरा सिस्साणं पुरओ मणंति-मम अज्जया इंति, तेसि सगासे पय्ये पुच्छीहामि ति । अचिरेणं ते सीसा आगया । तय अग्गिल्लेहि पुच्छिज्जंति-कि इय आयरिया आगया चिट्ठंति ? । नरिय, नवरं अन्ने खंता आगया । केरिसा ? । वंदिय नाय 'एए आयरिया' । ताहे सो सागरो छज्जिओ-भट्टं मए इय पळविय, खमासमणा य वंदाविया । ताहे अवरणह्वेलाए मिच्छा दुक्कं करेइ 'आत्ताइय' ति । मणियं च जेण-केरिसं खमासमणो । अहं वागेरिं ? । आयरिया मणंति-सुंदरं, मा पुण गव्वं करिग्जासि । ताहे धुलीपुंजदिट्ठं करंति-धूली हएणेण वेत्तं तिसु ट्ठाणेसु ओयारंति-जहा एस धूली छज्जिमाणी उक्खिस्समाणी य सब्बाध परिसडइ, एवं अन्धो वि तित्थगेरंहेतो गणहराणं गणहरोहेतो जाम अन्हं आयरियउवग्जायणं परंपरएणं आगयं, को जाणइ कस्स केइ पज्जाया गळिया ? ता मा गव्वं काहिसि । ताहे मिच्छा दुक्कं करिच्चा आइच्चा अज्जकालिया सीसपसीसण अणुयोगं कहेउं ॥

—बृहत्कल्पसूत्रम्-विभागः १

पत्रम् ७३-७४ ॥

[३]

बृहत्कल्पचूर्ण्यन्तर्गतः कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

उज्जैणी नगरी, तस्य अग्निलसुतो जवो नाम राया । तस्य पुत्रो गर्दभो णाम जुवराया । तस्य रण्णो धूआ रादभस्स भदणी अडोलिया णाम । सा य रूपवती । तस्य य जुवरणो दीहपट्ठो णाम सचिवो । ताहे सो जुवराया त अडोलियं मद्दिणि पासित्ता अन्नोववण्णो दुवली भवइ । अमच्चेण पुच्छित्तो णिव्वधे सिट्ठो । अमच्चेण मण्णइ सागारिय भविस्सति, तो सत्तभूमीधरे छुभिड । तस्य मुजाहि ताए सम भोए लोगे जाणित्सइ । सा कहि पि णट्ठा एव होउ ति क्त ॥

—बृहत्कल्पचूर्णितः ॥

[४]

व्यवहारचूर्ण्यन्तर्गतः कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

उज्जैणीए गाहा—यदा अज्जकालएण सग्गा अणीता सो सगराया उज्जैणीए रायट्ठाणीए तस्सगणियज्जगा 'अम्हं जातीए सरिसो' ति काउ गवेण व राय ण सुट्ठु सेवति । राया तेहिं विरिं ण देति । अविचीया तेण्ण आदत्त काउ ते णाउ बहुनणेण विण्णविण्ण ते णिव्विसता क्ता, ते अण्ण राय ओल्लगणट्ठाए उवगता ॥

—व्यवहारचूर्णि-दशमवर्षातः ॥

[५]

श्रीजिनदासमहत्तरविरचित-आवश्यकसूत्रचूर्ण्यन्तर्गतः

कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

[रचनासप्त ७३३ समपवर्ती]

सम्यग्वादा समावादे—तुळविणी नगरी, जितसत्तू राया । तस्य भग्जा धिग्जातिगिणी । पुत्रो सो य दत्तो नामभो अज्जकालओ । माउलओ तस्स दत्तसत्त । सो य पण्डो । सो य दत्तो ज्यपसगी ओल्लगिउमारदो, पयानदंओ जातो । तुल्लुपुत्तए परिदिता राया धाडितो, सो राया जातो । जण्णा णेण बहू जट्ठा । अण्णदा स मामय पेच्छत्रिणु रुट्ठो भणति पम्म सुणेमि ति । जण्णाण कि फल ? । सो भणति—किं पम्म पुच्छति ? । त परिहदेति, पुणो वि पुच्छति, ताहे रुट्ठो भणति—निरया फल जण्णस्स । सो रुट्ठो भणति—को पच्चतो ? जया तुम सत्तमे दिवसे सुणगद्धुमीवाके पच्चिदिसि । को पच्चतो ? जया तुम्हं सत्तमे दिवसे सग्गा मुहम्मि अदिगच्छिदिसि । ताहे रुट्ठो भणति—तुज्ज का मच्चू ? । सो भणति—अहं सुचिर काल पच्चज कालु दिवल्लेग गाउमि । ताहे रुट्ठो भणति—इमह, ते दडा तस्स निव्विण्णा । तेहिं सोच्चेव

राया आवाहितो, एहि जा ते एतं बंधिता अप्पेमो । सो य पुच्छणे अच्छति । तस्स दिवसा विस्सरिता । सो सत्तमदिवसे ते रायपदे सोभाविय मणुरसेहि य स्वत्वापेति । एगो य देउलिओ पुफ्फरडगहत्थो पच्चूसे पविसति, सो सण्णाइओ वोसिरिचा पुप्फेहिं भोहावेति । राया वि सत्तमे दिवसे पए आसचडगेण जाति । 'तं समणं मारमि,' बोद्धितो जाति जाव अण्णेण आसकिसोरेण सह पुप्फेहिं उक्खिविचा खुरेण पादो भूमीए आहतो । सण्णा तस्स सुह अतिगता । तेण णात्तं तथा—सच्चं मारिज्जामि ति । ताहे दंडाणं अणापुच्छए गियत्तिउमारओ । ते दंडा जाणंति, ण्णं रहस्सं भिन्नं । जाव परं न जाति ताव णं गेण्हाभो । तेहिं गहितो, इयरो राया जातो । ताए कुंभीए सुणए खुमिचा चारं बद्धं, हेट्टा अग्गी जालितो, ते ताविज्जंता खंडखंडेहिं छिदंति । एस समावादो फालगग्जरस्स ॥

—आवश्यकसूत्रपूर्वभाग—पृ० ४९५-९६ तः ॥

[६]

दशाचूपर्यन्तर्गतः कालिकाचार्यकथासंदर्भः ।

कारणिया चउत्थी वि अग्गकालएहिं पवत्तिता । वह पुण ! उग्गेणीए नगरीए बल्लमेत्त भाणुमेत्ता रायाणो । तेसिं भाइणे जो अग्गकालएण पन्ववितो । तेहिं राईहिं (राइहिं) पटुद्धेहिं अजकालओ निव्विसतो कतो । सो पटुद्धणं भागतो । तथ सात्तवाहनो राया सावगो । तेन समणपूयणच(उ)णो पवत्तितो । अतेउरं च भणितं—अट्टमि मा पारिज्जह । अन्वथा पग्गोसवणादिदसे आसन्ने आगते अग्गकालएण सात्तवाहणे भणितो—आदत्तो (य !) जेणएह (पटुस्स) पंचमीए पग्गोसवणा । रण्णा भणितो—तदिवसं मम इंदो अणुज्जतओ होही ति, तो न पग्गुवासितानि चेतियानि साधुणो य भविस्संति ति कारुं छट्टीए पग्गोसवणा भवतु । आयरिएण भणितं—न वत्तति अतिकमेत्तु । रण्णा भणियं—तो चउत्थाप भवतु । आयरिएण भणितं—एवं होउ ति । चउत्थीए कतो पग्गोसवणा । एवं चउत्थी वि जा कारणता ॥

कालिकाचार्यकथाप्राकृतविभागः ॥

[१]

श्रीदेवचन्द्रसूरिविरचित-मूलशुद्धिकान्तर्गता

कालिकाचार्यकथा ॥

(रचनासंयत् ११४६)

तथाहि—कालिकाचार्येण प्रपौरगवात् सागरचन्द्राचार्यप्रतिबोधनाकाले प्रतिपादितोऽयमर्थः, स च कमानकगम्यः, तच्चेदम्—

असि इहेव जंतुदीवे दीवे भारदे वासे धरावासे नाम नगरं । तत्र यद्विरवारसुंदरीवेहृवैदिकस्वागुरु
वदिसीद्दी नाम राया । तस्य य समलोउरपहाणी सुरसुदरी नाम देवो । तीसे य सयलकलाकलनपारगो कालिकागुरो
नाम पुत्तो । सो अण्यया फ्याइ धासत्राहिनियार्थे पदहिनियत्तो सइयारवणोज्जाणे सजलजलहराराकगंभीरमहुरणिमपोस-
मायणोऊग कोउगेण तन्निरुवणार्थे पविट्ठो तःय, जावे पेच्छइ ससाहुजणपरिवारिय बहुजणाणं जिणपण्णसं धम्ममाइ-
वसमाणं भगंतें गुणादरायरियं । वेदेऊग य उवविट्ठो तपुरगो । भगवया वि समादत्ता कुमारं उदेसिऊग विसेसो
धम्मदेसणा, अवि य—

(१) यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते, निघर्षण-च्छेदन-ताप-तादनेः ।
तथैव धर्मो विदुषा परीक्ष्यते, श्रुतेन शीलैः तपो दयागुणैः ॥१॥

तर्था—

- (२) जीवो अणाइणिहणो, पवाइजोऽणाइकम्मसंजुचो ।
पावेण सया दुहिओ, सुहिओ पुण होइ धम्मणे ॥२॥
- (३) धम्मो चरित्तधम्मो, सुयधम्माओ तओ य नियमेण ।
कस-छेय-तावसुद्धो, सो चिय वणमं व विण्णेओ ॥३॥
- (४) पाणवडाईयाणं, पावट्ठाणाण जो ये पडिसैहो ।
झाण अण्णयणाईणं, जो य विहो एस धम्मरुसो ॥४॥
- (५) ध-झाणुट्ठाणेणं, जेण ण चारिज्जई येणं णियमा ।
संसवेइ य पेडिसुद्धं, सो णण धम्ममि छेड चि ॥५॥

१ * ण स्वरोत्त * CD । २ * वैधव्य * । ३ * ना सुदरी AB । ४ * चापदि * CD । ५ * य विच्छ * E । ६ * छेपेण
* CDF । ७ * अणि व CDEF । ८ * याहि-ABEF । ९ * लो उग G । १० * व CDEF । ११ * तय CDEF ।
१२ * संभवद् CDBFG । १३ * वरिद्धं CDEFG ।

- (६) जीवाइभाववाओ, यथाइपसाहगो इहं तावो ।
एएहिं सुपरिसुद्धो, धम्मो धम्मत्तणमुवेइ ॥६॥
- (७) एएहिं जो न सुद्धो, अन्नयरम्मि वि न सुट्ठु णिन्वडिओ ।
सो तारिसओ धम्मो, णियमेण फले विसंवरयइ ॥७॥
- (८) एसो य जतमो जं, पुरिसत्थो एत्थ वंचिओ णियमा ।
वंचेज्जइ सपलेसुं, फललाणेसुं न संदेहो ॥८॥
- (९) एत्थ य अबंचओ ण हि, वंचिज्जइ तेसु जेण जेण तेणेसो ।
संम्मं परिकिखयव्वो, सुरेहिं सइ निज्जणदिट्ठीए ॥९॥
- (१०) इय गुरुवयणं सोउं, कुमरो विगेलंतरुम्मपव्वारो ।
संणायचरणभावो, एवं भणितं समाइत्तो ॥१०॥
- (११) मिच्छतमोहिओ हं, जइवद्धियधम्मरूवकइणेण ।
पडिबोहिओ महायस !, संपइ आइससु करणेज्जं ॥११॥
- (१२) तो भगवं तव्भावं, णाउं आइसइ साहुवरधम्मं ।
सो वि तयं पडिवज्जियं, गओ तओ णिवसमीवम्मि ॥१२॥
- (१३) अह महया वट्ठेणं, मोयाणिय जणय-जणणिमाईए ।
बहुरायंउचासहिओ, जाओ समणो समियपावो ॥१३॥
- (१४) अह गहियदुविहसिकलो, गीयत्यो जाव भावियो जाओ ।
तो गुरुणा णियपए, ठवियो गच्छादिवत्तेण ॥१४॥
- (१५) पंचमयसाहुपरिवारपरिसुद्धो भवियकमलवणसंढे ।
पडिबोहितो कमसो, पत्तो उज्जेणिणगरीए ॥१५॥
- (१६) नयरस्स उत्तरदिसोसंडियवणसंडमज्जपारम्मि ।
आवासिओ महप्पा, जइजोगे फासुयपएसे ॥१६॥
- (१७) तं णाऊणं लोगो, वंदणंविडिगाइ णिग्गओ सत्ति ।
पणमेत्तु सूरिपाए, उवविट्ठो सुद्धमहिवट्ठे ॥१७॥
- (१८) तो कालयसुरीहिं, दुहतरुवणगहणदहणसारिच्छो ।
धम्मो जिणपण्णत्तो, कहिओ गंभीरसदेण ॥१८॥
- (१९) तं सोऊणं परिसा, सव्वा संवेगमागया अदियं ।
वण्णंती सूरिसुणे, णियणियठाणेसु संपत्ता ॥१९॥

एवं च भवियकमलपट्टिबोद्धपराण जाव बोद्धति कथं वि दियहा ताव भणियध्वयाणिभोएणं समागयाओ लभः साहुणीओ । ताणं च मग्गे सररसहं व्व पोदिययावग्गहाया; न यातुलीगा, गोरी व्व महातेयञ्जिया, न य भवाणुरत्तचित्ता, सरयकालनहं व्व सच्छाया; न य पुग्गाहसंजुया, छच्छि व्व कम्मलाया; ण य सक्काना, चट्ठेहं व्व सयत्तजाणौगंददाग्गी; ण य वंका, किं बहुणा ! गुणेहिं रूवेणं य समत्थणारीयणप्पहाणा साहुणीकिरियाकत्तवुज्जया काळयमूर्तिहंमग्गी सररसहं गाम साहुणी । विचारमूमीप णिगया समाणी दिट्ठा उच्चोणिगगरिमाग्गिणा गइभित्तेण राइणा भक्कोवत्तेण य—

(२०) हा ! सुगुरु ! हा ! सहोपर !, हा ! परपणनाह ! काळयमूर्तिद ! ।

चरणधणं हीरंतं, रवसेह अणज्जणरवइणा ॥२०॥

ह्वाहाइविल्वंती अणिच्छमाणी नत्रानोडीप छूटा भंनेउरे । तं च सूहिं पाउण भणिओ वहा—महात्ताय !

(२१) ममाणानि ममाणस्यै रक्षणायानि यत्नतः ।

चिपीदन्ति ममाणानि, ममाणस्यैरिसंस्पुलैः ॥२१॥

क्रिय रायरकिलयाणि तवोदणाणि हुंति, यतः—

(२२) नरेश्वरभुजच्छायामाश्रित्याऽऽश्रमिणः सुखम् ।

निर्भया धर्मकार्याणि, कुर्वन्ते स्वान्यनन्तरम् ॥२२॥

ता विसम्भेहि एयं मा नियकुत्तकलंत्तुप्योएहि, उळं च—

(२३) मोक्षु गंजिदु मलिदु चारिदु, सुहदत्तणु हारविदु अजसपददु ।

जगि सपलि भामिदु मत्तिकुच्चओ, दिन्नु इलि जेण केण परदार हिंसिदुं ॥२३॥

ता महात्ताय ! उच्चिद्धकायपिसियं व विरुद्रमेयं, तओ कामाउरत्तणओ विवरीमइत्तणओ य ण किंचि पट्टिवणं राइणा, यतः—

(२४) दृश्यं वस्तु परं न पश्यति जगत्पन्थः पुरोऽवस्थितं,

रागान्यस्तु यदस्ति तत् परिहरन् यन्नामि तत् पश्यति ।

कुन्देन्दीवर-पूर्णचन्द्र-कलश-श्रीमल्लतापल्लवा-

नरोप्याशुचिरान्निषु मियतमागानेषु यन्मोदते ॥२४॥

(२५) तां श्रुत्वा राय ! एयं, तवस्मिणं मा कैरेहि अग्रायं ।

तद् अग्न्यापपवत्ते, को अत्रो नायवं होइ ? ॥२५॥

(२६) एवं भणिओ राया, पट्टिवज्जइ जाय किंचि णो तादे ।

चउविहसंवेण तओ, भणाविओ काळगज्जेहिं ॥२६॥

(२७) संघो वि जाव तेणं ण भणिओ कइवि ताव सूरीहिं ।

कोवचसमुवगएहिं, काय पइणा इमा घोरा ॥२७॥

२१ वरुवि CD 1, कइवि कायरा ता * H । २२ * यानियोगेण CDH । २३ * एवारिणी CDEH । २४ * वेदि एव * AB । २५ * हुयम * CDEPH । २६ * त मह रक्च थ * EFH । २७ * एह उ * AB । २८ * हि वत उक्कम् * CDEPH । २९ G प्रतावधिकोऽय पाठ—अणह धूलिहि नेलविउ, सयणह दिन्नु छाव । दिवि दिवि मग्गाउकणउ, जिणि बीहिउ परदाह ॥, E प्रतावधिकोऽय पाठ—अत्तली आत्तणम जे इत्तिलउ करिति । तह संमणि महन्मइह, करपत्ता न वइति ॥ २० वरेह थ * ABEH ।

- (२८) जे सप्रपक्षणीया, पत्रदणउवघायगा नरा जे य ।
सजमउवघायपरा, तदुविकलाकारिणो जे ष ॥२८॥
- (२९) तेसिं वचामि गइ, जइ पय गइभिलरायाणं ।
उम्मूळेमि ण सहसा, रज्जाओ भट्टमज्जाय ॥२९॥
फायव्व च पय, जओ भणियमागमे—
- (३०) तम्हा सइ सामत्ये, आणाभट्टम्मि नो खल्ल उवेहा ।
अणुहूळेअरएहिं य, अणुसट्ठी होइ दायव्वर ॥३०॥
तथा—
- (३१) साहूण चेइयाण य, पठिणीय तह अवण्णीवाइ च ।
णिणपवयणस्स अहिय, सव्वत्यामेण वारेइ ॥३१॥

तओ एव पइण णाऊण चित्थि सूरिणीं जहा—'एस गइभिलराया महाकल्परकमो गइभीए महाविजाए वल्लिओ सा उवाएण उम्मूलियव्वो'त्ति सामयेऊण कओ ऋवडेण उम्मत्तयवेसो तिय चउक चव्वर-महापहट्टाणेसु य ईंम पल्लवतो हिंडइ—यदि गर्दभिल्लो राचा तत किमत परम्, यदि वा रम्यमत्त पुर तत किमत परम्, यदि वा विषयो रम्यस्तत किमत परम्, यदि वा सुनिविद्यो पुरो तत किमत परम्, यदि वा जन सुवेपल्लन किमत परम्, यदि वा करोमि भिक्षाटन तत किमत परम्, यदि वा शूयगुहे स्वन्न(पन) करोमि तत किमत परम् ।

- (३२) इय एव जपंत, सूरिं दट्टण भणइ पुरल्लोगो ।
अइह ण जुत रण्णा, कयं जओ भणिणिरज्जम्मि ॥३२॥
- (३३) मोत्तूण णिययगच्छं, हिंडइ उम्मत्तओ नयरिमज्जे ।
सयल्लगुणाण णिहाण, कट्टंभहो ! कालगायरिओ ॥३३॥
- (३४) गोवाल-वाल-वल्लणाइसयल्लोयाओ पंयमइफरुस ।
सोऊण निंदण पुरवरीइ नियसामिसालस्स ॥३४॥
- (३५) मंतीहिं तओ मणिओ, नरणाहो देव ! मा कुणसु एव ।
सुयसु तवस्सिणियेय, अवण्णवाओ जओ गरुओ ॥३५॥
- (३६) किंच सुणीण अणत्थं, ओ मोहविमोहिओ नरो कुणइ ।
सोऽणत्तपजल्लसमुदे, अण्णोण स्तिवइ पुवपेय ॥३६॥
- (३७) त मतिवयणमायण्णिऊण रोसेण भणइ णरणाहो ।
रे रे पंय सिक्ख, गतूण देह निपपिउणो ॥३७॥
- (३८) त सोइ तुण्हिका, सजाया मतिणो इम हियए ।
काउं केण णिसिद्धो, जलदी सीम विल्लघतो ॥३८॥

३१ * वाय व ABH । ३२ सूरिं ज * CDEH । ३३ * मविक * H । ३४ * म् * विषयो यदि वा र * CD ॥, विषया यदि वा रम्यास्तत * H । ३५ * म् * सुनिविद्य पुरो यदि वा तत * CDH । ३६ * इमओ क * CD । ३७ एवम * CDEH । ३८ * व उवद AB । ३९ एव CDEH ।

तं च कुञ्जो वि पाऊग निगयो णयरोओ सुगे । अगवरयं च गण्यंते पचो सगकूळं गाम कूळं । तथ जे सामेता ते साहिणो भण्णंति । ओ ४१ सामंताहिबई सयंतेनरेदवंदचड्ढागमो सो साहायुसाही भण्णइ । तओ फाअय-सूरी ठिओ एगस साहिणो समीवे । आरञ्जिओ य सो मंत-तंतोईहि । इओ य अण्णया फयइ तम्म साहिणो भूरि-समणियस्स हरिसभरणिम्मरस्स णाणीविहविगोएहि चिट्ठमाणम्म समागओ पडिइरो, विण्णत्तं च तेग जही-सामि ! साहा-युसाहिइओ दुओ चिट्ठइ । साहिगा भणियं-एहुं पवेतेहि । पवेसिओ वैवांतरमेर । निमणो य रिणामणे । तओ दूरुणं समणियं उवायणं । तं च दट्टण नवपाउसकालणदयत्तं व अंधारियं वयणं साहिणो । तओ चितियं सुरिगा-हंत ! क्रियेमपुञ्जरेणं उरउरुजेइ जओ सामिपमायमागयं दट्टण जलददंसणेणं पिव सिहिणो हरिसभरणिम्मरा जीयंते सेवया, एतो ये सामवयगो ता पुञ्जामि कारणं ति । एथंतरग्मिं साहियुरिसदंसियवित्तदरे गओ दूओ । तओ पुञ्जियं सुरिगा-हंत ! सामिपसा ए वि समागए किं वैजियगो विय लखीयसि ! तेग भणियं-मणवं ! न पमाओ किंनु कोयो समागओ; जओ अट्ट पह जस्स खसइ तस्स णामंनियं मुदियं लुरियं पट्टवेइ, तओ केगइ कारणेण भेइओवरि रुसेऊग पेसिया एसा लुरिया, एईए यअया अणेहेहि धाडयन्णे, 'उगदंडो' ति फाऊग ण तच्चयणे विचारणा फायन्वा । सुरिगा भणियं-किं तुंते चेर रुट्ठो उवाहु अण्णरंसं वि कस्सइ ' साहिणा भणियं-मम वजिजाणमण्णेसिं वि पंचाणउईयाणं, जओ दोमइ उण्णओ इमो इमोए सैरिथयाए अंको ति । सुरिणो जंपियं-जइ एवं ता मा अपाणं विगातेहि । तेग भणियं-न पहुणा रुट्ठेग कुल्लखय-मन्तरेण लुट्टेइइ, मरेण उग मए ण सेसतुल्लखओ होइ । सुरिगा भणियं-जैइ एवं तहा वि वाहरमु गियदुयपेमेणेणं पंचाणउईं पि रायाणो जेग हिंहुंउदेसं वघामो । तओ तेण पुञ्जिओ दूओ जहा-भइ । के ते " अण्णे पचाणउईं रायाणो जेसिं लुचिओ देवो । तेण पि सच्चे णिवेइया । तओ दूरं विसग्गिउण सच्चेसिं " पेसिया पतेयं णियंइया जहा-समागउह मम समीवे, गा नियजीयिणइं परिषयइ, अह सन्नय भेल्लेसामि । तओ दुपरिषवणीयतणओ पागाणं सैच्चसामिगि फाऊग आगयो डाडि ति तस्स समीवे । ते " य समागए दट्टुणं पुञ्जिया सुरिणो-भगवं । किण्णहेहि संपयं फायन्वं " सूरीहि भणियं-सवववाहणा उंतेरेउण सिंधुं वधह हिंहुंउदेसं । तओ समाकहिऊग जाणवत्तेमु समागया सुरदुमिणए । ईथंतरग्मि समागओ पाउससमयो । तओ ' दुग्गमा गग' ति फाउं सुरदुमित्तयं उजउइविभागेहि विभग्गिऊग ट्टिया तपेय ।

एथंतरग्मि य महाराओ व्व रेहरिपुंडरीओ गहयसमरारंसममओ व्व उउळंतवहुणोयो पदमपाउतो व्व दीसंतसिय बलाहओ, मुणिवइ व्व रायहंससंवेविओ, पहानपासाओ व्व सैच्चवैजंजनमततवारणो समागओ सरयकालो । जरथ य सुयण-चित्तविच्छीओ व सच्छओ महालईओ, सुकवित्राणोओ व निम्मलाओ दिसाओ, परम जोगिसररि व नीरय गयजंगणं, मुणियो व्व सुमणोभिरामा सत्तच्छयतरुणो, वरथवइनिग्मियदेवउलपनीओ व सुताराओ रयगीओ ति, अवि य—

(३९) निष्फण्णसञ्जसासा, जत्य मही अहियरेहिरा जाया ।

डिकंति दरिपवसहा, पयुइयंगोविंदमज्झगया ॥३९॥

४० इ CD । ४१ * लुगुरिद्वु * H । * वनरिद्वु * GI । ४२ डितो ए * H । ४३ * रिणो(णा) सम * AB । ४४ * पाणिओ * AB । ४५ * हा-सहा * AB । ४६ * ओ अ व * CDEH । ४७ * ण अण्णओए सामताय महाराएण पेसिया(य)मुवायण ति भणिऊण सम * Q । ४८ * रणमतल्लिऊउर * CD । ४९ * येति से * CDEQ । ५० * सो पुण सा * E । ५१ * मि व सा * CD । ५२ हिमुवग्गो वि य, तओ H । ५३ * वरि क * CDEH । ५४ कुञ्ज CDEH । ५५ * ए वस्स वि E । ५६ णजिअ-एसं भाषायाम् । ५७ * णा भणियं Q । ५८ * ए पुण मएण सेचकूळस्स खेम मवइ । सु * CDEGH । ५९ * ई वि एव CDEH । ६० हिइय * AB । ६१ * ओ । तेण H । ६२ ते पचा * AB । ६३ * सि वि पे * E । ६४ नियनियदुया Q । ६५ भणिसामि Q । ६६ सव्व सा * CDEH । ६७ * या खड ति AB । ६८ * मीव CDEH । ६९ तेस * H । ७० * ण तेणवि पु * E । * णतेण पु * H । ७१ * पारिऊ * EH । ७२ ए व * EH । ७३ सच्चवद्विऊ * H । ७४ * गोवद * CDG ।

- (४०) पीऊसपूरसरिसा, सप्तहरकिरणाबली तमिस्साम् ।
पञ्चाछेइ असेसं, अहियं भुवणोपरं जत्य ॥४०॥
- (४१) साक्खिबणरक्खवगोळ्ळयपापरिगिञ्जंतमहुरगीएहिं ।
पडिबिंअंता पहिया, पंयाओ जत्य भस्संनि ॥४१॥
- (४२) इय बहुजियतोसपरे, पत्ते सरयम्मि नररि विदाणो ।
इ चि रहंगो भवचित्तरुवसंसाहणत्यं व ॥४२॥

एवंविहं च सरयकालसिरिमज्जेइऊण गियसमीहियसिद्धिकामेण भणिया ते कालयमूरिणा जहा—भो ! किमेव णिरञ्जमा चिट्ठह ' तेहिं भणिय—आइसह किं पुण फोमो ' । सूरिणा भणिय—गेण्हह उज्जेणिं, जओ तीपं सर्वेदो पमूओ मालबदेसो, तथ पञ्जत्तोए तुम्हाणं णिव्वाहो भन्निसेइ । तेहिं भणियं—एवं करेमो, परं णथि संवळयं, जम्हा एयम्मि देसे अम्हाण भोगणमेत्तं चेव जायं । तओ सूरिणा जोगजुण्णचहुंठियामेत्तपञ्जखेणे सुदण्णीकाऊण सच्च कुंभैरावाहं भणिया—एय सर्वेलेवं गेण्हह । तओ ते " तं निमिगिञ्जक सच्चसामणीए पियेढा उज्जेणिं पइ । अंतरे य जे के वि ल्हाइविसयरायाणो ते सीहिंता पत्ता उज्जेणिविसयसंधिं । तओ गइमिओ तं परबलमागच्छंतं सोऊण महावटसामणीए निगओ, पत्तो य विसयसंधिं । तओ दुह पि दप्पुद्धरसेण्णाणं लग्गमाओहणं, अवि य—

- (४३) निरइंतवित्तलसररुभसरसेल्ल—वावल्ल—सव्वल्लरवदो,
विप्पंतचक्क—पट्टिस मोग्गर—णारायवीभच्चो ।
अमि—परमु—हुत्तं—हुंगी—संभूइंतविसिद्धिफुल्लिमोहो,
भेइपुवारासरवदो रयछाइयमूरकरपरसरो ॥४३॥
- (४४) पवविहसमरभरे, बइंते गइमिळ्ळणरवरणो ।
सेष्णं त्वणेण णट्ठं, चायाहयमेहंवेदं व ॥४४॥
- (४५) तं भगं दट्ठण, वळ्ळिऊणं पुरवरीएं णरणाहो ।
पविसिच्चु तओ चिट्ठह, रोइगसज्जो णियवळ्ळेण ॥४५॥

इयो वि निरसंचारिवेळयवेषेण णयरि रोहेऊण ठिया । कुणंति य पइदिणं दोय । अजम्मि दिवसे जाव दोएण उवट्टिया ताव पेछेति सुणयं कोइ । तओ तेहिं पुच्छिया सूरिणो—भगवं ! किमज्ज सुणयं कोइं दीसइ ? तओ सूरिहिं सुमेरेऊण भणिय जहा—अज्ज अट्टमी", तय य गइमिओ उववासं काउण गइमि महाविज्ज साहइ ता निरूवह कओइ अगल्लोउट्टियं गइमिं । निरंवेतेहिं य दिट्ठा, दसिया य सूरिणं । सूरिहिं भणियं जहा—एसा गइमिओजाव समत्तोए महइमहालयं सद काहिसेइ, त चं परउत्ततियं जं दुपय चउप्पय वा सुणेम्मद तं सच्चं सुदेण रुहिर उगिरतं निस्सेदेह भूणीए निवडेस्सइ, ता सच्च सज्जीवं दुपयं चउप्पय वेत्तुण दुगाठेयमित्तं भूमागमोसरह अट्ठोत्तरसयं च सेइवेहीणं

७५ पडिबज्जंता G । ७६ * ए पडिबुदो CDEH । ७७ * द्दो बहुओ H । ७८ * एइ । जम्हा H । ७९ * अं काऊण G । ८० इमहाएवाइ CD । कुमकाराचइ E । ८१ * वल्ल गिण्ह CDEH । ८२ रेण विमं CD । ते विमनिळ्ळण H । ८३ पहिया CDEH । ८४ अतरा य EH । ८५ ते वि सां H । ८६ * ततुंगी * H । * ततुंगी E । ८७ अट्टकाररवो CDEG । ८८ * हविद H । ८९ * चार व * CDEH । ९० * मी, यर * H । ९१ * त्व वि अट्टणए ठविय CDEG । * त्व व अट्टणए ठिय H । ९२ * इवित्ते * CDE । ९३ * हिद, तं CDG । ९४ * व वरिह * EH । ९५ * च पररतिय H । ९६ * वमेत्त H । ९७ * णं मय CDE ।

महाजोहारं मम समीपे ऽवेह । तेहि वि^{१००} तं तदेव सञ्चं कयं । ते य सखेद्विणो भणिया स्रीहि—जेंया इमा रासरी
 सरकरणाथं मुहं णिवापइ तथा अकयसराप चेव पयाप मुग्गे नाराणहिं मुहं भंरजइ, कयसराए ऽण तुग्गे वि न सकेसइ
 पहरिउं, ता अप्पमत्ता आयण्णपरियेसंरा चेट्टइ । तेहिं वि तेंहं^{१०१} श्वेव सञ्चं कयं । तथो य थायण्णापहिदपणुविमुक्कसरपरपुण्ण-
 वयणाए तीए तिरिसरीये^{१०२} पीठियाए न य चइयमारिताउं पठिहयसत्ति ति, तथो विज्जा तस्सेण साहगस्सुवरीं फाउं
 मुत्त-पुरिसं उत्तं दाऊण इति गया । तथो सूरिणा भणिया ते जेंही—गेणइइ संपर्य इत्थियं चेव पयस्स वलं ति । तथो ते
 पैणारं भंजिऊण पविट्टा ऽउणेणोये^{१०३} । गहिओ सज्जीयाइं भादभिओ । बवेउंयं समप्पिओ सूरिपायाणं ।

(४६) स्रीहिं तथो भणियो, रे रे पाविद्ध ! दुद्ध ! निद्धज्ज ! ।

अण्णज्जकज्जवज्जमसज्ज ! महारज्जपन्धइ ! ॥४६॥

(४७) जमणेच्छंतीए साहुणीइ विद्धंमणं कयं तुमए ।

न य मण्णिओ य संघो, तेणइइहिं इमं विरियं ॥४७॥

(४८) महमोहमोहियमई, जो सीलं साहुणीइ भंजेइ ।

जिणधम्मघोहिलाभस्स सो नरो देइ मूलणिं ॥४८॥

(४९) निण्णद्वयोहिलाभो, भमिहिसि नूणं तुम पि संसारे ।

रेऽणंतदुक्खपडरे, किंउं इहं चेव जं जग्गे ॥४९॥

(५०) पत्तो^{१०४} वंघण तादण-अवमाणणजणियविचिइदुवराइं ।

संघावमाणणातखरस्स कुंउंमोग्गमो एतो ॥५०॥

(५१) नरप तिरिक्ख डुमाणुस-कुदेवगइगमणसरइावद्धिओ ।

जमणंतमवे भमिहिसि, तं पुण विरसं फउं होही ॥५१॥

(५२) जो अवमण्णइ संघे, पावो घेवं पि माणमयलित्तो ।

सो अप्पाण बोळइ, दुक्खमहासागरे भीमे ॥५२॥

(५३) सिरिसमणसंघआसापणाइ पावेंति जं दुहं जीवा ।

तं साहिउं समत्थो, जइ पर भगवं जिणो होइ ॥५३॥

(५४) जेण महंतं पाव, कयं तए जेय मण्णिओ संघो ।

संभासस्साणरिहो, अग्घाणं जइ वि रे तहवि ॥५४॥

(५५) बहुपावभरकंत, दुहजलणररालजालमालाहिं ।

आल्लिगियं तुमं पासिऊण वरणाइ पुण भणियो ॥५५॥

(५६) निंदण गरिहणपुण्वं, आलाएऊण कुणमु पञ्चितं ।

दुक्करतवचरणरओ, जेणइज्ज वि तरहि दुइअळहिं ॥५६॥

(५७) इय करुणाए स्रीहिं जंपियं मुणिय गइभिओ सो ।

अइसंफिलिद्धकम्मो, गाइयर द्मिओ चित्ते ॥५७॥

१०० उवेद E । १०१ * वि तदेव CDEH । १०० जहा इय रा ° H । जया इय रा ° CDE । १०१ * वयणुव °
 G । १०२ तदेव E । १०३ ए पठि ° H । १०४ * हा-उग्गेणि मे ° H । १०५ पायाए EH । १०६ उज्जेणि E ।
 १०७ * ण य ष ° CDE । १०८ इत्थि इ ° AB । १०९ * सो तादणवयण अ ° CD । ११० * कुण्ण ° EH ।

- (५८) दृभियचितं णाडं, काल्यमूरीहिं सो तओ भणिओ ।
 धुमेऽसि एगवारं, संपइ रे जाहि णिच्चिसओ ॥५८॥
- (५९) तं सूरिपणमापण्णिऊण पुहईसरेहिं सो तेहिं ।
 देसाओ घाडिऊणं, धुमे दुहिओ परिब्भमइ ॥५९॥
- (६०) भमिवं भओ समाणो, चउगइसंसारसोपेरे भीमे ।
 भमिही" अणंतमालं, तक्कम्मविवागदीसेणं ॥६०॥
- (६१) वो सूरिपण्णुवासयसाहिं रायाहिरायमइ काडं ।
 धुंनंति रज्जसोक्खलं, सामंतपेपेद्विया सेसा ॥६१॥
- (६२) सगट्टलाओ जेणं, समागया तेण ते सगा जाया ।
 एवं सगराईणं, एसो वंसो समुप्पणो ॥६२॥
- (६३) जिणसासणोअंईपराण ताण काओ सुहेण परिगळइ ।
 सूरिपयपउमगन्ने, छप्पयलीलं वृणंताणं ॥६३॥
- (६४) कान्तरेण कैपेई, लप्पाडेत्ता सगाणे" तं वंसं ।
 जाओ मालवराया, णामेणं चिकमाइओ ॥६४॥
- (६५) पुहईए एगवीरो, विक्कमअकंतभूरिणेरेणाहो ।
 अउरियचरियआयरणपत्तवरकित्तपन्भारो ॥६५॥
- (६६) नियसत्तारादियजक्खरायसंपत्तेरेरितियउसेण ।
 अविगणियसत्तु मित्तं, जेण पयट्टावियं दाणं ॥६६॥
- (६७) पयराविओ धरांपं, रिणपरिहीणं जणं विहेऊण ।
 एरुत्तियवियरणाओ, णियेओ संवउरो जेण ॥६७॥
- (६८) तस्स वि वंसं लप्पाडिऊण जाओ पुणो वि सगराया ।
 उउजेणिपुरवरीए, पयपंरूपपणयसामंतो ॥६८॥
- (६९) पणतीसे चाससए, विक्कमसंवच्छेराओ बोलीणे ।
 परिवत्तिऊण ठविओ, जेणं संवउरो णियेओ ॥६९॥
- (७०) सगगाउज्जाणणत्थं, एयं पासंगियं समक्खरायं ।
 मूलमहासंवद्धं, पयगं वि य मण्णए इहिं ॥७०॥
- (७१) काल्यमूरीहिं तओ, सा भगिणी संनमे पुणो ठविया ।
 आलोइयपट्टिकंतो, मूरी ति 'संयं गणं वइइ ॥७१॥

१११ * हागरे H । ११२ भमिहि अणत का * H । ११३ * पट्टि * CDEH । ११४ * णाय * AB ।
 * णइक्खा * H । ११५ * णय, उ * A ।, * ण उ उ * C । ११६ * ण तइ वंस H । ११७ पुहवीए GH ।
 ११८ * भूमिना * E । ११९ * ताउरविभवेण G । १२० * ए ल(क)ण * AB । १२१ * ययो स * CD ।
 १२२ * उउरसत्त वो * CDG ।, * वत्थरसत्त वो * EH । १२३ निययो H ।, निययो E ।, १२४ धग CD,
 (उमस्सकए) ।, धय EH ।

(१)

इओ य अयि भद्रयच्छे गामं नगरं । तय य फालयसूरिभेदेनेजा चरमेत-भाणुमेत्ता भायरो राय-जुवरायाणो ।
तेसि च मणिगो भाणुसिरो । तीसे पुचो चरभाणु गाम कुमरो । तथो तेहिं चरमित्त-भाणुमिदेहिं परकुलाओ समगोर्दे
सूरिणो सोळग वेमओ महासागरा षोम गियमहंतको स-जोणि । तेण य तय गंतुण सगरादणो महाणिम्बवेग विसग्जा-
केळग वेदिळग य निग्गता सूरिणो, अवि य—

- (७२) चरमेत-भाणुमेत्ता, भयनं । भूल्लिययाळ कर-जाणु ।
भक्तिभरनिम्बरंगा, तुह पयकमलं पणिवर्यति ॥१॥
- (७३) करकमळमउळभेउळं, मोलिम्मि ठविणु विण्णेवंति जहा ।
दुह विरहरणित्तरकिरणणियरपसरेण सपरारं ॥२॥
- (७४) संतावियाईं धणियं, जओ सरीराईं अम्ह वा सामि । ।
नियदंसणमेहोम्भवदेसणणीरेण निव्ववमु ॥३॥
- (७५) कि बहुणा करुणारससमुद । अम्हाणमुवरि कारुणं ।
कारुणं पावहरं, वंदावमु नियपपयकमलं ॥४॥

तओ काळयसूरिणो सगराणो सरूवं साहिळग गया भद्रयच्छे । श्वेसिया य मद्या विण्डह्वेणं । वंदिये ।
भाजसारं अनेत्त-भाणुमेत्त भाणुसिरी चरभाणुहिं । सनाडता य भगव्या भक्तिण्वेवजणणी धम्मदेसणा, अवि य—

तुसरासि न्व अमारो संसारो, विग्गुलयाओ व चंचलाओ कमलाओ, अण्डराणुयवोलावणयसामण्यं तारुणं,
दारुणदुहदाहरोगा भोगोवभोगा, माणससारीरियखेयनिबंरण धणं, महासोगाद्रेणा इट्टजणसंपभोगा, गिरतेरिपरिसडणसंछाणि
आउयदलाणि, ता एवं टिए भो भेवंतां । रुदुण कूलाइजुत्तं भोगुसत्तं निरुत्थेयवो पमाओ, कायवो सव्वसंगवाओ,
वंदणोयो देवाहिदेवा, कायव्वा सुगुरुचेल्लेगसेवा, दायव्वं मुपत्तेसु दाणं, ण कायव्वं गियाणं, अणुगुणेयवो पंचगमोक्कारो,
कार्येओ विणाययणेनु पूयामकारो, भाणियग्जाओ दुवात्तस भावणाओ, रक्खेयव्वाओ पवयगोहावगाओ, दायव्वा सुगुरुपुरओ
गियदुक्करियालोयणा, कायव्वा सव्वसत्तखामणा पट्टिरग्खेयव्वं पायच्छित्तं, न धारियव्वमत्तुह्वित्तं, अणुद्वियप्पाणि जहा-
सत्तीए तव्वचरणाणि, दनियग्जाणि "दुंदनाणि इंदियाणि, धापयव्वं मुहन्नाणं, बोच्छेग्गाए जेण संसारसंताणं किं बहुणा ।
व्वमायसंताणं तुम्हाण भवेस्सइ अचिरणेवे" निज्जाण ति ।

- (७६) इय धूरिवयणमावणिण्ण संनायचरणपरिणामो ।
सो चरभाणुं कुयरो, रोमंचोषदयसव्वंरो ॥५॥
- (७७) करकोरयं विदेउं, मिरम्मि अइ भणइ परिसं वयणं ।
संसारचारणाओ, गित्थोरेहिं गाइ ! मं दुरियं ॥६॥
- (७८) मयमयमीपस्स मइ, वत्तमणरतेविधा इमा सामि । ।
दिज्जउ जिणेंदादिकत्त्वा, जइ षोगो मा चिरावेइ ॥७॥

१२५ * भक्के * ABE । १२६ * ए के * H । १२७ * य म * EH । १२८ * उ, मउ H । १२९
* अस्सि CDG । १३० * वा न वा * CDEH । १३१ * पत्थेय * AB । १३२ * न्ना । एव रिताय वद्वय
वद्वय * H । १३३ मत्तएत CDEH । १३४ वदेयव्वा दे * B । वदियव्वा दे * EH । १३५ - वर * CDEH ।
१३६ * वण्टा जिणेंद पय * EH । १३७ इत्तएरणाणि वा * CDEH । १३८ * एण ति * AB । १३९ * एव माइ * EH ।

- (७९) इय कुमरणिच्छयं जाणिऊणः सूरीहिं तक्खणं वेच ।
 आपुच्छिऊण सयणे, विदिणा अह दिक्खिओ पसो ॥८॥
- (८०) रायाई परिसाईनि य, नमिउं सूरिं गया नियं ठाणं ।
 सुणिणो वि णिययसद्धम्मवम्मकरणोज्जया जाया ॥९॥
- (८१) एवं चिय पेइदिपदे, सुणिउपयपंरुयं णमंतेते ।
 णरणादे दट्टणं, भत्तिअरणिअरे धणिपं ॥१०॥
- (८२) सज्जो वि णगरलांगो, जाओ जिणयम्मभाविओ अरियं ।
 सच्चमिणं आदाणं, जह राया तट पया होइ ॥११॥

तं च तारिसं पुरखलोहमवलोइऊण अचंतेइमियचित्तेण रायपुरोओ सूरिसमजसं चैन मणियं रायपुरोहिण्य जहा-देव ।
 किमेपहिं पांसिणहिं तईन-मायरणणिरैपेहिं अमुइपदि ? ति । एवं च वयंतो सो सूरीहिं अणेगोवनचोहिं जाहे णिरुत्तरो
 फओ ताहे धुत्तिमाए अणुओमस्यणेहिं रैवेणो विपरिणामेई* । अवि य—

- (८३) एए महातवस्ती, नीसेसशुणालया महासत्ता ।
 सुर-असुर-मणुयमहिा, गोरन्वा तिहुपणस्सावि ॥१२॥
- (८३) वैं देव ! जेण एए, पदेण गच्छंति तेण तुम्हाणं ।
 जुत्तं न होइ गमणं, अङ्गणं तप्पपाण जओ ॥१३॥
- (८५) शुरुपयअङ्गमणेणं, मइई आसायगा जेओ होइ ।
 दुग्गकारणभूया, अओ तिसज्जेह पडु ! शुरुणो ॥१४॥

तओ विपरिणयचित्तेहिं मणिय राईहिं-सन्धमेयं परं कइ विसिज्जेज्जति* तओ पुरोहिण्य मणियं-देव ! कौरउ
 अण्वय णगरे अणेसैणी, तीए य कयाए अमु अंते भत्तपाणे सयमेव विहरिसंति । तओ राईहिं मणियं-एवं करेहि । तओ
 परुवियं सन्धय णगरे पुरोहिण्यं जहा-एवं एवं चै* आहाकमाइणा पयोरेणै* देज्जमाण महाफल भवइ । तओ लोगो
 सदेव फाउमारदो । तं च तारिसमउण्यकरण दट्टण साहिप साह्मिं शुरुणं । ते वि सम्म वियाणेऊण रायाविपार्यं अप-
 णोसविए चैव गया भरइदुविसयालंकारभूयं पइट्ठणं णाम णगरं ।

(३)

तथ य सूरीहिं जाणावियं जहा न ताव पज्जोसनेयव्वं जाप बयं णायया । तथ उण परमसांगो स्थायवाहणो
 णाम राया । सो य सूरीणो समागच्छंते णाऊण नलयाममुकंठियसिद्धिं वर हरिसण्णैभैरो जाओ । फमेण य समागमा तथ
 सूरीणो । तओ सादेवोहणरथेयै सूरिं तगागया णाऊण सपरियणो चउमिअहिसरिसमणसंघसमणिणओ णिमओ अभिमुहं,
 बंदिा य णामार सूरीणो । अवि य—

- (८६) भवियमलावचोइय !, मोइभवातिमिरपसरभरघूर ! ।
 दप्पिदेइदुइपरवाइकुंमिनिइएवेलेसिह ! ॥१॥

१२० वचदि* AB । वरिदि* EH । १२१ * वरं इ* CDE । १२२ * रपहिं ति E । १२३ राइणो CD ।
 एवणो G । १२४ * मेति, अ* EH । १२५ सो दे० EH । १२६ * ओ हवर CDEH । १२७ * निजसवति AB ।
 १२८ * णा, जहा H । १२९ च अहोक्* CD । १३० * ण देज्जमाणं पाइण य* AB । * ण सादूण दिज्ज* EH ।
 १३१ * एवमिण्य H । १३२ वावा* E । १३३ * आ च* H । १३४ रविट्ठु* EH । १३५ * ज्जोहिं । CDEH ।

- (८७) पणपणरविसरपेहेममजलिमजडमगिनिरणरंजियमुपाय । ।
निगसासगोणार्हपर !, कलिफालकलमलसन्नि ! ॥२॥
- (८८) कालाणुरुचपरिवट्टमागमुपयनठरिपारसंपव । ।
सर्पतदप्यफंदप्यसप्यकपरणपरपरसु ! ॥३॥
- (८९) इय नीसेसगुणालप !, करेणोपर ! परमचरा ! रपरहिय । ।
सुगहियनाम ! नरुचप !, तुज्ज णमो होउ सुगिणाह ! ॥४॥

एवं च पणयस्स णरवद्दो दिण्णा भगवमा धम्मलामो, अवि य—

- (९०) कलिफालकलिलमलरहलपडलपयसालणेगैसलिलोहो ।
सयलहुहाचलडुलदलणजलियबलमूयणत्यसमो ॥२॥
- (९१) चिंतामणि-अण्हम-कामियघट-कामनेणुमार्हण ।
नियेउज्जिनयमाहयो, भवण्णवोत्तारणतरंदो ॥६॥
- (९२) सग्गा-उपवग्गदुग्गमनरगऽग्गलभंगमोग्गरसमाणो ।
तुह होउ धम्मलाहो, नरेद ! निग-गणहरोदिदो ॥७॥

एवं च महाविच्छद्वेणं पविट्ठा णारं सुरिणो । वेदियाई समयचेइयाइ । आवातिया य जइजणजोग्गामु अहा-
फामुयासु वमहीनु । तत्रो पइदिणं सिरिसमणसंजेण वडुणणेउमाणाणं सार्येवेहणणदिणं समाणेउमाणाणं विउसवग्गेण
पञ्जुसजेजमाणोणं णीसजमेण वंदेउमाणाणं भवियफमपडोहणेपैराणं समागभो कमसो पैजेसणापमभो । तय य
महद्वयदेसे मडवयमुदपंचमीए इंदस्स जत्ता भवइ । तत्रो विण्णना सुरिणो राहणा जहा-भयव । वेउसणादिवसे छोयाणु-
वतीए इंदो अणुगंतव्यो होही, तेण कारणेण वाउत्तणाओ चेइयेइया-पहवणाट्य काउं न पहुणामो, ता महापसायं काऊण
केह छट्ठेए पञ्जोसवणं, तत्रो मगरया भणिय^१ अण्ह गुरुणो अवि य—

- (९३) अवि चलइ मेरुचूला, मूरो वा उग्गमेज्ज अवरार ।
न य पंचमीए रयणिं, पञ्जोसराणा अइवमइ ॥८॥

जओ भणियमागमे—

“जहा णं समणे भगवे महावीर वासाणं सवीसहरार मासे वट्ठेने वामावास पञ्जोसवेइ, तदा णं गणहरा वि । जहा
णं गणहरा तथा ण गणहरसीसा वि । जहा णं गणहरसीसा तथा णं अण्ह गुरुणे वि । जहा णं अण्ह गुरुणे तथा णं अण्हे
वि वासावास पञ्जोसवेमो, नो^२ तं रयणिमइउमिज्जा ।”

राहणा भणियं—जइ एव तो चउथो^३ हवइ ? । सुरीहिं भणियं—एव होउ णथिय दोसो, जओ भणियमागमे—

“आरेणा वि पञ्जोसवेयवमिति ।”

१५६ * रवडु ° A । १५७ ° भायर । CD । १५८ ° केहस ° CDEH । १५९ जय उ ° EH । जिय उ °
CD । १६० साइवा ° CD, छल्लिवा ° GH । १६१ ° जवमाणाणं बोडे ° E । १६२ ° हय इणताण स ° CDEH ।
१६३ ° पञ्जोसव(वय CD)यास ° CDEH । १६४ ° जोसवणा ° CDEH । १६५ ° हयाण प ° CDEH ।
१६६ ° गिय-अवि च ° EH । १६७ न त CD । १६८ ° ए मवउ (भगवजो CD) सु ° CDEH ।

ततो हरिसवसुफुल्लोपणेण चंपिय राङ्गा-भगव । मदापसाभो, महंतो अग्हाणमणुगहो जभो मम भंतैउरियाण पञ्चोववासापरणप साहण उत्तरपारंगेय भवेस्तइ । तभो गिदे गंतुण समारंद्धंभो भंतैउरियाभो-तुग्हाणममारामाप उववासो होही, पारणए य साहण उत्तरपारणयं भवेस्तइ, ता तत्थ अहापवत्तेहिं साहुणो पदिंठीहेद, जभो भणियमगामे—

(९४) परसंत गिळेंणेसु य, आगमगाहीसु तह य कयळोए ।

उत्तरवारणगम्मी, दाणं तु बहुफ(फ)ळ होइ ॥९॥

पञ्जोसवणाए अट्टमं ति काऊण पडिपए उत्तरपारणयं भवइ । तं च दट्टूण तम्मि दिणे जोगो वि साहण तहेवो पूयं काउमादत्तो । तपभिइं मराहट्टविसए सुमणप्याळभो गाम छणो पवत्तो । एव च कारणेण काऊणायपरिइं चउरथीए पञ्जोसवणं पवतियं, समथसधेग य अणुमनियं ।

+ तथा चावाचि—

(९५) कारणीया य चउत्थी, येइय-जइसाहुवासणनिमित्तं ।

चरिसिय सालवारण, पपट्टिया कालियज्जेण+ ॥२०॥

अ त-यत्सेण य पक्खिसयईणि वि चउरसीए भायरियाणि अण्णहा आगमोत्तापि पुणिगमाए ति अ ।

(५)

पवविहगुगजुत्ताण वि काऊणमसूरीण फळंतरेण विहरमागाण फम्मोदयरसेणं जाया दुब्बिणीया सीसा । तभो चोइया सूरीहिं तहा वि ण किंचि पडिवउज्जति, तभो पुणो वि भणिया जहा—

(९६) भो मो महाणुभावा !, उत्तमकुळसभवा महापुरिसा ! ।

इदाईण वि दुळहं, छट्टं सामण्णमरुळक ॥२॥

(९७) एवमविणीयपाए, गुहआणाइकमं विहेऊण ।

दुकरतवचरणमिणं, मा कुणए णिरत्ययं वच्छ ॥२॥

+ एतादगाल्पजान्तरीं पाठ CD पुस्तकयो समरित ।

अ अ स्वस्तिक्रमप्यत पाठः CD पुस्तकचोर्नादत, अत्र पूर्वमायामेव पाठिक चातुर्नायिकपरिवियतधर्मकायाणि विवेचानीति गच्छात्तस्माद् एव प्राय हेतुः सम्भाव्यते । तथा अत्रैव स्वस्तिक्रमुगलस्य पाठयोपरि ध्याचार्यश्रीद्वैतसूरिपारमिन्मोक्षितित्तिपन्नक B प्रतिच्छेदकेन स्वपुस्तके निरुद्धितम्, तथेदम्—‘त्रिातीमितवर्षोपरि लिखितबहुधापूर्वेषु चारुम्यास्त्रियाणि चउत्थीए भायरिआणि इति इत्यते तथा ‘चाउम्मात्त चउत्थीए’ इति स्वदेहविपीप्युक्तात्तुसारियापीत्यमेव इत्यते, तस्मात् सम्भाव्यतेऽव केनापि पाठ परावर्तित, तत्र तु केवलमिगम्यमिति ” एतदधीनक यद्यपि B प्रतिच्छेदकेन पूर्वदर्शोक्तिरित्तिपन्नतयोपलब्धत्वेन स्वपुरतके टिप्पणीरूपेणैव न्यायीकृतं तथापि तस्य टिप्पन्नमूलेऽपि तस्य विस्वादा, यन तस्योपरि हेतु निम्नोक्तिरित्तिपन्नक कुणम्, तथेदम्—‘त्रिातीमित० इत्यापसरणि तत्र तु त्रैवलमिगम्यमिति एतादन्तानि श्रीपत्तननगरे कुणगिरे संवत् १६३० वर्षे होरविजयाचार्येण पूर्वोदर्शोऽष्टान्वयि मया लिखि(वि)त्ता इत्यानि, कैश्चि परलोचनीहमिच्छन्ति तच्छ्रुद्वाट्टयेनोच्चायेणसीत्यमेवोक्त यद्-अस्माभिरैव लिखितानि । इति ध्येयम् । श्री ।”

पुनश्चतुर्कटिपणीद्वययुक्त ८६ तम पत्र पश्य कर्तुंक्रमेण B पुस्तकलेखकेनैव नीचेनिर्दिष्टटिप्पणीयुक्तमपर ८८(६) तम पत्र लिखितम्, तद्विपणी यथा—‘श्री पुण्यसागरमहोपाध्यायदेशात् एवमद पूर्वोदर्शात्(लिखित)त पत्रम् तदनु पूर्वदर्शे त्रिातीमित० इत्यादि लिखितं हृदयोत्तादितम् अतस्तेदप्रमाणम् ।” एवमूलेऽपि B प्रत्यादर्शे द्वे अपि पत्रे सुरक्षिते सुन्दुनया वरिबर्तते ।

१६९ ° य हविस्त ° E । १७० ° भो अग्हाणमणुगो ह ° H । १७१ ° लामेह H । १७२ ° अणम्मि प, आगमगहो य लोयक्यदातो (करणे य B) । उत्तरपारणगमिं य, दाण तु बहुफ(फ)ळ अणद CDEGH ।

यत् उक्तमायमे—

- (९८) छद्म-ऽद्वय-दत्तम-दुवालसेहिं मास-ऽद्वय-सखयणेहिं ।
 अंकिरितो गुरुवयणं, अगतसंसारिओ होइ ॥३॥
- (९९) गुरुआणामंगाओ, रण्णे फट्टं तवं पि काऊण ।
 तहवि डु पत्तो नरणं, सो कुळयवाळओ साहू ॥४॥
- (१००) गुरुअणाइकमणे, आयावेतो फरेइ जइ वि तवं ।
 तहवि न पावइ मोकखं, पुव्वभवे दोवई चेव ॥५॥

एवं पि भणिया तेण मुप्पंचंति दुब्बिणीयं, ण करेति गुरुवयणं, न विहिंति परिवट्ठि, जंपंति उल्लंछयणाहं, पुणंति सेच्छाप तवं, धायरंति णिययाभिष्साएण सामायारिं । तत्रो गुरुणा चित्तवं—

- (१०१) “वारिसा मम सीसाउ, जारिसा गळिगहंभा ।
 गळिगहमे चरत्ताणं, ददं गेण्हइ संजमं ॥६॥

तथा—

- (१०२) छंदेण गथा छंदेण भागओ चिट्ठए य उंवेण ।
 उदे यं” वट्टमाणो, सीसो छंदेण मोत्तव्वो ॥७॥

ता परिहरामि एए दुब्बिणायेसोसे तत्रो अण्णाग्निं दिणे रयगीए पसुघाणं साहिओ सेव्वायरस्स परमया जहा—अग्नें नियसिस्ससिस्सार्णं स्तागरचंदमूरीणं पासे वचामो, जइ कइवि आउठा णिम्बेवेण पुप्पंचंति तत्रो बहु स्वरणिट्ठण मेसिक्कण य साहेज्जसु ति भणिक्कण णिग्गया । पत्ता य अणवरयमुहेपियाणेहिं, तथ पविइ। निसीहयं काऊण । ‘धेरो कोऽवि अज्जओ’ ति काऊण अंबेवजाए ।

- (१०३) अपुव्वं दट्टूणं, अब्भट्टाणं तु होइ कापव्वं ।
 साहुम्मि दिट्ठपुव्वे, जहारिहं जस्स जं जोग्गं ॥८॥

इति सिद्धंतायारममुनेरुज्जग न अग्गुह्मिओ स्तागरचंदमूरिणा । वक्खाणसमतोए य णाणपरीसहमसहमाणेण पुप्पिंयो स्तागरचदेण—अज्जया ! केरिसं मए वक्खाणिये* फालयसूरीहिं भणिये—सुदरं । तत्रो पुणो वि भणियं स्तागरचंदमूरिणा—अज्जय । पुच्छेहिं क्विपि । काट्ठमूरीहिं भणिये—जइ एव तो वक्खाणेहू अणिच्चयं । स्तागरचदेण भणिये—अण्णं विममपपथं परखाणावेतु । तेण भणिये—न विसमपयथमवगच्छामि । तत्रो समादतो वक्खाणेउ ‘नर्थिं’ धम्मह किं न चित्तेह’ इच्छाइ । अत्रान्तरे भणितं फाल्लिकाचार्ये—नास्ति धर्मः प्रत्यक्षादिप्रमाणगोचरात्किञ्चनत्वात् स्वरविषाणवदित, उक्त च—

- (१०४) प्रत्यक्षेण प्रहोऽर्थस्य, निश्चितेन प्रशस्यते ।
 तदभावेऽनुमानेन, वचसा तद्व्यपतिक्रमः ॥९॥

१०३ अक्षरतो E । १०४ * एहा OH । १०५ अ CDEH । १०६ * चक्षित्से CDEH । १०७ * वया(ए)GD) नएहिं CDEH । १०८ अववाए EH । १०९ * स्थिण वा* CDEH । ११० तस्ति धम्मह किं न चित्तेउ, अणु परिवणु अणु अणु, परणउमपणपदअविन्मउ तावअ ७१ H) मव(र H)वेगउय, जीविथ पि अज्जउनुओवयु, अतन्दिनिवट्टियरएण निम्न इएह माणुअणममु. निणुणहुं निणुणहुं भविणुणहुं थिह पर विणवरणममु ॥ अशा० EGH ।

ननु प्रत्यक्षादिना प्रमाणेनासौ गृह्यत इत्यलं तद्विषययानेन । 'अन्वो पियमहाणुकारो कौवेस स्रदेकरो' गण्यमा-
णेण भणियं स्तरगरचदेण—'तत्र यदुक्तं नास्ति धर्मलत्र प्रतिज्ञापदयोर्विरोधं प्रकटमेव लक्षयामो, नास्ति चेदम इति कथम्'
धर्मं चेद् नारतीति कथमपर्यधर्मस्या-युपगतत्वादेयमुच्यते, तर्हि भगन्त वृच्छाम परकीयोऽभ्युपगमो भवत प्रमाणप्रमाणं
वा 'यदि प्रमाणं भिदं न साध्यम्, अथाप्रमाणं तर्हि स एव दोषः, यच्चोक्तं प्रत्यक्षादिप्रमाणचोचरातिका तत्वात्
सदस्यसत्, यत् कार्यदारेणोपि धर्मो धर्मो प्रत्यक्षेण गृह्यते' इति उक्तं च—

(१०५) धर्माञ्जन्य कुष्ठे शरीरपदुत्ता सौभाग्यमायुर्धनं,
धर्मैर्णैव भवन्ति निर्मलयशो-विद्या उर्थसम्पच्छिद्यः ।
भान्ताराच महाभयाच सततं धर्मः परित्रायते,
धर्मः सम्पद्युपासितो भवति हि स्वर्गापवर्गप्रदः ॥१०॥

अन्यत्र—

(१०६) नियरूढोहाभिपत्यर्थैराराय-भयण च्व केवि दीसंति ।
मंगुरुरूवा अण्णे, पुरिसा गोमावसारिच्छा ॥११॥
(१०७) परिमुणियासेससमत्यसत्यसुरमतिविग्भमा केरि ।
अण्णाणतिमिरच्छणा, अन्ने अंघ च्व विपरंति ॥
(१०८) संपचविउगमृदा, 'धंमे दीसंति लणमणाणंदा ।
वरिवज्जियपुसिसत्या, चन्वियणेज्जा विसहर च्व ॥१२॥
(१०९) धरिषधउलायैवेत्ता, धेदिपणोग्हुपपडमाइथा ।
वच्चंति गयाल्हा, अण्णे धेविंति सिं पुरओ ॥१३॥
(११०) पणइंयंगपूरियासा, निम्मलजसभरियमहियलाभोगा ।
अण्णे उ फलंकेला, पोइ पि भरंति यह कहवि ॥१४॥
(१११) अणवरयं देताण वि, वहुइ दव्वं सुयं व केमिचि ।
अण्णेसिंमंदताण वि, वेपइ णरणाह-चोरेहि ॥१५॥
(११२) इय धम्माधम्मफलं, पचवखं जेण दीसए साह ।
मोत्तणमइम्मं आयरेण धम्मं चिय करेसु ॥१६॥

इयो य ते दुट्टसीमा पभाए आयरियमपेउमाणा इयो तवो गवेसणे कुणंता गया सेज्जायरसमीवं, पुच्छिओ य
जहा—सावम ! कर्हि गुरुणो ! तेण भणिय-तुम्मे चैव जागह णियं गुरुं, विमह विजाणामि ! तर्हि भणिय—मा एवं
वदेहि, न हुत्त अपदिअण वच्चंति । ततो सिज्जायरेण भिउडिभामुरं वकणं फाअण भणिया—'ओ रे दुइसेडा ! ण कुणह
गुरुणं आणं, चोइज्जाता वि न पडिउज्जह सारण-चारणाईण, सारणाइवरिहियसस आयरियसस महंतो दोसो, जओ
भणियमागमे—

(११३) ण सारणसुवगयाणं, जीवाण णिकंतए सिरे षो उ ।
एवं सारणियाणं, आयरिअं असारओ गच्छे ॥१७॥

१०६ * दिनासौ घ० G । १०७ * ण प्रत्यक्षणा * CDEH । १०८ * धर्मो वृच्छत EG । १०९ * मो' घ० CD ।
१०९ * रत्नमह * EH । १०९ * च्चं दी * CDEH । १०९ * लाह * AB । १०९ * फाविणि CD । १०९ * वे पु * EH ।
११० * धर्मं वृ * H । १११ * महिा * CDEH । ११२ * गवेसवता ग * E ।

- (११४) जीहाए वि लिहंतो, न भइओ सारणा जहिं णत्वि ।
 वंटेण वि ताहंतो, स भइओ सारणा जत्व ॥१८॥
- (११५) सारणमाइविउचं, गच्छं पि य गुणगणेण परिहीणं ।
 परिवत्तणाहवग्गो, चइज्ज इह सुचविहणाओ ॥१९॥

'तुम्हे य दुक्खिणीया, आणाए अन्नइमाण ति काउग्ग परिचत्ता ता पाव ! ओसरह मम दिट्ठोपहाओ, अण्णहा भणेस्सह ण कहियंति । तओ मीया सेग्गामरं सभावत्ता भणंति । अवि य—

- (११६) दंसेहि एगवारं, अहं गुरू जेण तं पसोँएउं ।
 आणाण्हिरेसपरा, जावज्जीवीँई वट्टामो ॥२०॥
- (११७) किं बहुणा सूरीणं, संपइ हियइच्छियं करेस्सामो ।
 तो कुणमु दयं सावय !, साहेहि^{११} कर्हि गया गुरूणो ॥२१॥

तओ 'सम्मं उवट्ठिय' ति नाऊणं कहिय सन्भावं पेसिया तय । गच्छंतं च साहुवंदं लोमो पुच्छइ—को एस वंसेँहे ! ते भणंति—काउगसूरी । सुयं च सवणपरंपराए सागरचंदेणे' सूरिया पियामहागमणं । पुच्छिओ काउगसूरी—अन्नय ! किं म पियामहो समागच्छइ ? तेण भणियं—अग्गाहि^{१२} वि समायणियं । तओ अणम्मि दिणे तयणुमग्गळणं पत्तं साहुवंदं । अण्णुट्ठियं सागरचंदेण । तेहिं भणियं—उवविसिह तुम्हे, साहुणो चेव एए, गुरूणो उण पुरओ समागया । आयरिण भणियं—ण को वि इत्याऽऽगओ सखेकरमेणं मोत्तुण । इत्थंतग्गि समागया वियारमूमीओ काउगसूरिणो । अण्णुट्ठिया य पाहुणोसाहुवंदेण । सागरचंदेण भणियं—किमेयं ! साहई भणियं—मगवंतो काउगसूरिणो एए ति । तओ लज्जेँ उम्मट्ठिता सामिया, बहुं च झूरियमाइवो । गुरूहिं भणियं—मा संतप, न तुज्ज भावदोसो किंतु पसोँये-दोसो । अण्णया य वालयाए पच्छयं भरावेत्ता एगएय पुंजादिओ, पुणो वि भराविओ पुणो वि पुंजाविओ, एवं च भरिओअ्विरेण कुणंतस्स सेसीहओ पच्छओ गुरूहिं जहा—जुत्तिय किंचि ! तेण भणियं—ण किंचि । गुरूहिं भणियं—“जहेस वालयापच्छओ पडिपुण्णो तहा सुहम्मसामिस्स पडिपुण्ण सुयनाणं साइसयं च, तयवित्तराए जंजूतामिस्स किंचूणं अण्णाइसयं च, ततो वि पभवस्स अयतरमपत्तराइसयं च जओ छट्टाण गया ते वि भगवतो मुव्वति । एवं च कमसो हियमाणं जाव मह सयासाओ तुह गुरूणो अइहीणं, तस्व वि सयासाओ तुह हीणतरं ति, किंच पाएण पणट्ठाइसयं अयं च दूसमाशुभावाओ सुयं ता मा पवंडिहेण वि सुएण गन्वं उव्वहमु, भणियं च—

- (११८) आसन्नवण्णुमयाओ, तर-तमजोगेणं^{१३} हुंति मइविमवा ।
 मा वहउ को वि गव्वं, अहमेको पंडिओ एत्थ ॥२२॥
- (११९) इय अच्छेरयचरिओ, गामा-ऽऽगर-नगरमंडियं वसुहं ।
 आणाविडिच्चवहुसिस्समपरिउओ विहरई भयवं ॥२३॥

(५)

- (१२०) अह अण्णया सूरीदो, भासुँरंउंदी पल्लंउणमाणो ।
 इए उट्टहार-तिसरय-पालओच्छइयवउयलो ॥२॥

११३ * साहेउ AB । ११४ * राय विट्ठमो CD । * वाए चेदुहमो CH । ११५ * हेह क° AB । ११६ * वट्टे EH । ११७ * चरव् CDEH । ११८ * व्हेई वया° AB । ११९ * णेहेई सा° H । २०० * ण अण्णुति° EH । २०१ * वस्स, अ° AB । २०२ * ण होति EH । २०३ बुदी-तरीए ।

- (१२१) बरकडय-तुडिययंभियधुपाजुगो बुंदहुँडिहिपगंदो ।
वेरैयररयणरुक्कडकिरीडरेहतसिरभागो ॥२॥
- (१२२) किं बहुणा सिंगारियसयलंगो विमलवत्यपरिहाणो ।
सोधम्मैहँरसभाए, तिण्ह परिसाण मज्झम्मि ॥३॥
- (१२३) सत्तण्हं अणियाणं, अणियादिवईण तह प सत्तण्ह ।
तायत्तीसयअंगामिरक्खसामाणियसुराण ॥४॥
- (१२४) सोहम्मनिवासीणं, अँणोसि लोणपालमाईण ।
सुर-देवीण मज्झे, सक्के सीहासणवरम्मि ॥५॥
- (१२५) उव्विट्ठो ललमाणो, वट्ठित्ठिपसाहिवत्तरिदीए ।
आलोइयलोगद्धं, विडलेणं ओहिणाणेणं ॥६॥
- (१२६) तो^{००} पेच्छइ सीमंधरसामिजिणं सपन्नसरणमज्जत्थं ।
वृणमाणं धम्मरुद्धं, पुव्वविदेहम्मि परिसाए ॥७॥
- (१२७) उट्ठियु तओ सहसा, वत्य ठिओ खेव वंदई भगवं ।
सुरणायगरिदीए, तओ गओ सामिमूलम्मि ॥८॥
- (१२८) वंदित्तु सए ठाणे, उव्विसिओ जा मृणइ जिणवयणं ।
ता पत्यावेण जिणो, साइइ जीवे निगोयक्खे ॥९॥
- (१२९) तं सोऊण मुरिंदो, विहायउप्फुल्लोयणो एवं ।
सिरिकयरुयंजलिउडो, जणइ परयेण विणएणं ॥१०॥
- (१३०) भगवं ! भरहवासे, इय सुहुमनिगोयवण्णणं काउ ।
किं मृणइ कोइं^{००} संपइ, निरइसये दसमारुळे ? ॥११॥
- (१३१) तो भणइ जिणो मुरवइ !, कालगधुरी णिगोयक्खणं ।
भरहम्मि मृणइ अज्ज वि, जह वक्खायं मए तुम्ह ॥१२॥
- (१३२) तं सोउं वज्जहरो, कोऊहल्लेण इत्य आगतुं ।
काउं वंपणरुवं, वंदेत्ता पुच्छई मुरिं ॥१३॥
- (१३३) भगवं ! णिगोयजीवा, पण्णत्ता जे जिणेहिं समयम्मि ।
तं वक्खाणइ मज्झे, अईव कोऊहलं जम्हा ॥१४॥
- (१३४) तो भणइ मृणिवरेंदो, जलहरगंमीरणियोसो ।
जइ कोउग महंतं, मृणसु महामाग ! उवउत्तो ॥१५॥
- (१३५) गोलो य असंवेज्जो^{००}सखनिगोओ य गोलओ यणिओ ।
एक्कम्मि णिगोए, अणंतजीवा मृणेयत्त्वा ॥१६॥

२०४ * छन्दः * G । २०५ बररयणरुक्कड(क BEH)कडिरीड * ABEH । २०६ ओहम्म * EH । २०७ * ओहि वि लो * CDEH । २०८ ता CD । २०९ को वि वं * CDEH । २१० * जा, अउवविणोयो CEH ।

- (१३६) इच्छावित्यरेणं, वक्त्राप सूरिणा सहस्रवलो ।
सविसेसणाणजापणणिमित्तमह पुच्छप पुण वि ॥१७॥
- (१३७) भगव ! अंगासगमहं, काउं इच्छामि बुद्धभावाओ ।
ता मह केत्तियमाउं, साहेहि जहद्वियं णाउं ॥१८॥
- (१३८) तो सुयणाणेण गुरू, उवउत्ता भाव ताव वद्धंति ।
दिवसा पक्खा मासा, वासा वासस्सया पळिया ॥१९॥
- (१३९) अयंरं उ दुण्णि तस्साऽऽऽऽमाणमवलोइऊण तो सूरी ।
सविसेसुवओगाओ, जाणइ वज्जाउहो पसो ॥२०॥
- (१४०) इंदो भवं ति सूरीहिं जंपिए छल्लियडुंढलाहरणी ।
जाओ णियरूवेणं, पुरंदरो तक्खणं चेव ॥२१॥
- (१४१) भूळ्ळियभाळकत्तयन्न-जायू रोमंक्कंजुइज्जंतो ।
भविभरणिन्भरंगो, पणमइ सूरीण पयंक्कमळं ॥२२॥
- (१४२) अइसंक्किल्लिद्धसमकाळे वि तए जिणागमो जेण ।
परिओ गुणगणभूसिय ! तुज्ज णमो होउ सुणिणाए ! ॥२३॥
- (१४३) णिरइसए वि इ काळे, णाणं विष्णुरइ निम्मलं जस्स ।
विम्हावियवियेँल्लोक्कं, तस्स णमो होउ तुह सामि ! ॥२४॥
- (१४४) जेणोण्णइं तए पवपणस्स संघस्स कारणे विहििया ।
अवन्मुपचरिणं, पयपउमं तस्स तुह नयिमो ॥२५॥
- (१४५) इए योऊण सुइंदो, सुमरंतो सुरिनिम्मल्लगुणोइं ।
आयासेणुप्पइं, पत्तो सोइम्मकप्पम्मि ॥२६॥
- (१४६) सूरी वि य काळेणं, जाणेवा णिययआउपरिमाणं ।
संछेहणं विहेउं, अणसणविहिणा दिव पत्तो ॥२७॥

इति वाङ्मिकाचार्यकपालक समाप्तमिति ॥ प्रणयाग्रम् ३६० ॥॥॥

मूलशुद्धिटीकाकारप्रशस्तिः

आसीचन्द्रकुलाम्बरैकशशिनि श्रीपूर्णतल्लोयके,
 गच्छे दुर्धरशीलधारणसहैः संपूरिते संपतैः ।
 निःसम्बन्धविहारहारिचरितशश्वच्चरित्रः शुचिः
 श्रीसूरिर्मलवर्जितोर्जितमतिश्रार्वाभ्रदेवाभिधः ॥१॥
 तच्छिष्यः श्रीदत्तो, गणिरभवत् सर्वसत्त्वसमचित्तः ।
 नरनायकादिविचिः, सदृष्टो वित्तनिर्मुक्तः ॥२॥
 सूरिस्ततोऽभूद् गुणरत्नसिन्धुः, श्रीमान् यशोमद्र इतीदसंज्ञः ।
 विद्वान् शिरीशैर्नवपादपद्मः, सन्नैष्ठिको निर्मलशीलधारी ॥३॥
 नीरोमोऽपि विधानतो निजतत्तं(त्रुं) संल्लिख्य सर्वादरात्,
 सर्वाहारविचर्जनानादनशनं कृत्वोज्जयन्ते गिरौ ।
 क्राष्टेऽप्यत्र फलौ त्रयोदशदिनान्याश्वर्षहेतुर्जने,
 अस्य पूर्वसुनीश्वरीयचरितं सदक्षयामास यः ॥४॥
 तच्छिष्यो भूरिबुद्धिर्भुनिरनिकरैः सेवितः सर्वकालं,
 सच्छास्त्रार्थप्रबन्धमवरवितरणाल्लब्धविद्वत्समुकीर्तिः ।
 येनेदं स्थाननानां विरचितमनघ सूर्यमत्यन्तरम्यं,
 श्रीमत्प्रद्युम्नसूरिर्जितमदनभटोऽभूत् सतामग्रगामी ॥५॥
 राद्धान्त तर्क साहित्य शब्दशास्त्रविशारदः ।
 निरालम्बविहारी च, यः प्रमाप्सुमहोदधिः ॥६॥
 सिद्धान्तदुर्गम महोदधिपारगामी,
 वन्द्यैर्दण्डदलनोऽनघकीर्तिश्रुतः ।
 दान्ताऽतिदुर्दमइषीकमहातुरङ्गः,
 श्रीमांस्ततः समभवद् गुणसेणसूरिः ॥७॥
 भगल्पपि कृताश्रयं, सुराणामपि दुर्लभम् ।
 निशाकरकराकारं, चारित्रं यस्य राजते ॥८॥
 तश्चरणरेणुकल्पः सूरिश्रीदेवचन्द्रसंज्ञोऽभूत् ।
 तच्छिष्यो गुरुभक्तस्तद्विषयिषणो विनिश्रुत ॥९॥

किञ्च—

श्रीमदभयदेवामिधसुरैर्यो लघुमहोदरः स इह ।
 स्थानकवृत्ति चक्रे सूरिः श्रीदेवचन्द्रारण्यः ॥१०॥
 मतिविकलेनापि प्रया, गुरुभक्तिभेरितेन रचितेयम् ।
 तस्मादियं विशोध्य, विद्वज्जर्मपि कृपां कृत्वा ॥११॥

आवश्यक्-सत्सुस्तफलेखन-जिनवन्दनाऽर्चनोद्युक्तः ।
 शय्यादानादिरतः, सममृदिह धीढकः श्राद्धः ॥१२॥
 तद्गुणगणानुयायी, श्रीवत्सस्तत्सुतः समुत्पन्नः ।
 तदसतावधिवसता, रचितेयं स्तम्भतीर्थपुरे ॥१३॥
 रस-युग-न्द्रे (११४६)वीतैर्विक्रम संवत्सरात् समाप्तेयम् ।
 फाल्गुनसितपञ्चम्यां, शुक्रवारे प्रथमनक्षत्रे ॥१४॥
 अणहिलपादकनगरे, वृत्तिरियं शोयिता सुचिद्विद्विः ।
 श्रीश्रीकृष्णभद्रमसुरैराचार्यैः द्वाखतस्वद्वैः ॥१५॥
 साहाय्यमत्र विहितं, निजशिष्याशोकचन्द्रगणिनाम्ना ।
 मयममतिमाखिलता, विश्रामविवर्जितेन भृशम् ॥१६॥
 मत्पत्नरं निरूप्यास्या ग्रन्थमानं विनिश्चितम् ।
 अनुद्भुतां सहस्राणि संपूर्णानि प्रयोदश ॥१७॥
 अद्वतोऽपि सहस्र १३००० ॥ ३ ॥ शुभं भवतु ॥

A संज्ञकमूलशुद्धिप्रतिप्रशक्तिः—

प्राच[ड मा]र्दिक्कोऽयं पिरुकुलरसितो(वै)गितगायी वसन्तो,
 हेमन्तो दन्तवीणापदुरय शिशिरो वाचविभ्रातवंशः ।
 श्रीमद्रीरस्य कीर्ति ना . . . इतरा(?) चन्द्रसूर्या(र्थी) च सम्भ्यौ ।
 यावत् सद्गीतमास्ते श्रुवि विजयतां पुस्तकस्तावदेयः ॥१८॥
 राजईसाविर्मा यावद् क्रीडतः पृथुपुष्करे ।
 सहस्त्रावदयं नन्यान्नतः . [तीर्थकरादिभिः] . . . ॥१९॥

B संज्ञकप्रतिप्रान्ते पुष्पिकेयम्—

संवत् १५०९ कार्तिक सुद ७ गौमे । मं० वाटाकेन लिखितम् ॥ श्रीः ॥

श्रीस्वरतर सा० धना मन्ना सा० भोजा माणगदेश्राद्धैर्लैखिनैर्यं कथा । सासपुरवास्तम्य सा० मदा सा० मान्हणदे
 तयो' मुत ज-वना सा० भूचराम्या सिद्धान्तमक्या महाक्षेपेण . . . थावछोयवि भेयं (?) कल्पपुस्तिका दन्यन्ययेन ।

C संज्ञकप्रतिप्रान्ते पुष्पिकेयम्—

संवत् १३३० आषाढवदि ११ रवौ लिखितपचनगरीय-बृहत्शाब्दोयमाण्डागाररिपतताहपनीयपुस्तकाङ्कितमिदं
 पुस्तकम् ॥

[२]

मलधारि-श्रीहेमचन्द्रसूरिविरचित-पुष्पमालान्तर्गता

कालिकाचार्यकथा ।

[रचनासमय १२ शताब्दि]

ननु प्रतिषिद्धं सेवमानोऽप्यसौ कथं न दोषमागियाह—

पठिसिद्धं पि कुण्ठो, आणाए दब्ब-खित्त-कालन्नु ।

सुज्झइ विसुद्धभावो, फालयसूरि व्व जं भणियं ॥

अक्षरार्थं पश्चादपि वक्ष्यामः, भावार्थस्तु कथानकेन तावदुच्यते—

नामेण धरावासं, अत्ति पुरं जत्थ सव्वभयमुक्के ।

वेसमणेणं नासीकय व्व दीसति धणनिवहा ॥१॥

सीहो व्व चंडरसीहो, वेरिमहाकरिघडाण दुप्पेच्छो ।

तं फालइ नरनाहो, देवी सुुरमुंदरी तस्स ॥२॥

फालो नामेण सुभो, तेसिं घालत्तओ विं सगुणेहि ।

सियपक्खससहरो इव, कलाविसेसेहि वित्थरिओ ॥३॥

वयणस्स पंकयं कुवलयाइणो लोयणाइ उवमाए ।

जुज्जिंमु निए कहमवि, समुदायसिरी पुणोऽणुवमा ॥४॥

किं बहुणा अमरीओ वि, लयिं जीए रेहए कयं ।

सा नामेण गुणेहि य, सरस्सई आसि से वैहिणी ॥५॥

पत्तो य जोव्वणभरं, रागदोसानलेण पज्जलियं ।

दज्जंतमुचरियजणं, नाऊण मवाडविं इमरो ॥६॥

तण्णसमनीरपूरं व, गिण्हए जिणमयं वय पवरं ।

पंचसयनिर्वसुअजुओ, गुणमुंदरसूरिपासम्मि ॥७॥

बहिणी वि हू पडिबुद्धा, गिण्हइ दिक्खं फरेइ उग्गतव ।

इपरो विं वेचदियहेहिं, वेव पडिऊण वहुसुत्तं ॥८॥

गीयत्यो संजाओ, अणेयविज्जाइअइसयसमग्गो ।

सूरिपए उवविद्धो, विहरंतो अह कयाइ इमो ॥९॥

१ P आदसो ऋकोऽयमपिभो दुव्यते-अणुसरि आगमवयण, विसिंफालयसूरिपुणपहाणेहि । पग्गोउव्वणचउरसी, अइ आदरिया तइ सुणेह ॥ २ वयरविहो C । ३ वि जो सगुणो M । ४ * सु अ एकेहं M । ५ अणिणी C । ६ परमं C । ७ विवेहिं उओ C । ८ वि ओव * C P ।

चञ्जेणि संपत्तो, सरस्तद् वि ह्यु वंदं पि एड तर्हि ।
 उञ्जेणिराङ्गा, गदभिल्लनामेण कइया वि ॥१०॥
 समणीविदेण समं, विचारभूमि गया इमा दिट्ठा ।
 अह संकिलिट्ठरुम्मोदएण सो चित्तए एवं ॥११॥
 “जद दंत ! इमा वि वय, करेइ परिचत्तरइसुहा बाला ।
 तो विहल्लपुरिसयारो”, किह अज्ज वि वम्महो नियइ ” ॥१२॥
 इचाइ चित्तयंतो, मयणानलददुदुसुरविवेयदुमो ।
 वेत्तुं ह्वेण अतेवरम्मि तं साहुणिं खिवइ ॥१३॥
 पोकरइ ददं च इमा, नपणंसुपवाइसित्तपरणियला ।
 विलवइ य हा सहोअर !, हा पवयणनाह ! मुणिसीह ! ॥१४॥
 सिरिकालगम्मरि ! निवाहयेण एएण मज्झ हीरंतं ।
 चरणयणं परिरक्खइ, न तुमं मोचूण भंई सरणं ॥१५॥
 अह कालगमूरी वि ह्यु, नाऊणं वइ वि वइयरं एयं ।
 गंतुं नरिदपासे”, पमणइ तं कोमलगिराहि ॥१६॥
 तारयणणाण चदो, इंद्रो जह सूरगणाण नरनाह ! ।
 तह लोयाण पमाणं, तं चिय ता कइ इमं कुणसि ॥१७॥
 इयरो वि अरुज्जाओ नियत्तियन्वो पमाणपुरिसेहि ।
 जइ ते वि इणंति इमं तो जायं सचमेयं” पि ॥१८॥
 जत्य राया सयं चोरो, भंडिओ य पुरोहिओ ।
 वेंण भयइ नागरया !, जायं सरणओ भयं ॥१९॥
 अन्नाण वि परजुवईण, राय ! संगो दुहावहो” चेव ।
 जो लिंमिणीण संगो, सो पुण गरुयं महापाव ॥२०॥
 बहुनरवरधूयासंगमे” इ, जइ निव । गओ सि न हु तोसं ।
 तो चचविहूसाए ह्वेण गहियाइ दीणाए ॥२१॥
 लिंमिणिमिचाइ इमाइ, राय ! को तुज्झ होअ परिओसो ।
 नरवइणो य रिसीण, धम्मं वेइदंति न मुसति ॥२२॥
 जेण निवरक्खियाइ”. सुव्वंति तवोवणाइं सन्वाइं ।
 तो चित्तिऊण एमाइ, मुंवे सयमेव मइ बहिणि ॥२३॥
 इचाइ जुत्तिजुत्तं, मूरीहिं नरादिवो पमणिओ वि ।
 सजायन्निवज्जासो, जा न मुयइ साहुणिं कइ वि ॥२४॥

१ बहिणि P । १० ° भुञ्जी C । ११ ° हो अह C । १२ मे व ° C । १३ ° वे, मण्ड व तं C । १४ ° य
 ति C । १५ दिवं म ° C । १६ ° हो भवइ C । १७ ° मेण, न ° C । १८ वदंति M । १९ ° इ जुज्ज ° C ।
 २० सुंषड सयमेव मइ बहिणि C ।

तो मिलिऊणं भणिओ, संवेण इमो वि जा अवण्णाए ।
 दिट्ठो नराहिवेणं, तओ य कोवं गओ सूरी ॥२५॥
 जे संगपच्चणीया, पवयणउवघायगा नरा जे य ।
 संममउवघायपरा, तदुवेकखाकारिणो जे य ॥२६॥
 तेमिं वच्चामि गइं, जइ एवं गइभिड्डनिवरुक्खं ।
 उम्मूळेमि न पवणो च्च, वड्डमूल पि पुइईए ॥२७॥
 एयं कुणइ पइणं, ततो चितह महावलो एस ।
 गइमिधिज्जाएँ निवो, ता चेतव्वो उवाएण ॥२८॥

एवं च विप्रस्य ततः कैतवेन वृत्तोन्मत्तकवेपो नगरमध्ये इदमसंनद्धं प्रलयन् परिधाम्यति—यदि गर्दभिल्लो राजा ततः किमतः परम् , यदि रम्यमन्त पुरं तत किमत. परम् , विपयो यदि वा रम्यस्तत किमतः परम् , यदि वा क्रोमि भिक्षाटनं तत किमतः परम् , यदि वा शून्यगृहे स्वप्नं करोमि तत. किमतः परम् ! ।

इय एवमाइ उम्मचैचेट्ठियं तस्स सूरिणो दट्ठं ।
 भणइ सटुक्खं सव्वं, सवाल-बुइटाउलं नयरं ॥२९॥
 आसन्ननिवाओं वृण, एस राया सुणीण वयभंगं ।
 जं कुणइ इमस्स य, सुणिवइस्स गुणरयणजलनिहिणो ॥३०॥
 उम्मत्तयाए हेऊ, जाओ सो चेव निग्घिणो पात्रो ।
 न गणइ सुणिजणवयणं पि कइ वि अइसंकिण्डिमणो ॥३१॥
 इयं जणअवण्णवायं, उम्मत्तं जाणिऊण सूरिं च ।
 सामंत-भंतिवग्गो भणइ पयत्तेण नरनाहं ॥३२॥
 देव ! विरद्धं एयं पि, ताव जं लिंगिणीएँ परिभोगो ।
 जं गुण सूरी अवमाणिओ तए होइ उम्मचो ॥३३॥
 एयं तु विरुद्धपरं, तदेव अवहीरणं बहुजणस्स ।
 तौ एत्तियम्मि वि गए, धुं च इमं साहुणिं जम्हा ॥३४॥
 वल्लइ अकीत्तिपट्ठो, तुह्माणं देव ! सयडनयरम्मि ।
 दीसंति एत्थ कज्जे, इह-परभवआवईओ य ॥३५॥
 इय सोऊणं रापा, कुविओ निच्चत्थए इमे सच्चे ।
 मोहग्गाहाभिभूओ, न गणेइ हियं पि उवइट्ठं ॥३६॥
 खोयाओ इमं निसुयं च, सूरिणा निच्छएण तो निवईं ।
 नाऊण दंढसज्जे, अह नयरीओ विणिकलंतो ॥३७॥
 कपसो य तओ पत्तो, सगहूलं नाम सिंघुपरकूलं ।
 त्वय य जे सामंठा, ते सच्चे साहिणो भणिया ॥३८॥

साहायुसाहिनामेण, भस्मए ताण अहिर्वई राया ।
 पँकस्स साहिणो अह, पुरम्मि गंतुं ठिओ सूरी ॥३९॥
 विज्जाए अइसएहिं, घम्मकहाए य मूरिणा एसो ।
 आवज्जिओ तओ अन्नया य एयस्स साहिस्स ॥४०॥
 अन्नस्स य पंचाणउस्ताहिदग्गस्स उवरि परिक्खिओ ।
 साहायुसाहिरायों, अह सव्वे मणभयत्तसिया ॥४१॥
 भणिया सूरीहिं इहं, नित्त्ययं चेव मरह किं तुम्हे ? ।
 सिंधुं ऊचरिऊणं, ढिडह आहिंइ(दु)गचाए ॥४२॥
 ता तुह्माणं सव्वं, होही सुत्थं ति एवमाईहिं ।
 तन्वयणेहिं ते वि हु, कमेण पचा सुरहाए ॥४३॥
 तो छन्नउईभागे, काऊणं जणवये ठिया तन्य ।
 वचे वासारत्ते, मणिया ते मूरिणां सव्वे ॥४४॥
 गिण्हह मालवदेसं, इहिं उज्जेणिनरवइं वेतुं ।
 विउलम्मि तम्मि चिट्ठह, सव्वे वि सुहेण जं तुम्हे ॥४५॥
 तो ते भणंवि अन्नं, दविणं नत्थि चि तेण न तरामो ।
 तच्चियदूरं गंतुं, तो मूरी चुण्णजुचीहिं ॥४६॥
 पींडियु विउलङ्गणयं, समप्पए ताण ते वि तो दिट्ठा ।
 लाडविसंयनिववन्नां, गिण्हता सव्वमणुन्ममो ॥४७॥
 उज्जेणिसियसंघिं, पचा गइभिद्धनरवई तं च ।
 सोउं आगच्छइं सैत्थु, चेव नियवलभरसमगो ॥४८॥
 असि-सत्ति-सेल्ल-वावल्ल-भल्ल कुंवाइसन्धमीमाइं ।
 करि-तुराय-रहसमारुदमिल्लियवहुमृहदचंडाइं ॥४९॥
 आभिट्ठाइं वण्णइं, दोन्नि वि अवरोप्पं सरोवाइं ।
 अह हारियं सणडेण, ठण्य गइभिद्धसेन्नेणं ॥५०॥
 तो गइभिद्धराया, पँडोइउं पविसिऊण उज्जेणं ।
 रोहंगसज्जो जाओ, परसेचाइं च सव्वत्तो ॥५१॥
 आवासियाइं सव्वप्पणा य द्रोषं वृणंति पइदियहं ।
 अह अत्तदिणे दिट्ठो सुँचो कोटो तओ मूरिं ॥५२॥
 पुच्छिंति सगमर्हिदा, सरिऊण कहेइं सो वि जइ अज्ज ।
 धिंउमिदिणो चि राया, गइभिद्धो विदियउक्कासो ॥५३॥

३९ एरस्सअहिरणे M । ३५ * वा, ठे छव्वे मणभयमोदा C । ३६ * हि तओ, नि * C । * हि इह, नि * M । ३७ रोहिं इ * M । ३८ * ए एव C । ३९ पवियु M । ३० * एयं समग C । ३१ तन्य, वे * M । ३२ * एओ व * P । ३३ रोदयव * M । ३४ * ओ इतो व * P । ३५ * इमदिओ ति P । ३६ * एरिओ P ।

साहइ गदभिविज्जं, कल्पइ अट्टालगम्मि तो" उवियं ।
 जोएह रासहिं तह, कए य दिट्ठा य सा तेहिं ॥५४॥
 तो भणियं सूरीहिं, एसा किर जावपरिसमचीए ।
 सुंविहिईं महासइं, तओ य परसेन्नमज्झम्मि ॥५५॥
 दुपयं चउप्पयं वा, जं किंचि वि तं सुणेइ तं झत्ति ।
 रुहिं ससुग्गिरंतं, सुहेण निवडेइ धरणीए ॥५६॥
 तह्मा सजीवदुपयं, चउप्पयं वा दुगाउयपरेण ।
 नेउं ठवेह सण्वं, मज्झ समीवम्मि अइनिउणं ॥५७॥
 सुंचह घणुद्धराणं, अट्ठहिपसपं च सइवेहीणं ।
 तह चेव कए तेहिं, धणुद्धरे भणइ तो सूरी ॥५८॥
 एयाए रासहीणं, निवाइयं चेव वयणमकयसरं ।
 नारायाण भरिज्जह, अपमत्ता हारियं इहरा ॥५९॥
 तह चेव कयमिमेहिं, न निग्गओ रासहीए तो सहे ।
 पडिइयसत्ति त्ति तओ, तस्सेव य उवरि नरवइणो ॥६०॥
 सुत्त-पुरीसे मोचुं, पलाइउं सा गया महाविज्जा ।
 तो मणियं सूरीहिं, एहहमिचं यलपिमस्स ॥६१॥
 इय तं पि विणिग्गहियं, तो वीसत्या करेह नियकज्जं ।
 अह तेहिं पुरी भग्गा, राया वि हु वंधिउं गहिओ ॥६२॥
 तो" भणिओ सूरीहिं, रे पाव ! हडेण तीणं समणीए ।
 जं जुकोऽसि अलज्जिर !, इह-परभवदुक्खेनिरवेक्ख ॥६३॥
 तित्यपराण वि पुञ्जो, अणज्ज ! आसीइओ य जं संघो ।
 तस्सावराहरूपो, पत्तो कुसुमुग्गमो तुमए ॥६४॥
 जं पुण अणंतभवसायरम्मि भमिइसि अपेयदुहभीमे ।
 तं सुंजिइसि फलं पि हु, ता अज्ज वि गिण्ह जिणदिकखं ॥६५॥
 पीवाइं किं पि नित्थैरसि जेण इचाइ जाव करुणाए ।
 पभणइ सूरी दुम्मिउज्जए, निवो ताव अहियपरं ॥६६॥
 तो सूरी भणइ तहिं, ससुवज्जियगरुयदुसहभवदुक्खा ।
 तुम्हारिसा वि को सोक्खभायणं सकइ विहेउं ? ॥६७॥
 जीवदयामूलो चिय, धम्मो अग्हाण तेण न इओसि ।
 इचाइ बहुं निग्गच्छिउणं मोयाविओ एसो ॥६८॥

सगपन्थिवेहिं विसपाउ ताडिओ भमइ तो इमो दीणो ।
 संसारं च अगंतं, भग्निही तक्कम्मदोसेण ॥६९॥
 अह जस्स स्साहिणो, पडममेव सूरी ठिओ पुरवरम्मि ।
 सो उज्जेणीराया, जाओ मेसा उ सामंठा ॥७०॥
 आलोइयपडिक्कंता, भग्निणी सूरीहिं संजमे ठविषा ।
 सगकूळाओ पत्तं चि ते य सगपत्थिवा जाया ॥७१॥
 जिणपद्दयणप्पभावणपरम्मि अह सगनरिदवंसम्मि ।
 वट्टंते^१ तो कालंतरेण सिरि खिक्कमाइच्चो ॥७२॥
 सगवंसं हणिऊणं, जाओ राया कओ जणो निरिणो ।
 संवच्छरो य नियओ, एस पयट्टाविओ जेण ॥७३॥
 तस्स वि वंसं उप्पाडिऊण जाओ पुणोवि सगराया ।
 पणतीसे वाससप (१३५), खिक्कपक्काळस्सइक्कंते ॥७४॥
 परिवत्तिऊण जेणं, लोए संवच्छरो निओ ठविआ ।
 कालगसूरी उण लडाविसप-अरयच्छपमुहेमु ॥७५॥

(२)

ठाणेमु विहरमाणो, पत्तो कालेणं पइट्ठाणम्मि ।
 तत्थ य राया सिरिम्मालवाहणो सायओ परमो ॥७६॥
 सूरीण वृणइ गरुयं, भग्निं तत्थ विव भइवयमासे ।
 सुद्धाए पंचमीए इंदमहो हवइ तो राया ॥७७॥
 विणएण भणइ सूरीं, पज्जोसवणं करेह उट्ठीए ।
 जं पंचमीए लोयाणुविचिनिरयस्स मह पूया ॥७८॥
 मायव्वा होइ न वेइयाण सूरी वि भणइ न कयाइ ।
 पज्जोसवणा पंचमिरयणिमइक्कपइ नरनाह ! ॥७९॥

अ तो भगवथा भग्निं—

- (१) इत्थं य पणगं पणग, कारणियं जा सवीसई मासो ।
 सुद्धदसमीट्ठियाणं, आसादी पुन्निमोसरणं ॥८०॥
- (२) चाउम्मायुक्कोसो, सत्तरिराइदिया जहन्नो य ।
 येराण जिणाणं पुण, नियमा उक्कोसओ चेत्त ॥८१॥
- (३) इत्थं य अपभिग्गाहियं, सीसइ राइं सवीसई मासो ।
 तेण परमभिग्गाहियं, गिहिनायं रिचियं जात्त ॥८२॥
- (४) इय सत्तरी जट्ठ्ठा, अमोनउईं वीयुत्तरसयं च ।
 जइ वासइ भग्गसिरे, दस राया तिचि उक्कोसा ॥८३॥

- (५) आसादचउम्मासा, पडिकमणाओ य पडिकमेयव्वं ।
पञ्जूसणपडिकमणं, पन्नासदिणेहिं नियमेण ॥८४॥
- (६) अत्रि चलइ मेरुचूला, सूरौ वा उग्गमेज्ज अवराए ।
नो पंचमीए रपणी, पञ्जूसवणा अदक्कमइ ॥८५॥
- (८६) तो कुणह चउत्थीए, इय भणिए सूरिणा रि पडिव्वं ।
जं कारणेण भणियं, आरेण वि पंजुसवियव्वं ॥८६॥
- (८७) सेंपमिइं संजाया, पञ्जोसवणा चउत्थिदियइम्मि ।
पासंगियं च एयं, सग-चिकमवंसङ्गहणं च ॥८७॥
- (८८) आलोइयपडिकंतो, सुद्धो सुअ-नारविंदनयचलणो ।
पालिय चिरपरियाओ, सूरौ वि गओ अमरलोयं ॥८८॥
- (८९) संखेवेणं कहियं, कालयसूरिण संविहाणमिणं ।
विस्परओ पुण नेयं, निउणमईहिं नितीहाओ ॥८९॥

इति कालिकाचार्यकथानकम् ॥

[P आदर्शं CDM आदर्शांवां पञ्चसप्ततितमश्लोकस्य पादद्वयमादृत्य 'आलोइय पडिकंतो' (८८) इत्यतोऽन्त-
पर्यन्तो पाठोऽधिकः समस्ति]—

- (१) परिवनिउण जेणं, लोए संवज्जरो निओ उविओ ।
आलोइयपडिकंतो नियगज्जभूरं वइइ सूरौ ॥७५॥

(२)

- (२) इत्तो य अत्थि नयरं, अरुयच्छं नाम तत्थ्य थलमित्तो ।
राया तस्स य भाया, जुवराओ भाणुमित्तु चि ॥७६॥
- (३) एए य भायणिज्जा, कालयसूरिस्स तेस्सि भग्णी य ।
भाणुसिरी तीएँ सुओ, चलभाणू राइणा सच्चिवो ॥७७॥
- (४) मइसागरो अवंतीए, पेसिओ सूरिणो सयासम्मि ।
तेणाहूओ सूरौ, अरुयच्छम्मी समायाओ ॥७८॥
- (५) सुयथम्मो चलभाणू, एव्वइओ धम्मउज्जया जाया ।
रायाई असहंतो, पुरोहिओ सूरिसदियनिवं ॥७९॥
- (६) भणइ सुईवस्से(जे?)हिं, एएहिं किं ति सूरिणा नि इणो ।
विहिओ निरुत्तरो सुत्तपाए(?) तो वपइ अणुलोमं ॥८०॥
- (७) एए महात्तवस्सी, पहु ! जेण पहेण जंति नो तेणं ।
सुम्हं गमणं जुत्तं, अइमणं सप्पयाण जओ ॥८१॥

C आदर्शो ऋक् संहिताद्विष्णुसंस्कृतवर्ती पद्मलोकात्मकः पाठोऽधिकः उपरि, च च DM आदर्शवर्तीः ।

५० पञ्चमस्य M । ५१ * मिं सं M ।

- (८) विष्परिणओ निवो तो, जंपइ सचं ति कह पुणो एए ।
वीसज्जिज्जंति तओ, पुरोहिओ भणइ सच्चत्य ॥८२॥
- (९) कीरइ अणेसणाड, निवेण दिवो इमस्स आएसो ।
आहाकम्माइ जणाउ दावए सो घहु फलं ति ॥८३॥

(३)

- (१०) कहियं साहूहिं गरुण, ते वि नाऊण निवइणो चित्तं ।
जंति अपज्जोसविए, चैव पडडाणनपरम्मि ॥८४॥
- (११) जाणावियं च सूरिहिं, तत्य नो जाव आगया अम्हे ।
ताव न पज्जोसविपव्वमेव तत्य य पर[म]सद्धो ॥८५॥
- (१२) निवस्तालवाहणो अत्थि, सो वि नाऊण कालमायरिए ।
आगच्छंते संवेण संजुओ अभिसुहो जाइ ॥८६॥
- (१३) विच्छेणेण पविट्ठा, नयरे ।
पज्जोसवणासमओ तत्य य मरहद्धदेसम्मि ॥८७॥
- (१४) भइवपसुद्धपंचमिदिणम्मि इंदस्स जायए जत्ता ।
ता सूरिणो निवेणं, विच्चया जह इमं भयवं ! ॥८८॥
- (१५) पज्जोसवणादिवसे, अणुगंतव्वो जणाणुवत्तीए ।
इंदो तेणं अम्हे, चैइयणहवणाइयं काउं ॥८९॥
- (१६) न पडुप्पामो तत्तो, पज्जोसणं करेइ छट्ठीए ।
सूरि वि आह पंचमिरयणीमेयं नइक्कमइ ॥९०॥

जओ भणियमागमे—

जहा णं भगवं तहा णं गणहरा वि । जहा णं गणहरा तहा णं गणहरसीसा वि । जहा ण गणहरसीसा तहा णं
अच्छ गुच्छो वि । जहा ण अच्छ गुरणो तहाणं अम्हे रि वासाशासं पज्जोसवेमो । नो ते पंचमिरयणं अहक्कमिज्जा ।

- (१७) तो मणियं नरवइणा, जइ एवं [होइ ?] तो चउत्थीए ।
हवउ ति आह सूरि, एवं होउ ति नो दोसो ॥९१॥

जओ भणियमागमे—

आरेणा वि पज्जोसवेपव्वमिति ।

- (१८) तो हिट्ठो भणइ निवो, महापसाओ ममं कओ जेणं ।
मम देवीणं पज्जोववासपारणपदिवसम्मि ॥९२॥
- (१९) होही श्रुणीण उत्तरपारणयं तो निवो गिहे गंतुं ।
देवीओ भणइ जहा, तुम्हाणममावसापव्वे ॥९३॥
- (२०) होही उववासो तस्स, पारणे हुज्ज साहुवग्गस्स ।
उत्तरपारणयं तो, दाणं दिज्जह मइफलं ति ॥९४॥

- (२१) तो सुद्वचउत्थीए, चेइयपूया पभावणा य कया ।
रत्ना तव-देसण-मुणण-पोसहावस्तया विहिणा ॥९५॥
- (२२) इप कारणेण कालयमूरीहिं पवत्तिर्यं चउत्थीए ।
पज्जोसवणं अणुमच्चिउं(र्यं) च संवेण एयं ति ॥९६॥

(५)

- (२३) कालंतरेण तेहिं, विहरंताणं गुणन्धियाणं पि ।
कम्मोदयाउ सीसा, जाया दुब्धिणी(ब्धीणि?)या तेण ॥९७॥
- (२४) तेहिं परुविया जह, गुरुआणाइक्यं विहेउणं ।
दुकरतवचरमिणं मा कुणह निरत्यं वच्चा ! ॥९८॥

यत उक्तमागमे—

- (२५) छह-इहम-दसम-दुवाउतेहिं मास-इमासखमणेहिं ।
अकिरंतो गुरुवयणं, अणंतसंसारिओ होइ ॥९९॥
- (२६) गुरुआणाभंगाओ, रत्ने कट्टं तवं पि काऊण ।
तह वि हु पत्तो नरपं, सो कूलपवाउओ साहू ॥१००॥
- (२७) गुरुआणाइक्यमणे, आयावित्तो करेइ जइ वि तवं ।
तह वि न पावइ सुक्खं, पुक्कववे दोवई चेव ॥१०१॥
- (२८) एवं भणिया वि इमे, गुरुवयणं जाव नो पवज्जं ति ।
वट्टंति य सिच्छाए, तो गुरुणा वित्तियं एवं ॥१०२॥
- (२९) तारिसा मम सीसाउ, जारिसा गळिगइहा ।
गळिगइहे चउचा णं, ददं गिण्ढामि संजमं ॥१०३॥

तथा—

- (३०) छंदेण गओ छंदेण आगओ चिहए य छंदेणं ।
छंदे अ वट्टमाणो, सीसो छंदेण धोतव्वो ॥१०४॥
- (३१) अन्नदिणे सुत्ताणं, तेहिं सिज्जायरसस परमत्थो ।
कहिओ जह वचामो, अम्हे नियसिस्ससिस्साणं ॥१०५॥
- (३२) सागरचंदाणं मुणिवईण पासम्मि जई य पुच्छंति ।
तो ते खरष्टिऊणं, साहिज्जसु इय भणित्ता ते ॥१०६॥
- (३३) वचंति तत्थ निस्सीहियं काऊण जाव पविसंति ।
येरउजउ चि काउं न, तेण अणुद्विपा ते उ ॥१०७॥
- (३४) वक्खाणसमचीए य पुच्छिया अज्ज ! केरिं हिं मए ।
वक्खाणियं इमेहिं, कुचं जह सुंदरं पुण वि ॥१०८॥
- (३५) तेणं भणित्ता घुरी, पुच्छइ किं पित्तं तेहिं तो भणियं ।
वक्खाणेसु अणियमेसो वक्खाणिउं उग्गो ॥१०९॥

- (३६) सच्चमणिचं धम्मो, निच्चो चि स आह जाव तो सूरि ।
जंपइ न अत्थि धम्मो, न गिष्झए जंयमाणेहिं ॥११०॥
- (३७) मुकुलाइकज्जउ चिय, तेणं धम्मो पयद्विउ इत्तो ।
सूरि अपिच्छमाणा, ते दुस्सीसा य पुच्छति ॥१११॥
- (३८) सिज्जापर उमेण वि, बहुहा निब्भच्छिया तओ तेहिं ।
सब्बं खमाविउ सो, सन्भाव कहिय तेणंते ॥११२॥
- (३९) पट्टविया तय्य तओ, गच्छंति नणो य पुच्छए एस ।
फो गच्छइ चि तो ते, भणंति जह कालगायरिया ॥११३॥
- (४०) सागरचदेण सुय, लोयमुहाओ पियामहागमणं ।
तच्चो पुट्ठो येरो, पियामहो मे किमायाइ ? ॥११४॥
- (४१) तेणुत्त इय मुब्बइ, अन्नम्मि दिणम्मि तयणुमग्गेण ।
संपत्त मुणिर्विदं, अब्बुद्धइ सागरमुणिंदो ॥११५॥
- (४२) तेहिं भणिय तुब्भे, उवविसह मुणीं उमे जओ पुरओ ।
सुरूणो समागया सूत्ररिणा नि भणिय न फो वि इह ॥११६॥
- (४३) आयाओ मोत्तुणं, येर इत्यतरम्मि आयाया ।
तं मुणियाओ(?) कालयसूरी पाहुणयसाहूहिं ॥११७॥
- (४४) अब्बुट्ठिया तओ सो, सागरचदो खमावए सूरि ।
शरतो य स गुरूणा, भणियो नो भावदोसो चि ॥११८॥
- (४५) रिंतु पमायस्स विवोहणदुमेयस्स अन्नया सूरी ।
दसइ वाल्लयपत्थपदिट्ठत तहय कहियणिण ॥११९॥
- (४६) आस[ब्बन्नुमयाओ, तरतमभावेण महविहवा ।
मा वह]उ फो वि गन्व, अहमिको पडिओ इत्य ॥१२०॥
- (४७) इय अच्चेरय घरिओ, गामागरनगर[मडिय वसुह ।
आणावदिच्छवडुसिस्सपरिखुदो विहरई मय]व ॥१२१॥

(५)

- (४८) अह अन्नया सूरिंदो, वदइ सीमपर जिणवर्दि ।
मुणित निगोयजीवे स वि ॥१२२॥
- (४९) जाणइ वक्खवाणेउ कालयसूरि चि इय फइइ ॥१२३॥
जिओ इमे कोइ ।
- (५०) या तेण सफो पुच्छइ मे कित्थियं आउ ।
उवउत्तेण दोसाणारईमाऊगमाउय ॥१२४॥
- (५१) . . . चिय कालेण जाणित्ता, निययआउपरिमाण ।
सछेहण विहेउ अणसणनि[हिणा दिव पत्ता] ॥१२५॥

M आदर्शत उद्धृता मन्थकृत्प्रसारित —

श्रीमशवाहनकुलाम्बुनिधिप्रभृतः,
 सौणीतलप्रथितकीर्तिकुदीर्णशाखः ।
 विश्वप्रसाधिनविकल्पितवस्तुहृद्यै-
 श्छायाश्रितमञ्चुरनिर्द्वैतभव्यजन्तुः ॥१॥
 ज्ञानादिकुसुमनिचितः, फलितः श्रीमन्सुनीन्द्रफलवृन्दैः ।
 कल्पद्रुम इव गञ्जः, श्रीहर्षपुरीयनामाऽस्ति ॥२॥
 एतस्मिन् गुणरत्नरोहणगिरिगाम्भीर्यपाथोनिधि-
 स्तुहृत्वास्तुहृतस्माधरपतिः सौम्यत्ववारापतिः ।
 सम्पद्ज्ञानविशुद्धसंयमपतिः स्वाचारचर्यानिधिः,
 शान्तः श्रीजयसिंहसूरिरभवन्निःसङ्गवृहामणिः ॥३॥
 रत्नाकरादिवैनस्मात्, शिष्यरत्नं बभूव तत् ।
 स चागीशोऽपि नो मन्ये, यद्गुणग्रहणोत्सुकः ॥४॥
 श्रीवीरदेवविद्युधैः, सन्मन्त्राद्यतिशयप्रवरतोयैः ।
 यैर्द्रुम इव संसिक्तः, कस्तद्व्युणकीर्तने विद्युधः ? ॥५॥

तथाहि—

आज्ञा यस्य नरोत्तरैरपि शिरस्यारोप्यते सादरं,
 यं दृष्ट्वाऽपि मुदं व्रजन्ति परमां भापोऽतिदुष्टा अपि ।
 यद्वचनाम्बुधिनिर्गदुःखलवचःपीयूषपानोद्यते-
 र्गीर्वाणैरिव दुग्धसिन्धुमथने तस्मिन् छेमे जनैः ॥६॥
 कृत्वा येन तपः सुदुष्करतरं विश्वं प्रबोध्य प्रभो-
 स्तीर्थं सर्वविदः प्रभावितमिदं तैस्तैः स्वकीयैर्गुणैः ।
 शुक्रीकृषदरोपविश्वकुहरं भव्यैर्निबद्धसृष्टं,
 यस्याशास्त्रनिवारितं प्रचरति श्वेताम्बुगौरं यशः ॥७॥
 यमुनामवाहविमलश्रीमन्सुनिचन्द्रसूरिसंपकाद् ।
 अमरसरितेव सफलं पवित्रिनं येन भुवनतलम् ॥८॥
 बिस्फूर्जितकलिकालदुस्तरत्तम संतानल्लस्यस्यितिः,
 सूर्यणेव चिवेकभूधरशिरस्यासाद्य येनोदयम् ।
 सम्पद्ज्ञानकरैश्चिरन्तनमुनिगुण्यः सप्रद्योतितो,
 मार्गः सोऽभयदेवसूरिरभवन् तस्य प्रसिद्धोर्मिमि ॥९॥
 निजशिष्यलक्ष्मीहृमचन्द्रसूरैर्मुखेन विद्वितरियम् ।
 सत्रयुता तैरेव हि, चिदिता श्रुतदेवतावचनात् ॥१०॥

मत्यसुरं गणनया, सर्वग्रन्थाग्रमस्य जातानि ।

प्रयोदशसहस्राण्यष्टपष्टियुतान्यष्टशतानि (१३८६८) ॥११॥

म० १३८६८ ॥ कन्याणमस्तु ॥

प्राथम्यशक्ति —

श्रीकृष्णपिंगळे स्वपाक्षे म०श्रीसुज्यवर्धनसूरयस्तेषा पदे महारकश्रीश्रीजयसिंह(ह)सूरयस्तपडे म०श्री-
श्रीविनयन द्रसूरीशराणा शिष्यगणिशोरापठनार्थम् ॥

[३]

श्रीभद्रेश्वरसूरिविरचिता-कथावल्यन्तर्गता

कालिकाचार्यकथा ।

[लेखनसंवत् १४९७—१४८५संवत् १२ शताब्दि]

- (१) धम्म कहिउ सीलं, अस्स ति रुत्तिओ (?) य धम्मवही ।
सायसय ति विसेसिया (य), वाओ य तवो य जस्स ति ॥१॥
- (२) सो बाई य तवस्सी, विज्जावलीउ(लिओ) य नाम विज्ज चि ।
पायलेवाइसिद्धो, सुम्बकत्ता कवि(वी) नाम ॥२॥
- (३) एय गुणा य पुरिसा, अट्टपभावगा पवयणस्सा (?) ।
एको वि य पुण्णाप्पा, कोइ जहा कालगज्जो ति ॥३॥

कालगायरिकथा मण्ड—

अवतीरिस(ए) उ जेणीनयरीप द्पणो नाम राया । तस्स य किर केणावि जोपिएण दिना गवहीनाम विजा ।
सा य जय सहगमिउत्ता तस्ससुहा होउ विन्विय गदभीरूवा नाहे(दे)र, जा य तिरिओ मणुओ वा रिव(उ)-
सतिओ तस्सद सुणेइ सो सब्बो रहरि वमतो गयविहलो नट्टसन्तो निवडइ । सिद्धा य विहिसाहणेण द्पणरण्णो
गदभीविज्ज ति गइहिलो नाम सो पसिदि गओ । पळरतयाति पिणसासणमु जेणी (४), तग्गसे पवयणपुरिसो सूरि-
सर्माणो कालगायरिको नाम, अवि य—

- (४) सविग्गो भन्तत्थो, संतो मउओ रिज्ज सुसतुट्ठो ।
गीयत्थो वड्ढनोगी, भावण्णु खड्ढिसपण्णो ॥१॥
- (५) देसणियाओ देओ, मरम विण्णाणिओ कवी चाई ।
नेमिचित्तो य सीओ, उवपारी धारिणी(रणा) बलिआ ॥२॥

(६) बहुविद्वो नयनिउणो, पिओयचउ (पियंवओ ?) सुस्सरा(रो) तओनिरओ ।

सुसरीरो सुप्पइहो, वाई आणंदओ वोक्खो ॥३॥

(७) गंभीरो अणुवची, पडिवन्नपालओ यिरो ।

अचियण्णु सूरीणं, छत्तीसणुणा [इमे] होत्ति ॥४॥

अथे(रिध) य तथेव कालगायत्रियमणिगी रूढवई य निम्मलसीला सीलमई नाम तवरिसणी । सा य कथाइ वच्चंती चाहि तप्पएसगाणिगा दिट्ठा गइहिल्लरणा । अञ्जोवणणेण य अणिच्छंती वि बला नेवि(नीया) अंतैउरं । साहिया तवरिसणे(णी)हि कालगसूरीणं वत्ता । तेहि वि गंतुं सयं भण्ड राया जहा-न जुत्तं पुहनीपालाणमेरिसं ववसिउं ता मुंचह तवरिसणि । रणाधि करिस्स चित्तिउत्तं निवत्ते (१) ।

सूरीहि मेळित्तु साहियं तं संपस । तेणावि बहुहा भणिओ राया । न या(य) फि पि पडिवजइ तओ दरिसण-कण्णुओ रुट्ठो । अइ(ज)कालओ परणं कोइ जहा-जइ गइहिल्लि(हिल्ल)रायाणं रजओ न उम्भूलेमि, तो पवमगसंजमोव-घायमाणं तदुवेक्खमाण य गइं गच्छामि । ताहे कालगजो कवथेणुम्मत्तलीहओ तिग-चउअ-(च)धरमहाजणट्ठाणेषु इमं [पल्लव]नो हिंडइ । जइ गइहिल्लो राया तो किं ' जइ मुनिविट्ठा पुरी तो किं ' जइ जणो सुवेसो भा(तो) फि ! जइ हिंडामो वयं भिक्खं [तो किं ?], जइ मुवज्जेसे वसामि तो किं ! एवं च बहुप्पयारं जणं भावेउं काल[ग]जो पारसकूलं गओ ।

तथे य सादाणुसाहिणो महारायस्स सेवगो साही नाम राया । तं च समलीणो सूरी निमित्ताईहिं आवग्जेइ । अणया य साहिस्स साहाणुसाहिण(णा) फण्हि हिं (वि) कारणे रुट्ठेण कटारिगा सुट्ठेओ पेसिया (१) लेहेई तम(म्)ओ जहा सा(सी)ममेयाए नियं उिदियत्वं ति ।

दट्ठुं चेमं विमा(म)ओ संजाओ साही । स(प ?)रूवेइ कालगजस्स । तेणावि भणिओ मा अप्पाणं मोरिहिं- (हि) । साहिणा भणियं-परमसाणिगा रुट्ठेण एय अथिउं न तीरइ । कालगज्जेण भणियं-रोहेमो गइहिल्लरायाणं ।

ताहे जे गइहिल्लेणो(णा)वमाणिगा लाडरो(रा)याणो अण्णे य ते मिळिउं सव्वेहिं पि रोहिया उज्जेणी । त-थंतरम्मि य गइहिल्लेण य सुइभइणा होउ स(सु)मरिया गइहिविज्जा । अयरिया य सा गइह(ही)रूवपाणिणी । ठविया एगम्मि अडारगो(डालगे) परवलाभिमुट्ठो(हा) । तम्बसेसारीहणा(ण)थं चेग-य वि गइहिल्लो अट्टममजोववासी । तं च तहाराहं नाउं कालगज्जेणाणागयमेव निरोविय गइहिसुइं वक्खणं सव्वेहिं(हि)जोहाणमट्टुत्तरसरं, भणियं च जया(हा)-पसा गइहो नामि(१)हिउकामा तथा सुइ पसारोही, जाव य सरं न कोइ ताव समजाज्जेईए सुइं संरहिं तुम्मे पुरिग्जइ । तेहि वि जोहि(हि)हि तदेव कयं । ताहे सा वाणमंतरी तथे गइहिल्लस्सेअरं हण्डिउं लताई य हत्तुं गया सट्ठाणं । तन्वि-रुहियो थत्थलि ति ओरुट्ठि(ठि)ओ गइहिल्लो । गइहिया उज्जेणी । एवं च पुण्यप्पसो कालगसूरी तं यरिणं पुण्यवि संजमे टावता विहरि(ओ) म(अ,नयु(सु)जयविहारेणं ॥

(२)

साहिण्णुहराणवई चाहिसित्तो उज्जो(उजे)णोए कालगसूरिम(मा)णोओ य(व)लमित्तो नाम राया । तज्जनिट्ट-भाया य भाउमे(मि)त्तो नामाहिसित्तो जुवराया । सेसिं च भणिगी भाउसिरी नाम । तीथे पुत्तो थउं(अ)भाए नाम । सो य पयमभरणिगी[य]याए साहू पञ्ज(उजु)वासइ । पत्तो पुणो विहरंतो यरिमयाउअण्णुसु जेणि कालगसूरी । बहु-भणिओ रायाईहिं तमग्गे जोगो ति विसेसउ(ओ) साहिउ सूरीहिं [धउ]भाउणो पम्मो । तं च सोउं संवुद्धो, पञ्चाविओ

य । न य पुच्छिया बलमित्त-भापुमित्त ति । रुट्ठेहिं तेहिं पस(च्छ ')नमागते निव्विसिओ क्खालगग्गो । सो वि नत्तयात्तपएणं (!) निग्गहत्तं(त्त)णेण य तेसि वयणमवमन्मिऊण ठिओ न य पञ्जोसवणं कुणह । बलमित्तो वि भापु-सिरिए ' किं न जाणह मद्दह(हि)ह्वुत्तं ', जेणावमाणेह माउळ(छ)ग'मित्ति । भणिया पच्छत्ताविद्या पुणो मामयस्स कुणंति महंतमायरं अन्मुट्ठणे(णा)इ ।

प(त्तं !) च सहिउमस्स(स)कंतो भं(गं)गाहरो नाम पुरोहिओ भणइ-देव । सुदपासंतो एओ वेयाइवाहिरो । एवं च रण्णो पुरओ पुणो पुणो उळ्ळं(छ)वंतो सूरिणा निपट्टा(ट्टु)पत्तिणवागरणा(णो) कओ । ताहे खरयरमावट्टो पुरिहिओ न दंदेणेमेसिं किंचि पुणिस्स(रिस्सं !) ति चित्ति य रायाणुमंडलोवो(रायाणमंडलो)मएहिं विप्परिणामेइ, जहा-एएरिसे महा-पुभागा ता जेण पहेण मे(ते) गच्छंति तेणेव जरस्स रण्णो (!) जणो गच्छइ पयाणि वा अट्ठमेइ तस्सत्तेयं महंतं हवइ । ता विसज्जेज्जंतु नियविसयाओ सूरिणो । सोउं चेमं कम्मदोसेणाइमुग्गि(णि)या बलमित्त-भापुमित्त । कराविद्या सूरिनीसण्णयं तेहिं सव्वम्मि नगरो भत्तपाणाणेसणा ।

(३)

तं च नाउं पढमपाओ(उ)सि चिय निग्गया ओ(उ)ज्जेणोओ क्खालगसूरिणो । बहुपरिवारा य ते न बहिं तहिं न(नि)व्वहंति ति पट्टिया पट्टाणपुरं । जाणावियं चाणागयमेव तहं ते चिय संघस्स जावाहमागच्छामि ताव तुन्मेहिं न कायव्वं पञ्जोसवणं ।

तत्थ य साल्वाहणो राया । सो य सावगो ति । क्खालगव्व(ज्ज)मेंतं सोउं निग्गाउं(ओ) समुहो समगसंघो य । तउ महाविपुईए पविट्ठो पट्टाणं क्खालगजो । भणियं चाणेण-भदवममुदपंचमी[ए] कीरओ(उ) पजोसवणं । पडिवव्वं च तं समगसंघेण । साल्वाहणो य राया परमसावओ पञ्जोसवणाइ धम्मदिवसे निसेसओ जिगवंदणाइ किच्चं कुणइ । इओ य तत्थ देसरुदीए कीरइ भदवयसुक्कपंचमीए पढमभिंदमहारओ । तं च जणो निच्चि (न रि)णा णिवं कुणइ ति, तस्स न होइ पञ्जोसवणु(ण)धम्मापट्टाणं । तओ साल्वाहणेण मणिओ क्खालगसूरो-भयवं । चलिओ लोयववहारो ति, चालिउं न तीरइ इ(ई)दमहारंओ, न य मं विणा कुणंति लोया, ताणुगहं काउं कुणह छट्टीए पञ्जोसवणं, जेणाहमवि पडुच्चाभि । सूरीहिं भणियं-महाराय । न जुणमेयं । जओ आसादपुणिणमाए कायव्वं ताव पञ्जोसवणं । अह केणावि रापवित्तुगराणेण ताए न कयं ता कायव्वं पुरओ कण्हदसमीए । तओ विचलितं सावणमुदपंचमीए । तओ वि पुरं पुण्णि-माए, तओ वि कण्ण(ण्ह)दसमीए । तओ विट्ठालियं कायव्वमवस्सं भदवममुदपंचमीए, न परओ ति जिणाणा । तओ रणा भणियं-भयव । ता कीरउ चउत्थीए पञ्जोसवणं । सूरीहिं भणियं-एवं होउ । ताहे चउत्थी[ए] चेव कयं पञ्जो-सवण । एव च जुग्गपहाणा(णे)हिं क्खालगग्गेहिं कारणेण जा पवत्तिया चउत्थी सा चेवाणुमया सव्वसाहूणं जाण[इ'] ति ।

[तओ] रणा भणियाओ शंतंउरियाओ, जहा-तुन्मे पक्खिसयपट्टिकमण्णथममावसाए काळुणोवदास पा(प)डिवना(या)ए सव्वस्वज्जमेओग्गविहीहिं साठवो उत्तरपारणए पडिलामेत्ता पारेग्जह । ताहिं पि तहेव कए पञ्जोसवणाए अट्ठमि (अट्ठम-मिति) काउ पडिववाए जायमुत्तरपारणयं । त च सव्वलोगेहिं कयं ति तपमिइ मरहइदविसए समणमूहवो(समणपूओ) नाम छणो पवचो ति । पवत्तियं च भणिरसनाणेणं भ[व]विरहसूरिणो(णा) संपयसाहूणं अट्ठमत्तवकरणासत्ति पेच्छंतेण तइयाए छत्तरपारणयं । किं च—

(४)

अत्थि उज्जेणीए बहुसंसपपरिवारो क्खालगो नाम सूरी । न य से सा(सी)से चोइया वि पट्टणसवणाइकिरियाउ पवत्ते । तओ सूरी राईए पमुत्ठी(वा) चेव ते मोतुं सेजायरस्तेगस्स साहियसम्भावो पयट्टो सुवण्णमूमि । जय य किर

ते तं (तेसि) सीसस्स सीसो सागरचंदो नाम सूरी समत्थो विहरइ । पत्तो य पोत्तियाणमंतियं क्रमेण काळगसूरी ।
तेणापि तहिं वि सम्मापुव्व चि पाहुचीओ सो सामण्णज्जगपडिवा(वं) काळ[ग]सूरी भोलउरिव (भोलविओ) सागरचंदो
वक्खामं । सो वि नागम[प]रीसहमाणो पुणो काळमं पुच्छइ—केरिसं मे वक्खामं । सो भणइ—सुंदर ।

इथो य काळगसीसेहिं सञ्चत्थपोत्तिया सूरिणो । न य कहिं पि छदा सुद्धी । तओ ते लज्जा(गा) सेज्जायरस्स ।
तेणापि निन्वंधो ति पडिसाहिओ तेसिं सम्मावो । तओ सञ्चे वि काळगसीसा सुवन्नभूमिं जउ चळिया । तं व वुंदं
वज्जंतं लोगो पुच्छइ । ते भणंति—काळगायरिया सुवन्नभूमिं गमित्सेंति । संपत्ता य सिग्घयरजंताऽऽवंतज्ज(ज)णपरंपरा
सागरचंदस्स वत्ता, जहा—काळगायरिया आगच्छंति ।

तओ सागरस्समणो भणइ—अञ्जया ! किं सधं जं ग(स)मागइ पियामहो ! तेण भणियं—न जाणामि मए वि सुयं ।
जो(सा)गरो भणइ—अञ्जया ! सुट्ठु पडियओ सुम्मइ सो मे पियामहो । काळगो भणइ—किं मे य(एण)णं,
पंडिया चेव वियाणंति पंडियं । अञ्ज(ज) मम तावाणिच्चय(यं) वक्खामेसु ।

सागरो भणइ—अञ्जं किंचि विसमपयत्थं वक्खामावेसु । काळगेण भणियं—न विसमपयत्थमवगच्छामि । सागरो
भणइ—जइ एवं ता सुणेसु । त चिय साहेमि—

(८) धम्म(म्ह) करेहु म मूदा अच्छहुं(हु),
चंचल(छ) जीविउ जोव्वणु पेच्छइ ।
धम्म मि करणु धम्महु दत्तुहु,
मोक्खहुं तं पुणु शुक्कणु पुच्छहु ॥१॥

सोटं चेमं भणियं काळगेण—न.चे(रिध).थ धम्मो पमाणरहिओ ति वे(ख)रविसाणं व, पक्कसो जेग न सो,
तयभावेनाणुमेओ वि ।

तओ अज्जो पियामहाणुकारी ए[स] खल्ल को वि डोउरो ति । संजायासंको सागरो भणइ—नयि धम्मो ति
वोत्तुं जुग्गइ जीहाए, न उण जुत्तीए जेण पक्ककूजा धम्म(ग्मा)धम्मा वि पक्कत्ता । अवि य—

(९) ख्वमइ सुहसमिन्धी, दाणाइ वित्सेसओ सपुण्णाणं ।
विप्फुरइ व सकारो, नियनिव्वा(?) ते वि नन्नेसि ॥२॥
(१०) इय धम्माधम्मफलं, पच्चक्वं जेण दीसए साहु ।
ता मोत्तु[प]इम्मं आयरेण धम्मं चिय करेसु ॥३॥

एवं च सधं(थ)विणोएण चिट्ठंति ते जाव इइवयनासराणि ताव सपत्ता तथ काळगसीसा । ते य दट्ठूण
अणुद्धिओ सागरचंदसूरी । पुच्छिओ य सो तेहिं—आगया सल(स)मासमणा इह केइ न व । सोटं संकिओ सो भणइ—न
जाणामि खमासमणा, अञ्जओ पुण एकओ आगओ, तेणामंतुकामो सिट्ठो सूरी ।

एथंतरम्मि य विचारसूरीओ आगओ काळगसूरी । अणुद्धिं च पाहुणयसाहूहिं वेदिओ भावसार संजायसंके
वयथियाळे सागरचंदे केण—(संजायसंकेय य पुच्छिया ते सागरचंदेण ')—को एतो । तेहिं भणियं—काळ[ग]सूरी ।
तओ ससंभमं पायावल्लो(गो) सागरचंदो सूरी—मिच्छामि दुक्कडं जं मए आसाइयं ति भणंतो सम्मं पियामहे सामेइ ।
भणइ सविलक्खो—अगवं । जइ वि मु(सु)क्खो इं तहा वि केरिसं वक्खामेमि । काळगसूरीहिं विळ्ठं, किं तु मा गज्वं
वि(व)हेज्जासु ति वोत्तुं कराविओ सो(सा)मं, टारिक्केणगच्छ(थ)वात्तयापयुल्लज्जं(गं), तओ वि उदरिउं परत्तेवाविओ

अन्नय ममाविभो जत्तेणो किं वि सो । एवं च वारंवारोण कणयो उगतमो ति सच्चवाविउं भणियो सूरीहं(हिं) पोत्तं(ओ)
—मह ! बाल्गपापयसरिसं सुयं गणहराणं चैव संपुण्णं, सेसाणं पुण कमकमेण परिहीयमाणं । जओ चोदसपुञ्जपरा वि
मगवंतो छट्ठाण वडिया क्हिज्जंति किं पुण सेसा ! । ता न जुत्तो काउसयाणंमुन्नओ (काउं सुयणाणमओ !) ।
भणियं च—

(११) मा वहउ फोइ गव्वं, एत्य जए पंडिओ ज्जि(अ)हं चैव ।

आसव(व्व)ग्गुमयाओ, तरतमजोरेण मइविमवा ॥४॥

(५)

एवं च सुयसमिद्धो विचित्रअ(चरि)एहिं आगमपसिद्धो फाल्गसूरी सकेण वंदिओ, एय भणियं च—

(१२) सीमंयरमणणाओ, नि[गो]यकहणेण रक्खियव्वो व्व ।

फाल्गसूरी वि ददं, सविमइयं वंदिओ हरिणा ॥१॥

(६)

किं च—

अथि इहेव भारहं वासे तुरांमणीनयरीए जियसत्तु राया । तस्स य फाल्गसूरिभणिगीए भरादंभगीए सुओ
दत्तो नाम । उ(ओ)ल्लगइ(ये)तेण य सञ्जदोसनिट्ठिणा वसीकया सञ्जे वि जियमत्तुसेवया । तओ उव्वासिओ राया ।
समहिट्ठिय से रजं महारग्जलामाइनिमिचं च पारद्धमगो(णा)विहा जणो ।

अणया च विहरमाणो अणेगसीसपरिवारो समोसरिओ से मामगो कालयज्जो हि । पारद्धं चाणेण वक्खताणं ।
धम्मसट्ठा(द्दा) कोऊल्लइहं(हि) य संपत्ता नागरया, लेगएवं(परं)पराए भाउगो आगमणं सोऊण भणियो दत्तो भराद-
वच्छ । तुह माउलओ पडिबन्नसाहुळिगो इहगे(हाम)ओ ता तं गंतुं पणमत्तु (मु) । अवि य—

(१३) एक्कं(कं) सो तुह मामो, वीयं ठिओ(चिउ)तेहिं पुइओ पुण्णो ।

तइयं संगहियवओ, ता पुत्त(य ! ?) नयन(नम)सु चं साइ ॥१॥

अणणीउवराहो(रोहे)ण य पयट्ठो दत्तो पचो तपुरेसं, पुच्छिओ क्खालियज्जो जण्णाण फलं । भगवया वि साहिभं-
पंचं(चिं)दियववहेणं नररगमणं । पुणो जण्णाण फलं दुयरा(वा)राए पुच्छिय च । भगवया वि साहिओ—अहिंसाळनस्सओ
धम्मो । तइयावाराए पुट्ठेण साहियं—पावकम्ममाण नरयाइफलं । चउथारां रट्ठेण भणियं दत्तेण—किमेव(म)तमंजसं
पलवसि । जइ किंचि वि सुगसि ता जण्णाण फलं साहेसु । भगरया भणियं—जइ एवं ता नरयफला नत्ता जणमहारंभ-
याए परिमदियाए उणिमाहारेणं पंचवि(पंचिं)दियववहेण जीवा नरयाउयं कम्मं निव्वत्तेति । पयाणि य जण्णकरणे संप-नंति ।

सोउ चेमं संजायरोसेण भणियं दत्तेण—कहं वियागसि जहा—नरगफउा जत्ता ' भगरया भणियं—नाणाइसयाओ ।
दत्तेण भणियं—सत्तमदिपेहे कुंमीपाणेण पच्चिहिसि सुयं, तेण भणियं—एत्थ वि को पच्चओ ?

साहुणा भणिय च—तम्मि चैव सत्तमदिणे पढमं असुइणा विज्जलिज्जिहिसि । समुप्पण्णकाउवानडेण य, पुणो वि
भणियं दत्तेण—कत्तो सुइसुज्ज(तुह मत्तु ?) । सुणिगा भणियं—निरुवसग्ग विहरिउगाहं कयकालो देवलेणं गमिरस्तामि ।
सोउं चेमं कुविओ दत्तो पच्चइयाहममेयं सुअसुव्वयणं (') सुरक्खियं फरेउज्ज, जेग सत्तमवारस(सर)ए [ए]यं विय
कुंभीए य(प)यानि(मि) ति जोजिउगाउअरक्खियनरे पविट्ठो धक्खाल्हावाविउ पइहो जहा—न सच्चवासराणि जाव नयरीए
पुरीओ उच्चियओ । सत्तमदिणे य निरोहासहिंजुणा मालिएणेणेण रायमगे उच्चिउकण पुगेसं उट्यं पुयकरंडएणं ।

संगहियदुषिहसिक्खो, काळेणं गुरुगुणेहिं जा चडिओ ।
 ता ठविओ सूरिपए, गुत्था गच्छाहिवत्तेणं ॥६॥
 सूर एव भव्वकमळे, पडिवोहिंतो कमेण उज्जेणि ।
 संपत्तो परियरिओ, साहूहिं पंचहिं सएहिं ॥७॥
 उज्जाणमञ्जयारे, समोसदो तीइ उत्तरदिसाए ।
 निवपमुदो सव्वमणोऽभिरंजिओ धम्मकहणेण ॥८॥
 भवियकमलाववोहं, ताण कुणंताण जाव वइवि दिपा ।
 वोळिंति ताव तत्येव, साहुणीओ [चि] पत्ताओ ॥९॥
 भवियव्वयानिओगा, ताणं भज्जे सरस्सई नाम ।
 समणी संपत्तगुणा, सूरिण सहोपरी लहुई ॥१०॥
 साहुणि विचारभूमीइ, निग्गया गइभिल्लराएण ।
 उज्जेणिनयरिपहुणा, सा दिट्ठा जायकामेण ॥११॥
 अंतैउरम्मि त्विता, विलवंती जाव ताव सूरिहिं ।
 कोमलगिराइ गंतूण, सो सयं भासिओ एवं ॥१२॥

तथा च—

प्रमाणानि प्रमाणस्यै रक्षणीयानि यत्नतः ।
 सीदन्ति हि प्रमाणानि, प्रमाणस्यैर्विसंस्पृलैः ॥१३॥

अन्यत्र—

नरेश्वरभुजच्छायामाश्रित्याश्रयिणः मृतम् ।
 निर्भया धर्मकार्याणि, कुर्वन्ति स्वान्यनन्तरम् ॥१४॥
 नियुल्लव्वलंकभूय, ता एय नरवरिद । मेल्लेसु ।
 विप्पुरइ अयसपसरो, अइवहा जेणिमं भणियं ॥१५॥
 सुत्तु गंजिदु मल्लिदु चारित्तु, सुइउत्तणु हारविदु अयसपइदु ।
 जगि सयलि भापिदु मसिउत्तव, दिन्नु कुळि जेण केण (तेण जेण ?) परदाव हिंसिदु ॥१६॥
 ता मिळ्हेसु तवस्सिणिमेयं नो मन्नए तयं जाव ।
 संघवपणाओ पच्छा, भणाविओ भइणिरुज्जम्मि ॥१७॥
 संघो वि जाव वेणं, न मन्निओ ताव मरुयकोपवसा ।
 विहिया तत्थ पइन्ना, सूरिहिं तओ इमा घोरा ॥१८॥

तथा च—

जे संघपचणीया, पवयणउवपायया नरा जे उ ।
 संजमउवपायपरा, तदुविक्खाकारिणो जे य ॥१९॥
 नेसिं वच्चाणि गइं, जइ एयं गइभिल्लरायाणं ।
 उम्मूलेमि न सहसा, रज्जाओ मट्टमज्जायं ॥२०॥

कायन्वं च एयं, जत्रो मणियमागमे—

साहूण चेटयाणं, पडणीयं तद् अवन्नवार्यं च ।
जिणपवयणस्स अहिय, सव्वत्यापेण वारेइ ॥२१॥
चित्तेइ तथो चित्ते, उम्पूळेयन्वओ कह णु एसो ।
चिल्ल(बलि)ओ य गद्भीए, विज्जाए महावळाइ जओ ॥२२॥
हुं नापमुवाएणं, एयं काहामि चित्तिउं मूरी ।
कपउम्भत्तयवेसो, हिंइ चिल्लवंतओ एवं ॥२३॥

“यदि गर्दभिच्छो राजा तत किमत. परम् १, यदि वा रम्यमन्तःपुरं तत. किमतः परम् १, विषयो यदि वा रम्यस्ततः किमत परम् १ मुनिविद्या पुरी यदि वा तत. किमतः परम् १, यदि वा जन. सुवेपस्ततः किमतः परम् १, यदि वा करोमि भिक्षाटनं ततः किमत परम् १, यदि वा गन्वगृहे स्वन्नं करोमि ततः किमतः परम् १ ।”

तो तारिसरूवधरं, सूरिं दट्टूण भणइ पुरिलोओ ।
अहइ अजुत्तं रत्ता, कयं जओ भइणिकज्जम्मि ॥२४॥
मोत्तूण निययणच्छं, हिंइ उम्भत्तओ नपरिमज्जे ।
सयल्लणुणाण निहाणं कट्टमहो ! कालमापरिओ ॥२५॥
नियपहुणो अइकरुत्तं, निर्दं सोऊण सयल्लोआओ ।
मंतीहिं निवो भणिओ, एगतट्टि(ट्टि ?)एहिं सय(सप्य ?)णयं ॥२६॥
मुपसु तवस्तिणियेयं, अवन्नवाओ जमित्य तुम्हाणं ।
त सोऊण सरोत्तं, तज्जइ ते फरुसवरपणेहि ॥२७॥
रे ! रे ! एरिससिक्खं, गंतूणं देह निययवप्पाण ।
मा भणिद(इ ?)इ मह पुरओ, इय नाउपसज्ज(व्व)यं तस्स ॥२८॥
ते वि टिया तुण्डिका, एयं सव्वं कुओ वि नाऊण ।
मुत्तूण तओ नपरि, मूरी वि तओ सगकूलमणुपत्तो ॥२९॥
तत्थ य जे सामंता, ते सव्वे साहिणो ति भन्नेति ।
जो सामंताहिवरं, सो उण साहाणुसाहि ति ॥३०॥
कालयमूरी वि तओ, टिओ तहिं एगसाहिणो पासे ।
मंतवंताइएहिं, षणियं आवज्जिओ सो उ ॥३१॥
अह अन्नदिणे साहाणुसाहिणो पाहुटं स पिच्छंतो ।
जा जाओ सासमुहो, ता भणिओ मूरिणा समए ॥३२॥
पत्ते वि हु मुपसाए, पहुणो उव्वेयकारणं किमिह ।
सो मणइ महाकोवो, न पसाओ आगओ एस ॥३३॥

बओ—

रुसइ जस्सुवरि पइ, पेसइ नामंकिर्यं तयो छुरियं ।
तीए तेणं अप्पा, चाएपव्वो न संदेहे ॥३४॥

जइ न हणिज्जइ अप्पा, ता सयलकुल पि नेइ खयमेसो ।
 अप्पाणमेव हणिव, तम्हा इल्लरवत्तण जुत्त ॥३५॥
 ख्खो य पइ अम्ह, कायव्व मण च (?) एयमम्हेहि ।
 सरी वि भणइ तुम्ह, अन्नस्स व अइव सो ख्खो ? ॥३६॥
 सो भणइ जेण दीसइ, [इ]मीए लुरियाए छन्नवड अंको ।
 ता अन्नेसि वि मन्ने, पचाणवईनरिदाण ॥३७॥
 सोऊण सूरिणा [व], भणिय मा मरह इह मिलेऊण ।
 वचह हिंदुगदेसं तेणावि तह चि त विट्ठिय ॥३८॥
 ते रायाणो दूयाड, जाणिय मिलेऊण सचलिया ।
 हिंदुगदेस सन्वे, नियनियस(सि)न्नेहिं सजुत्ता ॥३९॥
 सिंधु समुत्तरिता, सुरइदेस समागयाण तओ ।
 पचो पावसकालो, इव चिरहिज्जणाण [सज्जलणो?] ॥४०॥
 दुगममगात्तणओ, सुरद्वविसय तओ विहवेउ ।
 छन्नवईमाएहि, सन्वे वि ठिया तहिं हिहा ॥४१॥
 अह नियकञ्जुज्जयमाणसेण विलसतसरयकालम्मि ।
 भो ! किं निरज्जम चिय, चिट्ठह इह सूरिणा भणिया ॥४२॥
 सन्वे वि साहिणो ते, भणति आइसइ किं पुण करेयो ।
 जपइ सरी गिण्हह, उज्जेणिं तस्स पडिवट्ठो ॥४३॥
 बहुओ मालवदेसा, निच्चाहे तुम्ह ते तओ विंति ।
 नत्थीह संवल सूरिणा वि तो जोगजुन्नेण ॥४४॥
 इह इहावाय, काउ नचनचरुचणमय ति ।
 भणिय गिहह एय, सबन्नयं ते वि त हिहा ॥४५॥
 भागीकाउ गिण्हिणु, पत्थिया मालवम्मि साहिवा ।
 अतरदेसे कयसो, पचा उज्जेणिविसयम्मि ॥४६॥
 सोऊण गरमिलो, पचो सीमाए संमुठो जुडिओ ।
 सगाम्भे हयदम्भो, वळिउ शक्तिणु नियनयरि ॥४७॥
 जाओ रोहगसज्जो, ते वि हु वं पुरवरिं समतेण ।
 वेन्ति वलयवरेण, निययसिन्नेण चिट्ठति ॥४८॥
 हुव्वति पइदिण चिय, द्रोय अन्नम्मि वामरे मुअं ।
 पेत्तित्ता पागार, सूरिं पुच्छति किं अज्ज ! ? ॥४९॥
 गीमइ छन्न फोट, वो नाऊण पयपर सरी ।
 अज्जमइमीए, साइ सो गइपि विज्जं ॥५०॥

तं धम्मं सुणिज्जणं भाणुकुमारो भवन्नपुण्ड्रिगो ।
 सपणेदि अपुण्णओ पण्डइओ तत्थ सुयविहिण्णा ॥६७॥
 रायाइजणो मत्तो दट्ठणुवरोदिओ हु रीसाए ।
 वाएणुवदिओ सूरिणा वि जा सो परानित्तो ॥६८॥
 तो धुत्तिमाइ सव्वं, विप्परिणामेइ निवइपमुहजणं ।
 इय कोमळवयणेहिं, एए हु महासुणी पुज्जा ॥६९॥
 तो जेण पहेणेए, गच्छंति न गम्मई पहा तेण ।
 गुरुचरणकम्पणो, महई आसायणा जेण ॥७०॥
 आसायणाए जीवो, दुरंतदुक्खाण भायणं होइ ।
 अकमिडं गुरुचरणे, हिंदिज्जइ ता कइं नयेरे ? ॥७१॥
 तं सोडं विप्परिणयचित्तेहिं परंपियं नरिदिहिं ।
 सव्वं चिय सच्चमिणं, परमिकं कारणं गरुयं ॥७२॥
 कइणु विसग्गिजंतिह, गुरुणो सोऊण मणइ तो विप्पो ।
 कीरइ अणेसणा इइ, पुरम्मि तो मत्तपाणेहिं ॥७३॥
 रहिया विहरिस्संतिह, सयं पि अन्नत्थ तो नरिदेहिं ।
 सो मणिओ कुणमु इमं, तेणावि तहेव तं विहितं ॥७४॥

ततो—

आहाइम्मार्दयं दट्ठं, साहूहिं साठियं गुरुणो ।
 ते वि हु सम्मं नाउं, रायाहिप्पायमह ततो ॥७५॥

(३)

अप्पज्जोसविय चिय, संचलिया पुरवरं पट्ठणं ।
 भरहट्ठे संयस्म वि, मणाविय ताविमं पदमं ॥७६॥
 तुम्हेहिं न कायन्वा, पज्जोसवगा न जाव अद्देत्थ ।
 संपत्ता वं सुणिजं, सो वि जणो तो समावन्नो ॥७७॥
 तत्थ वि राया सिरिसालवाहणो परमसावणो सोडं ।
 सूरीण समागमणं, संनुट्ठो वाव जा पत्ता ॥७८॥
 पमज्जोगेणं गुरुणो, तं नाउं तोसनिन्मरो राया ॥
 सिरिसमणसंयसदिओ, संपत्तो सम्मुहो सदसा ॥७९॥
 परमविभूइइ पुरं, पवेसए तयणु पम्मनिरपाणं ।
 पमसो पज्जोसवगा, पत्ता तत्तं कइंवाणं ॥८०॥
 तत्थ मारहट्ठेसे, इंदमहो होइ भइवइभासे ।
 सियपचमीइ ततो, राया विन्नवइ सूरीण ॥८१॥
 भयवं ! पज्जोसवगादिवसे ज्योयाणुवतणाए उ ।
 इंदो अपुगंतव्वो, कइणु जिनिंदपदिमाणं ॥८२॥

न्दवणाई फाडं जे, सके सो ता करेइ छडीए ।
पज्जोसवणा तचो, सोऊणं भयवया भणियं ॥८३॥
अविचलइ मेरूचूळा, मूरो या उगमेइ अवराए ।
न य पचभीइ रयणी, पज्जोसवणा अइकमइ ॥८४॥

जओ भणियमागमे—

जहा ण भयवं महावीरे वासाणं सवीसइराए मासे विइकंते वासावासं पज्जोसवेइ, जहा णं भयव महावीरे तथा णं गणहरा वि, जहा णं गणहरा तथा णं गणह[र]सीसा वि, जहा णं गणहरसीसा तथा णं अन्ह गुरुणो वि, जहा णं अन्ह गुरुणो तथा णं अन्ह वि [वासावासं] पज्जोसवेमो, नो तं रयणि अइकमिग्ग ॥

तं सोउं भणइ निवो, ताव चउत्थीइ किजऊ भयवं ।।
सूरी वि भणइ एवं पि, होउ नत्थित्य दोसु चि ॥८५॥

जहा आरेणापि पज्जोसवेयत्त्वमित्यागमरचणात् ॥

तो पभणइ पुहइवई, संजायं सोहणं इहम्हाण ।
अंतैवरियाण जओ, तम्मि दिणं पव्वपारणयं ॥८६॥
होही साहूण पुणो, उत्तरपारणयमद्वमतवसा ।
एवं भणिऊण मिहे, गंतूणं तरंउरं मणइ ॥८७॥
पव्वोत्वासपारणदिणम्मि तुम्हाण तम्मि साहूणं ।
उत्तरपारणयदिणं, पज्जोसवणात्तवे(वो ?) होही ॥८८॥
ता तुम्हे पडिलाभइ, भुणिणो असणाइणा विसुद्धेण ।
तम्मि दिणे जयगुरुणा, यहेफलमेयं जओ भणिय ॥८९॥
पइसंत-गिलाणेसु य आगमगाहीसु तइ य क्यलोए ।
उत्तरपारणगम्मि य, दिजं तु बहुफलं होइ ॥९०॥
पज्जोसवणाए अट्टमं ति काऊण पडिवयदिणम्मि ।
साहूणुत्तरवारणमइ तम्मि दिणम्मि तो लोमो ॥९१॥
साहूण देइ दाणं, तप्पिभिई चेत्त तम्मि मरइहे ।
समणपूयाळउ चि य, नामेण छणो पवित्थरिओ ॥९२॥
एय पज्जोसवणा, कया चउत्थीइ कारणवेसेण ।
सिरिकाळयमूरीहि संवेणऽणुमन्निया तइ य ॥९३॥
एसा पज्जोसवणा, समणाण हिपसिणाण कज्जेण ।
पुच्चि पहीणदोसेहि, भासिया जिणवरिंदेहि ॥९४॥
जो एयं पडिवज्जइ, आणं सो घरइ तिहुयणगुरुण ।
जिणभाणजाणजोमेण, तरइ भवसायरं जीवो ॥९५॥
समणो वा समणी वा, सइदो वा सइदिय ध्व समभावा ।
कुब्बंतो खामणयं, खयंकरो होइ पावाणं ॥९६॥

जो खामइ खमइ तहा, सो इह आराहगो विणिद्धिदो ।
 नाणाईणं सम्मं, असो उ विराहगो जाण ॥९७॥
 ता एयं नाऊणं, सम्मं सव्वाण पावकम्माण ।
 अज्जदिणे स्वमियव्वं, खामेयव्वं परत्तेण ॥९८॥
 इय वयणाओ संवेण, तयणु सव्वाणि पविखवाईणि ।
 आपरियाणीह चउइसीइ तवनिपमकज्जेण(जाणि)-॥९९॥
 आसाइपुत्तिनाए, अइइहा आगमाणुसारेण ।
 आपरणा वि हु संवेण, होइ हु पमाणं ॥१००॥

(४)

एवंविहाण सूरीण, अज्ञपा पुव्वकम्मदोसेण ।
 जाया य दुब्बिणीया, सीसा न कुणंति से वयणं ॥१०१॥
 तो चितइ सूरिवरो, एए गळिगइह च्व मह सीसा ।
 न हु जोग्गा सिक्खाए, विणिच्चिउं नियमणे एवं ॥१०२॥
 तो सुत्ते मोत्तुणं, कइयं सेज्जापरस्त तच्चरियं ।
 रयणीए संचळिया, निवेइयं निययगमणं च ॥१०३॥
 नियसिस्तसिस्तपासे, सिरिसागरचंदसूरीनामस्स ।
 पत्ता य क्रमेण तओ, पविसंति निसीहियं काउं ॥१०४॥
 अब्भुट्ठाणमव्वनाए, नो कयं को वि अज्जओ धविरो ।
 इप कळिउं निपचित्ते, सिरिसागरचंदसूरीहिं ॥१०५॥
 अप्पुव्वं दट्ठणं, अब्भुट्ठाणं तु होइ कायव्वं ।
 इच्चाइ समायारी, सरिया नो नाणगव्वाओ ॥१०६॥
 वक्खाणसमचीए, तो सागरचंदसूरीणा भणियं ।
 वक्खाणियं मए इह, केरिसयं अज्जया ! भणसु ॥१०७॥
 कालयसूरीहिं तओ सुंदरमिइ जंपियम्मि सुयगव्वं ।
 वइमाणो सो जंपइ, अज्जय ! पुच्छेसु किंचि ममं ॥१०८॥
 वक्खाणेसु अणित्थपमिइ भणिए कह पुणो वि सो आह ।
 अहं वि समयवट्ठं, वक्खाणावेसु किंचि तओ ॥१०९॥
 जंपइ कालयसूरी, विसमपयत्वं [ण ?] सुणेमि अह सो ।
 जंपेइ किं न चिंइइ, तओ धम्मस्स इच्चाइ ॥११०॥

अत्रान्तरे भणितं कालिकाचार्यै—

नास्ति धर्मः प्रयश्चादिप्रमाणगोचरातिक्रान्तवान् स्वविधागवदिति, उक्तं च—

प्रत्यक्षेण ग्रहोऽर्थस्य, निश्चितेन प्रशस्यते ।

तदभावेऽनुमानेन, वचसा तद्व्यतिक्रमः ॥१११॥

ननु प्रत्यक्षादिना प्रमाणेनासौ गृह्यत इत्यलं तद्विषययनेन ।

अन्वो मञ्जु पियामहसरिसो कोइ खदिकरो एस ।

यन्नेतेहिं भणियं, इय सारगरचंदसूरीहिं ॥११२॥

तत्र 'यदुक्तं नास्ति धर्मः' तत्र प्रतिज्ञापदयोर्विरोधः प्रकटमेवोपलक्ष्यमानो, यतो धर्म इति कथम् ? धर्मक्षेत्रास्तीनि कथम् ? अथ परैर्यैर्मस्याम्बुपगमादेवमुच्यते तर्हि भवन्तं वृच्छामः परकीयोऽम्बुपगमो भवतः प्रमाणम्, अप्रमाणं ततः सिद्धं नः साध्यम् । अथ प्रमाणं ततः स एव दोषः । यच्चोक्तम्—प्रत्यक्षादिप्रमाणगोचरातिक्रान्तत्वात् तदप्यसत् । यतः कार्यद्वारेण प्रपक्षेणापि धर्माधर्मौ गृह्येते इति उक्तं च—

धर्माज्जन्म कुले शरीरपटुता सौभाग्यमायुर्धनं,
धर्मैर्गैव भवन्ति निर्मल्यशोविघार्यसंपच्छ्रियः ।

कान्ताराद्य महाभयाद्य सवर्तं धर्मः परित्रायते,
धर्मः सम्यगुपासितो अवति हि स्वर्गापवर्गमदः ॥११३॥

अत्र च—

एते सन्वसुहार्णं, ठाणं अग्नेउ सन्वदुक्खाणं ।
इय धम्माधम्मफळं, नाउं धम्मं कुणसु साहू ! ॥११४॥
एवं ति पभणिऊणं, भयवंतो चैव कालगायरिया ।
कम्मवसेणं केण वि अलखिलया तेण चिद्धंति ॥११५॥
अह ते वि दुद्धसीसा, पभायसमए सुहं अपेच्छंता ।
सन्वत्य गवेसंता, पत्ता सेज्जापरसमीवं ॥११६॥
पुच्छंति कर्हिं सुण्णो, सो भणइ सुणेह नियगुरू तुम्हे ।
किमइं जाणामि तओ, भणंति तं ते वि त्रियपण ॥११७॥
तुह अरुहिरुण वत्तं न, गया सुण्णु ति सो पुणो भणइ ।
भिउदीभासुरवपणो, सिग्घं भुंघेह मह वसहिं ॥११८॥
अन्नं च दुद्धसेहा, न कुणह आणं सुण्णु तो तुम्हे ।
सुक्का तेण अजोग्गा, ओसरह लहुं महगिहाओ ॥११९॥
एवं धहूपपयारं, खरण्टए जाव ताव ते विति ।
दंसेहि एकवारं, सुहं तओ तं पसाएउं ॥१२०॥
आणानिहेसपरा, जावज्जीवाए जेण वट्टामो ।
वा कुणसु दयं सावय !, साहेह कर्हिं गया सुण्णो ॥१२१॥
नाऊण सम्मभावं तेसिं, तो सो भणेइ परमत्थं ।
तं सोऊणं चळिया, सुण्यासे जाव गच्छंति ॥१२२॥
पुट्टा कोणेण भणंति, इत्य वव्वंति काळगायरिया ।
ओमाओ ते निमुयं, सिरिस्तागरचंदसूरीहिं ॥१२३॥

पुत्रो काळयमूरी, अञ्जय ! किं महपियामहा इति ।
 निम्नयं अम्हेहि वि, तेण जंपिए अन्नदियदम्मि ॥१२४॥
 पत्तं समणसमूहं, [दट्ठुं!] सहस चि सागरसुर्दिदो ।
 अन्मुद्दह जाव तओ, विति म्पणी अम्मओ शुल्पो ॥१२५॥
 संपचा समण विय, एए सोऊण जंपए मूरी ।
 इत्य न पत्तो को वि ह, म्पूण खडिक्कं एणं ॥१२६॥
 इत्यंतरम्मि पचा, विपारमूमीओ काळगापरिया ।
 साहसमुद्धिए दट्ठु, जंपए सागरसुर्दिदो ॥१२७॥
 किं एयं ते जंपहि(इ!), भयवंतो इति काळगापरिया ।
 तं सोउममुट्ठेवं, सागरसूरी वि चरणमण्डलंगो ॥१२८॥
 वदेवं परिखामह, मूरइ बहुयं च लज्जिओ जाव ।
 ताव य सिणेहसारं, काळयमूरीहि सो म्पणिओ ॥१२९॥
 एसो पमायदोसो, न तुच्छ लेसो वि अत्य नणु वच्छ ! ।
 तो मा करेसु खेयं, मणम्मि म्पणिपुंगव ! इत्ये ॥१३०॥
 अन्नदिणे पुंजावइ, वाळयपत्तं भरावियं(डं) भयवं ।
 कवलदभूमीइ पुणो, भराविडं वारए रित्तं ॥१३१॥
 एवं सेसीभूओ, कमेण सो पत्यओ तओ भणइ ।
 काळयमूरी भो वच्छ !, बुच्चियं किं पि इत्य तर ? ॥१३२॥
 सो जंपेइ न किंचि, तं सोउं भणइ काळयसुर्दिदो ।
 वच्छ ! जहेसो पत्यो, सुहम्मसाभिस्स तह नाणं ॥१३३॥
 पडिपुन्नं सातिसयं, जंबूसाभिस्स तयणुविकखाए ।
 किंचणमणाइसयं, ततोप्पभवस्स अप्पवर ॥१३४॥
 एवं कमेण हीणं, तह शुणो मह सपासाओ ।
 तस्स सपासाओ तहं, हीणं नत्थित्य संदेहो ॥१३५॥
 नाणाइसपारीणा, दूसमभावेण हुंति जीवाण ।
 ता एयं नाउर्ण, मा सुयगळ्वं समुज्जहसु ॥१३६॥

मणियं च—

मा वहड कोइ गळ्वं, इत्य जए पंदिओ अहं चेव ।
 आसव्वन्नुमयाओ, तरतमभावेण मइविहवा ॥१३७॥
 एवं त बोहिचा, पुणो सुसीसेहिं संजुओ भयवं ।
 धम्मं पयासमाणो, विहरड गामागराईसु ॥१३८॥

(५)

अह अन्नया सुर्दिदो, सीमंधरसामिणो समोसरणे ।
 सोउं निगोयजीवाण, वन्ण विन्नवइ एवं ॥१३९॥

भयवं भारहवासे, किं को वि हु इय निगोयववत्वाणं ।
जाणइ अज्ज वि काओ, भणइ जिणो कालगापरिया ॥१४०॥
अज्ज वि जाणंति जहा, परुविपा जिणवरेहिं ते जीवा ।
तं सोउं वज्जहरो, वंमणरूवेण संपत्तो ॥१४१॥
सूरिसमीवं कोऊहत्थेण पुच्छेण पणमिउं भयवं ।
गज्जं निगोयजीवा, वक्खाणइ जे जिणुहिंत्ता ॥१४२॥

ततो—

गोळा य असंबखेज्जा, अस्संखनिगोयगोलओ भणिओ ।
इक्किक्किमि जिगोए, अणंतजीवा मृणेयच्वा ॥१४३॥
इचाइ समक्खाए, गुरुणा इंदो विसेसनाणत्थं ।
पुच्छइ पुणो वि सूरिं, भयवं ! मह कित्तिपं आउं ? ॥१४४॥
परिकइइ जेइ गिण्हामि, अणसणं तं मृणेवि उवओगं ।
सूरी सुयनाणेणं, जा देइ तओ पवहुंइति ॥१४५॥
दिवसा पक्खा मासा, वरिसा पळिपा य जाव संजापा ।
दो अयरा पडिपुत्ता, तस्साउपमाणमह दट्ठं ॥१४६॥
तो सविसेसुवओगाओ, जाणियं(वं) भणइ तं मृणिंदो वि ।
इंदो तुमं ति तं सोउमह हरी हरिसिओ संतो ॥१४७॥
वरयणकिरीटवरो, होउं मणिरयणभूसियसरीरो ।
सूरीण पायकमलं, पणमेउं धुणइ भचीए ॥१४८॥
जय सूररयणमटोयहि !, जय पवयणपणभूसियमियंक ! ।
जय परमत्यपचासण !, जय कालयसूरि ! गयराय ! ॥१४९॥
इय दूसमाए जेणं, पभावणा पव'

..... ॥१५०॥

..... सिरसा नमंसाभि ।

साहुजणपव्वयत्थं, तओ हरी वसहिंदाइम ॥१५१॥

...[....] वं पि हु विहरंतो, कल्लिउं कालं भवस्सरुवं च ।

काऊण गणाहिंवई, गच्छे तो अणसणं विहिंयं ॥१५२॥

स्वामितो सत्तगणं, सुमरंतो समयसारपरमिहिं ।

सुत्तुमसारसरिं, सारं सुखोयमणुपत्तो ॥१५३॥

इय पवयणप्पभावणफलमउलं निमुणिकणमइरम्मं ।

जिणपवयणस्स समं, पभावणं कुणइ भो निचं ॥१५४॥

इति कालिकाचार्यकथानकं समाप्तम् ॥

अन्थापमम् २११ ॥

[५]

श्रीधर्मघोषसूरिविरचिता

कालिकसूरिकथा ।

[लेखनसंयत १४७१]

हयपट्टिणीओ कपतित्यउन्नई जयउ फालगायरिओ ।
 विज्ञाणं दरिसी णयदेविंदो धम्मकिंचिवरो ॥१॥
 भगहेसु घरावासम्मि, वयरसीहो निवो पिया तस्स ।
 सुखंदिदि चि पुत्तो [य], काळभो सरस्स(स)ई दुहिया ॥२॥
 कुमरो कयाइ पचो, स वाइयालीइ चूअवणमउत्ते ।
 निम्मणइ सुणंपरापरियपासओ धम्मकइपेवं ॥३॥
 वरकणमं व परिकित्थय, वहुल्लदुणं कसायचउमुद ।
 धम्मं सिवसुहकरणं, गिण्हइ दोगचदुहहरणं ॥४॥

तत्त्व—

विसेयाइ-रसायण-मंगलत्थ-विणिप पयाहिणावत्ते ।
 गुरुअ-अट्ठज अकुच्छे, कसायचउमुद कणयगुण ॥५॥
 इय भोहविसं घायइ, निच्छुइकरणा रसायणं धम्मो ।
 मंगळमसिबोवसमा, विणीओ गुरु-लहुअचिंताए ॥६॥
 नियअशुकूल पयाहिण, तिकोदिमुदो गुरु अट्ठजो^१ अ ।
 कुमयगिणा चिरेण वि, नियफलदाणा तह अकुच्छो ॥७॥
 अविच्छेद-सुकिरिय उंतरसुद्धि-ददताइकरणा धम्मे ।
 सुअ-सील तव-दयाई, कस-छेअण-ताव-ताहणया ॥८॥

अहवा—

पावट्टाणनिसेहो, क्षाणाइविहीय धम्मकसवट्टो ।
 बाहिरणुट्टाणेण उ, सुद्धिअवाहाइ से छेओ ॥९॥
 जीवाइभाववाओ, वधाइपसाहओ इह तावो ।
 धम्मददत्तं तह आचईसु इह धम्मताडणया ॥१०॥
 बाला गहति धम्मं, अविचारिअ साउमोअं पिय जे ।
 तणंपति कणयगारि व्व, ते तओ सोउमिय कुमरो ॥११॥

पव्वइओ भयणिजुओ, पढिअसुओ अइ स पत्त सूरिपओ ।
पत्तो उग्जेणि संनमुज्जओ भूरिसाहुजुओ ॥१२॥

अवि य—

संविग्गो मञ्जत्थो, संतो मउओ रिज्जु सुसत्तुओ ।
गीयत्थो फडजोगी, भावन्नु छद्धिसंपेओ ॥१३॥
देसेन्नु आपसो, मइमं विजाणिओ कवी वाई ।
नेमिती ओयंसी, उवयारी धारणावळिओ ॥१४॥
बहुदिदो नयनिउणो, पियंबओ सुसरो तवोनिरओ ।
सुसरीरो सुप्पइओ, वाई आणंदओ देस्वो ॥१५॥
गंभीरो अणुवत्ती, पढिवन्नप्पालओ यिरो धीरो ।
उचिपन्नु सूरीणं, छत्तीसगुणेहिं एहिं जुओ ॥१६॥

इओ य--

हा सुएरु ! हा सहोअर !, हा पवयणनाह ! हा सुअनिहाण ! ।
महचरणं हीरंतं, इमिणाणज्जेण रक्ख चि ॥१७॥
विळवंतिं नमियशुळं, इतिं तहिं ददुद्धु सरसईं समणिं ।
गइहिविज्जो दुप्पणनिवो बळा खिवइ ओरोहे ॥१८॥
तो सूरिणा सयं सो, भणिओ महाराय ! जइ इमं मुंच ।
जं रायरक्खियाइ, तवोवणाईं ति भणिपं च ॥१९॥

यत्—

नरेश्वरभुजच्छायामाश्रित्याश्रमिणः सुखम् ।
निर्भयाः सर्वकायाणि, कुर्वते स्वान्धनन्तरम् ॥२०॥
तह संवेण वि भणिओ, अन्नायपरे परे वि पडुस्वलो ।
तं जउ पडु कुणइ सयं, ता नयवत्ता वि ईहं नद्धा ॥२१॥

जभो—

प्रमाणानि प्रमाणस्यै रक्षणायानि यत्नतः ।
विषीदन्ति प्रमाणानि, प्रमाणस्यैर्विसंशुद्धैः ॥२२॥
अवमन्निओ चि संयो" नि, नाउ सूरी पदभमिय कुणई ।
जइ उम्मूछे न इमं, ता गच्छे पच्चणीयणई ॥२३॥

यदागम —

जो पवयणपढिणीप, संते विरियम्मि नो निवारिज्जा ।
सो पारंचियपत्तो, परिमइ अणंतसंसारं ॥२४॥

५ सरणि ° P । ५ ° धंपतो P । ६ ° इभि(मि)आओ देओ P । ७ ° ओ वाई S । ८ S भादों 'पिरो'
पद नास्ति । ९ ° ओ जइ अन्नयपरे परे वि, इति पाठ PS भादर्थयो । १० इय न ° P । ११ ° ओ उ, जा ° P ।

तम्मा सद् सामत्ये, आणामट्टम्मि नो खल्ल उवेहा ।
अणुक्खलेहियरोहिय, अणुसट्ठी होइ फायब्बा ॥२५॥

तथा—

देव-गृह-संपन्नज्जे, चुम्भिज्जा चक्रवट्टिसिद्धं पि ।
कुविओ मुणी महप्पा, पुत्तायल्लदीइ संपन्नो ॥२६॥
एव च करंतेणं, अन्वुच्चिची कय्यो य तित्थम्मि ।
जइ वि सरीरावाओ, वह वि आराहओ सो च ॥२७॥

तथा ध—

जइ निवइगइमिल्लो, ओरोहा चाएसंचरो विसओ ।
पवरा पुरी सुवेसो, जणो तओ किं परमिओ मे ॥२८॥
इय छरिम्मि तिगाइसु, गहिल्ल व्व पयंपिरे जणं दट्ठं ।
नियनिवइनिंदिरं तो, मंतीहि वि इय निवो भणिओ ॥२९॥
देव ! न जुत्तमिणं, जं नरो अवनं मुणीणं कुणमाणो ।
पावइ दुइदंदोलिं, सह देसाईहिं जं भणियं ॥३०॥

यथा—

देवतामतिमामहे, साधूनां च विनाशने ।
देशभङ्गं विजानीयाद्, दुर्मिसदमराशिवैः ॥३१॥

अथ य—

अवमन्निआ उ हाणिं, दिंति रीसी रोइयव्वयं हसिया ।
अक्कोसिया उ वह-यंधणाइ तइ ताडिया मरणं ॥३२॥
सिक्खवइ रे ! सपियंरि ति, निवुत्ते जाइ सूरी सगक्खं ।
राया साइणुसाही, भन्द जहिं साहिणो सेसा ॥३३॥

अह—

पेसहए य जुरीए, ससिरम्मि य आगइम्मि पट्टुछेहे ।
मंताइरंजियं साहिमेगमइभीअमाइ शुरू ॥३४॥
जामो हिंदुगदेसं, तेइइ पणनइसाहिणो सेसे ।
भइ ! सुकयाइहेऊ, अपयं रवित्तज्ज जं भणियं ॥३५॥
जीवन् भद्राप्यवाप्नोति, जीवन् पुण्यं करोति च ।
मृतस्य देहनाशः स्याद्, धर्माद्युपरमस्तथा ॥३६॥
उत्तरिय स्सिंधुमइ ते, इत्तु सुट्ठासु पावसम्मि विया ।
सुत्था कणगी कयइइदाणओ च(वा)ब्बिया सरए ॥३७॥

तो सह स्टाहाइनिवेहिं, तेहिं मालवयसंधिरणमग्नो ।
नासिय लज्जेणिगओ, संरुद्धो गइहिल्लनिवो ॥३८॥
कसिणद्धमीइ तेणद्धमेण अहं सुमरिआगयं विज्जं ।
रामहिरुवंं सुन्ने, कुट्टेऽटालयद्विय ददुं ॥३९॥
ओसारिपसपलबले, दुकोसमट्टसयसइलहुवेही ।
भणिया गुरणा चाणेदिमीइ मरहं सुहमकयसरं ॥४०॥
सुन्ने वि नत्थि अन्नहं, जमिमीइ सरं सुणेइ जोऽरिबले ।
तिरिओ नरो स हरियं, पइइ वमतो सुहे रहिरं ॥४१॥
तेहिं तदा पढिहया, नीइदुगं काउ दवलचनिवे ।
विज्जा गयाऽहं तेहिं उ, निग्गाहिओ गइहिल्लनिवो ॥४२॥
जपपासे सुरिठिओ, सऽवतिपहु आसि सेवगा सेसा ।
अन्ने भणति गुरणो, भाणिज्जा सेविया तेहिं ॥४३॥
जं भणिओ निवपुरओ, स गओ तेहिं सहं सुरिणो अ सगो ।
सगकूल आगपत्ति य, संसुं त्ति तो आसि तव्वंसो ॥४४॥
पुण संजमम्मि मइणिं, टविठं पन्डित्ताणओ सूरी ।
निपगच्छजुओ विहरइ, महीड उज्जअविहारेण ॥४५॥
कालयसुरिचरितं, तित्थुअयकारि चिचमिइ जुत्त ।
जइ जाया पज्जुसवणा, चउयीइ भणामि तइ अहुणा ॥४६॥

(२)

चलमित्त-भाणुमित्ता, आसि अवंतीइ राय-जुवराया ।
विंति परे भरुअच्छे, कालयसूरी वि तत्थ गओ ॥४७॥
दिवलइ भाणुसिरिसुअं, चलभाणुं सो तथा अपुच्छाप ।
सभइणिमुअ निवचलमित्त भाणुमित्ताण भाणिज्जं ॥४८॥
तइ इणइ धम्मखिसिरिसुचरररिदियं पुरोहिगगवरं ।
शुरुमत्तिपरो कवडेण, तो निव भणइ स पउट्टो ॥४९॥
देव ! इमे जइपुज्जा, भमति जहिं तत्थ गच्छिरम्मि जणे ।
शुरुपयअकमणकया, होइ अबन्ना हरियहेऊ ॥५०॥

उक्त च—

यत्र देवर्षिपूजादेः, क्रियतेऽतिक्रमः पवचित् ।
तथेत् संसहते राजा, घोरं तत्र मयं भवेत् ॥५१॥

अवि य—

दैवय-साङ्गविणासाञ्चन्नञ्चमाणां जत्य कीरति ।
विणसइ धुवं स देसो, दुभिबलदमरासिवाईहिं ॥५२॥
तो संकिया पुरे ते", कारंति अणेसणं गुरुगमत्थं ।
तं नाउ गओ सूरी, बहुपरिवारं चि पइडाणे ॥५३॥

(३)

संपज्जुयसंलिवाहणनिवरुयमहिमो तदिं चिमइ इत्तो ।
पज्जोसवणासमए, भणियं रन्ना जहा भयवं ! ॥५४॥
इह पंचमीइ न कुणइ, इंदमइं मह विणा जणो जं तो ।
छट्टीइ पच्च कीरउ, मह जिणनमणाइ होइ जओ ॥५५॥
आह गुरु निव ! न घइइ, इय जेषुत्तं पुराइ अल्लहंतो ।
ठाइज्ज खखमूळे, न य तं रयणिं अइकमिज्जा ॥५६॥

कि च—

पज्जुसवइ वीरजिणो, गणहर तस्सीसयेरनिगांया ।
अम्हायरियाई जह, सवीसमासे तहम्हे वि ॥५७॥

यदाममः—

तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भगवं महावीर वासाणं सवीसइराए मासे वइकते वासावासं पज्जोसवेइ, तहा णं गणहरा वि । जहा णं गणहरा तहा णं गणहरसीसा वि । जहा णं गहरसीसा तहा णं अन्ह गुरुणो वि । जहा णं अन्ह गुरुणो तहा णं अहे वि वासावासं पज्जोसवेमो, नो तं रयणिमइकमिज्जति ॥ सतथ स्थितमेतत्—

अवि चळइ मेरुच्छा, सूरो वा उग्गमिज्ज अवराए ।
न य पंचमीइ रयणिं, पज्जोसवणा अइक्कमइ ॥५८॥
ता होउ चउत्थीए, निवभणिए सूरिराह घइइ इयं ।
जं सुत्तमंतरा वि य, कप्पइ पज्जोसवेउ ति ॥५९॥

तत्थेवं—

आसादपुन्निमाए, ससखिसामग्गि होउ पज्जुसणा ।
तचो सावणपंचमिमाइसु असिवाइकारणओ ॥६०॥

यदामम —

इत्य उ पणमं पणमं, कारणिअं जा सवीसई मासो ।
सुद्धदसमीठिआण च, आसादीपुन्निंभोसरणं ॥६१॥

‘इत्थि’ ति जासादपुन्निमाए, वासावासपाउमं चित्तं, आगमठिआणं कारणान्येवम्—

असिबे ओमोअरिए रायइट्टे भए अ मेळन्ने ।
वासाखिचालंभे, बुद्धिअभावाइ अद्दाणे ॥६२॥

इत्थ पुण इमा विही—

इत्थ ल अभिग्गहिय, वीसइराइं सवीसईं भासो ।

तेण परमभिग्गहियं, गिहिनायं कत्तिओ जाव ॥६३॥

‘इत्थ’ ति आसादपुग्निमाइसु पञ्जोसविप वि, अणभिग्गहियं ति जान वीस पेँनासं या दिणा न गया, ताव गिहत्थ्याणं पुच्छंताण ‘इत्थ टियोसु’ ति नियमो न वत्तन्वो ॥

तो हरिसिपण रत्ता, भणिया अंतैउरी पडिवयाए ।

दाउ म्हुणीणुत्तरपारणत्थमन्नाइ पारेह ॥६४॥

तो समणपूअणछणो, पवत्तिओ तत्थ तह चउत्थीए ।

पञ्जोसवणा संवेण, मन्निया जुगपहाणकया ॥६५॥

यतो भणितमपक्खिमश्रुतकेवल्लिना श्रीभद्रबाहुत्त्वामिना द्वितीयाङ्गनिर्युक्तौ—

अविलंबिउण कज्जे, जं किंचि समायरं ति गीयत्था ।

धावावराह बहुगुण, सन्वेसिं तं पमारणं ति ॥६६॥

वपवहारोऽप्येवम्—

आयरणा वि हु आणा, अविरुद्धा वेव होइ आण ति ।

इहेरा तित्ययरासायण ति तल्लक्खणं चेयं ॥६७॥

असवेण समावन्नं, जं कत्थइ केणई असावज्जं ।

न निवारियमच्चेहिं, बहुमणुमयमेवमायरिअं ॥६८॥

(४)

कइआ इ अवंतीए, बुड्ढो फालयगुरु भणइ सीसे ।

किरियाइसु पमार्यं, मा वच्चा । कुणह भवहेउं ॥६९॥

यदागम —

चउदसपुन्वी-आहारगाइ मणनाणि-वीपरागा य ।

हुंति पमापपरवसा, तपणंतरमेव चउगईआ ॥७०॥

न तं चोरा विल्लपत्ति, न तं अग्गी विणासए ।

न तं जुए वि हारिज्जा, जं घम्मम्मि पमत्तओ ॥७१॥

इय जावणेगदा सारिया वि गळिगइइ च्व ते कइवि ।

नो उज्जमंवि सिटिला, विणयाइसु चितइ शुरू तो ॥७२॥

छदेण गभो छदेण, आगओ चिहइ अ छंदेण ।

छंदे अवट्टमाणो, सीसो छंदेण मुत्तन्वो ॥७३॥

इप चित्तिप तह नाउं, उवपारं तेसि कइय लेँरयस्त ।

चोइत्ता पेसिज्ज ति, निग्गओ सत्ति रत्तीए ॥७४॥

निपसीससीसासागरचंदसमीवे सुवन्नभूमीप ।
 पत्तो तत्तो हरी, दूरीक्यमोहतिमिरोहो ॥७५॥
 'अन्मुद्विज्ज अपुब्बं द्दट्ठं' इय वपणओ अ येहं चि ।
 तेणण्णन्धु(धु)द्विय पुट्ठो, कुओ चि अज्जो ! भणइ दूरा ॥७६॥
 वक्खवाणंते पुट्ठो, दिद्दा मह गुरु चि भणइ ददं ।
 तद्द वक्खवाणं मे केरिसं ति भणिए भणइ छदं ॥७७॥
 अतिहि चि ठविअ सो, पुच्छ किं पि विसमं ति सायरेणुत्तो ।
 जंपइ अणिचयं मे, साहसु तो सायरो भणइ ॥७८॥
 पच्चूससिद्धसायं, विणस्सिरच्चाइ विरसनिप्फत्ते ।
 का सारया सरीरे, कुण(करे ?)इ धम्म सया सारं ॥७९॥
 गुरराइ नत्थि धम्मो, पमाणव्विसओ चि खरविसाणं व ।
 पच्चक्खाइ अगिज्जो, जं सो तो तग्गहेणालं ॥८०॥
 अइयुद्धो को वि" नरो, पिपामहसंभु चि सायरो धणियं ।
 विन्हपरसायरो गन्वसायरो सायरं भणइ ॥८१॥
 जइ नत्थि कइ धम्मो, जइ धम्मो कइव नत्थि अइ धम्मो ।
 अन्धुवगमा परेसिं, नणु सज्जं अम्ह सिद्धंते ॥८२॥
 पत्तवत्ता तद्द धम्मा, धम्मा चि सुहायुहाइफलदाणा ।
 ता मृत्तुमहम्मं आयरेण धम्मं चिय करेइ ॥८३॥
 इय ते तत्तवियारेण, नित्ति खणमिव दिणे सुणेइ इओ ।
 ते वि गुरुमदद्दु पप, तसयं पुच्छंति सुत्तमणा ॥८४॥
 स भणइ मे किं न सुआ, सुइमालिय-कूलवालयाण गई ।
 आयवणाइ पराण वि, अमुहा गुरुआणरहियाणं ॥८५॥

अवि य—

सिआ हु सीसेण गिरिं पि भिंदे, सिआ हु सीहो कुविओ न भक्खे ।
 सिआ न भिंदिज्ज व सत्तिअग्गं, नयावि मुक्खो गुरुहीलणाए ॥८६॥
 सनिबंधे दीणमुद्दे, भणइ चि गुरु गया पसीसंते ।
 तो चळिया ते भणिरा, मग्गे कालपगुरु जंति ॥८७॥
 अज्जो इवि गुरगुरु, सागरपुट्ठु चि कहइ मे वि सुअं ।
 अइ ते पत्ता लहु सागरुद्विया विति कत्थ गुरु ? ॥८८॥
 जा भणइ सो सतंको, न विणा अज्जं इहागओ को वि ।
 ताव वदि महीपत्ता, नमिआ सहरिसमिमेहिं गुरु ॥८९॥
 तद्द सागरो वि खमइ चि, जंपिदो नमइ पुण पुणो सुगुरुं ।
 तो गुरया अणुसिद्धा, सव्वे वट्ठंति ते सम्मं ॥९०॥

भरपुद्गरणारित्ते, बालुअपत्यम्मि किं पि न मुणंति ।
मणितो सागरचंदो, गुरुणा बुत्तो कथाइ इमं ॥९१॥
बच्च ! सुहम्माउ सुअं, सिज्जंतं आगपं इय ममं जा ।
ता तुइ गुरू तओ, तंतो जुज्जइ नेव नाणमओ ॥९२॥

अणियं च—

मा बहइ कोइ गव्वं, इत्य जए पंडिओ अहं ति जओ ।
आसवन्नुमयाओ, तरतमजोगेण मइविमवा ॥९३॥

(५)

भिक्षुवागएसु साहुसु, कथाइ सूरी दिएण सइवेण ।
पुटो पयहेइ फुहं, इय तिनपठिए निगोअनिए ॥९४॥
अन्ववहारी(१) इयरे(२), दुहा निगोआ तहा इमा सुहुमा ।
इयरे वायर सुहुमा, गोळेसु ठिआ अणंतनिआ ॥९५॥

यदागम—

गोला य असंखिज्जा, अस्संखनिगोअ गोलओ मणिओ ।
इक्किम्मि निगोए, अणंतजीवा मुणेयळा ॥९६॥
तणु(२) तणुचयं(२) मिरुवा(२), घर(१) पुर(२) नरतम(३) निगोअ(१) गोल(२) जिआ(३) ।
विनि वि तुळोगाहणसुहुमा अंगुळअसंखं से ॥९७॥
इय सोउ विन्दिओ सो, पुण भणइ विसेसनाणमुणणत्थं ।
जुहो मि होइ जइ पडु !, थोवाउ गहेमि तोऽणसणं ॥९८॥
अयरदुगमाउ नावं, गुरराहुन्नयसुवं हरि ति भवं ।
सहरिसमह थुणइ हरी, जयसु चिरं इह तुमं भयवं ! ॥९९॥
को वि निगोए भरहे वि, मुणइ इय मे जमज्जपुट्टेणं ।
सीमंपर पहुंणुंत्तं, तमणप्पसमो वि अप्पसमो ॥१००॥

अन्यथाशुक्लम्—

सीमंपरभणणाओ, निगोयवहणेण रविखयज्जो व्व ।
कालयमूरी वि ददं, सविन्दिहयं वंदिओ हरिणा ॥१०१॥
विहद जा इति मुणी, भंणिओ गुरुणा हरी नमिय जंतो ।
अज्जतो वसदिशुहं, काउ गओ मुणि निवाणभया ॥१०२॥
अइ कइइ गुरू आगयसुणीण तं वसदिदारपज्जंतं ।
तो पत्तचरित्तपिरत्तनइजुओ विहरइ मदीए ॥१०३॥

इय सञ्चत्य अमोहा, स्त्रीमंधरसामिवन्नियगुणोहा ।
 कालयगुरू तमोहा, दिव गया इणियजणमोहा ॥१०४॥
 कप्प निसीह-कहावलिपपियणुसारेण इय महाइसया ।
 कालयमूरिपवपा, यद्धा वि सयं सुणतु मुणी ॥१०५॥

इति श्रीधर्मधोपमूरिकृता श्रीकालिङ्गमूरिकथा समाप्ता ॥

॥ शुभ भवतु लेखनपाठकृतयो ॥

श्लाघार्थे प्रथमश्लोके —

पद्मयी यस्य विभोरज्ञेपत्रो, विष्णोरिव व्याप जगत्त्रयीमिमाम् ।
 सद्भूतवस्तुस्विदिदेशकं सत्वा, श्रीचर्द्धमानः शिवतातिरस्तु ॥१॥

गुणमणिलसदन्विलम्बिलम्बिनीनिधान,

गणधरगणमुरुर्यः शिव्यलक्ष्मणानम् ।

शम दमकृतरद्गो गौतमः श्रीगणेश,

विसश(निश)लयतु शिवश्रीसगम श्वापत वः ॥२॥

विद्वन्मनःकमलमोमलचक्रबाठे,

या खेलति प्रतिकूल क्लि हसिकेव ।

ता शारदा सकलशास्त्रिसमुद्रसान्द्र-

पारमदा मणमता वरदां च वन्दे ॥३॥

भूधू(धु)ल्लव्यमतिष्ठे श्रितसुजननःकृतोऽनतपापापहारे,

मेह्णच्छाखाविशेषे विपुलपरिलसन्सर्वपर्वभिषामे ।

ऊकेशाऽऽहानवरो समजनि मुकुती व्यक्तमुक्तायमान,

श्रीमान् धीनाऽपिधान सुगुणगणनिधिर्नायरु श्राद्धपुर्यः ॥४॥

तस्याङ्गजोऽजनि जगत्त्रयजातकीर्ति-

भौजाऽभिष' सुकृतसंततिमूर्त्तमूर्त्ति' ।

तस्यापि याचन्कदम्बेन्दुचवित्त-

लक्ष्मश्च लक्ष इति पुन उदारचित्तः ॥५॥

तस्याङ्गजयोपटनामधेय', समस्तलोकाद्भुतभागत्रेयः ।

पन्थोऽभवन् खीमसिरिश्च मुरूया, तारुश्च पाल्हरिति चास्य विसः ॥६॥

तासा क्रमेण गुणगौरवशालिनोऽभी.

पुनास्त्रयः समभवन् गुरुकीर्त्तिभाजः ।

गाङ्गाऽऽहयोऽथ मयम मयितो द्वितीयः

श्रीकामदेव इति चाथ च कामदेवः ॥७॥

गाङ्गाऽऽरुयस्य जननी जज्ञे, गुणश्रीरिति नामतः ।

कर्पूराईरिति लयाता, कामदेवस्य बलभा ॥८॥

गाङ्गाऽऽल्यस्य बभूव भूरिविभवः संवेशराजाऽऽह्वयः,
 पूर्वः पुत्रवरः प्रसिद्धमहिमा नाभूस्तथा चापरः ।
 राजा संघपतिर्वसन् सुरगिरौ भूपालमान्यो व्यधा-
 ज्ञानापुण्यपरम्परा हरतराः श्रीसंघभक्तपादिकाः ॥९॥
 श्रीशत्रुञ्जय-रैवतसितिवर श्रीअर्जुन-श्रीपुर-
 श्रीजिराउलि-कुल्यपाकप्रसूतश्रीतीर्थयात्रा मुदा ।
 कालेऽप्रापि कळी कराळललिते चक्रे स संघाधिपो,
 वर्षन्नर्थिजने घनायन इव द्रव्याणि पानीयवद् ॥१०॥
 एवं विधैस्तैवि(र्वि)विघोत्सवजैः,
 श्रीशासनं जैनमिदं स संघपः ।
 उद्योतयामास तथा यथा स्फुर-
 रकरमसारैर्गगनाङ्गणं रविः ॥११॥

इतथ—

ऊकेशाऽऽहे विशदजननेऽजायत श्राद्धपुर्वो,
 धन्यो मान्यो निखिलविदुषां जैत्रसिंहो घनीशः ।
 श्रेयः श्रीमास्तदनु च जयात् सिंहनामा मभावा-
 दासीद् दासीकृत खलकुलस्तस्य पुत्रः पवित्रः ॥१२॥
 तस्यापि पुत्रो धितनैनप्रमो, लक्ष्मीवराऽऽरव्योऽभवद्भुतश्रीः ।
 अमुष्य पत्नी च समस्ति नाम्ना, रूपी मनोहारिगुणाम्बुहृषी ॥१३॥
 हरराज-देवराजौ, स्त्रीमरानस्तथाऽपरः ।
 इति त्रयस्तपोः पुत्राः, पवित्राः पुण्यतोऽभवन् ॥१४॥
 हरराजस्य जायाऽऽस्ति, नाम्ना हांसलदेरिति ।
 चन्द्रोऽञ्जलकलाशीला, धर्मकर्मसु धर्मठा ॥१५॥
 नाम्ना नरपतिः पूर्वः, पुण्यपालो द्वितीयकः ।
 तृतीयो चीरपालाऽऽरव्यस्तुर्यः सहस्रराजरुः ॥१६॥
 पञ्चमो द्धरराजथ, पञ्चेति वनपास्तयोः ।
 आसते भूरिभाग्याऽऽद्या, देमाईर्द्विदिता तथा ॥१७॥ पुनम् ॥
 राजाऽभिषस्याजनि संघपस्य,
 सधर्मिणी धर्मपरायणेपम् ।
 यथैव लक्ष्मीः पुरपोचमस्य,
 हरेः शचीवाय हरस्य गौरी ॥१८॥

सारङ्गः प्रथमोऽर्पिना सुरतरुपरुयो द्वितीयस्तया-
 वार्योदार्यरमानिरस्तघनद श्रीरत्नसिंहाऽभिधः ।
 शार्तीपीक-सुरीयकौ च सहदे-श्रीनूकदेवाऽऽह्यौ,
 चत्वारश्चतुरा जयन्ति तनया एते तयोर्विश्रुताः ॥१९॥
 तील्हाईः पल्हाई रयणाईनामका च लीलाई ।
 सन्त्येताश्च चतस्रः, पुत्र्यः पात्र गुणश्रेणेः ॥२०॥
 संवेशो नूनराजो जगति विजयते कामदेवस्य पुत्रः,
 सर्वत्रामात्रसर्पन्तिजविमलयशःपूर्णविश्वत्रयीकः ।
 पुत्री पात्र गुणाना जयति च क्षत्रज्ञः शम्भुशीर्पस्थगङ्गा,
 रङ्गसुक्लचरद्रसपितकरीऽञ्जल्पतुल्पस्वशीला ॥२१॥
 नूनाऽऽहसयाधिपतेः समस्ति, मिया जयश्रीरिति धर्मनिष्ठा ।
 आस्ते महादेव इति मसिन्धः, सुतस्त्वयोर्भूरि रमासमृद्धः ॥२२॥
 पुत्रीद्वय च कन्हाईः, सोनाईरिति चापरा ।
 महादेवाङ्गनः साधुरश्वधीरः सुधीवरः ॥२३॥ युग्म् ॥
 एतावता निजकुडुम्बयुतेन तेन, नूनाऽऽहसत्रपतिना वसताऽम्भराद्रौ ।
 श्रीअन्वत्सिमुत्सतीर्थविचित्रयात्रा, मुरव्याः] कृता विविचिपुण्यपरम्परास्ताः ॥२४॥

इतश्च—

श्रीमदक्षिणदेशसप्तसहितो नूनाऽऽह्यः सद्यपः,
 श्रीशत्रुञ्जय रैवता-ऽर्जुदगिरिश्रीतीर्थयात्राचिकीः ।
 माचालीन्यदत्ता महेन मतिमान् श्रीसुर्नरात्रा मति,
 श्रीमन्चासनकानन मतिपद दानाम्बुभिः सिञ्चयन् ॥२५॥
 यात्रामा यस्य नात्वोत्तरलत्तरचलद्वाजिराजिमभूत्-
 मोत्सर्पदृष्टनाशमकरस्यभरोद्भूतधूलीकलापे ।
 व्याप्ताऽऽकान्नाऽवकाशे स्यगितरुचिरवीं रात्रिकल्पा दिवासीद्,
 रात्रिश्चासीद् दिवेव मसरति परितो दीपिकाना मकाशे ॥२६॥
 दिङ्मातङ्गास्तुरङ्गखवनपरिचलद् भूभरोद्भग्नशीर्षाः,
 शेपे क्ष्मापीठमार सकलमपि ददुः सोऽपि वृर्माधिराजे ।
 तद्भाराद् भङ्गुराऽङ्गः स च पुनरभवद् (द्) कुण्ठितस्वाङ्ग इत्थ,
 यत्र श्रीतीर्थयात्रा मति चलति समेऽमी विमुक्ताऽधिकाराः ॥२७॥
 यात्रासणे यस्य रजोभिरुद्घुतैर्लभेऽन्वयो निर्जरसिन्धुपङ्कजैः ।
 श्रीतीर्थिरुस्नाप्रजलप्रवाहैः, समुच्छलन्तिः स्थलवारिजैश्च ॥२८॥

तत्र च—

स्फूर्गद्गुर्जरमण्डलाधिभुरत्राणेन सन्मानितः,
 श्रीयात्राफरमाणदानविधिना चीरपदनैस्त्वदा ।
 भव्याद्यैश्च तदीयशास्त्रिभिरपि श्रीतीर्थयात्रा असौ
 जीरापल्लिमृत्वा व्यधाप्यत पुरो भूत्वा महामीतितः ॥२९॥
 दुष्टेऽस्मिन्नपि दुष्यमाहसमये श्रीतीर्थयात्रा इति,
 द्रव्योत्सर्जनविस्तेरण महताऽनेनाऽऽद्रात् कूर्वता ।
 क्षमापालाऽऽत्र कुमारपालनृपति श्रीचस्तुपालादयः,
 सर्वेऽपि स्मृतिगोचर विरचिताधिदैशरित्रैः स्वकैः ॥३०॥
 विधाय यात्राः सरुला अवाऽर्घं, श्रीपत्तनाऽऽडानपुरे समागात् ।
 धीशासनं जैनमिदं प्रभावयत्, प्रभूतलक्ष्मीव्यपतोऽर्पिणां व्रजे ॥३१॥
 तत्राप चन्द्रगणपुष्करसुरकल्पाः,
 धीसोमसुन्दरसुखभररा गणेशाः ।
 संवेश्वरेण विनवा विद्विता च शुक्ती,
 भोदीपना जिनमतस्य महोत्सवैर्घैः ॥३२॥
 श्रीस्तम्भतीर्थ-पुरपत्तनतीर्थसार्थ-
 कर्णावतीप्रमुखभूरिपुरेऽनेन ।
 सद्यः समश्च सक्लं मुनिमण्डल च,
 स्फूर्गद्दुकूलवसनैः परिधाप्यते स्म ॥३३॥

इतश्च—

संयाषीशो राजमल्लस्य पत्नी, देमाईः सा तीर्थयात्रामुत्वानि ।
 कृवाणा श्रीपुण्यकृत्यानि नाना, तेने हृद्योद्यपनादीनि तत्र ॥३४॥
 श्रीदानशीलप्रमुखानसद्व्ययान्, गुणोन्करांश्चन्द्ररुलोऽञ्जवलास्तान् ।
 फः कोविदः श्लाघयितुं समर्थस्त्वस्याश्च सयाधिपराजपत्याः ॥३५॥

तथाहि—

निरीक्ष्य शीलं विमल यदीय, स्वठः शशाङ्कः क्लिष्ट विद्यमानः ।
 एकैरुयाऽर्घं कलयामहीयते, दिने दिने तामप्रकर्तुमसमः ॥३६॥
 भीसप्रभक्ति-गुरु पुस्तकलेखनाऽऽदि-
 श्रीतीर्थसार्थकरणप्रमुखानि हर्षाद् ।
 पुण्यानि या प्रतिदिनं कुरते स्वकीय-
 द्रव्यव्ययाद् बहुविधान्यपि याऽपराणि ॥३७॥
 श्रीपौषधाऽव्ययकमुख्यधर्म्यकर्माणि कर्माष्टकभेदानि ।
 धर्माप्तोद्भाविस्तत्तथा तु, तुर्यान्तनीतिं मवरममोदात् ॥३८॥

क्षेत्रेषु सप्तस्वपि भव्यभावाद् (तु), स्वद्रव्यवीजं विपुलं मुदेति ।
 या वापयामाम परत्रलोके, संख्याऽतिगश्रीभरद्भिहेतोः ॥३९॥
 तत्रैवाऽयो पत्तने श्रीगुरूणां, तेषां भव्यमार्पितस्वरूणाम् ।
 देमाईः सा आचिकवर्गमुख्याऽश्रीपीदु (तु) हर्पाद् देशनावाणिमित्यम् ॥४०॥

तथाहि—

न ते नरा दुर्गतिमाप्नुवन्ति, न मूकतां नैव जडस्वभावम् ।
 न चान्यतां बुद्धिविहीनतां च, ये छेखयन्तीह जिनस्य चावयम् ॥४१॥
 छेखयन्ति नरा धन्या ये जिनाऽऽगमपुस्तकम् ।
 ते सर्ववाह्यमयं ज्ञात्वा, सिद्धिं यान्ति न संशयः ॥४२॥
 पठति पाठयते पठतामसी, वसन-भोजन-पुस्तक वस्तुभिः ।
 मतिदिनं कुरुते य उपग्रहं, स इह सर्वविदेव भवेन्नरः ॥४३॥
 विशेषतः श्रीजिनघोरमापितं, श्रीकल्पसिद्धान्तमष्टं सङ्गृह्यतः ।
 ये छेखयन्तीह भवन्ति ते ध्रुवं, महोदयाऽऽनन्दरमानिरन्तरम् ॥४४॥
 निश्चम्य तेषामिति देशनागिरं, चिरं किरन्तीमुद्रय महैनसाम् ।
 विशेषतः पुस्तकछेखनादिके, श्रीधर्मकृत्येऽजनि सा परायणा ॥४५॥

श्रीस्तम्भतीर्थनगरे मवरे ततश्च,

श्रीकण्ठनेत्रे-मुनि-निर्भूमिते च वर्षे (१४७३) ।

श्रेयःश्रिये बहुतरङ्गविणव्ययेन,

श्रीकल्पपुस्तकमिमं समलीलित्वत् सा ॥४६॥

यावद् विभक्तिं धरणीं शिरसा फणीन्द्रो,

यावच्च चन्द्रतरणी उदितोऽत्र विश्वे ।

तावद् विश्वारदवरैरतिवाच्यमानः,

श्रीकल्पपुस्तकवरो जपतादिहैषः ॥४७॥

ल्लितः सोमसिंहेन, देईपाकेन चिन्तितः ।

आकल्पं नन्दतादेव श्रीकल्पः समस्तस्विकः ॥४८॥

इति श्रीकल्पप्रशरित समाप्ता ॥

[६]

अज्ञातसूरिविरचितं

कालिकाचार्यकथानकम् ॥

[लेखनसंघत् १४९०]

—१४९०—

अथि [३६] जंबुद्वीवे, भारद्वाजसम्मि मगहवित्तयम्मि ।
नामेण धरावासं, नयरं अमरावईसरिसं ॥१॥
सीद्धुं च्च वयरसीहो, वेरिमहाकरिघटाण दुण्पेच्छो ।
तं पाळइ नरनाहो, देवीं सुरसुंदरीं वस्स ॥२॥
विसयसुहमशुहवंताण, ताण एगो सुओं समुण्णो ।
अहं अम्मियसिद्धिजोओ, सुहाज्जुराहाण संबंओ ॥३॥
फाळो नामेण सुओ, तेसिं बालत्तओ विं समुणेहिं ।
सियपक्खससहरो इव, कळाविसेसेहिं वित्थरिओ ॥४॥
वयणस्स पंकरं कुवलपाइणो लोपणार्णं उवमाए ।
जुज्जीसु जीए कहमवि, समुदायसिरी पुणोज्जुवमा ॥५॥
निं बहुणा अमरीए(ओ), विलेयिउं जीइ रेहए रूवं ।
सा नामेण गुणेहिं य, सरस्सई आसिं से वहिणी ॥६॥
अहं अन्नया कयाई, इमार सामंत-मंतिपरियरिओ ।
नयरसमीजुज्जाणे, संपत्तो रायवाडीए ॥७॥
तत्थ नवमेइगज्जियगंभीरो देसणासुणी निमुओ ।
उकंठिओ सिहंइ च्च, तक्खणं सोउमाइत्तो ॥८॥
एगेण मंतिपुत्तेण, पभणिओ देव ! समणसंपवई ।
विज्जइ सुरी वस्सेस, सुहपरो देसणासहो ॥९॥
जुज्जइ सुम्हाण वि, एयपायमूलम्मि धम्मसव्वस्सं ।
आयन्निउं इमारो वि, तक्खणं तत्थ संपत्तो ॥१०॥
'वंदामि मत्थाएणं', पभणिता नाइदूरमासत्ते ।
उवविट्ठो धम्मरुहं, सुणेइ पावग्गिजळुट्ठिं ॥११॥
वरकणगं व परिकित्थय, पहुल्लट्ठगुणं कसाइचउमुद्धं ।
धम्मं सिवसुहकरणं, गिण्हइ दोगच्चदुहदलणं ॥१२॥

सत्य—

विसयाइ-रसायण-मंगलत्थ-विणिए पयाहिणावत्ते ।
शुद्ध-अदग्ग-अजुच्चे, कसाइचउमुद्धणपणुणा ॥१३॥

इय मोहविसं घायइ, निव्वुइकरणा रसायणं धम्मो ।
 गंगलमसिबोपसमा, विणीउ गुरु-लहुअचिताए ॥१४॥
 जियअणुकूल पयाहिण, तिमोडिमुद्धो गुरु अहज्जो व ।
 कुमयगिणा चिरेण वि, नियफलदाणा तह अकुच्चो ॥१५॥
 अविस्स-सुकरिय-उंतरसुद्धि-ददचाइकरणा धम्मो ।
 सुय सील तव-दयाई, कस छेयण-ताव ताहणया ॥१६॥

अहवा—

पावट्टाणनिसेहो, ज्ञाणाइविहीय धम्म-रुसवट्टो ।
 बाहिरणुट्टाणेण व, सुद्धिअवाहाइ से छेओ ॥१७॥
 जीवाइभाववाओ, वंघाइपसाहओ इहं तावो ।
 धम्मदडचं दुहआवईसु इह धम्मताडणया ॥१८॥
 बाला गदंति धम्मं, अवियारिय साउ मोअगं पित्र जे ।
 तपंति वणगगाहि व्व, ते तओ सोउमिय कुमरो ॥१९॥
 वेरागभावियमणो, पडिसुद्धो तस्स सूरिणो पासे ।
 पडिवन्तो जइधम्मं, वज्जिय सव्वं पि सावज्जं ॥२०॥
 सो गदियदुविहसिक्खो, घारेउ दुद्धरं पि वपमारं ।
 समपम्मि वट्टमाणं, अहिज्जिओ आगमं सयलं ॥२१॥
 संपस्साणुन्नाए, गुरुणा सो ठाविओ गणहरत्ते ।
 मवियारविंदभाणु, जहाविहिं विहरइ महीए ॥२२॥
 देविंदनमियचलणो, जुगप्पहाणो कमेण संवुत्तो ।
 पंचसपणं साहूण, परिखुदो सयउसंघवई ॥२३॥
 तस्सेस लहुयमइणी, सरस्सई वन्नागा वि जइधम्मं ।
 पडिवन्ना संजाया, पवत्तिणी तस्स गळ्ळम्मि ॥२४॥
 सो कुमयकरडिसीहो, पुरीमवंती कयाइ संपत्तो ।
 तन्मइणी वि सरस्सइ, [तत्येव ?] सुसाहुणीसरिया ॥२५॥
 उन्नपरसामिणा गदभिल्लरत्ता अहज्जया दिट्ठा ।
 अह सक्खिल्लिचित्तोहएण सो चितए एउं ॥२६॥
 भइ इंत ! इमा वि वयं, करेइ परिचिचरइसुहा बाला ।
 तो विहलपुरियारो, फह अज्ज वि वम्महो जियइ ? ॥२७॥
 इथाइ चितपंतो, मणयानलदइइगुरुविषेयदुमो ।
 पेणुं हवेण अंतैउरम्मि तं साहुणिं तिवइ ॥२८॥
 पोकरइ ददं च इमा, नयणंसुपवाइसित्तपरणिपत्ता ।
 विरवइ य हा सरोयर !, हा पवयणनाह ! सुणिसीह ! ॥२९॥

सिरिकालगसुरि ! निवाहमेण एएण मज्झ हीरंतं ।
 वरणपणं परिरक्खइ, न तुम भुत्तुण मह सरणं ॥३०॥
 अह कालगसुरी वि हु, नाऊणं कह वि वइयरं एयं ।
 गंतुं नरिंदपासे, पभणइ त कोमलगिराहिं ॥३१॥
 तारयगणाण चंदो, इंदो जह सुरगणाण नरनाह ! ।
 तह लोपाण पमाणं, तं चिय ता कह इमं बुणमि ? ॥३२॥
 इमरो य अकज्जविओ, नियच्चियव्वो पमाणपुरिसेहिं ।
 जह ते वि कुणंति इमे, ता जाय सच्चमेयं पि ॥३३॥
 जत्थ राया सयं चोरो, भंडिओ य पुरोहिओ ।
 वर्णं भजह नापरया !, जापं सरणओ भयं ॥३४॥
 अन्नाण वि परजुवईण, राय ! संगो दुडावहो चेव ।
 जो लिंमिणीण संगो, सो पुण गरुयं महापावं ॥३५॥
 बहुनरवरधूयासंगमे वि जह निव ! गओ न परिओसें ।
 नरवइणो य रिसीणं, धम्मं वइदति न मुसंति ॥३६॥

यत —

नरेश्वरभुजच्छायामाश्रित्याश्रमिणः सुखम् ।
 निर्भया स्वानि कार्याणि, कुर्वन्त्येते निरन्तरम् ॥३७॥
 जेण निवरचिखायाइं, सुव्वंति तत्रोवणाइ सव्वाइं ।
 ता चिंतिऊणं एमाइ, सुंघ सयमेव मइ वहिणि ॥३८॥
 इचाइ जुत्तिजुत्त, सूरीहिं नराहिवो पभणिओ वि ।
 संजायविवज्जासो, जा न मुयइ साहुणिं कह वि ॥३९॥
 तो मेलिऊण भणिओ. संघेण इमो वि जा अवन्नाए ।
 दिट्ठो नराहिवेण, तओ य कोव गओ सूरी ॥४०॥

यत —

जे संघपच्चणीया, पवणउववापगा नरा जे य ।
 संनमएवपायपरा, एदुविकवाकारिणो जे य ॥४१॥
 तेसिं वचामि गइं, जइ एय गइमिञ्जनिवरुखं ।
 एम्मूलेमि न पवणो व्व, वद्धमूलं पि पुहवीए ॥४२॥
 जो पवणपडिणीए, संते विरियम्मि नो निवारिज्जा ।
 सो पारचियपतो, परिभमइ अणंवसंसार ॥४३॥
 एम्हा सइ सामत्थे, आणाभट्टम्मि नो खल्ल एवेहा ।
 अणुक्खेहियरोहि य, अणुसही होइ कायव्वा ॥४४॥

देव गुरुसंपकजे, शुद्धिजा चक्रवर्तिसिद्धं पि ।
 कुर्विओ मुणी महष्पा, पुलापलद्धी य मंपन्नो ॥४५॥
 एवं च करितेणं, अच्युच्छिती क्याऽ तित्यम्मि ।
 जइ वि सरीराबाओ, तह वि ह आराहओ सो वि ॥४६॥
 इय काऊण पइं, ततो चितइ महापलो एस ।
 गहभिविज्जाइ निवो, वा घेतव्चो उवाएण ॥४७॥

एवं च विपूरय तत. कैतवेन कृतोन्मत्तकृपेभो नगगमच्ये इदमसंबद्धं प्रलयन् परिभ्राम्यति—यदि गर्दभिल्लो राजा ततः
 किमतः परम् १, यदि वा रन्ध्रमन्त पुरं ततः किमत परम् १, यदि वा विपयो रम्यस्ततः किमतः परम् १, यदि वा
 मुनिविद्या पुरी ततः किमत. परम् १, यदि वा जनः सुवेपस्ततः किमत परम् १, यदि वा करोमि भिषाटनं ततः किमतः
 परम् १, यदि वा शय्यगृहे स्वप्नं करोमि ततः किमत. परम् १ ।

इय एवमाइ उम्मत्तवेद्वियं तस्स मूरिणो दट्ठं ।
 मणइ सदुक्खं सव्वं, सवाल्लुहुद्दावळं नयरं ॥४८॥
 आसन्ननिवाओ नूण, एस राया मुणीण वयभंगं ।
 जं कुयइ इमस्स य, शुणिवयस्म रयणजलनिदिणो ॥४९॥
 उम्मत्तयाए हेऊ, जाओ सो चेव निग्घिणो पावो ।
 न गणइ मुणिवयणं पि, वइ वि अइसंकिलिद्धमणो ॥५०॥
 इअ जणअवन्नवायं, उम्मत्तं जाणिऊण सूरिं च ।
 सामंत-मत्तिवग्गो, भणइ पइत्तेण नरनाइं ॥५१॥
 देव ! विरुद्धं एयं पि, ताव जं ल्लिगिणीए परिभोगो ।
 जं पुण सूरि अवमाणिओ तए होइ उम्मत्तो ॥५२॥
 किं इत्थियं पि न सुयं, नरो अवन्नं मृणोण हुणमाणो ।
 पावइ दुहदंदोळिं, सह देसाइं जं मणियं ॥५३॥

यत —

देवतामतिमामहे, साधूनां च विनाशने ।
 देवभद्रं विजानीयाद्, दुर्भिक्षदमराशिवै ॥५४॥
 अवमन्निया उ हाणिं, दिंति रिंसी रोडयव्वयं हसिया ।
 अक्कोसिया उ वइ-वंपणाइं तह ताडिया मरणं ॥५५॥
 एयं तु विरुद्धपर, तहेव अवधीरणं बहुजणस्स ।
 ता एत्थियम्मि वि गए, मुंच इमं साहुणि जम्हा ॥५६॥
 वज्जइ अकित्तिपट्ठो तुम्हाणं देव ! सयल्लनयरम्मि ।
 दीसंति एत्थ कज्जे, इह-परमवआवइंओ य ॥५७॥
 इय सोऊणं राया, इविओ निग्घत्यए इमे सव्वे ॥
 मोहग्गाहाभिमूओ, न गिणेइ दियं पि उवइं ॥५८॥

ता पट्टु कालपसूरी, भोक्तृण गणं अबक्तवेशधरो ।
सगकूलं संपत्तो, तद्विग्नादविहियसुपयत्तो ॥५९॥
तस्य रायाहिराया, भन्नइ साहाणुसाहिसहेण ।
जे मंडलिया ते जण, भन्नती साहिणो सव्वे ॥६०॥
अह सो कालयसूरी, ठिओ य एगस्स साहिणो पासे ।
विज्जाइसइगुणेणं, शुह ति तेणावि पडिवन्नो ॥६१॥
साहाणुसाहिकोवाइरेगचिण्हे अहन्नया पत्ते ।
छन्नवईअंकसोद्विपअसिन्नेणुजुए अलंकारे ॥६२॥
ते मरणभीरुणो सयलसाहिणो सूरिवयणओ तत्तो ।
उत्तरिजं सिंधुनई, हिंदुयदेसम्मि संपत्ता ॥६३॥

यत्—

जीवनं भद्राण्यवाप्नोति, जीवनं पुण्यं करोति च ।
मृतस्य देहनाशः स्याद्, धर्माद् व्युपरमस्तथा ॥६४॥
तओ सुखद्वारविषय, विया य निज्जिणित्तु तस्सम्मि(स्सिन्नं) ।
सूरिपयकमलसेवापरायणा विगयभयसंका ॥६५॥
जुण्णपयोगसंजणियरुणगसवलीकया य ते गुरुणा ।
सरपसमए महीसा, मालवदेसोवरिं चलिया ॥६६॥
निज्जिणिय लालविसयं, कमेण पत्ता अबंतिदेसम्मि ।
तुरयसुखरक्खयरयपूरपूरियाऽसेसनहमग्गा ॥६७॥
परचण्ण स देसं, भज्जंतं मुणिय गइभिच्छो वि ।
चवरंगवल्समेओ, जुद्धरुए निग्गहोऽमिमुहं ॥६८॥
पक्खरियविकखत्तुक्खारएडियमयमत्तगयचडाइं ते ।
संनद्धरहभडाइं, [भिट्टाईं?] दोन्नि वि चलाइं ॥६९॥
निसियकरवालनारायविकखसिरपोरणिहिं पहरंति ।
अन्नोन्नं नियपहुविजयकंविणो सुहडसंदोहा ॥७०॥
निहणियहप-गय सुहडं, मुज्जुण्णिपरहवरं खणेणं च ।
अह गइभिच्छसेन्नं, तत्थ कयं साहिसेन्नेणं ॥७१॥
तो गइभिच्छराया, नासित्ता विसइ जाव नियनयरं ।
साहिसेन्नेहिं विहिओ, समंतओ तस्स ता रोहो ॥७२॥
अह अट्टमीए दिवसे, मुन्नं सालं नीएवि सूरीहिं ।
नायं जइस सुमरइ, अज्ज महागइभिं विज्जं ॥७३॥
सेद्धजुए सयलनिवे, कोसहुगंते ठवेवि गइ सयं ।
वण्णंते सूरी सबवेहिअट्टोत्तरसएण ॥७४॥

अट्टालयद्वियाए, एयाए रासभीइ जो सहं ।
 सुणिही भरिही स फुडं, इय पहुणा पभणिया ते उ+ ॥७५॥
 विज्जासत्तीए पडिइयाए साहीहिं भजिउं सालं ।
 वंघिचा सूरिपूरो, विवत्तो सो गदभिह्निचो ॥७६॥
 मुच-पुरीसे मोचुं, पलाईवं सा गया महाविज्जा ।
 तो भणयं सूरिहिं, एहहमिचं बलमिमस्स ॥७७॥
 इय तं पि विणिग्गाहियं(उ), तो वीसत्या करेह नियरुज्जं ।
 अह तेहिं पुरी भग्गा, राया वि हु वंघिवं गहो ॥७८॥
 तो भणिओ सूरिहिं, रे पाव ! हृदेण तीए समणीए ।
 जं जुकोऽसि अलज्जिर !, इह-परमचदुक्खनिरविवखो ॥७९॥
 तित्थपराण वि पुज्जो, अणज्ज ! आसाइओ य जं संयो ।
 तस्सावराइतरुणो, पत्तो कुमुमोग्गमो तुमए ॥८०॥
 ज पुण अणंतभवसायरम्मि भमिहिसि अणेयदुहमीमे ।
 तं भुज्जिहिसि फल पि हु, ता अज्ज वि गिण्ह जिण्णदिक्खं ॥८१॥
 पावई किं पि नित्थरसि, जेण इच्चाइ जाव करुणाए ।
 पभणइ सूरि द्मिज्जए निचो ताव अहियपरं ॥८२॥
 तो सूरि पभणइ तर्षं, सभुवज्जिण्णरयदुमहमयदुक्खा ।
 तुम्हारिसा वि को मोक्खभायणं सक्कइ विहेउं ? ॥८३॥
 जीवदयामूलो चिय, धम्मो अग्घाण तेण न हओ सि ।
 इचाइ बहुं निम्भत्थिरुण मोताविओ एसो ॥८४॥
 सगपत्थिवेहिं विमयाओ ताडिओ ममइ तो इमं दीणो ।
 संसार च अणत्त, भसिही तक्कम्मदोसेण ॥८५॥
 अह जस्स साहिणो पदममेव सूरि ठिओ पुरवरम्मि ।
 सो उज्जेणीराया, जाओ सेसा उ सामता ॥८६॥
 आलोइय पडिउंता, भग्गिनी सूरिहिं संजमे ठविया ।
 आलोयणया सुद्धा, फणयसिक्काय व्व अग्गीओ ॥८७॥
 सूरि वि हु नियपगणं, पुणो वि समलंकरेइ सुद्धप्पा ।
 उज्जेणिपुरीए ठिओ, अचिज्जंतो नरिदेहिं ॥८८॥
 इय पयदियनियसत्ती, भइणीकज्जम्मि अचउरियचरिओ ।
 तित्थपभावगरेह, संपत्तो षालयमुणिदो ॥८९॥

(२)

अह अन्नया य पत्ता, अत्यच्छे सूरिणो द्विया तत्थ ।
 बट्ठमित्त भाणुमिचा, रायाणो जत्थ भइणिमुया ॥९०॥

असहंतो गुरुमहिम्, हीन्ड उवरोहिओ तहि धम्मं ।
 सुरिणा सुविहिविदिओ, निरुत्तरो हेउजुत्तीहिं ॥९१॥
 तो सो मच्छरियमणो, कवडेण गुरुण कुणइ बहुभक्ति ।
 रायाणं पइ जंपइ, धम्ममिसेणं धुव पापं ॥९२॥
 जेण इमे जम्मि पहे, भमंति नयरे महामुणी तम्मि ।
 गच्छंताणं गुरुपयअङ्कमो होइ जं निचं ॥९३॥
 कइमिन्दिं गुरुसमुहं, भन्नइ जं जाइ इय निवेणुत्ते ।
 मणइ इमो तह काहं, जहा गमिस्संति सयमेव ॥९४॥
 निम्पविया सयलपुरे, अणेसणा तेण भत्तपाणस्स ।
 तो संक्खिलेसटाणं, नाउं नाणेण तं गुरुणा ॥९५॥

(३)

सिरिबीरनाहचरियं, विविता वरिसयालमञ्जे वि ।
 पुइइठ्ठजणम्मि पुरे, संपत्ता नियमणसमेया ॥९६॥
 उत्थ सिरिसाल्लाहणरत्ता कीरंतपूयसक्कारा ।
 भविपन्नकुमुयचंदा, चिट्ठंती कालयमुणिग्गिदा ॥९७॥
 पज्जोसमणासमए, विन्नत्ता रायणा गुरु एवं ।
 मइवइजुण्हपंचमिदिणम्मि जायइ इहिंदमहो ॥९८॥
 अम्हेहिं तहिं भयवं (इंदो ?), [अणु] गंतव्वंतो न होइ निणपूया ।
 छट्ठीइ पज्जुसवणं, करेठ ता करिय सुपसायं ॥९९॥
 मणइ गुरु जइ उग्गाइ, सुरो अवराइ चलइ अयरगिरी ।
 तह वि न पंचमिरयणिं, पज्जोसवणा अङ्कमइ ॥१००॥
 ता कुणइ चउत्थीए, निवजुत्तं मन्नियं इम गुरुणा ।
 जेणागमे वि भणियं, आरेण -वि पज्जुसवियल्वं ॥१०१॥
 तो कुणइ चउत्थीए, राया सद्धिं गुरुहिं संवेण ।
 चेइपपरिवाडी-धम्मसवण-आवस्तपाईणं(णि) ॥१०२॥
 एवं सिरिसाल्लाहणउवरोहाओ कपं चउत्थीए ।
 पज्जुसवणं कालयमुणीसरेहिं [बहुगुणेहिं ?] ॥१०३॥
 संवेण मन्नियं तं, तेणज्ज वि कीरए तहा चेव ।
 चउमासगाणि तथो, किज्जंति चउदसिठ्ठीए ॥१०४॥

(४)

कइया वि तस्स पटुणो, सीसा दुच्चिणयत्तप्परा जाया ।
 गुरुपटिणीया सच्छंदचारिणो भंदभग्गा ते ॥१०५॥

जह जह चोपइ गुरु, पमाइणो मूळ-उत्तरगुणोमु ।
 तह तह किरियाभट्टा, धारंति अप्तितियं मणसा ॥१०६॥
 सामेण भणइ एवं, भो देवाणुप्पिया ! चयह तुब्भे ।
 संसारवड्डिक्कंदं, पमायमेय जओ भणिय ॥१०७॥
 चउदसपुब्बी-मणनाणिणो [य] उवसंत-रीणमोहा य ।
 हुंति पमायपरवसा, तयगंतरमेव चउगइया ॥१०८॥
 पट्ठिबोहिया वि एवं, गुरुण आणं करंति न कयावि ।
 नाणोवओगओ तो, जुत्ती बोहस्स विज्जाया ॥१०९॥
 सिज्जापरस्स सिद्धस्स, सूरिणा व समत्थमक्खायं ।
 निग्गच्छियासि [य ?] तुभं, एए एवं ममम्मि गए ॥११०॥
 सागरचदापरिओ, स[सीस ?]सीसो जहिं वहिं अहयं ।
 गब्जामि एवमायक्खिक्कण रयणीइ सेसम्मि ॥१११॥
 एगागि चिय सूरी, निग्गंतूणं जहट्टियं ठाणं ।
 संपत्तो ताव वहिं, सो सूरि देसणं कुणइ ॥११२॥
 आवच्चदुवाळसणेण, वंदिओ उदरेण सहेणं ।
 उवविट्ठो निमुणइ चम्मदेसणं नियसीसस्स ॥११३॥
 अह उट्ठियाय सावयसहाइ सूरिहिं मुणिवरो पुट्ठो ।
 कत्तो सि आगओ [भो ?], तेषुत्तं दूरदेसाओ ॥११४॥
 भिक्खापोरसिसमए, साहूहिं निमंतिओ गणी एत्तो ।
 सूरिहिं समं वत्ता, परप्परं काउमाडत्तो ॥११५॥
 पुट्ठो सगव्वमेव, वहापवंचंनरे समूरीहिं ।
 गणिवर ! महगुरुगुणो, कया वि तइ देसणा निमुया ? ॥११६॥
 आमं वि तेण वुत्ते, अहं पि किं तारसी करेमि नवा ? ।
 तो मणइ इमो तुब्भे, फुडवियड देसणं कुणइ ॥११७॥
 एवं दो विन्नि दिणा, सिद्धंवरस्ससारजुत्तीओ ।
 अन्नोच्चं आपुच्छंताणं, खणमिद अइक्कत्ता ॥११८॥
 इत्तो य उग्गाए भाणुमंडळे वि गयनिदवावारा ।
 वसहीए ते मुणिणो, कालयसूरिं न पेच्छंति ॥११९॥
 खणमित्तं चित्तेउं, परोप्परं ते मुहं नियच्छंति ।
 मुन्नमणा तेषुत्ता, सिज्जापरसावएणेवं ॥१२०॥
 भो ! भो ! तुम्हाण गुरु, कहिं गओ तं वयं न याणापो ।
 पभणंति कइयु तं चेव, जत्य पत्तो गुरु अहं ॥१२१॥

एवं पमाङ्गो भे, गुरुं पि कृत्य वि गयं न याणेह ।
 किमहं जाणामि गिही, चिद्दामि सए गिहे सषयं ॥१२२॥
 पुणरवि खिन्नमणा ते, भणंति मा कृष्य बोहिया तुमए ।
 इच्छामो अणुकर्त्ति, एवं न पमाङ्गो होस्सं ॥१२३॥
 अक्खल्लु गुरुबुत्तंते, जइ एवं एत्तियं वियाणामि ।
 सागरचंदायरिओ, जत्थत्थ गया गुरू तत्य ॥१२४॥
 अह ते तर्हि पि पत्ता, पुच्छंति किमित्थ कालममुणिंदा ।
 संपत्ता सागरचंदसरिणो वित्ति जो इण्हि ॥१२५॥
 एको बुहद्ववस्सी, समागओ किं तु कायचित्ताए ।
 संपत्तो अहुण धिय, ते वित्ति स एव अन्ह गुरू ॥१२६॥
 आगच्छंतं दइदं, सम्मूहममुद्विया म्पणी सन्वे ।
 सागरचंदो वि तहा, लज्जो णपनयणमुहकमळो ॥१२७॥
 सागरचंदेण जुया, खामित्ति गुरू पुणो पुणो साह ।
 अक्खाओ बुत्तंते, सागरचंदस्स मूरीहिं ॥१२८॥
 सो तत्य नाणगव्वं, कृणमाओ वालुयाए नाएणं ।
 वच्छ ! सुयनाणहाणी, एवं'..... ॥१२९॥
 !
पडिबोहिमाणीओ ॥१३०॥

(५)

एतो निगोपजीवे, भारहवासम्मि को वि किं मुणइ ? ।
 ता भणइ जिणो अज्ज वि, वक्खवाणइ कालगायरिओ ॥१३१॥
 अह विण्णवेसधारी, सको भिक्खवागयाण साहणं ।
 वंदिय सूरिं पुच्छइ, किंरूवे इह पडु ! निगोए ॥१३२॥
 गोल्ला य असंखिज्जा, असंखनिगोय गोल्लओ भणिओ ।
 इक्केरम्मि निगोए, अणंतजीवा मुणोयन्त्रा ॥१३३॥
 अत्थि अणंता जीवा, जेहिं न एतो तसत्तपरिणामो ।
 एप्पज्जंति चरंति य, पुणो वि तत्थेव तत्थेव ॥१३४॥

यत—

समगं ऊससंति, समगं नीससंति, समगं उण्णजंति, समगं आहारंति, समगं नोहरंति, किं बहुणा !
 विषयेदनामुच्छित्तपुरुष इव तिष्ठन्ति, न वेयेति आपाणे, न मुणंति परं, न मुणंति सदं, न याणंति कयं,
 [नायगच्छंति वा !] कयं, न चरंति, न फंदंति ।

ङह सीमंधरपहुणा, कहिया तह सूरिणा वि किं बहुणा ।
 ता नाणपरिवत्थं, पुच्छइ सक्को नियं आउं ॥१३५॥
 कित्तयमित्तं अज्ज वि, उवडतो जा पलोयए सूरी ।
 दो सागरोवमे ता, किंचूणे आउसेसं ति ॥१३६॥
 तस्ती(तो सो?)समुत्तमि(मे?)उं, दाहिणत्थेण जंपियं गुरुणा ।
 वज्जहरो होसी तुमं, तो पच्चक्खो हरी होइ ॥१३७॥
 विन्नवइ जोडियक्को, सीमंधरसामिणा विजयपहुणा ।
 तुम्ह पसंसा विहिपा, तेणाहं आगमो नाह ! ॥१३८॥
 मह पणिवाओ सामिय ! पुणो पुणो होउ तुज्ज पायाणं ।
 विप्फुरइ जस्स नाणं, एवंविहइसमाए वि ॥१३९॥
 निरयसए वि हु काळे, जिणसासणउन्नइकया जेण ।
 पयढेउं नियसत्तिं, तस्स नमो तुज्ज मुणिनाह ! ॥१४०॥
 एवं पुणिज्जण पहुं, पुरंदरो सो गओ नियं ठाणं ।
 गुरुणो वि नरवईहिं, महिज्जमाणा महीवीढे ॥१४१॥
 मिच्छत्ततमदिणेसा, चिरं विरोहिं तु भव्वरुमलवणं ।
 कालयसूरिमुणिदा, अणसणविहिणा दिवं पत्ता ॥१४२॥
 इय कालिगसूरिमुणीसराण संखेवओ इमं चरियं ।
 वित्थरओ चिन्नेयं, गुरुपकूहाणं पुणो पर्यं ॥१४३॥
 इहिं कालगसूरिठावियदिणे काज्जण सक्खामणं,
 अन्ननुन्नं गुरु-सीस-दंपय-पिया-माया-तणुजाइणा ।
 बंधुहिं भयणीहिं मित्त-सयण-स्तस्सू-वहईं समं,
 ता संवच्छरसच्चपावत्वमणं कायव्वभावस्सयं ॥१४४॥

इति श्रीबुधप्रधानकालिकाचार्यद्वयानकं समाप्तम् ॥

सं० १४९० वर्षे वैशाख शुद्धि २ ॥

[७]

अज्ञातसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

॥ ॐ नमः कालिकाचार्यपादेभ्यः ॥

उत्तुङ्गभद्रसाल, सोमणसपवित्रभूमिवरभाग ।
अत्यि इह भरहस्वित्ते, मेख्व गुर धरावास ॥१॥
अत्यित्य चदरसीहो, नाम निरो वदरिचिसरकरितीहो ।
सुरसुदरिसमख्वा, मज्जा सुरसुदरी तस्त ॥२॥
ताण कालयकुमरो, नाम सुओ शुवणविस्सुओ आस्ति ।
सो वाहवाहिआलीइ, निग्गओ अन्नया वइया ॥३॥
तत्तो अ पडिनियत्तो, चूअवणे सज्जज्जहराराव ।
सोउ किमिण ति कोउगवसओ अह तत्थ स पविट्ठो ॥४॥
ता निअइ गुणायरिअ, सुणिगणपरिवारिअं ससहर ७ ।
नमिउवविट्ठो गुरुणा, तो धम्मकहेवमारद्धा ॥५॥

यथा—

यथा चतुर्भिः फनकं परीक्ष्यते, निघर्षणच्छेदन वाप तादृशैः ।
तथैव धर्मो विदुषा परीक्ष्यते, श्रुतेन श्रीठेन तपोदपाशुणैः ॥६॥

किञ्च—

भो भव्याः ! काकटालप्रपतनतुलया रत्नदृष्टान्ततो वा,
मानुष्यक्षेत्रजातिप्रभृति कथमपि प्रापि दुष्प्रापमेतम् ।
धर्मः कर्मप्रमाथी श्रुतचतुरशुद्धैष लेभे भवद्भिः,
तत् किं नाद्यापि सगस्तनत कुगविकृन्धिर्वि !]वांरं प्रमादम् ॥७॥
इअ सुणिउ सवेग, पतो कुमरो भणेइ इय गुरुणो ।
सुञ्जिअ अम्मापियरो, तुज्ज सपीवे पवज्जिस्स ॥८॥
तो कहमवि मोआविअ, जणणीअणयाइअ सयणवग्ग ।
बहुरापपुत्तसहिओ, पव्वज्जइ सज्ज पव्वज्ज ॥९॥
अइ गहिपदुविहसिक्खतो, गीयत्थसिरोमणी अ जा जाओ ।
ता गुरुणा निययपप, ठविओ गच्छाहिवत्तेण ॥१०॥

पंचसयसाहुसहिओ, भविए बोहेंतओ कमेणेतो ।
 पचो उज्जेणिपुरि, तत्य ठिओ बाहिरज्जाणे ॥११॥
 अहमइमिगाइ तचो, गुरुणो नमिउं समागओ लोओ ।
 अमयकिराए गिराए, इअ जिणधम्मं कहइ सूरी ॥१२॥
 जह जीवा बज्जंती, मुचंती जह य संकिल्हिसंति ।
 जह दुक्खाणं अंतं, करेति केई अपडिउद्धा ॥१३॥
 इय मुणिअ जणो इरिसाउ, गुरगुणे समहिअं पसंसंतो ।
 पचो नियनियठणं, इअ एवं जंति दिवसाइं ॥१४॥
 अह तत्य साहुणीओ, पचा भविपव्वयानिओणेण ।
 तासिं मज्जे एगा, फालगसूरीण लहुभगिणी ॥१५॥
 निअरूवरेहभंजिअजयनारीरूववत्तिअभिमाणो ।
 उवसमसिरि च्च मुत्ती, साहुणिकिरिआरुल्लवजुआ ॥१६॥
 मुत्तिं(त्त ?)तरपरिवन्न व्व, सरसईं सरसइं च्चि नामेण ।
 अन्नदिणम्मि विआरावणीइ व्हि निग्गया संती ॥१७॥
 उज्जेणिसामिणा गइभिल्लराएण सा तहिं दिट्ठा ।
 दुव्वारमारसरपसरविट्ठुरिअंगेण तेण तओ ॥१८॥
 हा मुगुरु ! हा सहोअर !, हा पव्वयणनाह ! फालयमुग्गिद ! ।
 चरणधणं हीरंतं, मइ रक्ख अणज्जनरवइणो(णा) ॥१९॥
 इचाइ विलवमाणिं, अणिच्छमाणिं वल्लायमोडीप ।
 तं अंतैउरउवरिं, उप्पाढावइ निअनरेहिं ॥२०॥
 तं नाउं सूरिहिं, भणिओ मा इणमु इ[य] महाराय ! ।
 जं रायरविखआइं, तवोववणाणीइ हुंति सया ॥२१॥

उक्तं च—

नरेश्वरद्वन्द्वनच्छायामाश्रित्याश्रमिणः सुखम् ।
 निर्भया धर्मकर्मणि, कुर्वते स्वान्यनन्तरम् ॥२२॥

किञ्च—

प्रमाणानि प्रमाणस्थै रक्षणीयानि यत्नतः ।
 निपीदन्ति प्रमाणानि, प्रमाणस्थैर्विश(सं)स्पुलैः ॥२३॥
 ता मृच्च राय ! पर्यं, तवस्तिणि मा करेसु अन्नायं ।
 तइ अन्नायपव्वत्ते, को अन्नो नायवं दोही ? ॥२४॥
 इय भणिओ चि नरिंदो, पडिवज्जइ जाव किचि नो ताइे ।
 चउविइसिरि संवेणं, भणाविओ कालिगज्जेहिं ॥२५॥

संपो वि जाच तेणं, न भन्निओ फहवि ताव घूरीहिं ।
 कोववसमुवगएहिं, कया पइन्ना इमा घोरा ॥२६॥
 जे संघपघणीया, पवथणउन्भामगा नरा जे अ ।
 संजमुवगघायकरा, सदुविवखाकारिणो जे अ ॥२७॥
 ताण गइं नामि इमं, जइ उम्मुछेमि गहमिल्लनिवं(भिह्लं नो ?) ।
 रज्जाउ भट्टमेरं, भणियं एअं जओ सपए ॥२८॥
 तम्हा सद सामत्ये, आणाभट्टम्मि नो खलु उवेहा ।
 अणुक्खेहिअरोहि अ, अणुसट्ठी होइ दायव्वा ॥२९॥
 साहूण चेइआण प, पडिणीअं तह अवन्नवायं च ।
 जिणपवय[ण]स्स अहिअं, सब्वत्यामेण वारेइ ॥३०॥
 एवं करिअ पइन्नं, चिंतइ घूरी जहेस भूवाळो ।
 वलिओ उ गहभीए विज्जाए ता उवाएण ॥३१॥
 उम्मुछेअव्वो ति अ, चिंतिअ कयरुवडं गहिल्ल ? नेवत्थो ।
 तिअ-चउक-चच्चराइसु, पलवंतो हिंइए एवं ॥३२॥

यदि गर्दमिल्लो राजा तत किमतः परम्^१, यदि वा रम्यमन्त पुर तत किमतः परम्^२, विपयो यदि वा रम्यस्तत किमतः परम्^३, यदि वा मुनिविधा पुरी तत किमतः परम्^४, यदि वा जन सुवेप तत किमत परम्^५; यदि वा शून्यगृहे स्वप्नं करोमि तत किमत परम्^६ ॥

इअ विलवंतं सूरिं दट्टु जणो भणइ इकपुकारं ।
 अहइ ! न लुत्तं विहिअं, रत्ता जं भगिणिकल्लम्मि ॥३३॥
 मुत्तूण निअयगच्छं, हिंइइ उम्मत्तओ नयरिमज्जे ।
 सयल्लण्णरयणजलही, अहइ अहो ! कालगापरिओ ॥३४॥
 असमंजसमिय मुण्डं, भणिओ मंतीहिं तो इमं चेव ।
 मुअसु तवस्सिणिमेअं, अवन्नवाओ जओ गरुओ ॥३५॥
 रिच मुणीण अणत्थं, जो मोहविमोहिओ नरो कुणइ ।
 सोऽणत्थजळसमुदे, अप्पाणं खिवइ धुवमेअं ॥३६॥
 तं सोउ मंतिवयणं, रोसाण्णवयणल्लोयणो राया ।
 पभणइ रे ! रे ! एवं, गंतुं सिक्खवह नियपिउणो ॥३७॥
 तं सोउं मुण्डिका, जाया मंती इमं रिए काउं ।
 इंत निसिज्जइ केणं, जळही सीमं विल्लंथतो ॥३८॥
 तं कत्तो वि हु घूरी, नाउं नयरीउ निग्गओ कम्मसो ।
 गच्छंतो संपचो, सगइळं नाम वरूळं ॥३९॥

तत्प्रेग साहिपासे, ठिओ सामंताइएहिं अखिलतो ।
 तस्सचया उ साहाणुसाहिणो आगओ दूओ ॥४०॥
 बद्धु तदप्पिअळेहं, सो जाओ तक्खणेण कसिणमुदो ।
 गुरु भणइ पहुपसाए वि, जागए सिह तमुच्चिगो ? ॥४१॥
 स भणइ भयवं न पसाओ, सिंनु कोवो जओ[उ?] अम्ह पद्द
 रुसेइ जासु तसु निअनामंकिअ छुरिअ पद्दवद ॥४२॥
 तो एईए अप्पा, हंतव्वो इअ अहं पहुच्चिगो ।
 गुरु भणइ किं तुह घिय, रुदो अन्नस्स कस्सावि ? ॥४३॥
 सो जंपइ मं भोजुं, अन्नाण वि पंचनउइराईणं ।
 जं दीसइ इह अंको, छन्नइमो(वई?) तो गुरु भणइ ॥४४॥
 जइ इअ ता म विणस्सह, ते तेइसु किंनु सयल्लवळजुत्तो ।
 सव्वे वि जेण खेमेण, वच्चिमो हिंदुगं देसं ॥४५॥
 अह सो साहि जुअंजुअदए पेसेइ ताण ते तुरिअं ।
 सव्वे वि जीविअदी, मूरिपयं सरणमळीणा ॥४६॥
 तो तेहिं जुओ सिंधुं, उचरिअ गुरु सुउद्धेसं च ।
 छन्नउइ भाग काऊण, पाउसंते खिवंति(?) लहुं ॥४७॥
 अह गुरु पिच्छिअ सरयं, ते भणइ निरुज्जमा किमज्ज वि भो ! ॥
 ते चिन्निविति सामिअ!, किं कुणिमो संवळविहीणा ॥४८॥
 तो जोगजुन्नवणुं, मित्तं पिक्खेवि इट्टगापारं ।
 कणगीकाउ अप्पइ, ते सम्मं तं विमज्जिता ॥४९॥
 सव्ववळवाहणेणं, उज्जेणिं(णं)तरिअलाडरायाणो ।
 साहिचा संपचा, अवंतविसयस्स सीमेते ॥५०॥
 इअ सुणिअ गइभिद्धो, निअदेसंते गओ रणे भग्गो ।
 बल्लिवं नयरिं पविसिजु, तो ठिओ रोहगमुसज्जो ॥५१॥
 साही वि वेदिअ पुरिं, निच्चं दोअं करंति अन्नदिणे ।
 मुत्ते ददंहुं शुट्टं, गुरुकहणं तो भणइ मूरी ॥५२॥
 साहइ गइमिच्चिज्ज, अज्ज इमो तं कइंदि निअइ तुमे ।
 तं ददंहुं अट्टाळे, एगम्मि कइंति ते गुरुणो ॥५३॥
 गुरु भणइ रासाहि इमा, मंतते काहिईं महासइं ।
 तं सोउ परवलिच्च, जीवं रुहिरं मुदे वमिरं ॥५४॥
 सव्वं भुवि निवदिस्सइ, दुगाउदूरं मुपइ तो ऋत्ति ।
 वाह सेरवेहिमुइहा, अट्टसयं ठाह यइ पासे ॥५५॥

तद्विहिण् भणइ गुरु, जया इअं सदेव सुदकुहरं ।
 विदलइ(लेह) जमगसमंग, तया उ तं सरिहि पुरिज्जा ॥५६॥
 तेहिं वि तदेव विहिण्, पडिहयसत्त ति सा निवस्सुवरि ।
 काउं मुत्तपुरीसे, लत्तं दाउं च शक्ति गया ॥५७॥
 गुरु भणइ छेह संपई, जं एअस्सित्तिअं वलं ता ते ।
 भंजिअ कुट्टं वंधिअ, निवं च सूरीण अर्पिति ॥५८॥
 अह सो भणिओ गुरुणा, रे रे भाविट्ट ! दुट्ट ! निज्जज्ज ! ।
 अणइअज्जसज्जजण !, सज्जमहारज्जपअट्ट ! ॥५९॥
 जमणिच्छंतीए साहुणीए विदंसणं कयं तुमए ।
 न य मधिओ अ संयो, तेणन्हेहिं इमं विदिअं ॥६०॥
 जो मोहमोहिअमई, भजेइ साहुणीविमलसीलं ।
 सो नट्टयोहिलामो, अणंतकालं भवे भमए(ई) ॥६१॥
 किं च इहं चिय जम्मे, जं पत्तो वंधताडणाइदुहं ।
 संघावमाणणापायअस्स कुत्तुमुग्गमो एसा ॥६२॥
 नरय-तिरिक्ख कुमाणुस-कुदेवगइगमणसंभटावडिओ ।
 जणणंतभवे भमिहिसि, तं पुण विरसं फलं होही ॥६३॥
 तह वि कुण निंदणार्इपुण्वि आलोइज्जण पच्छिंतं ।
 दुहअलहि तरसि जेणं, तं सुणिअ स दूमिओ राया ॥६४॥
 तो देसताडिओ सो, दुहेण मरिउं भिसं भवे भमिही ।
 गुरुपञ्जुवासि सारी, राया सेसा उ सामंता ॥६५॥
 कालयसूरीहिं तओ, सा मणिणी संजमे पुणो उविगि ।
 आलोइअपडिक्कंतो, सूरी वि सयं गणं वहइ ॥६६॥

(२)

इओ य—

अरुअच्छि मूरिभाणिज्जा उ चलमित्त-भाणुमित्त ति ।
 ताण ससा भाणुसिरी, तीसे पुतो अ चलभाणू ॥६७॥
 तेहिं मुदा आहूआ, सग पूच्छिअ आगया तहिं गुरुणो ।
 चलभाणुमाइपत्ता, नमिउं गुरु तो वहइ धम्मं ॥६८॥
 पवणपइल्लिरकुवळपदळगमळलवमुच्चंवलं जीअं ।
 तरणतरतरणिक्किरणारणं च तरळं तरुणभावं ॥६९॥
 फरिक्कळइफअचवलं च, संपय संपयं मुणेज्जण ।
 ओ मच्चा ! जिणधम्मो, मा मणयं एहु पमारह ॥७०॥

तं मुण्डिं बलभाणु, बुद्धो सपणे अ कहुवि भोएउं ।
 पव्वइओ तो सव्वो जणो हुओ जइणधम्मरओ ॥७१॥
 तं दट्ठ मच्छराओ, पुरोहिओ गुरुसमवत्तनिवपुरओ ।
 मणइ तईयज्जेहिं, किमे[ए ?]हिंतो [उ] सूरिणा विहिओ ॥७२॥
 नाणाविइजुचीहिं, निरुत्तरो धुचिमाइ सो ताहे ।
 अणुलोमिअवयणेहिं, विप्परिणामइ निवं एवं ॥७३॥
 देव ! इमे गुणनिलया, महामुणी सुर-नरिंदगणमहिआ ।
 तो जम्मि णंति एए, गमणं जुज्जइ न तम्मि पहे ॥७४॥
 तेणुवइइअणेसणउवायओ सूरिणो अपज्जुसिए ।
 निवअकहंता भरहइदेस चळिआ पइद्दणं ॥७५॥

(३)

संघस्त भाणिअं ता, न पज्जुसविअव्वु जा न पत्त वपं ।
 तत्थत्थि परमसइदो, राया सालाइणो नाम ॥७६॥
 सो इतो मुणिअ गुरु, पच्चोगिगओ उ संव[सं]जुचो ।
 दट्ठं च गुरुअहरिसो, एवं थुण्डिं समाइत्तो ॥७७॥
 जय जय मुणिवर ! न[र] वरमत्ययमणिकिरणरंजियसुपाय ! ।
 कळिअलकळिलमलवइलपइलपवत्तालसलिलसम ! ॥७८॥
 जय जय जिणवरपवयणपभाउणामवण ! भुवण विक्रवाय ! ।
 दप्पिइइइपरवाइदमण ! मुणिराय ! जय मुचिरं ॥७९॥
 त्तो गुरु वि सग्गापव्वगदुग्गाममुमग्गसरणिसमं ।
 देइ वरधम्मलामं, आसीवायं नरवरस्त ॥८०॥
 इय मुमहेण पविट्ठा, पुरं गुरु तो ठिआ मुवसहीसु ।
 पज्जोसवणासमये, पत्ते गुरुणो निवो भणइ ॥८१॥
 भयवं ! पज्जोसदिणे, इंदो गम्मो जणाणुवत्तीए ।
 तो वग्गतो चेइअपूपाइसु नो पहुप्पेमो ॥८२॥
 तो काउमइ पसायं, पज्जोसवणं करेइ छट्ठीए ।
 सूरि वि सजजजलइरगहिराए [गिराइ] तो भणइ ॥८३॥
 अवि चळइ मेरचूला, सूरि वा उग्गमेइ अत्राए ।
 न उ पंचमीइ रयाणि, पज्जोमवणा अइक्कमइ ॥८४॥

जओ मणिअमागमे—

जहा णं भयवं महावीरि वासाणं सवीसइराए मासे वदुक्कै वासावासं पज्जोसवेइ । तहा णं गणहरा वि । चहा णं

गणहरा तहा णं गणहर सीसा वि । जहा ण गणहरसीसा तहा णं अम्हगुरुणो वि । जहा णं अम्ह गुरुणो तहा ण अम्हे वि वासावासं पज्जोसवेमो, नो त रयणि अइकामिज्जा ।

भणइ निवो जइ एवं, ता चउथीए करेइ गुरु कहइ ।
इअ होउ नत्थि इत्थं, दोसो जं भणिअमिय मुत्ते ॥८५॥

अरेणावि पज्जोसवियवं ति ।

निवु भणइ मह पसाओ, अंतैउरिआण मज्झ जं नाह ! ।

पारणदिणे मुणीणं, उत्तरपारणमिमं जायं ॥८६॥

ठासिं पि एस अत्थो, रत्ता भणिओ तओ इमा दाणं ।

दिंति मुणीण पमोया, एव लोओ वि सविसेसं ॥८७॥

तप्पमिइं मरइडे, समणप्पूआलओ छणो जाओ ।

पज्जुवसणवसा जाया, चउमासी अवि चउदसीए ॥८८॥

(४)

एवं गुणकलिआण वि, गुरुण कालाणुभावओ जाया ।

सिस्ता दुविणीया तो, अणेगसो चोइआ गुरुणा ॥८९॥

अपनं(अं ?)ते तेसिं, सरुधु सिज्जापरस्स कहिअ गया ।

कणगमहीइ पसिस्सगसागरचंदस्स पासम्मि ॥९०॥

अब्भुट्ठिअं न तेण वि, को वि हु खट्ठिहु ति इअ अवन्नाए ।

‘अप्पुव्वं दट्ठूणं’ इचाइ वि, नेव संभरिअं ॥९१॥

नियवक्त्ताणपससण, इओ अ अविणीअसीसजागरणं ।

गुरुअइसण सिज्जपरकहणं बहु खरेटेउं ॥९२॥

तहिं पट्टवणं फड्गममणं[ताणं ?] च कालगापरिओ ।

एउ जणवाओ सागरचंदो भण खंत ! किं एअं ? ॥९३॥

अम्हेहि वि सुअमेअं, गुरुरइण अह वणेण सपचं ।

फड्गमेग मुणीणं, तमभुट्ठइ सागरायरिओ ॥९४॥

ते भणहिं वपं समणा, आयरिया पुच्चमेव संपचा ।

सो भणइ खट्टिकमेगं, विणा न पत्तो इह को वि ॥९५॥

अह पत्तकालगगुरु, विपारभूमीओ तेहि अब्भुट्ठिआ ।

भणइ पसिस्सो किमिदं, भणंति ते कालगज्ज इमे ॥९६॥

तत्तो सागरचंदो, लज्जंतो उच्चहंतु खेअभरं ।

स्वामेइ गुरुं वट्ठसो, एवं ते सुरिसिस्ता वि ॥९७॥

शुभ भणइ भावदोसो, न तुज्ज किं पमायदोसोऽय ।
 तो अन्नदिणे बालुअपत्यगदिट्ठवओ भणिओ ॥९८॥
 मा वइसु वच्छ ! मळ, अहय पडिओ इह भुवणे ।
 आसवन्नुमपाओ, तरतमजोगेण मइविभवा ॥९९॥

(५)

इअ अच्चेरयचरिओ, कालगमूरी महीइ विहरेइ ।
 सीमपरजिणपासे, इओ निगोए हरी सुणित ॥१००॥
 पुच्छइ भयव भरहे वि, को वि एए जिए विआरेइ ? ।
 पहु भणइ कालगज्जो, जहाऽरिह त विआरेइ ॥१०१॥
 तो हरि वमणरुव, काउमिहागम्म पुच्छइ निगोए ।
 'गोला य असखिज्जा,' इद्याइ शुभ वि साहेइ ॥१०२॥

चिठमोऽणसण ।

भण मइ किच्चिअ आउ तो ॥१०३॥

नि अयरे नि चूणे, तस्स आउ शुभ भणइ ।

व ॥१०४॥

निरइसए वि हु काले नाण विप्फुरइ ।

हाउ तुह नाह ॥१०५॥

जेणुन्नइ तए पवयणस्स, सयस्स कारणे विहिआ ।

॥१०६॥

इय थोज्जण सुरिंदा, सुमरितो सुरि निम्मल्लुणोह ।

आकासे

॥१०७॥

ता कालगमूरी वि हु, जाणित्ता निभयभाउ-परिमाण ।

सलेहण विहेउ [अणसणविहिणा दिव पत्ता] ॥१०८॥

[कालिका]चार्यकथा समाप्ता ॥

[८]

श्रीभावदेवसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

[रचना सन् १३१२]

अत्यत्य भारद् वासे, कमलाकेलिमंदिरं ।
 तिलयं भूपुरंपीप, धारावासं महापुरं ॥१॥
 बृहद्दिं देवदेवाणं, गिहेद्दिं षण्णपद्दि य ।
 देवाणं शुंङ्गाणं च, नयरं जेण निज्जियं ॥२॥
 कुञ्जीणा सुमणोरम्मा, सच्चया दियसंकुला ।
 जत्य मज्जे जणा निच्चं, धार्दिं उज्जाणपायया ॥३॥
 तत्याऽसि वेरिमत्तेमकुंभनिहल्लेणे हरी ।
 वरंत्तो सत्तपं नाम, वेरिसिहो नरेसरो ॥४॥
 जसेण य पयावेणं, पुरियासेण सव्वओ ।
 सया तित्थारिणा जेण, रायहंसा विणिज्जिया ॥५॥
 सुपक्खा रायहंसि च्च, चंदलेई च्च निम्मला ।
 देवी तस्स गुणत्यामं, नामेण सुत्तरसुंदरी ॥६॥
 तीसे कुञ्जीए सुत्तोए, मोत्तियं व महागुणो ।
 संजाओ कालगो नाम, कुमारो कुलमंदणं ॥७॥
 अम्मा पिउमणारणंदो, संपत्तो जोव्वणं नवं ।
 जाओ दक्खो दुहा सत्ये, दुहावयणनिम्मलो ॥८॥
 सुगुणावज्जिया जम्मि, वंभी लच्छी य देवया ।
 सुत्तूण परमं वेरं, अल्लीणा नेह निम्मर ॥९॥
 अन्नया धाहिरज्जाणे, कीन्दाए कुमरो गओ ।
 गंभीरं महुरं सद्दं, सोचा पविसई तर्हि ॥१०॥
 गुणंभरंरुलं सोमं, सुणितारयसोहियं ।
 पासई देसणाजोण्हानिन्नासियत्तं तओ ॥११॥

१ * कालं BD1D3 । २ * न जे * BC । ३ गुणगं * B । ४ * सगो ह * D1 । ५ * वेरं पू * D1 ।
 ६ * वेरि च्च AD2 D3 । ७ C धारदं अद्यमभोकागन्तरमधिहंस्यं श्रीक-सूतियत्तियं पादन्ते, धाराणा पधमिः ताने ।
 स्वभा च धरत्तया, सुक्कं सोऽप्यामदं च तत्तम् ॥ ८ * धरं पु * BD2 । ९ * तमोमं D1 ।

वदिऊणासणासीणो, मुणेइ गुरुभासियं ।
 दाण-सील-तवो भोवंपेपं धम्मं चउच्चिइ ॥१२॥
 नाण-दंसण-चारित्तख्वं च रयणत्तयं ।
 धम्मरंगो पढे सच्छे, चोळरंगो व्व निव्वेलो ॥१३॥^{१०}
 निव्विट्ठो माणसे तस्स, विन्नविचा तओ गुरुं ।
 आपुच्छिउऊण पियरे, कुमारो गिण्हए वयं ॥१४॥
 जलम्मि तेळविट्ठु व्व, तंम्मि नाण विजंभिपं ।
 जोगो चि सपए सिग्घं, गुरुहिं ठविओ मुणी ॥१५॥
 गामाणुगाम मच्चोणं, कुणतो पट्टिवोहणं ।
 बहुसीसपरीवारो, पत्तो उज्जयणिं पुंरिं ॥१६॥
 तत्थ कालगमूरीण, मइणी साहुणीसमं ।
 पत्ता सरस्मई नाम, चारुवारित्तभूसणा ॥१७॥
 अन्नया सा गया वार्हि, दिट्ठा उज्जेपिसामिणा ।
 राइणा गौईभिट्ठेण, रुव्विक्खत्तेण तेण सा ॥१८॥^{११}
 हा सरण्य ! महाभाय !, धम्मरक्खण ! रक्ख मं ।
 विलवती इम तचो, खिचा अंतोउरे बला ॥१९॥
 एवं तत्थागओ मूरी, रायपइसम्मि तवत्तणा ।
 सामेण भणिओ राया, रायरक्खता तवोवणा ॥२०॥
 घूरा जइ तमो हुज्जा, अग्गी वा चंदमड्ढा ।
 सायरा सीमविद्धंसो, तओ छोपत्त का गइ ? ॥२१॥
 राय ! अन्नायल्लेसो वि, विसविट्ठु व्व दारुणो ।
 विसेसेण तवस्सीसु, उमं ता सुंघ साहुणिं ॥२२॥
 सव्वं तव्वपण तम्मि, मेहवुट्ठि व्व ऊसरे ।
 वयग्ये उवयारो व्व, संजायं विहलं जओ ॥२३॥
 कामवाणप्पहारोहिं, हियए जज्जरीक्कए ।
 जल व गलई सव्वसुवददं घुहाण वि ॥२४॥
 मूरिणो वयणा ज च, संवेण भणिओ निवो ।
 त पि तम्मि विसं जापं, सनिवाय व्व सक्कता ॥२५॥^{१२}

१० * वयम्म मेव * D2 । ११ निम्मले D3 । १२ C आदये 'यथा वसुमि क्लक * ॥' इति पाठोऽधिको
 वर्तते । १३ त पि ना ° C D3 । १४ * भाग कु° D1 । १५ एए B । १६ * इदि * B D3 । १७ C
 आदयेऽथदशाकावन्तरमधिकोऽय श्लोक — इत्थं चित्तवतो मन्वानल्लदद्वयविवेकमो । पित्तु हट्ठेण भवेउरम्मि त साहुणिं खिवद ।
 १८ C आदये पथविधत्तियमञ्जोकावन्तरमधिकोऽय श्लोकः पठित्त—जत्थ एया सय चोरो, मंदिओ उ रतोहिओ । वणण य
 नारक्खया, जाओ हट्ठमो अय ॥

तओ रुद्रो दद्रं मूरी, पङ्णं कुब्दै इमं ।
 अङ्निम्यदया अग्नी, चंदगाओ वि उट्टई ॥२६॥^१
 संयस्त पद्यणीया जे, दंसणुंप्पायकारया ।
 गुरुवयायगा जे^२ य, तदुविकवाकरा नरा ॥२७॥
 गइ तेसि पवचामि, गइभिळं निवं जई ।
 उम्पूळैमि न मूळाओ, चंडो व्व पवणो दुयं ॥२८॥
 एवं कयपङ्णो सो, निवं विज्जावल्लुकड ।
 जाणित्तु कपउम्मचवेसो भमइ सच्चओ ॥२९॥
 जइ राया गइभिळो, रम्ममतेउरं जइ ।
 जइ भिकतामि सुन्नोऽहं, तत कि एवामाइयं ? ॥३०॥
 जंपेइ त तहैं दट्टुं, मंति-सामंत-नागरा ।
 बहूं^३ बोहंति रायाणं, ते वि तेणोचमच्चिया ॥३१॥
 वो सिंधुपरकुळम्मि, सगइलं गओ मुणी ।
 तत्य जे हुंति सामंता, ते भणिज्जति साहिणो ॥३२॥
 राया साहाशुसाही उ, अह एगस्त साहिणो ।
 ठिओ पुरम्मि ते (तो ?) विज्जाईहि आवज्जिओ ॥३३॥
 अन्नया साहिसाइस्स, दूओ तत्यागओ तयं ।
 छुरिय च सनामंके, दट्टु दट्टो व्व मोइणा ॥३४॥
 संजाओ झत्ति विन्हाओ, साही पुट्टो य मूरिणा ।
 कहेइ सामिणा अम्ह, खुदाएमो इमो मम ॥३५॥
 पेसिओ तह अन्नैसि, पंचाणवइसाहिणं ।
 मूरी भणइ मा तप्प, सच्च सुत्थं भविस्सई ॥३६॥
 दयं पेसित्तु एगत्य, मेल्लिचा सच्चसाहिणो ।
 वच्च हिंदुगदेसम्मि, तेण सच्चं तहारुपं ॥३७॥
 जावुत्तित्तु सिंधुं, पत्ता सोरट्टमंडले ।
 न्हाव वासागमो जाओ, विया नत्थेव छाइयं ॥३८॥
 रायइसकरुयाणंदे, मुणिउल्लासकरए ।
 बहुसस्ते समे सुद्धोदए सप्पुरिसे इव ॥३९॥
 पत्ते सरयफालम्मि, मुणिणा माल्लव पइ ।
 पेरिया सनन्नाभव, कंहेति अइ पाटई ॥४०॥

१५ C आरुतं ऋषोऽयमधिह वदन्वितितम ऋषिकान्तरम्-देव-गुह-संपन्नजे, विदिता वदन्वितितमं वि । कुर्वितो
 मुनी मइया, पुनाइतदीइ सगओ ॥ २० * सनन्नाव * C । २१ जे उ त * DI । २२ * हा इट्टं B । २३ बोहिंति C
 DI । २४ * वनाणिया C । २५ बहंति CDI ।

स हेमं चुन्नजुत्तीष, तं विभागेण गिण्डिहं ।
 साहिणो चलिया तत्तो, कमा पत्ता य भालवं ॥४१॥
 तौणागमणधूमेण, भुयंगु व्वाँऽऽकुलीरुओ ।
 पुरीमज्जा विलाउ व्व, गद्दभिद्धो विणिग्गओ ॥४२॥
 पत्तो विसयसंधिमि, जत्थ चिट्ठंति साहिणो ।
 कओ उभयपक्खमि, रणतूरमद्दारवो ॥४३॥
 तँओ दोण्हंपि सिन्नाणं, दप्पुद्धरभद्दुग्गटो ।
 जाओ समरसंपद्दो, रउद्दो अमुराण वि ॥४४॥
 सूरस्स म्मगसिन्नस्स, करपसरपिण्णिओ ।
 पविट्ठो स पुरिं राया, जहा गिरिगुहं तमो ॥४५॥
 नपरि वेढिहं तत्तो, ठिया सव्वे वि साहिणो ।
 होयं झुणंति जा म्मुन्न, गढं पासंति अन्नया ॥४६॥
 तो पुच्छंति मुणिं सो वि, कद्देइ जह अट्ठमी ।
 राया अज्ज महाविज्जं, गद्दहिं नाम कत्थ वि ॥४७॥
 साहेइ ता निरुवेह, तेहिं अट्टालप तओ ।
 निरुवतेहिं सा विज्जा, दिट्ठा सिट्ठा य मूरिणो ॥४८॥
 तेपुत्तं गद्दो सद्धं, तं काही कयसाहणा ।
 जं सोचा सव्वसिद्धं पि, होही निचिट्ठचेपणं ॥४९॥
 तो गाउयदुगं तुग्गे^३, ऊसरित्तूण चिट्ठह ।
 सव्वे सव्वं पि गिण्डिता, दुपयं च चउप्पयं ॥५०॥
 सद्देहीण जोहाण, अट्ठुत्तरसयं पुणो ।
 ठवेह मम पासम्मि, तेहिं सव्वं तद्दा कायं ॥५१॥
 अह जाव तिरिक्खरीप, दूरमुग्गादिअं मुहं ।
 तीप अकयसहाप, चेव जोदेहिं ताव तं ॥५२॥
 मूरिसिक्खाइ तूणं च, धत्ति वाणेहिं पूरियं ।
 हयसैत्त ति सा नट्ठा, चिट्ठं काउं निवोवरिं ॥५३॥
 पयम्म इत्थि चैव, बलं ति मुणिअक्खिण ।
 तेहिं मग्गा पुरी चेतो, गद्दभिद्धो य वंधिंउं ॥५४॥
 मूरिणो अण्णिओ तेण, संउत्तो पाव । जो सए ।
 साहुणीसीलविद्धंसक्खवो ^३रोवित्तुं संचिओ ॥५५॥

संघावन्नाए नीरेण, तस्सेसकुमुग्गमो ।
 फलं तु दीहसंसारदुक्खैलवखाणि पाविदी ॥५६॥
 संघावन्नाइ जं पावं, नत्थि तस्सोवमा जए ।
 सायरस्स नहस्सेव, जाणेइ अहवा जिणो ॥५७॥
 योवकालं पि जा सअ, पावतावप्पणासणी ।
 सुहाविंदु व्व तं दिक्खं, गिण्ह अज्ज वि ता तुमं ॥५८॥
 एवं द्वियं पि सो बुवो, अमच्चो दूमिओ ददं ।
 जहा मिट्ठोदए खित्तो, खारनीरस्स पूअरो ॥५९॥
 तओ निद्धाडिओ देसा, दुक्खिओ भमिदी भवं ।
 छिंजैई किं न मूलाओ, रागा वव्वूलपायवो ॥६०॥
 सूरिहिं संजमे अज्जा, अप्पा अट्ठोइउं समे ।
 उविओ जाइ सीयत्तं, जलं उट्ठीकैयं पि जं ॥६१॥
 सूरिस्ताडी निवो तत्थ, जाओ सेसा य राणया ।
 आगया सगकूलाओ, विक्खाया तेण ते सगा ॥६२॥
 जाओ छिंदित्तु तन्वसं, एगच्छत्तकरो निवो ।
 कालेण विक्कमाइच्चो, मही जेणूरणीकया ॥६३॥
 पणतीसादिए चाससए (१३५) जाओ पुणो सगो ।
 वच्छरो अंकिओ जेण, वुत्त पासंगियं इमं ॥६४॥

(२)

अए बोहिनु उज्जेणिं, जणं कालगसूरिणो ।
 भरुअच्छं गया तत्थ, सूरिण भइणीसुया ॥६५॥
 वलमित्त भाणुमित्ता, ते राय जुवराइणो ।
 शुलं वदंति भचीए, निच्चं धम्म सुणंति य ॥६६॥
 ताणं च भइणी भाणुसिरी तीसे य नंदणो ।
 यलभाणु भंवावत्ता, विरत्तो गिण्हए वयं ॥६७॥
 रायप्पणुगुरिसो, अहेगो तत्थ दुज्जणो ।
 मेहागमे जवासो च्च, सिज्जंतो साहुदंसणे ॥६८॥
 धरिनिग्गमणोवाए, करेइ विविहे तओ ।
 संकिछेसकरं उंणं, उज्जिण्णव्वं ति चित्तिउं ॥६९॥

मरहट्वाभिहे देसे, पुरइहाणपट्टेणे ।
 संपत्ता मूरिणो तत्य, राया परमुवासागो ॥७०॥
 महभुययुणावासो, नामेणं साखिवाहणो ।
 भुवणं घवळेणावि, जसेणं जस्त रंजियं ॥७१॥
 आगओ संमुहो ताण, सिग्घं सवलयाहणो ।
 पत्ते घणागमे तम्मि, तस्त रायस्त तकखणा ॥७२॥
 खिंत्तं वूससियं गत्तं, मणं मोरु व्व निच्चियं ।
 आणंदजलपूरेण, पुण्णा दिट्ठी तल्लं इव ॥७३॥
 योज्जण बंदिज्जणं च, शुरू तेण पवेसिया ।
 विउट्ठेण पुरं ते वि, वदिच्चा सव्वचेइए ॥७४॥
 ठिया फामुयटाणम्मि, अह तत्य समागओ ।
 पज्जोसवणपव्वस्त, आसन्नो समओ तओ ॥७५॥
 विन्नवेइ शुळं राया, इत्थ इडमहूसयो ।
 होइ भइवए सुद्धपचमीए तया मए ॥७६॥
 लोयाणुविची कायव्वा, तो पज्जोसवणागमह ।
 करेइ पडु । छट्ठीए, तो फुडं भणइ शुरू ॥७७॥
 मेरु वि चलए सूरु, पच्छिमाए वि उगई ।
 पज्जोसवणपव्वं तु, नाइक्कमइ पचमि ॥७८॥

जओ भणियमागमे—

जहा ण भगवं महावीरं वामाणं सगीसइएण मासे वट्ठंते वासावासं पज्जोसवेइ, तहा णं गगहसा वि । जहा णं गगहसा तहा ण गगहरसीसा पि । जहा ण गगहरसीया तहा ण अम्ह गुरुणो वि । जहा णं अम्ह गुरुणो तहा ण अम्हे वि वासावासं पज्जोसवेमो, नो तं रयणिमइक्कमिज्जा ॥

निपेणुत्तं चउत्थीए, होउ तो भणइ शुरू ।
 एवं होउ न दोसोत्थ, जओ भणियमागमे ॥७९॥
 “जं आरेणावि पज्जोसविषव्वं” निवई तओ ।
 तुट्ठो भणइ गरुओ, वओ मह अपुगमहो ॥८०॥
 मम अंतेउरी पक्खोवासपारणए जओ ।
 साहूण फामुयं भत्त, होही उत्तरवारैणा ॥८१॥
 एवं चेव चउत्थीए, कयं कालगसुरिणा ।
 पज्जोसवणपव्वं तो, सव्वसंवेण मन्नियं ॥८२॥”

४१ * एण BDI । ४४ * रमववणो BC DI । ४५ खिय पू * D8 । ४६ * मा गया B1, * कर्त्तव्य C D2 । ४७ * गळय तु DI । ४८ भणइ B DI । ४९ * रणे CD1 D2 । ५० एव वउत्थीए कय, एव कय * C । ५१ C आदर्ये इयथमित्तमन्तोकाजन्तरमधिदोअ भोःकः—उत्तरेण मुविदेहि, धाणिय वउत्थीए । आयरणा वउत्थीए अक्खं पुण पुणिया ॥

साङ्गुप्यारओ लोओ, जाओ वप्पभिई तओ ।
साङ्गुप्या तओ नाम, पयटो तत्य ऊसवो ॥८३॥

(५)

अइ कालेण सव्वे वि, सीसा विणयवज्जिभा ।
जाया पुत्ता वि जुत्तीहिं, पयटंति न सुंदरं ॥८४॥
वरमेगोऽग्निं मा कम्मपंधो होउ ति वित्तिउं ।
वोत्तुं सेज्जापर सीसे, सूत्ते सुत्तूण सूरिणा ॥८५॥
गया सीसाण सीसस, पासे सागरसूरिणो ।
तेण भो लक्खिया विज्जागळिणा भणिया इमं ॥८६॥
येर ! पुच्छिमु म किं पि, गुरुहिं पुच्छिओ तओ ।
धम्मरसरुक्खमवखाइ, सागरो वि सउब्भइ ॥८७॥
अइ ते दुट्ठसीसा वि, दीणा सिज्जापरत्तिप ।
केच्छेण^१ लद्धुत्तंता, तत्य सव्वे इव आगया ॥८८॥
पुच्छंति सागरं सूरिं, जाव तावागओ गुरु ।
बाहिरा ज्जत्ति वंदित्ता, ते तामिंवि पुणो पुणो ॥८९॥
ऊज्जिओ सागरो सूरि, बहु काळगमूरिणा ।
वाल्लयापत्यदिट्ठंता, बोहिओ खामप गुरु ॥९०॥

(६)

विदेहे अज्जया सक्को, सीमंधरजिणेत्तरं ।
वंदणत्थागओ जीववक्खत्ताणं सुणई तओ ॥९१॥
पुच्छइ भयवं ! को वि, भरहे अत्थि एरिसो ।
वियारगो ? जिणिदेण, कहिओ काळगायरिओ ॥९२॥
तओ सुट्ठमणो सक्को, येरुक्खेण आगओ ।
सूरि जिगोयवक्खत्ताणं, पुच्छिओ कहई इमं ॥९३॥
गोला असंखा अस्तंखनिगोओ होइ गोळओ ।
जीवा अणता पन्नत्ता, एक्केक्कम्मि निगोयए ॥९४॥
इचाइ तो पुणो पुढो, सक्केण निययाउयं ।
सम्मं ज्ञाणित्तु अंपेइ, जहा तंसि पुरंदरो ॥९५॥
तओ दिव्वं नियं रुवं, पयडित्तु कयंजली ।
अंपेइ सुणई सापि ! कल्लिवाल्लसोवळे ॥९६॥
अत्तहा जस्स कल्लापणेहा तस्सत्तु ते नमो ।
एवं पुणित्तु वंदित्ता, सक्को ठायं नियं गओ ॥९७॥

इय विक्रवायमाहप्पो, वयं पाळित्तु निम्मलं ।
 पत्तो कालगसूरी वि, विहियाणसणो दिवं ॥९८॥
 ताण कालगसूरीण, वमुप्पणेण निम्मिया ।
 सूरिणा भावदेवेण, एसा संखेवओ वहा ॥९९॥
 इति श्रीकालिकाचार्यकथा ॥
 शुभ भवतु ॥ ४ ॥

Cभादरौ प्रान्तोल्लिखितपुष्पिकेयम्—

इति भावदेवसूरिनिर्मिता(तं) श्रीकालिकाचार्यकथानकम् ॥ शुभं भवतु ॥

अरिमन्नेबादरौऽ-याक्षरैर्लिखितमिदम्—

श्रीश्रीकल्पपुस्तकं छलेख्या(लिलेख ?) ॥

संवत् १४८१ वर्षे कार्तिकमासे शुक्लपक्षे ५ तिथौ गुरुवासरे श्रीश्रीहृदयजगच्छे श्रीश्रीसिषदत्तसूरिपदे श्रीश्रीबौलमद्रसूरिस्तपदे श्रीश्रीमहेत्व(व)रसूरिपदे श्रीश्रीमहेन्द्रसूरिः ॥ श्रीपुस्तकं चिरि(रं) नन्दतु ॥ श्रीश्रीश्री ॥

D1भादरौ प्रान्तोल्लेख —

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

नसत्राक्षवसूरितं मरकतस्यालं विज्ञानं नभः,
 पीयूषशुविनालिकेरकलितं चन्द्रमभावन्दनम् ।
 यावन्मेरुकरे गभस्तिकटके घटे परित्रीवधु-
 स्तावन्नन्दतु धर्मवर्मनिरतः श्रीसंघभट्टारकः ॥१॥

D2भादरौप्रान्ते पुष्पिका—

इति श्रीभावदेवसूरिविरचितं श्रीकालिकाचार्यकथानकं समाप्तम् ॥

यादृशं पुस्तके दृष्टं, तादृशं लिखितं मया ।
 यदि शृद्धशृद्धं वा, मम दोषो न दीयते ॥

संवत् १४९७ वर्षे माघ शुद्धि १५ पूर्णिमाया गुरुवारं पुस्तिका लिखिता श्रीराजशेखरसूरीगाम् ॥

D3आदर्शान्ते ग्रन्थप्रशस्ति —

इति श्रीभावदेवाचार्यविरचितं श्रीकालिकाचार्यकथानकं संपूर्णम् ॥

श्रीमत्श्रीमालवंशः भवरणुणयुतः श्रेष्ठिसारिङ्गराजः,
 श्रीअर्द्धधर्ममारौ(रौ)धरे(द्ध)णपवञ्जलीद्वपौरैयधीरः ।
 उत्पुत्रो वंशमुक्तामणिरमलमना मण्डन(नो) पूरि कान्तः
 तत्पुत्रा हेमयुक्ता विनयनपथियो मेगल-स्नामल(ला)श्च ॥१॥
 तेषां स्वसा रामतिनामधेया, मुग्धाविका सा मुञ्जसासमाना ।
 श्रीकरुपसूत्रं समलेखयद् या, हर्षेण पंष्टौ विपिपूर्वकान्दे (१५६०) ॥२॥

धिपस्यद्वा मुक्ततेन लक्ष्मीं, चक्रे स्वकीयां सफलां कृतार्थाम् ।
 क्षेत्रेषु या सप्तसु काल उप्ता, भवेत् परोऽनन्तफला सदैव ॥३॥
 भावेन भक्ता मुनिरत्नमूरिपट्टोदयाद्रौ दिवसेश्वराय ।
 भानन्दरत्नाभिषमरये तं, श्रीपुस्तक स्वस्तिहरं ददौ च ॥४॥
 न ते नरा दुर्गतिमाप्नुवन्ति, न भूयतां नैत्र जहस्वभावम् ।
 न चान्यतां बुद्धिविहीनतां च, ये वाचयन्तीह जिनस्य वाक्यम् ॥५॥
 ये लेखयन्ति जिनदासनपुस्तकानि,
 व्याख्यानयन्ति च तथैव च वाचयन्ति ।
 शृण्वन्ति रक्षणविधिं च समादधानाः
 ते मर्त्यदेवसि(द्धि)वर्षोत्सवफलं लभन्ते ॥६॥
 व्याजेषु द्विगुणं प्रोक्तं, व्यससाये चतुर्गुणम् ।
 कृपौ शतगुणं प्रोक्तं, पात्रेऽनन्तगुणं भवेत् ॥७॥

इति प्रसस्ति ॥

संवत् १५६० वर्षे सम(न्तु)हर्ते स्वगुरु(ग)त्रे पुस्तकं ददौ ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणं भवतु ॥ श्री ॥

[९]

श्रीधर्मप्रभसूरिविरचितं

कालिकाचार्यकथानकम् ॥

[रचनासंवत् १३९८]

- १६३५२० -

॥ अर्हम् ॥

नपरमि धरावासे, आसी सिरिचहरसिंहरायसस ।
 पुत्रो काल्यपुत्रो, देवीसुरसुरदीनाओ ॥१॥
 सो पत्तो कीलाप, उज्जाणे अन्नया य धम्मवह ।
 सुणिय गुणागरगुणो, पासे पडिबज्जई दिक्खं ॥२॥
 उविओ य सो गुरुई, मूरिपण्णे गेगसीसपरियरिओ ।
 विहरत्तो उज्जेणिं, पत्तो अह तस्स लहुभइणी ॥३॥
 सह साहुणीढिं तत्थ य महासई सरसइ ति संपत्ता ।
 पडि विपेरंती दिट्ठा, निवेण सा गइभिड्डेण ॥४॥

इय चित्रलापमाहपो, वयं पालितु निम्मलं ।
 पत्तो कालगमूरी वि, विरियाणसणो दिवं ॥९८॥
 ताण कालगमूरीण, वमुप्पन्नेण निम्मिया ।
 सूरिणा भावदेवण, एसा संखेवओ दहा ॥९९॥
 इति श्रीकालिकाचार्यकथा ॥
 शुभं भवतु ॥८॥

Cआदर्शे प्रान्तोल्लिखितपुष्पिकेयम्—

इति भावदेवमूर्तिनिर्मिता(तं) श्रीकालिकाचार्यकथानकम् ॥ शुभं भवतु ॥

शरिम्नेआदर्शेऽ-याशरैर्लिखितमिदम्—

श्रीश्रीकल्पपुस्तकं ललेख्या(लिखेत् ?) ॥

संवत् १४८१ वर्षे कार्तिकमासे शुक्लपक्षे ५ तिथौ गुरुवासरे श्रीश्रीहरिजगच्छे श्रीश्रीसिधदत्तमूर्तिपदे
 श्रीश्रीश्रीलक्ष्मणमूर्तिस्तत्पदे श्रीश्रीमहेश्व(श)रमूर्तिपदे श्रीश्रीमहेन्द्रमूर्ति ॥ श्रीपुस्तकं चिरि(र) नन्दतु ॥ श्रीश्रीश्री ॥

D1आदर्शे प्रान्तोल्लेख —

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

नक्षत्राक्षतपूरितं भरकतस्यालं विशालं नभः,
 पीपूषद्युतिनालिकेरकलितं चन्द्रमभाचन्दनम् ।
 यावन्मेरुकरे गर्भस्तिक्कटके धत्ते परित्रीवधु—
 स्तावन्नन्दतु धर्मकर्मनिरतः श्रीसंघमट्टारकः ॥१॥

D2आदर्शप्राते पुष्पिका—

इति श्रीभावदेवमूर्तिविरचितं श्रीकालिकाचार्यकथानकं समाप्तम् ॥

यादृशं पुस्तके दृष्ट, तादृशं लिखितं मया ।

यदि शृद्धशुद्धं वा, मम दोषो न दीयते ॥

संवत् १४९७ वर्षे माघ शुदि १५ पूर्णिमाया गुरुवारे पुरितका लिखिता श्रीराजशेखरमूर्तिगाम् ॥

D3आदर्शान्ते ग्रन्थप्रशारित —

इति श्रीभावदेवाचार्यविरचितं श्रीकालिकाचार्यकथानकं संपूर्णम् ॥

श्रीमत्श्रीमालवशः भवरगुणयुतः भेष्टिस्वारिक्राजः,

श्रीअईद्धर्मभारी(रो)धरे(द्वर)णधवलत्पीठधौरैयधीरः ।

तत्पुत्रो वंशमुक्तामणिरमलमना मण्डन(नो) पुरि कान्तः

तत्पुत्रा हेमयुक्ता विनयनयधियो मेगल-सामल(ला)थ ॥१॥

तेषां स्वसा रामविनामधेया, सुधाविका सा सुद्धसासमाना ।

श्रीकल्पसूत्रं समलेखयद् या, हर्षेण पंष्टौ तिथिर्द्वैकान्दे (१५६०) ॥२॥

पत्ते सरए भालवविसप पइ पेरिया उ ते मुणिया ।
 साईति सयलस्साभावं तो बुद्धिमं सूरी ॥२०॥
 चुननोगेण षणयं, पादइ तं ते वि गिण्डिउ चनिया ।
 पत्ता भालवदेसं, तं जाणिय गइभिल्लनिवो ॥२१॥
 नीहरिउ नपरीओ, स विसपसंयिम्मि गंतु तेहि सम ।
 सुज्झइ अह भग्गवलो, पुंरिं पविट्ठो सिपालु व्व ॥२२॥
 तं नपरिं वेवेउं, ठिया तओ साहिणोऽक्षया सुअं ।
 गढमालोइय सुंरिं पुच्छति य सो वि वज्जरइ ॥२३॥
 अज्जट्ठमीइ कल्पवि, साइइ राया हु गइहिं विज्जं ।
 तं च नियच्छइ तुम्भे, तेहि य अट्टाल्प दिहा ॥२४॥
 सिट्ठा सुणो तेण वि, वुच कपसाहणाए एयाए ।
 मुया सइं सन्नं, निर्येसिन्नमचेयणं होही ॥२५॥
 ओसरइ गाउपदुगं, तुम्भे ता संदेहिजोहाण ।
 अट्टसय मह पासे, ठवेईं तेहिं य तदा विहियं ॥२६॥
 अह जाउ गइंहीए, दूर उप्पाडियं सुहं ताव ।
 तीए अविहियसहाए, वेव जोहेहिं वाणेहिं ॥२७॥
 तूणं व पूरिं यं तं, सा इयसंवि ति गइमिल्लुवरिं ।
 फाउं विट्ठ नट्ठा, साहीहिं पुरी य सा भग्गा ॥२८॥
 बभित्तु गइभिल्लो, पणापिओ सुंरिणो य तेणा वि ।
 गाढ वज्जिय दिवलं, अणभित्तसंतो अमच्चो सो ॥२९॥
 निट्ठाडिओ सदेसा, अह सूरीहिं तु संजमे अप्पा ।
 वविओ सा वि हु भइणी, पायच्छिणेण सुज्झविया ॥३०॥
 अह ते सग ति खाया, तव्वस छदिऊण पुण काले ।
 जाओ चिकमराओ, पुहणी जेणुरणी विहिया ॥३१॥
 तत्तो पुण पणतीसे, चाससए (१३५) नरवईं सगो आसी ।
 जेणं कओ य सपच्छरो ति पासंगिय इणमो ॥३२॥

(२)

तिरिकालगसूरी अह, भक्यच्छपुर गया विहरमाणा ।
 बग्गमित्त-भाणुमिचा, सूरीणं तत्थ भइणिमुपा ॥३३॥
 वदति गुरु धम्मं, सुणंति ताणं च भइणि भाणुसिरी ।
 तीए सुओ बलमाणु, गिण्डइ दिवलं भवविरत्तो ॥३४॥

अह इंद महासुणी ! इहा, अह हा कालयस्त्रिपुंगव ! ।
 मम सीलमहामणि इहा, हीरंतं ननु रक्ख रक्ख हा ! ॥५॥
 इय चिलवंती मयणाडरेण पावेण तेण गहिऊणं ।
 बालेण बला बाला, खेत्ता अंतैउरे अब्बो ॥६॥
 अह तं नाउं मूरी, तत्थ गओ भणइ नेस नियधम्मो ।
 चंदा अग्गी मूरा, तमो य जड ता हओ लोओ ॥७॥
 ता राय ! मुंच एयं, संवेण वि सो तहैव विञ्चतो ।
 तच्चपणं तम्मि विसं, जायं दुद्धं व सप्पमुद्दे ॥८॥
 तो अबगणियवयेणो, मूरी करण इमं पइत्तं तु ।
 जइ नोमूलेमि अहं, तोऽहं चिय संयपडिक्खो ॥९॥
 पैवं कयप्पइन्नो, निवं च विज्जावल्लभ्भं सुणितं ।
 भमइ उम्मत्तवेसो, पइरिच्छमिमो चि चवमाणो ॥१०॥
 यदि गुरुबलः सोऽयं राजा ततः किमतः परं.
 यदि च नगरी तेयं रम्यो ततः किमतः परम् ? ।
 स्वपिमि यदि वा शून्ये गेहे ततः किमतः परं,
 प्रतिशुद्धमयो याचे मिष्ठां ततः किमतः परम् ? ॥११॥
 तं ददुं तद्भूयं, निवं तु बोहिंति मति सामंता ।
 सो वि मणह उवएसं, गंतूणं देह नियपिउणो ॥१२॥
 युत्तं तं नाउं, सगकूलं सो गओ सुणी तत्थ ।
 साइणुसाहि चि निवो, सामंता साहिणो खाया ॥१३॥
 साहिस्सेगस्स पुरे, त्रिओ सुणी तं च संत तंनेहि ।
 आवज्जइ अणुदियहं, अहन्नया साहिणो तस्स ॥१४॥

तस्यागया उ सागरसूरिं पुञ्जति जाव ता दिदृश ।
 गुरुणो वंदिय त्वामति, पापलंग्गा पुण पुणो वि ॥४९॥
 अह लज्जिभो य सागरसूरी रपपुञ्जतिपगदिदृशत ।
 बुत्तो गुहर्हि बहुहा, त्वामेद पुणो पुणो पणओ ॥५०॥

(५)

सकोऽश्रया विदेहे, सीमधरजिणवरा सुयनिगोओ ।
 पुञ्जइ भरहे भयव ! कोवत्थि विचारगो एत्ति ? ॥५१॥
 मणियं जिणेण कालगसूरी अत्थि चि तो तर्हि गतु ।
 भाइणस्वररिणा, निगोपमेए गुरु पुट्ठो ॥५२॥
 'गोलो य असखिज्जा,' इच्चइ फहेइ तो निययमाउ ।
 पुट्ठो जाणिय सूरी, जपेइ पुरदरो व सि ॥५३॥
 तौ पपट्ठिय नियरूवं, अइसपनाणेण तेण वुट्ठमणो ।
 सको धुणेइ कालगसूरिं नाणाविहपुईरिं ॥५४॥
 धनगजित्थि यस्य वचः, धुत्ता भविकसमाजः ।
 नरिनवीहि सिखीव सुदा, धन्यस्त्व मुनिराज ! ॥५५॥
 इय धुणिय सठाण पाविओ देवराया,
 अह सुणिय नियाउ चत्तभत्तो वृणित्तो ।
 अइसयसयजुत्तो सो वि पत्तो सुरत्तं,
 तिजगपयदकिञ्ची देउ सयस्त भद ॥५६॥

D1 भादर्शे पुष्पिनेय लिखिता प्राप्यते, यया कथाकर्तुं रत्नात्मनयो निश्चीयते —

इति श्रीकालिकाचार्यकथा संक्षेपतः कृता ।
 अष्टकृतसप्तवर्षसौ (१३९८), श्रीधर्ममभारिभिः ॥५७॥
 स्वस्तिश्री ॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथानक समाप्तम् ॥ शुभ भवतु,
 कल्याणमस्तु श्रीधरनगसप्तद ॥३॥ श्री ॥

D1 भादर्शे प्रा तोल्लेख —

संवत् १५९६ वर्षे श्रीश्रीवशे सा०गुमराजभार्थ भाई-पुत्र सा०पहिराज भा०रूपीपुत्र सा०सिंहिदत्त-
 सुश्रावकेण भार्यासुहागदे पुत्रसा०रत्नपाल-सा० अनीपाल-सा०जयवंत-सा०श्रीवत-सा०पांचा-पुत्रीश्री०अजार्थ-
 मगिनी श्री० दर्पाई, तथा सा० रत्नपालभार्या जीजीपुत्र्या० अलवेसर-सा० अमरदत्त, तथा सा० अमीपालभार्या
 दीवडीपुत्रसा० सहजपात्र [], तथा सा० जयवतभार्याजसमादेप्रमुखसमस्तकुटु(डु)म्बसहितेन स्वश्रेयोऽर्थ श्रीअञ्चल-
 गच्छेशश्रीभावसागरसूरीणासुपदेशेन श्रीकल्पपुस्तकं लिखित साधुभि प्रवाच्यमानं चिर नन्दतात् ॥ वा० नयसुन्दर
 वाच्यमान चिर जीयात् ॥

अह तत्प दुद्वचितो, पुरोहिओ सूरिनिगमोवाप ।
कारइ अणेसणाइं, सूरी वि हु तं मुणेऊणं ॥३५॥

(३)

मरहद्वविसयमंडणपुइइद्राणम्मि पट्टणे पवा ।
तत्पत्ति स्सालवाइणनिवईं सुस्तावओ परमो ॥३६॥
मइया विच्छद्वेणं, पवेसिया तेण ते पुरं निययं ।
योऊण वंदिऊणं, संठविया फामुए ठाणे ॥३७॥
अह पत्तो पज्जुसणासमओ तो विभेवइ निवो सूरी ।
भइवपमुद्धपंचपिदिणम्मि इंदोऽणुगतव्वो ॥३८॥
होही न धम्मक्किचं, जणाणुवचीइ वावटस्स मई ।
ता छट्टिदिणे वुव्वइ, पज्जुसणं तो गुरु भणइ ॥३९॥
अवि य चलइ मेरु सीयलो होइ अग्गी,
मुयइ निययमेरं सापरो वा कया वि ।
अवि य दिवसनाहो उग्गाए पच्छिमाए,
न परिवसणपव्व पंचमि अक्कमेइ ॥४०॥
तो भणइ निवो तम्हा, चउत्ति दिवसम्मि वुणइ पव्वं तु ।
तं गुळ्या वणुनायं, जं भणियं आगमे पयइ ॥४१॥
'आरेणा वि हु पज्जोसविपव्वं' तो भणइ निवो तुट्ठो ।
भयवं ! अणुगहिओऽइं, जं मह अंतेउरीणं तु ॥४२॥
पवखोववासपारणदिवसम्मि य भत्तमेसणामुद्धं ।
साहणुत्तरवारणदिवसम्मि भविस्सए वहुयं ॥४३॥
पज्जोसवणापव्वं, काळगमूरीहिं इय चउत्तीए ।
विहियं कारणवसओ, संरेणऽणुमन्नियं तइया ॥४४॥
जं आसि साहुपूयापरो जणो तत्प किर तया विसए ।
तप्पमिइ स्साहुपूयानाम महो अज्ज वि पस्सिदो ॥४५॥

(४)

अह फालेणं सव्वे, नियसीसे विणयवज्जिए नाउं ।
मुत्ते मोतु सिज्जायरं च जाणेविउ सूरी ॥४६॥
नियसीससीससागरसूरीपेसे गओ न सो तेणं ।
उवल्लिखओ य वुत्तो, किं वक्खणं मए येरं ॥४७॥
रइरं कयं न व त्ति य, मणियं गुळ्या वि अइवरं विहियं ।
अह ते वि इट्ठसीसा, पुच्छिय सिज्जायरं किच्छ ॥४८॥

तत्यागया उ सागरसूरिं 'बुच्छंति जात ता दिद्वा ।
गुरूो वंदिय खामंति, पायलंग्या पुण पुणो वि ॥४९॥
अइ लज्जिओ य सागरसूरी स्पुंअतिपगदिद्दव ।
बुतो गुरुहिं बहुहा, त्वाभेइ पुणो पुणो वणओ ॥५०॥

(५)

सन्नोऽन्नया विदेहे, सीमंधरजिणवरा म्यपनिगोओ ।
पुच्छइ भरहे भयवं ! फोवतिय विपारगो एसिं ? ॥५१॥
मणियं जिणेण कालगसूरी अतिय चि तो त्तिहं गंतुं ।
माहणस्वररिणा, निगोयमेए गुरू पुट्टो ॥५२॥
'गोळा य असंखिज्जा,' इधइ वहेइ तो निययमावं ।
पुट्टो जाणिय मूरी, जेपेइ पुंंदरो वं सि ॥५३॥
तो पयदिय नियरुवं, अस्सपनाणेण तेण वृद्धमणे ।
सन्नो पुणेइ कालगसूरिं नाणाविइपुरिं ॥५४॥
पनगर्नितमिव यस्य वचः, शुत्वा भविकसमाजः ।
नरिनर्तीह शिखीव मूदा, धन्यस्त्वं मुनिराज ! ॥५५॥
इय पुणिय सठाणं पाविओ देवराया,
अइ मुणिय नियावं चचभचो मुण्दिओ ।
अस्सपसपजुचो सो वि पचो मुरत्तं,
तिजगपयदकिची देउ संघस्त भद ॥५६॥

DIआदर्शो पुष्पिकेयं लिखिता प्राप्यते, यया कथाकर्तुं रचनासमयो निधीयते —

इति श्रीकालिदाचार्यरथा संक्षेपतः कृता ।

अष्टादशसर्व्वसौ (१३९८), श्रीधर्ममसूरिभिः ॥५७॥

स्वस्तिश्रीः ॥

इति श्रीकालिदाचार्यकथानकं समाप्तम् ॥ शुभं भवतु,

कन्याणमस्तु श्रीधर्मगणसदस्य ॥३॥ श्री० ॥

DIआदर्शो प्रान्तोल्लेख —

संवत् १५६६ वर्षे श्रीश्रीवंशे सा०गुगराजभार्या भार्द-पुत्र सा०पट्टिराज मा०रूपीपुत्र सा०सिंहिदत्त-
सुभ्रायणेण भार्यासुहागरे पुत्रसा०रत्नपाल-सा० अमीपाल-सा०जयवत्त-सा०श्रीवंत-सा०पांचा-पुत्रीश्री०अजार्द-
भगिनी श्रा० हर्षाई, तथा सा० रत्नपालभार्या जीजोपुरमा० अलवेसर-सा० अमरदत्त, तथा सा० अमीपालभार्या
दीवहीपुत्रसा० सहजपाठ[], तथा सा० जयवत्तभार्याजसमादेप्रमुखसमस्तकुट(ट्ट)भवसहितेन स्वश्रेयोऽर्थं श्रीअन्वल्-
गच्छेदाश्रीभावसागरसूरीगामुपदेवो न श्रीकल्पयुस्तकं लिखितं सायुभि प्रकाशयमानं चिरं नन्दतात् ॥ का० नमसुन्दर-
वाश्यामानं चिरं जियात् ॥

L2आदर्श प्रान्तोल्लेख—

इति श्रीकालिकाचार्यकथा संक्षेप[तः] कृता ।

संवत् १५ भाषादादि ७७ वर्षे लिखितम् ॥

नक्षत्रासत्र(त)पूरितं मरुतस्थालं विशालं नभः,

पीयूषशुतिनालिकेरकलितं चन्द्रप्रभाचन्दनम् ।

यावन्मेरुकंठरे गभस्तिशठके घटे धरित्रीवधूः,

तावन्नन्दतु वर्मरुर्भनिरतः श्रीसंघमहाराकः ॥११॥

संवत् १५७७ वर्षे कार्तिक सुदि १५ शुके ओसगलज्ञातोय साहङ्गगरभार्यादेहणदेपुत्र साहचीजपालसाह
संघपतेन(तिना?) पश्चमो उधाड(याट)नार्थ श्रीकल्पुस्तिका लिखाय उपान्यायश्रीउदयराजेन 'प्रदत्त(ता) धोडउद्रमामे ॥
श्रीरस्तु ॥

[१०]

श्रीविनयचन्द्रसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

देविदेविदनमियं, सिमनिहिसंपत्तिपरमसासणयं ।

निजियपरमयसमयं नंदउ सिरिबद्धमाणसासणयं ॥१॥

रिसहाहजिणवरारणं, [य?] पंचकल्लाणगाइं पचेयं ।

योज्जण अहं धंढे, गीयमपग्गुहे सुगणहारी ॥२॥

अत्थि घरावासपुरे, नरनाहो वय[र]सिद्धनामो त्ति ।

सुसुंदरी पिपा से, पुत्तो कालयट्टमारो य ॥३॥

वाहाणं वाहणिपाइ, पदिनियत्तेण तेण आरादे ।

दिट्ठो गुणापरसुत्तु, नमिओ सो सादए एवं ॥४॥

असा(स्ता)रो संसारो, गयअरकन्तु च्च चंचलं जीयं ।

संज्ञाणुरायत्तुल्लं, तारुच विन्ममा य तदा ॥५॥

इय मुण्डिज्जं गिण्हइ, स पंचसएहिं भडेहिं सो दिक्खं ।

गीयत्यो संजाओ, सुत्तत्यविज्ज मुणी जाओ ॥६॥

सूरीहिं एए ठविओ, पंचसएहिं मुणीहिं संजुत्तो ।

विहरंतो संपत्तो, कमेण उअजेणित्ताणे ॥७॥

भयिणी सरस्वतीं से, समागया तत्थ बंदणणिमित्तं ।
 सामन्नलच्छिनिलया, रेहा नारीसरुवेणं ॥८॥
 मवियव्वपावसेणं, दिहा सा गहमिल्लनरवइणा ।
 अंतेउरम्मि छूढा, तेणं मयणाभिभूएणं ॥९॥
 मिल्लिऊण सयलसंधो, भणइ महाराय ! साहुणं(णि) मुंच ।
 कह नियकुलस्स विमलस्स, देसि मसिकुचयं भुवणे ॥१०॥
 संधो वि जाव तेणं, न मन्निओ [पुणं वि] ताव सुरीहिं ।
 कोववसमुवगएहिं, कया पइत्ता इमा पोरा ॥११॥

[जओ]—

जे संघपवणीया, पवपणउवघायगा य जे हि नरा ।
 संनमउवघायपरा, तदुविकलाकारिणो जे या ॥१२॥
 तेसि वचामि गइं, जइ एयं गहमिल्लरायाणं ।
 उम्मलेमि न सहसा, रज्जाओ भट्टमज्जायं ॥१३॥
 नो मुंचइ ति नाऊण, निच्छयं मिल्लिऊण नियगच्छं ।
 उम्मत्तो संजाओ, कवडे^१..... ॥१४॥
रिओ ॥२१॥
 सो भणइ अहं रुट्ठेण सामिणा छुरियअंकिओ छेहो ।
 पंचाणवइनिवाणं, सीसच्छेयणकए अज्ज ॥२२॥
 जइ छेहदंसणाओ, सीसाइं पट्टयामि(मो ?) दए ण ।
 जंतेहिं व तिलानं, अहं कुळणं खयं होही ॥२३॥
 अहं भणइ गुरू ताहे, [तं ?] मा चित्ते धरह(रेहि) उव्वेयं ।
 हकारह(सु) ते सव्वे, समागया ते वि छेहाओ ॥२४॥
 ते सव्वे मिल्लिऊणं, सिंधुं तरिऊण हिंदुगं देसं ।
 वो पत्ता सोरट्टं, एवो पाऊसरिऊ पत्तो ॥२५॥
 तुट्टाइं संवळाइं, आवाहो निम्मिओ [य ?] कणयमओ ।
 सुरीहिं जोगजुलयवहुदिया(वइविया ?) खेवणाउ तओ ॥२६॥
 तेसि आपसेणं, गहिऊणं कंचणं निवा वळिया ।
 बहुभूयसंवरवला, तो पत्ता मालवे देसे ॥२७॥

तओ—

उज्जेणीनरनाहो, अभिम्मूहो होइ जुज्झणनिमित्तं ।
 तेहिं निहणियसेओ, पुणो वि तत्था(पच्छा ?) गओ भीओ ॥२८॥
 तत्यागया नरिंदा, कुट्टारोहं कुणंति जुज्झंति ।
 अइ दट्टुणं वप्पं, सुभं साहंति ते सुत्थो ॥२९॥

१ इतः किमालपि पाठः पठितः । २ अत्र मूलादर्थे एत्रमेक वितरणम् ॥

सो भणइ अज्ज अट्टमिदिणम्मि साहिस्सए मिच्छा(महा ?)विज्जं ।
 गहहिनामं सेज्जइ, सुणिओ सद्दो तमरण (?) ॥३०॥
 तो दोगाउपमिच्चं, भूमिं अणु(ओ)सरणु(उ) सन्वसिन्नं पि ।
 १. तम्मि कए अट्टुत्तरजोहसएहिं ठिओ तत्थ ॥३१॥
 गुरुअट्टालयसंठिपरासहिंविज्जा [उ] जाव मुहइहर ।
 पमरइ ताव य सपगं, नाराएहिं च तं भरियं ॥३२॥
 मुत्त-पुरीसं काउ, सीसे तस्सेव पचलिया विज्जा ।
 तेहिं गहिया नयरी, बद्धो सो गहभिल्लनिवो ॥३३॥
 चोरु व्व वंधिऊणं, मुको तेहिं गुरुण पपमूळे ।
 पावु चि कयवरसमो, गुरुहिं निज्जाडिओ सो वि ॥३४॥

जयो—

छेपण-भेयण-दाढण निद्धाढणजणियविहिदुक्खाइं ।
 संयावमाणणातरवरस्स कुल्लुगगमो एसो ॥३५॥
 नारय-तिरिय-नरामरगईसु भमिऊण गहभिल्लनिवो ।
 दासो पेसो रोरु, हविस्सए दुक्खउणं ति ॥३६॥
 सगहूलाओ जेणं, समागया ते सगा भणिज्जति ।
 एवं सगरायाग, वंसो जाओ अबतीए ॥३७॥
 कालंतरेण वेण वि, उप्पाडिचा सगाण तो वसं ।
 जाओ मालराया, नामेणं विकमाइचो ॥३८॥
 अरिणत्तणेण तेणं, विहिओ सवच्छरो सुवणमज्जे ।
 तस्स य वमं उप्पाडिऊण जाओ पुणो वि सगो ॥३९॥
 पणतीसे चासए (१३५), विकमसंरच्छ[र]स्स बोलीणे ।
 पस्विचि[ऊ]ण नियओ, जेणं सवच्छरो विहिओ ॥४०॥
 सगवंसजाणणत्थ, एयं पासंगिय समक्खायं ।
 मूलकहासंनध, पइइं विय भन्नए इन्हि ॥४१॥

(२)

मूरी सरस्सइ विय, गच्छं अणुसरइ विहियपच्छित्तो ।
 पडिबोहिंते लोयं, पत्तो भरुयच्छनयरम्मि ॥४२॥
 पळमिच्च-भाणुमिचा, भाणिज्जा जत्थ राय-जुवराया ।
 भाणुसिदिं तेसिं भइणी तीए पुत्तो य पळभाणू ॥४३॥
 बंदणवडिया प एण (?), तेसिं कुमारपळभाणू ।
 लहुक्कम्मा पडिमुट्ठो, गिहइ दिक्ख गुरुसमीवे ॥४४॥

पुरओ पुरोहिओ अह, पभणइ ददहण जिणमयं रायं ।
 आराहिएहि एहिं, पासंढेहिं च किं धम्मो(?) ॥४५॥
 पडिक्खलेहिं वयणेहिं, कह वि उत्तरइ नेव निवचिते ।
 अणुक्खलेहिं वयणेहि, सइ (१) ॥४६॥
 एए साहू जत्थ य, चलंति चरणेहिं तं च [तहि?] तित्थं ।
 कह तुम्हाणं चरणेहिं, जुज्जए फुंसिं नोह ! ॥४७॥
 इय म्हुणिकुणं राया, वह ति पडिवज्जए तओ नयरे ।
 सोऽण्णेषणं म्हुणीणं, कारावइ पइमिहं निचं ॥४८॥
 ते वि अपज्जोसविया, इय नाऊणं म्हुणीसरा चलिया ।
 भरहइदेसमंढणपइहाणपुरस्स याभिमुहं ॥४९॥
 जाणाविओ च पढमं, पज्जोसवणं न ताव कायव्वं ।
 जाव य अम्हाणं चिय, आगमो होइ नरत्ताहो ॥५०॥
 महया विच्छेणं, पवेसिया साळिवाहणनिवेणं ।
 परमारिहेण तेणं, पइट्ठाणपुरम्मि निपर्यं[मि] ॥५१॥
 वंदणवडियाए आगएण भणियं च तेण भूवइणा ।
 पज्जोसवणं आहण, उट्ठीदिवसम्मि भुवणपहू ! ॥५२॥

जओ—

भदवयसुद्धपंचमिदिणम्मि इंदस्स हवइ जत्तमहो ।
 तं सव्वं(तम्मव्वं?) मह नयरे, कुमुमफलाणं असंपत्ती ॥५३॥
 सो सूरि सुचइरो, भणइ तओ एरिसं अजुत्तं ति ।
 चउदसपुव्वघरोहिं, भणियं एयं... ॥५४॥
 अवि चउइ मेरुचूला, सूरुो वा उग्गमिज्ज अवराए ।
 नो पंचमीए रयणीं, पज्जोसवणा अइकपइ ॥५५॥

[जओ भणियमागमे]—

जहा णं भगवं महावीरं वासाणं सवीसइराए मासे वइकंते वासासासं पज्जोसवेइ, तहाणं गणहरा वि ।
 जहा णं गणहरा तहा णं गणहरसीसा वि । जहा णं गणहरसीसा तहा णं अन्ह गुरुणो वि । जहा णं अन्ह
 गुरुणो तहा णं अन्ह वि वासावासं पज्जोसवेमो, मो तं रयणिमइकमिज्जति । परं तुम्ह अन्नायणयाए—स
 धम्मस्स अन्नायणयाए चउत्थीए ध्यागच्छइ ति ।

साहे भणियाओ राहणा खंतेउरियाओ जहा—तुम्हे पविसयपडिकमणयं अमावसाए उववासं काऊण उत्तर-
 पारणयाए साहवो पडिछाभित्ता पारेह ।

तदेव कये ! जाये पडिवयाए उत्तरपारणयं । तं च सन्नलोएहि कयं ।

तथो—

अज्ज वि सो भरहट्ठेसु, साहुपूयालओ छणो होइ ।
 पडिवयदिणम्मि उत्तरपारणगे तवविहाणस्स ॥५६॥
 संघस्स रायअन्भत्यणाए तेहि चउत्पियदिवसम्मि ।
 पज्जोसवणं विदियं पि अणुमयं सेसमूरीहिं ॥५७॥

जओ—

अविलम्बिऊण कज्जं, जं किंचि वि आयरंति गीयत्या ।
 योवावरार बहुगुण, सन्वेसिं तं पमाणं तु ॥५८॥

(३)

अह अन्नया कयाई, सीसा दुव्विणयतप्परा जाया ।
 अन्नं भणंति अन्नं, करिंति सुगुरुहिं भणियं पि ॥५९॥
 नियसीसाणं सिक्खावणाइ सिज्जापरस्स कहिऊण ।
 पगागी सुत्ताणं, विणिग्गाओ नयरीएहिंतो ॥६०॥
 सीसाणं सीसाणं, सागरचंदाण दूररहिपाणं ।
 पासे पचो सूरी, कमेण नोऽभुद्धिओ तेहिं ॥६१॥
 अपुब्बं दट्ठणं, अन्भुट्ठाणं तु होइ कायब्बं ।
 साहुम्मि दिट्ठपुब्बे, जहाऽरिहं जस्स जं जोगं ॥६२॥
 ।
 चरखाणं तं निगोयक्खे ॥६३॥

(४)

दट्ठणं अह पमणइ, जिणवर ! इत्यन्य ताव भरहम्मि ।
 सूरी निगोयजीवाण, विचरणं ग्णइ अह नेव ? ॥६४॥
 तो मणइ जिणो सुवरइ, कालिगसूरी समत्थि भरहम्मि ।
 उत्पागओ य तुत्थियं, जत्थ य ते संत्ति' छणिनाहा ॥६५॥
 वंमणरूवं काउं, पणमिऊणं च पुच्छए जीवे ।
 वरखाणइ सो सूरी, निगोयनामे य जह मणिए ॥६६॥
 गोला य असंखेज्जाऽसंखनिगोओ य गोलओ भणिओ ।
 एक्केम्मि निगोए, अणंतजीवा सुणेयन्वा ॥६७॥
 अम्हाणं यविरा ! णं, अज्जा ! किं अत्थि आउयं ताव ।
 तो देइ उवओगं, कालिगसूरी सुदिं तओ ॥६८॥
 दिवसो परलो मासो, वासो वासस्सया पल्लियवग्गा ।
 नाणेणं नाऊणं, मणइ तओ होसि इंद तुमं ॥६९॥

पद्मवतीहोऊणं, पणमेऊणं च सुरिपयकमलं ।
 योऊण य भतीए, गओ सुरिदो नियं ठाणं ॥७०॥
 सूरी वि य फालेणं, जाणित्ता निययआउपरिमाणं ।
 संलेहणं विहेउं, अणसणविहिणा दिवं पत्तो ॥७१॥
 सिरिकालगसूरीहिं, पभावणा जिण+.... ।
सन्वत्थामेण, व.... ॥७२॥
 पज्जो..... ।
सुदाओ ॥७३॥

समाप्तोऽयं लघुपर्युषणाकल्पः ॥ कथाया दिग्मानम् ॥३१३॥

मङ्गलं महाश्रीः ॥

‘पत्तनस्थप्राच्यजैनमाण्डागारीयमन्दसूची’ इति पुस्तकस्य २६१ पृष्ठे अस्या एव कथाया प्रत्यन्तरं संवर्धितम्, तेनास्य प्रान्ते निर्दिष्टश्लोकेन निधीयतेऽस्याः कथाया कर्तृनाम—

सिरिरिचिमहसूरीणं, सीसेणं विणयचंदनामेण ।

पज्जोवस(सत्र)णाकण्णो, एसो संखेवओ विहिओ ॥७४॥

[११]

श्रीजयानन्दसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

॥ अहं ॥

हयपडिणीयपपावो, तित्थुअइरारओ कलानिलओ ।
 जयउ जेयाणंदयरो, जुगपवरो कालमायरिओ ॥१॥
 मगहेसु घरावासे, पुरे पुराऽऽसी निवो चपरंसीहो ।
 सुरदंढरि ति भज्जा, गुणजुत्तो कालओ पुत्तो ॥२॥
 पूजा सरस्तई से, कलाकलावेण सरसईतुहा ।
 कुमरो सुरसमरुवो, कीलइ विविहाहिं कीलाहिं ॥३॥
 अह अन्नदिणे कुमरो, विणिग्गओ वाहवाहणनिमित्तं ।
 चूअन्नणम्मि शुणंघरगुक्खएसं सुणइ एवं ॥४॥

+ यत्रयन्त्रिममर्दयत्र युक्तिं प्रतो ॥

१ जगाय = P1 P2 । २ * रविहो DI । ३ * कित्तो P2 ।

यथा चतुर्भिः धनक परीक्ष्यते, निघर्षणच्छेदन ताप ताडनैः ।
 धर्मस्तथाऽयं विदुषा विचार्यते, श्रुतेन शीलेन तपो-दयागुणैः ॥५॥
 इच्छाद् सोऽ कुमरो, पञ्चइओ सरसई सजुचो ।
 लहुकम्माण जेण, येवेण वि होइ वेरगं ॥६॥
 अह सो गुणनिवहजुओ, पदिअमुओ पचपवरसूरिपओ ।
 गाप-पुर पट्टेणुं, विहरहो इअ भासिरो धम्म ॥७॥
 दयासमो न हु धम्मो, सुखं संतोससरिसयं नत्थि ।
 सचसरिस न सोअं, न भूसणं सीलपरिवृद्ध ॥८॥
 अह उज्जेणि पचो, सूरिवरो गुरुअगच्छपरिअरिओ ।
 बाहिं उज्जाणठिओ, ठावइ धम्मम्मि बहुलोअं ॥९॥
 अन्नादिणे नमिअ सूरि, सरसई जाव जाइ निअठोणं ।
 ता गहहिविज्जेणं, दप्पणभूवेण अवहरिया ॥१०॥
 सेणेण जह चडिआ, हीरिज्जंती अ सा सई तेणं ।
 विलवइ ककणं एवं, हारावपरेसु लोपसु ॥११॥
 हा भाय ! सुगुरु ! सुअर !, हा पचपणनाह ! हा गुणनिहाण ! ।
 इमिणो म हीरति, पावेणं वीर ! रक्खति ॥१२॥
 अह सो कुगहगहिओ, अंतोउरसगयं कुणऽ समणिं ।
 तं नत्थि धुवमक्किचं, ज कामया न हु कुणंति ॥१३॥

यत —

न पश्यति हि जात्यन्धः, कामान्धो नैव पश्यति ।
 न पश्यति यदोन्मत्तो, दोषमर्थो न पश्यति ॥१४॥
 गतूणं गुर्या सो, जुचो महाराप ! सुच समणिमिण ।
 जेण तवोवणाइ, कयनिवरक्खाइ भणिआइ ॥१५॥
 तं चिअ करेसि एवं, पलीवण पाणिआठ धुवमेअं ।
 घाडी अ वाहराप, अहवा सरणेउ देव ! भयं ॥१६॥
 तह संवेण वि भणिओ, जुत्तं तुम्हारिसाण निव ! नेयं ।
 विउळे नि हु जलपुरे, जलही लपइ न सीमं ज ॥१७॥

४ त्वेव चनो विदुषा परीक्ष्यते धु * L1 D1 । ५ * इ धम्म पवासतो P2 L1 D4 । ६ P2 L1—आदर्शयो
 सप्तमगाथाऽनन्तरमधिकोऽयं श्लोक पठित—नाल्पविद्याधर्मो धर्मो, न सतोपचम सुखम् । न सात्यसत्य सौम, बालियुत्वं न
 मन्धनम् ॥ अपरं व D1 D4—आदर्शयो द्वायसमो इत्यष्टमगाथास्थानेऽयमेव संस्कृतश्लोको दरीदृश्यते । ७ D2 आदर्शो
 दशमगाथास्थाने गाथाद्वयमेव पठितम्—अन्नादिणं नमिअ, सुकमतीए सुकणं पचकमलं । निघट्टणाभिमुहं वा सरसइ सादुपी
 षाड ॥ दप्पणनिवेण गहहिविज्जेणं गहहिविज्जेणं । ता दट्टु इट्टेण, अवहरिया कालकवेण ॥ सेणेणं * । ८ * दिणि
 न * L1 L2 D2 D3 D4 । ९ * ठो लो L1 D2 D3 D4 । १० * ना संहरति D2 । ११ * उ
 राय । मव D2 ।

तह तह नीअत्तेणं, उवहास सो करेइ सघसस ।
 ञं दुद्धपाइओवि हु, विसमविस मुचई मुअगो ॥१८॥
 दुद्धोओ वि काओ, जह वण्हत्ते न मुचई कह वि ।
 तह नीओ नीअत्तं, न मुअइ उच्चत्तपत्तो वि ॥१९॥

यत —

दुधद सींचिउ लींवडउ, घाणउं किउं मुछेण ।
 तोइ न छंडइ व्हूयपण, जातिहिं तणई गुणेण ॥२०॥
 अबंमैन्दिय नियसंयं, नाउ पइच्चं इमं कुणइ मूरी ।
 उम्मूळे^{११} जइ न इमं, पडिणीयगइं तओ जाभि ॥२१॥

यतः—

जो पवयणपडिणीए, संते विरियम्मि नो निवारिज्जा ।
 सो पारचियपत्तो, परिभमइ अणंतसंसारं ॥२२॥
 देव-गुरु सपरुज्जे, चुन्निज्जा चक्कट्टिसिद्धं पि ।
 कुविओ म्हुणी महप्पा, पुलाइलदीइ संपन्नो ॥२३॥
 जइ कहवि इमो बुज्जइ, तोअहमुवायं रएमि निरवायं ।
 इअ चित्तिअ करुणाए, सत्तो वि गुरू करइ एवं ॥२४॥
 जइ निवइ गहहिद्धो, कहं च रोरो तओ यें किं छोआ ? ।
 इचाइ जंपिरो^{१२} परिभमेइ गहिल्ल व्व हा मूरी ॥२५॥
 अह मंतीहिं वि भणिओ, निव पंचमलोगपाल ! मुण सम्मं ।
 पगईइ रज्जणेणं, राया सेसो अ नामेणं ॥२६॥
 पालिज्जइ साहुज्जणो, दंसंणिवग्गो विसेसओ जेण ।
 सो दूमिओ अ नरवर !, दुहदाहं दारुण देइ ॥२७॥

यत —

देवताप्रतिमाभङ्गे, साधूनां च विनाशने ।
 देशभङ्गं विमान्नीयाद्, दुर्भिक्षदुपरौशिवैः ॥२८॥
 भयंलिज्जइ विमलकुलं, लज्जिज्जइ जेण लोअमज्जम्मि ।
 कंठगयजीविएहि वि, तं न कुंलीणेहिं कायव्व ॥२९॥
 इअ सोउ निवो व्हो, भणइ अरे ! जाह मंदिर निपयं ।
 सिक्खवइ निअयताए, इअ भणिउं ते वि^{१३} वारेइ ॥३०॥

११ * शिवस्मिय सघ D2 । १३ * लेमि न मूलाओ प ° L1 । १४ च नामेणं P1 । १५ * तो सुदि P1
 P2 D4 L1 । १६ * एणव ° P2 L1 L2 D1 D4 । १७ * रदिक्क P2 L1 D1 D4 । १८ मदि° L1
 D1 D2 D4 । १९ कुत्तीलिहिं L2 । २० विचारेइ D2 D4 L1 ।

यथा चतुर्भिः फनकं परीक्ष्यते, निर्यरण-च्छेदन ताप ताडनैः ।
 धर्मस्तथाऽयं विदुषा विचार्यते, श्रुतेन शीलेन तपो दयागुणैः ॥५॥
 इच्छा सोऽहं कुमरो, पञ्चइओ सरसईइ सजुतो ।
 लहुक्ममाण जेण, येवेण वि होइ वेरम् ॥६॥
 अइ सो गुणनिवहजुओ, पढिअमुओ पचपवरसूरिपओ ।
 गाप-पुर-पट्टणेसुं, विहरहें इअ भासितो धम्मं ॥७॥
 दयासमो न हु धम्मो, सुखं संतोससरिसयं नत्थि ।
 सच्चसरिस न सोअं, न भूसणं सीलपरितुल्लं ॥८॥
 अइ उज्जेणिं पत्तो, सूरिवरो गुरुअण्णपरिअरिओ !
 वार्हि उज्जाणठिओ, ठावइ धम्मम्मि बहुलोअं ॥९॥
 अन्नदिणे नमिअ सूरि, सरस्सई जाव जाइ निअवाणं ।
 ता गहहिविज्जेणं, दप्पणभूवेण अवहरिया ॥१०॥
 सेणेणं जइ चट्ठिआ, हीरिज्जंती अ सइ तेणं ।
 विळवइ करुणं एवं, हात्तावपरेसु लोएसु ॥११॥
 हा भाय ! सुगुरु ! सुअपर !, हा पवयणनाह ! हा गुणनिहाण ! ।
 इमिणो म हीरतिं, पावेणं वीर ! रक्खत्ति ॥१२॥
 अइ सो कुग्गहगहिओ, अंतेवरसंगयं इणइ समणिं ।
 तं नत्थि धुवमक्खिचं, ज कामंधा न हु इणंति ॥१३॥

यत —

न पश्यति हि जात्यन्धः, कामान्धो नैव पश्यति ।
 न पश्यति मदोन्मत्तो, दोषमर्थी न पश्यति ॥१४॥
 गंतूण गुल्णा सो, वुत्तो महराय ! मुच समणिमिणं ।
 जेण तवोवणाइ, कयनिवरक्खाइ भणिआई ॥१५॥
 तं चिअ करेसि एवं, पलीवणं पाणिआउ धुवमेअं ।
 घाडी अ वाहराए, अइवा सरणोउ देव ! भयं ॥१६॥
 तइ संवेण वि भणिओ, जुत्तं तुम्हारिसाण निव ! नेयं ।
 विउळे वि हु जलपूरे, जलही लघइ न सीमं ज ॥१७॥

* तथैव धर्मो विदुषा परीक्ष्यते सु * L1 D1 । ५ * इ धम्म पवाखतो P2 L1 D4 । ६ P2 L1—आदर्शयो
 सप्तमगाथाऽनन्तरमधिकोऽयं श्लोकः पठित्त—नाह्वयहिंसासमो धर्मो, न शत्रोपसम सुखम् । न शत्रुवदरा शौचं, शीलवृत्त्य न
 मण्डनम् ॥ अपरं च D1 D4—आदर्शयो 'दयासमो' इत्यष्टमगाथात्मनेऽयमेव सत्कृत्यश्लोको दृष्टीकृत्यते । ७ D2 आदर्शो
 दशमगाथास्त्यने गायत्र्ययमेतत् पठित्तम्—अन्नदिणे नमिअण, गुरुअत्तीए गुण पवक्कमले । नियताणामियुह आ सरसइ हाहुपी
 आइ ॥ दप्पणनिरेण गहहिविज्जाए गहहिविज्जाएणं । ता दट्ठ इट्ठेण, अवहरिया कालह्वेण ॥ सेणेणं * १ ८ * दिमि
 न * L1 L2 D2 D3 D4 । ९ * जणे L1 D2 D3 D4 । १० * जा संहरति D2 । ११ * उ
 राव ! मव D2 ।

तह तह नीअतेणं, उवहास सो करेइ सयस्स ।
 ञं दुद्धपाइओवि हु, विसमविसं मुंचई भुअगो ॥१८॥
 दुद्धपोओ वि काओ, जह कण्हत्तं न मुंचई फह वि ।
 तह नीओ नीअत्तं, न सुअइ उच्चत्तपत्तो वि ॥१९॥

अतः—

दूधइ सीचिउ लीवडउ, घाणउं विउं गुळेण ।
 तोइ न छंडइ कहुयपण, जाविहिं तणइं गुणेण ॥२०॥
 अचमंन्निय नियसंघे, नाउ पइत्तं इमं कुणइं धूरी ।
 उम्मूछे” जइ न इमं, पडिणीयगइं तओ जामि ॥२१॥

अतः—

जो पवयणपटिणीप, संते रिरियम्मि नो निवारिज्जा ।
 सो पारंविपत्तो, परिभमइ अणंनसंसारं ॥२२॥
 देव-सुख-सधरुज्जे, सुभिज्जा चरुवट्टिसिधं पि ।
 कुविओ सुणी महप्पा, पुलाइलद्धीइ संपन्नो ॥२३॥
 जइ फहवि इओ पुज्जाइ, तोअसुवायं रएमि निरवापं ।
 इअ वित्तिअ परुणाए, सत्तो वि गुरु करइ एवं ॥२४॥
 जइ निवइ गइदिल्लो, फहं च रोरो तओ धे” किं छोआ ? ।
 इचाइ जंपिरो” परिभमेइ गहिल्लु व्व हा सूरी ॥२५॥
 अह मंतीहिं वि भणिओ, निव पंचमलोगपाल ! सुण सम्मं ।
 पगइइ रंजणेणं, राया सेसो अ नामेणं ॥२६॥
 पाल्लिज्जाइ साहुजणो, दंभंणिअगो विसेसओ जेण ।
 सो दूमिओ अ नरवर !, दुइदाइं दारुणं देइ ॥२७॥

अतः—

देवतापतिमापन्ने, साधूनां च विनाशने ।
 देशमद्रं विजानीयाद्, दुर्भिसदमरोशिवैः ॥२८॥
 मयल्लिज्जाइ विपलकूलं, लज्जिज्जाइ जेण लोअमज्जम्मि ।
 वंउगयजीविपहि वि, तं न कुंन्दीणेहिं कायव्वं ॥२९॥
 इअ सोउ निवो रट्टो, भणइ अरे ! जाह मंदिरं निययं ।
 सिअखवह निअयताए, इअ भणिउं ते वि” वारेइ ॥३०॥

१२ * अविमिय सय D2 । १३ * लेमि न मूलाओ प° L1 । १४ अ नायेव P1 । १५ * ओ सुदि P1
 P2 D4 L1 । १६ * एणव° P2 L1 L2 D1 D4 । १७ * एदिकय P2 L1 D1 D4 । १८ * मल्लि । १
 D1 D2 D4 । १९ कुमीलिहिं L2 । २० अिचारेइ D2 D4 L1 ।

अह पालिज्जहं सम्मं, संजममिअ सिक्खिऊण निअसीसा ।
 कयनवसूरिसमेआ, विहारिआ तेण अन्नत्य ॥३१॥
 अह चिंतइ सूरिवरो, जाणेहं जामि वायपासम्मि ।
 मीहई लज्जा हियपे, सा गंतुं कहवि नो देइ ॥३२॥
 जे पुण पिमुणा ते, चच्चिअ व्व महकच्चं करिस्संति ।
 तह[१] गहिअवओ जो मूत्तु सरस्सइं आगंओ सुमहो ॥३३॥
 तो पिउपासि न जामि चि निच्छिऊणं पुणो वि चितेइ ।
 विज्जावळं तु जेसिं, परामवो होइ न हू तेसि ॥३४॥
 विज्जाइ हुंति मित्ता, जिपंति अ सत्तुणो वि विज्जाए ।
 विज्जाळवो वि जाणं, नमंति सव्वे वि नर ताणं ॥३५॥
 चोरेहिं जा न पिप्पइ, अग्यइ गुणवंतयाण गेहेसु ।
 सा विज्जा मह विउला, तेणं चिदेसो वि नियदेसो ॥३६॥
 अह घुरी सगळ्ळे, वच्चइ इगसारिणो सभीवम्मि ।
 भण्णइ साहणुसाही, राया जहिं साहिणो सेसा ॥३७॥
 घुरी सहाइ वंचइ, घुलइ तं जं सुहाइ सव्वस्स ।
 एवं वयणरसेणं, रंजइ रायप्पसुहलोअं ॥३८॥
 भणइ निवो धन्नोऽहं, जं पवो सुपुरिसो तुमं इत्य ।
 सोहइ तइन्ह रज्जं, मग्गसु तं जेण व्हइ कज्जं ॥३९॥
 अह जंपइ सूरिवरो, तुम्ह यमत्तेण सव्वमवि लद्धं ।
 मग्गिस्समवसरेऽहं, छुहाइ अन्नं पि पीइकरं ॥४०॥

अह—

पेसह एअ लुरीए, सत्तिरम्मि अ आगयम्मि पहुळेहे ।
 विच्छापमुहो साही, पुहो गुरुणा कहइ सव्वं ॥४१॥
 अह भणइ गुरू नरवर !, किज्जइ मंतो वि को वि अप्पणए ।
 कणगाइदाणओ तह, किज्जइ जह देव ! जीविज्जइ(अजा) ॥४२॥
 स भणइ निमुणसु सुपुरिस ! जाणौसि तुमं न अन्ह निवचरियं !
 विसमो स भूमिपालो, लटो पुण जेसि तहिं कालो ॥४३॥
 गिन्देइ जं गहं तं, कह वि न मिव्हेइ सुह अगव्वंधो ।
 सामत्पेणं सीमाळए अ गंजेइ अगंजे ॥४४॥
 अन्हसमनिवइलक्खा, नमंति एअस्स विहिअनिअैक्खा ।
 न मिटइ रणम्मि कोई भंजइ नामेण भदकोटी ॥४५॥

इत्य न संचि नै विग्गहो, कोवि उवाओ वि^{३०} विजए नेअ ।
 कज्जं केण वि न सरइ, विणु सिरदाणं मरइ सव्वं ॥४६॥
 अह घुरिवरो जंपइ, मरणाणुंमइ न देसु तुह अण्हे ।
 अबलपि देव ! सुइहा, अप्पत्ति न मणिअ सत्ये ॥४७॥
 तो सुअंण ! कइसु कोई, सिरं पि किमु मग्गिअं पि अप्पेइ ।
 सुइइकुळेसु ^{३१}होई, उवहासो अप्पेणो हाणी ॥४८॥
 चित्तसु तं निवसिस्सुअं त्तु रज्जं पुणऽत्थि उद्धारे ।
 चउरीइ दसणपेतो, का पीई ताण मिहुंणार्ण ॥४९॥
 मग्गंति नेहरहिआ, सीसं पि हु अज्ज जे अ निल्लज्जा ।
 दाहिइ कह ते रज्जं, नज्जइ नीवाइपासाओ ॥५०॥
 चट्ठी न सोइणेसा, अज्ज तुहं जं सुआण त कहे ।
 तग्गहा रक्खसु जीअं, जीवंतो जेण सुहभागी ॥५१॥
 जामो मालवदेसं, तेइह पणनवइसाहिणो सेसे ।
 अह सुखगिराइ तेणं, इकारिअ मेलिआ सव्वे ॥५२॥
 अह तेसु चलतेसु, गिरिणो धुज्जंति धरहरइ धरणी ।
 सेसो य कंपिओ वहु, फूलीहिं सपिओ सुतो ॥५३॥
 सीसत्थमागया जे, तत्थ मडा उन्भडा निवा एसा ।
 ते तह तओ पलाणा, जइ दिहा नेव दिट्ठीए ॥५४॥
 उत्तरिउं सिंचुनइं, कमेण सारट्टमंढंछे पत्ता ।
 ते ढंकेगिरिसमीवे, ठिआ दिखे कइ वि मंतवमा ॥५५॥
 अह पाउसम्मि एत्ते, गज्जंतो जलहरो गयणमग्गे ।
 सोइइ विज्जुलयाए, सुरीइ किर सरसईए सो ॥५६॥
 पपीहा पिअपिअसरि भणंति, नचंति मोर संघाया ।
 कुरलति सारसगणा, रठंति तह दहुरा वार्द ॥५७॥
 ससिसूरपारिआ सो (१) आरोहंति अ तरुसु सुअगा वि ।
 सव्वत्थ जळपवाहा, वहति पंकाउळा पुंहुंची ॥५८॥
 अह अत्यलए राया, विन्नचो परिअरेण सव्वेण ।
 तेण वि सुरी जह सामि इ, संकडं संगयं विअड ॥५९॥

३० न दिहो को • P1, न दिहो को • P2 । ३१ वि किज्ज • L1 D1 । ३२ * मत्त न वेसु D2 D3 ।
 ३३ सुयण क • L1 D1 D2 । ३४ * मिअम्मि अ • P1, मिअ व अ • D2 D4 । ३५ होइइ उ • P2 ।
 ३६ * प्पहाणी अ P1 L1 D1 D4 । ३७ मिहुणण P1 । ३८ * वल प • L1 D1 D4 । ३९ * क्खुरल •
 P2 । ४० सुइवी P1 । ४१ * तियणेण P1 L1 D1 D4 ।

जेसि बलेण चलिआ, अम्हे परमंहलकपणमूरा ।
 ते सव्वे पडिहूला, पंचाणरई निवा जाया ॥६०॥
 जं साहिज्जाअवसरे, गासं मग्गंति अम्ह सो नत्थि ।
 गमिहिंति तेण एए, ठाहिइ इकं तु अम्ह बल^२ ॥६१॥
 चित्तइ मूरी पुरिसो, मूरो वीरो अ ताव धीमंतो ।
 जाव नमिद्धिसमिद्धो, तणत्तुओ रिद्धिपरिहीणो ॥६२॥
 अह मूरि रयगिमज्जे, गयणे नारिं निरुंहे नवरुवं ।
 सा भणइ गुरुं मुणिवर ! दुक्खं मा धरसु निअहिअए ॥६३॥
 सासणदेवी अहयं, साहिज्जत्वं समागया तुज्ज ।
 सीआ-सुलसासरिसं, सीलेण सरस्तइं जाण ॥६४॥
 सरसइसीलाइ इमे, तुह पिट्ठीए निवाइणो लग्गा ।
 तस्सीलपभावेण वि, जयपत्तं चेव तुह होही ॥६५॥
 छट्ठस पारणे सा, आयामं पइदिणं करेमाणी ।
 देवं तु वीयरारं, तुमं गुरुं नेव^३ भिअहेइ ॥६६॥
 सुंभं समप्पिऊणं, करकमले सा अदंसणं पचा ।
 विज्जुज्जोअ व्व त्वणं, देणं दंसणं जेण ॥६७॥
 वैचुनवसमुवन्नोऊयइइसमूहदाणओ गुरुणा ।
 सरयम्मि चालिआ ते, मालवसणिं गया कमसो ॥६८॥
 दूकमइ पेसइ गुरु, अज्ज वि नरनाह ! सरसइं सुंच ।
 अइवाणिअं हि तुइइ, फुइइ जं देव ! अइमरिअं ॥६९॥
 अन्नापपवघाणं, अच्छुदओ निच्छरण न हू होइ ।
 विसमविसमवखपाणं, जीअं किं कहवि निव ! दिट्ठं ? ॥७०॥
 जइ रावणो वि पत्तो, पंचत्तं परकलत्तवजाए ।
 ता समणिसमीहाए, वडं^४ न तं होहिइं तुज्ज ? ॥७१॥
 अह दप्पयो राया, जंयइ भो दूअ ! किं वहुं भणसि ? ।
 पोरिममिम्स हज्जा, अइ तो भिअत्ताइ न भमिज्जा ॥७२॥
 मग्गिअंतो सीसे, जे नट्टा संपय इह पचा ।
 काऊण हंडमेळं, ताण मए को पुं बीहेइ ? ॥७३॥
 मूरन्स तिमिरनिवहा, गरुडस व सप्पसंचया विसमा ।
 काउं किंपि न सक्का, जह तह मइ दूअ ! मुणिसुहदा ॥७४॥
 अइ दूओ रोसेण, भणइ अ सारं सुणेसु मइ वपणं ।
 जह होसि तरु स गभो, गभो तुम जइ स तिहो अ ॥७५॥

१२ D2 आर्यो एवमिन्द्रमणोरुत्तरं गयेमपिद्य वर्तते-अग्गइ पुअ अत्थव्य विजा चित्ते वि नेह कायन्ता । सारयम्मि सत्तियाने
 को कल्लमाण कमजेयं ॥ १२ * इ निअत्तं L1 D1 D4 । १४ * व नेहेइ D4 । १५ इत्थाइ वेपिऊणं सुपण्णा आ
 D2 । १६ अह सुवसत् D2 । १७ * इं तु हो * D3 । १८ * जत्ते ही * P2 D1 D2 D3 D4 L1 L2 ।

जइ तं हरी सैं सरथो, तं जइ स होइ शुक्मेदो ।
 किं बहुमणिण्य जओ, तुइ अंतकरो अ सो घूरो ॥७६॥
 इअ भणिएं गए दूरे, चलिओ मालवनीवो अ तयभिमूँह ।
 रयमगो उजजेणि, पत्तो रुद्रो भिसं तेहिं ॥७७॥
 तेणदमेण वसिणदमीइ सुभरिअं समागयं विज्जं ।
 दइहुं कुटे सुन्ने, रासहिल्वं भणइ खूरी ॥७८॥
 जो रिउत्तिन्ने सइं, इमीद विरिओ गरो व निहूँणेद ।
 रुहरिं मुहे बमंती, पढेइ पुहनिं स तुरिअं पि ॥७९॥
 तो कसारिय स बळं, दुकोसपदसयसइवेदिभडा ।
 अरूपसरमिमीइ सुइं, भरंतु घाणेहिं कुसलरूप ॥८०॥
 तेहिं तहा पडिहया, निवम्मि काउं सलवनीइदुग ।
 विज्जागयाइ तेदि अ, निगहिओ गइदिहनिवो ॥८१॥
 घूरी जप्पासि डिओ, आसी सोऽधंवितामिओ सेसा ।
 तस्तेवगा य जाया, तओ पइत्तो अ सगवंसो ॥८२॥
 पुणें संजमठिअसरसइसभणिसमेओ गुरु सगचउजुओ ।
 बोइद बहुबिहलोअं, चिदरइ उग्गुअविहारेण ॥८३॥
 कालगसुरिचरिअं, तिउत्थुअइकारणं इअं भणिएं ।
 चउत्वीए पउजुसणा, जइ जाया तइ भणिससामि ॥८४॥^१

(२)

चळमिअ भाशुमिआ, आसि अवंगीइ रापशुरराया ।
 निअभायिज्ज ति तया, तःय गओ कालगायरिओ ॥८५॥
 तेसिं सो भाणिज्जं, चळभाशुं भाशुसिरिमुअं तइअ ।
 दिवखइ विपा ति पुचउं, विमया ते तेण संजाया ॥८६॥
 तइ धम्मखिसिरं सो, निग्गिणइ पुरोहिअं तु गंगपरं ।
 स दिओ गुरुगमणत्थं, कवदेअं भाइ इइं निवइं ॥८७॥
 देव ! इमे अहिं गुरुणो, भमति भमिअम्मि तत्व पुरलोए ।
 गुरुचलणकमणेणं, इइ अउत्ता अमुइहेऊ ॥८८॥
 संकाइ तेहिं सो पुदि, अणेसणा कारिया गुरुगमत्थं ।
 तं नाउं पइवाणे, गुरु गओ तइ चउमासं ॥८९॥

११ घ तं अइ सरथो घ D2 । ५० * निअगए D3 । ५१ * ए विउत्ता ° D4 । ५२ * सुते D1 D4
 L1 । ५१ * रिप व ° P2 । ५२ * कुच D2 L2 । ५५ D2 वरुणें स्वतीकितवण्यकमने एतादावाउ —
 अथिउतं दाउण, उविओ वरपमिम सरवइ विहिण । गुरु गउजुओ अमुइ विहइ उजुवविहारेण ॥ ५१ अम D1 D4 L1
 भावयेउ ' इति श्रावणकमलिदावयं ' ॥ इत्येको पाठः । P2 भावये ' इति वा० ' इति पाठः । ५२ इअ नि ° D2 D3
 D4 । एव नि ° P2 ५८ अइ वृ ° D1 ।

(३)

पञ्जोसवणासमए सूरि, निवसाळवाहणेषुत्तो ।

पहु ! इह मं विण्णं न वृणइ इंदमहं पंचमीइ जणो ॥१०॥

छट्ठीइ तओ कीरळ, पच्चं मह होइ जह जिणघाई ।

भणइ गुरू निव न घटइ, जिणागमे जेण इअ वुत्तं ॥११॥

तेणं कालेणं तेणं समएणं समणे भययं महावीर वासाणं सवीसरूप भासे विद्वंते वासावासं प०
[पञ्जोसवेइ, तहा णं गणहरसीसा वि । जहा णं गणहरसीसा तहा णं अन्ह गुरुणो वि । जहा णं अन्ह गुरुणो
सहा णं अन्ह वि वासावासं पञ्जोसवेमो नो तं रयणिमइकमिअ ॥]

अवि चळइ मेरुचूला, सूरु वा उग्गमिअ अवराए ।

न य पंचमीइ रयणिं, पञ्जोसवणा अइकमइ ॥१२॥

तो इवच चउत्थीए, निवकहिए गुरु मणइ घटइ एवं ।

जं वुत्तमंतरा वि य, कप्पइ साहूण पञ्जुसणा ॥१३॥

तो संघायुमएणं, सुआणुसारा चउत्थियञ्जुसणा ।

ठाविया कालगगुरुणा, रन्ना वि मेहुच्छवो विहिओ ॥१४॥

उक्तं च सूत्रे—

अविलम्बिऊण कज्जं, जं किचि समापरंति गीअत्या ।

योवावराइ बहुगुण, सव्वेसिं तं पपाणं ति ॥१५॥*

(४)

उज्जेणीए कइया, निअसीसे चोअए गुरू एवं ।

पच्छा पमापसत्तुं, मा सेवह दुक्खलक्खकरं ॥१६॥

चउदसपुब्बी आहारगा य मण्णोपिथीअरागा य ।

हुंति पमायपरवसा, तयणंतरमेव चउगइआ ॥१७॥

इअ चोइआ वि ज्जा ते, तरंति भैल्लिगइह व्वं नो कइवि ।

तो सो गुरू वि चिंतइ, चत्तव्वा धुवमीमे सीसा ॥१८॥

छंदेण गओ छंदेण, आगओ चिट्ठइ अ छंदेण ।

छंदेण वट्टमाणो, सीसो छंदेण वृत्तव्वो ॥१९॥

तो सूरु रयणीए, पेसिअजा चोइऊण सीस ति ।

सिअजायरसस कंइहं, सुवन्नभूमि गओ कमसो ॥२००॥

निअसीससीससागरदत्तसमीवे स ठाइ अह तेण ।

पुट्ठो अज्जो तुमए, किं दिट्ठा कालगापरिया ? ॥२०१॥

१५ विण न P1 D3 । ६० * सारेण च ° D2 । ६१ महखवो D1 D2 L1 । ६२ P2 आदसो पन्नवदित्तम-
गायाअन्तरं गायाद्विक्रमेतत्तल्लिनम्—आवरणा वि हु आणा, अविइआ चेत होई भाग ति । इहा तिरयवराघायण ति [कु०]ल्लक्खणं
थेव ॥ अउडेण समाएव, अ कथ य केणई अ सावज्जं । न निअरियमणेहिं बहुअणुमयमेवमायरिवं ॥ ६३ * गिणो ज पुवचरा
D1 D4 L1 । ६४ आअुज्जमंति D2 । ६५ गलगइि अ P2 । ६६ अ ते क ° D2 । ६७ * हिय वु० P2 D2 ।

स भणइ चादं पुण सो, पुच्छइ मह केरिसं तु वक्खारणं ।
साह वरं अह जंपइ, पुच्छसु मं किपि विरमं ति ॥१०२॥
स कहइ अणिच्चयं मह, पुरो पुरूवेसु अह भणइं सो उ ।
सन्वमणिचं भुवणे, इकं धम्मं विमुत्तणं ॥१०३॥
गुरु भणइ नत्थि धम्मो, पक्खवपमाणअविसयत्तेण ।
सोउमिचाइतकं, स विम्हिओ इअ दिणे जंति ॥१०४॥
अह ते गोसे सीसा, सूरिमदट्टण आजला जाया ।
गुरुसुद्धिं पुच्छंता, तरपणं चोइआ एवं ॥१०५॥
सिआ ह्नु सीसेण गिरिं पि भिंदे,
सिआ ह्नु सीसो कुविओ न भवखे ।
सिआं न भिदिज्ज व सत्तिअग्गं,
न यावि सुक्खो गुरुहीलणाए ॥१०६॥
अह पच्छायावपरिं, तेणं ते पेसिआ गुरुसगासे ।
जणपुट्ठा विंति पहे, एए कालपगुरू जंति ॥१०७॥
आगच्छंतं सूरिं, सोउं तो सागरो गओऽभिहुंहे ।
पुच्छइ सीसे मिलिए, भदा ! मह कहइ कत्थ गुरु ? ॥१०८॥
ते विंति इत्थ गुरुणो, पुब्बि पि समागया न किं मुणसि ।
स भणइ इकं यविरं, सुत्तुं इह को वि नो पत्तो ॥१०९॥
हसिज्जण तेहिं भणिअं, सागर ! सयाडिओ सि अम्हाणं ।
अम्हेहिं अवन्नाया, तए न नाया वि निअगुरुणो ॥११०॥
अह लज्जिआ गुरुं ते, वंदिता सुविणाएण खीमंति ।
वेत्थुं पत्थयओ ते, वोट्ठिअ सूरि भणइ एवं ॥१११॥
मा वहउ फोइ गव्वं, इत्थ जए पंडिओ^{१०} अहं चेव ।
आसन्वन्नुमयाओ, तरतमजोरेण मद्विहवा ॥११२॥

(५)

भिक्षागणसु साहुसु, अन्नदिणे दिअवरेण बुद्धेण ।
पुट्ठो कालयसूरी, निगोयजीवे इअ कहेइ ॥११३॥
गोला य असंखिज्जा, असंखनिग्गोयओ हवइ गोलो ।
इक्किम्मि निगोए, अणतनीवीं मुणेयन्वा ॥११४॥^{११}

१० * समं ते P2 D1 D2 D3 D4 L1 । ११ सो अ D3 D4 L1 । १० खिया विचं हल्लाहल न मरे,
न * D1 D4 L1 । ११ * रा तण्णतरमेव चउगइवा भिखिया L1 । १२ * सुह D2 । १३ अम्हेण अ * D1 D4
L1 । १४ खामिंति P2 । १५ बालय * D2 । १६ * को इह P2 । १७ * वा उह जाण D1 D4 L1 । १८ D1 D4
L1-आदयेणु चउत्तुं पाधिचउततमगयावन्तर गायेयमधिदा वरंते-अह अयगोले भंतो, आओ तत्ततरणिग्गसदासो । सन्वो अगणि-
परिणओ, निगोयजीवे इव कहेइ ॥

तेण पुणोऽणसणत्थं, नियमांउं पुच्छिओ भणइ सूरि ।
 अयरदुगाऊ सवोऽसि तं दिया भं पवंचैसि ॥११५॥
 इय सोउं होउ हरी, पच्चक्खो पुण्णिअ मणइ मइं अज्ज ।
 सीमंयरपहु पुट्ठो, को वि निगोए म्णइ भरहे ॥११६॥
 तत्थ तुमं अप्पसमो, घुत्तो पहुणा तहत्थि तित्थदुगं ।
 भणियं तु जंगमं तं, विमलगिरी यावरं चेव ॥११७॥
 इअ भणिरूण सुरिदो, जतो बुत्तो गुरूई ता चिट्ठ ।
 जा इति म्ण्णी स भणइ, गच्छिस्सं म्ण्णिनिआणमया ॥११८॥
 अमत्तो वसइसुहं, फाउं सको गओ सठाणम्मि ।
 तं घुत्तंते म्ण्णिउं, म्ण्णिणो वि सुसंजमा जाया ॥११९॥
 इअ योहिअ बहुअनरा, दिवं गया गुरूणा जुगप्पवरा ।
 सिरि फालगसूरिवरा, हवंतु भन्वाण भद्धरा ॥१२०॥

इति कालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥ ४ ॥

P1 आदर्शे प्रान्तोन्लेस —

सं० १५०३ वर्षे ज्येष्ठवदि ९ बुधे ॥ ४ ॥

P2 आदर्शे प्रान्तोन्लेसः—

नसत्रासतपूरितं मरकतस्यालं विशालं नभः,
 पीयूषपुष्टिनालिकेरकलितं चन्द्रमभाचन्दनम् ।
 यावन्मेरुकरे गभस्तिरकटके पते परिनी बधू
 या(वा)वज्जन्दतु धर्म्मकर्मनिह(र)तः श्रीसंपमट्टारकः ॥

इति चद्रापनकम् ॥

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा(ष्टं), तादृशं लिखितं मया ।
 यद(दि) शृद्धमशुद्धं वा, मम दोषो न दीयते ॥

शुभ भवतु । कन्यागमस्तु ॥

D3 आदर्शे प्रान्तोन्लेस —

सं० १५४४ वर्षे कार्तिकशुदि ५ दिने लिखिता श्रीपत्तननगरे ॥

L1 आदर्शे प्रान्तप्रारहित —

इति श्रीमहा० प्रमुश्रीजयानन्दसूरिपम(पाद)श्री[] विरचिता कालिकाचार्यकथा समाप्त (प्ता) ॥
 समस्तदेशोत्तमसद्विवेकधी[गु]र्जरक्ष्माल्लन(ना)ल्लयाम ।
 अरम्मदावाद इति प्रसिद्धं, पुरं श्रिया स्वर्ग(स्व)र्नगरानुकारम् ॥१॥

तत्र व्यवहारिचरो(रो), वास्तव्यः परमनैष्ठिकश्राद्ध [ः] ।
 कीकानो रूपाई दयिता, [श्रीश्रे]योद्धसद्विभवः ॥२॥
 सघा-उदाभिघा(घा) पुत्री, तदीयो(यो) परमाईती ।
 आद्यस्य ललना भानू भवद्विस्तनयस्तपो ॥३॥
 ऊदाकस्य बभूव स्त्री, लोकम्पूणशुणोऽग्रा(णा)णी ।
 टांकुकुसिसमुद्भूत, बच्छरानस्तदङ्गनः ॥४॥
 चाच्छीति नाम्ना दयिता तदीया,

सदान-दासिग्य विवेकशीलो(जा) ।

देव(वे) गुरो धर्मविधौ च दत्ता

गृहस्थवर्माश्रमरूपवल्ली ॥५॥

रत्ना कवादिनयैस्त्वनयाभिः सार्द्धमात्मपरिवारैः ।

धीबच्छराजमुकृती, तनोति मुकृतोद्यम सततम् ॥६॥

श्री[चि]क्रमाकंभूमीशात्, ख नन्द तिथि(१५९०)सवत्सरे ।

श्रीहन्द्रनन्दिमूरीशपट्टभासनभास्वता ॥७॥

कुतुवरपक्षगणपतिश्रीमत्सौभाग्यनन्दिमूरीणाम् ।

उपदेशरसिरचेतास्तनोति धर्म(र्म) [श्रुमे] चित्ते ॥८॥ युग्मम् ॥

सप्तज्ञेषु यो चित्तं, नियोजयति सातद(साद)रम् ।

सिद्धान्तश्रवणोद्भूतः, शास्त्रले[ख]नवासन ॥९॥

लेखयित्वा वरान् कल्पान्, लेखकै रूपसमुत्तान् ।

गत्वा च सर्वशालासु स्वावल(?) यो मत्तारये[त्] ॥१०॥

श्रीसयलब्धसम्मानो, दत्त्वा पूग-फलादिकम् ।

कल्पानां पुरतो रात्रेश्वकार स्फुरज्जागरम् ॥११॥

बहुताम्बूलदानेन, गीतगानपुरस्सरम् ।

नानावादि-निर्घोषपूर्वक दिवसोदये ॥१२॥

मीलन सर्वदायाना, प्रदान च पदे पदे ।

कषाद्भिद(द्)विणादीना(ना), याचकानां स्वहर्षत ॥१३॥

खण्डापुटकपूगादिमभावन(ना)पुरस्सरम् ।

वाचयामास य[ः] कल्पान् कल(१६)ग्रहसमन्वितान् ॥१४॥

यावदेतौ पुष्पदन्तौ, यावत् भूमिः ससागरा ।

वाच्यमान भवर्चते(र्तत), तावत् वस्यो महीतले ॥१५॥

इति श्रीकल्पप्रशस्ति ॥

वीटांगुलं ९, कल्प १०, पुंटां ११, कांठी १२, कुंप(व)ळ १३, नुकरवाली १४, कांठुं १५, दोरुं १६,
इति श्रीनंगसंख्या ॥

इति श्रीकल्पसूत्र-श्रीकालिकाचार्यकथा संपूर्णा ॥

संवत् १६६४ वर्षे जेष्ठवदि स्तम्भतर्थे आर्या राजबाई वाचनार्थः ॥ शुभं भवतु ॥

अन्याधैः लिखितमिदम्—

सा । गोवालमार्गा नानीनी प्रति भंडार सुंको छे.

[१२]

श्रीकल्याणतिलकगणिविरचिता वालावबोधसहिता

कालिकाचार्यकथा ।

नमः श्रीवर्द्धमानाय, श्रीमते च सुचर्मणे ।
सर्वानुयोगद्वेभ्यो, वाग्यै सर्वविदस्तया ॥१॥
अज्ञानविमिरान्धानां, ज्ञानाञ्जनसलाकया ।
नेत्रमुन्मीलितं येन, तं गुरुं प्रणमाम्यहम् ॥२॥
सूरिसुगोचनं वन्दे वर्धमानं जिनेश्वरम् ।
जिनचन्द्रं प्रभुं भक्त्याऽभयदेवमहं स्तुवे ॥३॥
श्रीजिनवल्लभ-जिनदत्तसूरि-जिनपतियत(ती)न्द्राः(?) ।
लक्ष्मी जिनमबोध-जिनचन्द्रपुरवः[?] स्युः[?] ॥४॥
सूरिर्जिनादिकुस(स)लो जिनपद्मसूरिः[?]
सूरिर्बभूव जिनलन्धिरधीतसूरिः[?] ।
तेजोमयोऽपि जनलोचनपूर्णचन्द्र-
श्चन्द्रो म(ऽपि?)यो न घृण एष जिनाड्यचन्द्रः[?] ॥५॥
सूरिर्जिनोदयसूरि(री)न्द्रः[?] जिनराजपतीश्वराथ त्पष्टे ।
जिनपद्मसूरि-जिनचन्द्र-जिनसष्ट्राथ जिनहंसाः ॥६॥
तत्पष्टीदयधेले, श्रीजिनमाणिक्यसूरिसवितारः[?] ।
तत्पष्टे विभ्रप(न्ते), श्रीमज्जिनचन्द्रसूरिचराः ॥७॥

अन्धिल्लिखिद्दम्बकस्य तिळको निः]शोपमूर्पावले-
 रापीठमतिबोधनैपुणवतामग्रेसू(स)रो वाम्निनाम् ।
 दृष्टान्तो गुरुभक्तिसा(शा)लिमनसां मौलिस्तपःश्रीजुपां,
 सर्वार्थर्यमयो महि(ही)ष्टसमयः श्रीगौतमः स्तान्मुदे ॥८॥†

अहंत भगवंत श्रीमहावीरदेव सासनाधीश्वर, तेहनइ सासन लौकिक लोकोत्तर पर्वमाहि श्रीपर्युगणपर्व राजाधिराज तेहनइ समागमनि श्रीकलि(ल्प ?) स(सि)दातनी वाचना मणा(णी)इ । तिहा त्रिष्टि अधिकार जाणिना । जिनकल्प धिवरकल्प सामाचारीकल्प ए त्रिहुंमाहि जिनकल्पनी वाचना छए वाचनाए परिपूर्ण हुई । तउ धिवरनइ अधिकारि मोटा प्रमाणक श्रीकालिकाचारिय पणि हुआ । जेह भगवते भगवंतना वाचनानइ अनुसारइ पांचमि हुंतीए पर्वराजाधिराज चउधिनइ दिवसि आणु । श्रीसातवाहन राजाना आप्रह लगी । तेह मणइ कालिकाचार्य धियरनुं चरित्र बखाणि । तउ हुं पणि अमुक उपाध्याय आचारिय वाणारीसना आदेस लगी श्रीसंघ आगणिल बखाणिमु । ते चरित्र कनोघर कुणए करी ते लिखइ ॥

नमिऊण वीरनाई, इयदुहदाई च अइसपसणाह ।

मणिमो कालिगमूरीण, सुयाणुसारेण सचरियं ॥१॥

व्याख्या—श्रीमहारीर देव नम्म(म)स्कारी श्रीकालिकाचार्य[नउ] प्रधान चरित्र हुं भणिमु—बखाणिमु । श्रुतानुसारइ—जिम सिद्धंत प्रकरणमाहि बहा छइ, तिम कहां छइ । श्रीमहावीर देव हत मणीइ हाणां (हृण्णां) छइ, जेह दुष्य समस्त मनस्ताप—संताप आधि—व्याधि—रोग—सोग चउनीस अतिसय पइवीस वचनातिसयसंयुक्त । एहवा श्रीमहावीर बईमानस्वामीनइ प्रणाम करी ए चरित्र बखाणीसइ ॥१॥

पंचमीओ चउथी(त्थी)ए, जेण पजु(ज्जु)सणा कया ।

तेसि पभावगणं, चरियं भणिमो सुरि(र)सकलियं ॥२॥

—केहे भगवंते पांचम हुंती पर्युगणपर्व चउधिनइ दिवस कीबा कारण विशेषि, ते प्रभा[व]क शिरोमणिना चरित्र । छए रसे संकलित कहियइ छइ । ते भगवंत वुण देस हुआ ते कवि कहइ छइ ॥२॥

अत्यित्य भरहवासे, धारावास(सा)भिई पुरं ।

रेहइ परिक(रक)मी तत्थ, चइरसं(सि)घो नराहियो ॥३॥

—ए भरतक्षेत्र पांचसइ छवीस छ कला प्रमाण । तेहमाहि धारावास इसइ नाम नगर । तिहां बलिष्ठ पराक्रमी वज्रसिंह राजा राज प्रतिपालइ ॥३॥

सीलाइगुणसयापारा, रुवेण सुरसुंदरी ।

सुरसुंदरिपिया तस(सस), तपुचो फालिगाभिहो ॥४॥

—ते वज्रसिंह राजानइ सुरसुंदरी नामे पहरानी प्रवर्तइ । केहवी ते ! सुसीला—सुखिनय सुविचार सुरूप सुवचन साकार मर्यादा प्रमुख बीना गुण शत तेहनी आधार—स्थानक । रूपि हांसत देवाह[न]ानमूह, पहवो सुरसुंदरी । कुशिशुकिमुक्ताफल समान श्रीकालिककुमर इणि नाम पुत्र प्रवर्तइ ॥४॥

भग(गि)णी सरस(सस)ई सो य, वहइमाणो दिणे दिणे ।

कमेण जुव(व्व)णं पत्तो, फळासागरपारगो ॥५॥

—ते श्रीकालिककुमरनइ बहिन सरस्वती इणइ नाम जाणवी । ते संयुक्त दिनि दिनि पंचविध धावमात्रचने छल्लमान पाच्यमानह तउ कुमर स्मरकोडाभवन नयवीवन पाम्यउ । अनेक शास्त्रकउ रूप जे समुद्र तेहनउ पारगामो ॥५॥

अह उज्जाणगओ तय(त्थ), पासई गुणंपरं शुर्वं ।
विणएण व(वं)दई पाए, सुणई गुरुदेसणं ॥६॥

—अथान-तर श्रीकालिकरुद्रुमर बहुविध रमलिक्रीडा करतूड अत्यदा प्रस्तापिं शालिहोत्र शाखीकलक्षणीपेत मांस-
रहितमुखमंडल मध्यप्रदेशि परिमित वेहु कर्णे अतितुच्छ मनोहरपुच्छ रोमावलि अतिस्निग्ध विस्तीर्ण पृष्ठि, वायुनी परि
चंचल चपल अतिरोसाल एहवा अक्ष भेटणइ धान्या हुंता । तेहे अक्षे आरूढ हुतउ अनेकमुभटसंशुक्र वनमाहि पहुंचत ।
रामति क्रीडा करी जेतलइ यलइ तेतलइ श्रीगुणंधराचार्य भय्य जीवनइ उपदेस देता सांभली कुमार तिहां पहुता । विनय-
पूर्वक गुरुना पदकमल वांदइ । जेह भणी विनयस्थानक नीतिशास्त्रमाहि पुत्रनी शिक्षानइ अधिकारि ए शिक्षा कही—

“विनयं राजपुत्रेभ्यः, पण्डितेभ्यः सुभाषितम् ।
अनृतं दूतकारेभ्यः, स्त्रीभ्यः शिक्षेत कैतवम्” ॥

—वत्स ! विनय करवानी वांछा हुइ तउ राजाना पुत्र समीपि वइत्यइ । सुभाषितनी वांछा हुइ तउ पंडितसु गोठ
करे । कूडा बोलवानी वाछाइ ज्यारीसुं संग करे । कपटनी वांछाइ खीनी गोठि करे । तेह भणी महांत स्वभावइ विनीत
हुयइ । कुमार जे गुरुनी देसना सांभली । ते सांभली देसना कहइ छइ ॥

“असारो एस संसारो, जीवियं तह चंचलं ।
संज्ञारामसमाणं च, जुव्वणाइ तहा मुण ” ॥

—भो कुमार ! ए संसार असार, जीवितव्य असार, रा-यलक्ष्मी अरिथर, संभ्याराग समान जीवितव्य न मत्र (!) ।
पौत्र पुत्र कलत्रना सबध इम जाणी । सुविवेकी मनुष्य तहा सतसा भणी संसार सागरभाहि बूडइ ॥६॥

इय देसणसल्लेणं, पत्वा(यन्वा)लियरुद्धिमल(लो) मुणि(णि) भणइ ।
देह मह सुद्धचरणं, नित्थरणं भवसमुहसस ॥७॥

—इम देसनारूपपाणी तणइ प्रवाहिइ करी यौतसर्वपापमल हुंतउ कुमार वे करकमल जोडी गुरु प्रतइ कहइ ।
भगवन् ! मुसुनइ सर्वविरत चारित्र आपउ । जे चारित्र संसारसमुद हुंतीउ तारइ ॥७॥

पंचदि पुरुससएदिं, पु(प)ध्वईओ सो य सगुरुपासम्मि ।
जुगो(गो)त्ति [य] नाउनें(ऊणं), शुद्धि सो नियपयए ठविओ ॥८॥

—माता पिता पूछी प्रतिबंध म करउ । ए अत्यवसाय घगी कर्मनी राशि धय गई हुइ तउ उपजइ । ते वात
सांभली माता पितानइ भट्टी परि पृच्छनी । पाचसह सुभटसहित धीगुणंधराचार्य समीपि दीक्षा लीधी । यतः—

“दो धिय हुंत्ति गईओ, साहसवंताण धीरपुरिसाणं ।
बेल्लहल्लरुमलइत्या, रायसिरी अहव पन्वज्जा ” ॥

—साहसीक धीर पुठ्ठनी वि गति छइ । विरसती कमला छइ जिहां एहवी राजलक्ष्मी भोगवइ अथवा प्रत्रय्या
दीक्षा आदरइ । दीक्षा लेई महण सीटया, आसेवना सिल्या, इमु सिष्यतउ हुंतउ क्रमि क्रम श्रीगुणंधरा गुरे जोग्य जाणी
आपणइ पाट थाप्या । श्रीकालिकाचार्य महात(र) जुगप्रधान हूया ॥८॥

विहरतो(वा) संपत्तो, उजे(उजे)णिए [य?] कालिगायरिओ ।
पन्वइया निहरती, तत्येव समागया भग(नि)णी ॥९॥

—ते कालिकाचार्य विहारक्रम करता भक्ति जीवि प्रतिबोधता उजेणी नाम नगरोद्द पहुता । हवद् सरसती बहिनि पणि भाईनद् पृठि दीशा लेई प्रवर्तनी पद्द वर्त्तमान विहरती ते पणि तत्र पहुती ॥९॥

अह तत्थ नरवर(रि)दो, गद्भिचिद्यासुसाहणसुर(रि)दो ।

नामेण गद्भिछो, इत्थीछोछो सय(पा) वसद् ॥१०॥

—अथानतर उजेणीनघरीनायक गर्दमी विघानी भली साधना करी सुरेन्द्र भणीए इद्र महाराज समान बलिष्ठ पराक्रमी गर्दभिष्ठ नाम राजा लोचोत्प सदा प्रवर्त्तद् ॥१०॥

काममयपरवसेणं, रडरूपसमा सरस(स्स)ई तेण ।

दिट्ठा नि(डु)ट्ठेण तओ, हीरती विलवप वाला ॥११॥

—ते गर्दभिष्ठ राजा अथदा प्रस्तावि क्रीडा निमित्त नगर बाहरि वनमाहि जेतलइ पहुचद्, तेतलइ ते महासती सरस्वती प्रवर्त्तिनी रूपइ ते रभा तिलोचना समा नगरमाहि आवती देखी । राजा श्रीगर्दभिष्ठ कदर्परूप जे मदातिणइ करी परवस हुउ हुउत चीतवद्, “ खु जगमाहि कदर्पदेव नथो ? जेह भणी एहवी सुरूप वी सुसोळ ? ” इम चीतरी, तिणइ अति पापिणइ ते महासती हरी । ते महासती तिवारइ इम विलाप करवा लागी ॥११॥ सा ते विलाप—

हा सुयधर ! हा कालयसूरी !, गद्द रवल रक्त्त पयाउ ।

जिणसासणम्मि जम्हा, उट्ठाहनिवारण साहु ॥१२॥

—हे भ्रात ! अहो श्रुतधर ! अहो शासननायक ! तुम्हा हुता मुन्नइ ए पापिण्ड लेइ जाइ छद् एह हुंती मुन्नइ राखउ, जेह भणी जिणसासणनु उट्ठइ निवारिवु चारु भउ । सासनना विद्वेयीनइ बोधिनास । अगत ससारीपणु बोळ । यत —

“ उट्ठाहकारगणं, बोहीनासो अणतससारी ” ।

जिनशासनना उट्ठाहकारक मनुष्यनइ बोधि कृहता सम्यक्त्वरो नास अनंता ससारीपणो बोळउ ॥१२॥

अतेउरम्मि णीया, तेण नरे(रि)दाहमेण अह सूरी ।

सजुओ(लग्गो) पडिबोहणवयण तस्सेवमपस्वाय ॥१३॥

—तिणइ नरिदाहमइ इम विलाप करती महासती अतेउरमाहि आण न्याय मजादा मूकीनइ । यत —

“ किमु कुवलयेनेत्रा सन्ति नाक न नार्य ?,

निदशपतिरहल्या तापसी यस्त्वपेवि ।

हृदयठणकुटीरे दीप्यमाने स्मरगना-

बुचितमनुचित वा वेचि किं पण्डितोऽपि ? ” ॥

—किंसउ कमलसारीखा नेत्र छद् एहवी इद्राणी शकइ त्रिदशपति कहता इद्र अहिया जे तापसी जे सेवो । हृदय वाहता हिया रूरीया तृणकुटीर छापरेउ तिशं कदर्परूपि अग्नि लागद् हुंनइ उचित अनुचित मडी पाडुई वात न जाणइ । पडित कोई—

“ निक्कलयति कलाकुशल, हसति [शुचि?] पण्डित विटम्बपति ।

अधरपति धीरपुरध, क्षणेण मन्त्रध्वजो देवः ” ॥

+ मूलादर्श एताहणद्वारे पाठ —

किम कुवलयेनेत्र अत्र त्रिदशपतिरहिला तापसी यस्त्वपेवि ।

हृदयतृणकुटीरे दीप्यमानास्मरगनाबुचितमनुचित वा वे

—विकल करद कलावंतनइ, पवित्रनइ हसइ, पंडवनइ विडंबइ, धीरवंत पुरुषनइ अधीर करद, क्षम एकमाहि मकरध्वज कंदर्प देवता ॥

इम कामाक्षुर ते गर्दभिल जाणी कालिकाचार्य धंसप संयुक्ता तहं पासि जई तेहनइ प्रतिबोधवा निमित्ति अनेक वचन कहा ॥१३॥ सा ते वचन—

अत्थि तूह सयसहसं(स्तं), नरिंददुहियाण रूववंतीणं ।

ताहि चैव [न] तिचो, ता एयाए कइं तिचो ? ॥१४॥

—राजन् ! ताहरइ अनेउरं हंसगतिगामणी जनममोहनी रूपइ देवागना नाम दउ स्त्री एहची राजानी पुरीना सत सहस्र हुंतइ जउ तुसनइ वृत्ति नथी । तउ ए मरतकमुंड चेतनब्रधारणी कुरूपलि गनीनइ प्रहणइ किम वृत्ति हुसइ ? किन्तु पापनी वृद्धि हुसइ लोकमाहि कुजस, परलोकमाहि नरकफलि । तेह भगी सुख बांडइ तउ ए महासती कुसीठ मेन्हि ॥१४॥

सो कामग(ग)हगहिओ, ययणामयसंचिओ [वि] न हु भिनो

तेलकुटे जलविदु व्व, तओवायं कुगइ मूरी ॥१५॥

—ते राजा कामरूपी राजगर तगइ करी विकल हुओ । आचार्येना वचनावृत जलइ संचिओ पणि मेदण नही । सोपरि चोपटइ घटइ पाणीना बिदुनी परि तिवार पटइ आचार्य उपाय कोपउ । खउ ते उपाय ॥१५॥

काउ(क)ण गहिलरुवं, तओ विरुवं विभासए(ए) वयणं ।

एसो राया तो किं, नत्थि हु एयस(स्त) रजु(ज्जु)सिरी ॥१६॥

—पहइ आचार्य गहिलानु रूप करी अनेक दिरूप थोळभा लागउ । त्या ते विरूप वचन ? । ए राज्य उउ खु ? ए राजा समूल उन्मूलिस । हुं भिक्षाचर तउ सुं ? एहनइ सर्वथा राजउत्तमी नथी ॥१६॥

एयं परंपिऊणं, तह सगकूले तओ गओ मूरी ।

तत्थ य जे सामता, सुसाहिणो देसमामाए ॥१७॥

—इम अनेकविध वचन कही तिहा हुती आचार्य सगकूलनइ विषय गया । तिहा जे सामंत प्रवर्तइ ते देसामापाइ साखी राजाइ कहाई ॥१७॥

निवो साहणुसाही [य] ति(त)त्य एणं सुसाहिणं ।

विज्जाविष्णाणमतेह(दि), आवग्निऊण दिया तहिं ॥१८॥

—जे सामंत राजानउ जे वृष ते साखानुमाखी कहाई । तिहां एक साखी राजा निमाविष्णा(ज्ञा)न मत्र तंत्रे करी आवर्जी सुनि शाखीधर तेहनइ पास रहिया ॥१८॥

दि(द)ट्टूण य कण्हमुई, पुच्छइ तं मूरिणो तओ सव्वं ।

साहइ रुदाएसं, सो नरवदणो जहाबुचं ॥१९॥

—अन्यथा प्रस्तावि ते वृष्णमुख देखी सरि पहइ, “राजन् ! ए सी बात ? तिवारइ ते राजा आपणा राजान् घोर रौद्र आदेश निम आवउ छइ । ते सर्व कहइ ॥१९॥

दुरियकचोलियसहिओ, छेहोऽज्ज समागओ य सो र(रु)ओ ।

मगइ सीसं मह तद, छन्नचइनिवाणमन्नेसि ॥२०॥

—ए ह्युरी अनइ कचोलउ सहित लेख आज आग्या छइ । काइ कारण लगी ते राजा रूठउ माहरउ मत्तक मागइ, तथा आ देसना बीजा छन्नवइ मझ समान राजाना पणि । पहलु रद्र आदेस तेह माहि लग्नू छइ ॥२०॥

फो नरउ परवसत्तं, न उणो दुखवं च जीवहरणाओ ।

आणामंगो मरणं, मह किण्डमुहं अउ(ओ) जायं ॥२१॥

—भगवन् ! नरक कुण परवसपुं । जीवहरण उपरांत दुख नहीं । नरेंद्रनी आज्ञासंकेत तेह मरण । एक पासइ राजानी आज्ञा मारवानी, हुं जीववा वंछुं । तेह भणी माहेरुं मुख काळउ ॥२१॥

ठाणलोहेण परणं, किं पावह कुपुसि सु व्व सुदउवरा ! ।

सुपुसि सिंहाय व्व (१), ठाणे य ठाणे य सम्माणं ॥२२॥

—अवसर जाणी सुगुरु तेह प्रति कहइ, खुं ? अहो सुभटो कापुरिपनी परि स्थानकनड लोभइ मरण सीध पामउ छइ ! सत्पुरुष सिंह हत्तीनी परि स्थानक स्थानक सम्मान लहइ । यतः—

“त्रयः स्थानं न मुञ्चन्ति, काकाः कापुरुपा मृगाः ।

स्थानभ्रष्टा न शोभन्ते, सिंहाः सत्पुरुपा गजाः” ॥

—तम्हा मला सुभट मुरवीर अफालमरण सीध पामउ ! मझ पृठि आवउ । इत्यउ कहइ हुंतउ ॥२२॥

तो सव्वे पच्छन्नोसरणं फाउ(ऊ)ण मूरिणो वीरा ।

उत्तरिऊण य सिंधुं, सुरद्वेसमि संपवा ॥२३॥

—तउ ते वीर सूर सर्व सामंत प्रछनें छाना । रूरि भणीइ आचार्य तेहनुं सरिण करी । सिंधुनदी ऊतरी । अविउअपयाणे सोरहदेसमाहि आग्या ॥२३॥

वासासत्ते पत्ते, गइविभ्र[क]रि तओ भणइ भयवं ।

चिद्धह नियनियठाणे, संमिलिया जाव वासन्तं ॥२४॥

—तेतलइ वर्षाकाल आग्यउ । चाली हाली कोइ न सकइ । कर्दमाकुल प्रथी हुई । मेह वरसवा लागी । तणइ अवसर भगवंत तेह प्रति कहइ । अहो सुभटो ! संमित हुता आपणइ आपणइ भानक रहउ । जासीम वर्षाकालनउ प्रांत । तहत्ति करी ते सर्व तहां रहैया ॥२४॥

वासंते संदिह्ता, सव्वे ते वज्जरंति भो मयवं ! ।

अम्हे संबलि(ल)रहिया, बलवंतो पहि कइं जामो ? ॥२५॥

—पउइ वर्षाकालनइ प्रांति ते बोलग्या हुंता इत्युं कहइ । अहो भगवन् ! अम्हे संबलि विणु मालवा सीम किम जऊं । संबलि खटा ॥२५॥

मूरीहिं तओ सासणदेवीवरदिन्नचू(चु)अमोणेण ।

निप्यापंतं(पमइ) ग्रहंतं, कणपमयं इट्टिपापायं ॥२६॥

—ते बात सांभली सुहगुरे सासणदेवी दत्त चूणीनइ जोग तत्काल सुवर्णमय इटवाह कीषउ ॥२६॥

गहिउ(ऊ)ण संबलपळं, सुमालवं पप्प मालवं पत्ता ।

ते सव्वे नरनादा, माहणो एस सुगुरुणं ॥२७॥

—यथाजोगि संबल लेइ सुमालवं भणीइ लहबीलव पानी ते नरनाथ मालवइ पहुता । ए सर्व महात्म्य सुगुरुनुं जाणिवो ॥ २७ ॥

उज्जैणीनरनाहो, समागओ सम्भुईं महाखुईं ।

काउ(ऊ)ण जिओ नट्ठो, उज्जैणीए पविट्ठो सो ॥२८॥

—ते आनी सांभली गर्दभिल राजा संखल आनी रथखुं रथ घोटासुं घोडा, पायकसुं पायक, हाथीसुं हाथी, राजासुं राजा, धनुषंगसुं धनुषरं—इम न्यायइ महायुद्ध करी सगराजाइ जीतउ हुंतउ गर्दभिल नासी नगरामाहि पट्ठउ ॥२८॥

अह सूरी सगसहिओ, रोहं काऊण संठिओ तत्य ।

समरंगणं च जायइ, दिणे दिणे उमयपक्खम्मि ॥२९॥

—अथानंतर सूरि सगसहित गदरोहो करी तिहां रहउ । दिने दिने विहुं दळे संप्रामां(समरो)गण हुइ ॥२९॥

अह अन्नया समेया, सगुहं(सगा) पुच्छंति कालिगायरियं ।

दुग्गं सुक्कं दीसइ, जुग्गं न हवइ अज्ज ! कइं ? ॥३०॥

—अन्य दिने सग आनी कालिकाचार्यनइ कहइ स्वामी आज युद्ध न हुइ । गड सूना दीसइ ते कइं । सूरि भगइ ॥ ३० ॥

किण्हट्ठमीदिणो सो, आराहइ गहमिं महाविज्जं ।

तन्वयणसवणयाए[उ], परवत्तं जाइ पंचतं ॥३१॥

—आज कृष्णाष्टमी दिन ते राजा गर्दमी विद्या साधइ छइ । तेहना वचन सांभली करी परवत्त पंचव मणीए मरण ते पामइ । रौद्र गर्दमी विद्या वर्चइ । कोउ उपाय करिवउ ॥३१॥

कोसदुग्गं गंतूणं, सवरं संठविय तत्य जुज्जमुहो ।

सूरी अट्टुत्तरसयं, गहिऊणं सइवेहीणं ॥३२॥

—कालिकाचार्य वि गाउ पाठा जाइ । सनर सैन्य तिहां राखी । जुद्धाभिमुख अठोत्तर सय सन्दबेधी सुमट्ठ केई तिहां भगी चाला ॥३२॥

तत्यागओ भूमुहट्ठो, फलायरो कालिगायरिओ सूरी ।

जाव पसारोइ सुह, सरोहि भरियं सुहं वाए ॥३३॥

—जेतलइ सुमट्ट फलासागर कालिकाचार्य तिहां आव्यउ तेतलइ मंत्रनइ योगि गर्दमीईं सुख पसारं । सन्दबेधी सुमट्ट सहित आचार्य समकाल तेहईं सुख भाषा सम तूगीर समान कौवउ । संर भइं ॥३३॥

सुत्तपूरीसतिसगं, काउ(ऊ)णं तम्मूहे तओ नट्ठो ।

गहियं पुरं स गहिओ, गहम इव गहभिल्लनिचो ॥३४॥

—पठइ ते गर्दमी मल मूत्र तेहनइ सुख करि तिहां हुंवा नाठी । ते नगर लीधउ । ते गर्दभिल राजा गर्दमनी परि झालउ । सगे आचार्य समीपि आगउ ॥३४॥

भणिओ सो मूरीहं(हिं), रे दुरापार ! [?] पावतकपुष्पं ।

एयं पवतरे पुण, पाचिहिसि अओ य नरयफळं ॥३५॥

—आचार्य ते बाउअन्यउ । इमु कहउं, “ दुराचार ! पापतद्वनेयं पावतकपुं फ(कु)उ, ए रात्रभंसपुं । भवांतरे ए साधनीना सीलसंहन लयी नरकादिकना दुस्तन्य फल पामीसि ॥३५॥

भो कुण्ड धम्मसरणं, अहुया चिय मुच्चए जओ सिग्घं ।
नो पडिवज्जइ तो सो, निवासिओ तेहि विसयाओ ॥३६॥

—बली आचार्य कहइ, “ राजन् ! बजी गउ नथी, ताहइ काइ, जउ द्वियिष धर्ममाइ एक धर्मजुं अंगीकार करइ तउ राज्य आपीइ । एह हुतो सीप्रपगइ मुंकाई । इम कहुं पणि पडिवज्जइ नहो । तिवारइ ते सगराजइ गर्दमिञ्जनइ मालवा हुंती निकासउ । दूरि कीचउ ॥३६॥

धूरिहिं ते राजे(रज्जे)सु, ठाविया संजमे तहा भगिणी ।
बलमिच्च-भाणुमिच्चा, जामिमुया तत्थ संपत्ता ॥३७॥

—स गुरे ते राज्य थाया । सविहुंनइ विहचो मालयाजुं राज्य आपुं । तथा भगिनी सरस्वती संयमइ थापइ । आपणपइ गच्छमाइे भावी इरियावहो पडिकमी मिच्छामि दुक्कइ देइ । बिहार करता जिहा वज्रमित्र-भानुमित्र बहिनना बेदा छइ तिहां आन्या ॥३७॥

(२)

भरुयञ्चदेसपहुणो, पहुपवेसुत्स(ञ्ज)व च काऊणं ।
सोऊण निवइप(पु ?)चीभानुस(सि)रीनंइणो धम्मं ॥३८॥

—ते भरुयञ्च देसना ठाकुर तेह प्रमु श्रीकालिकाचार्यनुं प्रवेशो-सउ मविततर कात्या । पउइ प्रमुनी देसना सामंज्जी बलमित्र राजानी पुत्री तेहनउ नंदन कुण एक वितेय करइ ॥३८॥

सुइगुरुकरियं गिणइ, बलभान(पू)नायओ य पविजं(व्वज्जं) ।
जिणभत्तं नाउ(ऊ)णं, निवइ(पु)पुरोहा कुणइ चायं ॥३९॥

—राजा श्रीबलमित्र तेहनी पुत्री भानुश्री, तेहनउ नंदन बलभानु नामा कुमार सुइगुरुनु कथित धर्म सामली दीक्षा लीथी । इम राजा राजलोक जिनशासन भक्त जाणी राजानउ पुरोधा सुयसा नाम गुरु साथि वाद करइ समासाइे ॥ ३९ ॥

सो निजि(ज्जि)ओ गुरुइ(हिं), वपणेहिं वंचिऊण निवळोओ(ए ?) ।
ठाणे ठाणे भत्तं, अणेसणीयं च सो फासी ॥४०॥

—पउइ ते गुरे जीनउ । लोकमाहि पुरोधानी मानम्लानि हुई । तिवार पउइ तिगइ ब्राह्मणइ इत्ये वचने कर राजा नगर लोक वंचिउ । सा ते वचन, “ बहो राजन् ! एक सोनउ नइ सुरभि । सुइगुरु अनइ सगा । एवउउ कांइ करउ । ए सुइगुरुना पायकमल पूजाइ, धारापीइ, तेह भणी ए जिहा बइइइ पगला न्यसइ, ते भूमिका आपणे पगे किम स्पर्शाइ ” आसातना हुवइ । गुरुनइ सरस आहार दीजइ ” । इम सुअ लोकनइ कपटवचने विप्र तारी । थानकि थानकि मक्त अनेपणीय करावी गुरु चढान्या ॥४०॥

(३)

हा स गुरु कारणओ, समागए वि य घणे पयठा(इहा)णं ।
पत्तो पुरप्पवेसं, कुणइ निचो परमपचीए ॥४१॥

—सदनेंतर गुरु कारण जाणी वर्राञ्जजे बिहार करो पइटाणपुरि आया । परममच्छइ तिहां सातवाहन राजाइ नगरप्रवेश कराव्यउ । तिहां सुसइ रहइ ॥४१॥

सिरिसाय(ल)वाय(ह)णेणं, संवेण य फालिगारिया भणि[या] ।
छट्टोए कापब्बा, पजूसणा न उण पचमी(मि)ए ॥४२॥

—अन्य दिन राजा श्रीसालग्राहण अनइ सन्धि कालिदाचार्य पृठ्या । इम कसुं; भगवन् । पर्वपणा छठि दिनि करउ न पुन पांचमइ ते रयइ ॥४२॥

पचमीए इंदमहो, च्छव्ववट्टं [?] ग(गं)तर(व्)मेउ सन्वेण ।
तेण न जिणाण पूया, भवस(विस्स)इ तत्य तो कुणह ॥४३॥

—भगवन् ! पांचमइ इंद महोच्छ्व छइ । सर्वत्रोक्त तहां जासइ । तेह भगी जिन श्रीवीतरागनी पूजा स्नात्रादिक नही हुइ । तेण कारण लगी छट्टिइं करउ भया करीनइ ॥४३॥

सूरी पपणइ ततो, चळइ कया चि य सुयेरुगिरिवूला ।
न हु पंचमीदिणाओ, पजो(ज्जो)सवणा न(य ?) अइकमे(मइ) ॥४४॥

—तिगारइ आचार्य कहइ; राजन् कदाचिन् मेरुनी वूलिदा कर्पांन वाय हतो चालइ पणि ए पर्वपणा माद्रवा सुदि पांचम यकी न चालइ । पांचम अतिक्रमइ लांघइ नही ॥४४॥

भवउ चउत्थीए तो, तिरपुन्नय(इ)कारणं च सूरीइं
नाउ(ज्)ण पव्वरायं, कयं चउत्थीदिणे परमं ॥४५॥

—तउ स्वामी पर्वगत्र चउथइ हुयइ । ए वान सांमली तीर्थिअतर जाणी सुगुरे ए पर्व चउत्थीनइ दिनि कीया ॥ ४५ ॥

(४)

भणियं च अओ सुत्ते, आरेणावि कप्पइ ण परओ [?] ।
अइ अन्नया स सीसा, सच्छंदा फालमावाओ ॥४६॥

—जेह भगी सूत्रमाहे कहुं अवाग् भणी पउ रहउ कप्पइ पणि परहुं न कप्पइ । अन्यदा आचार्य प्रस्तावि स्वशिष्य स्वच्छंदवचि चालता देखी कालना दोष लगी खुं कीयउ । ते कहइ ॥४६॥

सिज्जायरगिहवइणो, कहिउ(ज्)णं सुत्तिणो गया तुत्तियं ।
सीसाणुसीसवहुसुयसागरचंदस्स य समीवे ॥४७॥

—पठइ सिज्जातर श्रावकनइ कही आपणपइ शिष्यानुशिन्य सागरचंद्राचार्य समीपि आख्या । ते सुता सुता मूकया ॥ ४७ ॥

वहु भण्णिउ(ज्)ण तेणं, विजा(ज्जा)मयगन्विपण भो वुद(हइ) ! ।
पुच्छइ(सु ?) विसमपय जं, तुम्हाणं बट्टए किंचि ॥४८॥

—पणि तिगइ विद्यामदार्थिन हुंउइ मान-सन्मान न दीपउ । न उल्लिख्या । न जाण्या आधीनइ कहइ भो वुद ! कांइ विषम पद तद्धारइ हृदय हुवइ ते पृठउ । हुं सविहुंन संदेह भांउ । पठइ गुरे आचार्ये सगर्भ जागी पृठइ ॥४८॥

तओ विवाओ जाओ, अत्थी नत्थि चि धम्मविसओ य ।
तावागया य सीसा, णाओ सो काळगायरिओ ॥४९॥

—नास्ति धर्म ए विपयईउ संदेह पूउउ । विवाद हुउ । तिहां बाद करिवउ तेतलइ ते शिष्य आग्या । सविहुं जणे आचार्य जाणा ॥४९॥

अच्छेद्विऊणं तो, सागरचंद्रो वि लजि(जि)ओ पाए ।

पडिओ खभावइ गुरु, विणओ धम्मस्स भूल ति ॥५०॥

—तदन्तर ते कालिकाचार्य जाणी सागरचंद्राचार्य लाजउ हुंतउ आसग यकी उठि विनयसहित परे लागउ । गुरुनइ खभावइ जेह भणी विनय धनु(मी) मूल ॥५०॥

(५)

अह सोहम्मसुरिंदो, सीमंधर जिणवरिंदवपा(कृत्वा)णं ।

निगो(गो)पवियारमयं, सुणिऊणं पुच्छए भयवं ॥५१॥

—अथानंतर सौधर्मेन्द्र सीमंधरस्वामीनुं वस्त्राण, निगोदना वस्त्राण तन्मय तत्स्वरूप सांभली भगवंतनइ पूउइ ॥५१॥

भरहे को वि वियारो, एसो सपलो वि जाणई मन्धें ।

संदिसइ भणइ भयवं, तो सुगुरु कालिगापरिओ ॥५२॥

—ओ भगवन् ! ए समस्त विचार भरथक्षेत्रमाहे कीइ जाणइ छइ, कि वा नहीं ! ए वात सुभनइ कहउ । तिवार पउइ भगवन् ! श्रीसीमंधरस्वामि श्रीमुखइ श्रीकालिकाचार्य कहइ जाणइ एह वात सही ॥५२॥

गंतूण तत्य पुच्छइ, द्वियवेसेणं नियाउयं इंदो ।

समयबलेणं णाउ(ओ), एसो इंदो न उण मणुओ ॥५३॥

—पउइ ब्राह्मणनइ वेसि इंद तिहां आनो आपणुं आयु पूइइ । सिद्धांतबलइ आचार्य जाणइ । ऐं इंद मनुष्य न हुर ॥५३॥

पयडीभूय तओ ते, धुणिउ(ऊ)णं सरसमहुर वि(व?)गुई ।

काउ(ऊ)ण ढाणदारं, विचरीयं तो गओ इंदो ॥५४॥

—श्री इंद जाण्णा पउइ प्रगट हुई । ते आचार्य श्रीकालिकसूरिनइ सरस मणुर वचन स्तवी । उपाश्रयप्रार विपरीत करी आपणइ ठाम पहुता इंद ॥५४॥

सासणकयप्पहावो, समए संलेहिउ(ऊ)ण अप्पाणं ।

संपतो(त्तो) सुरलोयं, गुणनिलओ कालगापरिओ ॥५५॥

—इम जिणसासणमाहि प्रभावक सिरामणि समस्त सूरिना गुणनउ निधान समय प्रस्तावि आपणउ आत्मा संलेखणा करी सुरलोक पहुता श्रीकालिकाचार्य ॥५५॥

अप्पइसीसहेवं, कयं कडाणयमिणं [हु] समासेणं ।

सिरिजिणसमुदसुहसुरसूसीसकड्डाणतिरुपण ॥५६॥

—ए बालवबोध समास भणीइ संशेषइं । अल्परुचि महात्मा महासनीनइ हेतु कीषउ । श्रीजिनचंद्रसूरि पदपूर्वा-चलसहस्रकरावतार श्रीजिनसमुद्रसूरि सुहसुर तेहनइ शिष्य बाणारीस कड्डाणतिलकगणिइ । एतलइ ए कथा परिदूर्ण वस्त्राणी । धिरनइ अधिकार । तिहां शिवेकीअ श्रावक दान सोल तप भावनाइ करी आपणी लक्ष्मी सकल करइ । सविहं माहि मान्ना हुती प्रभावना गुरुई तउ आज अमको श्रावको श्रावक प्रभावना करी आपणा जन्म जीवित्त्य सफल करइ । एवंविध पुण्यप्रमाण चउइ ते देवगुरुना प्रसाद । तेह मणी तेहना प्रसाद लगी श्रीसंघ आचार्यक जयवंत हुउ ॥ ५६ ॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथा बालवबोधः कृत. वा० कड्डाणतिरुपणमिः ॥ ५६. कुसलातिरुपणतम् ; श्रीमोक्षकोट्टमप्ये ॥

संवत् १६२५ वर्षे आश्विनवदि ११ दिने लिपीकृतम् । माननुसलवाच्यमानं चिरं जीवन् ॥ शुभं भवन् ॥ श्रीः ॥

कालिकाचार्यकथा—संस्कृत—गूर्जरविभागः ।

[१३]

श्रीदेवेन्द्रसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

(रचनासंघत् १३ छातागिद)

श्रीवर्द्धमानमानस्य, कालकर्मैः कथां श्रुवे ।
पञ्चमीतश्चतुर्थ्यां च, यत्रक्रे पर्युपणामहम् ॥१॥
इहैव जम्बूद्वीपधीनेत्रे क्षेत्रेऽस्ति भारते ।
घारावासं पुरं यत्र, जनः सर्वोऽपि धार्मिकः ॥२॥
तत्रारिकरिसिद्धोऽभूद्, चैरिसिद्धो श्रुवोऽस्य तु ।
राज्ञी रूपनिताऽमर्त्यमृन्दरी सुरसुन्दरी ॥३॥
तयोः सर्वगुणाधारः, कुमारः कालकाहयः ।
सरस्वत्यनुजा चास्य, मज्ञाऽपास्तसरस्वती ॥४॥
श्रीदार्थमन्यदोद्यानं, मित्रपञ्चशतीवृतः ।
इयारूढः कुमारोऽगाजयन्त इव नन्दनम् ॥५॥
तत्र दिवङ्मुदानन्दमदमिन्दुमिवाचारकौ ।
शुणाकरशुरु हृष्टवा, बचन्दे निपसाद च ॥६॥
तत संसारवैराग्यकारिणीं धर्मदेशनाम् ।
श्रुत्वा कुमारधारित्रसाध्नाऽयोत्कण्ठितोऽभवद् ॥७॥
अयो कथञ्चित् पितरौ, मृत्कलाप्य नृपाङ्गभूः ।
स्वस्वमित्रयुतः सूरैरैर्वृतं रत्नमित्राददे ॥८॥
क्रमेणाधीतसिद्धान्तः, कालकर्मैः निजे पदे ।
शुरुणा स्यापितो यस्माद्, शुणागौरवकारणम् ॥९॥
अथ धीकालिकाचार्यः, सूर्यवत् सपरिच्छदः ।
भङ्ग्यान्बोधं विदधय्य, ययालुज्जयिनीं शुरीम् ॥१०॥
तत्र लोकचकोरीधान्, देशानामृतदानत ।
तमो निरस्य सूरिन्दुर्मुदितामुदपादयन ॥११॥

साध्वीयुताऽन्यदा धूरिनिनंसायै सरस्वती ।
 पयि व्रजन्ती भूपेन, गर्दभिल्लेन वीक्षिता ॥१२॥
 तद्रूपाक्षिप्तचित्तः स दसा(शा)स्य इव जानकीम् ।
 भ्रात ! मां रक्ष रक्षेति, जल्पन्तीं तामपाहरत् ॥१३॥
 तच्छ्रुत्वा चिन्तया चान्तः, धूरिभूपसर्मा ययौ ।
 प्रोचे च नृपते ! न्यायपथस्याः श्रयिषीभुजः ॥१४॥
 तदेनां लिङ्गिनीं मुञ्च, सन्ति तेऽन्यद्भुताः स्त्रियः ।
 इत्युक्तोऽपि धराजानिरजनिष्ट स मौनमाक् ॥१५॥
 संयस्यापि बचस्तेन, नामन्यत ततो मुनिः ।
 ये संयमत्यनीकायाश्छेयास्ते विपट्टसवत् ॥१६॥
 ध्यात्वेति संघां विदधे, भोः ! भोः ! शृणुत पार्थद ! ।
 नृपो मयाऽयमुन्मूल्य, पवनेनेव भूदहः ॥१७॥
 ततो निर्गत्य गञ्जस्य, शिखां दत्त्वा स्वयं गुरुः ।
 विधाय ग्रथिलवेषं, बालकैः परितो हृतः ॥१८॥
 यदि गर्दभिल्लो राजा, श्रीप्राज्यं राज्यमस्य वा ।
 ततः किमित्यादि जल्पन्, भ्रमति स्म पदे पदे ॥१९॥ शुम्भम् ॥
 तत् तादृशीं धूर्यवस्थां, प्रेक्ष्यामात्यादिभिर्दृष्टवः ।
 विज्ञप्तोऽपि न तदाक्यं, मेने मत्सुत रोषमाक् ॥२०॥
 तच्छ्रुत्वा रासभीविद्याबलवान् नापरैर्दृष्टैः ।
 जीयतेऽयमिति ध्यात्वा, द्वाक्कूलमगान्मुनिः ॥२१॥
 तत्र मन्त्रादिकल्पयाऽऽवर्जितो गुरुपुद्गवैः ।
 शाखिरेकोऽभक्त्तुद्भ्राम्द्वचद् भक्तितत्परः ॥२२॥
 अयं शाखिमभोः कश्चिद्, दूतः शाखिपुरोऽभुवत् ।
 यमजिहामिव प्राणिप्राणितान्तरुणीं ह्यरीम् ॥२३॥
 तद् वीक्षतोऽतिविञ्चाये, तस्मिन् धूरिर्निर्गौ मुद्वत् ! ।
 किं लिङ्गः स जगावस्माद्, स्वामी रष्टो ममोपरि ॥२४॥
 सोऽन्येषामपि किं रष्ट इत्युक्ते धूरिणा द्वाकः ।
 आचरुषीं धुरिकापां पण्यवत्पङ्को विलोकयते ॥२५॥
 तदन्यपञ्चनवतिशाखिद्वन्दे हरोप सः ।
 धुरिः श्रुत्वेति दध्यौ मे, वाञ्छितद्रुफलंगमी ॥२६॥
 नीचे(वै)रूचे च मित्राह्ये, पृच्छ के ते ततः द्वाकः ।
 द्वाव तदारूपा मात्वा, तं व्यस्रज[द्] दानपूर्वकम् ॥२७॥

धृरिराह सुदुर्घर्षं, मा प्राणत्यागमावतु ।
 तानेकत्र मेलयित्वा, चल मालवरु प्रति ॥२८॥
 तथाकृते धृरिणा च, तैश्च तन्वयुतैः सह ।
 शाखिः सिन्धुनदीं तीर्त्वा, सुराप्रासदासदम् ॥२९॥
 तदा तत्र जलोत्फाळे, वर्षांशुले समागते ।
 सैन्यवासान् वितीर्षासौ, मुख्यशाखिरवासियतः ॥३०॥
 तल्लक्ष्मीमसहमान इवापाते फलावृष्टे ।
 अरत्कालेऽवदत् धृरिर्भो ! मोक्षलत वेगतः ॥३१॥
 द्रव्याभावात् दयमग्रे, गम्यते तैरितीरिते ।
 चूर्णयुक्तपेष्टिकापाकं, रैमय चक्रवान् गुरुः ॥३२॥
 ततो हृष्टाः शकभट्टाः, पण्यवत्या विभागकैः ।
 स्वर्णमादाय चलिता गताश्चोच्चयिनीं पुरीम् ॥३३॥
 ससैन्यो गर्दभिल्लोऽपि, नगर्यां निर्ययी ततः ।
 शाखि-भूषवयोर्बुध, जातं राम-दशास्पवत् ॥३४॥
 राज्ञा शाखिमिया भेजे, फेरणेव पुरन्दरी ।
 ततस्ते शाखयोऽयुच्यन्, गडस्थैः सुभटैः सह ॥३५॥
 रणो नाघेति वैरुक्तः, धृरिः श्यामाष्टमीं जगौ ।
 तत् पश्यत कापि खरीं, साधयन्त नृपाधमम् ॥३६॥
 पश्यन्तस्ते तथारूप, भूप मेक्ष्यावदद् शुरोः ।
 सोऽप्याह रासमी शब्द, विधात्र्याराधिता सती ॥३७॥
 शब्दश्रवाद् विचैतन्य, सैन्य सर्वं भविष्यति ।
 तद् द्विगव्युतिपरतो, नयत द्विपदादिभ्यम् ॥३८॥
 मत्पार्श्वेऽष्टाधिकशतं, योधाना शब्दवेधिनाम् ।
 सज्जीवुषु तैरप्येव कृत धृरिभाषितम् ॥३९॥
 यावद् रावकृते स्वर्षां, दूरमुत्पान्तं मुखम् ।
 विचिलैः पुरित तावच्छाखिमि धृरिशिक्षया ॥४०॥
 गतञ्चत्तिस्त्वतो रुष्टा, रासमी भूपमूर्द्धनि ।
 कृत्वा मूत्र पुरीष च, हादिनीव तिमोदये ॥४१॥
 इयदेवास्य सामर्थ्यमित्युक्ताः धृरिणा शकाः ।
 मङ्क्त्वा पुरीं गर्दभिल, यद्वा निग्युः शुरोः पुरः ॥४२॥
 धृरयोऽप्यलपन् पाप !, भवता हृत्तस्तदा ।
 यः समारोपितः सार्ध्वीलीलभद्रमहीरुहः ॥४३॥
 सयुवागन्ययानारिनीरपूरेण चोक्षितः ।
 तस्यैव तेऽयुना राज्यापभ्रञ्ज. कुमुमोद्गम. ॥४४॥

फलं तु श्वभ्रदुःखादि, भविता स्त्रीयरोपि चेत् ।
 व्रतं तत्यापतो मुक्तिर्भवभ्रमणमन्यथा ॥४५॥ कुष्ठकर्म ॥
 इत्युक्तो मुनीन्द्रेण, न मयुद्धो वृषाधमः ।
 शक्रेभ्यो मोचितश्चार्यं, देशान्तरमग्निथिपत् ॥४६॥
 आलीचितप्रतिक्रान्ता गुरवो गच्छमाश्रयन् ।
 तथा सरस्वत सार्ध्वी, व्रतमग्राहयत् पुन ॥४७॥
 मुख्यशास्त्रिरभूद् राजा, सामन्ता अपरे पुनः ।
 शाककृष्णादमी ऐयुरिति ख्यातिमयुः शकाः ॥४८॥

(२)

अथ सूर्यवदानं तच्छ्रुत्वा मुदितमानसः ।
 भृगुरुच्छपुराधीशो, ज्येष्ठजामितवृद्धवः ॥४९॥
 बलमित्रवृषो भ्रातृभानुमित्रयुतो गुरुन् ।
 मन्त्रिणाञ्च विदधे, तत्प्रवेशमहामहम् ॥५०॥ युग्मम् ॥
 गुरुणां कुर्वतां व्याख्या, तत्रान्येद्युर्नृपस्वसुः ।
 भानुथियोऽङ्गभूर्दीक्षा, बलभानुरपाददे ॥५१॥
 जैनभक्त नृपं ज्ञात्वा, पुरोधाऽवि(वी)वदन्मुखा ।
 सूरिणा विजितः कण्ठीरवेणैव मतङ्गजः ॥५२॥
 वन्यपादपदाक्रान्तिदोषापेति पुरोषसा ।
 उक्तोऽन्यदा नृपः स्माह, विरुज्यन्ते कथं क्षमी ? ॥५३॥
 यास्यन्त्येतेऽनेषणयेत्युक्तो विमेष भूपतिः ।
 ऋजुत्वाद् तां व्ययाद् यस्माद्, दुर्जनैः क्रो न वञ्चयते ॥५४॥
 घनागमेऽपि घुघनागमो ज्ञात्वेति सूरिराट्
 महाराष्ट्रे प्रतिष्ठानामिधं पुरवर यथो ॥५५॥

(३)

तत्र सूरिश्चरं स्रातवाहनोऽवनिवल्लभः ।
 संवेन सहितः प्रावेशपदुत्सवपूर्वकम् ॥५६॥
 व्याख्यामानन्तरं सूरिः, समंघः स्रातवाहनः ।
 विज्ञो विज्ञपयामास, श्रीमत्पर्युषणाकृते ॥५७॥
 जनानुवृत्त्या मयका, कार्पः स्पाद् पञ्चमीदिने ।
 इन्द्रोत्सवस्तत् मसद्य, पष्टया पर्युषणा इह ॥५८॥
 सूरिः प्रोवाच पञ्चाशत्कार्द्वैर्जिनवरादयः ।
 पुरा पर्युषितास्तद्बद्, गुरवो नस्तथा वयम् ॥५९॥

अतः पर्युपणापर्व, नातिक्रामति पञ्चमीम् ।
 वेलाशुवमिवाग्भोधिजलकल्लोलमालिका ॥६०॥
 चतुर्थ्यामस्त्विति प्रोक्ते, भूशुजा सूरयोऽभ्यधुः ।
 अस्तु मोक्तं हि सिद्धान्ते, परिवस्तव्यमारतः ॥६१॥
 तदाद्यभूत् पर्युपणा, चतुर्थ्या पञ्चमीतिथेः ।
 महद्भिः स्वीकृतं कृत्यं, सर्वोऽपि ह्यनुमोदते ॥६२॥

(४)

शिष्येष्वपाविनीतेषु, शुभः शक्यातराग्रतः ।
 शिक्षामुत्त्वाऽगमच्छिष्यशिष्यसागरसन्निधी ॥६३॥
 स तु विद्यामदानोपलक्षितः सागरेन्दुना ।
 ऊचे च विपमं कश्चित्, सूत्रार्थं पृच्छ मां जरन् ! ॥६४॥
 दृष्टोऽभ्यधानमस्कारं, मुक्त्वा नान्यद् वेद्म्यहम् ।
 तथापि पृच्छेत्याचार्योदितः स्थविर ऊचिवान् ॥६५॥
 दृढावस्योचितं धर्मं, व्याचक्ष्वाथ स सागरः ।
 अनित्यनाभारनादिधर्ममत्सुर्जितं जगौ ॥६६॥
 दृष्टोऽप्याहाध्वपक्षमुख्यममाणगोचरत्वतः ।
 नैव संभाव्यते धर्मः, शङ्करुर्णविपाणवत् ॥६७॥
 तन्मृधा क्रियते क्लेशो, मूर्खैस्तद्विषये ततः ।
 अतः क्षुब्धोऽपि धृष्टत्वमादत्येत्याह सागरः ॥६८॥
 हे दृढयर्ष ! तत्कार्यसौख्यादेरुपलब्धितः ।
 समस्त्येव तरां धर्मः, श्रीतीर्थङ्करभाषितः ॥६९॥
 युक्तयैवं स्थापिते धर्मे, सागरेण ततो ह्यरु ।
 स्थितवान् मौनमाभाप, माऽसौ जानाद् मामिति ॥७०॥
 अहो ! साक्षादसौ दृष्टो, मत्पितामहसन्निभः ।
 इत्युत्त्वा सागराचार्यो, निजमासनमासदत् ॥७१॥
 अयान्तेवासिनो दृष्टा, प्रातः शक्यातरं गुरुम् ।
 पृच्छन्ति स्म ततः क्रुञ्चाज्जातोदन्तास्त्वमन्वयुः ॥७२॥
 सागरेणापि ते दृष्टाः, पृष्टा यावद् विरसवः ।
 अपूर्वस्तावदानगुणः, श्रीधरान्द्रा बहिर्भुवः ॥७३॥
 ततः ससागरैः साधुद्वन्द्वैर्मन्दा(न्दे)सिताननैः ।
 वन्दिताः स्तामिताः पूज्या अपुनःकरणेन च ॥७४॥
 उत्पाप्य बालुकापस्यदृष्टान्तेन यवीश्वरैः ।
 बोधितः सागरो विद्यामदमौञ्जत् ततः परम् ॥७५॥

(५)

चिदेईऽन्येपुरासाध, स्वःस्वामी सांमन्धर जिनम् ।
 नन्दुं गतो निगोदानां, व्याख्यानमनुषोद् दृषा ॥७६॥
 अपृच्छ च ममो ! वर्षे, भारते सांमत हि कः ? ।
 एवं निचारकृत्वाप ! कालिकाचार्यमूचिवात् ॥७७॥
 उद्धवाङ्गणरूपेण, शक्रेणागत्य सुरिरात् ।
 शृष्टो निगोदव्याख्यातं, जिनेन्द्रवदचीकृतम् ॥७८॥
 पुनः शको जगावापुः, क्रियद् वद मम ममो ! ।
 सुरिरुचे श्रुतज्ञानाब्धेरिन्द्रस्तमृष्टमद्यः ॥७९॥
 तन्निशम्यात्मनो रूपं, प्रकटीकृत्य माम्भरम् ।
 कृताङ्गलिर्यतिमद्य, इष्टस्तुष्टाव चासवः ॥८०॥
 जय मवचनाधार !, जय ज्ञानवदश्रणीः ।
 जय सीमन्धरजिनस्तुत ! श्रीमन् ! नमोऽस्तु ते ॥८१॥
 इति स्तुत्वाऽन्यतो द्वारं, शरणाया विरचय्य सः ।
 देवानामधिपः स्वीयं, देवलोरुमशिश्रियत् ॥८२॥
 श्रीमूरयोऽपि प्रतिबोधितावनी-

जनाः प्रकल्पताऽनशनाः समाधिना ।

आयुः प्रपाल्य निदशाधिपादिका-

मरमबोधार्थमिवाश्रयद् दिवम् ॥८३॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

पत्तनरथहेमचन्द्राचार्यज्ञानमन्दिरमाण्डागारस्य डा न १३१ प्र. नं ३९९८ आदर्शे शोकोऽयमधिको दस्यते—

पावज्जिनमत्तं यावत्, मुमेरधरणीधरः ।

तावत् कालकसूरीन्द्रकवेय भुवि नन्दतात् ॥८४॥

अस्या प्रतीकान्ते पुष्पिकासहितं लिखितमिदम्—

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥ इयं कथा श्रीकालिकाचार्यस्य देवेन्द्रसूरिणा विरचिता ॥

नक्षत्राक्षतपूरितं ॥१॥

संवत् १५२५ वर्षे शके १३९० ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे षष्ठीदिने शुक्रवासरे श्रवणनक्षत्रे देवनामयोगे
 माहान्यपुरोधे सुरभाषणमहंमूदराय्यमवर्तमाने श्री [अतः पर हरितालप्रयोगेण प्रपन्नधन्यभराणि]

कालिकाचार्यकथा ।

[रचनासंघत् १३ अताब्दि]

जगद्वन्द्यो महानन्दकन्दकन्दलनाम्बुदः ।

दद्यादमन्दमानन्दं, देवः श्रीज्ञातनन्दनः ॥१॥

श्रीजपमभमूरिभ्योऽनूचानेभ्यो ययाश्रुतम् ।

यथाऽऽगमेभ्यश्च तथा, वस्ये पर्युपणास्थितिम् ॥२॥

रमाभिरिव रामाभिः, सुरैरिव नैर्युतम् ।

अस्त्यन्न भारते येषे, घरावासाभिष पुरम् ॥३॥

विक्रान्तवैरिदुर्वारसमराध्वरदीप्तिवः ।

वैरिसिंह इति ख्यातस्तत्राऽऽसीत् पृथिवीपतिः ॥४॥

तस्यातिवयसौर्दर्यनिर्जिताऽमरसुन्दरी ।

अभूत् पटमहादेवी, विश्रुता स्रुरसुन्दरी ॥५॥

दानश्रीण्डः साहसिक, सांयुगीनः प्रसन्नरीः ।

तद्ब्रह्मोऽभूद् विल्यातः, कुमारः कालकामिषः ॥६॥

सोऽन्यदा वाहकेलीतः, मत्याष्टुचो वनस्थितम् ।

शुणाकरामिषं मूरिमपदयत् मणनाम च ॥७॥

धर्मं तेभ्यः समाकर्ण्य, जातचारित्रचीस्ततः ।

गत्वा नेर्दं स्वबन्धुश्च, मोचयित्वा महाप्रहान् ॥८॥

सुरैस्तस्यैव पादान्ते, सत्राणां पञ्चभिः शतैः ।

स्वस्त्रज्ञा च सरस्वत्या, युक्तः सोऽथाऽग्रहीद् व्रतम् ॥९॥

गीतार्थोऽधीतसिद्धान्तः, शमी सपन्नसद्गुणः ।

स स्वगच्छापिपक्षके, श्रीगुणाकरमूरिभिः ॥१०॥

अथाऽसौ कालिकाचार्यः, कुङ्कराः कळभैरिव ।

अनगारैः परीतः स्वैर्विनहार वसुन्पराम् ॥११॥

शासनस्योन्नतिं कुर्वन्, उर्वी च मतिरोपयन् ।

उज्जयिन्यामगाद् वा(वा)मोशाने च समवासरत् ॥१२॥

आगत्याऽऽगत्य पौराश्च, मुरीणामन्तिकेऽन्वहम् ।

शृण्वन्ति देवनां सन्पग्, भववैराग्यदर्शिनीम् ॥१३॥

तस्यां पुरि श्रीरम्यायामल्पसत्त्वो जडात्मनः ।
 आसीद् गर्दभिलो राजा, राजीविन्यामिव प्लवः ॥१४॥
 राजपाटघां गतोऽन्येद्युः, सर्ती साध्वां सरस्वतीम् ।
 अपश्यन् नृपवर्त्मस्यां, च्युतः स नृपवर्त्मतः ॥१५॥
 विद्योगेन स्मरस्येयं, किं रतिव्रतमग्रहीत् ।
 व्रतच्छन्नमहो रूपं, विपाऽऽवृत्तमिवाऽऽवृत्तम् ॥१६॥
 स्मराऽऽवृत्तरेण तेनति, क्षिप्ता सज्जतःपुरे निजे ।
 हा भ्रातः कालिकाचार्य !, रक्षेत्कल्याणाल(त्याल ?)पन(ती ?) सुदुः ॥१७॥
 नानोक्तिभिः स्मरिभिश्च, भणितस्तां स नासुचत् ।
 आसन्नल्पसनच्छन्नमतीनां क शुभं मनः ॥१८॥
 चतुर्विधेन संवेन, राजपुम्भिश्च नीतिभिः ।
 भणितोऽपि सुदुर्थावत्, मपेदे न स किञ्चन ॥१९॥
 क्रदोऽय कालिकाचार्यः, क्रीडत्कल्पान्तमीपणः ।
 तावत् समं संघस्य, मतिज्ञामकरोदिमाम् ॥२०॥
 संघस्य मत्यनीका ये, गुरुणां घातकाश्च ये ।
 तेषां गतिमहं यामि, यथेमं(न) नृपपांशनम् ॥२१॥
 चन्मूलयामि नो राज्यान्मूलाद् दृष्टमिवोत्थितम् ।
 व्रतच्छन्नमपि क्षात्रे, तेजो हि स्फ(स्फु)रति स्फुटम् ॥२२॥
 आचार्यश्चिन्तयत्येष, स्वभावात् मीढपौरुषः ।
 किं पुनः कृतसाहाय्यो, गर्दभ्या विभयाऽनिशम् ॥२३॥
 उपायैः(रेयो)त्पाटघोऽसावित्युन्मत्त उवाभवत् ।
 मलपंथाऽञ्चमत् पौरैः, परीतः परितः पुरि ॥२४॥
 यदि गर्दभिलो राजा, ततो मे किमतः परम् ।
 शुनिविष्टा यदि पुरी, ततो मे किमतः पु(व)रम् ॥२५॥
 यदि शून्यग्रहे स्नापस्तवो मे किमतः परम् ।
 भोजनं यदिवा भैक्षं, ततो मे किमतः परम् ॥२६॥
 इत्यादि मलपन्तं तं, वीक्ष्याऽऽहुः वृपया मजाः ।
 धिग् भूपं गणष्टद् येन, लङ्घितो दुर्दशासामिति ॥२७॥
 धुत्वेति पिङ्गक्रियां राजा, विज्ञप्तः सचिवैः पुनः ।
 कुरु मसाद् भूपेन्द्र !, विदुश्चैतां तपस्विनीम् ॥२८॥
 निन्दतीह जनोऽतीव दुर्घनशान्परातस्तु ।
 अमुञ्च नरकं घोरं, व्रतिनीव्रतभङ्गतः ॥२९॥

कालिकाचार्यकथा ।

[रचनासंघत् १३ शताब्दि]

जगद्रन्धो महानन्दकन्दकन्दलनाम्बुदः ।

दद्यादमन्दमानन्दं, देवः श्रीज्ञातनन्दनः ॥१॥

श्रीजयममसूरिभ्योऽनूचानेभ्यो ययाश्रुतम् ।

यथाऽऽगमेभ्यश्च तथा, वक्ष्ये पर्युपणास्थितिम् ॥२॥

रमाभिरिव रामाभिः, सूरैरिव नैर्युतम् ।

अस्त्यत्र भारते वर्षे, धरावासाभिष पुरम् ॥३॥

विक्रान्तवैरिदुर्वारसमराध्वरदीक्षितः ।

चैरिसिंह इति ख्यातस्तनाऽऽसीत् पृथिवीपतिः ॥४॥

तस्याविवर्षसौर्द्यनिर्जिताऽमरसुन्दरी ।

अभूत् पट्टमहादेवी, विश्रुता सुरसुन्दरी ॥५॥

दानशीलः साहसिक, सायुगीनः प्रसन्नमीः ।

तद्ब्रह्मोऽभूद् विल्यातः, कुमारः कालकामिषः ॥६॥

सोऽन्यदा बाहकेलीतः, भत्यावृषो वनस्थितम् ।

शुणाकरामिधं सूरिमपश्यत् प्रणनाम च ॥७॥

धर्मं तेभ्यः समाकर्ण्य, जातचारिभ्रमीस्ततः ।

गत्वा गेहं स्ववन्धुषु, मोचयित्वा महाग्रहात् ॥८॥

सूरेस्तस्यैव पादान्ते, क्षत्राणां पञ्चभिः क्षतैः ।

स्वस्वस्त्रा च सरस्वत्या, युक्तः सोऽप्याऽग्रहीद् व्रतम् ॥९॥

गीतायौऽधीवसिद्वान्तः, शमी संपन्नसद्गुणः ।

स स्वगच्छापिपक्षके, श्रीशुणाकरसूरिभिः ॥१०॥

अयाऽसौ फालिकाचार्यः, कुञ्जरः कलभैरिव ।

अनगारैः परीतः स्वैर्विजहार वसुन्धराम् ॥११॥

शासनस्योन्नतिं कुर्वन्, खर्वी च प्रतिबोधयन् ।

उज्जयिन्यामयाद् वा(वा)श्रीयाने च समवासरत् ॥१२॥

आगत्याऽऽगत्य पौराक्ष, सूरीणामन्तिकेऽन्वहम् ।

घृण्वन्ति देवनां सम्यग्, भववैराग्यदर्शिनीम् ॥१३॥

एतन् कुर्मो वयं किन्तु, पापेयं निष्ठितं ममो ! ।
 अत्र भोजनमात्रं तु, जातं तेऽप्यनुवदिति ॥४७॥
 कृत्वेष्टिकानामावाहं, हैमं चूर्णेन सूरिभिः ।
 मोचेऽदः संवलं भूषा गृहणीष्वं भो ! निजेच्छया ॥४८॥
 तदा धायविभागेन, चेदुस्ते इष्टमानसा ।
 चक्रिणोऽपि वशीकारे, द्रव्यान्नान्यं हि कार्मणम् ॥४९॥
 ततो लाटादिकान् देशान्, साधयन्तः क्रमेण ते ।
 मायुसर्पैलवसीमान्तं, तुङ्गद्वन्द्वरुद्रमाः ॥५०॥
 चरेभ्यस्तत्र विज्ञाय, मालवेन्द्रोऽप्यमर्षणः ।
 सर्वोपसारेणोच्चैर्भूपास्तानभ्यर्षेणयन् ॥५१॥
 अन्योऽन्यं दर्शने जाते, द्वयोरप्यथ सैन्ययोः ।
 नाप्तीरं वैरिभूतीरं, युयुधे क्रोधदुर्द्धरम् ॥५२॥
 अग्रसैन्ये क्षणाद् भग्ने, मालवेन्द्राग्रसेनया ।
 ततः सर्वाभिसारेण, हुद्दीके शालिनां चमूः ॥५३॥
 रणतूर्यैर्वाद्यमानैर्ध्वनद्भिर्द्रुमकृम्पुभिः ।
 अतिपीडितकीनाशं, महापुद्गमभून् ततः ॥५४॥
 महामात्रा महामात्रैः, सादिभिः सह सादिनः ।
 तूणिनस्तूणिभिः सार्द्धं, रथिका रथिकैः समम् ॥५५॥
 अनुलोम-बिलोमोत्थैर्तस्यैरिव विसारिभिः ।
 शूत्कारभैरैर्विष्वक्कव्यापि ध्योमसरः शरैः ॥५६॥
 जगर्जुर्नृत्तुर्नेषुर्वबल्युः शूरमानिनः ।
 नेष्टुः पेतुः प्रचक्रं दुर्विलेपुधातिकारताः ॥५७॥
 अन्योऽन्यगृह्णोत्पन्नैश्चलद्भिः स्फुलिङ्गकैः ।
 निराजनमिवाकार्युः, शूराणां सितहेतयः ॥५८॥
 शुदाभिर्भ्रंशमानाभिर्नश्यन्तः करिणो वधुः ।
 अर्द्धच्छया नमत्पक्षाः, प्रचलत्पर्वता इव ॥५९॥
 बह्लोहितवृत्त्याभिर्दुःश्रिताः कृत्तमस्तकैः ।
 वृत्त्यमानैः क्वचन्यैश्च, भोषणं तदहो ! रणम् ॥६०॥
 इत्थं युद्धे शक्यानीकादवन्तीपृथिवीपतेः ।
 अभाजि सैन्यं सहसा, मृगारैर्मृगयुधवन् ॥६१॥
 फान्दिशीकः स राजाऽपि, नष्ट्वा सञ्चितयन्त्रके ।
 भविश्योज्ज्विनीदुर्गे, तस्यो रन्ध्र इवोरगः ॥६२॥

सन्त्यन्याः किं न ते देव !, मन्दिरे मदिरक्षणः ? ।
 यदेवं भावहीनायां, व्रतिन्यां मेमनिर्भरः ॥३०॥
 रत्यात्मकं भवेत् सौख्यं !, सा च भावात्मका स्फुटम् ।
 भ्रूषु भावहीनासु, ततः स्यात् कीदृशी रतिः ? ॥३१॥
 इत्यादिभिः सामवाक्यैस्तैरुक्तः सचिवैः क्लृप्ता ।
 भृत्युत्तमाञ्जलद् भूपः, सर्पिः सितः(कं) कृशानुवत् ॥३२॥
 ज्ञात्वा चिन्तित्यन्त मूरिः, सामर्षं निरगात् पुरात् ।
 कौबेर्यां शकृत्कार्यं, पापदूलं च स क्रमात् ॥३३॥
 सामन्तास्तत्र ये केचिन्, ते शाखिन इति श्रुताः ।
 यः सामन्तपतिः शाखाऽनुशाखी स तु भग्यते ॥३४॥
 शाखिनस्तत्र चैकस्य, पार्श्वे तस्युर्गणाधिपाः ।
 आर्वाजितश्च तैरेप, मन्त्र तन्त्रादिभिः परम् ॥३५॥
 शाखाऽनुशाखिनो दूत पत्याऽस्मै शाखिनेऽन्यदा ।
 समर्थं माभूतं स्थित्वा, क्षणं चागादिजं पुरम् ॥३६॥
 दौकनालोकनाकृष्णवक्त्रं तं मूरिरालपत् ।
 स्वाग्निप्रसादे ते रामन् !, किमेव कृष्णता मुखे ॥३७॥
 तेनोचे न प्रसादोऽयं, कोपो यस्यै स कृष्णति ।
 तस्मै संपेपयत्येवमिमा नामाङ्कितान् हुरीम् ॥३८॥
 दुर्लभदृश्यशासनः स्वामी, क्लृप्तः केनापि हेतुना ।
 अतः स्वाऽऽत्मा मया बध्योऽवश्यं शस्त्रिकयाऽनया ॥३९॥
 मूरिणोचे तवैवायं, रष्ट्रोऽन्यस्यापि वा विभुः ? ।
 सोऽत्रवीत् पञ्चनवते रष्ट्रोऽन्येषां च शाखिनाम् ॥४०॥
 दृश्यतेऽत्र यतः पण्यव्यङ्गः क्षुरिकान्तरे ।
 आचार्यं प्राह यथेवं, तर्षाकारय तान् नृपान् ॥४१॥
 यानपानैः समुत्तीर्य, सिन्धुस्रोतस्विनीं ततः ।
 गत्वा सुराष्ट्राविषये, तस्युः सर्वे ययायथम् ॥४२॥
 कृते तेनेति ते सर्वेऽप्याजग्युस्तत्र शाखिन ।
 सूरीणां ह्युपदेशेन, चेत्तु सपरिच्छदाः ॥४३॥
 ततोऽवीतासु वर्षासु, माप्ते शरदि मूरिभिः ।
 स्वसमीहितसिद्धयर्थं, मोक्तास्ते शाखिनोऽन्यदा ॥४४॥
 ययाऽपास्तोद्यमाः किं भोः !, यूय तिष्ठत सांपतम् ।
 तेऽप्युत्तुयद् वयं कर्मः, कृत्यं तन्नः समादिश ॥४५॥
 मूर्तिणाऽभाणि पृथ्वीध्वं, पुरीं पुष्करन्दिनीम् ।
 निर्दाहस्तत्र वो भावी, भूपान् मालवनीवृतिः ॥४६॥

यत् संघोऽत्र भवान् भूम्ना, तथा नीतः परामवम् ।
 तस्य पुष्पमिदं विद्धि, फलं त्वन्यद् भविष्यति ॥८०॥
 ततः श्रीकालिकाचार्यवाक्याज्जोवन्नसौ कुयीः ।
 दीनवक्त्रः सिंतीशैस्त्वैर्देशान्निर्वासितः स्वरूत् ॥८१॥
 तत्र भाङ्जातसंयन्धो, यः शाली सूरिभिः सह ।
 राज्यस्याधिपतिः सोऽभूदपरे मण्डलेधराः ॥८२॥
 शकङ्कलात् समापात्रास्ते शका इत्यतः श्रुताः ।
 इत्थं शकसिंतीशानां, वंशोऽभूदत्र मालवे ॥८३॥
 सरस्वत्यपि साध्वी सा, भुद्धिमाधाय सूरितः ।
 चारित्रस्यानुसन्धानं, भुद्धिपुद्धिः पुनर्घषात् ॥८४॥
 कृत्वा ससन्धां स्वां सन्ध्यामित्थं कालकसूरयः ।
 आलोचितप्रतिक्रान्ताः, स्वं गच्छं पर्यपालयन् ॥८५॥

(२)

इतश्च भृगुकच्छाऽऽख्यं, ख्यातमस्तीह पत्तनम् ।
 यामेयो कालिकाचार्या(कार्या)णां, बुभुजाते तत्र राष्ट्रशियम् ॥८६॥
 बलमिश्रो वृपस्तत्र, मतापाऽऽक्रान्तभूतलः ।
 युवराट् भाणुमित्रथ, मन्त्री च मत्तिसागरः ॥८७॥
 परकूलाऽऽगतं श्रुत्वा, निजं फालकं मातुलम् ।
 ताभ्यां स सचिवोऽपैपि, तदाहाननहेतवे ॥८८॥
 गत्वाऽबन्त्यामवन्तीशमनुज्ञाप्याविभक्तितः ।
 मन्त्रिणा निन्यरे तेन, सूरयो भृगुपत्तनम् ॥८९॥
 प्रबन्धेन पुरे राज्ञा, महताऽथ प्रवेशिताः ।
 बोधयन्तो नृपादींश्च, तस्थुर्वर्षा इहैव ते ॥९०॥
 अथ देशनया बुद्धो, यामेयो जगतीपतेः ।
 कालिकाचार्यपादान्ते, मलभानुरभूद् पतिः ॥९१॥
 दृष्ट्वा धर्मरतं भूपं, पुरोधा दूनमानसः ।
 साधून् निन्दन् नृपस्याग्रे, सूरिभिस्त्वैरपाकृत ॥९२॥
 अन्धंभविष्णुर्द्वेषेन, कूटकोटिपटुर्बहुः ।
 स विप्रतारयामास, रहसीत्यथ भूपतिम् ॥९३॥
 यथैते देव ! वः पूज्या निश्चितं मुनयस्ततः ।
 यत्र भ्रमन्ति लिष्टन्ति, तदपि स्थानकं तथा ॥९४॥
 तदेते येन मार्गेण, यान्ति वस्तेन गच्छताम् ।
 तत्सादातिक्रमोऽवश्यं, महत्यासा(शा)तना भवेत् ॥९५॥

आदेशात् वैश्व सूरीणां, शाखिभिर्जितकाशिभिः ।
 चतुर्दिक्षु स्वयैः सैन्यैर्गत्वाऽथ रुरुत्रे पुरीम् ॥६३॥
 यन्त्रशस्त्रादिभिस्तत्र, क्रियमाणे रणेऽतिशम् ।
 विश्रामो नाभवत् कथिदुभयोरपि सैन्ययोः ॥६४॥
 अन्यदा शून्यमालोक्य, वयं सर्वत्र शाखिभिः ।
 किमेतदिति विज्ञप्त्वा आदिशन्निति दूरयः ॥६५॥
 अष्टमीतिथिरद्याऽस्यामवन्तीश्च उपोषितः ।
 सर्वदा गर्दभीं विद्यां, साधयत्येष निश्चितम् ॥६६॥
 तद् विलोकयत क्वापि, खरीमहालके स्थिताम् ।
 विलोकयद्भिर्दृष्टा सा, सूरीणामथ दर्शिता ॥६७॥
 सूरिभिर्भणितं भद्रा, एषा मालवभूषुजा ।
 समर्पिते मन्त्रजापे, महाशब्दं करिष्यति ॥६८॥
 तं श्रोष्यत्परिसैन्ये, यद् द्विपदं वा चतुष्पदम् ।
 तत् सर्वं रक्तमुद्रम्य, पतिष्यत्यवनीतले ॥६९॥
 सजीवं सर्वमादाय, द्विपदादि निशागुह्ये ।
 द्विगन्धुविममाणं तद्, यूयं व्रजत सत्वरम् ॥७०॥
 साष्टशतं मे योधानां, ददध्वं शब्दवेधिनाम् ।
 वैस्तयेतिकृतं दृष्टमत्ये को विसंवदेत् ? ॥७१॥
 तयोक्ताः सूरिभिर्घोषाः, शब्दार्थं गर्दभीं निजम् ।
 यदा विकासयत्यास्यं, सर्वैरप्येकहेलया ॥७२॥
 तदैवाकृतशब्दाया युष्माभिः शीघ्रवेधिभिः ।
 नाराचनिचयैरस्याः, पूरणीयं मुखं क्षणात् ॥७३॥
 कृत्स्वरायाथागुप्या भवन्तोऽपि न किञ्चन ।
 अमचाः स्थ तद् यूयं, सज्जीकृतशरासनाः ॥७४॥
 ततश्च भुंकरणार्थं, व्यातं वदनमेतया ।
 समं मुखैः पृषक्तैस्ते, तूणपूरमपूरयत् ॥७५॥
 इतश्चक्तिः खरीविद्या, साधकस्यैव मस्तके ।
 कृत्वा मूर्धं पुरीष च, दत्त्वा पादं ययो क्वचित् ॥७६॥
 सूरिभिः शक्तिनः भोक्ता पृथ्वी(क्षी)ध्वं संपतं पुरीष ।
 पतावदेव सामर्थ्यमगुप्याऽऽसीद् गतं च तत् ॥७७॥
 भाकारं लण्डशः कृत्वा, शक्तिनः प्राविशन् पुरीम् ।
 यद्वा गर्दभिर्लं चामी, सूरैः पादाश्रतोऽसिपत् ॥७८॥
 सूरयोऽप्यनुचन् पाप !, यद्नतिन्याः] इतस्त्वया ।
 श्वतस्य भङ्गः श्रद्धाया यद् वयं च तिरस्कृताः ॥७९॥

भूपेनोक्तं चतुर्थ्यां च, स्वामिस्तर्हि भवत्विदम् ।
 आगमस्यानुमानेन, मेनिरे मरयस्ततः ॥११२॥
 हृष्टः माह नृपोऽप्येव, म[पि त्व]नुग्रहः भभोः ।
 नन्दीश्वरोपवासस्य, पारणान्त पुरस्य यत् ॥११३॥
 प्रतिपचित्तदेतेषा, मुनीना तु भविष्यति ।
 उचरपारणं तन्मे, दानं दास्यन्ति वल्लभा ॥११४॥
 प्रतिवर्षं च तत्राहि, पूज्यमाना नृपादिभिः ।
 दर्शदर्शं जनोऽप्येवं, साधु साधूनपूजयत् ॥११५॥
 तत्र देशे प्रतिष्ठानपुरेऽपि च ततो दिनात् ।
 साधुपूजालयो नाम, महत्तो नव्य उत्सवः ॥११६॥
 इत्थं चतुर्थ्यामानिन्ये, पञ्चम्याः पर्वं शाश्वतम् ।
 कारणात् कालिकाचार्यैः, सवेनापि तथाऽतम् ॥११७॥

(४)

यथा शिष्यानपी त्यक्त्वा, दुर्विनीता[न्] ययुर्निशि ।
 पार्थे स्वशिष्यशिष्यस्य, यथा ते चायिल्लन् मुहुः ॥११८॥

(५)

सीमन्धरजिनेन्द्रेण, निगोदाः कथिता यथा ।
 शक्रस्याग्रे तथाऽभीमिः, मूरिमिः कथिता यथा ॥११९॥
 यथाऽऽयुर्वज्जिणः मोक्तं, हृद्धम्राज्ञरूपिणः ।
 इत्याद्यनोपमाख्यातं, तथा ज्ञेयं कथान्तरात् ॥१२०॥
 इह पर्युषणस्यैव, हृत्तान्तोऽभिद्रे मया ।
 भीमन्कालकमूरीणा, माहात्म्यस्यैरुसेवधिः ॥१२१॥
 पेदंयुगीनोऽपीत्य यः, शासनस्य प्रमावकः ।
 आचार्यस्तचरित्राणि, पुनन्तु कविकुञ्जरान् ॥१२२॥
 वादिभ्रीदेवमूरीणा, गच्छव्योमैत्रभास्करः ।
 सैदान्तिकशिरोरत्ने, श्रीजयमभमूरयः ॥१२३॥
 स्वल्पपीरपि तच्छिष्यः, सिद्धसारस्वतः स्वतः ।
 रामभद्रः कथामेता, रचयामास साद्भूताम् ॥१२४॥
 स्वभू(भू)ष्टव.त्व(वत्त)य यावत्, पुनाति भगवद्भवः ।
 व्याख्यायमाना विजुषैर्नीयात् तावदियं कथा ॥१२५॥
 इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

[माते कल्याणरी प्रशक्तिरियम्]—

माग्वाटवरो इमरः, श्रेष्ठी श्रेष्ठक्रियापरः ।
 पत्नी शीलुरिति ख्याता, तस्य मौशील्ययालिनी ॥१॥

सा च दुर्गतिहेतुः स्याद्, विसृज्यन्ताममी अतः ।
 राजाऽऽह सत्यमेवैतद्, विसृज्यन्ते कथं पुनः ? ॥९६॥
 सौवस्तिक्रोश्वदद् देव !, कार्यतां परितः पुरे ।
 अनेपणां तत्तथैते, यास्यन्ति स्वपमेव हि ॥९७॥
 भूपस्यानुमतेस्तेन, पौराणां कथितं यथा ।
 इत्यमित्यं दीयमानं, मुनीना(नां) सत्फलपदम् ॥९८॥
 पत्न्या पत्न्या तदर्थं ते, मुनीनां ददते जनाः ।
 तद् तादृक् मेक्ष्य सूरीणां, ह्यनयः मत्स्यपादयन् ॥९९॥
 उपयोगेन विज्ञाय, नृपामिमायमीदृशम् ।
 अयापर्युषिते चैव, निर्ययुः सूरयः पुरान् ॥१००॥
 दक्षिणां दिग्माथित्य, प्रतिष्ठानपुरं प्रति ।
 मचेष्टर्णापितं तत्र, न यावद् वयमागताः ॥१०१॥
 न हि पर्युषणा कार्या, तावद् संवेन धीमता ।
 परमश्रावकस्तत्र, शाव[वाहन]भूपतिः ॥१०२॥
 तदागमनदृशान्ताद्, बर्ही मेयाऽऽगमादिव ।
 शातवाहनभूपोऽभूत्, ममोदामोदमेदुरः ॥१०३॥

(३)

अथ श्रीकालिकाचार्याः, प्र[तिष्ठा]नपुरं ययुः
 संवेन सह राजाऽपि, ततः सम्मुखमभ्यगात् ॥१०४॥
 रोदस्यां पूर्यमाणायामातोयःत्रनिना नृपः ।
 सूरीन् प्रवेश[पाञ्च]के, पुरे ध्वजकुलाकुले ॥१०५॥
 चवन्दिरे च चैत्येषु, प्रतिमास्तत्र सूरिभिः ।
 अष्टाङ्गिनास्ततः श्राद्धैस्तेषु मारेभिरे क्रमा[त्] ॥१०६॥
 भक्त्या संसेव्यमानानां, संवेन क्षमाभृताऽपि च ।
 तत्रस्थानां मुनीन्द्राणामगात् पर्युषणक्षणः ॥१०७॥
 तत्र देशे नमस्यस्य, शृद्धायां पञ्चमीतिथौ ।
 यात्रा भवति शक्रस्य, राज्ञोक्ताः सूरयस्तत ॥१०८॥
 अत्र पर्युष[णे] लोका]नुवृत्त्या वृत्तहा मम ।
 भविष्यत्यनुगन्तव्यो, महता विस्तरेण तद् ॥१०९॥
 चैत्यपूजापनुष्ठानं, कर्तुं न ममवाम्पदम् ।
 कृत्वा प्रसा[दं] च प[र]ष्ट्यां, बहू पर्युषणं ममो ! ॥११०॥
 अयाऽऽहुः कालिकाचार्या अपि मेहृश्रुत्पहो ! ।
 न त्विदं पर्वं पञ्चम्या अतिक्रामति यामि[नीम्] ॥१११॥

भूपेनोक्तं चतुर्थ्यां च, स्वामिस्तर्हि भवत्विदम् ।
 आगमस्यानुमानेन, मेनिरे सूर्यस्ततः ॥११२॥
 हृष्टः प्राह नृपोऽप्येवं, मयि त्वनुग्रहः मभोः ।
 नन्दीश्वरोपवासस्य, पारणान्तःपुरस्य यत् ॥११३॥
 मतिपत्तिस्तदेतेषां, मुनीनां तु भविष्यति ।
 उत्तरपारणं तन्मे, दानं दास्यन्ति वल्लभा ॥११४॥
 प्रतिवर्षं च तत्राहि, पूज्यमाना नृपादिभिः ।
 दर्शदर्शं जनोऽप्येवं, साधु साधूनपूनयत् ॥११५॥
 तत्र देशे प्रतिष्ठानपुरेऽपि च तत्रां दिनात् ।
 साधुपूजालयो नाम, महत्तो नव्य उत्सवः ॥११६॥
 इत्थं चतुर्थ्यामानिन्ये, पञ्चम्याः पर्वं श्रावणम् ।
 कारणात् कालिकाचार्यैः, संवेनापि तथाकृतम् ॥११७॥

(४)

यथा शिष्यानमी त्यज्वा, दुर्विनीता[न्] ययुर्निशि ।
 पार्थे स्वसिष्यशिष्यस्य, यथा ते चामिलन मुहुः ॥११८॥

(५)

सीमन्धरजिनेन्द्रेण, निर्गोदाः कथिता यथा ।
 शक्रस्याग्ने तथाऽमीभिः, मूरिभिः कथिता यथा ॥११९॥
 यथाऽऽयुर्वेत्त्रिणः प्रोक्तं, वृद्धग्राहणरूपिणः ।
 इत्याद्यज्ञेयमारुयातं, तथा ज्ञेयं कथान्तरात् ॥१२०॥
 इह पशुपणस्यैव, वृत्तान्तोऽभिदये मया ।
 धीमत्कालकमूरीणां, माहात्म्यस्यैरुसेवधिः ॥१२१॥
 ऐदंयुगीनोऽपीत्यं यः, शासनस्य प्रमावकः ।
 आचार्यस्तचरित्राणि, पुनन्तु फक्किज्जरात् ॥१२२॥
 वादिश्रीदेवमूरीणां, गच्छन्त्योमैरुभास्करः ।
 सैदान्तिकस्त्रिरोरलं, श्रीजयप्रभमूरयः ॥१२३॥
 स्वल्पपीरपि तच्छिष्यः, सिद्धसारस्ततः स्ततः ।
 रामभद्रः कथामेतां, रचयामास साद्भूताम् ॥१२४॥
 स्वभू(र्भू)हवःस्र(वह)यं यावत्, पुनाति भगवद्वचः ।
 व्याख्यायमाना विवुषैर्जायात् तावदियं कथा ॥१२५॥
 इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

[ग्रान्ते कन्याधरैः प्रसारितरिषम्]--

प्राग्वाटवंशे कुमारः, श्रेष्ठी श्रेष्ठक्रियापरः ।

पत्नी शरीलूरिवि ख्याता, तस्य सीशील्यशालिनी ॥१॥

तस्याभूत् देशलः पुत्रः, पत्नी वील्हणदेव्यसौ ।

वत्पुत्री नायकिर्गहो, तेजःपालश्च उत्सुतः ॥२॥

मोहिनीति मिया चास्य, धनपालाभिधः सुतः ।

स्वमातुः श्रेयसे तेन, तेनःपालेन धीमता ॥३॥

गृहीता पर्युषणारज्यकल्पस्यासौ तु पुस्तिका ॥

संवत् ७००२ (१) ना वर्षे आसौ सुदि २ दिने रूपै २१ लषामणी हती ॥

[१५]

श्रीविनयचन्द्रविरचिता

कालिकसूरि-कथानकम् ।

[रचनासंवत् १४ शताब्दि]

॥ नमः सर्वेशाय ॥

उत्पत्ति विगम-ध्रौव्यत्रिपदीग्याप्तविष्टपम् ।

महेम श्रीमहावीरं, निरस्तवृजिनं गिनम् ॥१॥

अवचेनापि यः कुर्याज्जैनप्रवचनोन्नतिम् ।

स श्रुद्वयति प्रतिक्रान्तः, सुधीः कालिकसूरिव् ॥२॥

तथाहि—

क्षेत्रेऽत्रैवास्ति भरते, घराबासाभिधं पुरम् ।

वैरिसिंहो नृपस्तत्र, मियाऽस्य सुरसुन्दरी ॥३॥

तपोः सर्वगुणाऽऽधारः, इमारः कालमाभिधः ।

निर्जितत्रिदशीरूपा, स्वसां चाऽस्य सरस्वती ॥४॥

स यौवने बाहकेल्या, व्याट्टोऽयं वनस्थितम् ।

नत्वा गुणारं सूरिमथ्रीपीद् धर्मदेशनाम् ॥५॥

प्रतिबुद्धोऽयं पितरावापृच्छन्न व्रतमग्रहीत् ।

क्षत्रियाणां पञ्चशत्या, सरस्वत्या च संपुतः ॥६॥

गीतार्यो गुरुभिः सोऽयं, स्वगच्छाधिपतिः कृतः ।

तेरेव मुनिभिः सार्द्धं, विजहार बसुन्धराय ॥७॥

विहरन् कालिकाचार्यः, समवासरदन्यदा ।
 गर्दमिच्छाभिष्टिताया उज्जयिन्याः पुरो बहिः ॥८॥
 राजपाठ्यां गतोऽन्येषु राजाऽपश्यत् सरस्वतीम् ।
 सार्धं सार्ध्वीदृतां रूपवतीं बाह्यधरं गताम् ॥९॥
 कामार्चः सोऽथ तां दृष्ट्वा, सार्धं स्वान्तःपुरेऽक्षिपत् ।
 हां भ्रातः ! कालिकाचार्य !, रक्ष मामिति वादिनीम् ॥१०॥
 सूरिभिः बहु मङ्गीभिस्तथा संवेन मन्त्रिभिः ।
 मघानैर्भणितोऽप्येष, यावत् तां मुमुक्षे नहि ॥११॥
 तदा संघसमसं स, प्रतिज्ञां सूरिरग्रहीत् ।
 नोन्मूलयामि चेन्मूलाद्, राज्यादेनं नृपोऽथमम् ॥१२॥
 संधादिमत्यनीकानां, गतिं प्राप्नोम्यहं तदा ।
 मच्छे निषोऽप्य गीतार्थं, सूरिरेवमचिन्तयत् ॥१३॥
 नृपः स्वभावात् प्रीतोऽसौ गर्दभीविषया बलम् ।
 उच्छेद्यस्वदुपायेनेत्युन्मत्त इव सोऽभ्रयत् ॥१४॥
 यदि गर्दभिलो राजा, ततोऽपि निमतः परम् ।
 यद्वाऽस्यान्तःपुर रम्यं, ततोऽपि किमतः परम् ॥१५॥
 यद्वाऽस्य विषयो रम्यस्ततोऽपि किमतः परम् ।
 मुनिविष्टा पुरी यद्वा, ततोऽपि किमतः परम् ॥१६॥
 यदि वाग्निः सुवेपस्ततोऽपि किमतः परम् ।
 यद्वा भ्रमाम्पहं भैक्षं, ततोऽपि निमतः परम् ॥१७॥
 यद्वा मृ(श)न्यग्रहे स्वप्नं, ततोऽपि किमतः परम् ।
 इत्याद्यलीकं जल्पन्तं, सूरिं दृष्ट्वा जनोऽब्रवीत् ॥१८॥
 धिग् भूषं प्रापितः सूरिरीदृशीं येन दुर्दशाम् ।
 श्रुत्वा च धिग्(रु) क्रियां रात्रौ, व्यज्ञापि सचिवैः पुनः ॥१९॥
 प्रसीद देव ! मुञ्चैतां, व्रत्तिनीं स्नेहार्जिताम् ।
 सार्ध्वीविध्वंससर्वथान, दुर्पशोऽभुन दुर्गतिः ॥२०॥
 वृषः क्रुद्धोऽथ तानूचे, सि(शि)क्षयध्व पितृन् निजान् ।
 तेऽथ तूष्णीं स्थितान्तद्य, श्रुत्वाऽऽचार्योऽपि निर्वयौ ॥२१॥
 यान् मतीच्यां शान्कूलं, कूलं प्राप क्रमात् मधुः ।
 आवज्जेषद्य मन्त्राद्यैस्तत्रैकं शारितनं वृषम् ॥२२॥
 शाखानुशाखी तत्सामी, तद्गतोऽन्येषुराययौ ।
 समर्प्य प्राशृतं चाऽऽगात्, सूरिस्तु वृषमब्रवीत् ॥२३॥

स्वामिभसादे कृष्णाऽऽस्यः, किं त्वं राजाऽप्युवाच तम् ।
 न भसादः किन्तु कोपो, यतो यस्यै स हुप्यति ॥२४॥
 नामाङ्कं मेपयत्यस्यै, क्षुरीं दुर्लङ्घ्यासनः ।
 मर्चन्वं तन्मयाऽवदय, इदः स्वामी हुतोऽप्यसौ ॥२५॥
 रष्ट्रस्तवैवाचार्योक्ते, प्राह राजाऽन्यशास्त्रिणाम् ।
 रष्ट्रः पञ्चनवत्या यत्, पण्णवत्यङ्किता क्षुरी ॥२६॥
 तानप्याहय मूर्धुक्ते, तानाहास्त नृपान् नृपः ।
 तेऽयाऽऽचार्याऽऽज्ञया चेष्टः, सुरापूराप्यामाययुः ॥२७॥
 तत्रातिक्रान्तवर्षास्ते, प्रोक्ताः कालश्मूरिभिः ।
 त्रिमपास्तोद्यमा सूर्य, तेऽप्युचुः कृत्यमादिश ॥२८॥
 सूरिः प्रोवाच शृङ्गीष्वं, मालवोज्जयिनीं यतः ।
 निर्वाहस्त्वत्र यो भावी, तेऽवोचन्नास्ति शम्बलम् ॥२९॥
 चूर्णेन हेममौवाहं, कृत्वा सूरिमिरपितम् ।
 यथेच्छं स्वर्णमादाय, चेष्टुस्ते मालवान् प्रति ॥३०॥
 लाटादिदेशानादाय, जम्बुमालवसीमनि ।
 तत्र ज्ञात्वा गर्दमिहोऽभ्यमित्रीणोऽभवद् बलैः ॥३१॥
 घोरे भट्ते सङ्ग्रामे, द्वयोरप्यय सैन्ययोः ।
 अभानि शासितसैन्योवैर्गर्दमिह्वचम्ः क्षणाद् ॥३२॥
 गत्वोपरोधसज्जोऽस्यान्मालवेन्द्रः पुरीं निनाम् ।
 वेष्टयित्वा शास्त्रिनोऽपि, तस्युर्गुर्वाङ्गयाऽय ताम् ॥३३॥
 युद्धेऽनिरं जायमाने, शून्ये प्राकार एकदा ।
 नृपैः पृष्टा शून्यहेतुमादिशन्निति मूरयः ॥३४॥
 अत्राष्टम्यां त्रिषावेष, दिशं जपति गर्दमीम् ।
 तां पश्यद्भिस्त्वदादेशात्, वैर्दृष्ट्वाऽऽण्णपायि मूरये ॥३५॥
 सूरिः प्राहाऽऽस्य जापान्ते, गर्दमी भुं करिष्यति ।
 तच्छुत्वाऽरिद्विषादादि, बान्तरक्तं पतेद् भुवि ॥३६॥
 द्विक्रोशीमयाध्वं तद्, सर्वामादाय बाहिनीम् ।
 योधानां च श्रवं साष्टं, दत्त मे शब्दवेचिनाम् ॥३७॥
 तथैव सर्वं तैश्चक्रे, योधानृचुश्च मूरयः ।
 यदैवा स्फारयत्यास्वं, भुं कर्तुं भवद्भिस्त्वदा ॥३८॥
 अकृताऽऽरात्रमेनाथु, पूरणीयं शराम् करैः ।
 र्ततो व्याचं तथा वक्त्रं, शरैः पूर्णं तदैव तैः ॥३९॥ युग्मम् ॥

सा वृषमूर्ध्नि दत्त्वांऽर्हि, कृत्वा विष्णुप्रमुद्ययी ।
 भङ्क्त्वा शुर्वाङ्गया चम, शाखिनोऽप्यविशन् पुरीम् ॥४०॥
 पुरो बद्धे गर्दभिल्लं, वैस्ततः सूरयोऽब्रुवन् ।
 व्रतिनीव्रतविध्वंसः, पाप ! रे ! यत् त्वया कृतः ॥४१॥
 यद्यापमानितः संघो, वयं यद्य तिरस्कृताः ।
 तत्पा[प]द्रोः पुष्पमेतद्, भावी तु नरकः फलम् ॥४२॥
 प्रायश्चित्तं गृहाण त्वमद्याप्यादाय तद् व्रतम् ।
 इत्युक्तोऽपि विमनस्को, देशान्निष्कासितः स तैः ॥४३॥
 मागाश्रितोऽथ यः श्वात्वी, सत्राट् चक्रे स सूरिभिः ।
 शककूलाद् यदायातास्तेऽभूदिति शकान्वयः ॥४४॥
 इति प्रतिज्ञां निर्वाह्य, यामिं चारोप्य संयमे ।
 आलोचितमतिक्रान्तः, स्वं गच्छं सूरिराश्रयत् ॥४५॥

(२)

इतश्च भृगुरुच्छे स्तः, कालकार्यस्सप्तः सुतौ ।
 चलमित्र-भानुमित्रौ, राह्-युवराट्श्रिया श्रितौ ॥४६॥
 तावाहानाय सूरिणां, भैषतुर्मन्त्रिण निजम् ।
 सूरिर्भृगुपुरं निन्ये, तेनायापृच्छथ शाखिनम् ॥४७॥
 चलमित्रेण विच्छर्दवेशितास्तत्र सूरयः ।
 संबुद्धं वृषयामेय, बलमानुमदीक्षयत् ॥४८॥
 राज्ञा भक्त्याऽत्रैव वर्षास्थापितैस्तैः पुरोहितः ।
 जिम्ये वृषपुरः साधुन्, निन्दनैस्त्रोपपत्तिभिः ॥४९॥
 द्वेषाद् भूपं रहोऽथेति, स विभो व्यभवारयत् ।
 पथाऽप्येते येन पूज्या चान्ति सोऽपि तथैव च ॥५०॥
 तत्पदातिक्रमादेपां, महत्याशतनो भवेत् ।
 राजाऽप्युचे सत्पमेतद्, विष्टयन्ते कथं पुनः ॥५१॥
 द्विजोऽवदद् देव ! पुर्यामाघारुम्माद्यनेपणाम् ।
 मवर्त्तय ततो जैते, स्यास्यन्ति स्वयमेव हि ॥५२॥
 वृषानुमत्या तेनोक्ताः, पीराश्रकुस्तथैव ताम् ।
 सूरयोऽप्यथ तद् ज्ञात्वा, प्रतिष्ठानपुरं यवी ॥५३॥

(३)

प्रतिष्ठानपुरे शालिवाहनः श्रावको वृषः ।
 श्रापितस्तैः पर्युषणा, यद् कार्याऽस्माभिरागतैः ॥५४॥

ज्ञान्वाङ्गवानयो मूर्तिन्, ससंयः पार्थिवोऽभ्यागत ।
 येनैवा विस्तराद् राज्ञा, तं चैत्यानि ववन्दिरे ॥५५॥
 ज्ञानवादनरानाऽऽपैः, सेव्यमानेषु तेज्यष ।
 ममाद् पर्युषणा भाप्ता, राज्ञोक्ताः मूरयस्ततः ॥५६॥
 नभस्यश्चन्द्रपद्म्या, ज्ञापयामा भवत्यतः ।
 सकोऽनुगम्यो लोसानुग्रया भावी मयाऽपि तद् ॥५७॥
 विस्तराभेन्यपूनादि, पर्शुं नाप्र मपार्यते ।
 पर्युषणास्तु तद् पठयामित्युक्ते मूरयोऽमुग्रन् ॥५८॥
 गृषोऽप्युदेत्यपरस्पां, मेरुचूला चळत्यपि ।
 न ह्य पर्युषणा राजन् ! लङ्घते पञ्चमीनिशाथ ॥५९॥
 चतुर्ध्यामस्तु राज्ञोचे, श्रीसंप्रानुग्रया ततः ।
 पर्युषणां चतुर्ध्यां ते, चक्रुः कालरमूरया ॥६०॥
 पूणिमास्याथार्दश्यां, चतुर्मासान्वयाययुः ।
 पाशिकाणि चतुर्दश्यां, पुराऽप्यासन् यदचिरे ॥६१॥
 तं पवित्रपशुमीष, महानितीदे दसामुपगम्यन्ते ।
 मणियं चउदसीष, समराशे फुटं चैव ॥६२॥
 राजानुग्रहोऽयं मे, नन्दीश्वरतपःकृताम् ।
 राज्ञीनां पारणे मावि, यद् मापृच्छरपारणम् ॥६२॥
 तपादि पात्रुर्षं यद्, पूयन्ते साधको जनैः ।
 तत्र देवो मरुतस्तद्, साधुपूजाशपोन्नरः ॥६३॥

सागरः माह मत्पत्नी, धर्माधर्मौ स्त एव यद् ।
 सन्त्येकेऽत्रैव सद्मानस्तद्भृत्याश्चापरे नराः ॥७१॥
 इतश्च पश्चाद् दुःशिष्यैः, पृष्टः शय्यासरोऽवदत् ।
 गुर्वान्नं भो ! स्वयं लुप्त्वा, दुष्टाः ! पृच्छत मां तु किम् ? ॥७२॥
 त्यक्तास्तद्गुरुभिर्युयं, यात दृष्टिपथान्मम ।
 तऽपि भीता क्षमयित्वा, शय्येशं जगदुः पुन ॥७३॥
 दयां कृत्वैकवारं नः, ज्ञाधि याताः क मूरयः ।
 श्राद्धोऽपि तत्र तान् प्रैषीद्, ज्ञात्वा सम्यगुपस्थितान् ॥७४॥
 आगच्छतश्च तान् श्रुत्वा, त्रिमुपैति पितामहः ।
 इति द्रष्टः प्रशिष्योक्तः, मूरिः स्माहापि मे श्रुतम् ॥७५॥
 दृष्ट्वा तानापत साधून्भ्युत्तस्यौ च सागरः ।
 तैरुचे साधुसंघोऽयं, श्रुतस्तु पुरागताः ॥७६॥
 कालिकार्यं बहिर्भूत्यागतमभ्युत्थितान् मुनीन् ।
 ऊचे प्रशिष्यः किमिदं, तेऽप्युत्तुरवो धमी ॥७७॥
 क्षमयित्वाऽनुत्पन्तं, सागरं स्माह मूरिराह् ।
 माऽन्वताप्सीर्न ते मावदोषः किन्तु प्रमत्ता ॥७८॥
 बालुकामस्थदृष्टान्तादृचायोस्य श्रुतस्मयम् ।
 विनीतशिष्यसंवीता विनष्टः मूरयोऽन्यतः ॥७९॥

(५)

अथान्यदा विदेहेषु, श्रीसीमन्धरसन्निधौ ।
 निगोदजीवल्याख्यानं, श्रुत्वा शक्रोऽभ्यधादिति ॥८०॥
 एवं स्वामिन् ! निगोदानां, व्याख्यां किं कोऽपि भारते ।
 वेत्तीदानो जिनोऽथाऽऽरयत्, कालकार्यं विदन्ति ताम् ॥८१॥
 आगत्य कौतुकाच्छक्रः, कृत्वा हृद्ब्रह्मिजाह्वयम् ।
 नत्वाऽभाङ्गीनिगोदाऽऽर्यां, मधुश्चाऽह ययावैधम् ॥८२॥
 संख्यातीताः सन्ति गोला गोलैःसंख्या निगोदकाः ।
 एकैरस्मिन् निगोदेश्च, सिद्धेभ्योऽनन्तजन्तवः ॥८३॥
 इत्यादि सूरिणाऽऽख्याते, पुनः पमच्छ वासवः ।
 प्रार्थयेऽहं तदाख्यादि, त्रियदायुर्धम प्रभो ! ॥८४॥
 सूरितानोपयुक्तोऽभूद्, यावद् द्वे सागरोपमे ।
 इन्द्रस्त्वमिति सूर्युक्ते, शक्रः स्वं रूपमाश्रयन् ॥८५॥

नत्वा स्तुत्वा च सूरीन्द्रमिन्द्रः स्वं स्थानमभ्यगात् ।
 सूरिः स्वायुःपरिमाणं, ज्ञात्वा संखेखनां व्यधात् ॥८६॥
 इति श्रीकालिकाचार्याः, कृत्वा प्रवचनोक्तित्म् ।
 यथाऽऽयुः पालयित्वा तेऽनज्ञानेन दिवं ययुः ॥८७॥
 श्रीरत्नसिंहसूरीणांमन्तेवासी कयामिमाम् ।
 चक्रे विनयचन्द्राऽऽख्यः, संक्षिप्तवचिहेतवे ॥८८॥
 यो गर्दभिल्लं जगदेकमल्लं, समूलमूमूलपति स्म राज्यात् ।
 आनीतवान् पर्युख(प)गाऽऽख्यपर्व, दिने चतुर्थ्यां स गुरुः] श्रिये वः ॥८९॥⁺
 इति श्रीकालिकसूरिकथानकम् ॥

D आदर्शं प्रान्तोच्छेसः—सं. १६१२ वर्षे ॥ श्रीरत्नु ॥

P आदर्शं प्रान्तोच्छेसः—

सं० १३४४[?] वर्षे वैशाखशुद्धौ अक्षतवृत्तीयायां सोमे पर्युषणारूपपुस्तिका लिखिता ।

तस्मिन्नेवादशोऽन्याक्षरैर्लिखितमिदम्—

श्रीवर्द्धमानो जु.... सितमूलः पार्श्वदिसदृष्टचपृथुम.... ।
 ...शाखोद्गतगच्छगुच्छः श्रेयःफलं यच्छतु फल्यवृक्षः ॥
 शिवमस्तु श्रीः ॥

[१६]

पल्लिवालगच्छोयश्रीमद्देश्वरसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

[लेखनसं० १३६५]

ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥

पञ्चम्यां विदितं परं, चतुर्थ्यां येन निर्मितम् ।
 श्रीमितः कालिकाचार्यगुरोस्त्वस्य कथोर्यते ॥१॥

+ P आदर्शं नास्वेतदन्तिमं पद्यमम् ।

१ * धनीवि ° P, ° धनीदरिपल H । २ धीमतांप्रव्रवनेन, तत्पत्न्या बुध्यते मया P, सविन्दरीये तस्वीधैः कथा
 संप्रति कथ्यते C ।

धरावासपुरेशस्य, वैरिसिंहस्य नन्दनः ।
 अभूतां सुरसुन्दर्यां, कालकथ सरस्वती ॥२॥
 कालकोऽन्येयुरुर्गानि, गतो मित्रैः पुरस्कृतः ।
 गुणाकरैरुरोर्गुहः, भावाजीदनुजायुतः ॥३॥
 शतसंख्या नरा नार्थस्तावन्न प्राप्रजन्मप ।
 कालक स्वपदे न्यासीद्, गुरुभिर्गुरुभिर्गुणैः ॥४॥
 भवतिनीं च तज्जामिरवन्त्यामन्यदाऽगमत् ।
 श्रीमन्तः कालकाचार्याः, साधु-साध्वीसमन्विताः ॥५॥
 गर्दभिल्लोऽन्यर्दा वीक्ष्य(क्षया)वन्त्यां चैत्ये सरस्वतीम् ।
 बलादन्तःपुरे न्यस्यात्, को विवेको हि कामिनाम् ॥६॥
 तस्मिन् बोधवचः सुरैः, सयस्य च द्रुयाऽभवत् ।
 अमात्पानां गिरा मिध्या, क्षीणाद्युपमहौपवी ॥७॥
 अपोन्मत्तकवेपेण, भ्रमन्निति ललाप सः ।
 गर्दभिल्लो यदि नृपस्ततः स्यात् किमतः परम् ? ॥८॥
 भिक्षेऽह यदि शून्ये वा, बसामि किमतः परम् ? ।
 मत्वेति बोधितोऽमात्यैर्नानुच्यत उपाधमः ॥९॥
 श्रुत्वेति कुपितः सुरैः, सस्मारागमभाषितम् ।
 संघादिकार्ये यच्चक्रिसैन्यमप्यन्तयेन्मुनिः ॥१०॥
 ध्यात्वेति शकृच्छेऽगात्, सामन्तास्तत्र शाखयः ।
 नृपः शाखांशुंशाखिस्तु, फीत्यते देशभाषया ॥११॥
 शाखावमेकं च मन्त्राद्यैस्तत्पुरावर्ज्यं सुरयः ।
 क्षुरिकामाश्रुतस्तत्रान्यदौ दूतः समागमत् ॥१२॥
 शाखिः श्यामाननः पृष्टः, शूरिभिः प्रौढ नः मधुः ।
 क्रुद्धः प्रेषयते शस्त्रां, तथा छेद्य निजं शिरः ॥१३॥
 कृपाणिकायामेतस्यां, पण्णवत्पङ्करीक्षणान् ।
 मॅन्ये पण्णवतेः सामन्ताना क्रुद्धो परापिपः ॥१४॥
 सर्वेऽपि गुप्तमाहाय्य, शूरिभिस्तेऽय मेळिताः ।
 तेंरीभिः सिन्धुमुत्तीर्य, सौराष्ट्रायां समाययुः ॥१५॥
 वेपांकाळे तदायाते, गतिमत्यूहकारिणि ।
 विधाय पण्णवत्यशैः, सुराष्ट्रा तेऽवतस्वरे ॥१६॥

३ °स्य भूस्तः C । ४ °ने बाहकल्पितो गुणी (* तो गुर H) P । ५ °बराभियाद्, बुद् PH ।
 ६ °दे न्यस्तः P । ७ °मी त्वेत °PH । ८ °दाऽवन्तीपतिर्वीर्य(स्व)स °PH । ९ हि मानिनाम् PH ।
 १० °शाखीयुक्ती °P । ११ °दा शूरि(रे.) स °C । १२ °ह त[व] प्र °C । १३ °स्यां कृपावत्पङ्करी °C ।
 १४ सामन्तानां पण्णवते], क्रुद्धोऽन्येनां नरापिपः C । १५ ते ह्ये वि °H । १६ वर्णपत्रे त °H ।

गुर्वादिष्टैश्च शरदि, तैरूचे नास्ति सम्बलम् ।
 गुरुश्रुणेन सौवर्णमिष्टिकापाकमादधे ॥१७॥
 संबलाद् बलवन्तस्ते, मालवं लातुमिच्छवः ।
 ते जग्मुः मालवे देशे, सूरिमिः प्रेरिताश्चिराद् ॥१८॥
 गर्दभिल्लः ससैन्योऽपि, समेतस्तैर्महाबलैः ।
 शकैर्भग्नमविष्टान्तःपुर्या रुद्रा च तैः पुरी ॥१९॥
 अथाष्टमीदिने दुर्गे, शून्ये पृष्टः शकैर्गुरुः ।
 आचख्यौ गर्दभां विद्यां, प्रचण्डां साधयिष्यति ॥२०॥
 तद्वचःश्रवणात् सर्वं, सैन्यं स्पान्मूर्च्छितं क्षणात् ।
 गच्छेतेः परतः सर्वं, शिविरं तन्निवेश्यताम् ॥२१॥
 अष्टोत्तरशतं शब्दवेपिनः सन्तु मेऽन्तिके ।
 तथाकृतेऽप्य तैः सूरिनोदितैः शब्दवेपिभिः ॥२२॥
 तस्याः प्रसारितं वक्त्रं, तूणीचक्रे क्षणादपि ।
 हतमभावा नष्टाऽप्य, विद्याऽवघात्मनस्ततः ॥२३॥
 गुंवाङ्गया ततः पुर्या, प्रविश्यानापितः शकैः ।
 चद्रुवा गर्दभवद् गर्दभिल्लो गुरुं पदान्तिके ॥२४॥
 स तैरूचे तवान्यायतरोः पुष्पमिदं तनु ।
 फलं त्वन्यमवे भौवि, योरा नरकवेदना ॥२५॥
 तद् धर्मं प्रतिपद्यस्वाधुनाऽपि जिनभाषितम् ।
 इत्युक्तेऽयाङ्मुखो द्वेषा, चक्रे निर्विषयः स तैः ॥२६॥
 मित्रं शारिं नरेन्द्रत्वे, सामन्तत्वेऽपरानपि ।
 मूरयः स्यापयामामुर्निजं जार्मि च संयमे ॥२७॥

(२)

अयो भृगुपुरे राजा, युवराजश्च विष्टतः ।
 चलमित्र-भानुमित्राभिर्षो जामिसुतो गुरोः ॥२८॥
 प्रघानं प्रेष्य तौ सुरिसान्नाय्य शप्य(स्त्र)मानसौ ।
 भवेदय चक्रतुश्चैत्योत्सवं जिदशतक्रतु ॥२९॥
 सुतो नृपस्वसुभानुश्रियो धर्मं गुरोर्मुखात् ।
 चलमानुः समाङ्ग्यं, दत्तो दीक्षासुपाददे ॥३०॥

१० * वन्तोऽपि मा * PH । १८ * पि सप्रमेण म * C । १९ अथान्यदा दिनेऽष्टम्या दुर्गे शून्ये शकैर्गुरुः ।
 पृष्टोऽप्यो ग * C । २० * त् शयुवे * PH । २१ * व्युत्तर व * C । २२ * र्वं तन्निवेशिरे नि * P । २३ रिर्वेष्टितः
 (३० दिवै H) शब्दवेपिनः(भि) C । २४ सुवर्ण * PH । २५ गुर्वां(र्व)न्तिके C । २६ * वि मानान * C । २७ * प्य
 प्राग्यमानतः PH । २८ * व बलकर्मरिभि(णः) C । २९ * पत्य मा * C ।

भक्तं वीस(स्य) नृपं क्रुद्धः, पुरोधऽवि(वी)र्वदंद् रयात् ।
 निरुचरीकृतो भूषं, कैतवादित्यमापत् ॥३१॥
 वन्धपादपदाक्रान्तिर्महादोपप्रपोषिणी ।
 नृपोऽय तद्विरा भूढोऽनेषणं नगरे व्यधात् ॥३२॥
 एवं निरीक्ष्यं वर्षायामपि सूरिः शृगोः] पुरात् ।
 महाराष्ट्रकिरीटामं, प्रतिष्ठानैर्पुरं गतः ॥३३॥

(३)

साल्वाहनभूषेन, महद्वर्धा स भवेन्नितः ।
 विद्वन्तश्च ससंवेन पृष्ठधां पर्युषणा(णी) कुरु ॥३४॥
 यतो लोकानुवृत्त्याऽन्नेन्द्रोत्सवं पञ्चमीदिने ।
 सूरयः * प्रोचिरे पर्युषणा नात्येति पञ्चमी[म्] ॥३५॥
 जिना भणेशास्तच्छिष्याः, पञ्चाशत्के दिने यथा ।
 पुरा पर्युषितास्तद्वद्, गुरवो मे तथा वयम् ॥३६॥
 चतुर्ध्यामस्तिति प्रोक्ते, नृपेण गुरवो जगुः ।
 अस्तु प्रोक्तं हि सिद्धान्ते, परिवास्तव्यमारतः ॥३७॥

(४)

स्वच्छन्दानन्यदा शिष्यान्, भोज्यं शय्यातराग्रत ।
 आख्याय सागरचन्द्र, मक्षिप्यं सूरयो ययुः ॥३८॥
 तेन नाभ्युत्थिता व्याख्याज्ञेण तेऽज्ञातवृचयः ।
 तत्पुस्तकपृष्ठतः व्याख्याचारुतामपनोधताः ॥३९॥
 अय शय्यातराग्नात्वा, मुनयोऽपि समापयुः ।
 सूरिं ते(तं) क्षमयन्तस्ते, प्रतिष्ठावसती ततः ॥४०॥
 ज्ञात्वा सागरचन्द्रोऽपि, हीभरानतवन्धरः ।
 नेत्रैर्भ्रमसा गुरोः पादौ, मीत्या मसालयन्निव ॥४१॥
 उत्थाप्य बालुकामस्यार्द्रस्य दृष्टान्तदर्शनात् ।
 तंद् संबोधय यते ! ज्ञाने, त्वं गर्व मा कृया हृथा ॥४२॥
 यथा रिक्तो भवेत् मस्यः, स्थानान्तरविवेचनात् ।
 स्थाने स्थाने विगमनाद्, यथा स्थानन्दृदल्लिका ॥४३॥
 तथा गणेशः पूर्वैभ्यो, वत्स ! हीनोऽस्म्यहं क्रमात् ।
 भैक्षोऽपि हीनो म[त्]शिष्यः], तस्मै(स्मा)दीनो भवानपि ॥४४॥

३० ° द मुषा PH । ३१ भूषं कै ° H । ३२ ° स्व चान्धेयुत्ताग्रेऽपि वनागने P, ° स्व व वनागनेऽपि वनागम H । ३३ ° पुष्टेऽगमत् C । ३४ प्रोचु ३ व ° P । ३५ ° गनेशास्तच्छिष्या व ° P । ३६ पञ्चाशत्के दिने C । ३७ पुस्तक क्षमयितो(तां) वाद न तुल कारलेन व P । ३८ तस्यो वाच्यत्रै पादो प्रयत् हा(प्रभो प्रया[र्]ण)कदन्निव PH । ३९ त संबन्धमत्तद्वद् PH । ४० स्थानस्थाननिवेशनात् H । ४१ अतस्ते गुरवस्तस्माद् त्वं व हीनतरस्तथा P, भस्मत्तस्ते पुस्तकस्माद् त्व हीनतरस्तथा H ।

प्रज्ञापरीपहः सोऽयं, चत्म ! सद्यस्तवस्तवया ।
इत्युक्तः स गुरोर्वाचं, तयेति प्रति(त्य)पद्यत ॥४५॥

(५)

शक्रोऽन्यदा निगोदानां, व्याख्यां सीमन्धरममोः ।
श्रुत्वा पप्रच्छ भ्र(मा)रते, व्याख्यात्येवंविध हि कः ? ॥४६॥
विज्ञाय कालिकाचार्यं, विप्रवेपः समागमम् ।
तद्व्याख्यां न श्रुतेर्हृष्टो, निगोदानां विचारणात् ॥४७॥
गोळीं उ असंखिज्जा, असंखनिगोपगोळओ भणिओ ।
इत्तिकं पि निगोए, अणंतजीवा म्णुण्येयज्जा ॥४८॥
विप्रेणोयुपि पृष्टो(ष्टे), शक्रोऽसीति गुरुर्जगौ ।
इष्टः सोऽय निजं रूपं, प्रफास्यैवं तप्रस्तवीत् ॥४९॥
जय प्रवचनापार !, जय संसारतारक ! ।
जय सीमन्धरस्वामिस्तुतैः, श्रीमन् ! नमोऽस्तु ते ॥५०॥
स्तुत्वेतीन्द्रोऽन्यतो द्वारं, विषाय तदुपाश्रये ।
गतो दिवं सूरिरपि, प्रपात्यायुर्ष्यौ दिवम् ॥५१॥
सार्धैस्सरीयं सत्यर्वं, चतुर्थ्या येन निर्मितम् ।
युगप्रधानः सूरिन्द्रो, जीयान्[न] नित्यं स काळरुः ॥५२॥

इति श्रीपञ्चिवाल्लगच्छे महेश्वरसूरि-
विरचिता कालिकाचार्यकथा समाप्ता ॥

Cसंज्ञकप्रतिपाते प्रशस्तिरियम्—

श्रीमालवेशोऽस्ति विशालकीर्तिः,
श्रीदान्तिस्सूरिः(रि)प्रतिबोधितकीर्त्तकारण्यः[ः] ।
श्रीविज्रमाद् वेद नमर्षिवत्सरे
श्रीआदित्यैत्यकारापितनवहरे च(?) ॥१॥
तस्य शाखासमुद्भूतदेवसिंहो गुणाधिकः ।
उत्सुदः कर्मसिद्धस्पाभूत(त) पुत्रो मर्त्तमिह्व[ः] ॥२॥

४२ * नस्तु(श्रु)त इष्ट पप्रच्छात्मिन् इय PH । ४३ नरस्तीय गाय PH पुस्तकयोः । ४४ सूरि भुक्तेन विज्ञाय, शक्रोऽसीति अगाद तम् इ* PH । ४५ * त। स्वाभिन् । P । ४६ कस्तोसवस्तु पशम्मा(म्या) चतुर्थ्या येन करितम् । सन्निभामि(म)न धीमान् बीयान् सूरि स काळरुः ॥५२॥ य श्रीपुरुषा महागुणगणां चक्रे चतुर्दिशि, पशम्या इह कालिवाहन-महेश्वरस्य विद्वंसितः । नागाचरिपुत्रे जिन्नप्रवचनप्रोक्तपिणा करिणा, तस्यै कालक्रमसूत्रे युगवराण्ये नमो भक्तिव ॥५२॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथानकम् समाप्तम् P ।

षट्स्यानरतेनान्नया ध्रुवकवलिनीऽपि हि । न गर्भे सर्वपात्राय सूरिपाणचन्द्रवत् ॥५२॥ चतुर्दीप्युक्तपात्रैर्पस्यापकृत्य
धीशक्तिमर्त्तव्य संस्तुतवधमवी कथाविक्र तिष्ठिता H ॥

महीरोलनगोत्रे च, मण्डनो धान्यकामिवः ।
 तत्सुताः नयः संज्ञाता ऊदल-देदाकनामतः ॥३॥
 गोत्रमण्डनहालाकमग्नी यस्य चतुष्टयी ।
 सी(शी)लालङ्कारधारी च, आभू मनी च मङ्गला (?) ॥४॥
 पद्दर्शन[सु]भक्ता च, श्रीरिवा(व) हरिमण्डनी ।
 अर्द्धाङ्गलक्ष्मीः साह, मन्त्रसिंहस्य पुण्यसुम् ॥५॥
 पञ्च पुत्राः पवित्राश्च, पञ्चपुत्री(ऋः) सतीव्रताः ।
 कल्पवृक्षसमानेऽपि, संघशासनसेरकान्(काः) ॥६॥
 धारा-राम-लाखाको, जइतसिद्-भीमकौ ।
 ऊदी पूनी च चांद् च, रुक्मिणी सोनणी तथा ॥७॥
 धाराकपत्नी च सुव्रता, जयश्री [च] तदङ्गना[जाः] ।
 वेदमिवा(दा इव) चतुष्टय(यी), सधम्मणो पांप(खांख)ण-मदनकौ च ॥
 रत्नस्य रत्नाकरतुल्यरूपः]

धनसिंहवीरः स्वजनमिषय ? ॥८॥

रामापुत्रस्तु खेताकः, पद्मो लाखाकनन्दनः ।
 जइतसिंहसुतो हाब्दः, भीमापुत्री स(सु)कक्षणी ॥९॥
 स्वश्रेयसे कारितकल्पपुस्तिका,
 स(सा)हृकपुण्योदयरत्नभूमिः ।
 श्रीपल्लिगच्छे स्वगुणो(णी)कधाम्ना,
 [सु]वाचिता श्री(साऽपि) महेश्वरश्रुतिभिः(रेण) ॥१०॥

दृपविक्रमकालातीत सं० १३६५ वर्षे भाद्रपदपूर्वो नवम्यां तिथौ श्रीमेदपाटमण्डले यज्ज्याग्रामे पुस्तिका लिखिता ॥

उदकानलचौरैभ्यः, मूल(प)क्रेभ्यस्तयैव च ।
 रसणीयात् मपत्नेन, यज्ञे न मिचेते (?) ॥१॥

मज्ञठ महाश्री । शुभे भवतु ॥

अस्यामेव प्रतिप्रान्ते पुष्पिकेयम्—

संवत् १३७८ वर्षे भाद्रपदशुद्धि ४ श्रावक म्नेहासुतेन भार्याउदयसिरिसमन्वितेन पुत्रसोमा-लाया-पेता-
 सहितेन श्रावकऊदकेन श्रीकल्पपुरितका गृहीत्या श्रीअमयदेवसूरीणा समर्पिता बाविता च ॥

Hसंज्ञकप्रतिप्रान्ते लिखितमिदमधिकम्—

जं स्वर्णि काष्ठगमो, अरिहा तिर्यकरा महावीरो ।
 तं स्वर्णि अवतिवर्ष, अहिंसितो पास्तमो राया ॥१॥

पाल्यरज्ज सद्दी(६०), पणपन्नसय(१५५) नवहृन्दाण ।
 मोरीणं अद्दसय(१०८), तीसं(३०) वरिमाण पुसमिचत्स ॥२॥
 यलमिच भाणुमिचा, सद्दी(६०) नरवाहणत्स चालिसा(४०) ।
 ततो गर्दमिष्ठः ॥

पालकरायम् ६४(६०) । नवनन्दरायम् १५५ । मौर्यरायम् १०८ । पुष्यमित्ररायम् ३० । श्री-
 कालिकसूरिधातु(भागिनेय)घट्टमित्र-भानुमित्रो राव-युवराजो । तद्गमिनी भानुश्रीस्त-सुनुवैलमानुमित्र[रायम्]६० ।
 श्रीवीरात् ४५३ गर्दमिष्ठोच्छेदक कालिकाचार्य । टक च प्रथमानुयोगसारोद्धार सुगप्रधानदण्डिकाया
 प्रथमोद्देशे—

तद्द गर्दमिष्ठरज्जत्स, छेदगो कालिका[य]रिओ होदी ॥
 निव्वाणनिसाए गौयमपालिपनिचो अवतीए ।
 होदी पादल्पिपह, सो सुरियव उदाय(पि)निवमरणे ॥

वीरान् ९९३ चतुर्थ्यां पूर्वशाकारकोऽन्यः कालिकाचार्य ॥ प्रथमानुयोगनारोद्धार सुगप्रधानदण्डिकाया
 द्वितीयोद्देशे—

नवसए तेणवए(९९३) खलु, समद्दकेहिं वीरवद्दमाणाओ ।
 पज्जोसवणाचउत्थी, कालिन्सूरीहिंतो ठविषा ॥
 पूरिया लख तिगदीणा रयणासय समस्म तियं ।
 जो सालवाहणमिच, सद्दी कासीई य पद्दहाणे ॥

श्रीवीरात् ३३५ निगोदव्याख्याता प्रथमकालिकाचार्य ।

अस्या एव प्रतिप्रान्त पुष्पिकेयम्—

सक्व १६६६ वर्षे मार्गशीर्षमासे शुक्लपक्षे एकादश्या त्रिंशो अमृतवासर श्रीस्तम्भतीर्थे पिण्डलाच्छे पणितश्री-
 कान्हजौल(लि)पीठत्त स्ववाचनथ वा परीषकाराय ॥ यराद्रानहामा चद्रतगी परि निर्मला निक्कल्ला
 स्वभाजीविकारुत्या ॥

[१७]

श्रीप्रभाचन्द्राचार्यविरचितं

प्रभावचरितान्तर्गतं

कालकचरितम् ॥

[रचनासंषत् १३३४]

श्रीस्त्रीमन्धरतीर्थेशविदितोऽनणुतो गुणाद् ।
कुतश्चिदपि सोऽन्याद् वः, कालकमूर्च्छिञ्जरः ॥१॥
माच्यैर्बहुश्रुतैर्वृत्तं, यस्य पर्युपणाभयम् ।
आहत कीर्त्यते किं न, शकटी शकटानुगा ॥२॥
श्रीधरावासमित्यस्ति, नगरं न गरो जयी ।
द्विनिहास्यसमुद्वीर्णो, यत्र साधुवचोऽमृतैः ॥३॥
आशाकम्बावलम्बाढ्या, महाबलभरोच्छ्रिता ।
वीर्त्तिपताकिरुा यस्याक्रान्तव्योमा गुणाश्रेया ॥४॥ शुग्मम् ॥
श्रीचैरिसिंह इत्यस्ति, राजा विक्रमराजितः ।
यत्प्रतापो रिपुह्वीणां, पञ्चवह्नीरशोपयत् ॥५॥
तस्य श्रीशोपक्रान्तेव, क्रान्ताऽस्ति सुरसुन्दरी ।
उत्पत्तिभूमिर्षट्रस्य, महाभोगविराजिनः ॥६॥
जयन्त इव शकस्य, शशाङ्क इव वारिधेः ।
कालको कालकोदण्डखण्डिवारिसुतोऽभवत् ॥७॥
सुता सरस्वती नाम्ना, ब्रह्मभूर्विषपावना ।
यदागमात् सशुद्रोऽपि, गुरुः सराश्रयोऽभवत् ॥८॥
कालकोऽन्धकलाकेलिवलनायान्यदा बहिः ।
पुरस्य भुवमायासीदनायासी हयश्रमे ॥९॥
तत्र धौरितकात् प्लुत्या, वल्गितेनापि चाहयत् ।
उत्तेजिताल्लसद्गत्या, हयानुचेरितादपि ॥१०॥
धान्तस्तिमितगन्धर्वी, गन्धर्व इव रूपतः ।
अशृणोन्मष्टणोदार, स्वरमाराममध्यतः ॥११॥
अथाह मन्त्रिण राजपुनः कीदृक् स्वरो वसो ।
मेघगर्जितगम्भीरः, यस्य वा ज्ञापता ततः ॥१२॥

व्यजिज्ञपत् स विज्ञाय, नाय ! मृरिगुणाकरः ।
 प्रशान्तपावनीं मूर्तिं, निभ्रद् धर्म दिशत्यसौ ॥१३॥
 विश्राम्यद्भिर्नृपारामे, श्रूयतेऽस्य बचोऽमृतम् ।
 अस्तवेचमिति सर्वानुज्ञात तत्राभ्यगादसौ ॥१४॥
 गुरुं नत्वोपनिष्टे च, विशेषादुपचक्रमे ।
 धर्मारया योग्यता ज्ञान्या, तस्य ज्ञानोपयोगतः ॥१५॥
 धर्माईदृगुस्तत्त्वानि, सम्पद् विज्ञाय संशय ।
 ज्ञान-दर्शन चारित्ररत्नत्रयविचारक ॥१६॥
 धर्मो जीवदयामूलः, सर्वविद् देवता जिनः ।
 ब्रह्मचारी गुरुः सङ्गमङ्गभू रागमद्भमित् ॥१७॥
 व्रतपञ्चकसंवीतो, यतीनां संपमाश्रितः ।
 दशमकारसंस्कारो, धर्मः कर्मच्छिदावरः ॥१८॥
 य एकदिनमप्येकचित् आराधयेदमुम् ।
 मोक्षं वैमानिकत्वं वा, स प्राप्नोति न संशयः ॥१९॥
 अयो गृहस्यधर्मश्च, व्रतद्वादशकान्वितः ।
 दान-शील-तपो भावभङ्गीभिरमितः शुभः ॥२०॥
 स सम्पद् पाल्यमानश्च, शनैर्मोक्षमदो नृणाम् ।
 जैनोपदेश एकोऽपि, ससाराभ्मोनिघेस्तरी ॥२१॥
 श्रुत्वेत्याह कुमारोऽपि, मङ्गिनीमङ्गिनी दिश ।
 दीप्ता मोक्ष यथा ज्ञानवेलाङ्गुल लभे लघु ॥२२॥
 पितरौ स्वावनुज्ञाप्यागच्छ तद् तेऽस्तु चिन्तितम्
 अत्यादरेण तद् कृत्वाभ्याजाम्या सहितस्तवः ॥२३॥
 मन्त्रज्याऽदापि तैस्तस्य, तथा युक्तस्य च स्वयम् ।
 अशीतो सर्वशास्त्राणि, स मङ्गाऽतिशयाद्भूत् ॥२४॥
 स्वपटे कालक योग्यं, प्रतिष्ठाप्य गुरुस्तवः ।
 श्रीमान् शुणाकारः मृरिः, प्रेत्यकार्यण्यसायपत् ॥२५॥
 अय श्रीनाडकाचार्यो, विहरन्नन्पदा ययी ।
 पुरीमुज्जयिनीं वाद्यारामेऽस्याः सप्रवासरत् ॥२६॥
 मोहान्धतमसे तत्र, मग्नानां भव्यजन्मिनाम् ।
 सम्पदार्थमनाशोऽभूत्, मभूत्पुण्येणिदीपवत् ॥२७॥
 तत्र श्रीगर्दभिष्टारूपः, पुर्या राजा महाबल ।
 कदाचित् पुरबाधोर्व्या, कुर्वाणो राजपाटिकाम् ॥२८॥
 कर्मसयोगतस्तत्र, जगन्तीमैसव स्वयम् ।
 जामिं काञ्चनमूरीणां, काको दधिपटीमिव ॥२९॥ युग्मम् ॥

हा ! रक्ष रक्ष सोदर्ष !, क्रन्दन्तीं करणस्वरम् ।
 अपाजीहरदत्युग्रकर्मभिः पुरुषैः स ताम् ॥३०॥
 साध्वीभ्यस्तत् परिज्ञाय, कालकमधुरप्यय ।
 स्वयं राजसमज्यायां, गत्वाऽवादीत् तदग्रतः ॥३१॥
 वृत्तिविधीयते कच्छे, रक्षायै फलसंपदः ।
 फलानि भक्षयेत् सैवाख्येयं कस्याग्रतस्तदा ॥३२॥
 राजन् ! समग्रवर्णानां, दर्शननां च रक्षकः ।
 त्वमेव तन्न ते युक्तं, दर्शनव्रतलोपनम् ॥३३॥
 उन्मत्तकभ्रमोन्मत्तवदुन्मत्तो वृषापमः ।
 न मानयति गामस्य, भ्लेच्छवद् ध्वंसते तथा ॥३४॥
 संचेन मन्त्रिभिः पौरैरपि विज्ञापितो हृद्म् ।
 अवाजीगणदाख्यो, मिथ्यामोहे गलन्मतिः ॥३५॥
 भाक्क्षात्रतेज आचार्य उन्निद्रमभजत् ततः ।
 मतिज्ञां विदधे घोरां, तदा कातरतापनीम् ॥३६॥
 जैनापभ्राजिनां ब्रह्मबालप्रमुसवातिनाम् ।
 अर्हद्विम्बविहन्तूणां, लिप्येऽहं पाप्मना स्फुटम् ॥३७॥
 न वेदुच्छेदेये शीघ्रं, सपुन-पथु-चान्धवम् ।
 अन्यायकर्ममक्रोहं, विद्युन्वन्तं वृषुवम् ॥३८॥ युग्मम् ॥
 असंभाष्यमिदं तत्र, सामान्यजनदुष्कारम् ।
 उक्त्वा निष्क्रम्य दम्भेनोन्मत्तवेषं चकार सः ॥३९॥
 एकाकी भ्रमति स्मार्यं, चतुष्के चत्वरं त्रिके ।
 असम्बद्धं वदन् द्वित्रिधेतनाशून्यवत् तदा ॥४०॥
 गर्दभिल्लो नरेन्द्रधैवत्, त्वस्तु किमतः परम् ? ।
 यदि देशः समृद्धोऽस्ति, त्वस्तु किमतः परम् ? ॥४१॥
 वदन्त्वमिति तं श्रुत्वा, जनाः प्राहुः कृपाभरात् ।
 स्वसृष्टिर्हितः सूरिस्वाद्य् ग्रहिलतां गतः ॥४२॥ युग्मम् ॥
 दिनैः कतिपर्यैस्तस्माभिर्यथावेक एव सः ।
 पथिमां दिशमाश्रित्य, सिन्धुतीरममान्छनैः ॥४३॥
 शाखिदेशश्च तत्रासित्, राजानस्तत्र शालयः ।
 प्राक्कापराभिषाः सन्ति, नवतिः पद्भिरर्गला ॥४४॥
 तेषामेकोऽधिरानोऽस्ति, सप्तलक्षतुरङ्गमः ।
 तुरङ्गायुतमानाथापरेऽपि स्युर्नरेचराः ॥४५॥
 एको माण्डलिकस्तोषां, प्रैक्षि कालक्रमूरिणा ।
 अनेककौतुकमेसाह्वतचित्तः कृतोऽथ सः ॥४६॥

असौ विश्वासतस्तस्य, धयस्पति तथा नृपः ।
 तं विना न रतिस्तस्य, तं बहून्तैर्यथा क्षणम् ॥४७॥
 सभायाद्युपविष्टस्य, मण्डलेषस्य सूरिणा ।
 सुखेन तिष्ठतो गोष्ठ्यां, राजदूतः समाययी ॥४८॥
 प्रवेशितश्च विज्ञप्ते, प्रतीहारेण सोऽचदत् ।
 प्राचीनरूढितो मत्स्या, गृह्यतां राजशासनम् ॥४९॥
 असिचेतुं च भूपोऽय, तद् गृहीत्वाऽऽधु यस्तके ।
 ऊर्ध्वीभूयाय संयोज्य, वाचयामास च स्वयम् ॥५०॥
 इति कृत्वा विवर्णास्यो, बन्धुमप्यक्षमो नृपः ।
 रिलीनचित्तः श्यामाहो, निःशब्दापादमेघवद् ॥५१॥
 पृष्टथित्रान्मुनीन्द्रेण, प्रसादे स्वागिनः स्फुटे ।
 आयाते माभृते हर्षस्याने किं विपरीतता ? ॥५२॥
 तेनोचे मित्र! कोपोऽयं, न प्रसादः प्रमोर्ननु ।
 प्रेष्यं मया शिरदिज्जत्वा, स्वीयं शस्त्रिकाऽनया ॥५३॥
 एवं कृते च वंशे नः, प्रभुत्वमवतिष्ठते ।
 नो चेद् राज्यस्य राष्ट्रस्य, विनाशः समुपस्थितः ॥५४॥
 शस्त्रिकायामथैतस्यां, पण्णवत्यङ्कदर्शनात् ।
 मन्ये पण्णवतेः सामन्तानां क्रुद्धो पराधिपः ॥५५॥
 सर्वेऽपि गुप्तमाहात्म्य, सूरिमिस्त्र मेलिताः ।
 तरीभिः स्तिन्धुमुत्तीर्य, सुराष्ट्यां ते समाययुः ॥५६॥
 धनागमे समायाते, तेषां गतिविलम्बके ।
 विभज्य पण्णवत्यशैस्तं देश तेऽवतस्त्रिरे ॥५७॥
 राजानस्ते तथा सुरा बाहिनीव्यूहद्विना ।
 राजहंसदृढा भूयस्तरवारितरङ्गिणा ॥५८॥
 बलमिदधनुस्त्रासवता चाशुगभीभृता ।
 समारुध्यन्त मेघेन बलिच्छेनेव शत्रुणा ॥५९॥
 निर्गम्य्यासनादुग्रमुपसर्गमुपस्थितम् ।
 माधुर्धेनात्ययं मित्रमिवाब्जास्य विकाशनम् ॥६०॥
 परिपक्त्रमवाकूशालिः, मसीदत्सर्वतोमुखः ।
 अभूच्छरदत्तुस्तेपामानन्दाय सुधीरिव ॥६१॥
 सूरिणाऽयं सुहृद्राजा, प्रयाणेऽनल्पत स्फुटम् ।
 स माह शम्बल नास्ति, येन नो भावि शं बलम् ॥६२॥
 श्रुत्वेति कुम्भकारस्य, पृष्ट एकन जग्मिवान् ।
 बह्निना पच्यमानं चेष्टकापाकं ददर्श च ॥६३॥

कनिष्ठिकानखं पूर्णं, चूर्णयोगस्य कस्पचित् ।
 आक्षेपाद् तत्र चिक्षेपाक्षेप्यन्नक्तिस्तदा गुरुः ॥६४॥
 विध्यातेऽथ ययानग्रे, रात्रः प्रोवाच यत् सखे ॥
 विमण्य हेम गृहीत, यात्रासंवाहहेतवे ॥६५॥
 तपेत्यादेशमाधाय, तेऽकुर्वन् पर्व सर्वतः ।
 मास्थानिकं गजाभ्यादिसैन्यपूजनपूर्वकम् ॥६६॥
 पञ्चाल-काटाराष्ट्रभूपान् जित्वाऽप्य सर्वतः ।
 शका मालवसन्धिं ते, प्रापुराक्रान्तविदिपः ॥६७॥
 श्रुत्वाऽपि बलमागच्छद्, विद्यासामर्थ्यगर्वितः ।
 गर्दभिल्लनरेन्द्रो न, पुरीदुर्गमसज्जयत् ॥६८॥
 अथाप शालिसैन्यं च, विशालातलमेदिनीम् ।
 पतङ्गसैन्यवत् सर्वप्राणिवर्गमयङ्करम् ॥६९॥
 मध्यस्थो भूपतिः सोऽथ, गर्दभीविद्यया बले ।
 नादर्युन्मादरीविस्थः, सैन्यं सज्जयति स्म न ॥७०॥
 कपिशीर्षेषु नो दिग्भा, कोट्टकोणेषु न प्रसाः ।
 विद्याघरीषु नो काण्डपूरणं चूर्णं द्विषाम् ॥७१॥
 न वा मटकपाटानि, पूःमतोलीन्वसज्जयत् ।
 इति चारैः परित्नाय, मुह्यद्भूर्प जगौ गुरुः ॥७२॥
 अनादृतं समीक्ष्येदं, दुर्गं मा भूरनुद्यमः ।
 यदष्टमी चतुर्दश्याोरर्चयत्येष गर्दभीम् ॥७३॥
 अष्टोत्तरसदसं च, जपत्येकाग्रमानसः ।
 ऋद्धं करोति जापान्ते, विद्या सा रासभीनिषम् ॥७४॥
 तं बृत्कारस्वरं धोरं, द्विपदो वा चतुष्पदः ।
 यः शृणोति स वन्नगण, केनं मृश्वन् विपद्यते ॥७५॥
 अर्धतृतीयगण्ड्युतमध्ये स्पेयं न केनचिद् ।
 आवासान् विरलान् ! दत्त्वा स्यातव्यं तवलैर्दुषैः ॥७६॥
 इत्याह्वयं कृते तत्र, देशे कालसदगुरुः ।
 सुभटानां शतं साष्टं, मार्ययच्छब्दवेदिनाम् ॥७७॥
 स्थापिताः स्वसमीपे ते, लब्धलक्ष्णाः सुचिन्तिताः ।
 स्वरकाले मूलं तस्या बभ्रुवर्णिर्निपन्नवत् ॥७८॥
 सा मूर्ध्नि गर्दभिल्लस्य, कृत्वा विष्णुमूर्त्तियया ।
 हत्वा च पादघातेन, रोपेणान्तर्दधे स्तरी ॥७९॥
 अचल्लोऽपमिति ख्यापयित्वा तेषां पुरो गुरुः ।
 समग्रसैन्यमानीय, मानी तं दुर्गमाविशत् ॥८०॥

पातयित्वा घृतो बद्ध्वा, प्रपात्य च गुरोः पुरः ।
 गर्दभिल्लो भटैर्मुक्तः, माह तं कालकमभुः ॥८१॥
 साध्वी साध्वी त्वया पाप !, श्येनेन चटकेव यत् ।
 नीता गुरुविनीताऽपि, तत्कर्महुमुमं हृदः ॥८२॥
 फलं तु नरकः भेत्य, तद् विबुध्याधुनाऽपि हि ।
 उपशान्तः समादत्स्व, मायश्चित्तं शुभावहम् ॥८३॥
 आराधकः परं लोकं, भविता रुचितं निजम् ।
 विधेहीति धृतैर्दूनस्त्यक्तोऽरण्ये ततोऽभ्रमत् ॥८४॥
 व्याघ्रेण भसितो ध्राम्यन्, दुर्गतो दुर्गतिं गतः ।
 तादृक् साधुद्रुहामीहृत्, गतिरत्यल्पकं फलम् ॥८५॥
 छुरैरादेशतो मित्रं, भूपः स्वामी ततोऽभवत् ।
 विभज्य देशमन्येऽपि, तस्युः शाखिनराधिपाः ॥८६॥
 आरोपिता व्रते साध्वी, गुण्याय स्वरस्वती ।
 आलोचितमतिक्रान्ता, गुणधेणिमवाप च ॥८७॥
 विधादेव्यो यतः सर्वा अनिच्छुद्धीत्रितच्छिदः ।
 कृप्यन्ति रावणोऽपीहृक्, सीतायां न दयी हृष्य ॥८८॥
 प्वाटक्शासनोभत्या, जैनतीर्थं प्रमावयन् ।
 बोधयन् शाखिराजांश्च, कालकः छुरिराहृ बभौ ॥८९॥
 शकानां वंशमुच्छेद्य, कालेन क्रियताऽपि हि ।
 राजा श्रीचिक्रमादित्यः, सार्वभौमोपमोऽभवत् ॥९०॥
 स चोन्नतमहासिद्धिः, सौवर्णपुरुषोदयात् ।
 मेदिनीभनृणां कृत्वाऽचीकरद् वत्सरं निजम् ॥९१॥
 ततो चर्पशते पञ्चत्रिंशता साधिके पुनः ।
 तस्य राज्ञोऽन्वय इत्वा, वत्सरः स्थापितः शकैः ॥९२॥
 इति मसङ्गतोऽजल्पि, मस्तुतं मोच्यते हृदः ।
 श्रीकालकमभुर्देशो, विनहे राजपूजितः ॥९३॥

(२)

इतथास्ति पुरं लाटललाटविल्लकमभम् ।
 भृगुकच्छत्रपस्त्र, षळमित्रोऽभिधानतः ॥९४॥
 भानुमित्राग्रजन्माऽसीद्, स्वस्तीयः कालकमभोः ।
 स्वसा तयोश्च भानुश्रीः, षळमानुष तत्पुत्रः ॥९५॥ शुग्म् ॥
 अन्यदा कालकाचार्यहृत्तं तैर्लोकतः धृतम् ।
 तोपादाहृतये मन्त्री, तैर्निजः मैप्यत मभोः ॥९६॥

विहरन्तस्ततस्ते चाप्रतिबद्धं विशुद्धये ।
 आययुर्नगरे तत्र, बहिश्च समवासरन् ॥१७॥
 राजा श्रीचलमिनोऽपि, ज्ञात्वाऽभिमुखमभ्यगात् ।
 उत्सवातिशयात् स्मरिप्रवेशं विदधे मुदा ॥१८॥
 सपदेशाद्भूतैस्तत्र, सिञ्चन् प्रध्यानसौ प्रभुः ।
 पुष्करावर्चवत् तेषां, विश्वं ज्ञापमनीनशम् ॥१९॥
 श्रीमच्छुक्लनिकातीर्यस्थितं श्रीमुनिमुनतम् ।
 मणम्य तच्चरित्राख्यादिभिर्नृपमवोधयत् ॥१००॥
 अन्येषुस्तत्पुरोधाश्च, मिथ्यात्वग्रहसद्ग्रहः ।
 कृत्स्नकल्पवितण्डामिर्वेदन् वादे जितः स तैः ॥१०१॥
 ततोऽनुकूलवृत्त्याऽथ, तं स्मरिमुपसर्गयत् ।
 धवाच दम्भमसया स, राज्ञानमृजुचेतसम् ॥१०२॥
 नायामी गुरवो देवा इव पूज्या जगत्पति ।
 एतेषां पादुका पुण्या, जनैर्धोर्था स्वमूर्धनि ॥१०३॥
 किञ्चिद् विद्वप्यते लोकभूपालानां हितं मया ।
 अवधारय तच्चित्ते, भक्तिधेन्मातुले गुरौ ॥१०४॥
 विज्ञतां नगरान्तर्ध्वरणा विम्बिताः पति ।
 सलङ्कणन्ते जनैरन्यैः, सामान्यैस्तदयं बहु ॥१०५॥
 धर्मान्जनं तनीपोऽत्रापरं कुरु महामते । ।
 मतीत आजंबाद् राजा, माहास्ते सङ्कटं महत् ॥१०६॥
 विद्वांसो मातुलास्तीर्थरूपाः सर्वाचिता इमे ।
 तथा वर्षां अत्रस्थाप्य, पार्यन्ते प्रेषितुं किमु ॥१०७॥
 द्विजः प्राह महीनाय !, मन्त्रये ते हितं सुखम् ।
 तव धर्मो यतस्ते च, प्रधास्यन्ति स्वयं सुखात् ॥१०८॥
 नगरे विण्ढिमो वाघः, सर्वत्र स्वामिपूजिताः ।
 भवित्वाभ्या बराहारैर्गुरवो राजशासनात् ॥१०९॥
 आहारमाधाकर्मादि, दृष्ट्वाऽनेपण्याऽन्वितम् ।
 स्वयं ते निर्गमिष्यन्ति, काऽप्यश्लाघा न ते पुनः ॥११०॥
 अस्त्वेवमिति राज्ञोक्ते, स तपेति व्यधात् पुरे ।
 अनेपणां च ते दृष्ट्वा, यतयो गुरुमभ्यधुः ॥१११॥
 मयो ! सर्वत्र मिष्टाभाहारः संभाष्यतेवरात् ।
 गुरुराशेषसर्गोऽयं मत्पत्नीकादुपस्थितः ॥११२॥

गन्तव्यं तद् प्रतिष्ठानपुरे संयमयात्रया ।
श्रीसातवाहनो राजा, तत्र जैनो दृढव्रतः ॥११३॥

(३)

ततो यत्तिद्वयं तत्र, प्रैपि सङ्घाय सूरिभिः ।
प्राप्तोप्यस्मासु कर्त्तव्य, पर्वपर्युषण ध्रुवम् ॥११४॥
तौ तत्र सद्गुणौ संयमानितौ वाचिकं गुरोः ।
तत्राकलयतां मेने, तेनैतत् परया मृदा ॥११५॥
श्रीकालकर्मसुः प्राप, शनैस्तन्नगर ततः ।
श्रीसातवाहनस्तस्य, भवेशोत्सवमाचनोत् ॥११६॥
उपपर्युषणं तत्र, राजा व्यङ्गपपद् युस्म् ।
अत्र देशे भभो ! भाषी, शाकध्वजमहोत्सवः ॥११७॥
नभस्यशुक्लपञ्चम्यां, तत पृष्ठ्यां विधीयताम् ।
स्वं पर्व नैकचित्तव, धर्मे नो लोभपर्वणि ॥११८॥
मसुराह मजापाल !, पुरार्हद्गणभृद्गणः ।
पञ्चमीं नात्यगादेतत्, पर्वोस्मद्गुरुगीरिति ॥११९॥
कम्पते मेरुचूलाऽपि, रविर्वा पश्चिमोदयः ।
नातिक्रामति पर्वेद, पञ्चमीरजनीं ध्रुवम् ॥१२०॥
राजाऽवदञ्चतुर्ध्यां तत्, पर्व पर्युषण ततः ।
इत्यमस्तु गुरुः माह, पूर्वैरप्याहव ह्यदः ॥१२१॥
अर्वागपि यतः पर्युषणं कार्यमिति श्रुतिः ।
महीनायस्त्वतः माह, हर्षादेतत् मिय मियम् ॥१२२॥
यतः इहदिने पर्वोपवासे पौषस्थिताः ।
अन्तःपुरपुरन्ध्रयो मे, पसादौ पारणाकृतः ॥१२३॥
तत्राप्यमं विधातृणा, निर्ग्रन्थाना महात्मनाम् ।
भवतु माशुक्राहारैः, श्रेष्ठमुत्तरपारणम् ॥१२४॥
उवाच मसुरप्येतन्महादानानि पञ्च यत् ।
निस्वारयन्ति दत्तानि, जीवं दुष्कर्मसागरात् ॥१२५॥
पयश्चान्ते तथा ग्लाने, कृतलोचे बहुश्रुते ।
दानं महाफलं दत्त, तथा चोत्तरपारणे ॥१२६॥
ततःमभृति पञ्चम्याश्चतुर्ध्यामागत ह्यदः ।
कषायोपसन्ने हेतुः, पर्व सावत्सर महत् ॥१२७॥
श्रीमत्कालकर्मरीणामेवं कल्पपि वासराः ।
जन्मसुः परमया तृष्ट्या, कुर्वता शासनोन्नतिम् ॥१२८॥

(४)

अन्येद्युः कर्मदोषेण, स्ररीणां तादृशामपि ।
 आसन्नविनयाः शिष्या दुर्गतीं दोहदपदाः ॥१२९॥
 अथ शय्यातरं प्राहुः, स्ररयोऽवितथं वचः ।
 कर्मबन्धनिषेधाय, यास्यामो वयमन्यतः ॥१३०॥
 त्वया कथ्यममीपां च, मियकर्कशभाग्नैः ।
 शिष्ययित्वा विशालायां, प्रशिष्यान्ते ययी गुरुः ॥१३१॥
 इत्युक्त्वाऽगाद् मधुस्तत्र, तद्विनेयाः भगे ततः ।
 अपश्यन्तो गुरुनूचुः, परस्परमवाङ्मुखाः ॥१३२॥
 एष शय्यातरः पूज्यशुद्धिं जानाति निश्चितम् ।
 एष दुर्विनयोऽस्माकं, शाखाभिर्विस्तृतोऽधुना ॥१३३॥
 पृष्टस्तैः स यथौचित्यमुक्तवोवाच मधुस्थितिम् ।
 ततस्ते संचरन्ति स्मोज्जयिनीं प्रति वेगतः ॥१३४॥
 गच्छन्तोऽध्वनि लोकैश्चानुपुक्ता अवदन् मृषा ।
 पश्चाद्ग्रस्थिता अग्रे, पश्चात्स्या भवनो ननु ॥१३५॥
 यान्तस्तन्नामशृङ्गाराद्, पथि लोकेन पूजिताः ।
 नारी-सेवक-शिष्याणामवज्ञा स्वामिनं विना ॥१३६॥
 इतः श्रीकालकः स्ररिर्वल्लवेष्टितरत्नवत् ।
 यत्याश्रये विशालायां, प्राविशच्छन्नदीपितिः ॥१३७॥
 प्रशिष्यः सागरः स्ररिस्तत्र व्याख्याति चागमम् ।
 तेन नो विनयः स्ररेरभ्युत्यानादिको दधे ॥१३८॥
 तत ईयां प्रतिक्रम्य, कोणे कुत्रापि निर्जने ।
 परमेष्ठिपरावर्चं, कुर्वन् तस्यावसङ्गधीः ॥१३९॥
 देशनाऽनन्तरं भ्राम्यैस्तत्रत्यः स्ररिराह च ।
 किञ्चिद् तपोनिवे ! जीर्ण !, पृच्छ सन्देहमाहतः ॥१४०॥
 अकिञ्चिद्भो जरत्वेन, नावगच्छामि ते वचः ।
 तथाऽप्यापृच्छथ येनाहं, संशयापगमस्रमः ॥१४१॥
 अष्टपुष्पीमयो पृष्टो, दुर्गमां सुगमामिव ।
 गवाद् यत्किञ्चन व्याख्यादनादरपरायणः ॥१४२॥
 दिनैः कैश्चिद् ततो गच्छ आगच्छद् तदुपाश्रयम् ।
 स्ररिणाऽभ्युत्थितोऽवादीद्, गुरवोऽग्रे समाययुः ॥१४३॥
 वास्तव्या अवदन् हृदं, विनैकं कोऽपि नाययी ।
 तेष्वगच्छत्यु गच्छोऽभ्युदस्याद् स्ररिश्च सत्रयः ॥१४४॥

गुरुनसमयद् गच्छः, पङ्गुनः सूरिरप्यमून् ।
 तं च तं चालुश्चिप्यैते, सूरिमित्यमवोपयन् ॥१४५॥
 सिकतासंभृतः मस्यः, स्याने स्याने विरोचितः ।
 रिक्ते तत्रावदद् वन्स !, दृष्टान्तं विद्वद्यमूहसम् ॥१४६॥
 श्रीस्तुधर्मा ततो जम्बूः, श्रुतकेवलिनस्ततः ।
 पट्स्थाने पावितास्ते च, श्रुते न्यूनत्वमाययुः ॥१४७॥
 ततोऽप्यत्रु मष्टत्तेषु, न्यूनं न्यूनतरं श्रुतम् ।
 अस्मद्गुरुरु यादसं, तादृग् न मयि निष्पमे ॥१४८॥
 यादृग् मे त्वद्गुरोस्त्वज्ज, यादृग् तस्य न वेऽस्ति तद् ।
 सर्वथा मा कृपा वत्स !, गर्वं सर्वङ्कपं ततः ॥१४९॥
 अष्टपुष्पी च तत्पृष्टः, मधुन्याख्यानयद् तदा ।
 अहिंसा-सूत्रता-ऽस्तेय-ब्रह्मा-ऽकिञ्चनता तथा ॥१५०॥
 राग-द्वेषपरीहारो, धर्मध्यानं च सप्तमम् ।
 शुक्यानमष्टमं च, पुष्पैरात्माऽर्चनाच्छिवम् ॥१५१॥
 एवं च शिसयित्वा तं, मार्दवातिशये स्थितम् ।
 व्यापृच्छय व्यचरत् सद्गद्दीनोऽन्यत्र पवित्रधीः ॥१५२॥

(५)

श्रीसीमन्परतीर्थेऽग्निगोदाख्यानपूर्वतः ।
 इन्द्रमश्रादिकं ज्ञेयमार्यरक्षितकृत्तया ॥१५३॥
 श्रीजैनशासनज्ञोषीसमुद्गारादिकच्छयः ।
 श्रीकालकर्मभुः प्रायात्, मायाद् देवसुवं शमी ॥१५४॥
 श्रीमत्कालकर्मरिसंयमनिवेष्टेत्तं मनुचं श्रुतात्,
 श्रुत्वाऽन्मीयगुरोर्मुस्तादवितयख्यातमभावोदयम् ।
 संदृष्यं मयका तमस्ततिहरं शेषःशिये जायतां,
 श्रीसंयस्य पठन्तु तच्च विबुधा नन्याच्च कोटीः समाः ॥१५५॥
 श्रीचन्द्रमभसूरिपट्टसरसीहंसममः प्रभा-
 चन्द्रः सूरिरनेन चेतसि कृपे श्रीराम लक्ष्मीशुना ।
 श्रीपूर्वर्षिचरितरोहणगिरौ श्रीकालकाल्यानकं
 श्रीमधुन्मसुनीन्दुना विशदतः सृष्टवत्तुयोऽभवत् ॥१५६॥

प्रभावकचरितमन्यकृत्प्रशस्तिः—

भास्वत्पात्रं कवि-मुनि-बुधभ्राजितो राजसेव्यः,
सर्वेष्टार्थमदयुक्लसत्कल्पवृक्षावदातः ।

श्रीजैनाङ्घ्रिश्रपशुचिशिराः सिद्धिमद्भद्रशाखो,
गच्छश्चान्द्रः सुरगिरितुलामधुवानः समस्ति ॥१॥

प्रयुम्नमूरिरिति तत्र पुरा वभूव,
मन्दारपादपतुलः कलितोरुशाखः ।

यत्सङ्गमामृतरसैर्वहवः सुधर्मा-
धीशा भवन्ति सुधियः सुमनोभिरामाः ॥२॥

ध्रुलसमायां विजिते दिगम्बरे, तदीयपत्नः किल कौशरसकः ।
दातुं प्रमोरेकपटं समानयत्, तमेकपटं जगृहे सुधीषु यः ॥३॥

शिष्योऽस्याभयदेवमूरिरभवज्जाडधान्यकारं हरन्,
गोभिर्मास्करवत् परां विरचयन् भव्याप्तवर्गे मुदम् ।

ग्रन्थो घादमहार्णवोऽस्य विदितः प्रौढप्रमेयोर्मिश्रद्,
दत्तेऽर्थं निनशासनभवहणे सांयात्रिकाणां ध्रुवम् ॥४॥

त्रिभुवनगिरिस्वामी श्रीमान् स कर्दमभूपति—
स्तदुप समभूत् शिष्यः श्रीमदनेश्वरसंज्ञया ।

अजनि सुगुरुस्तत्पट्टेऽस्मात् मधुसूयवनिस्तुतः
तदनु विहितो विषे गच्छः स राजपदोत्तरः ॥५॥

सुगुरुर्जितसिंहस्तत्पदाम्मोजपानुः
समजनि जनितधीर्भव्यपङ्केरुहाणाम् ।

वचनकरवितानं यस्य देदीप्यमानं,
जडगतमपि सोऽर्हं दुर्दृशोर्न क्षमन्ते ॥६॥

श्रीचन्द्रैमानसुगुरुः, फर्काञ्जतथामसङ्गतस्तदनु ।
यतसङ्घचारिसारणः, समननि जनलन्तदोषहरः ॥७॥

तत्पट्टभूमिरुहपोपतपात्ययश्रीः, श्रीशीलमद्भद्र इति सुरिपदं प्रपेदे ।
धर्मोपदेशजलवाहजलैर्यदीयः, भापोन्नतिं जगति कीर्त्तिलतावितानः ॥८॥

तदंघ्रिसरसीर्दसः, धूरिः श्रीचन्द्र इत्यभूत् ।
विषेचकः श्रुचिः सद्ग्रीस्तद्वाचानुपजीवनात् ॥९॥

अर्थमकाशिका शास्त्रवस्तुपामस्तुताञ्जनम् ।
घनसाररसादद्या यन्मतिः पुत्रागारभूत् ॥१०॥

सूरिः श्रीभरतेश्वरस्तदनु च प्रामाणिकग्रामणी-

र्यक्षामस्मृतितोऽप्ययं हरति च श्रीधर्मयोपमधुः ।

कल्याणावलिन्दलालिजलदः, श्रीसर्वदेवो गुरु-

श्रत्वारः किल शीलमद्रसुरोः शिष्या नरेन्द्रार्चिताः ॥११॥

श्रीपात्रं स जिनेश्वरप्रसुरभूत् संवाम्बुधौ चन्द्रमाः,

सूरिः श्रीजिनदत्त इत्युदितधीरुच्चिद्रविद्याद्युतिः ।

चारित्रामलशैलनन्दनवनं श्रीपद्मदेवप्रभुः,

धीश्रीचन्द्रमुनीश्वरस्य जयिनः शिष्या अभूवन्मी ॥१२॥

श्रीसङ्घरोहणधराधरचारुत्नं, श्रीपूर्णमद्रगुरुभ्युदितः पदेऽस्य ।

यत्सन्निधिस्थितिश्रुतो भुवि भव्यसायां वस्तूनि विश्वविषयानि विलोकयन्ति ॥१३॥

तत्पट्टोदयपर्वतामृतरुचिः श्रीगणेशकोरव्रजं,

श्रीचन्द्रमभूरिरिदृश्रुतमतिज्योत्स्नानिधानं वभौ ।

आश्चर्यं न कलङ्कधाम तमसाऽनुल्लह्यमूर्तिं भवं,

पाथोधिं क्षण्यते विनम्ररुमलोच्छासी न दोषाकरः ॥१४॥

आचार्यः श्रीप्रभाचन्द्रस्त्वत्पादान्भोजपट्टपदः ।

चित्रं यः सुमनःस्योऽपि, सदानवगुरुक्रमः ॥१५॥

श्रीद्वैमचन्द्रसूरीणामनुध्यानमद्वचितः ।

पर्वणः परिशिष्टस्य, दृष्टेः सम्पुटवासनः ॥१६॥

श्रीवज्रानुमद्वचमन्टस्थनिपतिमष्टद्वयानि तत्तद्-

ग्रन्थेभ्यः कानिचिच्च श्रुतधरमुत्ततः कानिचित् संरुल्य्य ।

दुष्पापत्वादमीषां विशकलिततथैकर चित्रावदातं,

जिज्ञासैकाग्रहाणामधिगतविषयेऽभ्युच्चयं स मतेने ॥१७॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

अत्र सूत्रं हि यत् किञ्चित्, संमदापदिमेदतः ।

मयि मत्सादमाचाय, तच्छोधयत कोविदाः ॥१८॥

आराधितं मया शून्यं, यथा तृष्टं स्वतामदात् ।

निनोक्तौ स्यापितं तद् माह, कयाकन्यीकृत्वास्ततः ॥१९॥

रोदोरन्ध्रगसिद्धकिन्नरगणानुल्लह्यशृङ्गस्थिति-

स्तुत्रत्वोदिततृत्तशेवधिरतिमौदार्यसंपचिकृत् ।

पूरलममया विरस्कृतपरज्योतिःप्रकाशोदयः,

श्रीपूर्वर्षिचरित्ररोहणगिरी स्यादारसीन्दुबुवः ॥२०॥

श्रीमद्युन्नगुरोर्हिमांशुविशदो बोधः भुवेः सङ्गतो,
 मिथो रक्तरुचा मम प्रतिपदास्फुर्जद्वयगःपूरुषः ।
 ज्ञानश्रीपुरतः पदार्थघटनाश्विम्बद्वयोद्वेङ्कनाद्,
 जातो ग्रन्थमिषेण साक्षरशुचिर्द्रुम्माधिरं नन्दतु ॥२१॥
 वेदानल शिखि-शशधर(१३३४)वर्षे चैनस्य घवलसप्तम्याम् ।
 शुक्रे पुनर्वसुदिने, सपूर्णं पूर्वऋषिचरितम् ॥२२॥
 शिक्षाभसादवशतः स्वगुरोर्मैयैनमायासमत्र दधता यदवापि पुण्यम् ।
 व्याख्यानसक्तमनसः श्रवणादराश्व, श्रेयस्तुसङ्गममनुचरमाप्नुवन्तु ॥२३॥
 ग्रन्थस्य मानमस्य, मत्यक्षरणनया मुनिर्णीतम् ।
 पञ्चसहस्राः सप्त च, शतानि चतुरधिकसप्ततियुतानि ॥२४॥
 प्रशस्तिलोक७० ॥ शिवमस्तु ॥

[१८]

अज्ञातसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

श्रीवीरवाक्यानुमत सुपर्व, कृतं यथा पर्थुपणाऽऽख्यमेतत् ।

श्रीकालिकाचार्यचरणे सङ्घे, तथा चतुर्ध्यां नृणु पञ्चमीतः ॥१॥

श्रीय(म)महावीर चउवीसतु तीर्थकर नमस्करोन्इ श्रीकालिकस्तुरि ँचार्येइं श्रीपचमो यकु पजूसणन् पर्व चउधिइं
 भाणितं । श्रीमहावीरन्इ वचनिइ । तेह वात ऊपरि आजन्इ दिवसि श्रीकपना श्याट व्याख्यात(न)नी वाचना हवी
 नउसी(मी) वाचना श्रीकालिकस्तुरिनी कथा कहीइ छइ ॥१॥

समग्रदेशागतवस्तुसारं, पुरं धरावासमिहास्ति तारम् ।

तनारिभूपालरुनीन्द्रसिंहो, भूवल्लभोऽभूद् भुवि धनसिंहः ॥२॥

पारावस इतिइं नामिइ पुर नगर भाल्लव देशमाहि छइ । पुण ते नगर किसिउं जाणिवूं । 'समग्रदेशाग[व]-
 वस्तुसारम्' समग्र सपला देस थकी आगत आवी वस्तु तेणिइं करी सार मनोज्ञ छइ । अ(आ) नगर सपलांमाहि सार
 छइ । तेणिइं नगरी धनसिंह इसिइ नामिइ राज्य पालइ छइ । राजा किसिउ उइ अरि वद्री रूपीया करिन्इ तेहनां
 कुंभस्थल विदारियानइं सिंह प्राय सिधश्रीपु चतंइ ॥२॥

कावण्यपीयूषपवित्रमात्रा, सद्धर्मपात्रानुगतिः सदैव ।

तस्याजनिष्टातिचिशिष्टरूपा, राज्ञी च नात्रा सुरसुन्दरीति ॥३॥

सूरिः श्रीभरतेश्वरस्तदनु च प्रामाणिकग्रामी-
र्यक्षामस्मृतितोऽप्ययं हरति च श्रीधर्मयोपमशुः ।

कल्याणावलिकन्दलालिजलदः, श्रीसर्वदेवो गुरु-
श्रत्वाः किल शीलभद्रसुशुतोः शिष्या नरेन्द्रार्चिताः ॥११॥

श्रीपात्रं स जिनेश्वरप्रभुरभूत् संग्राम्युधौ चन्द्रमाः,
सूरिः श्रीजिनदत्त इत्युदितधीरभिद्रविद्याद्युतिः ।

चारित्र्यामलशैलमन्दनवनं श्रीपद्मदेवमशुः,

श्रीश्रीचन्द्रमुनीश्वरस्य जयिनः शिष्या अभूवन्मी ॥१२॥

श्रीसङ्घरोहणधराधरचारुत्नं, श्रीपूर्णमद्रगुरुभ्युदितः पदेऽस्य ।

यत्सन्निधिस्थितिभृतो भुवि भव्यसायां वस्तूनि विश्वविपयानि बिलोकयन्ति ॥१३॥

तत्पट्टोदयपर्वतामृतरुचिः श्रीशैशकोरव्रजं,

श्रीचन्द्रमभसूरिरिदुभुतमतिज्योत्स्नानिधानं यमी ।

आश्चर्यं न कलङ्कधाम तमसाऽनुलङ्घ्यमूर्ति भवं,

पायोधिं क्षुते चिन्म्रकमलोल्लासी न दोषाकरः ॥१४॥

आचार्यः श्रीप्रभाचन्द्रस्तत्त्वादाम्भोजं पट्टपदः ।

चित्रं यः सुमनःस्योऽपि, सदानवगुरुक्रमः ॥१५॥

श्रीहेमचन्द्रमूरीणामनुष्यानमहचितः ।

पर्वणः परिशिष्टस्य, दृष्टेः सम्पुटवासनः ॥१६॥

श्रीचञ्जानुमहत्तमकटमुनिपतिमष्टवृत्तानि तत्तद्-

ग्रन्थेभ्यः कानिचिच्च ध्रुतपरमुत्ततः कानिचिद् संकल्प्य ।

दुष्प्रापत्वादमीषां विश्वकलिततथैकत्र चित्रावदातं,

जिज्ञासैरुप्राहाणामधिगतविषयेऽभ्युद्ययं स मतेने ॥१७॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

अत्र क्षुणं हि यत् किञ्चित्, संपदायविभेदतः ।

मयि मसादमाधाय, तच्छोषयत कोविदाः ॥१८॥

आराधितं मया शून्यं, यया हृष्टं स्ववामदात् ।

निजोक्तौ स्यापितं तद् माक्, कयाकन्यीकृतास्ततः ॥१९॥

रोदोरन्वगसिद्धकिन्नरगणानुलङ्घ्यनुद्गस्थिति-

स्तुहृत्वोदितवृत्तशेवधिरतिमौढार्थसंपचिह्नत् ।

पूरत्नमभया तिरस्कृतपरज्योतिःप्रकाशोदयः,

श्रीपूर्वपिचरित्ररोहणगिरी स्यादारजीन्दुसुवः ॥२०॥

श्रीमद्युञ्जगुरोर्हिमांशुविशदो बोधः श्रुचेः सङ्गतो,
 मिथो रक्तरुचा मम प्रतिपदास्फुर्नद्वयशःपूरुषः ।
 ज्ञानश्रीपुरतः पदार्थघटनाविम्बद्वयोद्भङ्गनाद्,
 जातो ग्रन्थमिषेण सासरशुचिर्द्रम्पथिरं नन्दतु ॥२१॥
 वेदान्त शिखि-शशधर(१३३४)वर्षे चैत्रस्य घवलसप्तम्याम् ।
 शुक्रे पुनर्वसुदिने, संपूर्णं पूर्वकृपिचरितम् ॥२२॥
 शिक्षामसादवसतः स्वगुरोर्मयैनमायासमत्र दधवा यदवापि पुण्यम् ।
 व्याख्यानसक्तमनसः श्रवणादराश्र, श्रेयस्तुसङ्गममनुत्तरमाप्नुवन्तु ॥२३॥
 ग्रन्थस्य मानमस्य, प्रत्यक्षरगणनया मुनिर्णीतम् ।
 पञ्चसहस्राः सप्त च, शतानि चतुरधिकसप्तविधुतानि ॥२४॥
 प्रशस्तिलोक१० ॥ शिममस्तु ॥

[१८]

अज्ञातसूरिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

धीवीरवाचयानुमत सुपर्व, कृतं यथा पर्युपणाऽऽख्यमेतत् ।

श्रीकालिकाचार्यवरेण सङ्घे, तथा चतुर्थ्यां शृणु पञ्चमीतः ॥१॥

श्रीय(म)-महावीर चटवीससु तीर्थकर तमस्करोर्नई श्रीकालिकामूर्ति च;चार्यई श्रीपंचमी यकु पजूमगर्नु पर्व चउथिई
 आगिउं । श्रीमहावीरनइ बचानई । तेह वात ऊपरि आजनइ दिवासि श्रीकल्पना आउ व्याख्यात(न)नी वाचना हवी
 नउसी(सी) वाचना श्रीकालिकामूर्तिनी कथा कहई छइ ॥१॥

समप्रदेशागतवस्तुसारं, पुरं घरावासमिहास्ति सारम् ।

सत्रारिभूपाळररीन्द्रसिंहो, भूवल्लभोऽभूद् भुवि चर्चसिंहः ॥२॥

घारावास इसिई नामिइ पुर नगर मालव देशमाहि छइ । पुग ते नगर किसिउं जाणिवूं । 'समप्रदेशागत[व]-
 वस्तुसारम्' समग्र सघला देस थकी आगल थावी यस्तु तेणिई करी सार मनोज छइ । अ(आ) नगर सघत्रामाहि सार
 छइ । तेणिई नगरी वल्लसिंह इसिई नामिई राय पाल्इ छइ । राजा किसिउ छइ अरि बहरी रूपीया करीन्द्र तेहनां
 कुंभस्थल विदारिवानइ सिंह प्राय सिपथीपु वचंइ ॥२॥

छावण्यपीयूषपवित्रगात्रा, सद्धर्मपानानुगतिः सदैव ।

तस्याजनिष्टातिविशिष्टरूपा, राज्ञी च नाम्ना सुरसुन्दरीति ॥३॥

ते ब्रह्मसिंह रायनई सुरसुंदरी राणी छद् । पुण ते राणी किसी छद् ! लावण्यरूपीवं पीयूष अमृत तेण्डिई करी जेह राणीनु मात्र देह पवित्र छद् । सत प्रधान [ध]र्मनुं पात्र स्थानक छद् । अनइ चली राणी केहवी छद् ! अतिहे(हि) विशिष्ट रंमा तिछोत्तमा ईदनी ईदानी तेपाहि अतिहि विशिष्ट रूप छद् ॥३॥

वल्कसिभूः कालेऽनामधेयः, कामानुरूपोऽजनि भूपसूनुः ।

सरस्वती रूपवती सुशीलवती स्वसा तस्य नरेन्द्रसूनोः ॥४॥

ते सुर(र)सुंदरी राणीनी कूग(ख)ई ऊगनु कालिक हसिई नमिई, नामिई रूपवति सुसीतावती लावण्यवती मगिनी बहिनी हुंती बर्चई ॥४॥

अथान्यदोद्यानवने कुमारो, गतो युवः पञ्चशतैश्च पुष्पिमः ।

दृष्ट्वा सुनीन्द्रं गुणसुन्दराख्यं, नस्वोपविष्टो गुरुसंनिधाने ॥५॥

अथ पतलानु अनन्तर ते कालिक कुमार पांचसई पायके परवरिउ उद्यानवनमाहि गिउ । तुरंगम खेलाविव भगोनइ । तेसिइ ते वनमाहि श्रीगुणसुंदरसूरि पुहता । वृक्ष आंवानु ते हेठलि चढा दीठा । कालिक कुमारई गुरु दीठा । पृठिई तुरंगमनी रामति मूक्रीनइ गुरु बांया । आगलि जई बडु परिवारसहित ॥५॥

विद्युत्प्रतानेकपकर्णताललीलापितं धीम्य नरेन्द्रलक्ष्म्याः ।

युष्मादृशाः किं प्रपतन्ति कूपे, भवस्वरूपे सुविवेकिनोऽपि ॥६॥

हे नरेंद्र ! अहो राजन् ! तम्हश्रीया पुण्यवंत भाग्यवंत संसाररूपीया कुयामाहि किस्या कारण पडई छई । संसार केदुष्टु छद् ! जिसिउ बीजनु झालकार चपल हुद् । जिस्या गजेंद्र हस्तीना कर्ण कान चपल हुई । जिसिउ संम्यातयु राग क्षण एकमाहि विचार थद् । जिसिउ अच घोडातयु पुच्छ चपल हुद् । जिस्या समुद्रीनी कलोल चपल हुई । पृहवी राज्यनी लक्ष्मी चपल छद् । तम्हश्रीपानई पृहवा संसार चपलमाहि राज्यलक्ष्मी अनेरीइ लक्ष्मी सर्वर्महाण चपल बर्चई । तम्हो सुविवेकी पुण्यवत । पृहथइ संसारि वासि तम्हनइ वसवा बुकु नही ॥६॥

एवं परिहाय कुमार ! भृद्वुद्धिं कुरुष्वानु सुधर्ममाग ।

आकर्ष्य कर्णामृतदृष्टिकल्पं, गुरोर्बचः शीघ्रमिति मयुद्धः ॥७॥

पहवु गुरुनु उपदेसां सामलीनइ कालिक कुमारनइ धर्मकरणी करवानी बुद्धि ऊपनी । गुरुनां वचन अमृत समान सामलीनइ संसारनइ विषइ विराग ऊपनु । मनि वैराग्य ऊगनु । संसार अणगालु(सु) थिउ । चारित्र ऊपरि माव ऊपनु ॥७॥

आदात् तदा पञ्चशतीपदातिपुक्तो व्रतं सूरिपदं स छेमे ।

सरस्वती तद्भगिनी च पञ्चाङ्गग्राह दीप्तां निजबन्धुबोधात् ॥८॥

तदा तेण्डिइ समइ तेण्डिई प्रस्तावि कालिक कुमारई वैराग्यनइ योगिई माता पिता मोक्षलावी श्रीलक्ष्मीनइ श्रीगुण-सुंदरसूरि कन्हलि दीशा लीषी । पाचसइ पायके कालिककुमार सायई दीशा लीषी । अनइ केतइ कालि ते कालिक रिपिनिइ आचार्य पद हवुं गच्छनायक कहवा । अनइ सरस्वती बहिनिई ति गर पृठिइ केतलई कालि गिई हुंतइ आपणा भाइ कालिककुमार कन्हलि दीशा लीषी ॥८॥

धीकालिकाचार्यवरा पराधां, कुर्मन्ति भग्यावनिधर्मदृष्टिम् ।

अथान्यदाऽबन्तिपुरीमगुस्ते, सरस्वती चापि जगाम तन ॥९॥

ते श्रीकालिकसूरि पृथ्वीमंडलि भव्यजीव रूपिणी पृथ्वीं धर्मदृष्टि करता विहारक्रम कर छ । एकवार विहार करता अवंतो कहतां ऊजेगोइ पुइता । सरस्वती महासती साथिइ विहारक्रम करती ऊजेणीइं पुइती ॥१॥

साञ्चीसमेताऽपि गताऽथ चाद्वाभूमौ नरेन्द्रेण निरीक्षिता सा ।

ईदृक्स्वरूपा यदियं सुशीला, नूनं बराको मृत एव कामः ॥१०॥

अथ एतलानु अनंतर ते सरस्वती महासती एक वार बाहिर भूमि पुइती हती । तेसिइ गर्दभिल्ल राजा रवाडो गिउ हतु । ते महासती दृष्टि दीठी तिसिइ मनमाहि चोतवना लागु । नूनं निधइ काम कंदर्प जीवतु नयी मूइ बर्चइ । जु पृथ्वी रूपवति स्त्री अनइ सुशील बर्चइ । ए बात आयुकी जाणीइ । माहरइ पृथ्वी स्त्री परि हुइ उ माहरउं भाग ॥१०॥

श्रीकालिकाचार्यसहोदरत्वं, पूतृकुर्वती ही जिनशासनेश ! ।

यद्गर्दभिल्लेन नृपाधमेन, मां नीयमानां निजवेद्यम रस ॥११॥

तिसिइ गर्दभिल्लराइ सपञ्जा(संज्ञा) करी सरस्वती महासती अपहरावी । महासती तिसिइ पोकारि गाडिइं करवा लागी । अहो श्रीकालिकाचार्य ! अहो श्रीजिनशासनेश ! राजान सफलमाहि अथमाधम गर्दभिल्ल महापापी राजा मझनईं अपहरी जाइ छइ । आपणइ परि लेइ जाइ छइ रापु(खु) रापु(खु) ॥११॥

इति सुवाणा कुतूषेण पुष्मिर्नीता निजं घाम महासती सा ।

हात्वा च दृत्तान्तमयैनमुच्चैश्चुनोप सूरिगुणकन्धिभूमिः ॥१२॥

तदा तेणिइ समइ ते सरस्वती महासती ते पापिउ गर्दभिल्लरायने सेवके रायना गृहगंगमाहि लीची । ति वारइ श्रीकालिकसूरि आचार्ये ते वात सांभली । ति वारइ अत्यंत अतिहि कोप चडिउ । प्रवाहिइं ते कालिकाचार्य समभ गुणतणी भूमिका छईं । पुण जिनशासनि उड्डाडनु कारणहार ते ऊपरि कोप थाइ एतलईं युक्त छइ ॥१२॥

श्रीकालिकाचार्यगुरुवृषान्ते, जगाम कामं नयवाक्यपूर्वम् ।

नृपं जगादेति नरेन्द्र ! सुश्र, स्वसारमेतां मम यद्ब्रतस्याम् ॥१३॥

श्रीकालिकसूरि आचार्ये रायनइ समीपि गिआ । अनेक ज्ञा(न्या)यना बचन बोल्यां ते राजाज्ञाय धर्मेनु पाळक माहरी चदिनि मत पाळइ छइ । ते मेरिह जिम आपणुं मत रूडी परिइं पाळइ ते व्रतनु विभाग जुझनइ आवइ ॥१३॥

अन्योऽपि यो दुष्टमतिः कुशीलो, भवेत् त्वया स प्रतिषेध्य एव ।

अन्यायमार्गं स्वयमेव गच्छन्, न लज्जसे सत्यमिदं हि जातम् ॥१४॥

अहो राजन् ! अनेरइ जे कोइ दुष्टमति हुइ, युरील हुइ कुआचारि ही(हु)इ, तेहनइ राजा सीपा(स्वा)मण दिइ । तेहनइ अन्याय करता वारइ । तूं एवडु पृथ्वीपति राजा स्वयमेव करतउ हुंतउ लाजतउ नथी । एतलईं ए बात साची हवी । किसी ते वार्ता ॥१४॥

+यत्रास्ति राजा स्वयमेव चौरौ, भाण्डीवहो यत्र पुरोहितश्च ।

चन भजध्वं ननु नागरा भो !, यतः शरण्याद् भयमत्र जातम् ॥१५॥

जिम लोकं माहिल्ल ऊगा(स्वा)ण कहवाइ ते ह्यडां सरउ ऊगा(स्वा)ण दीसइ छइ । जेणिइं नगरि राजा स्वयमेव

चोर हुद् डीलिङ्ग चोरी करइ अन[इं] पुरोहित डोलि भादौतु पाटणहाग् बलाली हुद् तेणिद् नगरि अहो नगरिक लोको
वनवास छिउ तउ छूटउ । बीजी परिइ तिहा रहिया वणसीजीइ । किय्या भणी ॥ जिहा थकुं शरण जोईइ तिहा जि यकु
भय ऊपजइ तउ क्रिसिउं कीजइ ॥१५॥

नरेन्द्रकन्याः किल रूपवत्पस्तवावरोधे ननु सन्ति बह्व्यः ।

तपःकृशां जलभरातिनीर्णवत्तां विमुञ्चाथ मम स्वसारम् ॥१६॥

अहो राजन् । ताहरी आज्ञाना पालणहार अनेक राजान अनेक व्यन्हारीया प्रमुख लोक तेहनी कन्या धणीइ
तम्हारी आज्ञामाहि छह । तेहनुं पाणिग्रहण करि । पुग ए महासती तपिइं करी दूबली श्लेष्मा करी भरी अतिजीर्णवदनी
पहिरिणाहारि माहरी बहनि मूंक ॥१६॥

निश्चम्य सूरेश्वरवाक्यमेतन्न भापते किञ्चिदिह सितीशः ।

श्रीकालिकाचार्यवरोऽय संघस्याग्रे स्वदृचान्तमवेदयत् तत् ॥१७॥

श्रीकालिकसूरिनु वचनं सामलीनई राजा गर्दभिल्ल बलकु(तु) ऊतर न आपइ न बोलइ । श्रीकालिकसूरि पछइ
पोसालइ आबी समग्र सपल संघ तेहावीनइ तेह आगलि सपल वृत्तात् कहिउ ॥१७॥

संपोऽपि भूपस्य सभासमसं, दसं वचोऽभापत यन्नरेन्द्र ! ।

न युज्यते ते यदिदं कुकर्म, कर्तुं प्रभो ! पासि पितेव लोकम् ॥१८॥

ति वार पृठइ श्रीसंघ सपल मिली रायनी समा गिउ । राय वीनविउ, अहो नरेन्द्र । तुं प्रजालोकनइ पितातपी
परिपालनं । तुम रहि ए कुकु(क)र्म करवा युक्त नही । तुम रहि ए अन्याय करवा युक्त नही ॥१८॥

इति सुवाणोऽपि यथार्थमुचैः, संवे न चाशुश्रुदसौ महीशः ।

महासतीं तामिति वद्विशम्य, 'कोपेन सन्धां कुरुते मनीशः ॥१९॥

श्रीसंघिइं रायनई वीनती कीधी । यथार्थ वात कही । पुग राजाई सर्वथा न मूकी । राजा बल्लु ऊतरइ न दिइ ।
पछइ श्री[सं]घिइ तिहां थकइ आबी गुरु वीनव्या । पछइ गुरे श्रीसघ आगलि प्रतिज्ञा कीधी ॥१९॥

ये मत्पनीका जिनशासनस्य, संघस्य ये चाशुभवर्णवाचः ।

उपेक्षकोद्वाहकरा धरायां, तेषामहं यामि गतिं सदैव ॥२०॥

जे मनुष्य जिनशासन ऊपर वैरमार वहइ महाप्र-धनोक्त हुइ । अनइ जे बली जिनशास[न]ना अवर्णव बोलइ जे
जिनशासनि उद्वाह करई तेहवा मनुष्यनइ सीपा(स्वा)भग देउ । तेहनी गतिइ सदाह जाउं तेहनु निवाधिउ करउं ॥२०॥

यद्येनमुर्वीपतिगर्दभिल्ल, कोपेन पुत्रैः प्रबलं च राज्यात् ।

नोन्मूलयामीति कृतप्रतिज्ञो, विधाय वेप ग्रहिलानुरूपम् ॥२१॥

माहरा जाप्यानु प्रनाग जु ए गर्दभिल्ल राचा वेतामहित भदारसहित अतेउरसहित राय पाल्लु उन्मूली करी न
छाखू तु कहिय्यो । इसी प्रतिज्ञा श्रीसघ आगलि कीधी । प्रतिज्ञा कीचा पृठिइ श्रीकालिकसुरे गहिलानु वेस कीधु ॥२१॥

धमत्पदः कर्दमलिप्तगात्रः, सर्वत्र जल्पन् नगरं विशालाम् ।

श्रीगर्दभिल्लो वृषतिस्त्वतः किं, भो ! रम्यमन्तःपुरमस्य किं वा ॥२२॥—त्रिभिर्विशेषम् ॥

* गीतार दया बन्दनातिवृत्त्यात् ॥ धम्मदापराधे गर्दभिल्ल इवा भोत्यादयेऽहं तदनु च कालिकाचार्य एव—इति भावार्थ ॥
५ शुभम् P ।

अथ एतल अर्नंतर श्रीकालिकसूरि आपणुं शरीर कादयि खरवो त्रिक चतुष्क चाचरि भ्रमण करतु हीडइ । सुखिइं इंसिउं बोल्इ । विशाल(ला) नगरीमाहि श्रीगर्दभिल राजा राज्य पालइ छइ तु किसिउं ? अथवा ए रायनइं अंत पुर रुळुं छइ तु किसिउं ? इंसिउ वच[न] नगरी भगत बोल्इ । प्रथिलपणइं करी बाह प्रकारिइं अंतरग साजापणुं छइ ॥२२॥

इत्यादि जल्पन्तमसत्प्रलापं, मुनीश्वरं वीक्ष्य व्यजिज्ञपस्तम् ।

वृषं कुलामात्यवरा वरेण्यं, जातं न राजचिति मुञ्च साध्वीम् ॥२३॥

श्रीकालिकसूरि प्रथिलपणइं बोल्तु सांभलो रायना घरना कुलामात्य रायनइं वीनववा लाग । अहो राजन् ! अहो ताहरा राज्यना कुलामात्य वीनतुं छउं । वीनती अवधारि । ए साध्वी महासती मूंक परही । तुं ज्ञा(न्य)यवंत रामा तुम रहइं ए साध्वी राषि(खि)ना युक्तु नहीं, परही मूंक ॥२३॥

शिक्षां ददध्वं निजपितृ-बन्धु-पुत्रेषु गच्छन्तु ममाग्रहृष्टेः ।

श्रुत्वेति सूरिगत एव सिन्धोर्न्यास्तटं पश्चिमपार्श्वकूलम् ॥२४॥

राय आ(अ)मात्य प्रतिइं कहवा लागु, अहो अमात्यो ! तहो आपणइं घरि जई वेटा वेटी प्रमुस कुटुंनइं शीषा(खा)मण दिउ । माहरी दृष्टि आगलि यका परहा जाउ । रहिसिउ तु नहीं भला । आ(अ)मात्ये पाला आवी आचार्यनइं जीगाविउं । ति वार पृठिइं श्रीकालिकसूरि भडे शकुने चाल्या । पश्चिम दिसिइं सिंधु नही(दी)नइं पश्चिम दिशिनिइं तटि पेलइं कांठि जई रखा ॥२४॥

ये तेषु देशेषु भवन्ति भूपास्ते साहयः प्रौढतमस्य तेषु ।

एकस्य साहेः स गृहेऽवसद्य, सैदा सुदैवव्रतिमित्चवित्तः ॥२५॥

जे तेणिइं देसि राजान हुइं ते राय सविहुनइं साहि ईंसिउं नाम कहीइ । तिहां छनुं राय मोटा छईं ते माहि मोटेर एक साहि छइ तेनह (तेह)नी उलग करवा लाग । श्रीकालिकसूरि ज्योतिष्क लगभ जाणईं । निमित्त सर्वे जाणईं ॥ २५ ॥

अनागतातीतनिमित्तभावैर्वशीकृतः सूरवरैः स साहिः ।

भक्तिं विधत्ते विविधां गुरूणां, सर्वत्र पूज्यो लभते हि पूजाम् ॥२६॥

श्रीकालिकसूरि आचार्ये अनागत ज्ञान अतीत ज्ञान बरैमान ज्ञाननइं कहवईं । ते बडु साहि राजा आपणइं वक्ति कीयउ । ते साहि सुरनी मक्ति घणी करइ । एतलईं युक्तु छइ । जे माहि गुण हुइं । रुडे गुणे करी पूज्य सर्वत्र सफलइं पूजा छइइ ॥ २६ ॥

तमन्यदा कृप्यामुखं विलोक्य, पप्रच्छ साहिं मुनिपः किमेतत् ? ।

तेनाचक्षे मम योऽस्ति राजा, साहानसाहिः स च भण्यतेऽत्र ॥२७॥

एकारार आचार्ये साहि राजा काळ मखु दीडु । जीवतयनी आशा गई । इंसिउ दीठउ । तिनरहं गुरे पृठिउं । आज कालमुखा किस्या कारण ! तेणिइं साहिइं कहिउं । अहं छनुं रायनु स्वामी मूळगु साहानुसाहि बडु ठाकुर छइ ते सा[हि]नुसाहिनिइं अहं छनुं श्रीषा रायना सहस छईं ॥ २७ ॥

तेनात्र खेखः महितो ममेति, स्वमस्तकं शीघ्रतरं प्रदेयम् ।

पञ्चाधिकाया नवतैर्नृपाणां, भमानुरूपच्छ एष भर्तुः ॥२८॥

ते सहानुसाहिनं कुण्णिह अम्हारये वयरीदं चाडी क्रीवी । तेण्हिं करीय तु कोप हूउ । मझनं हेस मोकळिउ छइ । आपणुं मस्तक मोकळे जिम साहरउ बेउउ राय पालइ । नहीतरि समर्थ थई रहिजे । एहवु आदेश आणिव छइ । जु मस्तक मोकळीइ तु जुटंय परिवारनूं सूत्र रहइ नहीतरि कुल क्षय हुइ । एहवु आदेश मझ पृटेइ पंचानूं रायनइ एहवु जि आदेश आणिव छइ । तेण्हिं करी जीवनय्य जानइ कालमुल धिया उईइ ॥ २८ ॥

एकत्र सर्वे सवळं मिलित्वा, हिन्दूकदेशं चलताथु यूयम् ।
शुरोनिदेशादिति तैः महैष्टैर्भूपैः मयाणं सटिति मइत्तम् ॥२९॥

गुरे स(सा)हि राजानूं वचन सांभली वल्लुं कहीउं । तम्हो छनूं राय एकठा मिलीनइं हिंदूना देस मोटा छइ तेह मणी नई तम्हो चाळ । तिहा तम्हो(म्हो) ते देस लेई समाधिई राया पाल । ते वचन सांभली गुरुना वचननी प्रतीति चिति आणी । सपलाइ एकठा कटक सहित मिलीनइं पीयाणुं दीणुं ॥२९॥

उत्तीर्थ सिन्धुं कटकं सुराष्ट्रादेशे समागत्य मुखेन तस्यौ ।
सर्वेऽपि भूपाः सुगुरोश्च सेवां, कुर्वन्ति वद्वाञ्छलपो विनीवाः ॥३०॥

तेह साहिनां कटक सिंधुनदी उत्तरीनइं सुराष्ट्रदेश सोरठमाहि आवी रहिया । तिसिह वर्पा लागु । सगलाइ छनूं राय श्रीकालिकसूरिने सेवा करइ । विन्हइं हामा जा(जो)डीनइं निय सेवा करइं विनयवंत हुंता ॥३०॥

वर्षावसाने श्रुत्या धमापे, अवन्तिदेशं चलतेति यूयम् ।
वृषं निशृहीत च गर्दभिल्लं, एहीत राग्यं प्रविभज्य शीघ्रम् ॥३१॥

बरसातनइ प्रांति छेहदइ श्रीकालिकसुरे साहनइं कटिउं अवंतीदेस मणी चाळउ । तिहां गर्दभिल्ल राजा छइ तेहन निग्रह करउ राग्य यकु उच्छेद । पउइ देस बहिचीनइं आपणां आपणां राग्य पाल ॥ ३१॥

अभाषि तैः शम्बलमस्ति नो नः, किं कुर्मदे कालिकसूरिरेवम् ।
ज्ञात्वा च तेभ्यः शुभचूर्णयोगै, कृत्वेष्टिकाः स्वर्णमपीर्ददी सः ॥३२॥

तेह छनूं राय कालिकसूरि वीनय्या । अम्हारइ संवल खूटां किसिउं क्रीजइ । ति वारइं कालिकसूरिइं इटवाह मोड बल्लु देखीनइं माह माहि चूर्णसूं किउं । ते चूर्णनइ योगिइं सपलीइ ईट सुनानी थई । छनूं रायनइं बहिचीनइ आपी ॥३२॥

दकानिनादेन कृतमयाणा, नृपाः मवेल्गुरुल्लाटदेनम् ।
सदेशनाथो बलमित्र-भानुमित्रौ एहीत्वाऽशुभवन्तिसीमाम् ॥३३॥

छनूं राय दका इसिइं नामि काजिब्रनइं निनादिइं पीयाणां क्रीणां । श्रीकालिकसूरि लाडदेसमाहि यका बलमित्र-भानुमित्र गुरुना माणेज तेहनइं मिली ते साधिइं लीया कटकसहित ते हू कटक अनइ साहिनां कटकसहित अवंतीनगरीनी सीमइं पुहता ॥ ३३ ॥

श्रुत्वाऽऽगतौस्तानभितः स्वदेशसीमां समागच्छद्बन्तिनायः ।
परस्परं हुन्तचतुर्लवाभिर्पुद्गं द्वपोः सैनिकपोर्षभूव ॥३४॥

ते कटक आपणी मीमइं आर्यां साभली गर्दभिल्ल राजा सबळ गज तुरंगम रथ पायक सहित साहस्र आविउ । परपरइं भाडे सभि सोमर तीर शाय्य बेल शक्तिका मुन्नने प्रहारे करी अयंन अतिहिं शून हवां ॥३४॥

स्वसैन्यमालोक्य हतमतापं, नष्टा गतो भूपतिगर्दमिल्लः ।

पुरीं विद्यालां स यदा प्रविष्टस्तदैव साञ्चेष्टि षलै रिपूणाम् ॥३५॥

गर्दमिल्ल राजा आपणुं सैन्य हतप्रताप भागुं देखीनइ नाहु । अवंतीनगरी माहि जइ पइठु । तिवारइं तत्काल चयरीने सैन्ये अवंती नगरी आपणे सैन्य करी वीटी ॥ ३५ ॥

अथान्यदा साहिभटैरपृच्छि, मुद्धं प्रभो ! नैव भवेत् किमद्य ? ।

अद्याष्टमी सूरिभिरुक्तमेवं, स गर्दभीं सावयतीह विद्याम् ॥३६॥

अथ एतलानु अनंतर साहि राजाने सुमटे गुरु ऋन्हलि पुछिउं भगवन् एणिइं गदि चडवा नित्यमेव सुमट ह्यतइं । आज काइं न झुइं ! गुरे कहिउं आज आठमिनी तिथि सही । गर्दमिल्ल राजा गईमी विद्या साधइ छइ ॥३६॥

विलोरुपद्भिः सुभटैरजस्रमद्रालये कापि गता खरी सा ।

दृष्टा तदा सा कथिता गुरुणां, तैरेवमुक्तं ध्वनिनाऽपि तस्याः ॥३७॥

ति बार पूंठि सुमट गदने कोसीसे सपलइ सोधवा लागी । एकइ अटालइ कोसीसा विचिइं गईमीनुं मुख वीठुं । पछइ गुरुनइं कहिउं । पछइ गुरे कहिउं एह खरीनइ त्वरिइं अनर्थ ऊपजिसिइ ॥३७॥

सैन्यं समग्रं लभते विनाशं, धनुर्धराणां शतमष्टपुक्तम् ।

छात्वा गतः सूरिवरो निपही, खर्याः समीपं लघुशीघ्रवेधी ॥३८॥ युग्मम् ॥

गुरे कहिउं सपल सैन्य खरीनु खर सामलिसिइ तु सपल सैन्य विनाश पामिसिइं । विनासीनइं सैन्य सपलं गाळ एक मोठकं पाळुं मोकलिउं । आपणविइं श्रीकालिकसूरि धनुर्धरे धनुपना धरणहार महाराजद्वेषी अठोत्तरसउ सहित सावधान सज थइ रहिया ॥३८॥

येदेयमास्यं विवृतं करोति, तदैव शक्यैः परिपूरणीयम् ।

श्रीसूरिणाऽऽदिष्टममीभिरेवं, कृते खरी मूर्द्धनि मूत्र-विष्टे ॥३९॥

अहो सुमटो ! जि बारइं गईमी आपणुं मुख थिकस्वर करइ, ति बारइं तत्कालमेव आपणा बाण मूंकवा जिम मायु सीरे करी मरीइ ति मुख भरिवुं । ते वात जाणीनइं तेहे सुमटे तिम ज कीधुं । तिसिइं गईमी विद्याइ गर्दमिल्लनइ मस्तकि मूत्र अनइ विद्या कीथा । विद्याअष्ट थिउ ॥३९॥

सा गर्दमिल्लस्य विधाय नष्टा, भ्रष्टानुभावः स च साहिश्रुपैः ।

यद्वा दृहीतः सुगुरोः पदान्ते, निरीक्षते भूमितलं स मूढः ॥४०॥ युग्मम् ॥

ते गईमी विद्या गर्दमिल्लनइं अष्ट थई जाणी सैन्य बहिउं आवी नगरी वीपी । ति वारइं साहि सञ्जय गर्दमिल्ल राजा जीवतु बांधीनइं गुमना पाग आगलि आणिउ मूढ मूर्ख भूमिका साहसुं जोइ बोलइ नही ॥४०॥

रे दृष्ट पापिष्ट निऋष्टयुद्धे !, किं ते कुन्मांचरितं दुरात्मन् ! ।

महासतीशीलचरित्रभङ्गपापद्रुमस्पेदमिहास्ति पुण्यम् ॥४१॥

गुरु कहवा लागी अरे दृष्ट ! पापिष्ट ! निऋष्ट ! अरे कुवुद्धिना करणहार ! तद्वरं कुन्म जोइ । अरे दुरात्मन् ! तदं जे मनिइ करी महासतीनुं शीलभंग करिवुं वाठिउ तेह रूपीया पापमइ दृष्टनां पशुल(न) वरुई ॥४१॥

विमुद्रसंसारसमुद्रपातः, फलं भविष्यत्परं संज्ञा ते ।

अद्यापि चेन्नोक्षेकरं सुधर्ममार्गं श्रेयसा न विनष्टमत्र ॥४२॥^{१०}

द्विवं संसाररूपीया समुद्रमाहि पदेसि [सं]मारमाहि फिरेसि नरगि वापसि ते फल भोगवेसि पापवृक्षानां । हवडांइं तु जिनधर्म वीतरागानुं पडिववंं थनुं कईं नधी विणहुं(ठु) ॥४२॥

न रोचते तस्य मुनीन्द्रवाक्यं, विमोचितो बन्धनतो गतोऽय ।

सरस्वती श्रीलपदैकपात्रं, चारित्र्यमत्युज्ज्वलमावभार ॥४३॥

श्रीकालिकमूर्तिं वचन तेहनइं न गमइ । पठइं गुर वंघन थकु छोडाविउ विदेसि गिउ । अनइं सरस्वती महासती मुद्र शीलमइ हुंती आपणुं चारित्र अत्युज्ज्वल पाळवा लागी ॥४३॥

यस्यावसद् वेद्मनि कालिकापैर्, राजाधिराजः स बभूव साहिः ।

देसस्य स्रग्देषु च तस्थिवांसः, शोषाः नरेन्द्रैः शरुवंश एषः ॥४४॥

बेह साहिनइं परि पडिछं कालिकाचार्य रहिया ते मफलामाहि मूलगु राजा थिउ । बीजा सपलाइ देस विहंवीनइं रहिया । तडी लगइं शाके संवच्छर प्रवतिउ । शाके वंश कइवाइ ॥४४॥

श्रीकालिकापैर् निजगच्छमध्ये, गत्वा प्रतिग्रम्य समग्रमेतद् ।

श्रीसंयैचित्ते वितरत्यमोदं, गणस्य भारं स वभार सूरिः ॥४५॥

श्रीकालिकमूर्ति निज आपणा गच्छमाहिं आबी श्रीसंय मुध्य पडिकमी आलोईनइं वली आपण्ण गच्छनु भार बहवा लाग ॥४५॥

(२)

मृगोः पुरे यौ यत्तमित्र भानुमित्रौ गुरुणामय मागिनियौ ।

विज्ञापनां प्रेक्ष्य तयोः प्रगल्भां, गताश्चतुर्मासकहेतवे ते ॥४६॥

इसिइं समइं बलमित्र अनइं मानुमित्र गुरुना भागेउ तेहनइं आमइइं श्रीकालिकमूर्ति मन्त्रमडि चउमासानइं अर्थिं पुहता ॥४६॥

श्रुत्वा गुरुणां सुविशुद्धधैर्मानुविद्ववाक्यानि नृपः समायाम् ।

अहो ! सुप्रमो जिननायकस्य, शिरो विधुन्वन्निति तान् वमापे ॥४७॥

गुरुनु उपदेश सांभडी भागेउ बउमित्र मानुमित्र सभानाहिं गुरुनी प्रसंभा कइं । पुरोहिति चैतविउं ए आचार्य चउमासुं रहसिइं तु राजा श्रायक यासिइं । पुन तिन करउं जिम गुरु आहां रहइं नही । मनि इम विमासी राय आपण्डि गुरुनी प्रसंभा कइवा लागु ॥४७॥

निद्रम्य धूपस्य सुधर्मवाक्य, पुरोधसो मन्त्रवशुमेति ।

बीवादिनादे गुरुभिः ईतोऽसौ, निरुत्तरग्नेषु बहस्यय्याम् ॥४८॥

१० इइं S । ११ * क्षर S । १२ नम्यने श्लोकः L आदौ । १३ * आ. लणइं * SP । + संवर्द्धय कइं इतिवा बहवदिगन्ते वि । १४ त न इइं मुनी अत्युज्ज्वलीओ होइ ॥१॥ उट्टम चेत्यन * P । १४ * यमने वि * SP । १५ * सीं विद्वद् * S । १६ इतिवि वि * L इतिवि S ।

पुरोहितिदं राजा प्रसंसा करतु देखीनई मस्तकि सूळ ऊपजवा छागतइ गुरु कन्हलि जई जीवाजीवादिक्नु बाद
मांडिड । गुरे बाद करतां निराकरिउ हराविउ । पउइ मनि असूया ईर्ष्याभाव अतिहिं करइ ॥४८॥

कौटिल्यभावेन यतीन् प्रशंसन्, नरेन्द्रचित्तं विपरीतवृत्तम् ।

चक्रे पुरोधो गुरुभिः स्वरूपं, ज्ञातं यतिभ्यो यदनेपणीयम् ॥४९॥

पछइ ते पुरोहित कुटिलपणानइ भाविइं हीयइ कूड छतइ महात्मानइं प्रसंसइ । लोकनइ कहइ महात्मानइ भाव
पाणी असूझतां करावइ । इम करतां गुरे जाणिउं भातपाणी असूझतां हवा छागां ॥४९॥

(३)

ते दक्षिणस्यां मरहट्टदेशे, पृथ्वीप्रतिष्ठानपुरेऽथ जग्मुः ।

यत्रास्ति राजा क्लृप्त स्रातयानः, प्रौढमतापी परमार्हतश्च ॥५०॥

श्रीकालिकमूरे भातपाणी असूझ हुतां जाणी विहार कौषु । मरहट्टदेशमाहिं पइठाणपुर पाटण जिहां सालिवाहन
राज्य परम जैन आचक राज्य करइ छइ तिहां पुहता ॥५०॥

राज्ञाऽन्यदाऽपृच्छि समासमसै, प्रभो ! कदा पयुषणा विधेया ? ।

या पञ्चमी भाद्रपदस्य शुक्रे, पक्षे च तस्यां भविता सुपूर्व ॥५१॥

एक वार सालिवाहन राजाईं पृच्छिउं भगवन् ! पजूसण कहीइ कीजसिइ ! गुरे कहिउं माद्रवइमासि अजूआळइ
पलवाडइ पांचमिइ पजूसण पडिकमवुं कहिउं छइ ॥५१॥

नृपोऽथदत् तत्र महेन्द्रपूजामहो ! भवत्यत्र मुनीन्द्र ! पक्षे ।

मयाऽनुगम्यः स च लोकनीत्या, स्नात्रादिपूजा हि कथं भविषी ? ॥५२॥

राजा सालिवाहन कहवा छागु, भगवन् ! आपणइ आणिइं देसि महेन्द्रपूजा पांचमिइं हुइ । लोक सपळ ते पूर्व
करइ । भनईं मईं ते लोक व्यवहारिइं ते महोत्सव करिवु । पजूसणनइ पवि(विं) स्नात्र पूज माछादिक आरात्रिक करवा
सूं विघन हुसिइ ॥५२॥

तत् पञ्चमीतः प्रमुषणा विधेयं, पष्ट्यां यथा मे जिननायपूजा ।

प्रभावना-पौषपपालनादि, पुण्यं भवेन्नाथ ! तव प्रसादात् ॥५३॥

भगवन् ! पसाळ करी पजूसणनूं पांचमि थकुं छाट्टूं करउ । जिम स्नात्रपूजा प्रभावना पौषप प्रमुस पुण्य
करीय कराईं ॥५३॥

राजनिदं नैव भवेत् *रुदाचित्, यत् पञ्चमीरात्रिविपर्येषण ।

तत्तत्रतुर्ध्या क्रियतां नृपेण, विज्ञप्तमेवं गुरुणाऽनुमेने ॥५४॥

गुरु कहवा छागा, अहो राजन् ! पंचमीनी रात्रि अतिक्रमी गईं तु पउइ पजूसण सर्वथा न हुइ । पउइं राईं
कहिउं तु पछइ चउाथईं पजूसण करउ । पउइं गुरे ते वात मानो । सिदां(त) माहिळी वात सांभरी तेह भणी मानिउं ॥५४॥

स्मृत्येति चित्ते जिनवीरवाक्यं, यत् सावयानो वृपतिश्च भावी ।

श्रीकालिकार्यो मुनिपथ तेन नृपाग्रहेणापि कृतं सुपूर्व ॥५५॥

चित्तमाहि सिद्धांतं वचन किसिउं सांभरिउं ! जं सांभलि [सात]वाहण राजा श्रीकालिकसूरिणइं आमहइं पांचिम थकुं चउथइं पजूसण आणितुं ॥५५॥

यथा चतुर्थ्यां जिनवीरवाकपात्, संचेन मन्तल्पमहो ! तदेव ।
प्रवर्चितं+ पद्युपणारूपवर्ष, ययेयमाज्ञा महती सदैव ॥५६॥

जिम जिन श्रीमहावीरि इम कहिउं छइ सिद्धांतमाहि । श्रीसंघनी अनुमतिइं कालिकसूरिइं पांचिम थकुं पजूसण चउथि(थि)इं करइं तिम आधुं सदाइ सविहुं कुणिहिं मानितुं । जिननुं वचन पहलुं छइ, तेह मणी आज लगइ चउथियइं पजूसण हुइ छइ ॥५६॥

(४)

अयान्यदा कालवरोन सर्वान्, प्रमादिनः सूरिवराथ साधून् ।
त्यक्त्वा गताः स्वर्णमहीपुरस्थानेकाकिनः सागरचन्द्रसूरिन् ॥५७॥

अथ एतलानु अनंतर कालइं विशेषिइं श्रीकालिकसूरिना परिवारना साधु महात्मा प्रमाद्रीया थिआ । गुरु महात्मानइं सूता मेन्ही स्वर्णपुर नगरि सागरचंद्रसूरि छइ तिहां पुहता । तिहां आन्या एकळा सागरचंद्रसूरिइं न ओल्ल्या । रूप व(प)रावर्चपणइ करी । पोसाळमाहि डोसु तपोधन पकइं पासइं आवी रहिउ ॥५७॥

तेषां समीपे मुनिपः स तस्यै, ज्ञातो न केनापि तपोधनेन ।
शय्यातराद् ज्ञातययार्थवृक्षाः, प्रमादिनस्ते मुनयस्त्वमीयुः ॥५८॥

तिसिइ पदठण पुर पाठणि शय्यातर थावके महामा हाकी करी कोदचा । स्वर्णपुर मणी आन्या । सागरचंद्रसूरे पूठिउं गुरु जिहां छइ ? पहि[ळा] आन्या तेहे कहिउ । गुरु पाठलि आनइ छइ । सागरचंद्रसूरि साहमा गिआ । पाठलि महात्मा पूठ्या, ते कहइं, “गुरु आगलि पुहता ” । सपळे कुडउ बोळउ । पठइ सागरचंद्रसूरे पोसाळइ आवी ते वृद्धगुरु मणी मानी पणि लागी खमावीनइं समस्त महात्माए खमावी करी गुरु मनाय्या ॥५८॥

(५)

जिनेश्वरः पूर्वविदेहवर्षी, श्रीमन्वरो चनुरवागुविलासः ।

निगोदजीवानविद्वत्प्रकायान्, समासमक्षं स समादिदेश ॥५९॥

श्रीकालिकसूरि आपणा परिवार सहित पदठण पुरि पाठणि समाधिइं रखा छइं । इसिइ समइ सौषर्मेन्द्र महाविदेहि क्षेत्रि श्रीसीमंधरस्वामि कन्हलि बइटा हता । श्रीसीमंधरस्वामि उपदेश देतां धर्मेनइ अधिकारि आविइं । विचार करतां निगोद जीवनु विचार आविउ । तिसिइ इंदिइं पूठिउं, निगोदनु विचार रूइइं प्रीळवउ । पठइ परमेस्वरि निगोदनु विचार परिपूर्ण कहिउ ॥५९॥

+ P आर्यो टिप्यथानेते श्लोका उद्धिता—धीरीरनिर्गतेनवु बर्षेतेषु कर्षीत्या जिनव्या बाअधिकेपु इवं वाचना आता, पदा पचम्याव चतुर्थ्यां पद्युपणा प्रवृत्ते, यत.—

तेषु य नववर्षेहि समरुतेहि षडमासाभो । पशुसवणा चउथी, काल[ग]सूरिहिं सो ठबिया ॥१॥

बीछहि दिरेहइं रूपो, पवणदाणीइं रूपठवगाय । नववर्षेतेषुपदि, सोकिरुता उपवाणए ॥२॥

पालाहणेग रत्ना, सपाण्येच करिओ मयव । पद[ग]सवणा चउथी, चाउम्मासी चउदसीए ॥३॥

व...माधरविद्वमं, पकिचदिवरुम्यि चउविहो धमो । बयसवतेनउएहि, आवरए तं पमाणं तु ॥४॥

इति तीर्थोत्पत्तिश्च भवनाद ॥

सौधर्मनाथेन सविस्मयेन, पृष्टं जगत्पथ ! निगोदजीवान् ।

फोऽप्यस्ति वर्षेऽपि च भारतेऽस्मिन्, यो वेत्ति व्याख्यातुमर्हं य एवम् ॥६०॥

पछद् इन्द्रिं परमेस्वर कन्हलि पृष्ठिउं, “भगवा(व)न् ! पसाउ करी हवडानइ कालि भरतखेत्र माहि तेहवु कोइ आचार्य छइ, जे निगोदनु विचार तम्हारी परिई कहीनइ प्रीछनइः” ॥६०॥

समादिदेश भक्षुरस्ति शक्र !, श्रीकालिकार्यैः श्रुतरत्नराशिः ।

श्रुत्वेति शक्रः प्रतिपाप रूपं, हृदस्प विमस्य समापयौ सः ॥६१॥

श्रीसीमंघरस्वामिइं कहिउं, “अहो इन्द्र ! भरतक्षेत्रमाहि श्रीकालिकसूरि श्रुत सिद्धांतनु समू(सु)द्रि, तेणिइं भरिउ परिउ छइ ते निगोदनु विचार अम्हारी परिई कहइ । पउ[इ] इइ श्रीसीमंघरस्वामि वा(रा)दीनइ छइ चडउ ज्ञाननु रूप करी पूजतु कापतु हाथि लाकडी एहवुं रूप करी कालिकसूरि कहलि आबिउ ॥६१॥

विमोऽप्य पमच्छ निगोदजीवान्, सूरौम्भरोऽभापत ताननन्तान् ।

असंख्यगोलाश्च भवन्ति तेषु, निगोदसख्या गतसंख्यरूपाः ॥६२॥

ब्राह्मणिइ श्रीकालिकसूरि कन्हणि(लि) निगोदना जोगानु विचार पृष्ठिउ । श्रीकालिकसूरि कहिउं, “रोमनइ अणीइं असंख्याता गोला इसी संज्ञा कहीइ । तेणिइ एकेकइ गोल्ड असंख्याता निगोद कहवाइ । एकेकइ निगोदि अनन्ता जीव कहवाइ” । इसी परिइ विचार कहिउ ॥६२॥

श्रुत्वेति विमो निजमायुरेवं, पमच्छ ये शंस कियरममाणम् ।

अस्तीति सिद्धान्तविलोकनेन, शक्रो भवान् कालिकसूरिराह ॥६३॥

ते निगोदनु विचार सामन्या पृष्ठिइ ब्राह्मणिइ गुरु कहलि पृष्ठिउ, “भगवन् ! हुं बड्ड थिउ सकउ नही । बेटा वेटी कलत्र परिवार भक्ति न करइ । गाढउ दुखीउ छउ आऊखनु पतीइ नही । करउं किसिउ ? । एकवार कहउ हजी मधनई केतलुं आऊखुं थकइ ? । एकवार रुपा करी कहउ ” । श्रीकालिकसूरि जोगा लग्ग । जोतां जोतां नव रस केतले संख्या लामइ । जोता जोता पत्योपमे न रहइ । बिहुं सागरोपमि जई रक्षा । पछइ कहिउ तउ ब्राह्मण छु न हुइ । तुं सोधेमेंद्र ए वातनु निश्चउ जाणिज्यो ॥६३॥

कृत्वा स्वरूपं प्रणिपत्य सूरिं, निवेद्य सीमन्धरसत्प्रशंसाम् ।

उपाश्रयद्वारविपर्ययं च, शक्रो निजं धाम जगाम हृष्टः ॥६४॥

पछइ इन्द्रिइ आपणुं रूप प्रगट कीषुं । महामा विहरवा गिआ हुंता, तेणिइ समइ इंद आबिउ किम जाणीइ ! तेह भगी इन्द्रिइ पोसाळनुं वारणुं फेरवीनइ इद्र मिउ इद्र महामा भावता लगइ न रहिउ । एतला कारण महामा इन्द्रनुं रूप देखी तपवडइ निआपु वापइ । एह कारणइ पोसाळनुं वारणुं फेरौनइ मिउ ॥६४॥

श्रीमत्कालिकसूरयधिरतरं चारिनमत्युञ्ज्वल,

संपात्य प्रतिपद्य चान्त्यसमये भक्तप्रतिज्ञा मुदा ।

शुद्धध्यानविधानलीनमनसः स्वर्गालयं ये गता-

स्ते कल्याणपरम्परां श्रुतपरा यच्छन्तु संवेऽनघे ॥६५॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्ता । श्रीतपागच्छबृद्धशालाया लिखिता ॥

श्रीकालिक चिरकाल आपणुं चारित्र निरतीचार पाळी छेहडइ अणसण लेईनइ, शुद्धनिर्मल ध्यान पंच परमेष्ठिनुं स्मरण करता जीर्णदेह मूकीनइ स्वर्गि पुइता । ते श्रीकालिकसूरि समस्त श्रीसंघनइ अनेक कल्याण मागलिकमाला विस्तारत ॥६५॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथा समाप्त (प्ता) ॥ पं० श्रीहीररत्नगणि ॥

कालिकसूरिकथा ।

[रचनासंयत् १४ अताम्दि]

मोहान्धकारमग्भारापहारविमण्डलम् ।
 अमानचहुमानेन, वर्द्धमानं नमाम्यहम् ॥१॥
 पञ्चमीतथतुर्ध्यां चैश्वक्रे पर्युपणामहः ।
 तेषां कालकसूरीणां, चरित किञ्चिदुच्यते ॥२॥
 धारावासमिति ख्यातं, पुर सुरपुरोपमम् ।
 तत्राऽभूद् भूपतिर्वैरिसिंहः सिंहपराक्रमः ॥३॥
 देव्यस्य सुन्दरी, रूपसंपदा सुरसुन्दरी ।
 तयोः कालकनामाऽभूत्, घटुरन्यूनविक्रमः ॥४॥
 सोऽन्यदा बहिर्याने, ह्यान् रमयितु ययौ ।
 सूरिं गुणावर तत्र, धर्ममारयान्ममैक्षत ॥५॥
 तस्वान्तिरुमयो गत्वा, यमं श्रुत्वाव शुद्धधीः ।
 सद्यः संसारवासाच्च, परं वैराग्यमासदत् ॥६॥
 पितरौ समस्तुष्णाय, भटपञ्चशवीशुतः ।
 सरस्वत्याऽऽख्यया स्वप्ना, सार्द्धं ब्रतमश्रियन् ॥७॥
 द्विसां द्विषाऽभ्यस्तवन्तं, शुवाङ्गुपारपारगम् ।
 निवेदय च नित्रे पटे, स्वर्गातिथिरभूद् युवः ॥८॥
 क्रमेण कालकाचार्यः, साधुपञ्चनतान्वितः ।
 क्षमां पुनानः पदन्यासैः, पुरीमुज्जयिनीं ययौ ॥९॥
 आरामे समवासापीद्, भगवान् सपरिच्छदः ।
 तचरित्रैः पवित्रैश्च, चिरीयन्ते स नागराः ॥१०॥
 गर्दभिल्लो नृपोऽद्रासीत्, समायान्तीं बहिर्द्विवः ।
 अन्यदाऽऽर्यां कृताश्रपरूपां सुरैः सहोदरीम् ॥११॥
 कामग्रहप्रहीतस्तां, इडादानाप्य पुरुषैः ।
 न्यधादपन्यः श्रुदान्ते, सूरिविज्ञातवाच तन् ॥१२॥
 आस्थानं स्वयमागत्य, युव शान्तमनास्तदः ।
 तं द्रष्टुमवाचष्ट, सुधामधुरया गिरा ॥१३॥

त्वय्यन्यायरते राजन् !, सर्वं स्यादसमञ्जसम् ।
 मुञ्चैवां प्रतिनीं तस्मात्, परत्रेह च शर्मणे ॥१४॥
 कोमलैर्बचनैरेवं, गुह्या भणितोऽपि सः ।
 मपानैर्बार्थमाणोऽपि, मुमोच न तपोधनाम् ॥१५॥
 तेजः क्षात्रमिवारूढो, भ्रुकुटीविकटाननः ।
 सभायां कालकाचार्यः, प्रतिज्ञामकरोदिमाम् ॥१६॥
 श्रीसंघमत्पनीकानां, महापातकिनामपि ।
 माघवत्पतिथीनां च, नूनं छेप्येय पाप्मभिः ॥१७॥
 यथेनमेनसां धामोन्मूलयामि न मूलतः ।
 इत्युक्त्वा वचनं गत्वा, गच्छेऽनालोच्य किञ्चन ॥१८॥
 उन्मत्तवेषो नगरीं, हिण्डमानो जजल्प सः ।
 राज्यं भुङ्क्ते गर्दमिल्लक्षेत्रुततः किमतः परम् ? ॥१९॥ [त्रिभिर्विशेषकम्] ॥
 एतस्य कान्तः शुदान्तश्चेत् ततः किमतः परम् ।
 इति दृष्ट्वा जनः सर्वो, हाहारवमुखोऽज्ववीत् ॥२०॥
 धिगेन नृपतिं यस्य, चेष्टितैः कष्टिताशयः ।
 रटन् पिशाचकीवैत्यमाचार्यः पर्यटत्यपम् ॥२१॥
 भूयः संभूय सचिवममुल्लैर्बोधितोऽपि सः ।
 विरराम न कामार्चो, प्रतिनीसंग्रहाग्रहात् ॥२२॥
 गर्दभीविधयाऽजयं, तं ज्ञात्वा मेदिनीपतिम् ।
 उपायेनोन्मूलयिष्यन्, द्राक्कूलं ययौ ह्युहः ॥२३॥
 ये स्युस्तत्र च सामन्तास्ते साख्य इति स्थिताः ।
 तेषां तु नृपतिः साखानुसाखिरिति विध्रुवः ॥२४॥
 आचार्यस्तास्थिवांस्तत्र, साखैरेकस्य संनिधौ ।
 मन्त्रयन्त्रप्रयोगार्थैस्तं चात्यन्तमरञ्जयत् ॥२५॥
 अयान्यदा मुरासीने, साखौ तत्र स्वपर्यदि ।
 दूतः साखानुसाखीयः, समागत्यार्पयच्छुरीम् ॥२६॥
 छुरिकां तां समालोक्य, साखिः श्याममुखोऽजनि ।
 सूरिणा भणितधार्थं, केयं भो ! विपरीतता ॥२७॥
 अनुग्रहे विभोर्यस्मादापाते हृष्यतेतराम् ।
 तवेक्ष्यते तु वैलक्ष्यं, ततः साखिरदोऽज्वदत् ॥२८॥
 नानुग्रहोऽयं भगवन् ! निग्रहः पुनरेष मे ।
 पस्मै ह्युच्यति नः स्वामी, तस्मै मेपपति छुरीम् ॥२९॥

तं सिप्त्वा धुरिकां कप्तौ, मर्चव्यं तेन निश्चितम् ।
 सोऽन्यथा सक्लस्यापि, कुटुम्बस्य क्षयं सृजेत् ॥३०॥
 स्वयांभिमुख्यमालोक्य, सूरिरुच्छ्रद्वसिताश्रयः ।
 सास्त्रिमाचष्ट त सृष्टः, किं तवैवोपरि प्रभुः ? ॥३१॥
 कुपितोऽयमुतान्यस्मायपि कस्मैचिदुच्यताम् ।
 म पुनः पण्यवत्यङ्गं, दृष्ट्वा दुर्योध्वाच गाम् ॥३२॥
 मद्विधानां पण्यवतेरुपरि कुन्दवानयम् ।
 ततसैरपि मर्चव्यं, मद्वच्छरणवर्जितः ॥३३॥
 जगौ सगौरवं धुरिर्न मर्चव्यं भ्रुवैव भो ! ।
 नीत्वा हिन्दुकदेशं वः, माज्यराज्यं ददाम्यहम् ॥३४॥
 दूतान्नामानि विज्ञाय, तान् सर्वानपि सत्वरम् ।
 समाकारस्य युष्माकं, सिन्धुतीरेऽस्तु सङ्गमः ॥३५॥
 ममाणमादेश इति, व्याहृत्य शक्युङ्गवः ।
 व्यथत तन् तथैवाशु, जीविताशा हि दुस्त्यजा ॥३६॥
 विज्रातपरमार्यास्ते, सर्वे मवल्लाहनाः ।
 संभ्रूय सात्वयः सयः, सिन्धुतीरे समागमन् ॥३७॥
 आचापैर्दशितपयः, साखी यः सोऽपि सन्वरम् ।
 मयाणैरनवच्छिन्नैरुपसिन्धु समासदन् ॥३८॥
 तेऽय सिन्धुं ममुत्तीर्य, सावयन्तोऽग्निलान् वृषान् ।
 सुराष्ट्राविषय प्राप्नुस्तत्र माहृदुपेयुषी ॥३९॥
 विभज्य नवधा राष्ट्रं, सुराष्ट्रं तेऽववस्थिरे ।
 वर्षारात्रे व्यतिक्रान्ते, सूरिणा भणितास्ततः ॥४०॥
 इहो ! निरुयमा यूयं, क्रिमु विष्टय संवति ।
 अवन्तिदेशं दृष्ट्वा, पर्पापं तत्र भावि षः ॥४१॥
 तेऽवोचन् द्रव्यरहिता वयं वर्चामहे मभो ! ।
 निर्द्रव्याणां हि जायन्ते, न काश्चिद् कार्यसिद्धयः ॥४२॥
 हेमीहृत्लेष्टकापाकं, युक्त्या तेभ्यो ददौ गुरुः ।
 तेऽपि संशृत्य सामग्रीं, मचेष्टमालवान् प्रवि ॥४३॥
 तान् निश्रम्यापतो दर्पाद्, गर्दभिष्टोऽपि संमुक्त्वम् ।
 आहृदोकेऽय सम्पेटोऽभूद् दयोरपि सैन्ययोः ॥४४॥
 दशशस्त्रि चिरं युद्धवा, शकसैन्येन निर्जितम् ।
 अनीक गर्दभिष्टस्य, यतो धर्मस्ततो जयः ॥४५॥
 अवन्तीशः मणम्याशु, व्याटन्य स्वपूरीमगात् ।
 कृत्वा रोषकसज्जां सां, वसिबान्न्वरेव सः ॥४६॥

अयाज्ञया मुनीन्द्रस्य, शकयोषाश्चतुर्दिशम् ।
 नगरीं वेष्टयामासुधन्ध्रलेखां घना इव ॥४७॥
 अट्टालकेषु युद्धानि, समभूवन् निरन्तरम् ।
 तेऽन्यद्वाऽऽलोक्य शून्यास्तान् शुरवेऽकथयन्नप ॥४८॥
 वमस्याट्टालकाः शून्याः, कुतोऽयं भगवन्निति ।
 पृष्टस्तैः स्पष्टमाचष्ट, गुरुर्विज्ञातकारणः ॥४९॥
 अयं मो ! गर्हभीविधां, पापात्मा युक्तिपूर्वकम् ।
 कृष्णाष्टमी-चतुर्दशयोराराधयति सर्वदा ॥५०॥
 सिद्धविश्वं भवतामन्योऽयं भविष्यति ।
 तद् गवेपयत कापि, वमस्योपरि गर्हभीम् ॥५१॥
 ते समालोक्य तां प्रोचुः, शुरवे सोऽऽप्यचीक्रयत् ।
 द्विक्रोश्याः परतः सर्वं, सैन्यमेतद् विधीयताम् ॥५२॥
 इयं हि रासमी शब्दं, कुरुते देव्यपिष्ठिता ।
 तमाकर्ण्य द्विपत्सैन्यं, चान्ताऽऽयं म्रियते ध्रुवम् ॥५३॥
 अष्टोत्तरं शत शब्दवैधिनामिह तिष्ठतु ।
 तैः पूरणीयमिषुभिस्तस्या दिध्यनिपोर्मुलम् ॥५४॥
 शकाः सूरिसमादिष्टमेतद् सर्वं वितेनिरे ।
 तथैव शब्दावसरे, तस्या आस्पमपूरयन् ॥५५॥
 सा तु विद्या समाविष्टा, दुर्धियस्वस्य भूपतेः ।
 मूर्ध्नि चिन्मूत्रमाधाय, पलायामास रासमी ॥५६॥
 सुरैरादेशतो वमं, भद्रत्वा मध्ये प्रविश्य च ।
 जीवग्राहं गृहीत्वा तमपनिन्द्युर्गुरोः पुरः ॥५७॥
 शुरुणा बोध्यमानोऽपि, यदा न मत्यबोधि सः ।
 प्रदाप्य कर्पूरं हस्ते, देशाक्षिष्कासितस्ततः ॥५८॥
 प्रतान्यारोपयत् सूरिरार्यायाः शृद्धये पुनः ।
 मायश्चित्तं चरित्वा च, स्वं गणं मत्यपालयत् ॥५९॥
 मौलिन्यशाखितृपठिरपरे तस्य सेवकाः ।
 इति व्यवस्यया तत्र, राज्यमन्वशिपन् शकाः ॥६०॥
 ते श्रीमत्कालकाचार्यपर्युपासनतत्पराः ।
 चिरं राज्यानि पुसुजुर्जिनधर्मभावकाः ॥६१॥

(२)

इतथाभूद् भृगुरुच्छे, जामेयः कालरुपमोः ।
 बलमित्रनृपो भानुमित्रस्तस्यानुजः पुनः ॥६२॥

तौ च महित्य स्वामात्यमत्युत्पद्यावसंबदौ ।
 शक्रराजाननुज्ञाप्य, नयतां स्वपुरे गुरुन् ॥६३॥
 बलमागुं स्वजामेयं, भानुश्रीकुक्षिसंभवम् ।
 मन्नाज्य प्रावृषं सूरिं, तत्रैवास्यापयन्वृषः ॥६४॥
 ममावनं विभाव्योच्चैः, पुरोषाः कृतमत्सरः ।
 पुराऽपि निर्मितो वादे, रहो राजानमघवीत् ॥६५॥
 अमी तपोधना यत्र, संवरन्ति महाशयाः ।
 तत्र देव ! पदन्यासो, युन्मार्कं नैव युज्यते ॥६६॥
 अपक्किर्जायते श्रेवं, सा च श्रेयःममाधिनी ।
 मेप्यन्तेऽमी तदन्वत्र, विद्याप्यानेषणां पुरे ॥६७॥
 एवमस्तिवति रामोके, कारिताऽनेषणा पुरे ।
 विलोक्य तां समन्ताच्च, गुरुभ्यः साधवोऽवदन् ॥६८॥
 पुरोहितस्य तत् सर्वं, ते विमृश्य विजृम्भितम् ।
 अपर्युष्यापि चञ्चिताः, मतिष्ठानपुरं मति ॥६९॥

(३)

शातवाहनराजेन, कृतामिगमनोत्सवाः ।
 तस्युः मूलं पर्युषणापर्वं तत्रान्यदाऽऽगमन् ॥७०॥
 तान् राजोवाच पञ्चम्यां, देवोऽन्नेन्द्रमहो मवेत् ।
 जनानुवृत्त्या गन्तव्यमस्माभिरपि तत्र च ॥७१॥
 एवं च चैत्यपूजादेर्व्याघातः संभवेद् विवेः ।
 पष्ठ्यां पर्युषणापर्वं, तदिदं क्रिपतां प्रभो ! ॥७२॥
 स्वाम्पाह राजन् ! पर्वेदं, पञ्चम्यां नातिवर्धते ।
 कारणापेक्षया त्वर्वागपि स्यादिति हि श्रुतम् ॥७३॥
 चतुर्ध्यामस्तु तर्पेत्तदित्युक्ते भूधुजा प्रभुः ।
 मेने तथेति भूपस्तु, मुदितो गृहभागमन् ॥७४॥
 तदाद्यभूद् भाद्रशुद्धचतुर्ध्यां विल पर्वं तत् ।
 चतुर्दशैदिने चातुर्मासिकानि च जज्ञिरे ॥७५॥

(४)

अन्यदा कर्मदोषेण, शिष्याः कालऋमभोः ।
 दुर्विनीता अजापन्त, शिष्याया अप्यगोचराः ॥७६॥
 राज्ञो शिष्यावरस्योक्त्वा, परमार्थं विमृश्य तान् ।
 निद्रागतान् मचञ्चिताः, स्वयं कनकलं मति ॥७७॥

स्वशिष्यरत्नाकराख्यसूरिशिष्यस्य संनिधौ ।
सूरः सागरचन्द्रस्य, प्रतिबोधितभूपतेः ॥७८॥ [द्युग्मम्] ॥
क्रमेण तत्र संप्राप्ता न केनाप्युपलक्षिताः ।
उपाश्रयस्थैरुकोणं, समाश्रित्यावतरिषरे ॥७९॥
मतिकम्पैर्यापथिकीमुपविश्य क्षणं स्थिताः ।
अत्रान्तरे सागरेन्दुरनुयुज्य मपारितः ॥८०॥
असहिष्णुर्ज्ञानगर्व, सूरिं प्रति वभाण सः ।
आर्य ! कीदृग् व्याचक्षे, मया साध्विति तेऽवदन् ॥८१॥
ततः पुनर्मदाध्मातः, सागरेन्दुर्वभाण तम् ।
आर्य ! किञ्चिद् विपमार्थं, परिपृच्छ वदामि ते ॥८२॥
न किञ्चिद् विपमं जाने, धर्मं तद्दार्ढकोचितम् ।
व्याचक्षन् मत्पुर इति, मोक्षुः पीत्रं धुनीश्वराः ॥८३॥
अनित्यताभावनाद्यं, धर्ममत्यूर्जितं ततः ।
व्याचक्षणे सागरेन्दौ, साक्षेप मञ्जरववीत् ॥८४॥
मत्यसाद्यगोचरत्वान्नास्ति धर्मः खपुष्पवत् ।
मुधा तद्विषयं ह्येष, मूढा अनुभवन्त्यमी ॥८५॥
अन्तःशुब्धोऽप्यवष्टम्भमालम्ब्योवाच सागरः ।
अस्त्येव धर्मस्त्वकार्षमुत्वादेरुपलम्भतः ॥८६॥
युक्तिभिः साधिते धर्मे, मौनं कृत्वा स्थिता विभुः ।
तथा शिष्या हुर्विनीताः, सुप्ता मातरजागरुः ॥८७॥
शुरूनमेक्ष्य तेऽपृच्छन्, शय्यातरमसौ पुनः ।
निर्भर्त्स्य वचनैस्तीक्ष्णैः, प्राहिणोत् सूरिसनिधौ ॥८८॥
क्रमात् ते तत्र संप्राप्ता वार्ता विज्ञाय तन्मुखात् ।
सागरः क्षमपामास, शुरूस्त्वैर्भूमिभिः सह ॥८९॥
वालुकापूरितमस्यशृतिरेचनपूर्वम् ।
पीत्रं तेऽबोधयन्, ज्ञानतारतम्यपरूपणात् ॥९०॥

(९)

अथ व्याख्या निगोदाना, श्रुत्वा सीमन्धरमभोः ।
शक्रोऽपृच्छद् भरतेऽपि, किमेव वेत्ति योऽप्यमून् ॥९१॥
व्याचष्टे भारते भद्रशिगोदानार्थकालकः ।
इति भाषितवान् ब्रह्मचर सीमन्धरमभुः ॥९२॥
त दृढदिनरूपेण, गतः शक्रः परीक्षितुम् ।
पृष्ट्वा निगोदानायुध, हृदितः स्तुवतानिति ॥९३॥

दुष्पमारात्रिदीपाय, भवीपाय कुवीरिनाम् ।
 अनर्घ्यगुणरत्नौघरोहणाय नमोऽस्तु ते ॥९४॥
 श्रीकालकार्यं मणिपत्न्य शक्रः,
 स्वस्यागमं ज्ञापयितुं मुनीनाम् ।
 कृत्वाऽन्यथाद्वारश्रुपाथ्यस्य,
 संपूर्णकामस्त्रिदिवं जगाम ॥९५॥
 मत्वाऽऽयुरन्तं भगवानपि स्वं,
 श्रीकालकार्योऽनशनं विधाय ।
 विहाय कायं विधिवद् विधिज्ञ-
 स्त्रिविष्टपस्याभरणं धभूव ॥९६॥
 श्रीजिनमभसूरीन्द्रैः, स्वाङ्कपयङ्गलालितः ।
 जग्रन्थैता कथां श्रीमज्जिनदेवमुनीश्वरः ॥९७॥
 इति श्रीकालिकसूरीकथानक समाप्तम् ॥

[२०]

श्रीमाणिक्यसूरिविरचिता

कालकाचार्यकथा ॥

-११११११-

वन्दारुहरिमन्दास्मन्नरीपिञ्जरामम् ।
 श्रीवर्द्धमानमानम्य, वस्ये पर्युपणास्थितिम् ॥१॥
 येन पर्युपणापर्वे, चतुर्थीवासरे कृतम् ।
 श्रीकालिकसुरोस्तस्य, कथ्यते मथिता कथा ॥२॥
 जम्बूद्वीप इह द्वीपे, क्षेत्रे चात्रैव भारते ।
 पुरमस्ति धरावासं, धरामण्डलमण्डनम् ॥३॥
 आरामिकमिवाऽऽरामं, पितेव निजसवतिम् ।
 चैरिसिद्धमहीपालस्त्वन पालयति मनाः ॥४॥
 रोहिणीव शशाङ्कस्य, व्योमगद्गेव वारिधेः ।
 शुचिशीलमियाऽऽलापा, मियाऽऽस्या(स्य) स्युरस्यन्दरी ॥५॥
 कुमारः सुकुमाराङ्गः, कुमार इव विक्रमी ।
 कालक्रमेण धर्मैङ्गः, कालकाऽऽख्यस्तपोरभूत् ॥६॥

नीरधेरपि गम्भीरो, धीरो मो(मे)रुगिरेरपि ।
सोमादपि महासौम्यः, मतापी तपनादपि ॥७॥
उदारस्फारशृङ्गारः, परनारीसहोदरः ।
सत्यवाक् क्षरणाऽऽयातवज्रपन्नरसंनिभः ॥८॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥
कुमारोऽन्येषुरुद्याने, गतः क्रीडासङ्गतः ।
शुणाऋचाचार्यगिरं, श्रुश्राव श्रवणासृतम् ॥९॥
अपारे भयकान्तारे, माग्निनां भ्रमतां सताम् ।
कर्मलाघवतोऽनघ्यां, जायते मानुषी गतिः ॥१०॥
इन्द्रनालोपमे जीवितव्ये द्रव्ये विनश्वरे ।
मतिर्भवति चारित्रे, केपाश्चिदपि धीमताम् ॥११॥
एवमादि सुरोवा(वी)र्णां, तूर्णमाकर्ण्य स व्रतम् ।
सरस्वत्या महासत्या, भगिन्या सममग्रहीत् ॥१२॥
गीतार्यो गुणसंयुक्तः, श्रीगुणाऋसूरिमिः ।
ऋमात् सुरिपद(देऽ)स्यापि पापिनामपि बोधकृत् ॥१३॥
तपो निष्कपटं कुर्वन्, भव्यालीं स विबोधयन् ।
विहरन् वसुधापीठे, जगामोज्ज्वयिनीं पुरीष ॥१४॥
तस्योपवनसंस्थस्य, समायान्ति पुरीजनाः ।
धर्मवार्णां रसेनाऽऽर्द्रां, गीर्तिं श्रोतुं मृगा इव ॥१५॥
इतश्च दैवयोगेन, तदा साध्वीसमागमः ।
यभूत् तत्र जायेत्, नान्यथा भवितव्यता ॥१६॥
अन्यदा यहिरुद्याने, साक्षादिव सरस्वतीम् ।
सरस्वतीं सतीं प्रेक्ष्य, कामं कामलिताऽऽशयः ॥१७॥
मप्राऽन्तःपुरयोग्येयमित्युक्त्वा मालवेश्वरः ।
गर्दभिल्लनृपो मिल्लसमानोऽशुभकर्मभिः ॥१८॥
दीनां चिल्लीमिव श्येनो, जानकीमिव रावणः ।
तामपाहरदन्यायपषयान्यः स पापधोः] ॥१९॥
चिह्नला विललापे(पै)वं, सती तेन हता सती ।
हा बीतरागसर्वज्ञ !, हा देव ! किं भविष्यति ॥२०॥
हा श्रीगुणाऋचाचार्य !, हा कालकसहोदर ! ।
हा ताव चैरिसिंहाऽऽख्य !, हा मातः सुरसुन्दरि ! ॥२१॥
मदीयं चरणद्रव्यं, हरन्तं पश्यतोहरम् ।
निवारयति सर्वेऽपि, गर्दभिल्लं कृभूपतिम् ॥२२॥

हाहारवं तमाकर्ण्य, ज्ञातोदन्तो मुनीश्वरः ।
 नरेश्वरसुपागम्य, सम्यग् वाक्यमदोऽवदत् ॥२३॥
 आकाशं स्फुटितं चेत् स्यान्नरेन्द्र ! किमु सीन्यते ।
 शैत्यं कृतो यदि भवेच्चन्द्रादङ्गारवर्षणम् ॥२४॥
 मलो वा यदि माणिक्ये निर्मलत्वं तदा कुतः ।
 रसा कुतोऽस्ति कौष्माण्डिफलानि वृत्तिरेव चेत् ॥२५॥
 तपोवनानि राजेन्द्ररक्षितानि भवन्ति यत् ।
 तत् त्वयेव कथं देव !, कुरपे वर्मगर्हितम् ॥२६॥
 एवमुक्तस्तु नाऽभुञ्चद्, यावच्चञ्चललोचनाम् ।
 गर्दभिष्टोऽपि तल्लुब्धो, ल(ल)ब्धो हरिणीमिव ॥२७॥
 सूरिभिः प्रहितः संपस्तावत् तद्बोधहेतवे ।
 तेन कामैरुदासेन, न सोऽपि गणितस्ततः ॥२८॥
 श्रीमत्संधं जिनैर्मान्यं, परिज्ञायावमानितम् ।
 निर्ममे निर्ममोऽप्येष, प्रतिज्ञामिति दुस्तराम् ॥२९॥
 गर्दभिष्टं कुराजेन्द्रगजेन्द्र इव गर्दभम् ।
 राज्पाशोन्मूढपाशमेनं, चेन्नाहं कालकस्तदा ॥३०॥
 भूयन्तां लोकपाला दिग्धिपतिपुता ग्रामपसादयश्च,
 सामन्ता मन्त्रिणोऽमी घटमुभयभटाः श्रेष्ठिनः सार्यवाहाः ।
 लाङ्गुलेनेव वेण्वा कपिमिव क्लृप्तं राज्यतो गर्दभिष्टं,
 धृत्वा नोत्पाटयेऽहं स्फुटमिह न तदा कालकाचार्य एषः ॥३१॥
 गच्छं विहाय स्वच्छन्दं, भ्रमन्तं विरूलाकृतिम् ।
 तं वीक्ष्य सचिवा राज्ञः, पुरः प्रोञ्जुरिदं बचः ॥३२॥
 निनां खञ्जय मा कीर्तिं, स्वशुलं मा कलङ्कय ।
 मा सेवस्वासतां मार्गं, मुञ्च मुञ्च तपश्चि(स्त्रि)नीम् ॥३३॥
 शृपो येने न तद्राक्यं, इस्तीवाङ्कुशमुन्मु(न्म)दः ।
 मर्षादां लङ्घयन्नग्निरपवा केन वार्यते ? ॥३४॥
 श्रुतोऽपि ज्ञातवृत्तान्तो, नगरीतो विनिर्गतः ।
 क्रमाष्टस्मीलवामूलं, शरदृष्टं मुनिर्गतः ॥३५॥
 तत्र सामान्यराजानः, शास्त्रिनः शतशास्त्रिनः ।
 तेषां शास्त्रानुशास्त्रीव, चक्रवर्ती प्रकीर्त्यते ॥३६॥
 एकस्य सविवेकस्य, समीपे शास्त्रिनः स्थिताः ।
 एतवः सोऽपि तैर्मन्त्रतन्त्रैरार्वाजितो नृपः ॥३७॥
 शास्त्रानुशास्त्रिनो दूतस्त्वस्यान्पेऽर्पहीभुजः ।
 धुरिकां दौक्यामास, यमनिहामिवापरात् ॥३८॥

शाली विपादभापन्नस्तां पश्यन् इयामलाऽऽननः ।
 कपोलन्यस्तरहस्तोऽस्याद्, विहस्तो ध्वस्तसंमदः[ः] ॥३९॥
 राजाऽऽदिष्टैर्नरैरिदिदिष्टे, स्थाने दृते स्थिते सति ।
 सूरिः पप्रच्छ ते हर्षस्थाने शोकः[ः] कथं नृप ! ॥४०॥
 राज्ञोचे मुनिराजेन्द्र !, मम हर्षपदं कुतः ? ।
 यतोऽस्मान्(कं) पुरस्वामी, शृष्टो दुष्टोऽन्तःकादपि ॥४१॥
 महैयमात्मनरिडत्वा, शिरः क्षुरिकयाऽनया ।
 अन्यया हुल्लसंहारो, हा व्याप्तो हन्त दुस्तयी ॥४२॥
 तवैवैकाकिनः किं भो !, कोपाऽऽटोपः ममोरभूत् ।
 इति पृष्टो मुनीन्द्रेण, जगाद् जगदीपतिः ॥४३॥
 क्षुरिका पन्न(ण्ण)वत्यङ्केनाङ्कितेयं विडोवयते ।
 मन्ये पन्न(ण्ण)वते राज्ञां, शुकोपोपरि भूपतिः ॥४४॥
 गुरुनंगी न मेतव्यं, जानीहि नृपतीन् नृप ! ।
 तौश्च राजाऽपृच्छन् कुत्र, गन्तव्यं सोऽपि चै(प्यची) कथ्य ॥४५॥
 भूपो गुरुरूपदेशेन, तानाहूय स्वदेशतः ।
 चलितः सिन्धुमुत्तीर्य, सुराष्ट्रां विपयं ययौ ॥४६॥
 विभज्य भूभृजो देशं, ते तस्युर्जलदानने(ऽऽगमे) ।
 शरघ(द)पि समायावि, न चेष्टः संबलं विना ॥४७॥
 पलावान् कालिकाचार्यः, पथि पायेपदेतये ।
 सौवर्णमिष्टिकापाकं, चक्रे चूर्णमयोगतः ॥४८॥
 दातव्यं देवतालोके, तत्सदादेशकारिणः ।
 अखण्डितमयाणैस्ते, ययुर्मांलवमण्डलम् ॥४९॥
 विज्ञाय गर्दमिष्टोऽपि, परचक्रमुपागतम् ।
 प्राचालीदय शुद्धार्थं, संकुद्धो गर्वपर्वतः ॥५०॥
 शाखिभिः समराऽऽरम्भे, बले मग्ने भ्रष्टावलैः ।
 विवेश भ्रातृवेशः स्व, नगरं कीटिकाऽऽञ्जीवन् ॥५१॥
 वेष्टयित्वा जवाद्भुजं, वीरवर्गो निर्गम्यः ।
 शराक्षरि व्यधाद् युद्धं, प्रति मातः परस्परम् ॥५२॥
 शाखिसेनाचरा दुर्गं, तं हृष्टा शून्यमन्यदा ।
 विस्मयस्मेरवदना शुरवे च न्यवेदयन् ॥५३॥
 मधुः माहाऽष्टमी वाऽथ, मन्ये साययतीह तत् ।
 मन्त्रां गर्दभीविद्यामयमुज्जयिनीपतिः ॥५४॥
 रासभोरूपमाधाय, तृष्टा मादुर्भविष्यति ।
 यः शृणोति स्वरं तस्यास्तस्य मृत्युसंज्ञपम् ॥५५॥

सैन्यमावास्यां पश्चात्, ततो व्याघ्रश्च वेगतः ।
 अष्टोत्तरशतं योषा मत्पार्श्वे ते तु साऽऽयुषाः ॥५६॥
 तै रानभिस्तथा चक्रे, नूनं वक्रेतराऽऽश्रयैः ।
 सप्तमेऽद्दधमवन् सासाद्, गर्दभिल्लस्य गर्दभी ॥५७॥
 यदा विकाशयामास, घृत्वं शब्दाय सा तदा ।
 तैः शब्दवेधिमिर्बाणैस्तूणीर इव पूरितम् ॥५८॥
 विद्या विधाय विष्णुत्रे, व्योममण्डलघुगयी ।
 जीवग्राहं गृहीत्वा ते, योषाः सूरैस्त्वमर्षयन् ॥५९॥
 सोऽभाणि सूरिणा, साध्वीशीकरत्मलिम्बुव ! ।
 संघावमानदानाऽऽख्यवृक्षस्यैष सुमोद्गमः ॥६०॥
 कुलाङ्गार ! दुराचार !, निर्विचार ! विकारवान् ।
 भ्रमन्नपारसंसारे, परत्र फलमाप्स्यसि ॥६१॥
 पापीयानित्यबन्धोऽयं, मुनिस्तं निरवासयत् ।
 स्थितिज्ञः स्थापयामास, मूलस्थानेष्य शाखिनम् ॥६२॥
 शेखशाखिसितीशेभ्यो, भूमित्वण्डान्यतण्डरुक् ।
 आलोचनां सरस्वत्या ददात्वानन्दमेदुरः ॥६३॥
 शम्भुलाद् यदायाताः, शाकास्ते भवितास्ततः ।
 नित्वा तान् चिक्रमार्कैऽत्राभूत् पुनः शक्रभूपतिः ॥६४॥
 मसङ्गादिदमारुपात्, वत्सरज्ञानहेतवे ।
 कथ्यते मूलसंबन्धः, सत्यसंघमहात्मनः ॥६५॥
 खड्गचारोपमं धीरो, दान्तः शान्तस्तपोनिधिः ।
 चित्रं चरति चारित्रं, दृत्वं वा वेत्ति कः सताम् ॥६६॥

(२)

इत्यथ भृगुकच्छेस्तो(शौ), भागिनेयौ महासुनेः ।
 बलमित्र भानुमित्रा(त्रौ), पृथ्वीनायौ सहोदरौ ॥६७॥
 तयोर्भगनी च भानुधीर्बलभानुस्वदङ्गजः ।
 अन्यदा तद्गुरोर्दृत्वं, मृगुरुज्जाधिपोऽश्रुणोत् ॥६८॥
 अकुण्डोत्कण्ठितस्वान्तबलमित्रतृपान्यपा(पो ययौ) ।
 चञ्चयिण्यां प्रयातेन, मतितागरमन्त्रिणा ॥६९॥
 शाखिनं समनुशाप्य, परमादरपूर्वकम् ।
 भृगुकच्छमगाद् सार्द्धं, सूरिर्भू(धु)रिण्णाऽऽख्यः ॥७०॥ [युग्मम्]
 बलभानु(ः) गुरोः पार्श्वे, साग्रहो व्रतमग्ररीत् ।
 तदा जनः समस्तोऽपि, जिनधर्मरतौऽननि ॥७१॥

निरुचरीकृतो वादमिच्छेत्सुखमतिः क्षणात् ।
 गुरुभिर्गुरुरोपोऽपि, स्वं भक्तमिव दर्शयन् ॥७२॥
 पुरोधाः प्राह भूपाल, पूज्यसाधुपदाङ्किते ।
 मार्गे न युज्यते गन्तुं, भवेदाशावना यतः ॥७३॥ युग्मम् ॥
 ये ध्रुवं ध्रुवपदं गमिनोऽमी, ये जिनाथ वच(शि)नां परमैषाः ।
 आत्मकर्मफलभोगभुजस्ते, मादृशाः कथय के परवन्तः ॥७४॥
 ईदृक् तद्वाक्यविभ्रान्तः[ः], राजाऽऽज्ञामधिगत्य सः ।
 अकारयत् पुरे साधुयोग्यां रसवतीं नवाम् ॥७५॥
 आघाकर्म परिहाय, ततो पर्युपितेऽपि हि ।
 ध्रुवोऽधुर्महाराष्ट्रे, प्रतिष्ठानपुरं वरम् ॥७६॥

(३)

जिनपादान्नरोकम्यसातवाहनभूभुजाः(जा) ।
 प्रदत्ते साधवस्तस्युः, साधुयोग्य उपाश्रये ॥७७॥
 अय पर्युपणापर्वसमये समुपस्थिते ।
 गुरुन् विज्ञापयामास, सोल्लासं भूमिवासवः ॥७८॥
 अस्मिन् देशे च पञ्चम्यामिन्द्रयात्रामहोत्सवः ।
 कुर्या पशुपणापर्व, पशुधां तु भवदाज्ञया ॥७९॥
 चभापे प्रभुरेवं चेन्मेरोश्चलति चूलिका ।
 नातिक्रामति पञ्चम्यां रात्रिं पर्युपणा पुनः ॥८०॥
 राजाऽबोचच्चतुर्थ्यां तत्, करोमि करुणाऽऽकरः(रः) ।
 अवकि(श्यं) पर्युपितव्यं, गुरुणोक्तं भवत्विति ॥८१॥
 सर्वसंधानुमत्याऽभूश्चतुर्थ्यांवासरे तदा ।
 पर्युपणापर्वं सर्वोत्तमं श्रीजिनशासने ॥८२॥

(४)

कालान्तरं दुःशिष्यदुर्विनीतवदुःखतः ।
 पृफाकी कालकाचार्यो, निःसंसार महानिधि ॥८३॥
 स्वशिष्याचार्यपट्टाब्जमरालस्य शनैः शनैः ।
 व्रजन् स्तागरचन्द्राऽऽख्यमूरेः स्थानमियाय सः ॥८४॥
 स्थविरः कोऽप्यसाधेवमवज्ञां नाटयन्नयम् ।
 अभ्यागतपुरोश्चक्रे, नाभ्युत्यानादिसत्क्रियाम् ॥८५॥
 श्रीकालकपुरोर्मे वा, व्याख्यानं रुचिरं मुनेः(ने!) ।
 इति स्तागरचन्द्रेण, पृष्टः प्रहुरभापत ॥८६॥

स्रुवेव स्वाहु सद्गमरचनं वचन(नं) क ते ।
 क कालरुगुरोर्वाचो, गताकृति-वयःस्मृतेः ॥८७॥
 इतः शय्यातरथाद्वाद्, गुस्तुद्धिमवाप्यते ।
 तत्र जम्बुस्वराः शिप्याः, खे दुमो दुर(दुवर्)मानसाः (?) ॥८८॥
 परिवारं तमायान्तं, वीक्ष्य सागरसूरयः ।
 चत्यातु-कामास्तन्मुल्लयैर्निपिद्धाः साधुसाधुभिः ॥८९॥
 धृतिं नत्वा ययात्पानमासीनेषु महात्मसु ।
 बहिर्भूमैः क्षणान् तावन्, कालकाचार्य आययौ ॥९०॥
 अभ्युत्थानक्रियापूर्वं, जन्मापूर्वमिवाऽऽदरात् ।
 गुरुं गुरुद्वयो नेष्टुर्भूतयो बहुमानतः ॥९१॥
 हात्वा सागरचन्द्रोऽपि, मुनीन्द्रं कालकामिषम् ।
 क्षमयामास सद्भक्तिश्रीडाञ्चनतस्मिन्धरः ॥९२॥
 बालकरुणदृष्टान्ताद्, गुणहानिं मदर्शयन् ।
 भवोऽयं सागरचन्द्राऽऽज्यं, विजहारान्यतो गुरुः ॥९३॥

(५)

सौधर्म्येन्द्रोऽन्यदाऽपृच्छत् सीमन्धरजिनेश्वरम् ।
 निगोदनीबल्याख्यानं, जिनेनापि निवेदितम् ॥९४॥
 पमच्छैवं पुनः शक्रो, भगवन् ! कोऽपि भ्रारते ।
 एवंविधं निगोदानां, व्याख्यानं वेत्ति किं न वा ? ॥९५॥
 जिनेन्द्रः स्माऽऽह, हेवेन्द्र ! सांपतं कालकामिषः ।
 जानाति जिनधर्मैकधीरो गणधरस्त्विदम् ॥९६॥
 जराजर्जरितं विमरूपं कृत्वा सुन्दरः ।
 तत्परीक्षार्थमापासीत्, कालकाचार्यसंनिधौ ॥९७॥
 तत्पश्चतो निगोदानां, व्याख्यानमकरोद् गुरुः ।
 विस्मयाद्दय विभोऽपमभासीदाधुरात्मनः ॥९८॥
 ध्रुवज्ञानोपयोगेन, परिहाय कुद्याग्रमीः ।
 भवान् भास्वान् सूरैन्द्रैश्च(प), जगदेति जि(य)तीश्वरः ॥९९॥
 सुप्याव तं स्फुटीभूय, देवराजोऽतिरञ्जितः ।
 फलिकालस्तु(छे तु) सर्वज्ञः[?] कालकाचार्य ! ते नमः ॥१००॥
 तं नत्वाऽऽनम्य सौधर्म्यं, सौधर्माधिपतिर्ययौ ।
 अन्तेऽनघनमापन्नः[?], भाप सूरिसिखिदृष्टम् ॥१०१॥
 यो गर्दभिल्लं जगदैकमल्लं, समूलहृन्मूलयति स्म राज्यात् ।
 आनीतवान् पशुपत्याऽऽज्यपर्व, दिने चतुर्व्याः स गुरुः धिये वः ॥१०२॥
 इति श्रीभागिकथसूरिविरचिता कालकाचार्यकथा ॥

[२१]

श्रीदेवकलोलमुनिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ।

[रघुनासंघत् १५११]

स्वकीयं गुरुमानस्य, पुनः श्रीश्रुतदेवताम् ।
तयोः प्रसादमासाद्य, कालिकाचार्यं(कार्य)कयां ध्रुवे ॥१॥
अस्तीह भारते वर्षे, घारावास पुर मद्दत् ।
घापी-रूप मयाऽऽराम-सरोवरविराजितम् ॥२॥
श्रीमहेभ्य महाराज-समाजसमलङ्कृतः ।
चैरिंसिधो(हो) नृपस्तत्र, वैरिवारनिवारणः ॥३॥
तस्य पत्नी सती रम्भामुन्दरी सुरमुन्दरी ।
सञ्चरित्रस्तयो पुनः, संजातः कालिकाभिधः ॥४॥
विचाराऽऽचारचतुरः, सुभगो विनयी नयी ।
मियवदो नाऽभिमानी, प्रजापालोऽतिसाहसी ॥५॥
सोऽन्यदा निर्गतो वाद्योद्याने क्रीडितुमादरात् ।
निर्विघ्नो(ण्यो)ऽभूदसौ बाद्यतुरद्रौस्त्वरगान् नृपः ॥६॥
सहकारतरोर्मूले, निविष्टो राजम्' ध्वजम् ।
पदयन्त्रितस्ततः स्वैर, सोऽश्रु(श्री)पीन्मधुरध्वनिम् ॥७॥
सेवक मेज्ञ(प्य) विज्ञाय, गत्वा तत्र समुन्मुक्तः ।
मुनिभिः भविकैः सार्द्धं, ददर्श स गुरुं तदा ॥८॥
स त प्रदक्षिणीकृत्योपविद्योचितभूतलम् ।
श्रीमद्गुणन्वराऽऽचार्यदेशनामवृणोदिति ॥९॥
असारः सर्वससारः, कोऽपि कस्य न बल्लभः ।
पिता माता स्वसा भ्राताऽऽसन् ते ते स्वार्थवञ्जभाः ॥१०॥
इत्येतस्य गुरोर्वाच, श्रुत्वा वैराग्यमाप्तवान् ।
पितृनापृच्छय तत्काल, कुमारो मतमग्रहीन् ॥११॥
कालेन कियता विद्वान्, सजातः कालिने यतिः ।
आर्यैः गुणन्वराचार्यैः, स्वपदे स्यापितो मुदा ॥१२॥
ततः श्रीकालिकाचार्याः, साधु-साञ्ची समन्विताः ।
विनर्हुः(हुः) मतिबोधार्थं(र्थ)मुञ्जेर्णा नगरं प्रति ॥१३॥

गर्दभिल्लो नृपस्तत्र, परस्त्रीरूपलाञ्छसः ।
 प्रपालयति साम्राज्यं, दुःमर्षः परंदमः ॥१४॥
 अन्यदा कालिकाचार्यः, सप्तारं श्रीस्तरस्वतीम् ।
 राजमार्गेऽमिगच्छन्तीं, गुरवन्दनहतये ॥१५॥
 पनामन्तःपुरे श्रीधरे, भो ! भो ! नपति(तु) निर्भयो ।
 इत्युक्ते तेन भूपेन, सेवैस्तेस्तपाकृतम् ॥१६॥
 हा भ्रात ! कालिकाचार्य !, रस मां करुणानिधे ! ।
 त्वां विनाऽहं कथं तिष्ठे, बाढं विलपतीत्यसौ ॥१७॥
 मध्येपुरं जनैरेतद्, ध्रुत्वा हाहासवः कृतः ।
 घूरिणाऽपीति विज्ञाय, संपन्नाऽऽहारितस्ततः ॥१८॥
 स्ववृष्टान्तोऽस्य वैः मोक्तः, मत्युक्ते श्रावकैरिति ।
 तत्रैन्द्रो वयं यामो, राजवेश्मनि सद्गुरो ! ॥१९॥
 वपभूषं गतैः श्रादैर्विह्वलस्तेर्षराधवः ।
 भूपनि(नि)द्रांशिता चाढं, घूरिपार्श्वे समेऽन्वगुः ॥२०॥
 स [त]तः घूरिरुन्धाय, सन्निप्यो नृपसमनि ।
 गत्वा भूपालमाचक्षे, सुधामधुकिरा गिरा ॥२१॥
 यदि चन्द्रमसो बहिः, भानुतथेद् तमो भवेत् ।
 सीमालोपः समुद्राद् स्यात्, मनापास्तर्हि का गतिः ? ॥२२॥
 तपोवनानि रक्षन्ति, राजानो ह्य(स्या)यमार्ग(गि)णः ।
 यथा कृपीर(ब)न्दा हर्षात्, स्वक्षेत्राणि मयत्नतः ॥२३॥
 अतस्त्वं लोकपालोऽसि, देहि साध्वीं कृपां कुरु ।
 इत्युक्ते भूपसकेताद्, शुंभिर्निवा(वां)सितो मृनिः ॥२४॥
 कोपेन पौषधागारमायातः संघमाह्वयत् ।
 प्रविष्टां सोऽकरोदेनां, गर्दभिल्लं नृपं यदि ॥२५॥
 नोलवनामि समूर्धं तं, जगतां पस्वि(द्व्य)तां सताम् ।
 तदा पापात्मनां यामि, गतिं दुस्सहदुःखदाम् ॥२६॥ [युग्मम्] ॥
 छदित्वे(त्वै)व ततः घूरि[ः], स्वसामर्थ्योल्बणं वचः ।
 परिवारं च वेपं च, संघहस्ते समर्षयत् ॥२७॥
 वेपान्तरं विधायाऽप्य, तदानीं श्य(श्रयि)त्रोऽभवत् ।
 एवं वदन् स भक्षाय, महापयचतुष्पये ॥२८॥
 चेद् गर्दभिल्लो भूपालः, समर्षः सर्वदिग्पतिः ।
 अहं भिक्षावरोऽस्म(स्मी)ति, तदा किं जातमेव हि ? ॥२९॥
 किञ्चिद् विचिन्त्य चित्ते स्वे, नगराग्निगरा(रगा)द् बहिः ।
 कियद्भिर्दिवसैर्दूरं, शककूलं ययौ यतिः ॥३०॥

क्रीडतां वहिरुद्याने, कुमारः(राणां-वाळानां ?) शकभूपतेः ।
 पपात कन्दुकः कूपे, ततस्ते यज्जु(जञ्जु)राकुलाः ॥३१॥
 ज्ञातोदन्तेन तेनैभ्यो, धनुः कृत्वा करे निजे ।
 शरं शरेण संयोज्य कर्षितः कन्दुकोऽवदात् ॥३२॥
 इत्थंकृत्य तमानीय, कुमारैभ्यो ददौ मुनिः ।
 तेनेत्यं यत् कृतं तैस्तद्(द्), गत्वा भूपे निवेदितम् ॥३३॥
 समाह्वयाऽवभूतं तं, सत्कृत्य स्वकभक्तितः ।
 स जगौ हर्षपूरेण, किमर्थं त्वमिहागतः ? ॥३४॥
 तेनोक्तं मिलनार्थं ते, नापरं कार्यमस्ति मे ।
 स मुनिस्तेन भूपेन, स्थापितो निजसैनियो ॥३५॥
 विद्याकलाकलापेन, प्रस्तावाऽऽपन्नवार्त्तया ।
 तं तथा रञ्जयन् सोऽपि, न तिष्ठेत् तं विना यया ॥३६॥
 वृषं चिन्ताङ्गुलं वीक्ष्यान्यदा सूरिस्वाच तम् ।
 स्वत्समीपे सनामाङ्गा, क्षुरिका पुटिका कथम् ? ॥३७॥
 ततस्तमूचे मत्स्वामी, मामित्थं ज्ञापयत्यसौ ।
 भ्रिपस्व क्षुरिकां लात्वा, पीत्वा च पुटिकाविपम् ॥३८॥
 चतुर्नैवतिभूपानामन्येषामपि माहशाम् ।
 इत्यादेशं मदत्तेऽसौ, तेन चिन्ताऽऽतुरोऽस्म्यहम् ॥३९॥
 सूरिर्जगाम हे राजन् !, मा चिन्तां कुरु सर्वथा ।
 यूयं मिलत सर्वत्र, यथाऽहं वच्मि किञ्चन ॥४०॥
 तद्वावपा[त्] त्वरितं तेन, मिलिताः सकलाः शकाः ।
 भो ! सर्वथा न भेतव्यमित्युत्तवे(क्ते)ऽवक् मुनिस्ततः ॥४१॥
 ज्ञात्वा परिकरं सर्वमिहाऽऽयान्तु समुत्सुकाः ।
 सर्वैः संभूय भूयो यद्, गम्यते मालवं पति ॥४२॥
 इत्थं कृते शकाः सर्वे, समाजग्मुः ससैन्यकाः ।
 पुरस्कृत्यावभूतं तं, चेष्टस्ते भयविह्वलाः ॥४३॥
 अब(वि)च्छिन्नमयागैस्ते, गताः सौराष्ट्रमण्डलम् ।
 तदाऽऽजगाम वर्षर्तुः, प्रवासगमनापहः ॥४४॥

स कीदृक्—

मेघा गर्जन्ति गाढं दस(श)दिशि चपलोद्योतते विद्युदेया,
 हश्यते चन्द्र-सूर्यावहनि न निशि नो भूतलं पूर्णमग्निः ।
 आवासे से(रो)रते ते मुघनिन इतरे बाह्रभूमौ भ्रमन्ते,
 चत्वारोऽन्तानि सर्वाण्यपि धरणितलं कृप्य(ः) हर्षाद् वपन्ते ॥४५॥

स इं(ह)समानसानन्दी, सापूलासी घुसस्पकृद् ।
 पन्वानः सुगमा ईदक, शरत्कालः समागमत् ॥४६॥
 परं तेनाऽग्रतो यान्ति, ततः श्रीसुरिणाऽन्यदा ।
 दासी पृष्टा सती घृते, तमेतं कालिकं मति ॥४७॥
 कयमग्रेऽभिगच्छन्ति, यदेषां नास्ति शम्बळम् ।
 तदा तेन शकाः पृष्टाः, शंभलामाचमवृवन् ॥४८॥
 मा कुरुवं मनाक् चिन्तामित्युक्त्वा सूरयोऽनदन ।
 ज्ञाप्यतामिष्टिकावाहः, प्रज्वरन्नत्र कुत्रचित् ॥४९॥
 तेनेष्टिवाहकस्वर्णं, सित्वा स्वर्णमयः कृतः ।
 विभग्य दत्त्वा तत् तेषां, [भग?]तास्ते ततोऽग्रतः ॥५०॥
 चतुर्णवतिभूपानामदैन्यं सैन्यमग्रतः ।
 गत्वा प्रयाणैस्त्वैश्च, द्रागवन्तीसंनिधौ स्थितम् ॥५१॥
 निर्गच्छति विलात्रागो, यथा धूमसमावृलः ।
 दुर्गतो निर्गतस्तद्वद्, गर्दभिल्लो नरेश्वरः ॥५२॥
 रणः प्रवत्र(र्त)ते घोरः, शरु हिन्दुकसैन्ययोः ।
 रणतूर्पादिवाघोचैः, घुराघुरभषङ्करः ॥५३॥
 गोपेनैकेन नीयन्ते, धेनवो वाटके यथा ।
 गर्दभिल्लोऽरिसैन्येन, दुर्गे सिप्तस्तथा तदा ॥५४॥
 दुर्गमावृत्त्य तेऽप्यस्फुरुषयोर्दलयोरपि ।
 रण[ः] संजायते नित्यमन्योऽन्यमतिदारुण ॥५५॥
 अष्टमीदिक्से दुर्गमध्ये घृते न को यदाः(दा) ।
 सूरि[ः] पृष्टोऽथ यवनैः, किमेतत् साप्रतं वद ॥५६॥
 साधयेद् गर्दभीविद्यां, गर्दभिल्लोऽथ कुत्रचित् ।
 सा गर्दभी यदा शब्द, करिष्यति खरस्वरम् ॥५७॥
 ये श्रोष्यन्त्यथ तत् शब्द, ते भविष्यन्त्यचेतना[ः] ।
 भयभ्रान्ता अमी जाता[ः], तत् श्रुत्वा सकळाः शकाः ॥५८॥
 भो ! गव्यूतिदिकं पश्चाद्, गन्वा तनाभितिष्ठत ।
 शतमष्टोचरं शब्दवेधना मम सन्निधौ ॥५९॥
 तथाकृते तैरित्येतत्, सू(शू)राः सुरिसुखाः क्रमात् ।
 उचस्याने स्थिताः सर्वे, धनुष्पारोष्य मार्गणान् ॥६०॥
 एकदेशे गर्दभिल्लं, गर्दभीसहितं च तम् ।
 पश्यन्ति तावता साऽपि, शब्दितुं श्रुत्वमावृणोत् ॥६१॥
 तावत् स(श)कास्तदास्य तेऽपूरयन् भद्रवद् शरैः ।
 ततो वृषमुखे कृत्वा, विद्मूत्रे सा ययौ दिवि ॥६२॥

अस्याऽभूदियती शक्तिर्दलमानाऽथ भो भद्राः । ।
 नृपं लाल तया कृत्वा, ते दुर्गे चक्रुरात्मसा[त्] ॥६३॥
 भूपं बद्ध्वा मणस्य(श्य)न्तं, सुरैः पादतलेऽक्षिपन् ।
 सुरिणाऽऽलपितः सोऽथ, पाप ! जन्म ह्यथा तव ॥६४॥
 शीलमङ्गस्त्वया साध्व्या[ः], कृतो वृक्षोऽधिरोपितः ।
 संचापमानपयसा, श(स)क्तः शुष्को(प्पो)द्गमो ह्ययम् ॥६५॥
 फलं तु दीर्घसंसारं, लप्स्यसि त्वं न शं(सं)शयः ।
 अद्यापि न गतं किञ्चित्, तावकीने विचिन्तय ॥६६॥
 सर्वपापहरीदीक्षां, भज त्वं स्वहितं कुरु ।
 स तेन वचसा दूनो, के मिष्टे क्षारजन्तुवद् ॥६७॥
 ततो निष्कासितो देशात्, गर्दभिल्लो नराधमः ।
 स्वीकृत्यान्वपुर-ग्रामान्, गुरुषोऽवन्त्यामभूच्छक्रः ॥६८॥
 शककृलाद् समानगुः, कथ्यन्ते तेन ते शकाः ।
 गर्दभिल्लान्वये जातो, विक्रमाकौ महीपतिः ॥६९॥
 शकान्नुच्छ(च्छि)द्य तरसा, धरी येनाऽनृणां कृता ।
 पञ्चत्रिंशत् शते वर्षे, गते जातः पुनः शकः ॥७०॥
 सोऽपि दाताऽभवद् भूपो, जगतीतलवत्सलः ।
 अङ्कितो वत्सरस्तेन, मासत्रिकमिदं वचः ॥७१॥

(२)

वेपं चाऽऽलोचनां कृत्वा, सार्धं संस्थाप्य संयमे ।
 चेल्लस्ते साधुभिः सार्धं, भृगुक्च्छपुरं प्रति ॥७२॥
 तत्र राज्यं प्रकुर्वते, भागिनेयी नयाधिकी ।
 बलमित्र-भानुमित्री, भूपत्यपरभूपती ॥७३॥
 तौ सन्मूलं समागत्य, प्रवेश्य स्वपुरान्तरा ।
 मधुरां तद्गुरोर्वाचं, सभामापूर्व शृण्वतः ॥७४॥
 एतयोर्भगिनीपुत्रो, बलभानुविरागवान् ।
 संसारासारतां यत्वा, गुरुपार्श्वेऽग्रहीद् व्रतम् ॥७५॥
 राजमघानपुरुषः, तं दृष्ट्वा दुर्जनापते ।
 स(सं)क्षेत्रो यत्र जाए(ये)त, तद् स्थानं दूरवत्स्यजेद् ॥७६॥

(३)

मत्स्युः गुरवस्त्वस्म(स्मा)द्, प्रतिष्ठानपुरं प्रति ।
 कुर्याद् राज्यं नृपस्तत्र, भावकः शाळिवाहनः ॥७७॥

कृत्वा भवेशं गुरुः, स्थापिताऽऽ पौपयाह्वये ।
 प्रत्यहं ससमो भूपः, शृणोति गुरुभाषितम् ॥७८॥
 सोऽभ्यदाऽवदस्माकं, पञ्चम्यां कौमुदीमहः ।
 तस्माद् विधीयतामेतं(त)त्, पर्व पष्टीदिने प्रभो ! ॥७९॥
 पथिमायाश्रुदेत्यर्कः, शीतो बह्निः मरुत् स्थिरः ।
 कदाचिदेतद् भवति, न कल्पः पञ्चमीं विना ॥८०॥

उक्तं यदाग्नेऽपीति—

वर्षाकालीनपञ्चाशदि(दि)नैर्यातैर्दियोदयैः ।
 तदा पर्शुपणापर्वे, कुरुते ज्ञातनन्दनः ॥८१॥
 तस्य गन्धाधिपस्तद्वत्, स्वविराः साधवस्तया ।
 अर्वाह् पर्शुपितं युक्तं, सिद्धान्तविधिनाऽधुना ॥८२॥
 तद्यदुर्ध्व्यां पञ्चमीतः, कृतं पर्वे जिनोदितम् ।
 तदामर्ष्यं हृदा तुष्टो, नृपतिः शालिवाहनः ॥८३॥
 तत्रलुः कालिकाचार्याः, सर्वमेवेन मानितम् ।
 साधुपूजाऽपरं नाम, पर्वणोऽस्य तदाऽभवत् ॥८४॥

(४)

गते काले कियत्यस्य, शिष्या जाताः प्रमादिनः ।
 चर्मचर्मभवात् शिष्यान्, मुक्त्वा श्रय्यावरं गताः ॥८५॥
 तदग्रे शिष्यवृत्तान्तं, सर्वं मोक्षया तथा वयम् ।
 यास्यामः सागरं सूरिं, शिष्यशिष्यं विचक्षणम् ॥८६॥
 जग्मुः सागरसूरीणां, पार्श्वेऽगुस्त्वदुपाश्रये ।
 तद्व्याख्यां शृणुयादेप, साधुसामान्यवेपभाक् ॥८७॥
 देशनां स्वां समाप्य, समेत्य शुस्तनिधौ
 जहद्व ! श्रुता मे गीः, संदेहं पृच्छद्द्वगत् ॥८८॥
 परममर्म स तैः पृष्टो, दातुमुत्तरमसमः ।
 पाद्ये गत्वा समायामि, दास्ये पश्चात् तवोत्तरम् ॥८९॥
 अयं शृहतरः सूरिः, विद्यते किमु वा मुनिः ।
 एवं विविन्तय(यं)श्चित्ते, सूरिर्वावद् बहिर्गतः ॥९०॥
 श्रीकालिकविनेया हि, तावत् ते साधवोऽमिहन् ।
 तैरुक्तं स्पष्टमस्मान्मपरायेन द्मिताः ॥९१॥
 युष्माकं संनिधौ भाप्ताः, सांभवं क्षरयो न वा ।
 इति श्रुत्वाऽभवत् सूरिल्लिजितश्च स्वचेतसि ॥९२॥ युग्मम् ॥
 किं कर्तुमयं युक्तं नो, विमृष्टमिति तत्र तैः ।
 ततः संभूय श्रयोऽपि, पेतुस्ते श्रुत्वाद्योः ॥९३॥

क्षमध्वं कृतमस्माभिरपराधं महत्तमम् ।
 बाल्हरामस्वहृष्टान्तं, जगुस्तेषां पुरोऽथ ते ॥९४॥
 गुरुणां वचनं श्रुत्वा, सुधामधुसहोदरम् ।
 संयताः स्मरिमक्ताथ, संजातास्ते विशेषतः ॥९५॥

(५)

इतश्च श्रीजिनं ब्रूते, विदेहे मधवाऽन्यदा ।
 निगोददेशनां श्रुत्वा, स्तीमन्धरजिनोदिताम् ॥९६॥
 विधत्ते भरते कोऽपीह्य निगोदविचारवान् ।
 सन्तीति कालिकाचार्याः, तदाकर्ण्य मुदं दधौ ॥९७॥
 स इन्द्रो विमरूपेणाचार्यपार्श्वमुपाययौ ।
 पूज्या निगोदजीवानां, विचारः कथ्यतां मम ॥९८॥
 जिनोक्तमिथ तद्वाक्यं, श्रुत्वा हर्षितमानसः ।
 प्रादुःकृत्य स्वर्कं रूपमपतत् पादयोः पुरोः ॥९९॥
 नत्वा गुरुं दिवं गच्छन्, मूर्तिणा वारितः स च
 हास्यन्ति कथमायान्तं, मत्शिष्यास्तां पुरन्दरम् ॥१००॥
 अन्यदा तं करिष्यन्ति, मुनयोऽधिरुधर्मिणः ।
 शालाद्वारं परावृत्य, गुरुन् नत्वा तिरोदधे ॥१०१॥
 संपूर्णः स्वायुषः भान्ते, गृहीत्वाऽनशनत्रतम् ।
 जग्मुः श्रीकालिकाचार्या, देवलोक समाधिना ॥१०२॥
 श्रीमद्वेङ्केशगच्छीयाः, कर्मसागरपाठकाः ।
 तच्छिष्यो देवकृष्णोऽकार्पात् इपात् कथामिमाम् ॥१०३॥
 श्रीविक्रमनृपात् पट्टपट्टशैकमिति(१५६६) वच्छ(त्स)रे ।
 जाता कपेयं मुनिभिर्वाचिता चन्दिता चि(चि)रम् ॥१०४॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथा संपूर्णा ॥ शुभं भवतु ॥

कल्याणमस्तु ॥ श(शि)वमस्तु चतुर्विधसंपत्स्य ॥

३. प्यादरेः अन्तरोच्छेस —

सं. १५७६ वर्षे श्रीबृहद्गण्डे वा० श्रीदेवसागरत्रात्रबीजा—मेरा—स्तनादिसहितेन लिखिता श्रीकालिकाचार्यकथा
 बनोकामे ॥ श्री ॥

कालिकाचार्यकथा ॥

॥ ॐ नम । श्रीजीरापण्डिपार्श्वनाथाय नमः ॥

श्रीवर्द्धमानपदपद्ममरालदेवं, श्रीवर्द्धमानममिनम्य जिनेन्द्रदेवम् ।
 किञ्चित् कयाशुभपथा, समपार्थभानां, वक्ष्याम्यहं सुगुरुकालिन्सूरिरानाम् ॥१॥
 अत्रैव माति नगरं भरतेऽञ्जकार्भं, धारादिवासमिति पुण्यजनान्पशोभम् ।
 श्रीचैरिसिंह इति तत्र नृपः सुरीतिः, सत्पाभिधाऽस्य दयिता सुरसुन्दरीति ॥२॥
 तद्वन्दनोऽजनि मुक्तालिकनामधेयः, सन्नन्दनोऽञ्जवञ्जमलापटलैरमेयः ।
 स क्रीडयन्नुपवनेऽन्यदिने, सुरङ्गं, द्वेषा गुणाकरमवाप गुरुं सरङ्गम् ॥३॥
 तद्देशनाश्रुतरसं स रसाक्षिपीय, संपृच्छथ सौवपितरौ भवतो निरीय ।
 संसेवितो नृपतनूद्भवपञ्चश्रुता, रङ्गाद्रुपायत चरित्ररमां वितत्या ॥४॥
 पुण्योल्लसन्नवसुवर्णकपाभ्रमपटे, संस्थापितः सुगुरुणा गुह्याऽऽत्मपटे ।
 कुर्वन् क्रमेण विविधेव विहारमालां, सूरिः समागमदिमां नगरीं विशालाम् ॥५॥
 तत्रैव सुरेरनुजा सरस्वती, समापयौ कर्मगतेमहासती ।
 यान्ती वहिः स्थण्डिलमण्डलेऽन्यदा, साऽल्लोकि भालव्यमहीसुजा मदात् ॥६॥
 हा आसनापीश्वर ! हा सहोदर !, श्रीकालिकार्येति बहुपलापिनी ।
 श्पेनैरिचोड्डीननवीनमल्लिका, सान्तःपुरेऽक्षेपि नृपेण पूरुषैः ॥७॥
 श्रुत्वेति सौवाश्रयशैलगडरात्, समेत्य सूरेश्वरकेशरी जवात् ।
 तं मत्मातङ्गमिचोल्लसन्मदं, नृपाधर्म माह नपद्मच्छिदम् ॥८॥
 शशी यदि स्याद् विपट्टिमिमादधिर्मैरां विमुञ्चेत् स चेदपानिधिः ।
 अन्याधमजो यदि भूमुगां प्रजास्तिष्ठन्ति जीवन्ति तदा कथं प्रजाः ? ॥९॥
 महासतीं मुख कळङ्कपादपं, मा सिञ्च भूपानयवारि निसिपन् ।
 महेशलङ्केशनरेश्वरादिवन्मा मा भव त्वं भवयुग्मनाशकृत् ॥१०॥
 इतीरितं सूरिवचो नियत्याऽगलन्नुपे छिद्ररुरेऽम्बुगत्या ।
 अभाणि सयस्य तदा मुखेन, सरोऽपि नाऽमानि दुरानयेन ॥११॥
 अमानितं संपवचो निगम्य, सर्वाङ्गरम्यः कृतिभिः प्रपम्यः ।
 सिद्धान्तसारं मनसाऽधिगम्य, वित्ते गणी चिन्तयति स्म सम्यक् ॥१२॥
 ये प्रत्यनीका अनवेऽपि सङ्गे, बह्वा[न?]कोपेस्तकृद्पकाश्च ।
 तेषां गतिं यामि दुग्दमिर्लं, राज्यच्युत चेन्न करोमि भिल्लम् ॥१३॥

इति प्रतिज्ञाय शुकः प्रदाय, गच्छे च गीतार्यमुनिप्रजाय ।
 विधाय वेपं ग्रहिलानुकारमिति ह्युवाणः पुरि संवचार ॥१४॥
 स गर्दभिलक्षितपित्तवः किं, वैद् रम्यमन्तःपुरमस्य तत् किम् ? ।
 जनः सुवेपो यदि वाऽस्य तत् किं, भिसामटाटये विजने ततः त्स्मि ? ॥१५॥
 इत्यादि जल्पन्तमनल्पमालमाळं तदा घूरिवरं विचोक्ष ।
 पौरा नृपावर्णपरा बभूवुरुचुस्तदैत्य सचिदाश्च भूपम् ॥१६॥
 मुरूपरम्यासु नृपाङ्गजासु, माणभियासु द्युतिभामुरासु ।
 साध्वीमिमां कामयसे नु कामं, हणीयसे किं न धरेश ! नाम ॥१७॥
 तदा कृशानुर्हविषेव सिक्तः, कोपारुणो भूमिपतिर्न्ययुह्क ।
 रयातपात स्वपृष्टे प्रदक्ष, शिसां स्वपिनोः पुरतोऽभिषत् ॥१८॥
 मत्वा मुनीन्द्रो नृपरायमाना (?), अन्व्यानशोपानिति मन्त्रिणोऽपि ।
 चचाल कूले सरुनाममूले, जगाम तत्रैकैकस्साहिषाम ॥१९॥
 कलामिरावर्जि सगर्जिताभिः, सूरैः सतस्त्वन मुलासिकाभिः ।
 निवेदितो द्वारशुजाऽय दूत, साहानुसाहेरपरेशुरागाद् ॥२०॥
 तेनाप्रवस्ता धुम्बिका विमुक्तां, कञ्चोळकेनाकलितां विचोक्ष ।
 स सासहिः सर्वभरस्य चापि, साहिर्मुले म्बानिमुवाह वेगाद् ॥२१॥
 पमञ्च सूरिः रिमतुच्छदुःखखानिर्विलक्ष्णाश्रय ! लक्ष्यसे त्वम् ? ।
 स चक्रवन्नाथ ! रविमसादोदये धिताः प्रीतिपरा भवन्ति ॥२२॥
 साहिर्वमापे न विभो ! मसादः, किन्तु प्रभोः कोपकदुचनादः ।
 नामाङ्ककञ्चोळकपुक्तशस्त्री, तस्यागता सेवकशीर्षहन्त्री ॥२३॥
 तत्रैकहृष्टोऽन्यतरस्य कस्यापि वा स राना गुरुणेति पृष्टः ।
 स आह मत्पञ्चकपुक्षवत्या, मितेषु भूपेषु स रोपदृष्टः ॥२४॥
 श्रीकालिकाचार्यगुरुपदेशाद्, देशान्जिनाच्चे त्रिलिङ्गमेशाः ।
 उत्तीर्षं सिन्धु लघु नामसिन्धु, मापुः सुराष्ट्रं छल्लैरुच्युम् ॥२५॥
 संवीक्ष्य वर्षां प्रकटप्रकर्षांस्ते तत्र वास विदधुः सहर्षाः ।
 पनात्पपे तान् निजगाद सूरिः, किं वोऽभियोगा उदयीति भूरिः ॥२६॥
 प्रोचेऽथ तैर्नाथ ! न नोऽस्ति शम्बळं, येनापनीपचि जनो शृङ्गं बलम् ।
 [वतः] सुवर्णीकृतभास्वादिष्टिकास्तेभ्योऽदिता नो गुरुराहितेष्टिकाः ॥२७॥
 ततः सुराष्ट्राविषयादशोपाश्वमूर्महीयोमहिमाविशेषाः ।
 मचेलिबांसो गुरुणा सरैखास्ते लाटदेशान्त उदारवेपाः ॥२८॥
 ध्रुत्वा यतस्तानथ भालवेशः, स्ववेशसीमाकृतसनिवेशः ।
 वस्यो स्थिरः सर्वपटैरुपेतः, कृत्वा सकोपं रिपुषु स्वचेतः ॥२९॥

कुन्तासिवाणममृतस्य युद्धं, सैन्यद्वयस्याप्यजनि [तत् ?] मसिद्धम् ।
 निजं चळं हीनवलं विमृश्य, विवेश वपं नृपतिः कुहस्यः ॥३०॥
 शाले रिपूणां निकरेण रुद्धे, प्रवर्त्तमानेऽप्य सदैव युद्धे ।
 सूरः पुरः साहजनो जगल्य, प्रमोदकोटो ननु सून्यरल्पः ॥३१॥
 आचार्यवर्याः स्वविदाऽवधार्य, प्रोचुस्तदा कार्यमिदं विचार्य ।
 अद्याष्टमीमाप्य स गर्दभिलो, विद्यां ध्रुवं साधयति स्वमल्लः ॥३२॥
 दृष्ट्वा खरिं सहचरीं नृपतेः सुवोचैः, सूरैरभाणि सहसा सह साहियोचैः ।
 अष्टोत्तरं मट्नातं लघुशब्दवेधि, संस्थाप्य सूरिवचनादितरन्यपेधि ॥३३॥
 संपूरिते मुचिहृते शरधोरणीभिः, त्वर्यां युद्धे रिपुभटैरमुचोरणीभिः ।
 विदास्य मूर्द्धनि च मूत्रमलं दधाना, दृष्ट्वा न केन कृपिता प्रपलापमाना ॥३४॥
 स गर्दभिलोऽप्य हतप्रभावः, साहिमनीरैरशुभस्वभावः ।
 निगम्य निन्द्ये सुगुरोः सकाशे, मलिम्लुचीपम्यधरश्चराशे ॥३५॥
 रे धृष्ट ! दुष्टाधम ! पापनिष्ठ !, निहृष्ट ! संवेन मयाऽवशिष्टः ।
 तदा न किं चेतितवानसि त्व, रेऽद्यापि तत्त्वं शृणु भावतत्त्वम् ॥३६॥
 महासतीशीलशियातसङ्गाऽपमानदानद्रुमपुष्पमेतत् ।
 अनन्तसंसारपथमचारफलप्रकारस्त्व भाव्यपारः ॥३७॥
 आर्यरिति मभगितोऽपि कृपाद्रिचिचैर्दनः पुरातनकृतैरशुभैर्निमित्तैः ।
 पापः स एव निरवास्यत देशमध्यात्, साध्वी च सारचरणा विदवे विशुद्धया ॥३८॥
 आलोच्य सर्वमपि दुष्कृतकर्मकारं, सूरिर्षभार निजकं गुरुगच्छभारम् ।
 ते साहयोऽपि गुरुपादपयोजहसाः, इर्वन्ति राज्यमनयं मथितप्रशंसाः ॥३९॥
 समूलमुन्मूलितशाकवंशः, क्रमादभूद् चिक्रमभूपतंसः ।
 येनात्र यस्मात्प्रवरवयेण, चक्रेऽनृणत्वं जगतोऽचिरेण ॥४०॥
 संवत्सरोऽयं वरुते यदीयः, श्राकसितीशामपि(शस्य च) स द्वितीयः ।
 तदेतदेवं प्रकृतं स्वरूपं, मसङ्गतोऽमण्यत भाविरूपम् ॥४१॥

(२)

आमन्त्रितः श्रीबलमित्र-भानुमित्राधिपार्यां मगिनीसुताभ्याम् ।
 ययौ पुरं श्रीभृगुकच्छनाम, सूरिश्चरोऽधोज्ज्वलकीर्तिधाम ॥४२॥
 श्रीकालिनाचार्यमुखारविन्दादापीय पुण्योक्तिमहामरन्दान् ।
 दीक्षां प्रपदे गुरुभागिनेयीभानुश्रियः श्रीबलभानुसूनुः ॥४३॥
 नृपादिभोक्तं जिनधर्मलीनं, दृष्ट्वा गुरुपास्तिरसेन पीनम् ।
 क्रोधं पुरोधा बहुधा दधानः, सम्भासमज्ञं गिरमातवान् ॥४४॥
 श्वेताम्बरा दर्शनवाश्रतत्त्वा वेदत्रयाचारनिवारकरवात् ।
 म्लेच्छादिवचैव मुमुक्षुपत्नं, श्रुत्वा जगौ सूरिरितोऽप्रपसम् ॥४५॥

प्रत्यक्षतस्तेऽत्र विरुद्ध एव, पक्षस्तथा हेतुरसिद्ध एव ।
वेदोक्तर्हिंसाकरणेन नूनं, दृष्टान्तरं भावदसाधनो नम् ॥४६॥
एवं प्रकारैः स कृतो निरुत्तरः, पुरोहितः स्मरिषु बाह्यसादरः ।
बहन्नसूयां नगरेऽप्यनेपणामचीकरत् तामबबुध्य तत्तन्नात् ॥४७॥

(३)

आर्या महाराष्ट्रमहीविभूषणे, ययुः प्रतिष्ठानपुरेऽस्तदूपणे ।
तत्रास्ति भूमीपतिस्त्रालवाहनः, सदाहृतो विक्रममेववाहनः ॥४८॥
समागते पर्युपणाभिधाने, पर्वण्यथासन्नतरे मधाने ।
श्रीकालिकाचार्यपुरो विशेषं, विश्वापतिर्विश्वपत्यरोपम् ॥४९॥
नमस्यमासोज्ज्वलपञ्चमीदिने, शक्रोत्सवोऽत्र ग्रयिनोऽखिले जने ।
पष्ठ्यां ततः पर्युपणा विधीयतां, ममैष मानः सुगुरो! मदीयताम् ॥५०॥
विज्ञाय विद्वन्तिमिमां नरेशितुः, स्पृत्वाऽऽह स्मरिः समपं जिनेशितुः ।
न लङ्घ्यते पर्युपणाख्यवासरस्तां पञ्चमी चेच्चलतीह मन्दरः ॥५१॥
क्षुर्यात् तद्व्यागिति गां सुराजः, श्रुत्वा चतुर्थ्यामथ पर्वराजः ।
गणाधिपैस्तस्य महोपरोधादाधायि सिद्धान्तविधिभवोधात् ॥५२॥

४)

अथान्यदा दुर्विनयं विनेयत्रजं विलोचय मधुरेवमूचे ।
तपो निरर्थं क्विल कूलवाल पाञ्चालिनाजीवमहासतीवत् ॥५३॥
इत्यादिदृष्टान्तपरम्पराभिः, शिष्यान्बुद्धानबबुद्धय ताभिः ।
एकः प्रभुस्तं निजशिष्यशिष्यं, स्मरिं ययो सागरचन्द्रकाल्यम् ॥५४॥
धर्मोपदेशं दिशतोऽस्य बाहं, श्रीकालिकापर्योऽभिदधाति गाढम् ।
नास्तीह धर्मो भुवि भूरिसप्तः, पञ्चममाणाविपयात्मकतात् ॥५५॥
स्वपुण्यबन्ध्यातनयादिदृष्टदृष्टान्तभावै रसमाव इष्टः ।
अजातपुत्रस्य यथा न नाम, नासिद्धधर्मस्य तयाऽस्ति धाम ॥५६॥
भ्रुत्वेति तां कर्कशशर्कवाचं, विस्तारयन्तं घृनिदृढमेतम् ।
अहो! अयं कालिकस्मरितुल्यो, विचिन्तयन् सागरचन्द्र ऊचे ॥५७॥
नेत्याश्रितोऽस्तीति पदप्रयोगः, पदद्वयस्यास्य विरोधयोगः ।
इत्युत्तरैः स्थापितधर्मदृष्टः, स सागरः प्राह फलैः समसम् ॥५८॥
श्रीसागराद्यो विहितस्वरूपः, भुवणेश्वर्यस्ति स स्मरिभूषः ।
शय्यातरङ्गापितसर्वभावाः, शिष्याः समागुः पुनरत्र भावात् ॥५९॥
गच्छस्य संग्राहवगम्य स्मरिमसौ गुरुं क्षामयति स्म स्मरि ।
स बालकामस्यनिदर्शनेन, श्रीमूरिणाऽनोधि च सागरेन्द्रः ॥६०॥

(५)

अपान्मदाऽऽनम्य मुदा जिनेन्द्रं, सीमन्धरं तीर्थकरं सुरेन्द्रम् ।
 पमच्छ सौघर्मपतिर्निगोदविचारणाकर्णनसप्रमोदः ॥६१॥
 विभोऽधुनाऽऽस्ते भरतेऽपि कश्चिन्निगोदतत्त्वार्थविदे विपश्चिद् ।
 जिनश्वरोऽप्याह स कालिकायै, वेविद्यते सर्वविचारवर्यः ॥६२॥
 विमस्य रूपेण समेत्य शक्रो, वेदं वदन्नात्मनि दम्भवक्रः ।
 संप्रशयामास निगोदजीवविचारमेवं गुरुरञ्जचार ॥६३॥
 एकैकशोऽसंख्यनिगोदभाजां, गोळा असंख्या अखिलेऽपि लोके ।
 जानीहि चैकैकनिगोदमध्ये, जीवाननन्तानि वि सूरिराह ॥६४॥
 विज्ञाय पृष्टायुरयाप्ररेन्द्रः, संभाषितः स्वीकृतस्वीयरूपः ।
 सूरिं नमस्कृत्य तदालयस्य, द्वारं परावर्यं जगाम धाम ॥६५॥
 गीतार्थशिष्यं स्वपदं प्रदाय, सप्ताधिना योऽनशनं विधाय ।
 धामाप संघाय चतुर्विधाय, सः कालिकः सूरिवरः शिवाय ॥६६॥
 इत्थं कालिकसूरिराजचरितं सम्पद्वयाया मया,
 हृद्वापा(द्धेभ्यो?) अवगम्य रम्यमहिमं संक्षेपतो भाषितम् ।
 ये कल्पागमवाचने सविज्ञया व्याख्यान्ति वर्षे प्रति,
 श्रीमन्तो विबुधव्रजे तिलकतां लब्ध्वा शिवं यान्ति ते ॥६७॥

(शाङ्खलिकीडितवृत्तम्)

■ इति श्रीकालिकाचार्यकथानकं समाप्तम् ■ मंगलमस्तु श्रीसंघस्य ॥३॥ श्री ॥१॥

उपाध्यायश्रीसमयसुन्दरगणिविरचिता

कालिकाचार्यकथा ॥

[रचनासंयत् १६६६]

१६६६

मणम्य श्रीगुरुं गद्य-पद्यवार्ताभिरद्भुतम् ।

कालिकाचार्यसंबन्धं, वक्ष्येऽहं शिष्यहेतवे ॥१॥

अत्र पूर्वं स्थविरावली व्याख्याता, तत्र श्रीकालिकाचार्योऽपि महाप्रभावकः स्थविरो बभूव, तेन तस्यापि संबन्धः कथ्यते—

तत्र कालिकाचार्यः त्रयः स्थविरा जाताः । तन्मध्ये एकः श्रीकालिकाचार्यः, श्रीमहावीरदेवनिर्वाणात् सं० ३७६ वर्षे श्रीश्यामाचार्यनामा श्रीप्रज्ञापनासूत्रकर्ता पूर्वविदां वंशे श्रीसौधर्मैस्वामित आरम्य त्रयोविंशतितमः पुरुषो जातः । येन ब्राह्मणीमृतसौधर्मैन्द्राप्ते निगोदविचारः कथितः । अत्र केचिद् वदन्ति—

सिरिचीरजिणंदाओ, तिमिसए वरिसवीसवोळीणे ।

कालपमूरी जाओ, सको पडिवोहिओ जेण ॥२॥

इति गाथादर्शनात् । ३२० वर्षे निगोदविचारकथकः श्रीकालिकाचार्यो जातः । केचिद् वदन्ति—

तिसप-पणवीस इंदो, चउसप-तिपन्न सरस्सई गडिपा ।

नवसप-तिनवइ वीरा, चउत्थिए जो कालगायरिया ॥३॥

इति निर्मलप्राग्गाथादर्शनात् ३२५ वर्षे जात ॥

केचिद् वदन्ति—चतुर्थ्यां पर्युपणापर्वप्रवर्तक एव निगोदविचारव्याख्याता, यथाश्रुतं बहुश्रुता विदन्तीति (?) । द्वितीयस्तु कालिकाचार्यः श्रीवीरनिर्वाणात् सं० ४५३ वर्षे सरस्वतीआता गर्दभिल्लोच्छेदको पलमित्र-भानुमित्रवृषयोश्च मालुलो जातः । कुत्रापि तुर्यश्चतुर्थ्यां पर्युपणापर्वप्रवर्तकः कालिकाचार्यः स तयोर्मातुल प्रोक्तोऽस्ति, यद् अस्ति तद् प्रमाणम् (२) । तृतीयस्तु श्रीकालिकाचार्यः श्रीवीरनिर्वाणात् सं० ९९३ वर्षे श्रीविक्रमसंवत्सराच्च सं० ५२३ वर्षे जातः । येन श्रीवीरवाक्यात् पर्युपणापर्वे भाद्रपदसुदिपञ्चमीतः चतुर्थ्यांमानीतम् (३) । एवं श्रीकालिकाचार्याः त्रयः पृथक् पृथक् जाताः, परं नामसादृश्याद् द्वयोरपि तयोः कालिकाचार्ययोः एकौमूतैव संख्या कथा कथ्यते । अतो अत्र पूर्वं गर्दभिल्लोच्छेदकश्रीकालिकाचार्यसंबन्धः कथ्यते—

अस्मिन् जन्तुद्वीपे भरतक्षेत्रे धारावासं नाम नगरममूत् । परं तत्रगमं कीदृशमस्ति ! । यस्मिन् नगरे अह्नदेश-
-षह्नदेश-तिलह्नदेश-कलिह्नदेश-धराह्नदेश-प्रयागदेश-सुयागदेश-सुरुगडदेश-पुलिन्ददेश-सुरेन्द्रदेश-समुद्रदेश-
-चिचरूददेश-लाटदेश-घाटदेश-नाटदेश-चिराटदेश-केलिनाटदेश-भाटदेश-घाटदेश-कुण्टदेश-वुंटदेश-
-घोडादेश-घाटदेश-मेदपाटदेश-भाणदेश-सोऽठदेश-कच्छदेश-गूर्जरादेश-मालवदेश-कान्तमीरदेश-कावळिदेश-
-मुदंतदेश-चरकसानदेश-धंगालदेश-कोह्लणदेश-पञ्चमूर्तदेश-श्रीराग्यदेश-पातकालदेश-हृयमीदेश-फिह्लीदेश-

पठणदेश-जलमानसदेश-महस्थलदेश-पद्मालदेश-सिन्धुदेश-दक्षिणदेश-पूर्वदेश-पश्चिमदेश-उत्तरदेश(५२)-प्रमुस-
नानादेशवास्तव्यव्यवहारिणो विविधवस्तुक्रयाणकानि लात्वा आगत्य च व्यापारं कुर्वन्ति । पुनरिदं नगरं अष्टाविंशत्(२८)
वक्रारैः शोभितं वर्तते । ते चामी—

वापी-वप्र-विहार-वर्ण-वनिता वाग्मी वनं वाटिका,
वैद्य-ब्राह्मण-वेश्य-वादि-विशुध वेश्या वणिग् वाहिनी ।
विद्या-धीर-विवेक-वित्त-विनयो वाचंपयो बल्लिका,
वस्त्रं चारण-वाग्नि-वेसर वरं (२८) वैभिः पुरं शोभितम् ॥४॥

पुनः यस्मिन् नगरे एवंविधा स्थिति —

यस्यां देवगृहेषु दण्डयटना (१) स्नेहस्यो दीपके—
प्वन्तर्जाकुलिकालयं द्विरसना खड्गेषु मुष्टिर्पथा (२-३) ।
चादस्तर्कविचारणासु (४) विपणिश्रेणीषु मानस्थितिः (५),
वन्धः कुन्तलवस्त्ररीषु (६) सततं लोकेषु नो दृश्यते ॥५॥

इत्यादि-द्विसप्तद्विसहितं सुरलोकसदृशं [नगरं] हेयम् ।

अथ तस्मिन् घट्टरावासनामनगरे चक्रसिंहनामा राजा राज्यं प्रतिपालयति । परं स राजा कीदृशोऽस्ति ? शशवीर-
विकान्तप्रतापीरु-साहसिक-अनेकदेशनायक-न्यायस याध्यायक-अमोवसायक-पुरोवासमानपायक-सौम्यमूर्ति-देदीप्यमान-
स्फूर्ति-अखण्डप्रताप-अधृतसममधुरालाप-साक्षात्कन्दकन्दर्पांतर-याचकजनवाधार-दुष्टनिम्नाहक-शिष्टजनप्रतिपालक-न्याय-
नीतिप्रधान-सर्वगुणनिधान-सर्वकजनयसल-हारविराजमानयशस्विल-परमारीसहोदर-रूपपुरन्दर-परदु खमञ्जन-वाचका-
च्छनिःकलङ्क-निराहतातङ्क-गौरवर्ण-लम्बकर्णं प्रलम्बमुजादण्ड-प्रौढाज्ञाचण्ड-उपराटीरोमराय-सुवर्णकाय-‘पातालभो कडि-
नउ लाक, नदी कोइ वाक, इदये श्रीवस अत्यन्तस्वच्छ पायपत्र सौभाग्य सध, हस्ते चक साक्षात् शक्त’ एवंविधो राजा
चक्रसिंह ।

अथ तस्य राज्ञः सुरसुन्दरीति नाम्नी पट्टराज्ञी वर्तते । परं सा कीदृशी अस्ति ? ।

‘सर्वे अन्तेउरमाहि प्रधान, सर्वगुणनिधान, भर्तरीनी मक्त, धर्मनइ विपद् रक्त, राजानइ प्रेमपात्र, सुंदर यात्र,
शीलगुणविम्पित, सर्वथा अदूषित, कमलनेत्र पुण्यक्षेत्र, जेहनी मीठी वाणी सगळो जाणी, रूपवंतमाहि वस्त्राणी, धणुं स्यु
इंद्राणी पिणि जे आगइ आणइ पाणी, बली जेहनइ अंग ओलगू दासीनउ परिवार बचई छद्, कुण कुण करतूरी १,
कपूरी २, जनाधि ३, मलयगिरी ४, लीलावती ६, पद्मावती ६, चन्द्रावती ७, चंद्राडलि ८, चांपू ९, सांपू १०,
सरस्वति ११, गोमति १२, गंगाधरी १३, दीवाधरी १४, रामगिरी १५, हंसली १६, चणुली १७, हरिबोली १८
प्रमुस्ता ।’

अथ तस्या सुरसुन्दर्यां शुभस्वप्नमूर्त्तित कारुणिकुमारः पुत्रो जात, सरस्वतीनाम्नी एका पुत्री च । परं स
कुमार कीदृशोऽस्ति ? । महारूपवान् सर्वपुरुषप्रक्षणशोभित सर्वजनबल्लभो विशेषतो माता-पित्रो-जीमत्प्राणो महासौमा-
म्यवान् मातृ-पितृभिः पाच्यमानधन्वद्रकण्डेव वर्धमानोऽष्टवर्षिको जात । तस्मिन् समये मातृ-पितृभ्यां विचारितम्—

माता वैरी पिता शत्रुः, धालो येन न पाठितः ।

न शोपते समामध्ये, हंसमध्ये प्रको यथा ॥६॥

पुनरपि—

पुत्रोऽतिमूर्खो विषया च कन्या, शठं च मित्रं चपलं कलत्रम् ।
विलासकाले च दरिद्रता च, विनाऽग्निना पञ्च दहन्ति देहम् ॥७॥

पुनरपि ज्ञानेन विना मानवः पशुरेव, यत —

आहार-निद्रा-भय-मैथुनानि, सामान्यमेतत् पशुभिर्नराणाम् ।
ज्ञानं विशेषः खलु मानवानां, ज्ञानेन हीनाः पशवो मनुष्याः ॥८॥

ततः कलाचार्यसमीपे कलाग्रहणार्थं मुक्तः । कुमारोऽपि स्तोककालेन दासपत्तिकला(७२) जग्राह । तत्रापि विशेषतोऽश्वरीश्यायां नाणकलायां च निपुणो जातः । अथ कालिककुमारः सर्वविधावान् मातृपितृमत्कोऽन्यन्तस्नेहवत्या निजमगिन्या स्वरस्वव्या युक्तः सन् सुखेन कुमारपदवीं भुञ्जन् आरते ।

अथान्यदा श्रीचक्रसिंहराजः छत्रं धारयन् चामरैः वीज्यमानः सभामण्डपमागत्य सिंहासने उपविष्टः । तत्र क्रीदशी समा निविष्टाऽस्ति ? । यथा—‘ अनेकगणनायक दण्डनायक मण्डलीक महामण्डलीक सामन्त महासामान्त चउरासीव्या सुहृता शुग(कु)टवर्षकसीधियाल दूतपाल सङ्गरणा वङ्गरणा देचगरणा यमगरणा संपिबिप्रही परविप्रही सेठ सेनापति सार्धवाह व्यवहारिया धंगरक्षक पुरोहित वृत्तिनायक भारवाहक शईयायत पद्मपडियायत टाकटमाली ईंद्रजाली फूलमाली मन्त्रवादी सन्त्रवादी यन्त्रवादी धर्मवादी ज्योतिर्वादी धनुर्वादी दण्डधर खड्गधर धनुर्धर छत्रधर चामरधर दोगधर पुस्तकधर प्रतीहार खबरदार गजपाल भक्षपाल भ्रमर्दक आरक्षक साचाबोला कथाबोला गुणबोला समस्याबोला साहित्यबंधक लक्षणबंधक छन्दबंधक अलंकारबंधक नाटकबंधक गीतबंधक ’ इत्यादि वर्णकविराजिता ।

तदवसरे राज्ञः स्तुरसाणदेशादनेके अस्त्राः प्राप्यते कृते आगता । परं कीदृशाः सन्ति ? । वर्णितः केऽपि ‘ नीलडा पीलडा कंबोजडा रातडा सबजिया अनजिया किवलीया धवलिया किहाडा किरडिया हरणिया मेधवरणिया कालुया धुसारा हांसडा ’ लक्षणतोऽपि एवंविधाः—

निर्मासं मुखमण्डले परिमितं मध्ये लघु कर्णयोः,
स्कन्धे बन्धुरमममाणमुरसि स्निग्धं च रोमोद्गमे ।
पीनं पथिमपार्श्वयोः पृथुतरं पृष्ठे प्रधानं जवे,
राजा वाजिनमारुरोह सकलैर्युक्तं मन्त्रस्तैर्युतैः ॥९॥

इत्यादि । ततो राज्ञः कालिककुमारस्य कथितम्—अहो कुमार ! बहिर्गत्वा एतेषां सुरमणामाणां परीक्षा क्रियताम् । ततः कुमारः तपेति प्रतिपद्य हृष्टः सन् सप्तशतवक्त्रकेशकण्ठशतोयुतं तालशतं सुराङ्गमनेकपादस्र जीडानने जगाम । परं तद् वने कीदृशमस्ति ? । ‘ अत्र निम्ब केलि कंकैलि बलि कणवीर करीर कुरवक आमलक कैतरी केवडा कोविदार कचनारी कलहार कउठ कंदूरी कर्मदा किञ्चुक क्रकच काकोडुम्बरी कर्कण्ण करल कपिकण्डू कमल कैरव डुवलम कोकनद कुकविन्द करया वरणा अशोक आंबिली अस्त्रोड अगर तगर भरहूसउ अर्जुन अलरोट परंड उंबर अरणी साग नाग पुनाग नारिंग पाडल पारिजात जांबू निंबू जंभीती नाळेरी फोग खेजडा वणखडा ताल तमाल सद्राफल नागरवेलि वाळउ-वेडलि जाइ जहूी दमणउ मरूयउ मोगरउ मचकुंद चांपउ ’ प्रमुखनानाविषयवृक्षावलीविराजितम् । तस्मिन् वने बहुबेलां अश्ववाहिनिकां कृत्वा अमातुर सन् कुमारः सपरिवारः सहकारतो छायायां सुरममातुचीर्यं विश्राम्यत ।

तस्मिन् प्रस्तावे तत्र बने धनेकसाधुपरिवारवृत्ताः श्रीगुणाकरसूर्यो यथार्थनामानः समवसूताः सन्ति । परं ते क्रीडाः सन्ति !—' पडिरूको तेयस्तिगो जुगपहागाममो महुरवको गंभीरो धीदमंतो उवपसपरो अपरिस्ताविगो सोमपद्मगो, संगहसीलो धमिगहमगो अविक्कयगो अबचलो पसंतहियया संतिजुया मरवजुया धज्जवजुया मुत्तिजुया तवस्सगो, संजमपाळगा सच्चजुया सोमजुया आङ्कचना बंमचेरवासिगो अणिसाइदुवाळसमावगामावगा' एवं ३६ पदात्रिशत्सूरिगुणैः शोभमाना । पुनः क्रीडारते !—' जियकोहा जियमाणा जियमाया जियलोहा जियपरीसहा जियमया जियनिहा जियविगहा संसारपारगामिगो परमसंबिगा संसारमवज्जिगा मयसायरा करुणानिहणो सच्चजीवसूहेसिगो दीहदेसिगो कुत्तिसंबवळा संपुण्णसुयवळा निम्ममा निम्ममा निरहंकारा निव्विकारा मिच्छततिमिरनासगा निरवज्जवासागा समतरयगदायगा गच्छनायगा' किं बहुना सर्वसाधुगुणसंज्ञा । तेषां मेघराजिनगम्भीरव्याप्त्यानध्वनिं श्रुत्वा कुमारः केक्रीव हृषितः सज्जातविरमयः— अहो । क ईदग्मधुरध्वनिना धर्ममाप्नोति !, तत्र गत्वा श्रूयते तदा चारु । ततो जातविवेकाविरैकं समुयाय तत्र गत्वा सूरिगुरुं दिनयेन गत्वा उचितस्थाने समुपविष्टः । राजपुत्रा धिनयं कुर्वन्त्येव, यत उक्तम्—

विनयं राजपुत्रेभ्यः, पण्डितेभ्यः भुभाषितम् ।

अनृतं द्युतकारेभ्यः, स्त्रीभ्यः शिष्यैत कैतवम् ॥१०॥

अथ च समृद्धः पुमान् विनयं कुर्वन् मृ(मि)थो ल्याति, यदुक्तम्—

पाई पडई पदाई वलाणई रूपवंतनई गाई जाणई ।

रिद्धिचंचनई विनय पडइई सक्किसिन्त्ये वेवर उट्टई ॥११॥

ततः श्रीसूरिभिः धर्मोपदेशः प्रारब्धो यथा—बहो कुमार ! इयं राज्यलक्ष्मी. चञ्चला दहयते, यदि न त्यज्यते तदा आरम्भशापपङ्कमन्वेन दुर्गतौ गन्धने, यदुक्तम्—

गयकमचंचलार, अपरिचचाई रापलच्छीए ।

जीवा सरम्मकलिमलभरिपरभरा तो पदेति अहे ॥१२॥

पुनरपि बुद्धिमतो मनुष्यस्य बुद्धेः तदेव फलं यत् पुण्यपापादौ तत्त्वविचारणा क्रियते, यत आह—

बुद्धेः फलं तत्त्वविचारणं च, देहस्य सारं व्रतधारणं च ।

अर्थस्य सारं क्लिष्ट पात्रदानं, वाचः फलं भीतिकरं नराणाम् ॥१३॥

पुनरपि शरीरादि सर्वमनियं जाचा विवेकिना दीर्घदर्शना मनुष्येण धर्मस्यैव संग्रहः कर्त्तव्यः, यत उक्तम्—

अनित्यानि शरीराणि, विभवो नैव शाश्वतः ।

नित्यं संनिहितो मृत्युः, कर्त्तव्यो धर्मसंग्रहः ॥१४॥

तथा धर्मस्यापि पण्डितेन सूत्रगत्येव परीक्षा कार्या । यदज्ञादि,—

यया चतुर्भिः फनकं परीक्ष्यते, निदर्पण-च्छेदन-चाप-चाडनैः ।

तथैव धर्मो विदुषा परीक्ष्यते, ध्रुतेन शीलेन तपो-न्द्रयागुणैः ॥१५॥

तत्रापि विद्यतिविशोपकदयामयो जगामरगादिच्छेदक. चक्रवर्तिनोऽप्यधिकमुन्मत्स्वरूप. संसारमुद्रताकर. बजरामर-शाचतमुमदापकः पद्ममहाव्रतरूपो यनिधने एव सर्वधर्मोत्तम । एवं श्रीगुरुवचनश्रवणात् संसारस्याभारतां ज्ञात्वा संजात-वैराग्यो भाग्यवान् श्रीछालिङ्कनुरारः प्रतिबुद्धः सन् कण्डर्यं सयोग्यं विज्ञपयति स्म; हे भगवन् ! हे परोपकारवन् ! भवद्रचनेन अहं प्रतिबुद्धोऽस्मि, अथ यावन्निरगूहे गत्वा माता—पित्रोरनुमतिं लब्ध्वा पुन्यसमंभवे नायामि, तावन् श्रीगुरु-

भिरत्रैव बने स्थितव्यम्, इति प्रतिज्ञाय स्वगृहे गत्वा माता-पित्रोः उवाच—मया गुरुदेशनया संसारोऽसौ ज्ञातः, अहं दीक्षां छास्यामि, ममादेशं दत्त । ततो माता-पितरौ तद्गुप्तेन मोहेन च सूर्च्छामापतुः । पुनः व्यजनादिवारतोपचारैः लब्धचेतनौ एवमूचतुः—एव पुत्र ! त्वं बालोऽसि, यौवनवस्थोऽसि, सुकुमारोऽसि, काममोहाह्नोऽसि, अतो राग्यपुरामाराज्ञी-करणेन पूर्य माता-पित्रोर्मनोरथान् । पुनः परिणतवयस्कौ दोक्षां गृह्णीयाः, परं सांप्रतं दीक्षाग्रहणं नैव, पुनः संयम-मार्गोऽस्ति तु, लकरोऽस्ति, तत्र यावज्जीवं अस्नानता १, भूमिशयनं २, लोचकरणं ३, देहस्याप्रतिकर्मता ४, गुरुकुलवासेन गुरुशिक्षायां रथातन्यं ५, क्षुधादिद्वाविंशत्परीपहा सोढव्याः ६, देवाद्युपसर्गं चाक्षोभ्यता ७, लब्धालम्बे समभावना ८, अकार (अष्टादश)सहस्रशीलाङ्गरथधारिता ९, बाहुभ्यां समुद्रतरणं १०, तीक्ष्णखड्गधारोपरि चलनं ११, ज्वलद्गन्ध्याला पादाम्नां विधापयितव्या १२, निःस्वादवाङ्मूत्राः फलभरणं १३, गङ्गाप्रतिक्षोभना गन्तव्यं १४, तुलायां मेरुः तोलयितव्यः १५, एककिना कर्मारिगहाबलं जेतव्यं १६, राधावेधेन चक्राश्रितपूतलिका वेद्ययितव्या १७, त्रिभुवनत्रयपताका गृहीतव्याः १८ इत्यादि । एवं दुष्करतायां दर्शितायमपि कुमारः प्रवर्द्धमानवैराग्यं प्राह—हे माता-पितरौ ! एषा या दीक्षायां दुष्करता सा सत्या । तथैव परं कातराणां कापुरुषाणां ज्ञेया, न शूचीराणां सपुरुषाणाम्, ततोऽहमस्म्यं दीक्षां ग्रहीष्यामि, ममादेशं दत्त । या वार्ताकरणेऽपि क्षणवेला याति सा ममायुर्मध्ये व्रुटति, अमृतार्था च याति । ततो मातृ-पितृभ्यां 'याता त्रियमाणश्च न केनापि रोद्गुं शक्यते' इति विचार्यानुमतिर्दद्या । ततः श्रीकालिककुराणेण कृतपितृमहा-महोत्सवेन महासाऽऽम्बरेण निजसेवकप्रसन्नतोसहितेन सहस्रपुरुषवाहिनीं शिविकामारुह्य गीतगानतानमानदानसन्मानवाप-निर्घातपूर्वमपूर्वशोभया बने गत्वा गुरोः समीपे दीक्षां जगृहे । सूरस्वयम्पि तद्गमिनी आरुत्सेहातिरेकात् पृष्ठे दीक्षां जग्राह । माता-पितरौ आर्ष, हे पुत्र ! एषा तत्र भगिन्यरित्त, अस्या रक्षा बह्वी कार्या, इति शिक्षां दत्वा विमनस्कौ सन्तौ स्वगृहे गतौ ।

अथ कालिककुमारमुनिः स्तोककालेन सुबुद्धिनाद् गुरुसेवाप्रसादाद् व्याकरण १- तर्क २- लन्दो ३-ऽलङ्कार ४- कान्य ५- नाटक ६- शाटक ७- ज्योतिष् ८- वैद्यक ९- नैमित्तिक १०- मन्त्र ११- तन्त्र १२- यन्त्र १३- बङ्ग १४- उपाङ्ग १५- छेदग्रन्थ-१० पयन्त्र-४ मूलमन्त्र-नन्दो १- अनुयोगद्वार २- एवं ४५ पञ्चवार्तिशदागमाः तथा सूर-निर्युक्ति-भाष्य-चूर्णी-वृत्ति-प्रकरणानि स्वसमय-परसमयशास्त्रपारारामो जातः । ततो गुरुभिः योग्यतां ज्ञात्वाऽऽचार्यपदे स्थापितश्च ।

अथ श्रीकालिकाचार्या अनेकसाधुपरिवृता प्रामाण्यप्रामं विहरन्तो भग्यजीवान् प्रतिबोधयन्तो म्हाल्यकदेशे श्रीउज्जयिन्यां पुर्यां बहिर्हयानवने समवसृताः । सर्वेऽपि लोका वन्दनार्थं तत्र यान्ति । धर्मं च सदा शृण्वन्ति । सरस्वती साध्वी अपि अनेक साध्वीपरिवारपरिवृता उज्जयिन्यां थाविकापाम्बे उपाश्रयं मार्गयित्वा स्थिताऽस्ति ।

अथान्यदा सरस्वती साध्व्यपि निजभ्रातरं कालिकाचार्यं वन्दित्वा यावज्जिजोषाश्रयमागच्छति वर्मनि तावद्दुःखयिनी-नगरीत्त्वामिना गर्दभिन्लेन सा दृष्टा, चिन्तितं च तेन—एषा का ! एतादृशी सरूपा किं देवी वा किं विचारनी वा ! अथवा किञ्चरी वा ! इति संदेहेन निजपार्श्ववर्षिसेवकाः पृष्टाः । तैरुक्तम्—हे महाराज ! एषा वज्रसिद्धराज्ञ पुत्री सरस्वतीनाम्नी पुमारिका सती निजभ्रातृसेहातिरेकात् साध्वी जाता । ततो गर्दभिन्लेन विचारितम्—अहो ! अनया तपसा कामः शोषित, तथापि मुरुष्वं च न याति, यत—

'काली तउही कन्तूरी, थोडी तउही तेजनतूरी । सूत्री तउही बेउल सिरी, तूटी तउही मोती सिरी । भागउ तउही बराह, तुटउ तउही साह । निबलउ तउही गह, निर्गुण तउही नाह । चूरउ तउही साकर, निबलउ तउही ठाकुर ।

तपाम्यो तवही कांचण, धस्यउ तउही चंदण । लडुडउ तउही सीह, धुंघळउ तउही दीह । नान्ही तउही नागिणी, निरसी तउही सोहागणी ।

ततो यदि एतामितोऽपह्य ममान्तःपुरे मुष्णामि, स्नान-भजनादि सम्यगुपचरामि, मनोज्ञाहारादिना पोषयामि, तदा मम श्रीरत्नं भविष्यति । एतां विना च मम राज्यश्रीरपि निष्पत्त्या, मम जीवितं च वृथा श्रेयम्-इत्येवं तां कामप्रहृष्टतेन गर्दभिन्द्रेण श्येनेन चटकेन निजसेवकपार्श्वे नानामिषं विलपन्तीमुपाटयित्वा निजान्तःपुरे क्षिप्ता । विलापत्त्वेनम्-हे भावव ! हे सुपुरो ! हे अनेकगुणप्रधान ! हे चतुर्बुद्धिनिधान ! हे जिनशासननायक ! हे भव्यजीमसुसदायक ! हे जिनशासनदृङ्गार ! हे गच्छाधार ! हे अगमस्याकर ! हे करुणासागर ! हे भ्रातः ! हे कालिकाचार्य ! गर्दभिन्द्रेण राज्ञा पापिष्टेन शीलसङ्गहनेच्छानिन्देन मम सर्वथाऽप्यनिन्देन मामनायामिवापहरन्ती रक्ष रक्ष इति । तदा अन्या अपि साध्यः पूकारं चक्रुः । लोका अपि हाहाकारं वितेनिरि । ततो महाकोलाहलो जातः । ततः शीघ्रं साध्वीभिः सर्वोऽपि वृक्षान्तः श्रीकालिकाचार्यस्य निवेदितः—भवदीयमगिनी सरस्वती साध्वी गर्दभिन्द्रेणापह्य निजान्तःपुरे क्षिप्ताऽस्ति । न ज्ञायतेऽथ क भविष्यति ! ।

ततः श्रीकालिकाचार्याः कोपाक्रान्ताः कतिपयशिश्वैः सहिता राजपार्श्वे जग्मुः । सौम्यशीलन्यायचरितैः प्रोक्तम्- हे राजन् ! एषा साध्वी मम भगिनी, तत्रापि शीलवती, तत्रापि पञ्चमहाव्रतधारिणी, एतस्या चैनमनस्यकरणे महाकर्मवच्यो भविष्यति । अपि चान्योऽपि नगरमध्ये दुष्टप्रतिः दुःशीलश्च भविष्यति स तव निवार्यो भविष्यति, परं यदि त्वमेवान्यायं कतिप्यसि तदा तव निवारकः को भविता ! अपि च यत्र नगरे राजैव चोरोऽन्यायो च तत्र लोका नगरं मुक्त्वा वनमेव भजन्ति । यदुक्तम्—

यथास्ति राजा स्वयमेव चौरौ, भाण्डीवहो यत्र पुरोहितश्च ।

वनं भजञ्चं ननु नागरा भो !, यतः शरण्याद् भयमत्र जातम् ॥१६॥

इति । पुनः कालिकाचार्यैः प्रोक्तम्-हे राजन् ! अन्तःपुरे बह्वच्यो रूपकव्यञ्जतुर्यकलावयो युवयो रमणीयाः सन्ति, तासांमुपरि संतोषं ब्रुव, परं माऽनयाऽस्त्रिमात्रया मलमलिनगात्र्याऽतिजीर्णवस्त्रया साध्या समं किं सुखमनुभविष्यति ! । ततो मुञ्चैनां यया धर्मशालायां गत्वा एषा संयमं पालयिष्यति । एतादृशानि श्रीकालिकाचार्यवचनानि श्रुत्वा गर्दभिन्द्रेण मोनमाधाय श्रुतमप्यश्रुतं श्रुत्वा स्थितः, समुत्थाय चान्तःपुरे गतः । ततः श्रीकालिकाचार्यैश्चित्तम्-अथ कोऽपि नवीन उपायः कियते । ततः श्रीकालिकाचार्य उपाश्रयमागत्य सहास्रे सर्वस्वरूपं प्रोक्तवन्तः । ततः सङ्घेन चिन्तितम्-आचार्य-वचनं न मानितम्, परमस्मद्बचनं मानयिष्यति । ततः प्रभूतं प्राचुरं लज्जा सद्योऽपि मूपास्रे गतः । राज्ञा वृष्टम्-कर्यं मो ! महाजनैः समागतम्, किं कार्यम् ! । संघेनोक्तम्-त्वं मालवकदेशस्वामी तवेच्छं कुकर्मं कर्तुं न युक्तम् । यतो राजा पितेव प्रजाः प्रतिपालयति, विशेषतो दर्शनिनां तपस्विनां वर्गम्, ततो मुञ्चैनां साध्वीम्, ह्यादि बहुतरं प्रोक्तम्, परं स कुकर्मा कामी राजा न मुञ्चति । ततः संघेन यथागतं तथाऽऽगतेन श्रीमुरीणां प्रोक्तम् । ततः श्रीकालिकाचार्येण कोपाक्रान्तेन संघामे प्रोक्तम्-अहं समर्थः सन् जिनशासनप्रत्यनीकानां यदि शिर्षां न दधि तदा जिनाज्ञावितोषकत्वेन दुर्गैतिकः स्याम् । यदुक्तम्—

ये प्रत्यनीका निनशासनस्य, संपस्य ये चाश्रुमूर्णवाचः ।

उपेक्षकीडाहकरा धरायां, तेषामहं यामि गर्ति सदैव ॥१७॥

ततः प्रतिज्ञां चक्रे-यदाऽहं गर्दभिन्द्रेण सरायं नोऽमूल्यामि तदाऽहं न कालिकाचार्यः । ततः स्वगणभारं गोतार्थेषु रक्षापरिचा स्वयमप्रथिलोऽपि प्रथिलीभूय कर्दमादिना गानमनुलम्पन्, नगरमध्ये भ्रमन्, धत्ति-यदि गर्दभिन्द्रे

राजा ततः किम् ? , यदि तस्य नगरं महत् तर्हि किम् ? , यदि गर्दभिल्लस्य अन्तःपुरसियो बद्धस्य. तत किम् ? , यदि राज्ञो भाण्डागार-कोष्ठागार-हस्ति-तुरङ्गम-रथ-पदातयो बहवः ततः । त्कम् ? , यदि राजा प्राच्यं साम्राज्यं भुनक्ति तदा मम किम् ? । इत्येवं प्रलपन्तं प्रतिमार्गं प्रतिगृहं भ्रमन्तं कालिकाचार्यं दृष्ट्वा नगरवासिनो लोकाः सामन्त-श्रेष्ठि-सेनापति-मन्त्रिप्रमुखा पक्षीमुख राज्ञः समीपे गत्वा एवं प्रोक्तवन्तः—हे राजेन्द्र । अयं महापुरुष आचार्यो निजमगिनीस्नेहाद् ग्रथिलो जातः ततः कृपां कृत्वा सार्धं सुखं यथाऽयं सज्जो भवति । श्यादिवचनानि श्रुत्वा कुपितो राजा वक्तुं प्रवृत्तः—ने लोकाः । यात यात मम दृष्टितः, एवंविधां शिक्षां निजगृहे निजमातृ-पितृ-भ्रातृ-कलत्रादीनां दत्त । ततः सामन्तादयो लोका विलक्षीमूय स्वगृहं जग्मुः । श्रीआचार्यैरपि श्रुतं यत् 'सामन्तादिवचनमपि न मानितम्', अथ यदि तेनाधमेनातितानितं तर्हि बुद्ध्यैः, यतः—

अतिताप्यं घृष्टं, अतिभयं फुटं ।

अतिसाधुं सूटं, अतिहीनी गांठि छूटं ॥१८॥

तस्मात् किञ्चिद् वैरुच्यं कर्तव्यम् । अत्रापि न स्यात्तयं च, कुत्रापि देशे गत्वा कमप्युपायं करोमि, इति निश्चल श्रीकालिकाचार्याः स्निग्धुनदीतटे पश्चिमदिशि एकः पार्श्वकूलो देशोऽस्ति, तत्र गताः, तत्र देशे ये राजानस्ते सर्वेऽपि 'साखी' इति कथ्यन्ते । तत्रैकरय साखीगुप्तस्य नगरसमीपे महात्मवेपेण गताः । तस्मिन् प्रस्तावे तत्रैका कृषिका वर्तते । तत्पार्श्वतो बहवः कुमारा भ्रमन्तो दृष्ट्वा, पृष्टं च—भो ! किं विलोक्यते ? । ते प्राहुः—भो परदेशिन् ! अस्माकं स्ममाणानां मणिमयकन्दुकः कृषिकायां पतितः, प्रवेष्टुं न शक्यते, बहिःश्रियतानां च न निस्सरति । ततो वयं विलक्षीमृताः सन्त इतस्ततो भ्रमामः । आचार्या प्राहुः—भो कुमाराः ! गृहाद् धनुर्बाणानानयत यथा कन्दुकं निष्कास्य ददामि । ततस्तैस्तथा कृतम् । तत आचार्यैः आद्रेष्ठमाण-वेष्टन-ज्वलत्क्षणक्षेपणपूर्वं धनुराकृष्यैकेन बाणेन कन्दुको विद्धः, द्वितीयेन बाणेन प्रथमो बाणो विद्धः, एवं तृतीयेन द्वितीयः, इत्येवं पारम्परया विद्धबाणप्रयोगेन कृपकण्ठरिथतैरेव कन्दुको निष्कास्य कुमाराणां दत्तः । सर्वेऽपि कुमारा हर्षिता. सन्तो विस्मयमादधानाः स्वस्वगृहं गत्वा एवं प्रोचुः—हे तात ! अपैकः कोऽपि परदेशी परदेशात् कलवान् समेतोऽस्ति, तेनास्माकं कूपे पतितः कन्दुको निष्कास्य दत्तः । सर्वोऽपि वृष्टान्तः कथितः ।

ततः सत्रत्यसाखीमुपैः निजपुत्रान् मुञ्चवा सादरं स्वगृहे श्रीकालिकाचार्याः सामनीताः । ततः सूरिभिराशीर्वांदो राज्ञे दत्तो यथा—

चिरं जीव चिरं नन्द, चिरं पालय मेदिनीम् ।

चिरमाश्रित्यलोकानां, प्रपूरय मनोरथान् ॥१९॥

पुनरपि—

पौषमासे निराहारा बह्वाहाराश्च कार्तिके ।

वैत्रमासे गुडाहारा भवन्तु तत्र शत्रवः ॥२०॥

ततः साखीराजेनापि विषाकलाचातुर्यचमत्कृतेनातिबहुमानसम्मानादि दत्त्वा निजपार्श्वे रक्षिताः । विषाकन्तो हि पश्यन्ते, यदुक्तम्—

विद्वत्त्वं च दृष्टत्वं च, नैव ह्यल्पं कदाचन ।

स्वदेशे पूज्यते राजा, विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ॥२१॥

पुनरपि—

विद्या नाम नरस्य रूपधिकं प्रच्छदाशुचं धनं,
विद्या भोगवरी यशःशुभकरा विद्या गुरुणा गुरुः ।
विद्या यन्पुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं,
विद्या राजसु प्रप्यते न हि धनं विद्याविहीनः पथः ॥२२॥

अपि च विद्यावतां परदेशोऽपि स्वदेशः, यदाह—

कोऽतिभारः समर्पानां, किं दूरे व्यवसायिनाम् ।
को विदेशः सुविधानां, कः परः म्रियवादिनाम् ॥२३॥

अथ फाल्गुणार्चास्तत्र तिष्ठन्ति । प्रपद्यं स्त्रीराजस्य मनीषे यान्ति, नानाविधचेतश्चमकारकारिभ्योतिर्निमित्तादि-
विषया राज्ञिभित्तं रञ्जयति । राजापि अत्यन्तदृष्टतुष्टमनस्को गुरुणागतितुष्टमनो दत्ते । एवं च सति गतानि क्रियन्ति
दिनानि । तदवसरे पद्मा एको दूत एकं कचोलकं छुरिकामहितं लेखं चापे मुक्त्वा राज्ञः प्रणम्य सन्मुखे स्थितः । ततः
स्त्रीराजो लेखं वचायिवा तद विलोक्य च श्याममुखो बभूव । तत्र श्रीफाल्गुणार्चार्थहकम्—भवतां स्वामिप्रपद्यं
समागतम्, तत्र हर्षो विलोक्येन, ततो हर्षस्थाने विपाद कथम् ? । राजा प्राह—अहो महापुण्य ! अयास्माकं मरणरूपं
महामयं जातम् । मरणादप्यधिकं मयं किमपि नास्ति, यतः—

पंथसमा नस्त्य जरा, दारिद्रसमो परामवो नस्त्य ।
मरणसमं नस्त्य भयं, सुहासमा वेयणा नस्त्य ॥२४॥

ततः सुरिभिः पृष्टम्—किं तद् भयम् ? । राजा प्राह—हे भगवन् ! योऽस्माकं कुम्भ स्वामी स स्त्रीराजसाहो वर्तते,
तेन कुपितेन लिखितं वर्तते, 'यदुतानया छुरिकया निजमस्तकं छित्वाऽरिभ्यः कषोलेके क्षिप्त्वा शीघ्रं मोक्षम्, नोचेत् तव
सकुटुम्बस्य क्षयो भावी' । यथा मम तथाऽप्येषामपि मम तुभ्यानां १५पञ्चनवतिस्त्रीराजानां दूतो मुक्तोऽस्ति ।
अतो महाभयम् । किं क्रियते ? कुत्र गम्यते ? कथं लुट्यते ? । ततः श्रीफाल्गुणार्चार्थे विचारितम्—अयमरसरः, मम
च कार्यम् । तत्र स्त्रीराजस्य प्रोक्तम्—हे राजन् ! मा त्रिभुवः, मा चिन्तां कुरु, जीवन् नरो भद्रस्तानि पश्यति ।
यथा दृष्टान्तः—

भानुध मन्त्री दयिता सरस्वती, मूर्ति गता सा नृपकैतवेन ।
गङ्गातटस्थां पुनरेव लेभे, जीवन् नरो भद्रस्तानि पश्येत् ॥२५॥

अत्र समये सति दृष्टान्तो वाच्यः । ततः पञ्चनवतिस्त्रीराजान भवान् च सर्वेऽपि एकीभूय मया सार्धं चलन्तु ।
यथा हिन्दुकदेशे गत्वा गर्दभिल्लुपमुखेद्योऽजयिनीराजं विभज्य भवतां समर्थते । ततः सुरिवचने प्रतीतिं हृत्वा लेख-
प्रेषणपूर्वं सर्वान् १५ राज आह्वयैकत्र मिलित्वा प्रयाणदक्षां दापयित्वा सर्वेऽपि १५स्त्रीराजान् । श्रीफाल्गुणार्चार्थसहिता-
श्लिष्टा, अग्रे गच्छन्त स्त्रिभुवनक्षेत्रीय, स्त्रीराष्ट्रदेशमध्ये सुखेन समागता । तदवसरे वर्षकाल प्रादुर्बभूव ।
स क्रीदशः !—

“आयो वर्षकाल चिह्नं दिसि घटा उमटी ततकाल । गडडाट मेह गाजद, जाणे नाळिपोल बाजद । फाल्द
आभद बीजलि षवकद, विरहणीना हीया द्रवकद, पपीडा कोळद वाणिया धान वेचवा यखार साळद, बोळद मोर, दादुर
करद सोर, अंधार घोर पद्दद चोर । कंदर्प करद जोर, मानिनी श्रीभारिनद करद निहोर, चंद्रसूरिज वादले छाया, पंथिजन

आप आपणा घरनइ धाया । राजहंस मानसरोवर भणी चाल्या, लोके वस्तुवाना वखारमइ धाव्या । बगपंगति सोहइ, इंदधनुष चित्त मोहइ । आम थयो रातउ, मेह थयो मातउ । मोटी छंट आवइ, लोकानइ मन भावइ । झडी लामी करसणीरी माग्यदसा जागी । भूसलघारइ मेह वरसइ, पृथिवी ऊर्ध्वपूर्ण करिवानइ तरसइ । वहइ प्रणाल, खलखलइ खाल, चूयइ ओरा, भीजइ वस्तुवाना बोरा । टचकइ परसाल, चिचूयइ वाल । नदी आवी पूर कडगिरा हेस भांजी करइ चकचूर वहइ वाहला, लोक थया काहला । जूना ह्रंदा पडइ, लोक ऊंचा चडइ । हाजीए खेव खड्या, वाडिसुं सेदा नड्या । माग भागा, जे जिहां ते तिहां रहिवा लग्या । प्रगट्या राता भमोला, धान थया सुंहभा मोला, नीळी हरी डहडही, घणा ह्या दूधनइ दही । नीपना घणा धान, सार्भयां धर्म नइ ध्यान । गयउ रोर, लोक करइ बकोर, गयउ तुकाळ, आपउ देइ सुकाळ ” ॥

ईदरो वर्षाकाले न कोऽपि गन्तुं शक्नोति । ततः श्रीकालिकाचार्यवचसा सर्वेऽपि सास्त्रीराजानः ९६ निजनिज-पटकुलीं विस्तार्य रिथत्वा(ताः) । एवं मासचतुष्टयस्थित्या वर्षाकाले श्रीकालिकाचार्यैः प्रोक्तम्-भो राजानः ! मार्गाः समीचीना जाताः, अथाग्रे चलन्तु यथा भगतां स्वैस्मितं सिद्धयति । तदा ते प्रोक्तुः-हे श्रीगुरो ! कथं प्रस्थितिः भवति ? बहुकालविलम्बेनारमाकं द्रव्य सर्वं निष्टितम् ; शम्बलं च क्षीणम्, क्षुधातुराणामस्माकं सर्वं विरभृतम् ।

“ तां योजना नइ खाण, जां जिमइ जासरु धान, तां भट्टारक भगवान, जां जीमइ जासक धान,
तां गीत नइ गान, जां जीमइ जासक धान, तां तान नइ मान, जां जीमइ जासक धान,
तां बीवाइ नइ जान, जां जीमइ जासक धान, तां फोफळ नइ पान, जां जीमइ जासक धान,
तां धर्म नइ ध्यान, जां जीमइ जासक धान, तां तप नइ उपधान, जां जीमइ जासक धान,
तां आदर नइ मान, जां जीमइ जासक धान, तां लग सखा कान, जां जीमइ जासक धान,
तां लग मुहडइ धान, जां जीमइ जासक धान, जां पेट न पडइ रोटीयां,

तां सव्वेहि गळां खोटीयां ” ॥२६॥

ततः श्रीआचार्यैः विचारितम्-सथमेते वदन्ति । कोऽपि द्रव्योपाय कार्यः यथा संभव भवति । सैन्यं चलति, कार्यसिद्धिर्भवति, परं किं कर्तव्यमिति चिन्तया निदिश निद्रा न (ना)याति । तावत् शासनदेवता प्रगटीम्य प्रोवाच-हे भगवन् ! चिन्ता मा क्रियताम्, एषा पूर्णकुम्पिका गृह्णातां यदुपरि वासः करिष्यते तत् सर्वं स्वर्णं भाति, इत्युक्त्वा गता । प्रभाने जाते श्रीसूरभिः सर्वेऽपि राजान आहृता, प्रोक्तं च-भो ! कुत्रापि एक इष्टवाहको विलोक्यताम् । तैरासनस्थाने विलोक्यार्द्रः दृष्टः, गुरूणां दर्शितश्च । गुरुभिः विद्याबलेन देवेनादत्तवूर्णवासक्षेपप्रक्षेपणेन च सर्वेऽपीष्टवाहः स्वर्णकृतः, पश्चाद् विमग्न्य सर्वेषां सास्त्रीराज्ञां प्रत्येकं स्वर्णैश्चिका दत्ता । ततो हर्षिताः संजातसंवलनलाः ते प्रयाणदत्तां दत्त्वा मालवक-देशं प्रति प्रचेष्टुः । अग्रे गच्छद्भिः लाटदेवस्वामिनो श्रीआचार्यभागिनेयो धरमिनः-भानुगजौ अपि साथै गृहीतो । ततो यावता श्रीकालिकाचार्यसैन्यं मालवकसीमिन् आगतं तावता गर्दभिल्लोऽपि राजा स्वसैन्यं मेलयित्वा प्रयाणदत्तां दापयित्वा सम्मुखमागय पतितः । अथ आदित्यवारो द्वयोरपि सैन्यं प्रयाणदत्तावादनपूर्वं च सम्मुखं चलितम् । तत्र केन प्रकारेण युद्धं जातं तत् श्रूयताम्—

“ आम्हा साग्हा कटक आन्या चडो, फोजइ फोज अडो । बगतर नइ जौन साल, मुभटे पहियां तत्काल । माथइ पर्या टोप, मुभट चड्या सबळ कोप, पांचे हथियार बांन्या, तीरे तीरे सांन्या, अमळ पाणि कीषा, भाजणरा सुंस लीषा । पोडे घाली पाखर, जाणे आडा आया माखर, आगइ कीषा गज उपरि फरहरइ धज, हमामे दीधी घाई, सुरवीर आया घाई, रणतूर बागइ, ते पिणि सिंधू [मड] डारा गइ । ठाकुर वपु फारइ, बडवडा बापारा विरद संमागइ । छुटइ नाळि निपट

थोडी विचाली, बहइ गोला लोक ब्यइ ओला, छूटइ बुहक बांग, कापरांता पडइ प्राण, काबिळी मीर नांसई तीर, मारइ
 मालरां विखाविधि लागइ, धगनर मेदीनइ विष्वाविष्चि लागइ, सइगांरी सइखंडि वागी, महाभती शर्दमिहरी फोज
 मागी, सबळ लीक लागी । हंतउ जे सेनानी ते तउ पुरभी थयो कानी, जे हंतउ कोटवाल ते तउ नासउ
 सतकाल, जे हंतउ फौजदार तिगनइ मापे पडी मार, जे हंतउ बागिया ते पिग भाजी(गी) गया अमर्गिया,
 जे हंतउ मुहता ते नासी परं पटुता, जे हंतउ चउरामीया तीए दति श्री(रु)गां थोया, जे हंतउ खगम तीए
 मूकी जीवारी भास, जे हंतउ कायग, तिगनइ सांमरइ भापगी भायर । जे चडता वाटर ते हथियार छोटी मया
 काहर, जे दोरनइ दमकइ मिलता ते गया पासइ टलता, जे बापता मोटी पापटी ते ऊमा न रदा एका पटी, जे हंतउ
 एकएकडा तिगरे नाम दिया वेकडा, जे माथइ घरता धांकडा ते मुहवा फीया बांकडा, जे बगा(जा)वता सारंगी पांकी,
 तीए तउ रणमूमका पण पाकी, जे बांधता पिहं पाछे फटारी, तीरानइ नासतां मूमि मारी, जे पहिरता छांबा साडा तीए
 नासिते कोटि फीया पवाडा । गर्दमिळ नाठउ, थोउ धगउ भाठउ, गढमहि नई पइठउ, विजा करइ बैउउ, पोळि ताला
 जड्या, धाखिकाचार्यना फटक चहुं दीसी विटी पड्या ॥

बन्ध्याया वा बहुपत्नरैपि न संतानप्राप्तिः, खलो वा सक्रियमाणोऽपि न भैत्रीमादं भजते । एवं गर्दभिल्लो गुरुकर्मत्वार बहु प्रतिबोध्यमानोऽपि न धर्मं धत्ते स्म । ततो मूपैः मार्यमाणोऽपि गुरुभिः कृपया देशत्यागं कारितः ।

ततः कालिकाचार्या यस्य गृहे उपिता आसन् तस्योज्ययिनीराज्यं दत्तम् । अन्येषां च १५ पञ्चनदतिमूषानां माल्वैकदेशो विभज्य यथाहं दत्तः । ततः सरस्वतीसाध्वी अपि आलोचनां दावा तपः कारयित्वा गच्छाम्ये भानीता । स्वयमपि कालिकाचार्याः स्वारम्भपापमालोच्य निरतिचाराः सन्तः रमणच्छभारं विमराश्चक्रुः । न च वाप्यमेतादृशमहारम्भ-करणेन तेषां विरापकत्वम् । यत उक्तं सिद्धान्ते—

संघाड्याण कजे, चुष्णिजा चक्रवृत्तिसिद्धं पि ।

कुविओ मृणी महष्पा, पुलाइलदीइ संपचो ॥२८॥

अथवा चिच्छुक्रुमारेणापि साधुप्रत्यनीको नमुचिः हतः (१) । अपि चाचार्यैस्तां कुयैद्विः रात्रिप्रतिजगारिकैः श्रुतैः साधुभिः यामचतुष्टये चत्वारः सिंहा व्यापादिताः (२) । अथवा साधुभिः परपरं क्रियमाणमत्स्योपचयान्नायवार्तां श्रुत्वा प्रभूतमत्स्योपादकं मारिसकं वैक्रियसिंहेन हतवन्तः साधवः (३) । पुनरपि आणामिभवे सुमहल्लासुः साधुप्रत्यनीकं विभगल्लाहनें सवाहनें भस्मसात् करिष्यति मोक्षं च यास्यति (४)—इत्यादयो बहवो दृष्टान्ता वाप्या, इति जिनवासन-प्रत्यनीकोच्छेदनेन महाप्रभावकाः श्रीकालिकाचार्याः संजाताः ॥

(२)

अथ तस्मिन्वसरे भृगुकच्छनगरे श्रीकालिकाचार्यभागिन्यो चलमित्र-भानुमित्रराजो रत्तः । ताभ्यां निजसेवकान् मुक्त्वा श्रीगुरुणागेवं विज्ञप्तम्—हे भगवन् ! श्रीमद्विः कृपां कृवाऽन समागम्यताम्, बहुजीवप्रतिबोधेन महान् लाभो भविष्यति । ततः श्रीपूज्या विज्ञप्तिप्रवचार्थं लाभं च विभाव्य, प्राप्तामुप्राप्तं विदुरतो भृगुकच्छनगराम्यर्षे समाजम् । चलमित्र-भानुमित्रान्यामपि सम्मुखमागत्य महताऽऽटम्बरेण प्रवेशोत्सवं कृत्वा धर्मशास्त्रायामुत्तरिताः । अथ राजा प्रयत्नं जैनधर्ममनाणि शृणोति, हृष्टः सन् मध्येसभायां जिनधर्मं प्रशंसति, वक्ति च—अहो ! अथ काले बहवो धर्माः सन्ति, परं हिंसादिदोषदुष्टावात् पालण्डरूपा, परं जिनधर्मसमानो न कोऽपि दयामयो धर्मः—इत्यादि जिनधर्मप्रशंसां श्रुत्वा पुरोहित-मस्तके शङ्खमुत्थितम्, विचारितं चानेन—अहो । राजा मा जैनधर्मां भवतु, तथा च सति मम हृत्तिमङ्गो भविष्यति । ततो वादं कृत्वा [एनं] मानमष्टं करोमि—इति सभासमर्क्षं वादे कृते गुरुभिः जीवादितत्वप्रश्नोत्तरैः निरुत्तरीकृतः । परमन्तर्दुष्टो जानाति—कथमप्ययमाचार्य इतो विद्वान्यत्र याति तदुपायं करोमि—इति विचार्य राजोऽमे प्रोवाच—हे राजन् ! एते आत्मीया महन्तो गुरुवः एतेषामसर्विसापाहारो न देयः, यत पापं लगति । ततः श्रवकानाह्वय प्रच्छन्नं वाप्यम्, यदुत गुरुणां क्षीर-स्नाण्ड-घृत-मोदक-घृत-पूर-कुण्डलाकृतिप्रयतिमिष्टान्नानाहारो देयः । यद् विलोभयते (सुख्यते) तद् मम भाण्डागाराद ग्राह्यम् । ततो राजाऽपि पामभकेन तथैव कारितम् ।

अथान्यदा यतयो गोचरी गच्छन्ति तदा प्रतिगृहं श्रवका मृष्टान्नपानैः प्रतिष्ठामयन्ति । एकदा गोचरीगतान् साधून् प्रति चालकाः प्रोक्षु—भो यतयः ! यूयं वरमहागताः, चिरं च स्थातव्यम्, भवदर्थं क्रियमाणमृष्टान्नपानेनास्माकमपि मुक्षं मृष्टं जायते । अथ श्रीगुरुभिरपि उपयोगो दत्तः, सांप्रतं कथं श्रवका विशेषपर्वं विनाऽपि मृष्टान्नपानादि प्रयच्छन्ति ! ततो ज्ञातं जैनद्वेषिणा पुरोहितैर्नैवाऽनेनया व्यथायि । ततः “संकिण्ठेसरुं ठाणं दूरओ परिवज्जए” इति विचार्य भृगुकच्छपुराद विद्वयायत्र देशेषु संभवं प्रतिपालयन्ति स्म । अत्रैकस्यां संस्कृतकथायां “मगदेसु” [अरमन्नेव संभवे ५२ श्रुते श्रीधर्मपोपत्तृरिहातायां पञ्चमी] कथायां च चलमित्र-भानुमित्रयोः सम्बन्ध एवम्—उज्जयिन्यां चलमित्र—

भानुमिप्रराज्ञानो बभूवतुः । तदाप्रहात् श्रीकालिकाचार्यांश्चतुर्मास्यां तत्र तस्युः । तत्र च स्वभगिन्याः पुत्र्याः पुत्रं ततो भगिनेर्यं च घलभानुनामानं सयोरनुमतिं विनाऽपि प्रवाजयामासुः । ततो घलमित्र-भानुमित्रादयो विमनस्का जाताः । अग्रे सम्बन्धः सटश एव, परं तत्त्वं तत्त्वविदो विदन्तीति-इत्युक्त्वा एकै श्रीकालिकाचार्याः ॥

(३)

अथ ये श्रीकालिकाचार्याः श्रीचीरनिर्नागात् ९९३ वर्षे जातास्ते विहरन्तो दक्षिणदेशे प्रतिष्ठानपुरे जग्मुः । तत्र छात्रिवाहननामा राजा जैनः परमश्रवको यतिभक्तो राज्यं करोति । गुर्वगमनं श्रत्वा हृष्टः सन् गुरोः समीपे गवा वन्दित्याऽप्याग्रहं कृत्वा गुरवश्चतुर्मास्यां स्थापिताः । अथ राजा सदा धर्मोपदेशं शृणोति, गुरुभक्तिं च करोति, देवगृहेषु स्नानमहोत्वाः क्रियन्ते । एवं च सति श्रीपर्युषणापर्वस्यासन्नं समागतम्, तदा राजा पृष्ठम्-हे भगवन् ! श्रीपर्युषणापर्वं कदा भावि ? । तदा गुरुभिः श्रोत्रे-आद्रपद्वसुदिपञ्चम्यां भविष्यति । तदा राजा प्राह-हे स्वामिन् ! पञ्चम्यामस्माकं कुलक्रमागतं इन्द्रमहोत्सवः, स त्ववश्यं कर्तव्यं य एव । एकस्मिन् दिने तु पर्वद्वयं कर्तुं न शक्यते, परस्परं भिन्नाचारत्वात् । ततः प्रसादं कृत्वा श्रीपर्युषणापर्वं पठ्यां क्रियते । तथा पूजास्नान-पौषधादीनि धर्मकृत्यादीनि प्रमूतानि भवन्ति । ततो गुरुभिः श्रोत्रे-हे राजेन्द्र ! पञ्चमीरात्रिसुहृद्भ्य न कदापि पर्युषणा भवति । यदुक्तम्—

अवि चलइ मेरचूला, सूरुते वा उगमेइ अवरार ।

न य पंचमीइ रपणि, पञ्जोसवणा अक्कामइ ॥२९॥

कल्पसूत्रेऽपि—

“ नो से कल्पइ तं रपणि उवाङ्गावित्तए ”

ततो राजा प्रोक्तम्-हे पूज्य ! तर्हि चतुर्थ्यां क्रियताम् । तत श्रीकालिकाचार्यै—“ अंतरा वि प से कल्पइ ”— इति श्रीकल्पसूत्राक्षरदर्शनेन सात्तवाहनराजाप्रहाच पञ्चमीतत्त्वतुर्थ्यां पर्युषणापर्वं प्रवर्तितम् । तदशेन च चतुर्मासिकं चतुर्दश्यां जातम्, अन्यथाऽऽगमोक्तं पञ्चदश्यागासीत् । तदानां तेन समस्तसंघेनापि प्रमाणीकृतम् । यदुक्तं श्रीश्रीरंगलिप्रक्रीणिके—

तेणठ य नवसएहि, समइकंतेहि वद्धमाणाओ ।

पञ्जोसवणचउत्थी, कालिगधुरीहिं तो ठविया ॥३०॥

वीसहिं दिणेहिं कप्पो, पंचगहाणी य कल्पठवणा य ।

नवसयतेणउएहिं, बुच्चिञ्जा संघआणाए ॥३१॥

सालाहणेण रन्ना, संघाएतेण कारिओ भयवं ।

पञ्जोसवणचउत्थी, चाउम्मासं चउइसिए ॥३२॥

चउमासपडिक्कमणं, पक्खित्वादिवसम्मि चउविहो संघो ।

नवसपतेणउएहिं, आयरणं तं पमाणंति ॥३३॥

पुनरपि स्थानाङ्गच्छी—“ एवं च कारणेण अज्जकालगायरिएहिं चउत्थीए पञ्जोसवणं पवत्तियं समच-संघेण य अणुमन्नियं, तव्वसेण य पवित्थयार्इ वि चउइसीए आपरियाणि, अन्नहा आगमसुत्ताणि पुण्णिमाए ति ” । न च तस्मिन्नेव वर्षे सात्तवाहनजीवनादधि वा तत् पर्युषणापर्वं चतुर्थ्यां कृतम्, पश्चात् पुनरपि पञ्चम्यामेवामवदिति वाच्यम् । “ इयानि कर्हं च अपन्वे चउत्थी पञ्जोसविज्जइ ” इति शिष्यवृत्त्यां गुरुवचनावसरे “ एवं च जुगप्प-हाणेहिं चउत्थी कारणे पवत्तिया सा चेव अणुमया संवसाहणं ” इति श्रीकालिकाचार्यान्तरं पञ्चात्कालमापि

निशोथचूर्णिकारोक्तदशमोद्देशकचूर्णिवचनाद् भाद्रपदसुदिचतुर्थ्यां न पश्चादपि श्रीपुण्ड्रगणपर्वभूत् । तपरम्परया च साप्रतमपि चतुर्थ्यां त्रियमाणमस्ति-इति सम्यक् समाधानम् ॥

(४)

अथ श्रीकालिकाचार्या मुत्सेन सपथ पालयन्तस्तत्र तिष्ठन्ति पर कालवशेन शिष्या प्रमादिनो जाता । गुरुभि बहुप्रेरिता अपि गलितगान इव न क्रियानुगानादिकं कुर्वन्ति । तत श्रीकालिकाचार्या शय्यान्श्रावकस्य सर्वैः वार्त्ता कथयि वा शिष्यान् सुप्तानेव मुक्त्वा स्वयनेकाकिन एव स्वर्णपुरे नगरे सागरचन्द्राचार्यस्य निजपत्रस्य प्रशिष्यस्योपाश्रये गवैकदेश मार्गायि वा तरथु । पर न केनापि उपलक्षिता । प्रमाते सागरचन्द्रेण समाप्तो विरोधतो नानारागालापेन मधुरध्वनिना महताऽऽडम्बेण व्याप्त्यान् इत्था पृष्टम्-अहो वृद्ध ! कथय मया कीदृशं सभारञ्जन(क) व्याप्त्यान् इत्तम् । तत कालिकाचार्यं प्रोकम्-मय्यं इत्तम् । तत सागरचन्द्रेण सहङ्गाणं प्रोकम्-अहो वृद्ध ! तन कोऽपि सिद्धाते यदि संदेहो भवेत् तदा पृच्छ । तदा कालिकाचार्यं प्राकम्-धर्म श्रद्धानैरपि तद्गवोत्तरणार्थम्-धर्मोऽस्ति किं वा नास्ति -[इति पृष्टम्] । तनोक्तम्-धर्मोऽस्ति । कालिकाचार्यं प्रोकम्-धर्मो नास्ति । अत्र द्वयोरपि महान् तर्कवादो जात । धर्मस्थापनो थापनयोरनेकशो युक्तयः सन्ति, ता तार्किकै स्वय वाच्या । मया प्रथमैरवभिना न लिखिताः । [अत्र स्थाने बृहत्सतररगन्धीयसाधुभि परस्परं तर्कवादो विधीयन्, जने श्रुते च तस्मिन् वर्षे यावन् परमश्रेयो भवति, इति प्रवर्तमानपरंपरा दृश्यते] । तथाहते यादे श्रीकालिकाचार्यैः सागरचन्द्रो जितः । ततस्तेन ज्ञानम्-नाय वृद्धः सामान्य, किन्तु कोऽपि सातिशयो वर्त्तेते ।

इत्तथ पृष्टन प्रमादिनः शिष्याः दिनोदये सुतोषिताः स्वगुरुमपश्यतो विडम्बणा, सन्तः परस्परं पृच्छन्ति । तदपसर शय्यान्श्रावकेणोक्तम्-रे कुशियाः यूय गुरुशुद्धिमपि न जानिथ । तदायामद्रेण पृष्ठेन शय्यान्श्रावकेण प्रोकम्-गुरुवः सागरचन्द्रपार्श्वे स्वर्णपुर्यां गताः । ततः सर्वेऽपि शिष्याः सपान्कृत्य वृत्वा स्वर्णपुरं प्रतिचलिताः, पथि लोकापृच्छन्ति । क श्राकालिकाचार्यः । पृष्णा वदन्ति-अग्ने, अग्रया वदन्ति-पृष्ठे समागच्छन्ति । एव ते तत्र प्राणा । सागरचन्द्रोऽपि गुर्वाणम् शुवा सम्मुखं चलितः, पृष्टं च-क गुरुवः । तैरुक्तम्-ते तु तव पार्श्वे पूर्वमागताः सन्ति । ततो ज्ञातम्-हु तं पत्र । तत सर्वेशिष्यै सागरचन्द्रेण तत्रागय वन्दिताः क्षामिताश्च । अत्र सर्वेऽपि मुत्सेन सपथ पालयन्ति तिष्ठन्ति ॥

(५)

अथ तदवसरं श्रीस्त्रीमधरस्वामिपार्श्वं गत्वा निगोदविचारान् श्रुत्वा प्रोवाच-हे स्वामिन् ! एतादृशं निगोदविचारं कोऽपि भरतक्षेत्रे जानाति । भगवता प्रोकम्-भरतक्षेत्रे प्रतिपन्नपुरे कालिकाचार्यः । तन इदो शय्यणरूपं दृवाऽगय पृच्छन्ति स्म-हे भगवन् ! निगोदविचारं वदत । गुरुभिः प्रोकम्-

गोला य असखिजा, असखनिगोयओ हवइ गोळो ।

इक्किम्मि निगोप, अणतजीवा मुणोयव्वा ॥३४॥

इयादिमूलविचारगहनं श्रुत्वा हेर्षं प्राप्य हस्तं दर्शितवान्-हे भगवन् ! मया कियदस्ति । त्वाकं स्यात् तदा मरणं साधयामि । ततो गुरुभि विहाकितम्-वर्षशतात् सहगच्छन्तु कोदितोऽप्यधिकम् । ततो सागरोपमस्वरूपं दृष्ट्वा उक्तम्-हे इन्द्र ! धर्मलामोऽस्तु । तत इन्द्रः प्रस्तीमय दशदिश उद्योतयन् वन्दिचाऽस्तवीन् । हे पृथ ! स्त्रीमधर स्वामिना च निगोदविचारपराणं कथितं, स प्रयत्नं दृष्टः, इत्युक्त्वा गच्छन् गुरुणोक्तं-गौचरीगता दिव्या भागच्छन्ति तावत् तिष्ठ, तेऽपि त्वा सहर्षं पश्यन्ति । इन्द्रेणोक्तम्-मद्रूपमोहिता मा निदानं करिष्यति । उपाश्रयद्वारं परावृत्तं दपलोकं

गतः । शिष्या आगता द्वारमपयन्तः शब्दं कुर्वन्ती नम्यद्गौरुग गुरुणा प्रवेशिताः । शिष्यैः विज्ञानम्—कथमेतन् ? । गुरुनिः
सर्वमिन्द्रस्वरूपं निवेदितम् ।

ततः श्रीकालिकाचार्यशिष्यां निर्मलं चारित्र्यं प्रनियन्त्य प्राप्तेऽनरानं विधाप ममाधिना देवलोके प्राप्ताः । ततः
श्रीकालिकाचार्या महामावका रथविरा बभूवुः तेषा मन्वन्थ उक्तः ।

अथ प्रभाते साधुसामाचारी वश्यते—सा वर्तमानयोगेनैश्वर्य-एके दानं ददति, एके शत्रुं पालयन्ति, एके तपस्तपन्ति,
एके भावनां भावयन्ति, स विधिने यान्ययुग्यमानश्रीरागिनाघरामनापोधरश्रीवधेनानतपदानुरागेन श्रीसुधर्मस्वामी तान्द
यान्द युगप्रधानश्रीजिनचन्द्रमूर्ति-श्रीजिनसिंहमूर्तीना प्रसादः, तेषामाश्रया च श्रीसंघः प्रपर्वनाम् ॥

श्रीमद्विभ्रमसंवरि, रस-रु-नृद्धारसंख्यके सहसि (१६६६) ।

श्रीवीरमपुरनगरे, राडल्लनृपतेजसरीराग्ये ॥३५॥

श्रीबृहद्देवरतराग्ये, युगप्रधानमूरयः ।

जिनचन्द्रा जिनसिंहसहाय, विजयन्ते गणाधिपः ॥३६॥

तन्दिष्यः सकलचन्द्रः, शिष्यः समयमुन्दरः ।

कथां कालममूरीणां, चक्रे बालावसोधिनाम् ॥३७॥

इति कालिकाचार्यकथा ममाप्ता ॥ मथामम्—४४१ ॥

[२४]

अज्ञातसूरिविरचिता

कालिकाचार्यसंक्षिप्तकथा ॥

जीपात् स कालिकाचार्यः, ममावकशिरोमणिः ।

पञ्चमीतथतुर्था यक्षके पशुपणामिमाम् ॥१॥

पुरा पुरे धरावासे, विस(शु)द्धासत्र(शय)वद्वशी ।

चैरितिहो नृपोऽस्य स्त्री, शचीव सुरमुन्दरी ॥२॥

कलानिधिः शशीवासीत्, तस्युत्रः कालकाहयः ।

सरस्वतीव (च) तस्युत्री, भृत्पक्षेव सरस्वती ॥३॥

निवृत्तो बाहकेलीतो, योषपञ्चशतीयुतः ।

वने गुणाकरं श्रुतिं, सत्याख्यं स निरैतव ॥४॥

उपाविशद् गुरुर्जीवपौवनस्नेहसंपदः ।

दुःशाग्रभलबल्लोला, ज्ञात्वा स्वोचितमाचर ॥५॥

तदैशनामुपापानशान्ताज्ञानगर्ग्ययः ।

सरस्वती-भटान्वितः, कालकोऽकलयद् व्रतम् ॥६॥

भुताम्बिपारहृषत्, तस्यामृत गुरोरिव ।
 चकाराचार्यकं सूरिः, सत्यानं को हि नार्हति ? ॥७॥
 विहरन् स क्रमात् प्राप, गुरुरञ्जयिनीं पुरीम् ।
 पनागमाद् बर्हिणवत्, संघः प्रीतस्तदागमा(म)त् ॥८॥
 गुरुं नत्वा स वसति, संश्रयन्तीं सरस्वतीम् ।
 दष्टा कामान्धलो गर्दभिल्लो भिल्ल इवाहरत् ॥९॥
 तद्रूपमूढः सोऽध्यासीत्, कामो नूनं न जीवति ।
 कुतोऽन्यथाऽसौ मात्राजीद्, रूपाद् रतिरिवापरा ॥१०॥
 तपस्विनीममुञ्चन्तं, संघोचयाऽपि ह्यं चिदन् ।
 तदुन्मूलनमाध्याय, शकदेशाश्रितः मधुः ॥११॥
 तस्मात् तत्सैन्यमानीय, सूरिः कनकतोपितम् ।
 दूतेनाजूहवद् गर्दभिल्लं मल्लं जगत्वपि ॥१२॥
 याथावाणि खड्गाखड्गि, कुन्ताकुन्ति गदागदि ।
 यष्टायष्टि मृष्टामृष्टि, योधा युयुधिरे क्लृषा ॥१३॥
 शस्त्रैः शितेश्रूणपेषं, पिबन्तां(तां) द्विपतां मिथः ।
 रणाद्रैः मासरन् रक्तसरितः कुलमुद्धहाः ॥१४॥

(२)

गुरुभ्रैगुपुरं प्राप्तः, स्वभाग्नेयनृपाग्रहात् ।
 मात्राजयद् बलभानुकुमारं मारुतनिभम् ॥१५॥

(३)

उत्तः प्रतिष्ठानपुरे, शतवाहनवाक्पतः ।
 पञ्चमीतश्चतुर्थ्यदि, मधुः पर्युषणां व्यधात् ॥१६॥
 अन्यमन्यत संघोऽपि, गीतार्थश्रीर्णमित्यद् ।

(४)

शिष्यापमाननात् सूरिं, सागरेन्दुं गुरुगतः ॥१७॥
 अत्वर्गवर्गं तं सूरिं, विद्याराजादिपूजनात् ।
 मधुः प्रबोधयामास, सिकताप्रस्थदर्शनात् ॥१८॥

(५)

प्रतिष्ठानपुरं प्राप्तो, निगोदानां स्थितिं भुतात् ।
 उक्त्वा शक्राय गतवान्, स्वर्गं कालवसूरिरात् ॥१९॥

इति श्रीकालिकाचार्यकथानक समाप्तम् ॥३॥

२-एकदा उद्यानवने श्रीगुणाकरसूरिसमीपे कुमारिण वत जग्दे सरस्वतीस्वप्ना सह ।

३-उजययिन्यां गर्दभिष्ठराजा ।

४-शाककूल्ददेशे साहाय्यसाहिष्णुवरात्स्विन ९६ सुराट्यां प्राप । तत्र ध्रुवर्णसिद्धियोगाद् मातृवकं प्राप्य गर्भिष्ठो जित ।

५-भृगुकृच्छ्रे सूरिभागिनेयौ द्वौ धर्मभ्रूभानुमित्रौ वृष-सुराजजानौ । भानुश्रीनाम्नी राजभगिनी, तपुगे चल्मानुः स च सुरिणा दीक्षिता(तः) ॥ श्रीरस्तु

६-वृषमन्त्री-मत्तिसागर स च मिष्यात्री । प्रतिष्ठानपुरे सात्वाहनो राजा तस्मिन्प्यन पर्युषणापर्वभवन् चतुर्थ्याम् ।

७-कनकदेशे रत्नामरसूरिशिष्यसागरचन्द्रसूरि ।

८-प्रतिष्ठानपुरे श्रीकालकाचार्यसमीपे इन्द्रसमागमः ।

९-इहलोक परलोके नियानियच्छप्रमाणद्वयशुद्धं जिनमत मन्यमानो द्वितीयप्रभावनां कृतवान् ।

१०-उभयकुलविशुद्धः पुमान् श्राद्धवर्गं सम्यग् भवति ।

- ११-"उष्यन् ए वा विगमे वा ध्रुवे वा" इति सिद्धान्तप्ररूपणात् ज्ञानदर्शनचारित्ररत्नमेव सारं तत्प्राप्त्यर्थं तृतीयां प्रभावनां रचयामास सादरः श्रावकः ।

१२-धर्मार्थकाममोक्षसाधका दानशीलतपोभावनापरायणाः क्रोधमानमायानोभमभ्रनकामाः सन्तध्रुवप्रभावना कारयन्ति श्रावकाः ॥ श्रीः ॥

१३-क्षायिक-क्षयोपशामिक-ओपशामिक औदयिकउशुण-सम्यक्चपञ्चकं पञ्चरा(स)मिति पञ्चमहाव्रतपालक-तपोधना-नाराधयितुं नराः पञ्चमीं प्रमायना कुर्वन्ति ॥ श्रीस्तु ॥

[२५]

मलधारिहेमचन्द्राचार्यविरचितापुष्पमालान्तर्गतं

कालिकाचार्यकथानकम् ॥

इह सन्यवादिनो दिवा-लोकोत्तरो लैकिरुच ॥ तत्राऽऽवसमर्धनार्थं तावदुदाहरणमाह-

मरणे चि समावडिप, जंपंति न अन्नहा महासत्ता ।

जन्नफले निवपुद्गा, जह काळगमूरिणो मयव ॥१॥

अक्षरार्थः प्रनट एव ।

के पुनरमी भगवतः कालकाचार्यः, कयं च ते यजपलं वृषेण पृष्टा इति कथनकेनोच्यते-

कण्ठवृषु च्च सुसिरिया, बहुनरसंतोसया सुविचया य ।

नपरी नामेण नुरुमिणि चि भरहम्मि सुपसिद्धा ॥१॥

जियसत्तु तत्थ निवो, जलहि व्व न दीणभावमणुपत्तो ।
 भ्वाए माहणीए, सुओ य दत्तो तर्हि वसइ ॥२॥
 विप्पो वि पियइ मज्जं, रमइ य वेसामु कीलए जूयं ।
 सुदो रुदो भीमो, केवल्लदोसालओ सो य ॥३॥
 ओलग्गिउं पयट्टो, बहमवि सो अन्नया महीनाहं ।
 उज्जुअयाए तेण वि, दिट्ठो अइगुरुपसाएण ॥४॥
 अहमेहेण वसिचो, एसो विसपायवो व्व वित्थरिओ ।
 छंटतो पगईओ, जाओ य कयेण सामंतो ॥५॥
 तो भेयं दाऊणं, संगहिया तेण सपलसामंता ।
 रज्जं पि तओ गहियं, अवइत्थेऊण जियसत्तुं ॥६॥

अथवा—

उदयरमाणाण वि सज्जमाणाण विहइइ खलो खणद्धेण ।
 दुद्धाइदाणओ पोसिओ वि डसइ चिय भूयंगो ॥७॥
 अवयरइ निच्चिवारे वि, सज्जणे दुज्जणो ह्यसहावो ।
 अमयमओ वि मयंको, गसिज्जए जं विडप्पेण ॥८॥
 पीणेइ सप्पणी जो य, हुयवहो दइइ तं पि हु अणज्जो ।
 अइवा को दुज्जणविलसियाण जाणिज्ज सीमंतं ॥९॥
 निस्सारिऊण मुक्को, अह जियसत्तु वि वयइ अन्नत्थ ।
 एसो य कुणइ रज्जं, जण्णे य जयावए बहुए ॥१०॥
 तस्स य माउलओ, विहरमाणओ बइवि तत्थ संपत्तो ।
 कालगमूरी नामं, आयरिओ बहुगुणग्घविओ ॥११॥
 नियधम्मेण तुट्ठो, राया गत्तुण ताण पासम्मि ।
 पुच्छइ यामग ! साइसु, जण्णापं किं फलं होइ ? ॥१२॥
 तो तेहि चित्थियं ताव, जिणमयं अन्नहा न कहियव्वं ।
 अचित्तहकहणे उण, कम्मबंधमेसो बइ कुणइ ॥१३॥
 तावखेवो जुत्तो, एत्थं ति विचिचित्तऊण तो भणियं ।
 धम्मस्स फलं नरवइ !, सग्गापवग्ग चि सुपसिद्धं ॥१४॥
 पुच्छामि न धम्मफलं, जण्णफलं कहसु तेण इत्ति भणिए ।
 पुणरवि भणइ सूरी पंथो निरयाण वि अहम्मो ॥१५॥
 को तुममेयं पुच्छइ, जण्णफलं कहसु आह तह वि गुरु ।
 अत्तुहाण वि कम्माणं, उदओ निरयाइ दुहजणओ ॥१६॥
 एवं भणिओ वि पुणो वि पुच्छए सो निवो पयंपंतो ।
 साहिवखेवं वयणं, तचो सूरी वि चित्तेइ ॥१७॥

श्वखंति कम्मबंधं, परस्स सक्कं सुहा विना सक्कं ।
 पसो य निवो भवियव्वयाइ आळिगिओ नूणं ॥१८॥
 ता साहेमि जहत्यं वि, चित्तिडं भणइ नरवर सुणेसु ।
 पमुघायकारणेणं, जण्णाण फळं महानरया ॥१९॥

यत् प्रोक्तं व्याख्यान—

“ ज्ञानपालिपरिसिप्ते, ब्रह्मचर्यदयाम्मसि ।
 स्नात्वाऽतिविमळे तीर्थे, पापपङ्कापहारिणि ॥२०॥
 ध्यानाग्नौ जीवतुण्डस्ये, दमपास्तदीपिते ।
 असत्कर्मसमित्क्षेपैरग्निहोत्रं कुरुत्तमम् ॥२१॥
 कपायपशुभिर्दुष्टैर्धर्मकामार्थनाशनैः ।
 क्षममन्त्रहुतैर्यज्ञं, विधेहि विहितं शुभैः ॥२२॥
 छिन्धि तृप्यालतागुल्मं, भिन्दि संसारपञ्जरम् ।
 सदानन्दसुखं नित्यं, ततो व्रज परं पदम् ॥२३॥
 माणिघातात् तु यो धर्ममीहते मूढमानसः ।
 स बाळति सुधाशुष्टिं, कृप्याद्दिमुखकोटरात् ॥२४॥

इत्यादि ॥

अहं कुविओ सो राया, भणइ नरयम्मि मज्झ गंतव्वे ।
 फो पच्चओ चि साइसु, भो पच्चइयग विचित्तेडं ॥२५॥
 तो भणिय सूरिहिं, तुममेत्थि वि तत्तविल्लकुंभीप ।
 नरवर सत्तमदिपहे, सुणपहिं समं विविज्जहसि ॥२६॥
 फो पच्चओ इहं पि हु, तो मणियं सुरिणा तुइ सुहम्मि ।
 पढं चिय तत्थ दिणे, अयुईकत्तो चिप विसिहिई ॥२७॥
 तो भणइ निवो कुविओ, मरिहसि तं दुइ ! वस्स हत्थेण ।
 आहं मूणी न कस्सइ, सुइरं तु वयं चरिस्सामि ॥२८॥
 संधाविऊण सुइं, सब्बतो नियनरेहिं तो राया ।
 अइकोवमुव्वइंतो, गिहं गओ तेण वि समग्गा ॥२९॥
 सामता नियदुइत्तणेण, उव्वेइया अईवददं ।
 मंतेऊणं तं चिय, छन्नं आणंति नियसत्तुं ॥३०॥
 एवो य द्दचरामा, कोवचरिउ चि सत्तमदिणम्मि ।
 अट्टमयं मंजो, नीहरइ गिहाउ तुरयगओ -॥३१॥
 सब्बेहिं वि सामंतेहिं, परिगओ जाव पेवदूरम्मि ।
 वच्चइ सुणिवइयात्थं, कुविओ ता घोइयसुरेण ॥३२॥
 अयुई उविखत्ता निवसुहम्मि पडिया पडम्मि सहस चि ।
 नूणं दिणाण भुल्लो, संमंतो चित्तिडं निवई ॥३३॥

जा बालइ नियतुरयं, भीया ते ताव सपत्नसामंता ।
 क्तो वि मंतभेओ, नूणं जाओ ति मन्नंता ॥३४॥
 वंघेऊणं घळति तं निव तत्ततेल्लकुंभीए ।
 गळए प तस्स मृणए, त्तिवति तद् वंघिउं चहये ॥३५॥
 हेहा य हुयवहं जालमंति ते ढञ्जमाणया मृणया ।
 खंढाखंडिं निरइं, कुणंति सययं चडपाढंता ॥३६॥
 अह मरिउं सो दत्तो, निरयं पत्तो अईवदुक्खत्तो ।
 खरी पुण विहरेउं, सुदरं पच्छा गओ ति दिव ॥३७॥
 इत्यवितयजिनमतप्ररूपक—कालिकाचार्यकथानकं समाप्तम् ॥छ॥

[२६]

श्रीशुभशीलगणिविरचिता
 भरतेश्वर-वाहुवलीवृत्त्यन्तर्गता
 कालिकाचार्यकथा ।

[रचनासंघत् १५०९]

दत्तेन भूमिजा यागफलं पृष्टोऽन्यदा हठात् ।
 कालिकाचार्य आचष्ट, नरकस्य गतिं स्फुटम् ॥१॥

तथाहि—सुरमिण्या पुर कालिको भूदेवो बभूव । तस्य भद्राद्वा सहोदरी जाता । तस्य स्वामीयो दत्त इति नामाऽभूत् । कालिकः क्रमात् गुरुपान्ते घर्मोपदेशमाकार्य वैराग्यात् संयमश्रियं जप्साह । तं शास्तरं विना दत्तोऽन्यन्तनिर्गलोऽभूत् । क्रमात् सप्तग्यसनासको बभूव । क्रमाद् दुर्दैवयोगाञ्जितशत्रुभूषस्य दत्त सेवकोऽभूत् । अङ्गेन भूमेन जित-शत्रुणा स दत्त प्रधानपदवीं प्रापितः । क्रमात् सर्वान् सेवकान् बशीहृत्य तं भूपं नियस्य दत्त स्वयं राजाऽभूत् ।

दुर्दृष्टप्लवगव्याल-व्याघ्रमाज्जरवहिवत् ।
 नोपकारैः परिघ्राह्यः, स भूपो विबुधैरपि ॥२॥

सतस्तस्य राशो शुषा प्रजाश्च विश्वास न कुर्वते विश्वस्तपातकषात् । यत् —

ये कुलाचारतो भ्रष्टाः, परलोकादभीरवः ।
 तेषां कुर्वीत विश्वासं, न कथञ्चन मानवाः ॥३॥

आचरार्थ्यं दत्तं पापिनं प्रकृतिर्न विश्वसति स्म । जितशत्रुस्यत्र प्रच्छन्नं स्थित ।

राजचक्रं समाक्रम्य, ददुगू(दुर्दुर्ग)दोऽतिमृदधीः ।

अविनीतः मकृत्याभूत्, दक्षो द्वेषस्य भाजनम् ॥४॥

स दक्षो राजा यागं कारयन् मूर्तिजीवान् निरस्तं हति । यथा यथा यागे हन्यमानानां पशूनां रुधिरप्रवाहः प्रससार तथा तथा स दक्षो राजा जहर्ष । अन्यथा श्रीसूरिपदप्रातः कालिकाचार्यस्तत्रागात् । तत्रागतं तत्र सूरिं श्रुत्वा दृत्तस्तत्राययो । तेन राज्ञोऽन्यथा यज्ञफलं पृष्टो गुरुद्वाराच-धर्मात् त्रिविधप्रसातिरधर्मभक्तप्रतिशुभम् । ततो भूयोऽपि तेन राज्ञा यज्ञफलं पृष्टो गुरुनरकमादिदेश । तत्र च भ्रगतिर्भविष्यति । यतः—

अस्मि वसति रद्रश्च, मांसे वसति जनार्दनः ।

शुक्रे वसति ब्रह्मा च, तस्मान्मासं न मक्षयेत् ॥५॥

तिलसर्पपमानं तु, मांसं चो मक्षयेन्नरः ।

स निर्वर्तते नरकं, यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥६॥

भो राजन् ! सप्तदिनमध्ये यदि तवानने विशोभेऽपि पतियति तदा त्वया ज्ञातः नरकगति, स्वस्य । तदानीं कृष्टो राजाऽवगम-भो मातुल । तव का गतिर्भविष्यति । गुरुराच्य-अहं त्वं प्रप्राण्य स्वर्गं यास्यामि । तदानीं दक्षेन स्वधेवक-पार्श्वदक्षिणा हन्यमानोऽपि श्रीकालिकाचार्यो जगो-यागो नरकाय भवति । उक्तं च—

दक्षेण पुच्छिओ जो, जन्नफलं कालओ तुसमिणीए ।

समयाहियाहिणं, सन्मं सुदयं भयतेणं ॥७॥

दक्षेण प्यातं यथा सप्तदिनेभ्यः पुरतो जीवित्यामि तदा कालिकाचार्यमयं हनिष्यामि । ततस्तस्य सूरिरित्के स्वधेवकान् मुक्त्वा स दृष्टमतिदत्तं सौम्येभ्यः सप्तदिनानि स्थातु स्थित । इतो जितरात्रुमुपमक्तैर्जितरात्रुभूपो राभ्यद्रानार्थं प्रकटीचक्रे प्रच्छन्नम् । इतो रक्षमाणेषु राजमार्गेषु अशुचिषु वस्तुषु अपसार्यमाणेषु सप्तने दिने दक्षो राजा इहपुरा-रूढोऽष्टमदिनभान्या भ्रियमाणतपत्रो राजमार्गं निस्तसार । इतो मालिक पुष्पपूर्णकरण्डपुरतो राजमार्गं समागात् । मेधादिनिनादै श्रुतमात्रैरकस्मात् तस्याव्यत मलोत्सर्गिचिन्ताऽभू मालिकस्य । लोकाहुल्यादभ्यत्र गन्तुमशक्नुवन् लब्धकक्षतया त्वरितं मलोत्सर्गं तत्रैव कृत्वा तस्योपरि पुष्पपुञ्जं मुक्त्वा मालिकोऽप्रतो गत । तदा राज्ञो दत्तस्य तस्मिन् मार्गे गच्छतस्तुर-ङ्गमसुरोत्सर्गो विद्वेशो वदनेऽपिवात् । स राजा दत्तस्तेन प्रत्ययेन पश्चाद् यावद् गृहामिमुखं समारयाति, तावन्मन्त्रिनियुक्तैः सेवकैर्दक्षो हत । स दक्षो श्रुत्वा सप्तमं नरकं गत । स जितरात्रुमुप स्वराभ्ये उपविष्टः । ततस्तं कालिकाचार्यं भूपो निषेवते स्म, जिनधर्मं चाहोचकार ॥

(२)

श्रीपुरे प्रजापालमुपस्य राज्ञी पुत्रं प्रासूत् । तस्याभिषारं कालिकरुमार इत्यभूत् । पुत्री तु भानुश्रीरासीत् । कालिकरुमार श्रीगुरुपार्श्वे धर्मं श्रुत्वा दीक्षा लब्धौ । स च बहुश्रुतोऽभूत्, गुरुभिः सूरिपदं दत्तम् । इतो राज्ञा भानुश्री-भूयुक्ते जितारिभूयस दत्ता । तस्या सुतो चलमित्र-भानुमित्रौ । तयोर्मौगिनेयो चलभानुभूम् । एकदा तत्र गुरुव कालिकसूरय आगता । तत्र धर्मोपदेशं श्रुत्वा चलभानुदीक्षा जग्राह । तदा गुरुसकैः सुहृदैर्गङ्गापरः पुरोहितो वादे जित । एकदा गुरुवो विहारं कृत्वा तत्रागता, चलमित्र भानुमित्रयोराग्रहाद् गुरुवस्तत्र चातुर्मासो स्थिताः । ततो गङ्गापर-पुरोहितस्तान् गुरुन् कर्पितुमिच्छन् पूर्ववैराद् भूपामे लजं जगौ—

देव ! इमे जहपुज्जा, भमेति नहिं तस्य गच्छिरम्यि जणे ।

शुरुपयअक्रमणकया, होइ अवन्ना दुरिअहेज ॥८॥

उक्तं च—

यत्र देवपिपूजादेः, क्रियतेऽतिक्रमः क्वचित् ।
तत्रेदं संसृष्टे राजा, घोरं तत्र मयं भवेत् ॥९॥

राजाऽवक्—किं क्रियते ? गुरवः सुरिथता, तेषां चलनविषये वक्तुं न युक्तम् । पुरोहितोऽवक्—गृहे गृहे नदीनां वयां रसवती कार्यते । यदा साधवो विहर्तुंभयान्ति तदोष्यते—श्रीपूयपादङ्कते रसवती कृताऽस्ति । ततोऽनेपणा ज्ञात्वा गुरवो स्वयमन्यत्र गमिष्यन्ति ॥

(३)

भूपेन तथा कारिते गुरवः प्रतिष्ठानपुरे चातुर्मासकमध्ये गन्ता । प्रवेशमहोत्सवोऽभूत् । तत्र शालिवाहने मूष पृथ्वीं पालयति स्म । पर्युपणापर्वं समीपं समायातम् । तत्र भूपोऽवक्—भगवन् ! पर्युपणापर्वं क्वरिम्न् दिने करिष्यते ? । गुरवो जगु—भाद्रमुदिपञ्चम्याम् । तदा भूपोऽवक्—पञ्चम्यामत्रे द्रगहोत्सवो भवति, तेन पर्युपणापर्वं एकस्मिन् दिने कथं करिष्यते ? । भाद्रमुदिपञ्चम्या भर्नाक् पश्चाद् वा भवति तदाऽहं पर्युपणापर्वणि तपोनियमजिनालयोऽसदि करोमि । तदा गुरवो जगु—भाद्रमुदिपञ्चम्याः पुरतः प्रहरेऽपि न क्रियतेऽर्गाक् तु मनति । उक्तं च—

“तेषां क्राणेणं तेषां समर्पणं समणे भगवं महार्णारं वासाणं सवीसदमासं वटकंते वासाणासं पञ्जोसवति” उक्तं च—

आसादपुत्रिमाप, संवन्धरियसामगि होइ पज्जोसवणा ।
उत्तो सावणपंचमिमाइसु असिवाइकारणओ ॥१०॥

इत्यादि ।

इत्य य पणमं पणमं, करणीयं जाव वीसई मासो ।
सुद्धदसमिइ विआण य, आसादीपुत्रिमोसरणं ॥११॥

इत्यादि । यदि चतुर्थ्यै क्रियते तदा घटते । ततो राजा प्रतिपादने उचत्पारणकं चकार । श्राद्धा अपि तथा चकु । तत्र सर्वचार्यसंमतं पर्युपणापर्वं श्रीकालिकसूरिभिः कृतम् । ततः सर्वै स्मृतिस्तथा पर्युपणापर्वं चके । यत्—

अजिल्बिऊण कज्जं, जं किंचि वि आयरंति गीयत्या ।
धोवावराइबहुगुणं, सन्वेसि तं पमापंति ॥१२॥

आपरणा वि हु आणा, अवरुदा होइ वेव आण चि ।
इयरा तित्पयरासायण चि तल्लकवणं वेवं ॥१३॥

असदेण समाइन्नं, ज कत्यइ केणई असावज्जं ।
न निवारियमन्नेहिं, बहुमणुमयमेवमायरिअं ॥१४॥

(४)

कदाचिद्वन्यां कालिकसूरयः रिथता, तत्र प्रमादपरान् साधुन् दृष्ट्वा जगुः—

भो साधवो मनाए नैव, प्रमादः क्रियते व्रते ।
प्रमादः पातपत्येव, यति संसारसागरे ॥१५॥

उक्तं च—

चन्द्रसपुञ्जी आहारागा य, मणनाणिवीयरागा य ।
 हुंति पमायपरबसा, तयणंतरमेव चटगइआ ॥१६॥
 न तं चोरा विलुपंति, न तं अग्नी विणासए ।
 न तं जुएण हरिज्जा, जं धम्मम्मि पमत्तओ ॥१७॥

एवं नोदिता गुरुभि साधनो न प्रमादं तयजुः । ततो गुरवो दश्युः—अग्नी साधवः प्रमादिनसत्वान्या एव । यतः—

छंदेण गओ छंदेण आगओ चिट्ठए य छंदेण ।
 छंदे य बट्टमाणो, सीसो छंदेण मोत्तच्चो ॥१८॥

एवं ध्यात्वा साधून् प्रमादं त्याजयितुं शक्यातरस्य श्राद्धस्य शिक्षां दत्त्वा गुरवो रात्रौ छत्रं निर्गम्य सुवर्णमूनी स्वशिक्ष्य-
 सागरचन्द्रसमीपे ययुः । तदा इदं साधुमागच्छन्तं दृष्ट्वाऽभ्युधाय सागरचन्द्रसुरिः प्राह—अग्निम् विजने भवद्भिः
 श्चोयताम् । ततो गुरुस्तत्र स्थिता । सागरचन्द्रेण नोपलस्यन्ते । व्याख्यानं कृत्वा सागरचन्द्रसुरिः प्राह—भयाऽप्य
 व्याख्यानं कौटक् कृतम् । गुरवो जयु—विशिष्टम् । ततः सागरचन्द्रः स्वव्याख्यानकलया दृष्टः । ततो द्वाभ्यां
 सुरिम्यां धर्मस्थापनोत्थापनाभ्यां निनादः कृत । सागर प्राह—

नैवास्ति धर्मः परलोकधर्मकृत्, न तावदास्ते परलोक एव सः ।
 साक्षाद्भावात् परलोकिनस्ततः, पुण्यस्य पापस्य झनकु कः फलम् ? ॥१९॥

कालिकसूरिगह—

अहं सुखी दुःख्यभूवमित्युदित्वरः, संमत्यपः फस्पचनापि जातुचित् ।
 नायं समुन्मीलति भूतसंचयाधिकं विनाऽऽत्मानमवाधयाऽन्वितम् ॥२०॥
 आत्माऽस्य संवेदनतः प्रतीयते, स्वाङ्गे परान् मत्यनुमानतोऽश्रुतः ।
 तया च सर्वं हि बुद्धिपूर्वकोत्यायाः कृपाया उपलभ्यतः खलु ॥२१॥

इतो यतयः पयात्रात्रावृत्तिता यावद् गुरुन् शन्द्यन्ति, तावत् क्रोऽप्युत्तरं न वदति । ततः शक्यचित्ताः शक्यातरं
 श्रवकं पृच्छन्ति स्म । गुरवः कुत्र सन्ति । स प्राह—अहं किं जाने, यूयमेवात्मनो गुरुणां स्थितिं न जानीथ ।
 ततस्ताहिताः शक्यातरोणेति सारव । गुरवो युष्मानुक्त्या गता, गुरुणां स्थितिरुक्ता । ततस्ते साधवः प्रमादं
 त्यक्त्वा गुरुकविधिना चारित्रं पाठयन्ति स्म । गुरुभिर्नल्लुकाभिर्भरणिक् कृत्वा पुना रिक्तकृत्य पुनर्भूत्वाऽहंभरणिक्
 बाहुकाना दशैशिव प्रोक्तम्—सौतमस्वामिपार्धात् पठन्ती विषा वचति बाहुकान्मुनदर्शनात् ॥

(५)

एकदा कालिकसूरिः प्रतियानपुरं चतुर्मासो स्थिताः सन्ति । तदा प्रथमस्वर्गस्वाधोन्दो महानिदेहक्षेत्रे श्रीसीमन्धरं
 नन्दुं गतः । तत्र श्रीसीमन्धरोऽकथयत्—अरतक्षेत्रे शत्रुघ्नयतीर्थे सर्वतीर्थेभ्य उच्यते समतित । कालिकसूरिः शत्रुघ्नोद-
 स्वरूपं कथयति तादृशोऽप्यः कोऽपि तत्र नास्ति । तत इन्द्रो बृहद्विप्ररूपं कृत्वा साहं प्रहरसमये गुरुपार्श्वे समागात् । गुरुं
 प्रणम्य विप्रको जगौ—अहं शत्रुघ्नोऽभूवम्, ममायुः कियदस्ति ! अहमनदानं जिघृक्षुरस्मि । ततो गुरुभिर्विशोक्य ज्ञानेनोक्तम्—
 तव सागरद्वयमितमायुर्गित । तत इन्द्रेण स्वरूपं प्रकटीकृतम् । निर्गोदविचारो यादृशः श्रीसीमन्धरस्वामिना प्रोक्तः
 सादृशो गुरुणाऽप्युक्तः । तत इन्द्रोऽनकृत्—व शत्रुघ्नयतीर्थे भरते प्रोक्तं श्रीसीमन्धरस्वामिना [तवस्तुभ्यं] नमः । तत
 इन्द्रोऽब्रू—यावत् साधव भामान्ति तावत् स्थास्याम्यहम् । गुरवो जयुः—तव रूपं दृष्ट्वा साधवो निदानं करिष्यन्ति बाघारधं

विकीर्यते । तत इन्द्रः [पापागो]शाला[याः] चतुरश्रोतित्तम्भाया द्वारं परावृत्त्य गतः । साधवो विद्वत्यागता द्वारमन्यत्र दृष्ट्वा जगुः—भगवन् ! द्वारमेवं कथमभूत् ? । ततो गुरुभिरिन्द्रागमनादिवरूपं प्रोक्तम् । साधवो जगुः—यदीन्द्रोऽस्थास्यन् तदा वयं तं दृष्ट्वा पुण्यं विशेषतोऽकार्णम् ॥

(६)

मभावनानां वितन्वानो, जिनेन्द्रशासने सदा ।

लभतेऽत्र परश्रापि, सुखं कालिन्मूर्तिवत् ॥२२॥

तथाहि—मगधदेशे घाराजासधुरे चञ्चलसिंहभूपत्य सुगुणन्दरी प्रियाऽभूत् । पुत्रः कालिककुमारोऽभूत् । पुत्री सरस्वती च । एतदा कालिककुमारो राजपुरुषपुत्रः क्रीडत्यै वने गतः । तत्र गुणन्धरसूरिं वन्दते स्म । तत्रोपदेशः श्रुतः—

माणुस्तस्वित्तजार्ई, बुलरूवारुगमावभं बुद्धी ।

सवगगगहनं सदा, संगमो लोगमि दुलद्वारं ॥२३॥

इत्यादि धर्मं श्रुत्वा प्रबुद्धो मातापितरौ पर्यगसास्य सरस्वत्या मगिन्या पुत्रो गुरुपार्श्वे कुमारो व्रतं ललौ । गुरुपार्श्वे कालिककुमारः पठन् साहित्य—तर्क—लक्षण—लन्दोऽलद्वार—नाटकाद्यागमशास्त्रकुशलोऽभूत् । श्रीगुणन्धरसूरिभिर्योर्ध्वं गत्वा कालिकसाधोः स्मरिपदं ददे । विहारं भूमण्डले कुर्वन् प्रबोधयति स्म ।

अन्यदा कालिकसूरिऋज्विन्यां बहिरुपाने समवासात् । तदा सरस्वती साध्वी प्रान्तप्रवर्तिनीपदा पुरमप्ये यियासुसुसु प्रणम्य पुरदारे समायात् । तदा तत्रत्यो नर्दभिक्षो गजा पुराद् बहिरिन्सरत् सरस्वती साध्वीं विप्रलपन्ती रूपशालिनीं वीक्ष्य रामानुरः स्वान्तःपुरे बलन् क्षेपयामास । गुरुणा नर्दभिक्षभूपत्य इत्तं ज्ञातम् । ततो गुरुणा श्रोसंयः प्रेषितः । साध्वीवालनार्थं राजपार्श्वे गदा प्राह—महासतीर्षं मुच्यताम् । तपोधना तपस्विन्यो राज्ञो यस्य भूमौ तपः कुर्वन्ति, तस्य पुण्यविभागो राज्ञः सगेति । तेन स्वामिनियं मुच्यताम् । त्वं प्रजापालोऽसि । तपस्विनां तु भूपः पद्मापारोऽस्ति । यत —

नरेश्वरहृन्च्छायामाश्रित्याश्रयिणः सुखम् ।

निर्भयाः सर्वकार्याणि, धर्मादीनि वितन्वते ॥२४॥

एवं श्रीसंघेनोक्तो भूपः प्राह—नाहमिमां सुखे, उपदेशः स्वगृहे दीयते, भूपत्याग्रे न दीयते एवंविधः । तत गुरुभिरूपपार्श्वे शक्योक्तम्—इयं तपस्विनी मम भगिन्यरित तेन मुच्यताम्, त्वं प्रजापालोऽसि त्वमाधारस्तपस्विनाम् । ततो गुरुकै यदा राजा न मुञ्चति सरस्वतीं तदा गुरवः स्वस्थानेऽभ्येत्य श्रीसंघमाकार्यं प्राह—अयं दुष्टो राजा सरस्वतीं जहार, अस्य शिक्षा दीयते । यदि सति सामर्थ्ये जिनमतप्रतिकूलं यो न हन्ति तस्य पाराश्रितं पापं लगति । यतः—

देव-गुरु-संघकञ्जे, चुन्निजा चक्रवटिसिन्धं पि ।

कुचिओ मृणी महप्पा, पुलायलदीई संपभो ॥२५॥

इत्यामुक्त्वा स्ववेपं साधुनां समर्थं श्रीसंघं सुकलाय शककूले गतः । तत्र स्वकलां दर्शयित्वा राज्ञो मिलितः । सुमापितैः भूपं रक्षयामास । कालिकसूरिणा रञ्जितो राजा जगो—भवतो यत् कार्यं विधते तन्निरगचताम् । गुरुः प्राह—अवसरे कथयिष्यते ।

एकदा शकगुपतेः समायागुपविष्टस्य साधुनासिंहभूपेन कथोलकं क्षुरीपुत्रं प्रेषितं समागतम्, तदा राजा कृष्णमुक्तो-

ऽभूत् । तत्कञ्चोल्कं मत्स्यके कृत्वा स्नाधनसिंहस्य सेवकस्य सन्मानं कृत्वोत्तार्कं ददौ । ततो रहसि फालिकाचार्यः शकं पप्रच्छ कञ्चोल्कागमनवृत्तान्तम् । ततो राज्ञोक्तम्—अस्माकं पण्णवतिभूपानमेको मुद्गयभूपः स्नाधनसिंहोऽस्ति बली । स च यदास्माकं राग्ययोग्याङ्गजो भवति, तदा स भूपः कञ्चोल्कं क्षुरीयुतं प्रेषयति, तदा शीर्षं क्षुर्यां लिखा प्रप्यते । ततः सूरिराह—एवं को मूर्खो निजं शिरो दत्ते ! जीवद्भिः सुखं लभ्यते । ततो राजावक्—किं क्रियतेऽस्माभिः ? तत्र सूरिराह—यदि मम कथितं क्रियते, तदा वो जीवितं भवति चिरम् । ततो भूपोऽरक्—कथयस्माकं जोगनोपायम्, त्वं तु विज्ञोऽसि । ततः सूरिराह—उज्जयिनी पुरी वर्षास्ति, तत्र पण्णवतिर्भासाः सन्ति, तेन तत्र यूयं सर्वे भूपाः मया सार्द्धमागच्छतु । भवता-मुज्जयिन्या राग्यं दास्यते मया । आकारयतु भवान् भूपान् सर्वान् । ततो विचारं कृत्वा पण्णवतिर्भूपाः स्वतुरङ्गमपचित-कुटुम्बयुताश्चेष्टुः । कर्मणि तेषां वर्षाकाळः समायात् । ततो दृक्कपर्वनपार्श्वे सुरापट्टामध्यस्थे ते भूपस्त्वयुः । शम्बुञ्जीगा भूपा जगु—भो फालिकावधूत ! शम्बुञ्जिना कथमुज्जयिन्यां गम्यते, तत्रयं राग्यं च प्रहीष्यते ! । सूरिः प्राह—स्थिरं स्थोयताम्, सर्वे वर्षं भविष्यति । तदा स्वरस्वया आचाम्लतपस्करणस्वरूपं रासगदेव्या प्रोक्तम् । ततः [गुरुणा] पूर्णे-नेलिकानिवाहं वर्षार्थं सर्वेषां भूपानां विभग्य ददौ सूरिः । ततः सर्वे भूपा सुस्थिता बन्धुः ।

ततः सुरिणा शिविरं चालितम् सुर्जराजमध्ये सुर्जोग्जयिनीपार्श्वे ययो । तदा गर्दभिज्ञो भूपः संमुखमागत्य युद्धं कुर्वानं वैरिवलं महद् दृष्ट्वा गर्दभिज्ञो वियां साधयितुमुपनिष्टः । तदा सूरिभिर्गर्दभिज्ञो(भो) विनां साधयन्तं गर्दभिज्ञं भूपं ज्ञात्वा प्रोक्तम्—असौ भूपोऽप्रेतन्यामष्टम्यां गर्दभिज्ञो(भो) दिशां साधयिष्यति । सा च यदा वप्रोपरि चटिखा शब्दं करोति, तदा यः शब्दं श्रोष्यति स मरिष्यति । अतः कारणादद्योत्तररातं शब्दवेधिनो मया सह तिष्ठन्तु, शिविरं गम्यतदये स्थाप्यते तदा यदाऽहं वाणं मुञ्चामि तदा १०७ वाग्देविभिर्वाग्जा मोचनीयाः । गर्दभैर्विवाधा-शब्दं कुर्वाग्या मुखं वाणैर्मरिष्यते । ततो रुपा राजानं पदाम्यां हवा मुखे नीति कृत्वा गमिष्यति । राजा मरिष्यति, राग्यं प्रहीष्यते । एवं स सूरिः शब्दवेध्यादि-नरान् मोलयित्वा गर्दभिञ्जं जिगाय । द्वाकसाहाय्यादुज्जयिन्या राग्यं दृढदाकाय सूरिर्ददौ सर्वम् । ततः सूरिः स्वरस्वतीं सुरगीलापन्तःपुरादानिनाय । सर्वेषां भूपानां पृथक् पृथक् देशान् विभग्य ददौ सूरिः । यस्य राज्ञः पार्श्वे स्थितस्तस्योग्जयिनी-राग्यं ददौ सूरिश्च स्वभागिनेयस्य ददौ । ततो गुरुपार्श्वे गवा श्रीकालिकाचार्यः प्रायश्चित्तं गृहीत्वा पुनर्वैषं गृहीत्वा चिरं भग्यजीवान् प्रबोध्य स्वर्गमुखं प्राप । स्वरस्वयपि चारित्रं प्रपाच्य स्वर्गं गताः ॥

इति कालिकसूरिकथा समाप्ता ॥

ग्रन्थकारप्रशस्तिः—

श्रीचन्द्रगच्छाम्बरभूपकोऽभूत्, तपागणो भानुरिवोद्दीप्तिः ।
 भवोपपन्नं मन्वजनाम्बुजालो, स्वगोविन्दासैरिव साधुवर्गः ॥१॥
 तन्नामवन्नं वरगुणगणमणिरोग्गणमहीधरप्रतिभाः ।
 परमगुरुस्तोमसुन्दरगुरवः संपरमावतयः ॥२॥
 तच्छिष्या मुनिमुन्दरगुरवो जयचन्द्रमूरयोऽभूवन् ।
 पारगवागमज्ञलनिधिपारगता रुचिरगुणनिष्ठाः ॥३॥
 तच्छिष्या विजयन्ते, दयतः श्रीश्रुतिमन्त्रमहिममत्म् ।
 श्रीशुक्तरत्नरोखरगुरव उदयनन्दिगुरविराः ॥४॥

लक्ष्मीसागरसूरीशः, स्तोमदेवाहमूरयः ।

विद्यन्ते लसद्बिद्यावाधिमन्थनमन्दराः ॥५॥

श्रीमन्मुनीशुनिमुन्दरमूरिराज-

श्लिष्यः श्रीमन्मुनीशुशुमशील इति प्रमुख्यः ।

एतां कथां वितनुते स्व नवाम्बरेषु-

चन्द्रममाणसमये (१५०९) किल विक्रमार्कात् ॥६॥

भरद्देस(तेश्वर)-याहुवलीवृत्तिः शुभशीलविद्युधरवितेयम् ।

शोध्यास्तुबुद्धिमद्भिर्विद्युधैः कूटापसरणतः ॥७॥

अनाभोगादिना किञ्चिद्, यदत्रोत्सुत्ररोपणम् ।

चक्रे तदस्तु मे मध्यातमोऽर्हदादिसाक्षिकम् ॥८॥

[२७]

श्रीधर्मदासगणिविरचिता

उपदेशमालाटीकान्तर्गता

कालिकाचार्यकथा ॥

—१३३३३—

जीअं फारुण पणं, तुरमणिदत्तस्स कालिअज्जेण ।

अवि य सरिंरं चत्तं, न य भणिअमहम्मसंजुत्तं ॥१०५॥

वीर्यं इति-स्वकीये जीवितं पणं कृत्वा, तुरमणिं चिं तुरमणिनामिं नगरे, दत्तस्स चिं दत्तनाम्नो राज्ञः, कालिकञ्चैव
कालिकाचार्येण, च पुनः स्वशरोरमपि त्यक्तम्, मनसा स्वदेहोऽपि त्यक्तः । परं अधर्मसंजुक्तं असयं वचनं न भणितं न
मापिनम् ॥ १०५ ॥

अथात्र कालिकाचार्यसंबन्धो यथा-

तुरमणिनामिं नगरे जित्रशशुनामा वृषः । तत्रैकः कालिकनामा विप्रस्तस्य भद्रानाम्ना भगिनी । तस्या
दत्तनामा पुत्रः । एकदा कालिकब्राह्मणेन स्वयं बुद्धेन चारित्रं गृहीतम् । क्रमेण आचार्यपदं प्राप्तम् । तद्भगिनेयो दत्तनामा
निरङ्कुशो युतादिव्यसनाभिर्मृतो वृषसेवां करोति । कर्मयोगेन राज्ञा तस्य मन्त्रपदं दत्तम् । लब्धाधिकारेण तेन राजानं
बहिः निष्कास्य स्वयं राज्यं गृहीतम् । राजापि तद्गयाल्लभ प्रच्छन्नं स्थितवान् ।

अथ सो वृषवृषो महाक्रूरकर्मा मिथ्यावमोहितोऽनेकान् यागान् कारयति । तदवसरे कालिकाचार्याः समवसृताः ।
तदा भद्रामातुरुपरोधेन दत्तमन्त्रीशरोऽपि वन्दनार्थमागतः । गुत्भिर्देशना दत्ता । यतः-

धर्माद् धनं धनत एव समस्तकामाः,

कामेभ्य एव सकलेन्द्रियं मुखं च ।

कार्याधिना हि खलु कारणमेपणीयं,
धर्मो विधेय इति तत्त्वविदो वदन्ति ॥१॥

इति श्रुत्वा दत्तेन यागफलं शृष्टम् । गुरुणोक्तम्-यत्र हिंसा तत्र धर्माभावः । यदुक्तम्—

दमो देव गुरुपास्तिर्दानमध्ययनं तपः ।
सर्वमप्येतदफलं, हिंसां चेन्न परित्यजेत् ॥२॥

पुनरपि द्वितीयवारं यागफले शृष्टम् । गुरुणोक्तम्, हिंसा दुर्गतिकारणं वर्जते । यदुक्तम्—

पङ्क-कुष्टि-कृणित्वादि, हृष्टा हिंसाफलं सुपीः ।
निरागच्छतमन्तूनां, हिंसां संकल्पतस्त्यजेत् ॥३॥

तदा पुनः दत्तेनोक्तम्—कथमित्यमुत्तरं दत्तः ? यादृशं भवति तादृशं सत्यमेव वदत । तदा कालिकाचार्येण चिन्तितम्, यद्यप्ययं राजा यागरकोऽस्ति तथापि यद् भान्यं तद् भवतु । परं मिथ्या न जन्वामि । प्राणान्तेऽपि मिथ्याभाषणं न श्रेयः । यदुक्तम्—

निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु,
लक्ष्मीः सभाविद्यतु गच्छतु वा ययेच्छुम् ।
अथैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा,
न्यायात् पयः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥४॥

इति विचार्य वक्षितम्, मां दत्त । निश्चयेन नरकगतिरेव यागफलम् । यदुक्तम्—

यूपं छित्वा पर्यन् हत्वा, कृत्वा रुधिरकर्दमम् ।
यथेवं गम्यते लोके(स्वर्गे), नरके केन गम्यते ? ॥५॥

दत्तेनोक्तम्, कथमेत ज्ञायते ? । गुरुणोक्तम्, इतः सप्तमे दिवसे घोटकखुरोच्छलिता विद्या तन मुखे पतित्यति । पथच्छोहकुण्डिकायां पतित्यसि । एतदनुमानेन तवावश्यं नरकगतिर्भाविनीति ज्ञेयम् । दत्तेनोक्तम्—भवतां का गतिर्भाविष्यति ? । वयं धर्मप्रभावेन स्वर्गे गमिष्याम इति श्रुत्वा समुपन्रकोधेन दत्तेन चिन्तितं यदि सप्तदिवसमध्ये एतद्राक्ष्यं न मिलिष्यति तदेतन्मन्त्रं मारुषिष्यतीति स्वसेवकांस्त्वत्समीपे मुक्त्वा नगरमागत्य नगरवीथिकामशुचिनिष्कासनपूर्वकं शोषयामास । सर्वत्रापि पुष्पाणि विक्रीणीनि । स्वयमन्त-पुरे स्थितः । पट्दिनानि यतानि । अष्टमदिनभान्या सप्तमदिने क्रोधमाधायाधमारुह्य गुरुन् हन्तुं यावद् गच्छति, तदनन्तरं कश्चिद् बृद्धो मल्लकारो हृदनीतिवापया पीडितो रष्यायां विष्टां हृत्वा पुष्पैराच्छाय गतोऽस्ति । तदुपरि दृष्टवृषाश्चरणयोः निपतितः समुच्छन्नवस्करांशो वृषमुखे पतितः । समुपनो विश्वासः । पश्चाद् बलितो दत्तपः । एकान्तं शय्या राजपुरैर्भित्तितम्, बीवन्त्यं दुःस्रदायी भविष्यतीति ज्ञात्वा लोहकोटिकायां क्षिप्तो बहूनि दिनानि महकष्टमनुभवन्, विव्रणन्, पूकारं कुर्वन्, मृत्वा सप्तमनरकावनिं प्राप । श्रीकालिका-चार्यास्तु चारित्र्यापनेन स्वर्गे गताः । एवं साधुभिः प्राणान्तेऽपि मिथ्याभाषणं न विधेयमित्युपदेशः ॥

इति त्रिशतमः संबन्धः ॥

श्रीसोमसुन्दरसूरिविरचिता-उपदेशमालान्तर्गता

कालिकाचार्यकथा ।

[रचनावत् १४५७-१४९३]

तुरमिणी नगरीई दत्त ब्राह्मणिई मुहुंतई राज्य आपणइ दसि करी आगिल्ल जितशत्रु राजा फाडी आपणपई राज्य अधिष्ठिउं । धर्मनो बुद्धि पणा याग यग्या । एक वार दत्तना माउला श्रीकालिकाचार्य गुरु भांगेज राजा भणी तीणई नगरि आविया । मांसु भणी दत्त गुरु कहईं गणु । योगनुं फल पूछिवा लागु । गुरे कहिउं—जीमदया लगे धर्म हुईं । दत्त कहईं—यागनुं फल कहु । गुरे कहिउं—हिंसा दुर्गतिनुं हेतु हुइ । पेळं कहईं—आवडउं कां कहु, यागनुं फल कहु । गुरे मरण आंगमीनई कहिउं—यागनुं फल दुर्गति वहीई । दत्त कहईं—हूउं नरगि जाएसि ! । गुरे कहिउं—कुण संदेह ! । सातमई दिहाडई कुंभीमाहिं पचोतओ नरगि जाएसि । किसिउं अहिनाण ! । सातमई दिहाडई ताहरई मुक्ति विद्या परिहसिय—ए अहिनाण । दत्ति कहिउं—[तउं] मरी किहां जाएसि ? । गुरे कहिउं—देवलोकि जाईसु । तउ दत्तई रीसाविई गुरु पापती जण मूक्या । चंतिरइ छइ—सातमई दिहाडई गुरु ज मरसिय । इसिउं चंतिरी परमाहिं पईसी रहिओ । राजाई मार्ग चोखलाविया । तिहा पुष्य प्रकर कराविया । एउई मालीई गाढई काजि कानइ विद्या [मार्ग] माहिं करी ऊपरि फूलनुं डालुं लापिउ । ते दत्त आठमा दिहाडानी भ्राति सातमई ज दिनिं गुरु मारिवा नोसरिउ । घोडानु पग विद्या ऊपरि पडिओ । मिथा ऊठली तेहनई मुहुडई पडी । बौहनु, पाठओ वलिओ । सामंत मंडलीके तेह ऊपरि विरक हूँते बांधि कुंभीमाहिं पचोउ नरकिं मिओ । सामंते वली आगिल्ल जितशत्रु राजा आपिउ । तोणई श्रीकालिकाचार्य पूज्या । चारित्र आराधी देवलोकि पुहता । निम कालिकाचार्ये साचउं बोलिउ तिम अनेरई कं धर्म साचउं ज कहिलुं ॥

इति कालिकाचार्यकथा संपूर्णा ॥

श्रीरामचन्द्रसूरिविरचिता कालिकाचार्यकथा ।

नमः श्रीसर्वज्ञाय ॥

उत्पत्ति-विगम-ध्रौव्यत्रिपदी व्याप्तविष्टपम् ।

महेमः श्रीमहावीरं, निरस्तवृत्तिनं जिनम् ॥१॥

श्रीमहावीर चरम तीर्थंकर, सर्वपाप ध्वंशकर, तेह तणा चरणकमल नमस्कारी श्रीकालिकाचार्य गुरुतणउं कथानक कहिसुं । जे श्रीमहावीर, उत्पत्ति विगम ध्रौव्य इसी छइ जे त्रिपदी, तेहनइ प्रनागि व्याप्त व्यापितं विश्व सपलउंइ छइ । अनइ—

देव-गुरु-संयकज्जे, चुभिजा चक्कवट्टिसन्नं पि ।

कुविओ मुणी महप्पा, पुलाइलदीइ संपन्नो ॥२॥

अनइ किवारइं एकं जे पापकर्मइ जिनशासन प्रतिइं पाहुं करइ ते पालीनइ जिनशासन रहइं, उन्नति करइ, मुहुत चढावइं, ते आलोचना प्रतिक्रमण कीवइं हुंतइं श्रीकालिकाचार्य गुरुतणी पतिइं शुद्धमान हुइ । दिवइं तेह गुरुतणओ उद्योत कहीइ छइ ।

ईणइ जि भरतद्योत्रि धारावास इसि नामि नगर छइ । तिहां चरसिंह इसि नामि राजा राज्य प्रतिपालइ । तेह तणइ सीलालंकारधारिणी मनोहारिणी प्रिया कलत्र सुरमुन्दरी इसि नामि प्रवर्त्तइ । तेह विहुं भरतार भार्या संगत कालिक इसि नामि कुमार छइ । सर्वगुणाधार छइ । तेह कुमार तणइ निर्मितदेवांगनारूप सुरस्वती इसि नामि बहिन छइ । एक वार यौवनवयि घोटा पेलविवा यादिर वाडिं बनमाहि गिइं हुतइं श्रीगुणाकरसूरीस्वर दीठा । पंचांग भूमीतलि उतरो, प्रणमी, नमस्कारी पांचसइं राजपुत्र सुमट, मित्रस्युं बट्टओ । गुर पम्मदेराना आरंभी । फिसी ते—

विद्युल्लतानेकपकर्णसाललीलायितं वीक्ष्य नरेन्द्रलक्ष्मीः ।

युष्पादष्टाः किं च पतन्ति कूपे, भवस्वरूपे मुविबैरिन्नोऽपि ॥३॥

बीजना शबकरा सरीपउं, हाथीयाना कर्ण सरीपउं, राग्यलक्ष्मी तणउं स्वरूप जाणी, तल सरीग मय्य जीव छइं जे ते भवि वृषि किम पढइं । सुबिवेदीया ते जे संसार दुग्दत्त छांडी संयम राज्य ब्यादइं । इस्युं सांभली प्रतिबुद्ध हूओ । माता पिता मोकलानी नत ग्रहण कीपउं । पांचसइं धर्मियस्युं सुरस्वती बहिनस्युं दीक्षा लीथी । गीतार्थ हूओ । गुर आपणा गच्छतणओ मार तेहनाहि आरोपिओ । तेह जि पांचमइं मुनिस्युं पृथ्वीइं ब्याहार क्रम करइं । प्राप्ति एक राईयं, नगरे पंच राईयं । प्राप्ति एक रात्रि नगरि पंच रात्रि ।

इम बिहार करतं हुतां श्रीकालिकाचार्य गुरु माळकदेवमाहि उजयनी नगरीइं प्हुता । तिहां गर्दभिल राजा राज्य प्रतिपालइ । एक वार रवाडी जातइं हुंतइं बहिर्मणि आतां सुरस्वती इसि नामि साव्नी तपोचना परिवारपरिचर हुतां राजा गर्दभिलइं दीठा । तिहां वित्त परावर्त्त हूओ । कामार्त्त ठेवा मनि धरो । यतः—

न पश्यति दिवोलूकः, काको नक्तं न पश्यति ।

कामान्धः कोऽपि पापीपान्, दिवा नक्तं न पश्यति ॥४॥

धूयड दीर्हि न देपइं । काग रात्रि न देपइं । पुणि कामाय पापी दीर्हिं अनइ रात्रि न देपइ । एह कारणतओ अंध हूतइं अंतेउरमांहि ते सती सरस्वती भगवती रापी । हा थांधव । हा कालिकाचार्य । हा तात बैरसिंह !, हा माता सुरसुंदरि !, हा गुरु गुणाकारा सूरि ! माहरउं चारित्रलन गर्दभिलि नृपाधमि लीजतउं रापओ रापओ । सूरीस्वरे तथा श्रीसंधिइं, मंत्रीधरे, प्रधान पुरुषे कहं, तूई न मेल्हइ । इसिउं कहिउं छइ—

यत्रास्ति राजा स्वपमेव चोरो, भाण्डिवहो यत्र पुरोहितश्च

वनं भनध्वं ननु नागरा भो !, यतः क्षरण्याद् भयमत्र जातम् ॥५॥

जिहां राजा स्वयमेव—आपहणीइ चोरो करइ । जिहां पुरोहित भंड विवा करइ, अहो लोको ! तओ वन सेविओ । जेह तउं रपोपउं जोईइ, तेह हंतओ भय हुइ । इमइ सांभलिइं हतउं पुणि न मेल्हइ । संप समु(म)क्ष्य गुरि श्रीकालिका-चार्यइं इसी प्रतिजा कीपी जे, गर्दभिलिइं श्रीसंपनुं कहुं नथी कीषउं अनइ म्हासतोनइ अवज्ञाभाव कीषओ छइ । जिनशासनमाहि कार्दं नथी लेपव, तओ मुंइ कालिकाचार्यनुं कार्दं नथी मान, तओ पणि तओ प्रमाण जु एह गर्दभिलिइं रइइं गाय थकु उमूली नइं नांपउं, चोटी साही माथा पापती फेरो राण्य थकु काढउं तु जाणिग्यो । जु ए बलवत्तर तु किमुं !, एहनइ घणउं सेनि तु किमउं !, एहनइ गर्दमी विषानुं पराण तु किसउं !, इसां बचन बोलतओ उन्मत्तनी परि भमइ । एहनइ गदनुं पराण, द्रव्यनुं पराण तु किसउं ! असउं मिथलपणूं करतु बोलतु हीइइ । साहित्यस्यां वचन बोलतु जागी लोके राजा गर्दभिलि चित्तमाहि निदियो । ए राजानइ धिग पडओ, जीगइं पापी राजाप गुरु इसी दुर्दि(दी)रां पाडियो । एतलइ बली महंते राय चीनविओ, पसाओ करि ए साथी वतस्था महासती मेल्हि । राजा रीसाविइ हुंतइं तेह मुहता रहइं कहिउं तुजे आपणा मा—नाप रहइं जईं सीपामण दिओ । इसिउं रायनउं वचन सांभली ते प्रधान पुत्रप मौनि थई रग्य । इसउं स्वरूप सामली श्रीकालिकाचार्य नगरतओ बाहिरि नीसयां । गच्छ गीतार्थ महातमानइं भालवी, अवधूतनु वेस करी, ओपओ मुहपती गोपवीनइं पश्चिम दिशि सिंधु नदीनइ पारि शककूळ इसि नामि स्थानकि ग्या । तिहां नगरनइ परिसरि शाकी कुमर गेडी दढे रमता देपी उभा रखा । तेइ रहइं रमता दढओ अवह कूपमाहि पडिओ । मह सचित थई रहिउ । गुरे तेहजिनां बाण धनुष लेईं इष्टि वेधो दिपाइते हते ते दढओ एरु एरुनो पूयइं बाण संधान करी ईगी रीतिइं दडु काडिउ । सवे शाकी कुमार रलीयायत ह्मा । इसिउं कहिउं छइ—

मानमुल्लसति यत्पदे पदे, संपदे भवति वाक्यहम्भरः ।

धीमतामभिमतार्थसिद्धये, यद्वि देशगमनः स उत्सवः ॥६॥

जे बुधिवंत छइं, जे विदास हुइ, ते जु विदेश जाईं तओ हइ संपदा । जि हुइ बोलतां भाषां फाज सीसइं, मननउं वाळउं कार्यं सीसइ । एतलइं खुं आधर्यं सिउं संदेह कार्दं ।

विद्वत्त्वं च नृपत्वं च, नैव तुल्यं कदाचन ।

स्वदेशे पूज्यते राजा, विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ॥७॥

विदासपणुं अनइं राण्य पदवी सिरीषां न कहाइ कार्दं । विदास जिहां जाइ तिहां कला विधानइ चमत्कारि करी मानइं । इम तीगे कुमारे मानिओ, पूजिओ, साकारिओ । साधिइं लेईं आपणा पिता रहइ जणायउं । चारु बाणी

दृष्टि बेसी मग। गुरु अवधूतवेषिं तिहां र[ह]ईं । ते राजा झाकी मान सम्मान दिह । महत्त्व प्रतिष्ठाईं ते झाकी बोलउं, ऊबर्षद नही । केतले दिवसे झाखानुयापी पातसाहिईं छन्नुं रायरहईं भंकबद्र लेख मोकालओ । जिहां गुरु छईं तेह रायनइ एक ठरी नामाकिन अनईं कबोलउं एतखं आगलि मेहलउं दूतिईं । ते देपी राजा कालसुहू हूओ । ति वारईं गुरे पूछओ तूहं जि रहईं कोप छइ के अनेराइ कुणहईं रइईं कोप छइ । राजाइ कहिउं अन्ह सरोपा छन्नुइ राह रहईं पहवओ जि कोप छइ—

जन्धेरपि कल्लोलाधापलानि कपेरपि ।

श्रमयन्ते यत्नतो रोदुं, न पुनः प्रभुचेतसः ॥८॥

क्रिवाईं एकइ ससुदना कल्लोह रूथो सकीईं । क्रिवाईं एकईं वानरनुं चपलपणूं रूथो सकीईं । पुणि ठातुरनुं चित्त रूथो न सकीईं । तन्है छन्नु राय एक थाओ । मू सायिईं आवओ । जिम तुन्ह रहईं निर्विन्न रूडइ स्थानकि लेईं जाउं । तेहै सविहु राय गुरनुं वचन मानिउं । मूला झाखानुं कहिउं, छन्नुं राय एकटा मिलओ । सपला मिली । गुरु यचन लगइ चान्या । सिंधुदेशमाहि सिंधनदी ऊतरी सुगाण्डेशमाहि आन्या । तिहें वषां हूउ । जीगइ वर्षाकालि गाऊ जोबण थाइ । नदी वाहला ऊतरी न सकीईं । माम ४ सुरठईं रखा । वर्षा ऊनरिह गुरे ते बोलग्या । कहुं चाछ । तेहै कहुं किहां भणी चलावओ छओ । तिवारइ गुरे कहिउं । मालबुकदेश भणी, छन्जयनी नगरी तिहां तमारु निबोह हसिह । सविहुं राजाने कहिउं, अजारइ चंबड नथो । गुरे शासनाधिष्ठायिका देवता आरापी । तेहना सानिष्य तु पूर्णकोटि बेथो रम करी, ईटवाह पाचरी सात्र सुवर्णमय ईट करी, विहची आपी । पउइ मालग भणी चान्या । साहदेशमाहि थईं मालवानी सीमईं जानइ दसुरण तिहा रखां जण मोकली कहाम्यउ । धजी काईं नची वणठउं । गर्दभिलि कहिउं तु प्रमाण जु बीवता साहउं । मूहि मेलावओ करी आया छइ । गर्दभिलि मंत्र आलोच करी, कटक सज करी, सामट आविओ । विहइ दल एकत्र भिन्यां । सुभट सज यवा प्रधान भाट सांचर्या । संधि न हुईं । विग्रह जि मेलि आयु ।

तलि धजईं सरणाईयां, पापरीईं कैकाण ।

धूरां धरि वषामणां, काहर पडइ पराण ॥९॥

पचिः पदाति रथिनं रथेषुस्तुरङ्गसादी तुरगाधिरुदम् ।

गजाधिरुदो हि गजं दिनस्ति, घोरो रथः सैनिकयोः प्रवृत्तः ॥१०॥

भिदुं दले मिले हंते, पायक पायकरुं सुभईं । रथो रथीसुं, असगर असगरसु, घोडा पोडासुं, हाथी हाथीसुं । एवइ धोर रोद संगमि हंइत जेवत्री लहि बही सुभट सुग्नां अंग ओहग्या । कायर कांपवा लग्गा । पापतणइ प्रमाणि गर्दभिल रायनुं सैन्य मचकोडिओ । ऊज्रेणीना गदमाहि जाईं रोध सज हूओ । झाकीए नगरी वीटी रखा । सदा युध हुइ, दोष्य हुईं । एकरार नगरी नदय सी देपी तेहै झाखी राये गुरु पूछ्य, अत्र ए सु काय नगरी नथो को छहु न जाणोइ । सुद को न कइ । ति वारईं गुरे कहिउं, आज आठमि छइ । ए तृपाम गर्दभो विषा साधिसिह । जाप तनाइ अंति ए गर्दभो विषा भूंछार कत्री जे सामलईं, बयरी भाजइ । मुहि छोही टांखेनईं सुईं पटईं । पइ कारण कटक जोअग पाउउ ऊताह । अनइ सैन्यमाहि हूता सवोचरसभो शन्धवेथी सुभट मुस कन्हलि रापओ । तेहै तिम कीरूं । गुर तेहै सुभट रइइ कहिउं, जि वारूं पेळी गर्दभो विषा भूंछारइ, ति वारूं माहरी परि समकाउ एह विषानुं मुस भाषानी परि भरिबउ । इमो सीपामग देईं एक चित्त थईं रखा । ते विषा प्रगतावि शन्ध करिवा आवी । अहोचरसभो बाग करी तेहनुं सुह तकाउ भरिउं । गर्दभो विषा निःप्रताप हुईं । राजा प्रतिईं बुपी मुहि पट्ट मारिओ । मस्तक मज

मृत करी आकासि मंडलि गई । तेहे शायीए पण्य प्रमाणुनु जाय छगइ, ते उजयनी भेली माहि पइटा । राजा गर्दभिल जीवतओ साहिओ । गुरु आगलि आगिओ । गुरे बोलाविओ, ओरे पापिष्ट । जे तइ महासती स्वरत्नतीनु नतमंग कीधओ, जे श्रीसंप आपमानिओ, जे हुं अरगगओ ते पाप वृक्षनु ए अजी फूल मात्र हूई छई, फल ते नरकांत हुसिइ । अजो फाई दिणठउं नथी । प्रायश्चित्तनो बालोअण छइ, दीप्या छइ । असई सामलई हूंतइ ऊठण चोतओ देधी देशथिओ काडिओ । पतलई जे शास्त्रीगय कन्हलि पहिलं गुरु रक्षा हूता, ते सन्नत मृत्यु राओ कीधओ । बीजा रहइ देश विहं ची आपिओ । आज छगइ ते शास्त्रान्वय कहीइ । असी प्रतिज्ञा पूरी आरणी बहिन महासती संयम आरोपीनई आठोयण करी पडिऊन्या हूता आपणा गच्छमाहि आन्या ॥

(२)

पतलइ अवसरि भरूअलि नगरि गुरुना भागेज चर्यामित्र अनई भाणमित्र । इसि नामि एक राजा एक युवराजा राय पालई । तेहे शीघ्र आपणु मुहंतओ मोकळी गुरु तेलान्या । मुहंतइ गुरे शाही राजा मोकळानी भरूअलि पुहता । चर्यामित्र राजा, भाणुमित्र पुनराओ सहित महामहोसवि करी पदसकर कीधओ । गुरे भागेज चर्यामनु इसिई नामि प्रतिशोधी करी दीप्या दीधी । राजा मति करी गुरु चओमासि राध्या । तेहे गुरे राय आगलि पुरोहित एक बार वादि करी जीतओ । ते पुरोहित राय आगलि उपाय करी गुरु ऊपरि बइर वहि । निंदा करइ । सानकूल अ(उ)पसर्ग करइ । ते राजानउं मन विप्रतारइ । जीणइ मार्गि गुर चालइ तीणइ मार्गि तुस भक रहई चालिवउं न घटइ, गुरनां पग भांजई । ए भोटी आसातना हुइ । राजा मुग्धस्वभावि कहिउं, किम कीजइ ? तु ईणी वाटई कहीनई हीडवा न दीजई । लोक तीणी वाटई न हीडई । वली ब्राह्मणि उपाय कहिओ—राजान् ! आपणां गुरनई लोक साहि तिसउं विहिरावई । तम्हे कहु तु रूडउं । भोजन विहिरावई । सानकूलपणइ नगरमाहि सगळे अपाधकर्म काराविओ । गुरु आपहिणी गाई । अनेपणा प्रवर्तानओ । गुरे रहिवा अयोग्य जाणी ते नगर छांडी पइठणगुरि नगरि म्या ।

(३)

तिहां राजा श्रीशालिवाहन राज्य प्रतिपालइ । श्रावकोत्तम छइ । तीणई राजा गुरु आव्या जाणी गुरु साहसु ग्यओ । महामहोसवि करी नगर माहि प्रवेश कीधओ । गुरे राजनइ जगावउं—अग्हे पर्युपणा पर्व ईहा करिवा हीडों छां । नगरमाहि देव बांवा । राजा श्रीशालिवाहन प्रसुस गुरुनो पर्युपसना मति करई । कमहिं पर्युपणापर्व आविउं । राजा सूरेश्वर बोलाव्या, अक्षरइ भादवा सुदि पाचमि तणइ दिवसि इंदमहोसव शक्रयात्रा हुइ । लोकनई रूडि ते महोत्सव कीधओ जोईय जि । अनई श्रीपर्युपणा महोसव देववंदना देवपूजा किम हुइ । एह कारण पर्युपणा पर्व छठिई करओ । ति वारई गुरे कहिउं—

अचि चलइ मेरुचूला, सूरु वा उग्गमेइ पच्छिमे भाए ।

तउ पंचमीइ रयणी, पजूसवणा न अइकमइ ॥११॥

मेरु पर्वतनी वृलिका चलइ विचारई समुद्र मर्यादा मेन्हइ । विचारई सूर्ये पश्चिमई ऊगइ । तहऊए पर्युपणा पर्व पांचमिनो रात्रि न ओछेचोइ । तओ चओथिई कीजइ । ए वचन मानिओ । श्रीमहावीरना वचन तओ श्रीसंपनी अनुज्ञा तु जु इसिउं कहिउं छइ ।

नवसयं त्रणउंए ९९३ वर्षे जे कालिका ते बीजु० ॥

जोयं कोऊं तुरियणि दत्त० श्रीजु । ते श्यामाचार्य कालिकाचार्य जे निगोद ।

नवसईं तेणऊपरहिं, समयकंतेहिं बद्धमाणाओ ।

पञ्जोसवणचउत्थी, कालगघृतीरिंठो उठिया ॥१२॥

श्रीमहावीरना निर्वाण तु नवसईं व्यागूर वरिसे ग्ये हउंते पर्युपणा पर्व श्रीकालिकाचार्य गुरु पंचमी हूंतूं चतुर्थीं आपिसिंहं । इरुं रायनु अनुग्रह क्रीधओ । अनइ नंदीधरनु तप करती राजी तेहनु पारुं हुइ । अनइ साधु महाभा रहईं श्रीकल्प प्रत्याख्याननुं ओत्तरवारणउं हुइ । एह कारण चतुर्थी पर्युपणा पर्व कोजइ ।

तत्राहिं चाहुव(वी)र्ये यत्, पूज्यन्ते साधवो जनैः ।

तत्र देशे मटत्तस्तु, साधुपूजान्त्वयोत्सवः ॥१३॥

अजो आज लगइ तिहां पयडाणपुरि देशमाहिं भाद्रथा सुदि पहिबे नईं(नईं) दिनि साधुपूजान्वयोत्सव हुइ ॥

(४)

एतलइं कालना वरोष तु शिष्य प्रमादी जागी कहिउं न करइं । मनमाहिं श्रीकालिकाचार्य चोतवइं । तेहं शिष्य रहइं सीपामणा देवा शिन्नातर थावक तेडी तेह आगलि सयन्नीइ वान कही । जु शिष्य प्रमादी, रात्रि दीह मृता रहइं । शासाम्याम न करइं, क्रियाकलाप सामाचारी तेहनइं विपइ प्रमाद पर हूआ । तओ एह रहइं किमी शिष्या(शा) दीजइ । अले शिष्यनु शिष्य सुवर्णपुरि श्रीसागरचंद्रमुरि इंसिं नामिइं छइ, तिहां जईं छइ । जि वारइं तुम्ह कन्हइ अवार पणु आगरहु करी पूउं, गाढा हाकली चोयग करीतु । अम्ह रहइं श्रीसागरचंद्रमुरि कन्हइ ग्या कहिग्यो । शिष्यातर रहइं जणावीनईं रात्रि पाउंछी शिष्य सूता जि मुंको गुरु श्रीकालिकाचार्य एकठा जि चान्या । सुवर्णपुरि नगरि पुहुता । तेहे गुरे अणओलखा मणी सामा हिं न ओंलखा । इद को तपोवन एकठा आम्ह छइ । व्याख्यान नमउ कउं । साहमी प्रतिपत्ति न कीवी । तीगइ प्रति रा(शि)ष्य श्रीसागरचंद्रि पूउं । हे वडा तपोवन । माइं व्याख्यान किरुं !—कहिनुं तईं थागइं असउं व्याख्यान कही कन्हिं सांमलिउं हूतउं कि ना ! । गुरु तु वहीनुं वपोइं नहो पणि मनि चोतवइं—शाखलगइ अहंकार ऊपजइ । जु अन्य ओत्तम दाहोआर सज्जनईं भणिउं हूंतउं अहंकार फेडइ । तेह जि शाख दुज्जन पापी मूर्ख अज्ञान रहइं साहमूं अहंकार प्रमाद नीपजावइ । जिम श्रीसूर्य देयो घूक घूषा रहइं । साहमूं अंधारुं थाइ । जे सूर्य ऊगिइं देवनां द्वार ऊपजइं । गाइना गात्रा छुटइं, रवैरिणी त्वेच्छाचार टलइं, सहू कार्यक(क)म काई । जगद्धु श्रीसूर्यईं अंधारां जाईं । घूषा रहइं सामहूं अंधारुं थाइ । शाख श्रीसूर्य समान छइ । जे अहंकार करइं ते घूक समान जाणिवा । पणि मईं कालिकाचार्यईं वपाणिवउं जि मलओं(उं) वपाण कर छउ । ति वारइं सागरचंद्रि कहिउं मुइ कन्हइ कांइ पूछओ । गुरि श्रीकालिकाचार्यि पूछिउं—कहु संसारमाहिं रुडउं सुं छइ । सागरचंद्रि सूरि कहिउं । धर्म ठाली अन्य(नि)ष्य वि देपीइ । सहइ कांइं धर्म उचम छइ । पितां(ता) मातां(ता) कलत्र मित्र स्वामी राजां माइए पुरे देवताए मंत्रे जंत्रे ऊपये जे काज न सीसईं ते धर्मिइं हेलामात्रि सीसइ । दुःख फेडइ । घृनु मरणि सार्थिं जावइ । ब(नु)दिवैते धर्म जि करिवउं । गुरे कइउं धर्म किम हुइ । अहंकारि हुइ । विषय(इद)वाकि सांमली रीसाणओ सागरचंद्र । इदत्त सुं जागइ । संवूर्ण शाख सिदांत न जाणइ, इम वाद करतां ॥

पाउंछ प्रमादी शिष्ये(यो) शिष्यातर थावक पूछिओ तेनलइं थावक बोळिओ, तन्हे गुरु श्रीसूर्यतणो आण लोपी अनईं नसंप(क) हूआ । मन्न कन्हइ सिउं पूओ । तन्हे गुरे छांज्या । माहरी दष्टि आगलथा परहा जाओ । असउं आकहं वचन शिष्यातरि कहउं । ति वारइं तेहे शिष्ये धमावी, अवार पथाता(ता)प घरी शिष्यातर प्रति वळी पूछउं । एक वार दया करी अन्हं कहु—गुरु किहां पुहुता । शिष्यातरि ते क्षमा वळी जागी ओतरया जाणी कहिउं । गुरु

सुवर्णपुरि शिष्यानुशिष्य श्रीसागरचंद्रसूरिन्ह स्थानिक पुहता छह । इखुं सामळी ते सवे भय श(शि)ष्य हळीयात्य ध्या । तेह नगरमणी बान्या । केतळे दीहे नगरि पुहता । ते सागरचंद्रसूरिख(ष)रे सामळिउं जु गुरना गुरु श्रीपूज्य गुरु पाभारुं छई । ते श(शि)ष्य प्रहृष्ट हूतां वृद्ध भागलि कहिवा लाग्ता । ति वारुं वृद्धि कहिउं अग्ने पणि सामळिउं । पणि ते महात्मा तणभो जि संपात छइ गुरु श्रीकालिकाचार्ये भागईं आख्या । साहमा जाता पाळा आख्या । ओ(उ)पाथिय गुरुर्ष(व)हि भूमि तु आख्या देधी ते परिवार शिष्य वर्गो सह साहयूं ऊठिउं । ति वारुं सागरचंद्रसूरि पूळुं । ए कुण तेहे शिष्ये कहिउं । एह जि श्रीपूज्य गुरु जाणिवा । सागरचंद्रसूरिं पगे लागी गुरु खमान्या । मई मोटवो अविनय कीधवो । अजाणिवइ करी हू अज्ञात मूर्ख(खै) जे मई श्रीपूज्य प्रसाद गुरु न ओळव्या । इसी असमाधि छाज करिवा लागु । गुरे कहठ संताप म परि । दुक्ख म भाणि । ए ताहरुं कारण काईं नहों, ए कलिकाळतणू । महात्मा इण परी त्रेतासुग कलिकाळ तु लोक प्रसिद्ध छह । अनईं दूसम समय भागम प्रसिद्ध छह इसिउं कहिउं छह ।

न देवे देवत्वं कपटपटवस्तापसजना

जनो मिथ्याभापी विरलतरवृष्टिश्च जलदः ।

प्रसङ्गो नीचानामवि(व)निपतयो दुष्टमतयो,

जनाः] सि[ष्टा] नष्टा अहह ! कलिकाळव्यतिकरः(रः) ॥१४॥

अहइ इसिईं खेदिईं कलिकाळ व्यतिकर रौद्र हुबो । देवमाहि देवापतन काईं नहों । तापस जन मणीईं ऋ(ऋ)षि तेहइ ते कपटु नइ विषइ पडवढा हूभा । जन लोक मिथ्याभापी जूठाबोला ध्या । मेहइ ते कीहिं वरसईं किहिं न वरसईं । नीचजन दुष्टतणी सि(सं)गति हुई । राजान दुष्टमतिक हूभा । विविष्ट उत्तम जन ते नाठा । ईणी परिईं दूसम समय दुष्ट देपो(खी)इ । ईणइ भावि करी, अहो आचार्य जुझारूं दूषण नहों, ए प्रमादनुं दूषण । जीव सवे कालनइं महात्ति करी प्रमादि पख्या रहईं । बालक प्ररथ दृष्टत तत्र कहवो । शिष्यानुशिष्य ते प्रतिबोधी गुरु श्रीकालिकाचार्ये प्रतिईं विनीत शिष्य हूभा । तेहईं शिष्ये परिवर्षा अन्यत्र विहासक्रम कीधवो ॥

(५)

एकवार महाविदेह क्षेत्र विहरमान जिन श्रीस्त्रीमंथरस्वामि कन्हइ सोभमेंदि इसी पृष्ठा कीधी । भगवन(न्) जिनेंद्र ! हवडां खिस्या तग्हे निगोद जीव वखाण्या तिसी निगोद जीवतणी व्याख्यातणा जाण भरतक्षेत्रि को छइ ! इसि इंदि पूछिइ हंतइ स्वामी सीमंथरस्वामि केवलज्ञान भास्कर हूते सोभमेंद्र भागलि कहिउं । श्रीकालिकाचार्ये नव पूर्वना जाण छई । ते असी निगोद व्याख्या जाणईं । ए भरतक्षेत्र तणा लोक भय । अथापि कलिकाळि निरतीर्थ तीर्थकर रहित केवलज्ञान(नी) रहित संपूर्ण अवि(व)धि ज्ञानइ रहित मन.पर्यवज्ञान अदारुंदीपतणा संज्ञीया पंचेन्द्रिय जीवतणा मनोगत भाव जाणईं । इखूं मन पर्यवज्ञान श्रुतज्ञानद न्हों । एहइ कालि दूसमि श्रीवैतरणतणा वचन मानईं । जे धर्म प्रवर्चावईं, जे सिद्धाततणा विचार कहईं ते धन्य । इसी खुति श्रीस्त्रीमंथरस्वामि करइ । इंद महाराज सामळीनईं भरति क्षेत्रि आविबो । वृद्ध ब्राह्मण जरा जीर्णं रूप करी आयु । अनइ गुरु श्रीकालिकाचार्ये कन्हळि पृष्ठिओ स्वामिन् । निगोद जीव केहवा छईं ! केतला एक छईं । ति वारुं गुरु श्रीकालिकाचार्ये भागम श्रुत निगोद व्याख्या कीधी ।

संख्यातीवाः सन्ति गोळाः, गोळेऽसंख्या निगोदकाः ।

एकैकस्मिन् निगोदे च, सिद्धेभ्योऽनन्तगन्तवः ॥१५॥

गोष्ठा य असंखिज्जा, असंखगोष्ठा इव निगोभो ।
इक्किंमि निगोए, अणंतजीवा मुणोयन्ता ॥१६॥

गोष्ठा असंख्याता छई । गोळई गोळई असंख्याता न(नि)गोद छई । इकेकइ निगोदि सिद्धइ पई अनंता जीव छइ । तथा स्वरूप निगोद व्याप्या करी रहइ हंतइ गुरुं कनहि तीणई वृद्ध प्राणाणि आपणूं आयु प्ठिउं । हं प्रिया-
(प्रयो)गार्थी छउं । माहरूं आयु केतउं एक छइ ! गुरे उपयोग देइ हंत महाराज जाणी कहिउं । अहो प्राण्य । तू तां
हंत सौधर्म देवलोक्नु विहुं सागरोपमतणूं आयु छइ । इमोउं सामग्री रूप प्रकट कीधूं । गुरु नमस्कर्यां । उपाश्रय दार
केरवी करी 'अमोघं देवदर्शनम्' पढ़ भणी एक विब सोम कांतितुं आम्भवं । ते भ्राह्मवर्दानइ गछि छइ । जिम
परिवार सधमाहि महिमा जाणीइ । गुरुनी स्तुति कीर्त्ति करी धमावो करो स्वर्गि गिबो ।

दिव सूरस्व(ध)रि आपणूं आयु प्रमाण जागी अंय संडेखना करी आराधना नीपजाओनइ ईणी परि प्रवचन
सिद्धांत रहई जनाति नीपजावी करी अनेकि प्रमानना नीपजावो । अनरानी हूता आराधी स्वर्गि पहुता । पढ़वा युगप्रधान
श्रीकालिकाचार्य गणधरतणूं चरित्र पविन ईणइ पर्युपगापर्वि निरतर कहोइ । पढ़ श्रीयुगप्रधान तणई नामि करी ऋद्धि
वृद्धि तुष्टि पुष्टि शिन शास्ति मांगलिक नीपजइ । दिव धीसंघ रहई अरयां उत्तमः पुण्य करणीय करतां श्रीयेष्टपर्व
आराधतां निर्विघ्न हेतु एक वद्धापनक अंतरंग शात्रजुं कहोइ छइ ।

नक्षत्राग्नि(श)तपूरितं मरुतस्यालं विद्यालं नमः,
पीयूषपुतिनालिकेरकलितं चन्द्रमभाचन्दनम् ।
यावन्मेरुकरे गभस्तिपटके धत्ते धरिण्यन्नानां,
तावन्नन्दतु धर्मवर्मनिरतः श्रीसंघमहारकः ॥१७॥

पृथ्वी रूपिणी नाय(वि)जा, मेर(रु) पर्वत रूपीइ हस्ति चंद्र सूर्य वलय करी शोभायमान, मरुत मणि रत्नमय
रथालि करी, घट जू लई पहरई संख्या राग रूपीयइ तारायण अष्टावीस, नक्षत्र अठ्ठासी, मह तारां तणी कोटा नि कोटि ।
तेह रूपीया अर्प(खे)ड आपे(खे) चोखा जाणिवा । पीयूषपुति भणीइ, चंद्रमा रूपीउं नालिकेर चंद्र ज्योम्भा(रत्ना) चंद्रन
जाणिवउं । श्रीसंघनई कारणि वधामणउं करइ । एतावता अंतरंग अर्थ असिउ जाणिवओ । जां लगइ पृथ्वी, जा लगइ
मेर, जां लगइ आकाश, जां चंद्र सूर्य तपयं, जां तारायण उदयवंत तां ए श्रीसंघ नांदओ वाधओ विस्तर । श्रीयुगादिनाथ
प्रमथ(मुख) श्रीवर्द्धमान पर्यंत चतुर्विंशतिजिर्नेद तणइ प्रसादि अनई पं(पुं)दरीक प्रम(सु)स अनई श्रीगौतमस्वामि पर्यंत
जे गणधर हूवा तेहई सदगुरुं प्रसाद अनई जपि(क्ष) गोमप(मुख) [प्रसु]प(सु) तीर्थ[कर] सेवक अधिष्टायक,
जपि(क्षि)णी चक्रेस्व(ध)री प्रम(सु)स शासनादेवति प्रसादात् श्रीसंघनई उत्तरोत्तर ऋद्धि वृद्धि जओ अग्नि(सु)दयव
करणाण मांगलिकमाला विस्तर ॥

सवत् १५१७ वर्षे मार्गसिर सुदि ९ शुके श्रीमहाहदगच्छे
श्रीकमलप्रमसूरि(श)प्य-मुनिभासचन्द्रश्रेयः रयात्, पठनार्थं लिखितं आपहिणी ॥

कालिकसूरिकथा ।

[रघुनामवत् ११ अस्ताब्धि]

—कवि—

अंबिका पाप मणमोसो, कालिक कवित्त करेसो ।
 धारावासनपर निलम्प, तीह पुर वृण दीजइ ऊपम ॥१॥
 तीणइ गुरि घैरइ सिंय बलवत, राज करइ जयवंत ।
 सुसुंदरि तस धरिणी शानी, रति प्रीतिरूप समाणी ॥२॥
 तेह बिहु अछइ कुमार, कालिक इति सविचार ।
 एरुमार खेळि रवाडी, कुमर गयु बनवाडी ॥३॥
 तिहां जोता मुनिर दीठा, गुणाकरसूरि बईठा ।
 कुमर आरी शुर पासि, बांदी मनह लल्हासि ॥४॥
 देसणा गुरि तब दीपी, तस बाया निरबल कीपी ।
 देव गुर धरम तिहां जानी, दीक्षा ऊपरि भार इति आपी ॥५॥
 पाप पाप सजन मनाबी, कालिक सरसति आवी ।
 गुरु सापि दीक्षा छेई, सयम पालइ ए बेई ॥६॥
 गुणाकरि विद्या सये आपी, कालिक निज पाटि थापी ।
 कीथा इ(अ)तिसय प्रमाण, मयण मनावई ए आण ॥७॥
 पणि गुण हठ बसइ देह, पिमुण सृयण सम नेह ।
 लवधितणूं निर्धान, गणघर गुगह मभान ॥८॥
 छेदइ करम अपार, श्रीगुर इति सविचार ।
गुण नवि छाभई ए पार ॥९॥
 नवकारमत्र आराधइ, रुपिराज निज काज साधइ ।
 तपनिधि साहसवीर, नमइ निरतर वीर ॥१०॥
 सूरिवर जगि जयवंत, आवइ क्रम जीपी बलवंत ।
 कीधुं सफल संसार, महीपलि करइ विहार ॥११॥
 गणघर ऊजेणी पहुता, तिहां राठ गईभिल हुंता ।
 दूतब साप जगावइ, रिपु थइ सती य रपावइ ॥१२॥
 गणइ नही पाप जि कोई, छलि बलि लीइ न लीई ।
 आवी संघ सामंति, राठ प्रति असिउं कहति ॥१३॥

तुम्ह कुलि इम न कीजइ, सरसति सती य न छीजइ ।
 सीतइ कारणि रावण, गयु निरवाणि ए निरगुण ॥१४॥
 राजन कहिठं अकीजइ, सीपी माणि कणई नरि छीजइ
 मूरुप राज म पूकि, सरसति सतीय वूं मूकि ।
 निम निम श्रीप संप बारइ, पौपिह तिम राय पयूं बारइ ॥१५॥
 बाहि म घणी य न कीजइ, अम्ह सीप असी य न दीजइ ।
 राय रीसइ सुमट तेदावर, गेळ ह्य घरीय नइ बारइ ॥१६॥
 थीसय ग्रु मणी आवइ, सयळ सम(सब)प जणावर ।
 सरसति न मेवइ ए नरवर, कहु किम कीजइ गणघर ॥१७॥
 सुरि मणइ सुथु सप वाठ, सही हिने करीए घाठ ।
 नीगमूं एह वरूं राज, सीसुठु मस तयू काज ॥१८॥
 इम कहीं अवपूत वेसि, ग्रु पहुता झाक वणइ देसि ।
 र(री)जवी राय निवाणू, दळ छेई करइ पीयाणू ॥१९॥
 आबी स(सो)रठई देसि, दाकइ रहिया कटक चुमासि ।
 सेनापति गुरुपासि आबी, निरधनपणू य जणावी ॥२०॥
 नासनदेवि मसादिइ, गणघरमनइ आणंदिइ ।
 ईटवा कनकमइ कीधु, बहिंवी सवे ते य छीधु ॥२१॥
 सेनापति करु चलावर, तवसिणि ऊजेणि आवइ ।
 गर्दभिल मप्र तव सापइ, गर्दभी निपा आरापइ ॥२२॥
 ग्रु वेगिइ सुमट तेदावी, गर्दभिल कूट जणावी ।
 शबदबो(वे)धी गुरे छीपा, तेय सवे आगलि कीपा ॥२३॥
 तेह सुखि माधु भरीव, जीपीअ गर्दभिल घरीव ।
 एह नृप राज ऊदाळी, सरसति सती य मेव्हावी ॥२४॥
 रंगिदं ग्रु पासि आबी, सयळ वृत्तात जणावीठ ।
 गुणाकरसुर पाए लागी, गणघर आळोयण मागी ॥२५॥
 कालिक छाडी सवे माया, कीषी य निरमळ काया ।
 गणघर जगि जयवता, तप करी सुगति पहुता ॥२६॥
 पीपळगच्छि गुर सोहइ, भवीयण जण मन मोहइ ।
 श्रीगुणरपणमूर्तिद, हईयइ घरीय आणंद ॥२७॥
 कीषउ एह चरित्र रसाल, सुथु बहु बालगोपाल ।
 तेह घरि सयळ सगुदि, पामइ अविहइ र(रि)दि ॥२८॥
 इति श्रीकालिकसूरिनो कथा भास समाप्त ॥

॥

सन्त १७४० वर्षे द्वितीय श्रावण शुदि १२ रवी दिने लपित ॥ ६ ॥
 ई सुदरबाई नाइ वादाळनाई ल(लि)खावी (पि)त श्रीराजनगरे मये लपित ॥ श्रीक-याणमस्तु ॥